คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่าง

กฎหมายวิธีพิจารณาคดี เกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
มีนาคม 2569

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดี เกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

โดย

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสนอต่อ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มีนาคม 2569

คำนำ

โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากระบบในการพิจารณาคดีของศาลแพ่งในคดีฟอกเงินที่มีความล่าช้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บรักษาทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานได้ยึดหรืออายัดไว้ ทั้งยังกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของผู้ที่ไม่ได้มีส่วนรู้เห็นด้วยกับการกระทำความผิด จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาระบบการพิจารณาของศาล รวมทั้งแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการตัดวงจรทางการเงินของอาชญากร

การจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการพิจารณาคดีของศาล รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พร้อมทั้งได้กำหนดบทบัญญัติในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นตลอดจนกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินคดีและพิจารณาคดีของศาลตั้งแต่ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ จนถึงชั้นศาลฎีกา ให้เป็นไปตามระบบกฎหมายพิจารณาคดีของประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนมีความเข้าใจในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อนึ่งโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ได้รับการสนับสนุนทุนจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะที่ปรึกษาวิจัยจึงขอถือโอกาสขอบพระคุณสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรม ผู้บริหาร และพนักงานเจ้าหน้าที่มา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งได้แก่ ปัญหาความล่าช้าซึ่งเกิดจากระบบและกระบวนการพิจารณาคดีของศาลแพ่ง ระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว 90 วัน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ไม่เพียงพอต่อการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อส่งเรื่องให้พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน รวมถึงไม่สามารถบังคับทรัพย์สินอื่นแทนที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นเหตุให้อาชญากรไม่เกรงกลัวต่อบทบังคับในกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงได้มีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น บทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับ คำพิพากษาฎีกา กฎหมายอื่นที่มีบทบังคับในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมถึงกฎหมายต่างประเทศ พร้อมกับสัมภาษณ์และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการและประชาชน ปรากฏผลโดยสรุปว่าควรจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และนำการดำเนินคดีในชั้นศาลแยกออกจาก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยประกอบด้วยหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายบทนิยาม กำหนดให้ประธานศาลฎีกาและนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย รวมทั้งกำหนดหมวดต่าง ๆ ไว้ 5 หมวด และบทเฉพาะกาล ได้แก่ หมวด 1 บททั่วไป ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ อีก 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ส่วนที่ 2 กระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ส่วนที่ 3 การเก็บรักษาทรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สิน ส่วนที่ 4 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการร้องขอเพิกถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หมวด 2 วิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การพิจารณาคำร้องและคำขอ การไต่สวนคำร้องและการตรวจพยานหลักฐาน ส่วนที่ 2 การพิจารณาและพิพากษาคดี ส่วนที่ 3 การมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนที่ 4 การร้องขอคืนทรัพย์สิน หมวด 3 อุทธรณ์ หมวด 4 ฎีกา และหมวด 5 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

คำสำคัญ : ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... การฟอกเงิน การพิจารณาคดีของศาลแพ่ง การยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว

ABSTRACT

The Project to study, analyze, and draft a law bill relating to Civil Forfeiture Proceeding under Anti-Money Laundering Act aims to solve problems, obstacles and difficulties in the operation concerning civil assets forfeiture according to law relating to anti money laundering which includes: delay issues caused by the system and case proceeding processes of the Civil Court The 90-day period for the temporary seizure or freezing of assets stipulated in Section 48 of the Anti-Money Laundering Act B.E. 2542 (1999) is insufficient for evidence gathering necessary for the public prosecutor to request a court order for the forfeiture of assets related to the wrongdoing to the State, and the inability to enforce the forfeiture of substitute assets, which is a cause for criminals to not fear the provisions enforcement in the law. To solve these problems, a study and analysis were conducted on the problems that have arisen, related laws, Ministerial Regulations, regulations, Supreme Court judgments, and other laws that have enforcement provisions for asset operations, including foreign laws. This was carried out along with interviews and consultative meetings with relevant stakeholders from the government, private sector, academia, and the public. The summary of the results is that a Drafted Bill relating to Civil Forfeiture Proceedings under the Anti-Money Laundering Act B.E. .... should be prepared to solve the problems by specifying the procedure for asset forfeiture by the Anti-Money Laundering Office and by extracting the judicial procedure from the existing Anti-Money Laundering Act B.E. 2542. The draft consists of the principles and rationale for the enactment, definitions, and specifies that the Chief Justice of the Supreme Court and the Prime Minister shall be the administrators of the law. It also specifies 5 Chapters and Transitional Provisions, namely: Chapter 1: General Provisions, which consists of 4 parts: Part 1: The examination of assets, transactions, and the seizure or freezing of assets, Part 2: Procedures for the seizure or freezing of assets, Part 3: The custody and management of assets, Part 4: Provisions specifying the application to revoke the seizure or freezing of assets; Chapter 2: Trial Procedure in the Court of First Instance, which is divided into 4 parts: Part 1: The consideration of petitions and requests, the inquiry of petitions, and the inspection of evidence, Part 2: The consideration and judgment of the case, Part 3: The issuance of an order for assets to be forfeited to the State, Part 4: The request for the return of assets; Chapter 3: Appeal; Chapter 4: Supreme Court Review; and Chapter 5: The Enforcement according to Judgment or Order

Keywords: Drafted bill relating to Civil Forfeiture Proceeding under Anti-Money Laundering Act B.E. ....., Anti-Money Laundering, Civil Procedure, Asset Seizure

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

คำนำ ..... ข

สารบัญ ..... จ

สารบัญภาพและแผนภูมิ ..... ด

คำอธิบายคำย่อและอักษรย่อ ..... ต

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 หลักการและเหตุผล 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 10

1.3 สมมติฐานงานวิจัย 11

1.4 ขอบเขตของการวิจัย 11

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย 12

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 14

1.7 กรอบความคิดในการดำเนินงาน 15

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 17

2.1 แนวคิด ทฤษฎีและหลักการในการริบทรัพย์สิน 17

2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินกับการกระทำความผิดอาญา 17

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดอาญา 20

2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน 27

2.1.4 การควบคุมและคุ้มครองสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) 28

2.1.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Theories) 30

2.2 ความหมายของคำว่า “ทรัพย์” และ “ทรัพย์สิน” 34
2.3 การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินในความผิดอาญา 38
2.3.1 อำนาจรัฐในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินในความผิดอาญา..... 39
2.3.2 ทรัพย์สินที่ถูกริบตามประมวลกฎหมายอาญา..... 40
2.4 แนวคิดและทฤษฎีในการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 49
2.5 กระบวนการและขั้นตอนในการฟอกเงิน 51
2.5.1 ความหมายของ การฟอกเงิน 51
2.5.2 กระบวนการและขั้นตอนในการฟอกเงิน..... 52
2.5.3 วิธีการฟอกเงิน..... 53
2.5.4 การป้องกันการฟอกเงิน..... 57
2.6 มาตรฐานระหว่างประเทศในการดำเนินการตามกฎหมาย.....57
2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....62
2.7.1 การยึดและอายัดทรัพย์สิน..... 62
2.7.2 การร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือการริบทรัพย์สิน..... 63
2.7.3 การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน..... 68
2.7.4 การใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 68
2.7.5 การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง..... 70
บทที่ 3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....75
3.1 การดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ...76
3.1.1 การดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวน..... 78
3.1.2 การดำเนินคดีในชั้นพนักงานอัยการ 81

3.2 หลักการและเหตุผลในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 84
3.2.1 ความหมายของความผิดมูลฐาน 87
3.2.2 ลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 94
3.2.3 ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด 96
3.2.4 ฐานความผิดและโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 100
3.3 อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 109
3.3.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 109
3.3.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม 111
3.3.3 อำนาจหน้าที่ของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.) 113
3.3.4 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 115
3.3.5 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 117
3.3.6 อำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน 118
3.4 หลักเกณฑ์ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 123
3.4.1 การตรวจสอบและการเข้าถึงข้อมูลในการทำธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด 124
3.4.2 การรายงานและการแสดงตนเกี่ยวกับทรัพย์สินในการทำธุรกรรม 127
3.4.3 การใช้วิธีการชั่วคราวต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน 135
3.4.4 การประเมินราคาทรัพย์สิน 142
3.4.5 การเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน 143
3.4.6 การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน 144

3.4.7 การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ 150

3.5 การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก่อนการพิจารณาคดี 159

3.5.1 แนวทางในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน 159

3.5.2 การตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดี 166

3.5.3 การส่งข้อมูลและพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินต่อพนักงานอัยการ 168

3.5.4 กระบวนการพิจารณาข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของพนักงานอัยการ 169

3.6 กระบวนการพิจารณาคดีริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา การพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 173

3.6.1 กระบวนการพิจารณาคดีริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา 174

3.6.2 กระบวนการพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 178

3.6.3 การพิจารณาคดีในชั้นศาลเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 180

3.7 การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและการขอคืนทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 216

3.7.1 การคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 216

3.7.2 หลักเกณฑ์และวิธีการขอคืนทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 219

3.7.3 กรณีที่ไม่มีบุคคลใดขอรับคืนทรัพย์สินเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน 224

3.7.4 กรณีทรัพย์สินที่ขอคืนรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ 225

3.8 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น 226

บทที่ 4 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศ.....229

4.1 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา 230

4.1.1 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 232

4.1.2 ระเบียบและข้อกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดอาญาชั้นศาลแพ่ง..... 241

4.1.3 ระเบียบและข้อกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดอาญาชั้นบังคับคดี 257

4.2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์..... 260

4.2.1 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 260

4.2.2 ระเบียบและข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน 283

4.2.3 รูปแบบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน..... 288

4.3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย..... 293

4.3.1 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 293

4.3.2 ระเบียบและข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน 320

4.3.3 รูปแบบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน..... 320

4.4 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส 340

4.4.1 การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 340
4.4.2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความผิดฐานฟอกเงิน 346
4.4.3 มาตรการในเชิงป้องกันการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 365
4.5 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี 374
4.5.1 การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 375
4.5.2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความผิดฐานฟอกเงิน 380
4.5.3 มาตรการในเชิงป้องกันการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 380
บทที่ 5 วิเคราะห์การดำเนินการและการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นและตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 389
5.1 วิเคราะห์ความแตกต่างในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและการพิจารณาคดีระหว่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่นซึ่งมีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน 391
5.1.1 วิเคราะห์การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอาญากับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 391
5.1.2 วิเคราะห์การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 กับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 396
5.1.3 วิเคราะห์การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 406
5.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 419
5.2.1 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 420
5.2.2 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 424

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ 454

5.3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา 454

5.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส 459

5.3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี 462

5.3.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์ 464

5.3.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย 467

5.4 วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย 471

5.4.1 วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 13 ข้อ 472

5.4.2 แนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งควรกำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 479

5.4.3 เหตุผลและความจำเป็นในการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 483

บทที่ 6 ประมวลผลการรับฟังความคิดเห็นและบทวิเคราะห์ ในการจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดี เกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 586

6.1 เหตุผล วัตถุประสงค์ และหลักการรับฟังความคิดเห็น 587

6.1.1 เหตุผลในการรับฟังความคิดเห็นจากโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 587

6.1.2 วัตถุประสงค์ในการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น 588

6.1.3 หลักการในการรับฟังความคิดเห็น 590

6.2 กระบวนการและวิธีการรับฟังความคิดเห็น 591

6.2.1 ผู้มีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็น 591

6.2.2 วิธีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็น 592

6.2.3 รูปแบบและจำนวนครั้งในการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น 593

6.2.4 วัน เวลา และสถานที่ในการจัดประชุม ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 594

6.3 สรุปและวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์และการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น 595

6.3.1 สรุปผลการแสดงความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ 595

6.3.2 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมครั้งที่ 1 645

6.3.3 วิเคราะห์ผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 652

6.3.4 การรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 2 660

6.3.5 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... (ฉบับเบื้องต้น) 703

6.3.6 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 3 จากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 716

6.4 การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย (https://www.law.go.th/) ต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 748

6.4.1 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ประกอบคำชี้แจง 748

6.4.2 วิเคราะห์การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 779

บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 785

7.1 สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 785

7.2 สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่น และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ 788

7.2.1 สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน 789

7.2.2 สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ 792

7.3 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อการศึกษาและวิจัยโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 796

7.4 สรุปผลวิเคราะห์การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 798

7.5 การจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 799

บรรณานุกรม 834

รายชื่อนักวิจัย.....847

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 สถิติจำนวนผู้ถูกฟ้องและจำนวนผู้ถูกพิพากษาลงโทษ (คน) ในความผิดฐานฟอกเงินระหว่างปี ค.ศ. 2016 ถึง 2020 350

ตารางที่ 2 ปริมาณจำนวนค่าปรับที่จ่ายให้กับรัฐจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะ (CJIP) ระหว่างปี ค.ศ. 2017 ถึง 2020 352

ตารางที่ 3 สถิติจำนวนคำพิพากษาที่ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิด (บุคคลธรรมดา) ฐานฟอกเงินจำแนกตามรูปแบบคำพิพากษาจำคุก ระหว่างปี ค.ศ. 2016 ถึง 2020 355

ตารางที่ 4 สถิติจำนวนคำพิพากษาที่ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิด (บุคคลธรรมดา) ฐานฟอกเงินโดยไม่รอการลงโทษจำแนกตามระยะเวลาโทษจำคุก ระหว่างปี ค.ศ. 2016 ถึง 2020 ในส่วนของสาธารณรัฐฝรั่งเศสแผ่นดินใหญ่ (France métropolitaine) 356

ตารางที่ 5 สถิติจำนวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน (นิติบุคคล) และจำนวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน (นิติบุคคล) ที่ได้รับโทษปรับ 357

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบมาตรการยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวและโทษริบทรัพย์สิน 358

ตารางที่ 7 สถิติจำนวนมูลค่าทรัพย์สินที่ได้ยึดไว้ชั่วคราวและมูลค่าทรัพย์สินที่ริบทรัพย์จริงของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินระหว่างปี ค.ศ. 2014-2020 358

ตารางที่ 8 สถิติจำนวนการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (ครั้ง) จำแนกตามประเภทรายงาน ระหว่างปี ค.ศ. 2017 ถึง 2021 371

ตารางที่ 9 สถิติมูลค่ารวมของรายงานข้อมูลทางการเงินอัตโนมัติ ระหว่างปี ค.ศ. 2017 ถึง 2021 372

ตารางที่ 10 สถิติจำนวนการใช้อำนาจในการระงับธุรกรรมทางการเงินของหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ระหว่างปี ค.ศ. 2016 ถึง 2020 373

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประมวลกฎหมายยาเสพติด 431

ตารางที่ 12 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศ 486

ตารางที่ 13 การนำเสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 660
ตารางที่ 14 สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... (ฉบับเบื้องต้น) และการแก้ไขปรับปรุง 704
ตารางที่ 15 สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 3 เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 716
ตารางที่ 16 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ประกอบคำชี้แจง 748

สารบัญภาพและแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 กรอบความคิดในการจัดทำกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน....16

แผนภูมิที่ 2 การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในชั้นก่อนการพิจารณาคดี....173

แผนภูมิที่ 3 การดำเนินการริบทรัพย์สินตาม AMLATFPUAA....322

แผนภูมิที่ 4 การทำงานของหน่วยงานข่าวกรองทางการเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (TRACFIN)....366

แผนภูมิที่ 5 โครงสร้างหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN)....367

แผนภูมิที่ 6 จำนวนลูกจ้าง (คน) ของหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 ถึง ค.ศ. 2021....368

แผนภูมิที่ 7 สัดส่วนจำนวนลูกจ้างของหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ในปี ค.ศ. 2021 จำแนกตามภูมิหลังการทำงานของแต่ละคน....368

แผนภูมิที่ 8 สถิติปริมาณรายงานธุรกรรม (ครั้ง) ที่มีเหตุอันควรสงสัยตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2011 ถึง ค.ศ. 2021....370

คำอธิบายคำย่อและอักษรย่อ

คำย่อและอักษรย่อภาษาไทย

คำย่อและอักษรย่อภาษาไทย	คำอธิบาย
ก.อ.	คณะกรรมการอัยการ
กฎหมายฟอกเงิน	กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
คณะกรรมการ ป.ป.ช.	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
คณะกรรมการ ป.ป.ส.	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
คณะกรรมการ ปปง. /คณะกรรมการ	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
เลขาธิการ ปปง.	เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
สำนักงาน ป.ป.ช.	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
สำนักงาน ป.ป.ส.	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
สำนักงาน ปปง.	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คำย่อและอักษรย่อภาษาอังกฤษ

คำย่อและอักษรย่อภาษาอังกฤษ	คำอธิบาย
ACA	หน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Anti-Corruption Agency)
$3bn	สามพันล้านดอลลาร์ (3 billion Dollars)
1MDB	กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติสหพันธรัฐมาเลเซีย 1 (1Malaysia Development Berhad)
AFF	กองทุนจัดการทรัพย์สินที่ได้มาจากการริบ (Assets Forfeiture Fund)
AGC	สำนักงานอัยการสูงสุดสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Attorney General Chamber)
AML	การต่อต้านการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering)
AML Obligations	หนึ่งในหน้าที่ตามการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
AMLATFPUAA	รัฐบัญญัติว่าด้วยการต่อต้านการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ค.ศ. 2001 (The Anti-Money Laundering, Anti-

คำย่อและอักษรย่อภาษาอังกฤษ	คำอธิบาย
	Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act 2001)
AML-Notice	การแจ้งเตือนเกี่ยวกับการต่อต้านการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering Notice)
APG	สมาชิกกลุ่มต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Group)
AUSAs	ผู้ช่วยอัยการของสหรัฐอเมริกา (Assistant United States Attorneys)
BNM	ธนาคารกลางของสหพันธรัฐมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia)
CAD	หน่วยงานภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสาธารณรัฐสิงคโปร์เพื่อสืบหาพยานหลักฐานในการส่งให้อัยการสั่งฟ้องคดี (Commercial Affairs Department)
CATS	ระบบติดตามทรัพย์สินที่ถูกยึดจากการกระทำความผิดในภาพรวม (Consolidated Asset Tracking System)
CDD	การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence)
CDSA	รัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การลักลอบขนส่งยาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่น (Corruption, Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992)
CFT	การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Financing of Terrorism)
CPC	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Criminal Procedure Code)
CTR	รายงานการทำธุรกรรมเงินสด (Cash Transaction Report)
DAG	รองอัยการสูงสุด (Deputy Attorney General)
E-Signature	ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Signature)
EU	สหภาพยุโรป (European Union)

คำย่อและอักษรย่อภาษาอังกฤษ	คำอธิบาย
EUROPOL	หน่วยงานความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายของสหภาพยุโรป (The European Union Agency for Law Enforcement Cooperation)
FAA	รัฐบัญญัติว่าด้วยการให้คำแนะนำทางการเงิน ค.ศ. 2001 (Financial Advisers Act 2001)
FATF	คณะทำงานเฉพาะกิจ เพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force)
FinCEN	เครือข่ายปราบปรามอาชญากรรมทางการเงินแห่งสหรัฐอเมริกา (Financial Crimes Enforcement Network)
FINs	ระบบข่าวกรองการเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย (Financial Intelligence System)
FIU	หน่วยข่าวกรองทางการเงิน (Financial Intelligence Unit)
G7	กลุ่มเจ็ดประเทศเศรษฐกิจชั้นนำ (Group of Seven)
GDP	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product)
INTERPOL	องค์การตำรวจสากล (The International Criminal Police Organization)
KYC	การจัดให้ลูกค้าแสดงตน (Know Your Customer หรือ Know Your Client)
MACMA	กฎหมายที่มีมาตรการเกี่ยวกับการช่วยเหลือจากต่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมในสหพันธรัฐมาเลเซีย (Mutual Assistance in Criminal Matter Act 2002)
MAS	หน่วยงานทางการเงินแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Monetary Authority of Singapore)
MLARS	หน่วยงานฟอกเงินและการเรียกทรัพย์สินคืน (The Money Laundering and Asset Recovery Section)
OCA	รัฐบัญญัติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม ค.ศ. 2015 (Organized Crime Act 2015)
p.	หน้า (pages)

คำย่อและอักษรย่อภาษาอังกฤษ	คำอธิบาย
RMP	ตำรวจแห่งชาติสหพันธรัฐมาเลเซีย (The Royal Malaysia Police)
SADF	กองทุนยึดทรัพย์สินของกระทรวงยุติธรรม (Department's Seized Assets Deposit Fund)
SCJ	ศาลชั้นต้นในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (The Sessions Court Judge)
SFA	กฎหมายว่าด้วยการกำกับการซื้อขายหลักทรัพย์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Securities and Futures Act)
STR	รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report)
STRO	หน่วยงานรับรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสหพันธรัฐมาเลเซีย (Suspicious Transaction Reporting Office)
TFF	กองทุนริบทรัพย์สินกระทรวงการคลัง (Treasury Forfeiture Fund)
U.S. District Court	ศาลท้องถิ่นแห่งสหรัฐอเมริกา (United States District Court)
U.S.A.	สหรัฐอเมริกา (United States of America)
U.S.C.	ประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Code)
USAO	สำนักงานอัยการสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Attorney Office)
USMS	หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Marshals Services)

คำย่อและอักษรย่อภาษาฝรั่งเศส

คำย่อและอักษรย่อภาษาฝรั่งเศส	คำอธิบาย
AFA	หน่วยงานต่อต้านการคอร์รัปชันของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Agence française anticorruption)

คำย่อและอักษรย่อภาษาฝรั่งเศส	คำอธิบาย
AGRASC	หน่วยงานบริหารจัดการและเรียกเก็บทรัพย์สินที่ถูกยึดและอายัด (Agence de gestion et de recouvrement des avoirs saisis et confisqués)
BNLCF	กลุ่มรับผิดชอบในส่วนความผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชันและความผิดทางการเงิน (Brigade Nationale de Lutte contre la Corruption et la Criminalité Financière)
BNRDF	กลุ่มรับผิดชอบในส่วนความผิดเกี่ยวกับภาษี (Brigade Nationale de Répression de la Délinquance Fiscale)
CJIP	ข้อตกลงทางกฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Convention Judiciaire d'Intérêt Public)
COSIs	การรายงานธุรกรรมทางการเงิน (Systematic information disclosures)
DPA	มาตรการชะลอการฟ้อง (Deferred Prosecution Agreement)
EEA	ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (The European Economic Area)
OCLCIFF	สำนักงานกลางต่อต้านการคอร์รัปชันและการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงินและภาษี (Office central de lutte contre la corruption et les infractions financières et fiscales)
PIAC	ส่วนงานระบุตัวตนของทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย (La plate-forme d'identification des avoirs criminels)
PNF	หน่วยงานตรวจสอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Parquet National Financier)
SNDJ	สำนักงานสอบสวนศุลกากร (Service national de la douane judiciaire)
TRACFIN	หน่วยข่าวกรองทางการเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Traitement du renseignement et action contre les circuits financiers Clandestins)

คำย่อและอักษรย่อภาษาเยอรมัน

คำย่อและอักษรย่อภาษาเยอรมัน	**คำอธิบาย**
GWG	กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Gesetz über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten)
StGB	ประมวลกฎหมายอาญาแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Strafgesetzbuch)

บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เนื่องจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances of 1988) หรือที่เรียกว่า อนุสัญญาเวียนนา ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกจัดทำกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้อาชญากรที่ได้เงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปกระทำความผิดอื่น ๆ อีกต่อไป พร้อมทั้งได้กำหนดหลักการที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาและให้นำการริบทรัพย์สินมาใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จึงได้ประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยมีเหตุผลตามท้ายพระราชบัญญัติว่า *“เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”*

เมื่อได้พิจารณาถึงเหตุผลในการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประกอบกับข้อกำหนดในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances of 1988) หรืออนุสัญญาเวียนนาแล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาและกำหนดให้เงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในการฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน โดยเฉพาะการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นหลักการสำคัญอย่างยิ่งในการตัดวงจรอาชญากรรม ซึ่ง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ใน หมวด 6 มาตรา 48 ถึง มาตรา 59

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ศาลแพ่งมีอำนาจในการพิจารณาคดี โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อให้บรรลุผลตามกฎหมายยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เนื่องจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการฟอกเงินมีมูลฐานมาจากกฎหมายอาญาซึ่งต่างจากการดำเนินคดีทางแพ่ง แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะได้มีเนื้อหาทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติก็ตาม แต่ก็ยังคงมีความไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปรากฏปัญหาจากความที่บัญญัติไว้ในกฎหมายและการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หลายประการตามที่ได้ศึกษารวบรวมมาจากการประชุมสัมมนาและงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1) การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดยอนุโลมทำให้เกิดความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตในการร้องขอหรือการร้องคัดค้านในกรณีที่ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดถึงบทบัญญัติทั่วไปในการฟ้องคดีซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป ในขณะที่บทบัญญัติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีลักษณะพิเศษเกี่ยวกับการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินซึ่งถือเป็นมาตรการพิเศษในการตัดวงจรอาชญากรรม และกำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการพิจารณาคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักฐานที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนำเสนอยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ ซึ่งการดำเนินการร้องขอดังกล่าวควรจะกำหนดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมากกว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเพื่อให้ผู้คัดค้านได้เข้าใจถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอายุความ หรือการมีผลย้อนหลังในการบังคับคดี ตลอดจนเข้าใจถึงหลักการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินซึ่งไม่จำต้องรอผลในคดีอาญาว่าผู้กระทำได้กระทำความผิดหรือไม่ หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นจะเป็นของบุคคลใดก็ตาม ซึ่งเป็นปัญหานำมาสู่ศาลฎีกาอยู่เนือง ๆ อีกทั้งการพิจารณาคดีก็ยังคงใช้ระบบกล่าวหาอันเป็นเหตุให้ศาลต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่อาจสืบพยานเพิ่มเติมได้

2) กรณีที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดความไว้ในมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ว่า *"ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน"* นั้น ระยะเวลาดังกล่าวไม่อาจดำเนินคดีได้ทันท่วงที เพราะมีสาเหตุมาจากกระบวนการต่าง ๆ หลายประการ เช่น การตั้งข้อไม่สมบูรณ์ของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 เป็นเหตุให้การดำเนินการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกิดความล่าช้า และในที่สุดจึงต้องปล่อยทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไปทำให้เสียโอกาสที่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้[1]

3) เนื่องจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในปัจจุบันมีคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก[2] เมื่อมีการกำหนดให้ศาลแพ่งเป็นศาลเดียวที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทำให้เกิดความล่าช้าเนื่องจากศาลแพ่งมีปริมาณคดีแพ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก[3] การกำหนดให้ศาลแพ่งต้องรับผิดชอบในการพิจารณาคดีฟอกเงินจึงทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างจำนวนผู้พิพากษาและปริมาณคดี ส่งผลให้การดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างล่าช้า อันเป็นการสร้างภาระให้กับทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และประชาชนผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มุ่งเน้นในการตัดวงจรอาชญากรรมและคุ้มครองสิทธิของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งยังส่งผลกระทบดังต่อไปนี้

(1) การดำเนินกระบวนพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมีหลักเกณฑ์รายละเอียดปลีกย่อยค่อนข้างมาก จึงทำให้กระบวนการในชั้นศาลใช้เวลายาวนาน และอาจเป็นเครื่องมือที่คู่ความนำมาใช้ในการประวิงคดี

(2) ปัญหาอันเกิดมาจากความล่าช้าในการพิจารณาคดีของศาลแพ่งส่งผลให้ไม่อาจแจ้งประกาศศาลแพ่งแก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านในการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 วรรคห้า หรือแจ้งการสิ้นผลของคำสั่งศาลเกี่ยวกับการคุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณา ตามมาตรา 55 ได้ทันเวลา

---

[1] อ้างอิงจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48, มาตรา 49 และการสอบถามพนักงานเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ปปง.

[2] ปริมาณคดีจำนวน 184 คดี ในปี พ.ศ. 2565 ซึ่ง ปริมาณคดีในปี พ.ศ. 2567 มีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 226 คดี (ข้อมูลจากรายงานประจำปี สำนักงาน ปปง. พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2567)

[3] ปริมาณคดีจำนวน 9,329 คดี (ข้อมูลจากสถิติคดีค้างมา รับใหม่ เสร็จไป และคดีค้างไปของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร ประจำเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 - สิงหาคม พ.ศ. 2565 สำนักงานศาลยุติธรรม)

4) การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 ได้กำหนดไว้ว่าให้ผู้ที่ได้รับผลจากมาตรการทางแพ่งสามารถยื่นคำร้องคัดค้านในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ใน 2 กรณี ได้แก่ 1) กรณีที่ผู้ยื่นคำร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และ 2) ผู้ยื่นคำร้องต้องเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ซึ่งจะเห็นได้ว่าถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าวไม่รวมถึงกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องที่เป็นคู่สัญญาซึ่งได้ชำระเงินค่ามัดจำไปแล้วบางส่วน หรือกรณีที่ผู้นั้นเป็นคู่สัญญากับผู้กระทำความผิดที่ยังรอการชำระหนี้อยู่ เป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวถูกจำกัดสิทธิในการร้องคัดค้าน[4]

5) ปัญหาอันเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ซึ่งสืบเนื่องมาจากเมื่อคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือศาล มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว หลังจากนั้นก็จะเข้าสู่กระบวนการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่เนื่องจากในระหว่างที่มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นยังมีประเด็นที่เป็นปัญหาว่า ขอบเขตในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่เพื่อทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นควรมีขอบเขตเพียงใด เพราะในบางกรณีเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินอาจไม่ยอมส่งมอบทรัพย์สินให้แม้จะได้รับคำสั่งแล้วก็ตาม จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ยกตัวอย่างเช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถขับไล่เจ้าของออกจากทรัพย์สินของตนในระหว่างการยึด หรือไม่สามารถทำลายสิ่งกีดขวางที่ใช้ปกป้องทรัพย์สิน[5]

6) ปัญหาอันเกิดจากการติดตามทรัพย์สินที่มิได้รับการคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างที่พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากในกรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้มีคำสั่งให้สำนักงาน ปปง. ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ และได้ล่วงพ้นเวลา 90 วันที่กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น สำนักงาน ปปง. ย่อมไม่มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว ดังนั้น ผู้ที่เป็นเจ้าของย่อมมีสิทธิขอคืนทรัพย์สินนั้นได้ ซึ่งถ้าหากต่อมาศาลสูงมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น แต่ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นถูกจำหน่ายจ่ายโอนไปแล้วก็เป็นการยากที่จะติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้

---

[4] อ้างอิงจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 และการสอบถามพนักงานเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ปปง.

[5] อ้างอิงจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 57 และการสอบถามพนักงานเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ปปง.

7) ปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนในการดำเนินคดีเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือของหน่วยงานรัฐ ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจหน่วยงานของรัฐตั้งแต่ 2 หน่วยงานขึ้นไปมีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เช่น ในคดียาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 73 กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินเหล่านั้น หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระให้แก่ผู้ต้องหา รวมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ซึ่งได้ขาย จำหน่าย โอน หรือยักย้ายไปในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนหรือภายหลังที่จะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นด้วย แต่จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 3 (1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เมื่อผู้กระทำความผิดได้นำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดอื่น แม้จะเปลี่ยนสภาพหรือโอนไปย่อมเป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมและเลขาธิการ ปปง. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวตามมาตรา 48 ดังนั้นจึงเป็นปัญหาว่าหน่วยงานใดจะมีอำนาจในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินดังกล่าวในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเหล่านั้น

8) ปัญหาในการบังคับคดีต่อทรัพย์สินที่ศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาให้ตกเป็นของแผ่นดินไปแล้ว แต่เมื่อสำนักงาน ปปง. จะดำเนินการต่อทรัพย์สินดังกล่าวให้เป็นไปตามคำพิพากษา ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ภายใต้การบังคับชำระหนี้ของกรมบังคับคดีที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของศาลอื่นบังคับเอาไว้แล้ว กรณีเช่นนี้จะถือเอาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลใดเป็นที่ยุติ

9) ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับทรัพย์สินตามกฎหมายในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามกฎหมาย ซึ่งทรัพย์สินนั้นเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดินที่ปรากฏว่ามีสิ่งปลูกสร้างซึ่งเป็นส่วนควบอยู่ด้วย เช่น อาคาร โรงเรือน โรงจอดรถ ฯลฯ จึงเกิดปัญหาว่าจะสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินเหล่านั้นด้วยได้หรือไม่ กรณีนี้มีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย โดยฝ่ายแรกเห็นว่าคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวย่อมครอบคลุมไปถึงสิ่งปลูกสร้างที่เป็นส่วนควบด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนอีกฝ่ายเห็นว่า คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไม่รวมถึงสิ่งปลูกสร้างที่เป็นส่วนควบ โดยให้เหตุผลว่าการใช้กฎหมายต้องมีการตีความอย่างเคร่งครัด ถ้าหากจะให้รวมถึงการใช้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นส่วนควบด้วยต้องกำหนดไว้ในกฎหมาย

10) ปัญหาในการบังคับทรัพย์สินในกรณีที่เป็นสิทธิเรียกร้องซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ เช่น สัญญากู้ สัญญาตอบแทนการลงทุน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ส่งมอบเพียงสำเนาของสัญญา หรือหลักฐานซึ่งมิใช่ฉบับจริง ต่อมาเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้สิทธิเรียกร้องตกเป็น ของแผ่นดิน กรณีนี้จึงเป็นปัญหาในการบังคับทรัพย์สินดังกล่าว เนื่องจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า

ด้วยการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2556 กำหนดให้ส่งมอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องต่อกระทรวงการคลัง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ปลัดกระทรวงการคลังและเลขาธิการ ปปง. กำหนด แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งกว่าที่ศาลจะมีคำสั่งในคดีฟอกเงิน สิทธิเรียกร้องบางชนิดก็หมดอายุความไปแล้ว จึงไม่สามารถดำเนินการฟ้องต่อไปได้ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีทรัพย์สินนำส่งตามคำพิพากษา แม้จะมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการเรียกให้ชำระเงินตามสัญญาหรือฟ้องคดีตามมูลหนี้ในสัญญาไว้ก่อนก็ตาม

11) ปัญหาการคืนทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้แก่ผู้คัดค้าน โดยทรัพย์สินนั้นอยู่ระหว่างการยึดหรืออายัดแล้วมีดอกผลเกิดขึ้น เช่น การนำทรัพย์สินออกบริหารแล้วได้รับค่าเช่า แต่ต่อมาผู้เช่าไม่ยอมชำระค่าเช่า กรณีนี้สำนักงาน ปปง. จึงฟ้องคดีต่อศาลเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องเอาดอกผลดังกล่าวทำให้สำนักงาน ปปง. อยู่ในสถานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเช่นเดียวกับเจ้าหนี้สามัญ ศาลในคดีฟอกเงินส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้พิพากษาให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้คัดค้านเช่นนี้ สำนักงาน ปปง. จะโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้นั้นให้แก่ผู้คัดค้านที่ชนะคดีได้หรือไม่เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายรองรับ จึงเป็นเหตุให้สำนักงาน ปปง. ต้องบังคับคดีจนกว่าจะครบระยะเวลาการบังคับคดี ซึ่งกำหนดไว้เป็นระยะเวลา 10 ปี ตามมาตรา 274 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

12) ปัญหาในการใช้ดุลพินิจในการจัดเก็บรักษาทรัพย์สินและจัดการทรัพย์สินเกิดขึ้นเมื่อสำนักงาน ปปง. ได้ยึดหรืออายัดไว้ แต่เนื่องจากทรัพย์สินบางอย่างอาจมีการเสื่อมสภาพหรือการเก็บรักษาจะเป็นภาระแก่ราชการ เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจใช้ดุลพินิจนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดได้ แต่ศาลปกครองได้เคยมีคำวินิจฉัยว่าถ้าเป็นทรัพย์สินประเภทรถยนต์จะต้องนำไปให้ผู้มีส่วนได้เสียเป็นผู้ดูแลใช้ประโยชน์เป็นอันดับแรก และถ้าหากผู้มีส่วนได้เสียไม่ประสงค์จะรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์จึงจะสามารถนำออกขายทอดตลาดหรือจัดการด้วยวิธีอื่นได้[6] แต่จะเห็นได้ว่าในทางปฏิบัติแล้วทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์บางประเภท เป็นทรัพย์สินที่อาจเสื่อมค่าหรือราคาหรือหากปล่อยทิ้งไว้จะทำให้ไร้ประโยชน์[7] เช่น รถยนต์ สมควรที่จะนำออกขายทอดตลาดโดยเร็วที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาจากการเสื่อมสภาพของทรัพย์สินจากการเก็บรักษาไว้เป็นเวลานาน

13) ปัญหาในการบังคับสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) เป็นปัญหาทางคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน เพราะสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสังหาริมทรัพย์

---

[6] คำพิพากษาศาลปกครองในคดีหมายเลขดำที่ 981/2547 คดีหมายเลขแดงที่ 843/2550 ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2550

[7] ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 ข้อ 14 (6)

หรืออสังหาริมทรัพย์ที่สามารถบังคับคดีได้โดยง่ายตามคำพิพากษา เนื่องจากสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน และไม่สามารถระบุตัวตนเจ้าของบัญชี รวมถึงไม่สามารถบังคับให้เจ้าของบัญชีบอกรหัสในการเข้าถึง[8] จึงทำให้เกิดความยุ่งยากในการสืบสวนสอบสวน เมื่อมีการหลอกลวงซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึงการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว เป็นเหตุให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลมีจำนวนมากขึ้น แม้จะมีการประกาศใช้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ก็มิได้กำหนดถึงการบังคับคดีสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ แต่ได้กำหนดให้ถือว่าผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลตามพระราชกำหนดนี้เป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[9]

นอกจากนี้ หากพิจารณาสถานการณ์เกี่ยวกับการฟอกเงินในประเทศไทยในอดีตตั้งแต่สำนักงาน ปปง. ได้ก่อตั้งขึ้นและดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ปรากฏว่าการดำเนินการของสำนักงาน ปปง. ในปี พ.ศ. 2543 ได้มีการดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินมูลค่าประมาณ 21,131,473.11 บาท ต่อมา ในปี พ.ศ. 2544 สำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนและตรวจสอบกรณีมีเหตุอันควรต้องสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจำนวน 468 ราย โดยได้รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อยื่นต่อพนักงานอัยการจำนวน 3 คดี อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลจำนวน 50 คดี และศาลแพ่งได้ตัดสินไปจำนวน 3 คดี โดยมีมูลค่าทรัพย์สิน 521,673,472.18 บาท[10] โดยในปี พ.ศ. 2565 สำนักงาน ปปง. ได้มีคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจากความผิดมูลฐาน จำนวน 210 คำสั่ง และ 163 รายคดี รวมมูลค่า 3,658,790,647.08 บาท โดยเฉพาะในปีดังกล่าวศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน จำนวน 51 เรื่อง คุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจากการกระทำความผิดมูลฐาน รวมมูลค่า 823,103,725.54 บาท[11] อีกทั้ง สำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน มีการร้องทุกข์กล่าวโทษ จำนวน 10 เรื่อง และบูรณาการการสืบสวนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อติดตามจับกุมบุคคลตามหมายจับข้อหาฟอกเงิน จำนวน 112 ราย[12] จึงจะเห็นได้ว่าสถานการณ์การฟอกเงินเมื่อเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนถึงปี พ.ศ. 2565 มีมูลค่าทรัพย์สินเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถิติการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และเมื่อ

---

[8] สุพจน์ ปรีชายิ่งสถิตย์, เอกสารวิชาการในการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 17, วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2561, หน้า 3.

[9] พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 มาตรา 7

[10] สำนักงาน ปปง., รายงานประจำปี พ.ศ. 2544, หน้า 28.

[11] สำนักงาน ปปง., รายงานประจำปี พ.ศ. 2565, หน้า 85–92.

[12] สำนักงาน ปปง., รายงานประจำปี พ.ศ. 2565, หน้า 14.

พิจารณาถึงมูลค่าการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดมูลฐานจะพบว่าได้มีการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายเป็นเงินจำนวนเงินกว่า 200 ล้านบาท[13]

จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวข้างต้นประกอบกับสถานการณ์และจากสถิติคดีฟอกเงิน จึงเห็นควรกำหนดวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยรวดเร็วตามวัตถุประสงค์หลักของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสใช้ทรัพย์สินที่ได้มาไปกระทำความผิดขึ้นอีกต่อ ๆ ไป โดยไม่จำต้องคำนึงว่าทรัพย์สินนั้นจะเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง หรือถูกจำหน่ายจ่ายโอนไปกี่ทอดก็ตาม นอกจากนี้ ยังเป็นการรวบรวมข้อปฏิบัติไว้ในที่เดียวกัน เนื่องจากปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติหลักการและแนวปฏิบัติไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน ซึ่งยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในกระบวนการและขั้นตอนปฏิบัติงานตามกฎหมาย ทำให้เกิดความสับสนในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด ทั้งยังทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินคดีและบังคับให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายดังกล่าว ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 วิเคราะห์ความแตกต่างในการดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและการดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งมีผลต่อการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งปรากฏจากฐานมูลคดีที่มีความแตกต่างกันดังที่เป็นประเด็นปัญหาในข้อ 1 ส่งผลต่อการรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิด และเป็นปัญหาในการบังคับคดี ทั้งยังมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งต้องมอบพยานหลักฐานให้กับจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเมื่อมีการร้องขอ ซึ่งพยานหลักฐานในคดีมีจำนวนมากทำให้เกิดความล่าช้าและยังสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

ประการที่ 2 วิเคราะห์ถ้อยคำในบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ซึ่งกำหนดกรอบระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวโดยได้กำหนดไว้เป็นเวลาไม่เกิน 90 วันว่ามีความเพียงพอและมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีได้ทันท่วงทีหรือไม่ และจำเป็นต้องหามาตรการอื่นใดมาประกอบ เช่น การกำหนดหลักประกัน เพื่อมิให้ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดหลุดมือไป เมื่อศาลมีคำพิพากษาในภายหลังว่าจำเลยมีความผิด

---

[13] เรื่องเดียวกัน

ประการที่ 3 วิเคราะห์เขตอำนาจศาล ซึ่งปัจจุบันศาลแพ่งเป็นศาลเดียวที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงเป็นเหตุให้เกิดความล่าช้าต่อการพิจารณาคดีฟอกเงิน ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน และเป็นเหตุให้คู่ความนำมาใช้ประวิงคดี

ประการที่ 4 วิเคราะห์ถ้อยคำในบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับขอบเขตในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน เช่น การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน การบังคับทรัพย์สิน เพื่อแก้ไขปัญหาตามที่อ้างไว้ใน ข้อ 5 ถึง ข้อ 13 รวมถึงคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง

ประการที่ 5 วิเคราะห์การขอคืนทรัพย์สินในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายจากการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ มาตรา 77 รวมถึงพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562

ประการที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกฎหมายต่างประเทศที่มีลักษณะกฎหมายใกล้เคียงกับประเทศไทย หรือมีบริบททางสังคมใกล้เคียงกัน ซึ่งลักษณะทางกฎหมายที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งกฎหมายของประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากประเทศทั้ง 2 นี้ ส่วนสาธารณรัฐสิงคโปร์และสหพันธรัฐมาเลเซียถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีบริบททางสังคมใกล้เคียงกับประเทศไทย เพราะอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน สำหรับสหรัฐอเมริกาจัดได้ว่าเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญต่อกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นอย่างมาก โดยมีการพัฒนาการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายใกล้เคียงจะเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งการกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดวิธีพิจารณาคดีไว้เป็นการเฉพาะ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมถึงกระบวนการและวิธีการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่มีสิทธิในทรัพย์สินซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

ประการที่ 7 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการในสำนักงานคดีพิเศษ บุคลากรสำนักงาน ปปง. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการ

ประการที่ 8 วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ (Regulatory Impact Analysis : RIA) ซึ่งเป็นไปตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากำหนด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1) เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสำนักงาน ปปง. และศาล เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียง เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประมวลกฎหมายยาเสพติด รวมทั้งกฎหมายต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3) เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะจากบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการในสำนักงานคดีพิเศษ บุคลากรสำนักงาน ปปง. หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนักวิชาการมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

4) เพื่อประมวลผลจากการศึกษาปัญหาต่าง ๆ กฎหมายอื่นและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดประชุมรับฟังความ

คิดเห็นมาวิเคราะห์ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหา ข้อขัดข้องและอุปสรรคต่าง ๆ รวมถึงการพิจารณาคดีของศาลให้อยู่ในระบบกฎหมายวิธีสบัญญัติ

5) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ (Regulatory Impact Analysis: RIA) ที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

1.3 สมมติฐานงานวิจัย

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดความไว้ว่า *“การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยึ่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม”* ซึ่งหมายถึงการกำหนดให้ศาลแพ่งมีอำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่การพิจารณาคดีของศาลแพ่งมีความล่าช้าอันสืบเนื่องมาจากปริมาณคดีมีจำนวนมากและการพิจารณาคดียังคงใช้ระบบกล่าวหา นอกจากนี้การกำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวเพียง 90 วันทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาใช้แทนที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงทำให้อาชญากรไม่เกรงกลัวกฎหมายและรัฐเสียโอกาสในการนำทรัพย์สินมาใช้ประโยชน์ ดังนั้นจึงควรศึกษาและจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งยังเป็นการนำวิธีปฏิบัติและการดำเนินคดีของศาลเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติออกจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายสารบัญญัติให้เกิดความชัดเจน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

(1) ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และหลักการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด รูปแบบและแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 ประมวลกฎหมายยาเสพติด พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 และกฎหมายต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย โดยจะนำมาวิเคราะห์และใช้เป็นแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย

(2) ขอบเขตด้านกลุ่มประชากร บุคลากรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิพากษาศาลแพ่ง ผู้พิพากษาศาลอาญา พนักงานอัยการในสำนักงานอัยการคดีพิเศษ บุคลากรสำนักงาน ปปง. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการฟอกเงิน และประชาชนทั่วไป

(3) ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาดำเนินการ 300 วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา

(4) ขอบเขตด้านวิธีการ รวบรวมข้อมูลโดยศึกษาเอกสาร (Doctrinal Research) สัมภาษณ์ (Empirical Research) และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมถึงข้อเสนอแนะในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

(5) ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สถานที่ปฏิบัติงานของผู้ให้สัมภาษณ์ สถานที่จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยตามโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะดำเนินการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Approach) ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลเอกสาร (Documentary

Research Method) ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับและประกาศต่าง ๆ หนังสือคำอธิบายกฎหมาย บทความทางวิชาการ ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงสอบถามข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งจะดำเนินการศึกษาตามแนวทางดังต่อไปนี้

1) รวบรวมปัญหาและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น (Factual Research) ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสำนักงาน ปปง. เกี่ยวกับการดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2) รวบรวมและศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินในลักษณะเป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research)

3) ศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีและพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อนำมาเปรียบเทียบและหาแนวทางในการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสบการณ์และความรู้ และความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการในสำนักงานคดีพิเศษ บุคลากรสำนักงาน ปปง. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และ นักวิชาการ เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ในแต่ละประเภท

5) จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นอันเกิดจากปัญหา และจะทำการประมวลข้อมูลจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการในสำนักงานคดีพิเศษ บุคลากรสำนักงาน ปปง. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการ โดยจะจัดประชุมขึ้นเป็นจำนวน 3 ครั้ง ประกอบด้วยผู้เข้าร่วมประชุมครั้งที่ 1 จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ครั้งที่ 2 จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน และครั้งที่ 3 จำนวนไม่น้อยกว่า 50 คน

6) วิเคราะห์ข้อมูลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีและพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อป้องกันปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ รวมถึงความซ้ำซ้อนที่อาจเกิดขึ้นกับกฎหมายที่มีลักษณะใกล้เคียง

7) นำความเห็นจากการที่ประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและความเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องมารวบรวม วิเคราะห์เพื่อนำเสนอให้มีการประกาศใช้บังคับ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ต่อไป

8) จัดทำร่างพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ตามแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมายซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) การวิจัยตามโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงาน ปปง. ในการแก้ไขปัญหา ข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2) ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย กฎ ระเบียบ และรูปแบบในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย ตลอดจนกฎหมายอื่นที่มีลักษณะและผลการบังคับใช้ใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะเป็นประโยชน์ต่อการร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

3) ข้อเสนอแนะจากบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงนักวิชาการจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และเป็นแนวทางในการบริหารงานของสำนักงาน ปปง.

4) สำนักงาน ปปง. จะได้รับประโยชน์จากการมีร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม

5) รัฐจะได้ประโยชน์จากการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ (Regulatory Impact Analysis: RIA) ที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

1.7 กรอบความคิดในการดำเนินงาน

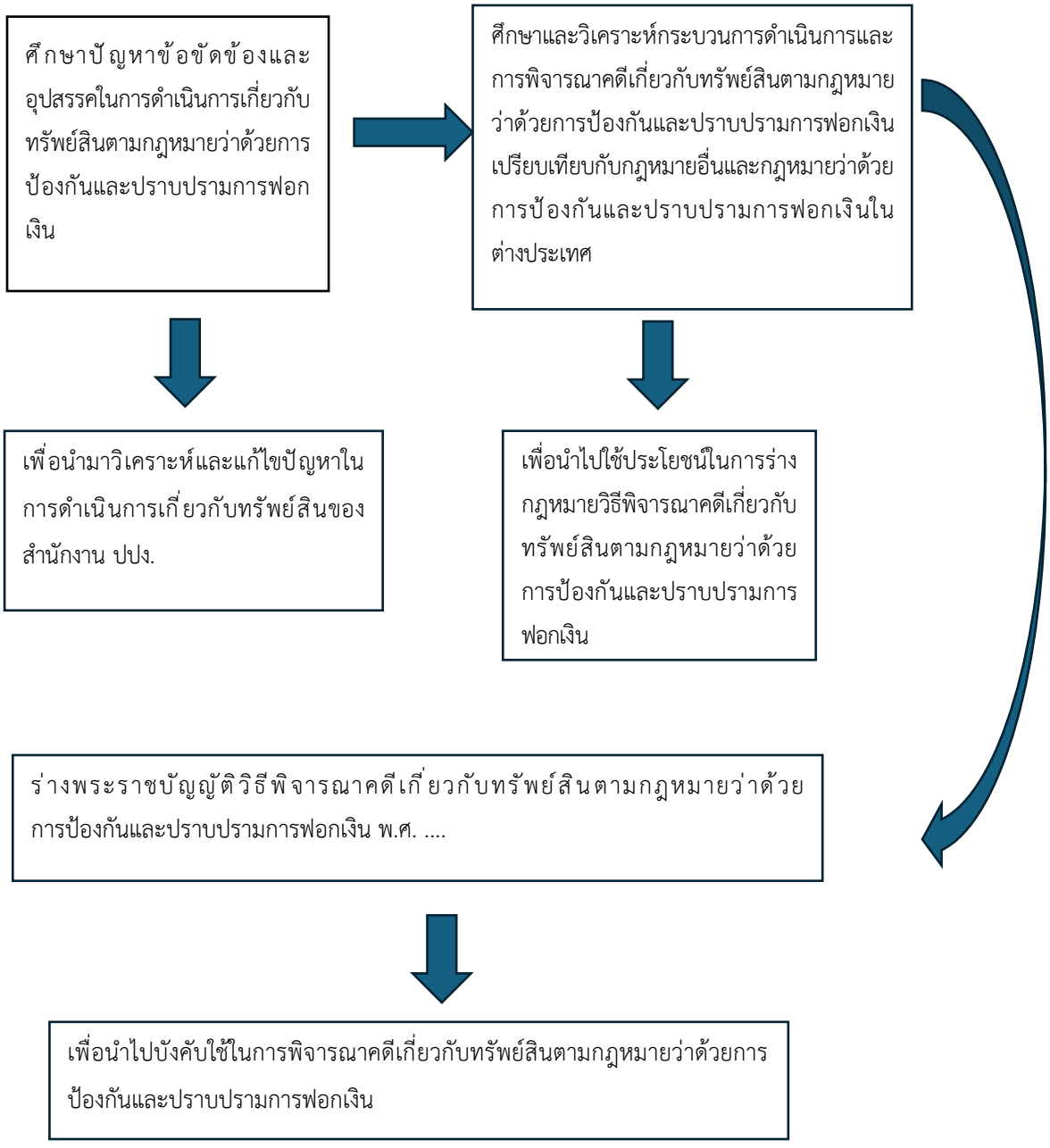
โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ได้จัดทำขึ้นตามนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ในมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และตามแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมายซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดกรอบความคิดในการดำเนินงานตามแนวทางต่อไปนี้

1) แนวคิดและหลักการพื้นฐาน (Core Concepts and Principles) : แก้ไขปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว การส่งเรื่องเพื่อให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน และการบังคับทรัพย์สิน

2) ศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินการและการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจากกฎหมายที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน และเพื่อนำไปร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3) จัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... เพื่อนำไปบังคับใช้ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

แผนภูมิที่ 1 กรอบความคิดในการจัดทำกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ที่มา คณะผู้วิจัย

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะมีการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สิน เนื่องจากการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมีที่มาจากแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งได้มีการปรับปรุงและพัฒนาแนวความคิดจากการริบทรัพย์สินทางอาญาไปสู่การริบทรัพย์สินตามมาตรการทางแพ่ง และได้นำมาใช้ในการดำเนินคดีเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของรัฐหรือแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจและเป็นพื้นฐานในการจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

2.1 แนวคิด ทฤษฎีและหลักการในการริบทรัพย์สิน

แนวความคิดในการริบทรัพย์สินมีมาช้านานโดยถือว่าการริบทรัพย์สินเป็นโทษประเภทหนึ่งที่กระทำต่อตัวผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินของบุคคลนั้น นอกจากนี้ การริบทรัพย์สินยังเป็นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่สามารถใช้ทรัพย์สินนั้นไปกระทำความผิดอื่น ๆ ได้อีกต่อไปและทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด เพราะนอกจากจะต้องถูกลงโทษแล้วก็ไม่สามารถได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแต่ประการใด ด้วยเหตุนี้ จึงถือเป็นหน้าที่ของรัฐในการกำหนดให้การริบทรัพย์สินเป็นโทษทางอาญา ซึ่งมีที่มาจากแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เห็นว่าทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดถือเป็นสิ่งที่เป็นอันตราย และรัฐจะต้องหามาตรการและวิธีการในการป้องกันเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยถือเป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมประการหนึ่งเพื่อให้สมาชิกในสังคมปลอดภัยและมีความเป็นอยู่อย่างเป็นปกติสุข ทั้งนี้ มีแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินกับการกระทำความผิดอาญา

การลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดนั้นถือเป็นโทษทางอาญาประเภทหนึ่งที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อย่างยาวนาน แนวความคิดแรกเริ่มมีที่มาจากระบบกฎหมาย

ในเรื่องการริบทรัพย์สินของประเทศอังกฤษ โดยได้มีการพัฒนามาจากหลักกฎหมาย Deodand ทั้งนี้ หลักการริบทรัพย์สินดังกล่าวมีรากฐานมาจากคำว่า *"Deo dandum"* หมายถึง การมอบให้พระผู้เป็นเจ้า[14] ซึ่งมีที่มาจากหลักในศาสนาคริสต์ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ไบเบิลตอนหนึ่งว่า *"ถ้าวัวทำร้ายผู้ใดถึงตาย วัวนั้นจะถูกขว้างปาด้วยหินและห้ามบริโภคเนื้อวัว แต่เจ้าของวัวไม่ต้องรับโทษ"* แนวความคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นหลักการที่ว่า เมื่อวัวทำความเสียหายแก่ผู้อื่น เจ้าของวัวจะสูญเสียสิทธิในทรัพย์สิน โดยไม่พิจารณาถึงความบริสุทธิ์หรือความผิดของเจ้าของวัว ทั้ง ๆ ที่ควรจะนำมาพิจารณาในการกระทำความผิดอันเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเสียชีวิตไม่ว่าสิ่งนั้นจะเกิดจากสัตว์หรือไม่ก็ตาม[15]

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดดังกล่าวก็ได้มีการพัฒนาสืบต่อกันมาจนเกิดเป็นหลักกฎหมายที่กำหนดว่า ทรัพย์สินใดไม่ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตหากก่อให้เกิดความตายหรือเป็นอันตรายแก่มนุษย์แล้ว จำเป็นต้องริบทรัพย์สินนั้นเข้ามาเป็นของรัฐเพื่อทำลายเสียหรือเพื่อการกุศล โดยไม่จำต้องพิจารณาถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ เหตุผลเบื้องหลังของการริบทรัพย์สินในรูปแบบดังกล่าวยังเป็นที่ถกเถียงกันในหมู่นักวิชาการ โดยความเห็นส่วนหนึ่งเห็นว่าการริบทรัพย์สินในลักษณะนี้เป็นการโต้ตอบโดยทั่วไปของมนุษย์ที่โกรธแค้นทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดความเสียหาย โดยผู้ที่ให้ความเห็นดังกล่าวได้ให้คำอธิบายว่า แม้กระทั่งผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาผู้หนึ่งยังอาจเตะประตูที่หนีบเขาได้เช่นกันเพราะความโกรธแค้นที่มีต่อทรัพย์สิน ดังนั้น กรณีของทรัพย์สินที่ทำให้เกิดความตายหรืออันตรายจึงควรได้รับการโต้ตอบในทำนองเดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าความคิดเห็นดังกล่าวนั้นเป็นการตอบโต้ทรัพย์สินด้วยความรู้สึกและอารมณ์ของผู้ที่ได้รับอันตรายจากทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม นอกจากเหตุผลด้านอารมณ์และศาสนาแล้ว เซอร์ วิลเลียม แบล็คสโตน (Sir William Blackstone) ซึ่งเป็นนักกฎหมายที่มีชื่อเสียงของประเทศอังกฤษยังได้ให้ความเห็นไว้ว่าการลงโทษริบทรัพย์สินแบบ Deodand ยังมีวัตถุประสงค์ในการป้องปรามการกระทำความผิดแม้การกระทำนั้นจะเกิดจากความประมาทก็ตาม เพราะเจ้าของทรัพย์สินที่ทำให้เกิดความตายย่อมมีส่วนประมาทในการดูแลทรัพย์ของตน[16] จากแนวความคิดดังกล่าวส่งผลต่อการริบทรัพย์สินในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ของประเทศอังกฤษ โดยมีการแบ่งการพิจารณาออกเป็นสองประเภทด้วยกัน คือ กระบวนการพิจารณาคดีต่อทรัพย์สิน และกระบวนการพิจารณาคดีต่อตัวบุคคล[17] ทั้งนี้

---

[14] Tamara Piety, "Comment, Scorched Earth: How the Doctrine of Civil Forfeiture Has Laid Waste to Due Process" University of Miami Law Review 45,911 (1991): p. 928.

[15] Ibid.

[16] *Ibid.*, p. 930.

[17] วีระพงศ์ บุญโญภาส และคณะ, "การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัดและริบทรัพย์สิน", หน้า 178. อ้างถึง Michael F. Zeldin and Roger G. Weiner, "innocent third parties and rights in forfeiture proceeding," American Criminal Law Review 28: 843

มีข้อสังเกตว่าในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินจะนำชื่อรัฐมาเป็นชื่อคดีแล้วจึงตามด้วยชื่อของทรัพย์สินที่จะถูกดำเนินคดี

จากแนวความคิดตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า นอกจากการริบทรัพย์สินจะถือเป็นโทษประเภทหนึ่งทางอาญาที่มุ่งกระทำต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว ยังเป็นการลงโทษตัวบุคคลที่ได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดหรือได้ใช้ทรัพย์สินไปในการกระทำความผิดอีกด้วย เพราะเป็นเหตุให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นต้องหลุดไปจากผู้นั้น ซึ่งต่อมาปรากฏว่าการประกอบอาชญากรรมเพื่อให้ได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดมีการพัฒนาขยายขอบเขตและวิธีการมากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากการพัฒนาของสังคมที่มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความสลับซับซ้อน โดยมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีและระบบสื่อสารอย่างก้าวหน้าเป็นเหตุให้อาชญากรที่มีความรู้ความสามารถนำความสลับซับซ้อนของสังคมและเทคโนโลยีตลอดจนระบบสื่อสารมาใช้ในการกระทำความผิดที่แยบยลมากขึ้นตามลำดับจนถึงขั้นรวมตัวกันเป็นองค์กรอาชญากรรม และมีกระบวนการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีเงินเป็นวัตถุประสงค์ร่วมซึ่งได้มาจากวิธีการอันไม่สุจริตและผิดกฎหมาย เช่น การพนัน การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การก่อการร้าย ทั้งยังได้มีการดำเนินการภายในประเทศและพัฒนาไปจนถึงขั้นกระทำความผิดระหว่างประเทศ ส่งผลให้องค์กรอาชญากรรมเหล่านั้นมีความสามารถในการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินอันมิชอบด้วยกฎหมายไปยังต่างประเทศ ทั้งยังนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดซึ่งมีมูลค่ามหาศาลไปกระทำความผิดต่อ ๆ ไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมทั่ว ๆ ไป (street crime) ที่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดทางอาญาและใช้โทษริบทรัพย์สินในทางอาญาลงแก่ผู้กระทำความผิดเท่านั้นยังไม่เพียงพอ จึงเป็นเหตุให้รัฐซึ่งมีหน้าที่ต้องดูแลความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมจำเป็นต้องหาวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการตัดวงจรการยักย้ายถ่ายเทเงินและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมเหล่านั้น ก่อนจะมีการนำเงินหรือสินทรัพย์ที่ได้มาไปฟอกให้เหมือนกับเป็นเงินที่ได้อย่างชอบธรรม เพื่อทำลายความมุ่งหมายทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้ จึงมีการนำมาตรการริบทรัพย์ทางแพ่ง (Civil Forfeiture) มาบังคับใช้กับการกระทำความผิดดังกล่าว[18] โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่ได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดแล้วนำไปซุกซ่อน อำพราง จำหน่าย จ่ายโอน เพื่อทำให้ทรัพย์สินหรือเงินที่ได้มาเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกต้องซึ่งเรียกว่าเป็นการฟอกเงิน (Money Laundering) เป็นความผิดอาญา และนำมาตรการริบทรัพย์ทางแพ่งมาใช้นอกเหนือไปจากการลงโทษทางอาญาเพียง

[18] Young, S. N. M. (2009). Civil Forfeiture of Criminal Property: Legal Measures for Targeting the Proceeds of Crime. Edward Elgar Publishing, p. 28-31.

อย่างเดียว รวมทั้งทำให้เกิดความครอบคลุมถึงความรับผิดในทางแพ่งต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ได้จากการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมอีกด้วย[19]

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดอาญา

เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาในหลายลักษณะมีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน ไม่ว่าผู้กระทำจะได้กระทำความผิดไปโดยมุ่งหวังต่อตัวทรัพย์สิน หรือใช้ทรัพย์สินไปในการกระทำความผิดดังกล่าวมาแล้วก็ตาม ดังนั้น จึงถือได้ว่าทรัพย์สินเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งในการกระทำความผิดอาญา ซึ่งนักอาชญาวิทยาและนักกฎหมายได้ให้ข้อคิดเห็นจนเกิดเป็นทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินอันมีส่วนสัมพันธ์กับการกระทำความผิดอาญาหลายทฤษฎีด้วยกัน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด และเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน ดังจะเห็นได้จากทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้

2.1.2.1 ทฤษฎีความเป็นภัยต่อสังคม (Harm Theory)

ทฤษฎีความเป็นภัยต่อสังคมนี้ถูกนำเสนอโดย จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) ซึ่งมีเนื้อหาสำคัญว่าในกรณีทั่วไปแล้วรัฐไม่ควรเข้าไปแทรกแซงเสรีภาพในการกระทำต่าง ๆ ของปัจเจกชน และรัฐจะแทรกแซงเสรีภาพดังกล่าวได้เฉพาะกรณีเพื่อป้องกันภยันตรายที่จะเกิดกับสังคมเท่านั้น หลักคิดดังกล่าวได้ถูกนำเสนอในงานเขียนชื่อ On Liberty ในปี ค.ศ. 1859 ซึ่งมิลล์ได้ให้คำอธิบายเพิ่มเติมด้วยว่า วัตถุประสงค์ของการใช้อำนาจรัฐโดยชอบธรรมเหนือปัจเจกบุคคลเป็นไปเพื่อป้องกันภยันตรายต่อบุคคลอื่นในสังคมเท่านั้น[20] ทั้งนี้ ตามความคิดของจอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) หมายความว่า โดยปกติบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการกระทำใด ๆ ก็ได้ แต่การกระทำนั้นต้องไม่ก่อให้เกิดภยันตรายต่อผู้อื่น และในชุมชนที่มีอารยธรรมแล้วการใช้อำนาจเหนือสมาชิกในสังคมจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่นเท่านั้น หลักการดังกล่าวได้ส่งผลต่อระบบกฎหมายสมัยใหม่ ดังจะเห็นได้จากปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และพลเมืองของฝรั่งเศส (France's Declaration of the Rights of Man and of the Citizen) ค.ศ. 1789 ที่กำหนดถึงเสรีภาพว่า *“เสรีภาพจะประกอบด้วยการทำทุกอย่างที่ไม่ทำร้ายผู้อื่น ดังนั้นการใช้สิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคนจึงไม่มีขีดจำกัด ยกเว้นที่รับรองแก่สมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมว่าจะได้รับสิทธิเช่นเดียวกัน และกฎหมายจะกำหนดข้อจำกัดเหล่านี้ได้เท่านั้น”* นอกจากนี้ ในหมายเหตุเกี่ยวกับรัฐเวอร์จิเนีย (Notes on the State of Virginia) ค.ศ. 1785 ของโธมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson) ก็มีข้อความที่กล่าวว่า *“อำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมายของรัฐบาล*

---

[19] Ibid.

[20] Stanford Encyclopedia of Philosophy, Freedom of Speech [Online]. Available from: https://plato.stanford.edu/entries/freedom-speech/#HarPriFreSpe [2023, November 10]

ขยายไปถึงการกระทำดังกล่าวเฉพาะในกรณีที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นเท่านั้น"[21] จากหลักการตามทฤษฎีนี้เป็นเหตุให้โทษริบทรัพย์สินที่รัฐพึงจะบังคับใช้กับประชาชนต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวด้วยเช่นกัน กล่าวคือ รัฐจะบังคับโทษที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิในทรัพย์สินของปัจเจกบุคคลได้เท่าที่จำเป็นและเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภยันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมเท่านั้น

2.1.2.2 ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory)

ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผลนี้มีฐานที่มาจากแนวคิดอรรถประโยชน์นิยมและหลักความได้สัดส่วนในการป้องปรามอาชญากรรม โดยผู้ที่นำเสนอทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) นี้ ได้แก่ แกรี่ เบเกอร์ (Gary Becker) และโรเบิร์ต ครอท (Robert Crouch) ทั้งสองมีหลักการพื้นฐานเหมือนกันอยู่ 2 ประการ คือ [22]

1) บุคคลทุกคนเป็นผู้มีอิสระในการเลือกที่จะกระทำ กล่าวคือ การทำผิดกฎหมายนั้นเกิดจากการที่บุคคลได้ตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ และเลือกที่จะกระทำผิดกฎหมาย

2) การที่บุคคลใดเลือกที่จะมีพฤติกรรมผิดกฎหมายนั้นขึ้นอยู่กับการที่บุคคลจะได้รับความพึงพอใจหรือผลประโยชน์สูงสุดนั่นเอง ซึ่งความพอใจนั้นไม่ได้จำกัดอยู่ในรูปแบบทรัพย์สินเท่านั้น หากยังรวมถึงผลประโยชน์หรือความพึงพอใจด้านจิตใจด้วย

จากหลักการพื้นฐานดังกล่าว นักอาชญาวิทยาตามแนวคิดนี้ได้นำเสนอว่า พฤติกรรมผิดกฎหมายเป็นผลลัพธ์ที่บุคคลได้คิดคำนวณถึงผลที่จะตามมาหลังจากประกอบอาชญากรรมแล้ว อันประกอบไปด้วย ผลประโยชน์ที่ได้รับ ความเป็นไปได้ที่จะถูกจับ อัตราโทษที่จะได้รับหากถูกจับกุมตลอดจนหนทางเลือกอื่นที่ถูกกฎหมาย

ศาสตราจารย์แกรี่ เบเกอร์ (Gary Becker) ได้เสนอแนวคิดถึงรูปแบบทางเศรษฐศาสตร์ของอาชญากรรม (The economic model of crime) ซึ่งมีเนื้อหาว่า การตัดสินใจกระทำความผิดของบุคคลนั้นเป็นผลมาจากผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดคาดหมายว่าจะได้รับ (expected gain) โดยมีความสัมพันธ์กับการลงโทษที่คาดว่าจะได้รับ (expected punishment) กล่าวคือ หากผลประโยชน์ที่บุคคลคาดว่าจะได้รับจากการประกอบอาชญากรรมมีปริมาณมากกว่าการลงโทษที่บุคคลนั้นคาดว่าจะได้รับเมื่อตัดสินใจกระทำความผิดบุคคลนั้นจะประกอบอาชญากรรมขึ้น ในทางกลับกัน ถ้าผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นคาดจะได้รับน้อยกว่าโทษที่บุคคลนั้นคาดว่าจะได้รับเมื่อตัดสินใจประกอบอาชญากรรม บุคคลนั้นก็จะตัดสินใจไม่ประกอบอาชญากรรมหรือยับยั้งการกระทำความผิด ตามแนวความคิดดังกล่าว หากรัฐต้องการที่จะลดอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม

---

[21] Thomas Jefferson, Notes on the State of Virginia, Amendment I (Religion): Query 17, p.157 - 161.

[22] Robert, C. L. (1979), Human Behavior: An Economic Approach, Duxbury Press, p 2.

รัฐสามารถทำได้สองประการ คือ ประการที่หนึ่ง รัฐต้องเพิ่มต้นทุนของอาชญากรในการประกอบอาชญากรรม เช่น เพิ่มโทษให้สูงขึ้น ประการที่สอง รัฐต้องพยายามลดผลประโยชน์ที่อาชญากรได้รับ เช่น ตัดโอกาสที่อาชญากรจะได้รับผลประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรม[23] ด้วยเหตุผลจากแนวความคิดและหลักการของทฤษฎีดังกล่าวนี้ส่งผลให้การริบทรัพย์สินถือเป็นมาตรการสำคัญของรัฐที่ตอบสนองต่อการทำให้อาชญากรไม่ได้รับประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรม และยังส่งผลให้แรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรมลดลง รวมถึงทำให้ผู้ที่คิดจะประกอบอาชญากรรมเปลี่ยนแปลงความคิดดังกล่าวไปเพราะนอกจากจะไม่ได้ประโยชน์แล้ว ยังต้องรับโทษในทางอาญาอีกด้วย

2.1.2.3 ทฤษฎีการตัดโอกาสในการกระทำความผิด (Incapacitation Theory)

การตัดโอกาสในการกระทำความผิดนั้นเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา ซึ่งได้แก่ การแก้แค้นทดแทน (Retribution) การป้องปรามการกระทำความผิด (Deterrence) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Restoration) และการตัดโอกาสในการกระทำความผิด (Incapacitation) สำหรับการตัดโอกาสในการกระทำความผิดนั้นจะมีวัตถุประสงค์คล้ายกับทฤษฎีข่มขู่และทฤษฎีปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยมีจุดมุ่งหมายไม่ให้ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดซ้ำอีก[24] แต่ต่างกันที่ว่าตามทฤษฎีข่มขู่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำผิดขึ้นอีก ส่วนทฤษฎีปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมีจุดมุ่งหมายในการอบรมไม่ให้ผู้นั้นคิดกระทำผิดขึ้นอีก โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องสมัครใจและยอมรับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ตัวเขาสามารถงดเว้นกระทำความผิดได้ ส่วนทฤษฎีตัดโอกาสนี้มุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำอีกโดยทำให้เขาหมดโอกาสที่จะกระทำผิดได้อีก ซึ่งมีอยู่หลายวิธีทั้งแบบชั่วคราว (temporary) โดยการจำคุกที่มีการกำหนดระยะเวลา และถาวร (permanent) โดยการประหารชีวิต[25]

สำหรับการลงโทษริบทรัพย์สินถือได้ว่าเป็นโทษที่มีวัตถุประสงค์ในการตัดโอกาสในการกระทำความผิดประเภทหนึ่ง เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสที่จะนำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปใช้ประโยชน์ หรือนำไปกระทำความผิดอื่น ๆ ได้อีก ซึ่งทำให้องค์กรอาชญากรรมไม่สามารถนำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปแสวงหาผลประโยชน์หรือขยายเครือข่ายออกไปได้เพราะต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนในการจ้างสมาชิกและบริหารองค์กร การริบ

---

[23] Becker, Gary S., “Crime and Punishment: An Economic Approach,” Journal of Political Economy 76, (1968): p.169-217.

[24] Vito, G. F., Maahs, J. R., Holmes, R. M. (2006). Criminology: Theory, Research, and Policy. United Kingdom: Jones and Bartlett. p. 58-60

[25] Ibid.

ทรัพย์สินจึงเป็นการตัดท่อน้ำเลี้ยงขององค์กรอาชญากรรม ทำให้อาชญากรไม่มีเงินทุนที่จะใช้ในการปฏิบัติการต่าง ๆ อีกต่อไป

2.1.2.4 ทฤษฎีการดำเนินคดีต่อทรัพย์สิน (หลัก in rem)

การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินมีที่มาจากสุภาษิตลาตินจากคำว่า *"in rem"* หมายถึง *"against a thing"* ซึ่งหมายความว่าศาลสามารถรับคดีที่เป็นการดำเนินการต่อทรัพย์สินโดยตรงได้ โดยไม่จำต้องพิจารณาถึงความผิดของเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นกระบวนการที่ถูกนำมาใช้ตั้งแต่ในสมัยโบราณ โดยทั่วไปแล้วการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ (1) การดำเนินคดีต่อบุคคล (In Personam) และ (2) การดำเนินคดีต่อทรัพย์สิน (In Rem) ทั้งนี้ แนวความคิดของหลักการทั้ง 2 รูปแบบนี้จะมีความแตกต่างกัน เพราะกรณีแรกเป็นกรณีที่ถือว่าความชั่วร้ายนั้นอยู่ที่ตัวบุคคล ส่วนกรณีที่สองเป็นเรื่องที่รัฐหรือสังคมเห็นว่าทรัพย์สินนั้นมีความชั่วร้าย[26]

หลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินแบบเฉพาะเจาะจง (Property-based Forfeiture) และการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based Forfeiture) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันกล่าวคือ[27]

1) การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินแบบเฉพาะเจาะจง (Property-based forfeiture) เป็นการดำเนินคดีโดยยึดหลักการว่าทรัพย์สินนั้น ๆ มีความผิดในตัวเอง และเป็นทรัพย์สินสกปรก (tainted) ซึ่งรัฐมีหน้าที่ในการกำจัดทรัพย์สินดังกล่าว

2) การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based Forfeiture) เป็นการดำเนินคดีโดยมีวัตถุประสงค์ในการกำจัดความสามารถทางการเงินของอาชญากร โดยวิธีนี้จะมีวัตถุประสงค์เน้นที่การตัดท่อน้ำเลี้ยงขององค์กรอาชญากรรม หรือองค์กรก่อการร้าย เพราะหากไม่มีสินทรัพย์ที่ใช้สนับสนุนกิจกรรมของสมาชิกในองค์กรแล้ว องค์กรดังกล่าวก็จะสูญเสียความสามารถในการประกอบกิจกรรมไปในท้ายที่สุด

---

[26] John Brew, "State and Federal Forfeiture of Property Involved in Drug Transaction," Dickinson Law Review 92 (1988) p. 463. อ้างถึงใน ฉัตรชัย จันทรเสนา, "วิวัฒนาการของโทษริบทรัพย์สินในประเทศไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลง," (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), หน้า 22.

[27] Ibid.

2.1.2.5 หลักการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินโดยปราศจากคำพิพากษา (Non-Conviction Based Forfeiture)

การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินนั้นมีพื้นฐานมาจากหลักการที่ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่เป็นความผิดในตัวเอง ดังนั้น คดีที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์ทั้งทางแพ่งและอาญาในหลาย ๆ กรณี จึงไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาตัดสินว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น (Non-Conviction) เช่น กรณีที่เป็นคดีอาญาหากทรัพย์นั้นเป็นทรัพย์ที่ทำขึ้นหรือมีไว้เป็นความผิด ศาลย่อมมีคำสั่งให้ริบได้ แม้จะไม่มีคำพิพากษาว่าจำเลยได้กระทำความผิด[28]

2.1.2.6 ทฤษฎีการแทนที่ทรัพย์สิน (Substitute Theory)

โดยทั่วไปแล้ว การริบทรัพย์สินในทางอาญาและทางแพ่งต้องกระทำต่อทรัพย์สินที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิด เพราะถือว่าทรัพย์สินดังกล่าวมีมลทิน (tainted) อย่างไรก็ตาม การนำสืบถึงร่องรอยการเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินนั้นมีความยากลำบาก เนื่องจากอาชญากรมักมีวิธีในการหลบเลี่ยงการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะกรณีเงินสด การปกปิด ซ่อนเร้น และถ่ายโอนทรัพย์สินจะทำได้ง่ายกว่าทรัพย์สินในรูปแบบอื่น ดังนั้น ระบบการริบทรัพย์สินจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปให้เท่าทันอาชญากร และบรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ระบบการริบทรัพย์สินแทนที่จึงถูกคิดค้นขึ้น ซึ่งต่อมาเรียกว่า *“การริบทรัพย์สินตามมูลค่า”* (Value-based Forfeiture)[29]

แนวคิดในการริบทรัพย์สินตามมูลค่านี้ได้เกิดขึ้นครั้งแรกในสหราชอาณาจักร ซึ่งแต่เดิมศาลจะมีอำนาจริบทรัพย์สินได้แบบเฉพาะเจาะจงเท่านั้น กล่าวคือ ริบได้เฉพาะทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมถึงทรัพย์สินตามนโยบายทางการเงิน เช่น ทรัพย์สินจากผู้ที่ไม่ยอมเสียภาษีศุลกากรเท่านั้น[30] ต่อมา ในคดี R v. Cuthbertson ได้มีการขอให้ศาลมีคำสั่งริบเงินสกุลปอนด์ เงินตราต่างประเทศ และทรัพย์สินที่อยู่ในตู้นิรภัย และเงินฝากในต่างประเทศแทนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด แต่ศาลสภาขุนนาง (House of Lords) ได้คำวินิจฉัยว่าศาลไม่มีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังกล่าว เพราะมีข้อจำกัดในการมีคำสั่งริบทรัพย์สินที่กำหนดให้

---

[28] Greenberg, T. S. (2009). Stolen Asset Recovery: A Good Practices Guide for Non-conviction Based Asset Forfeiture. United States: World Bank. pp. 13-24

[29] Hofmeyr, W. (2012). “The effective use of asset recovery”. Commonwealth Law Bulletin, 39(1), (2012): p.59–63. Available from: https://doi.org/10.1080/03050718.2012.751202

[30] FOURIE, M and PIENAAR, Gj. Tracing the roots of forfeiture and the loss of property in English and American law. Fundamina [Online]. 2017, vol.23, n.1 [cited 2024-12-06], pp.20-38. Available from: <http://www.scielo.org.za/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1021-545X2017000100002&lng=en&nrm=iso>. ISSN 2411-7870. http://dx.doi.org/10.17159/2411-7870/2017/v23n1a2.

กระทำได้เฉพาะทรัพย์สินที่มีรูปร่างเท่านั้น และทรัพย์สินนั้นต้องมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดซึ่งศาลได้พิพากษาว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดในเวลาหรือก่อนเวลาที่ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินดังกล่าว[31] จึงเป็นเหตุให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการมีชื่อเรียกว่า Hodgson Committee ขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการนำโทษริบทรัพย์สิน (Confiscation) มาใช้บังคับกับการกระทำความผิดอาญาที่ได้รับผลตอบแทนจำนวนมาก เช่น การกระทำความผิดฐานฉ้อโกงหรือการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ คดีความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและการกระทำความผิดเกี่ยวกับสิ่งลามก การพนัน การจัดส่งผู้ลักลอบเข้าเมือง และการทุจริตของเจ้าพนักงาน ซึ่งการกระทำความผิดเหล่านั้นไม่มีลักษณะทางอาญาอย่างเด่นชัด เช่น กรณีที่ผู้ส่งสินค้าได้บรรทุกสินค้าเกินน้ำหนักที่กำหนด หรือกรณีที่โรงงานปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการได้รับผลกำไรเป็นจำนวนมาก โดยผู้กระทำความผิดได้รับเพียงโทษปรับซึ่งมีมูลค่าเล็กน้อยเมื่อเทียบกับผลกำไรที่ได้รับ จากการศึกษาดังกล่าวทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติได้ตรากฎหมาย *“The Drug Trafficking Offence Act 1986 (DTOA)”* ขึ้นและได้กำหนดให้มีการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based Confiscation)[32] หากศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยได้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดและได้รับประโยชน์จากการค้ายาเสพติด โดยศาลจะเรียกให้จำเลยชำระเงินในการริบทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดตามมูลค่า โดยศาลจะเป็นผู้กำหนดมูลค่าจากประโยชน์ที่จำเลยได้รับและให้จำเลยชำระเงินตามจำนวนที่ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้น อย่างไรก็ตาม ต่อมาได้มีการตรากฎหมาย *“The Criminal Justice Act 1988 (CJA)”* เพื่อขยายหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่า ใช้บังคับกับการกระทำความผิดอื่น โดยกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลในการใช้ดุลพินิจออกคำสั่งริบทรัพย์สิน ในกรณีที่ศาลพิจารณาแล้ว เห็นว่า จำเลยเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิด โดยศาลมีอำนาจในการกำหนดจำนวนเงินที่จำเลยจะต้องชำระและออกคำสั่งคำสั่งริบทรัพย์สินตามที่ศาลเห็นว่าสมควร[33]

หลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่าประกอบด้วย *“การคำนวณผลประโยชน์”* ที่จำเลยได้รับและ *“การพิจารณาความสามารถของจำเลย”* ในการชำระเงินตามมูลค่าทรัพย์สินที่จำเลยได้รับมาจากการกระทำความผิด โดยศาลจะพิจารณาว่า มูลค่าของทรัพย์สินที่จำเลยมีอยู่ (Realizable Assets) นั้นเพียงพอที่สามารถจะนำมาชดใช้ได้หรือไม่ หากมูลค่าของทรัพย์สินที่จำเลยมีอยู่ไม่เพียงพอ ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังจำเลย อย่างไรก็ตาม การริบทรัพย์สินตามมูลค่านี้ไม่

---

[31] R v. Cuthbertson [1980] United Kingdom House of Lord (UKHL) J0612-2

[32] M Wasik, Hodgson Committee Report on the Profits of Crime and Their Recovery, Criminal Law Review (December 1984). pp. 708-725

[33] Guy Stessens, Money Laundering: A New International Law Enforcement Model. Cambridge University Press (2000). pp.72-73

ถึงกับต้องมีทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งการริบ เพราะรัฐย่อมมีอำนาจบังคับให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินจากทรัพย์สินอื่นได้ แม้ทรัพย์สินนั้นจะไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพราะคำสั่งริบทรัพย์สินตามมูลค่าถือเป็นการลงโทษตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพหรือผู้กระทำความผิดจะได้นำไปซุกซ่อนไว้ที่ใดก็สามารถริบได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ การริบทรัพย์สินตามมูลค่านี้พนักงานอัยการไม่ต้องพิสูจน์ว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฐานใด เพียงแต่ในการฟ้องคดีต่อศาลนั้นพนักงานอัยการได้เสนอพยานหลักฐานว่าผู้กระทำความผิดได้รับผลประโยชน์หรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดซึ่งมีมูลค่าเป็นจำนวนเท่าใดก็พอ จะเห็นได้ว่า การริบทรัพย์สินตามมูลค่านี้มีประโยชน์ต่อรัฐโดยสามารถริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ตามมูลค่าของทรัพย์สินนั้น โดยสามารถริบทรัพย์สินอื่น ๆ ที่มีมูลค่าเท่ากันกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ แต่ทั้งนี้การริบทรัพย์สินดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด[34]

ทฤษฎีและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นมีผลต่อการริบทรัพย์สินทั้งในส่วนที่เป็นโทษทางอาญาและทางแพ่งแต่ในการบังคับทางกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินจะมีวัตถุแห่งการบังคับแตกต่างกันระหว่างกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา กล่าวคือ ในทางกฎหมายแพ่งนั้นโดยมากจะเป็นเรื่องของการบังคับตามมูลหนี้ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเกิดจากนิติกรรม สัญญา หรือ นิติเหตุ ส่วนในทางกฎหมายอาญานั้น มูลเหตุของการริบทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา แต่เมื่อได้นำกระบวนการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้บังคับเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้น จะเห็นได้ถึงความแตกต่างระหว่างกระบวนการริบทรัพย์สินทางแพ่ง และกระบวนการริบทรัพย์สินทางอาญา ดังนี้

1) กระบวนการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture) เป็นกระบวนการที่กระทำต่อทรัพย์สิน (in rem action - คดีสิทธิเหนือทรัพย์สิน) โดยจะมีการฟ้องและการพิจารณาต่อตัวทรัพย์สินโดยตรง ไม่จำต้องคำนึงว่าเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้กระทำความผิดและจำเป็นต้องเอาตัวมาลงโทษหรือไม่ และแม้จะมีกระบวนการริบทรัพย์สินทางแพ่งเกิดขึ้นก็ไม่เป็นเงื่อนไขในการลงโทษทางอาญา ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาจะต้องเป็นศาลอันมีเขตอำนาจในพื้นที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นทรัพย์สินที่ผิดกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐมีภาระในการพิสูจน์ไม่จำต้องทำให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยอย่างในคดีอาญาเพียงพิสูจน์ให้น่าเชื่อถือกว่าอีกฝ่ายหนึ่งว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินผิดกฎหมาย และเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินนั้น ทรัพยสิทธิ

---

[34] Steven David Brown, Combating International Crime: The Longer Arm of the Law, Routledge (2008). pp. 157-158

จะตกเป็นของรัฐนับแต่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและแม้จำเลยตายลงระหว่างดำเนินคดีก็ไม่ทำให้การริบทรัพย์สินนั้นต้องเป็นพับไป ศาลยังคงสามารถดำเนินคดีริบทรัพย์สินทางแพ่งต่อไปได้[35]

2) กระบวนการริบทรัพย์สินทางอาญา (Criminal Forfeiture) เป็นกระบวนการที่ทำต่อผู้ที่กระทำความผิด โดยริบทรัพย์สินที่มีความเชื่อมโยงถึงการก่ออาชญากรรม ได้แก่ ทรัพย์สินที่ครอบครองไว้เป็นความผิด ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และทรัพย์สินที่ได้มีหรือได้ใช้เพื่อกระทำความผิด ทรัพย์สินเหล่านี้แม้จะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญาไม่มากก็น้อย แต่ในสายตาของรัฐก็มองว่าเป็นความผิด ดังนั้น แม้จะมีการแลกเปลี่ยนไปตลอดก็ตาม จึงยังคงเป็นทรัพย์สินที่สกปรก ซึ่งศาลย่อมมีคำสั่งให้ริบได้

นอกจากนี้ แนวความคิดต่าง ๆ ยังมีผลต่อกระบวนการริบทรัพย์สินทางปกครอง (Administrative Forfeiture) ซึ่งการริบทรัพย์สินทางปกครองจะเป็นส่วนของรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกา และส่วนใหญ่จะเป็นการริบทรัพย์สินในฝ่ายบริหาร

2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน

เนื่องจากการบังคับทรัพย์สินอาจกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลอื่น เช่น ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินในลักษณะกรรมสิทธิ์รวม หรือผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด โดยที่สิทธิในทรัพย์สินนี้ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐให้การรับรอง ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ในช่วงศตวรรษที่ 18 - 19 และปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 37 วรรคแรก ว่า *“บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก”*

แนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินนี้เกิดขึ้นภายหลังการปฏิวัติในสาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อปี ค.ศ. 1789 สมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 (Louis IXV) เป็นเหตุให้มีคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองขึ้น โดยมาตรา 2 กำหนดให้รัฐต้องคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน[36] และต่อมาเมื่อได้มีการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นในปี ค.ศ. 1948 จึงได้กำหนดไว้ในข้อที่ 17 (1) ว่า *“ทุกคนมีสิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นผู้ทรงกรรมสิทธิ์หรือมีกรรมสิทธิ์ร่วมกับผู้อื่น”* และในข้อ (2) กำหนดว่า *“บุคคลใดจะถูกริบทรัพย์สินโดยพลการไม่ได้”*

---

[35] Simon N. M. Young, Civil Forfeiture of Criminal Property: Legal Measures for Targeting the Proceeds of Crime, Edward Elgar Publishing (2009). pp 14-15

[36] Declaration of the Rights of Man and the Citizen, Article 2 “The end of all political associations, is the preservation of the natural and imprescriptible rights of man; and these rights are liberty, property, security, and resistance of oppression.”

ต่อมา ในศตวรรษที่ 20 ได้เกิดแนวความคิดจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล โดยให้ความสำคัญในเรื่องภาระและหน้าที่ต่อสังคม ซึ่งผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ในกรณีดังต่อไปนี้[37]

1) การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินด้วยมาตรการในการลงโทษ เป็นกรณีที่รัฐสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายในการยึด อายัด หรือริบทรัพย์สิน เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดได้ใช้ทรัพย์สินของตนไปกระทำความผิดโดยการก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือรัฐ

2) การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามนโยบายทางรัฐประศาสนโยบาย เป็นกรณีที่รัฐมีความจำเป็นต้องจำกัดการใช้ทรัพย์สินของบุคคล เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของรัฐในทางสาธารณะและเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การจัดเก็บภาษีอากร การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์การสาธารณูปโภค หรือการป้องกันประเทศ

3) การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินเพื่อเป็นพยานหลักฐานในทางคดี ในกรณีที่ปรากฏว่าทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีแพ่งหรือคดีอาญา ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นหลักฐานในทางคดีได้

2.1.4 การควบคุมและคุ้มครองสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets)

ปัจจุบันมีการนำสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) มาใช้กันอย่างแพร่หลายและเป็นทรัพย์สินที่มูลค่าทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง จึงมีการประกาศใช้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ขึ้น โดยมีเหตุผลว่า *“โดยที่ในปัจจุบันได้มีการนำคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุนผ่านการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชนเป็นสื่อกลาง ในการแลกเปลี่ยน รวมถึงนำมาซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนในศูนย์ซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล แต่ยังไม่มีกฎหมายที่กำกับหรือควบคุมการดำเนินการดังกล่าวในประเทศไทย ซึ่งทำให้มีการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงิน ระบบเศรษฐกิจของประเทศ และเกิดผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ดังนั้น เพื่อกำหนดให้มีการกำกับและควบคุมการประกอบธุรกิจและการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล และเพื่อรองรับการนำเทคโนโลยีมาทำให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน อันจะเป็นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีศักยภาพมีเครื่องมือในการระดมทุนที่หลากหลาย รวมทั้งประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอเพื่อใช้ในการตัดสินใจ เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ และป้องกันมิให้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลที่ไม่มีแหล่งที่มาที่ชัดเจนไป*

---

[37] ฉัตรชัย จันทรเสนา, “วิวัฒนาการของโทษริบทรัพย์สินในประเทศไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลง,” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), หน้า 16 - 17.

ใช้ประโยชน์หรือกระทำการใดในลักษณะที่เป็นการหลอกลวงประชาชนหรือที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้"

มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ได้ให้ความหมายของสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) ไว้ว่า *"คริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล"*

"คริปโทเคอร์เรนซี" หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีความประสงค์ที่จะใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัล และให้หมายความรวมถึงหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นใดตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

"โทเคนดิจิทัล" หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

(1) กำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ

(2) กำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ ตามที่กำหนด ในข้อตกลงระหว่างผู้ออกและผู้ถือ และให้หมายความรวมถึงหน่วยแสดงสิทธิอื่นตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเงินดิจิทัลเป็นเงินตราอิเล็กทรอนิกส์ สกุลเงินสมมติหรือสกุลเงินเสมือน (Virtual Currency) ที่ถูกสร้างขึ้นมาในรูปแบบดิจิทัล เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ โดยการโอนเงินจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งไม่ต้องใช้เงินสกุลอื่นใด ทั้งยังเป็นเงินที่ไม่มีรูปร่าง ไม่สามารถจับต้องได้เช่นเดียวกับธนบัตรโดยทั่วไป เป็นสกุลเงินที่ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการเข้าถึงรหัสเพื่อความปลอดภัย โดยใช้รหัสผ่านรายบุคคลอันเป็นมาตรการป้องกันการปลอมแปลง ดังนั้นเงินสกุลดิจิทัลจึงไม่ได้ถูกผลิตหรือควบคุมโดยรัฐบาล[38]

เงินสกุลดิจิทัลนี้มีอยู่หลายสกุลเช่นเดียวกับเงินสกุลต่าง ๆ โดยมีมากกว่า 1,600 สกุลเงินทั่วโลก โดยในบรรดาเงินสกุลดิจิทัลต่าง ๆ นี้ เงินสกุลบิตคอยน์ (Bitcoin) ได้รับความนิยมและใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายประเทศ สำหรับประเทศที่ได้เริ่มนำเงินสกุลบิตคอยน์ (Bitcoin) ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศแคนาดา และประเทศสเปน โดยเงินสกุลดิจิทัลนี้จะถูกเก็บไว้ในสมุดบัญชีที่เป็นกระเป๋าดิจิทัล (Digital Wallet)

---

[38] สุพจน์ ปรีชายิ่งสถิตย์, ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดีกับสินทรัพย์ดิจิทัล เอกสารวิชาการในการอบรมหลักสูตร "ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล" รุ่นที่ 17, หน้า 1-2.

และมีรหัสลับล็อคด้วยระบบคริปโทวอลเล็ตด้วยตัวอักษร 34 ตัว ซึ่งสร้างจากรหัสในแบบกุญแจสาธารณะ (Public Key Cryptography) โดยคู่กุญแจ (Private Key) เพื่อใช้ยืนยันในการทำธุรกรรมในกระเป๋าดิจิทัล (Digital wallet) ซึ่งไม่สามารถที่จะเจาะลึกเข้าไปในระบบได้ ถ้าหากเจ้าของพาสเวิร์ด (Password) ไม่ยอมบอกรหัส[39] ทั้งนี้ เงินสกุลบิตคอยน์ถูกใช้ในเว็บมืด (Dark Web) ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น เว็บมืดที่ชื่อ Silk Road ซึ่งเป็นตลาดที่ไม่ได้มีการระบุตัวตนแต่สามารถเข้าถึงได้โดยผ่านเครือข่ายระบบ The Onion Router (TOR) ได้มีการใช้บิตคอยน์ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมายหลายรายการ ได้แก่ ยาเสพติด สื่อลามกอนาจารเด็ก สื่อลามกรุนแรง (Violent Pornography) ซากสัตว์สงวน บริการรับจ้างฆ่าหรือทำร้ายผู้อื่น และบริการทางเพศ[40]

เงินสกุลดิจิทัลเป็นที่ยอมรับและถูกนำมาใช้ในการประกอบธุรกิจจึงเป็นต้องมีกฎหมายคุ้มครองและควบคุม เพื่อให้การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใส ซึ่งเป็นประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศและเป็นการคุ้มครองผู้ลงทุน ในขณะเดียวกันต้องมีการควบคุมมิให้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลไปใช้ประโยชน์ในการก่ออาชญากรรม ดังที่ปรากฏตามข่าวเรื่อยมาจากการหลอกลวงให้ประชาชนลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล ดังเช่น วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ปรากฏกรณีผู้เสียหายเข้าร้องทุกข์ต่อกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก. ปอท.) เนื่องจากได้ลงทุนเงินดิจิทัลสกุลบิตคอยน์กับเว็บไซต์ชื่อดัง แต่ไม่สามารถนำเงินออกจากระบบได้ ทำให้ได้รับความเสียหายกว่า 500,000,000 บาท[41] เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 เพียงเดือนเดียว กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) ได้รับแจ้งว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคริปโทเคอร์เรนซี *“Cryptocurrency”* สูงกว่า 60 คดี[42]

2.1.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Theories)

เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามยุคสมัย อาชญากรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวการณ์ของสังคม ดังที่ อีมิล เดอร์กไคม์ (Emile Durkheim) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสได้กล่าวไว้ว่า *“ไม่มีสังคมใดไม่เผชิญกับปัญหาอาชญากรรม รูปแบบของอาชญากรรมเปลี่ยนแปลงไปโดยลักษณะของการกระทำมิได้เป็นเช่นเดียวกันในทุกแห่ง แต่ทุก ๆ แห่งจะมีผู้ประพฤติในทางที่ทำให้*

---

[39] เรื่องเดียวกัน, หน้า 2 -3.

[40] Jose Pagliery, Bitcoin: And the Future of Money, Triumph Books (2014). p. 181.

[41] มติชนออนไลน์, 15 กุมภาพันธ์ 2562, www.matichon.co.th/local/crime/news31364804. ,สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2567.

[42] เดลินิวส์ออนไลน์, 4 มกราคม 2024, www.t.dailynews.coth/news/407024/, สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2567.

บุคคลนั้นต้องถูกลงโทษเสมอ”[43] จากความเห็นของ อีมิล เดอร์กไคม์ (Emile Durkheim) เป็นที่ยอมรับว่าอาชญากรรมนั้นเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่มีอยู่คู่กับสังคม เมื่อสังคมเจริญมากขึ้น อาชญากรรมก็จะมีการพัฒนารูปแบบเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากความเจริญทางการสื่อสารและเทคโนโลยีทำให้อาชญากรสามารถนำไปใช้ประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ มากมาย รวมถึงมีการจัดรูปแบบเป็นองค์กร และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีการกระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime) ได้ให้ความหมายขององค์กรอาชญากรรมไว้ว่า หมายถึง บุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป จะอยู่ร่วมกันอย่างถาวรหรือชั่วคราวก็ตาม แต่มีเจตนาที่จะประกอบอาชญากรรมร้ายแรงด้วยกัน (อาชญากรรมร้ายแรงหมายความถึงการกระทำความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไป)[44]

ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ได้ให้ความหมายของคำว่า อาชญากรรมทำเป็นองค์กร (Organized Crime) ไว้ว่า เป็นการประกอบอาชญากรรมโดยคณะบุคคลรวมตัวกันเข้าเป็นองค์กร ซึ่งมีการดำเนินการอย่างมีแบบแผน มีการแบ่งหน้าที่ มีหัวหน้าและการดำเนินงานเป็นขั้นตอน โดยประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้ได้เงินมาจากการทุจริตทุกอย่าง แม้กระทั่งวิธีการที่โหดเหี้ยมทารุณ พยายามหลบหลีกเงื้อมมือกฎหมาย งานทุจริตที่กระทำมีหลายด้าน เช่น การค้าสิ่งเสพติดให้โทษ บ่อนพนัน ซ่องโสเภณี ต้มกลั่นสุราเถื่อน การลักลอบขนของหนีภาษี การฉ้อโกงระดับชาติและระหว่างชาติ และการขู่กรรโชกทรัพย์โดยอ้างการคุ้มครอง[45]

สำหรับการเกิดองค์กรอาชญากรรมนั้นมีทฤษฎีที่สามารถนำมาอธิบายได้ด้วยกัน 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีสำนักอาชญาวิทยาแบบปฏิฐานนิยม (Positivism School) ซึ่งถือได้ว่าเป็นสำนักอาชญาวิทยาที่ให้ความสนใจต่อการเกิดอาชญากรรม โดยพยายามหาสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในการกระทำความผิดและได้พยายามอธิบายถึงการเกิด

---

[43] Emile Durkheim, “The Normal and the Pathological” in The Sociology of Crime and Delinquency, 2 nd ed, (New York : John Wiley, 1970), p. 11. อ้างใน ประธาน วัฒนวาณิชย์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2546), หน้า 78.

[44] United Nations Convention Against Transnational Organized Crime. Article 2

(a) “Organized criminal group” shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit;

(b) “Serious crime” shall mean conduct constituting an offence punishable by a maximum deprivation of liberty of at least four years or a more serious penalty;

[45] วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime), พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2557), หน้า 5.

อาชญากรรมส่วนใหญ่ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าปัจจัยทางสังคมถือเป็นสาเหตุในการเกิดอาชญากรรม พร้อมทั้งได้มีการตั้งสมมติฐานว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมที่ซ่อนอยู่จะลดหรือป้องกันพฤติกรรมทางอาญาได้[46] อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการเกิดองค์กรอาชญากรรมแล้ว ยังปรากฏว่ามีทฤษฎีที่พยายามอธิบายถึงการเกิดอาชญากรรมและองค์กรอาชญากรรมในลักษณะอื่นที่ทำให้เกิดการรวมตัวของผู้กระทำความผิด เช่น ทฤษฎีของนักสังคมวิทยาชิคาโก (Chicago School) ที่ริเริ่มมีการพูดถึงอาชญากรรมในรูปแบบองค์กรโดย เฟรเดอริก แธรชเชอร์ (Frederic M. Thrasher) โดยธราเชอร์ได้ทำการศึกษากลุ่มแก๊งต่าง ๆ ในในช่วงทศวรรษที่ 1920 ในลักษณะที่เป็นระบบเป็นจำนวนถึง 1,313 แก๊ง และ ได้นิยามความหมายของแก๊งว่าหมายถึง กลุ่มที่เกิดขึ้นในสภาวะที่รวมตัวขึ้นมาอย่างเป็นธรรมชาติและผสมผสานกันผ่านความขัดแย้ง แก๊งประกอบไปด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ กล่าวคือ การเผชิญหน้ากัน การปะทะ การเคลื่อนไหวผ่านพื้นที่ต่าง ๆ ในลักษณะเป็นกลุ่ม ความขัดแย้ง และการวางแผน ผลของพฤติกรรมรวมกลุ่มนี้จะพัฒนาพฤติกรรมไปสู่วัฒนธรรม การปฏิบัติของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระบบศีลธรรมเฉพาะกลุ่ม สำนึกและการรับรู้ร่วมกัน และการผูกพันกับพื้นที่เฉพาะที่เป็นศูนย์รวมกลุ่มของแก๊ง[47]

นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subcultural Theory) ของอัลเบิร์ต เค. โคเฮน (Albert K. Cohen) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายให้เห็นว่าองค์กรอาชญากรรมเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยพิจารณาถึงวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งประกอบด้วยวัฒนธรรมหลัก คือ สิ่งที่สังคมโดยทั่วไปยอมรับ เช่น การได้เข้าศึกษาอบรมในสถาบันศึกษาที่ดีและได้เข้าทำงานในสายอาชีพที่มีผู้นับหน้าถือตา ส่วนวัฒนธรรมรอง เป็นวัฒนธรรมซึ่งถูกสร้างขึ้นจากกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงวัฒนธรรมหลักได้ เพราะพวกเขาขาดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย เช่น โอกาสในการจ้างงานที่ไม่เท่าเทียมกัน หรือการไม่สามารถได้รับการศึกษาขั้นสูงหรือการฝึกอบรม จึงได้สร้างวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มของตนขึ้นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มของพวกตนเอง และกรณีดังกล่าวมักเกิดขึ้นเมื่อเยาวชนละทิ้งเป้าหมายทางสังคมที่เป็นที่ยอมรับซึ่งเป็นวัฒนธรรมหลัก แล้วเข้าสู่การแสวงหาการยอมรับจากวัฒนธรรมรอง จึงมีผลต่อการก่อให้เกิดอาชญากรรม[48]

ทฤษฎีอโนมี (Anomie Theory) ของเอมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) ได้นำเสนอว่าการที่เมืองชิคาโกมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยเข้าสู่ความเป็นเมืองและอุตสาหกรรม

---

[46] UNODC. Positivism: environmental influences of Organized Crimes [Online]. Available from: https://www.unodc.org/e4j/zh/organized-crime/module-6/key-issues/positivism-environmental-influences.html [2024, February 24]

[47] Federic M. Thrasher, The Gang: A Study of 1,313 Gangs in Chicago, University of Chicago Press (2013) p. 57.

[48] Albert K. Cohen, Delinquent Boys: The Culture of Gangs, Free Press (1955) p.121

อย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหาความโกลาหลและไร้ระเบียบรวมทั้งเกิดสภาพไร้ปทัสสถาน ซึ่งเดอร์ไคม์ได้ยกชิคาโกเป็นตัวอย่างในการอธิบายสำหรับการเป็น รัฐอโนมี (Anomie State) เช่น เด็กวัยรุ่นวิ่งวุ่นวายอยู่บนถนนอย่างไร้ระเบียบ มีการรวมกลุ่มเป็นแก๊ง (Gangs) ต่าง ๆ[49] ต่อมา โรเบิร์ต เค เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ได้นำทฤษฎีอโนมีมาประยุกต์กับความคิดของตัวเองและตั้งเป็นทฤษฎีความตึงเครียด (Strain Theory) โดยมีหลักการว่าสังคมให้ความสำคัญต่อเป้าหมายมากกว่าวิธีการไปสู่เป้าหมาย สาเหตุของปัญหาอาชญากรรมจึงเกิดจากความต้องการทางเศรษฐกิจที่ประชาชนไม่สามารถเข้าสู่ความสำเร็จที่สังคมคาดหวังได้ด้วยวิธีการปกติ คนส่วนหนึ่งจึงเลือกที่จะเข้าสู่วงจรของการประกอบอาชญากรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมก็เป็นทางเลือกหนึ่งในหลายทางเลือก[50]

สำหรับลักษณะขององค์กรอาชญากรรม (Characteristics of Organized Crime) ได้แก่[51]

(1) การดำรงอยู่ของกลุ่มจะอยู่ภายใต้การปกครองเป็นระดับชั้น มีการประกอบกิจชั่วระยะเวลาหนึ่งด้วยการพึ่งพาตัวเอง การประกอบกิจกรรมจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ไม่ว่าผู้นำกลุ่มหรือสมาชิกคนใดจะต้องเสียชีวิตหรือได้รับโทษจำคุกก็ตาม

(2) มีการร่วมมือกันกระทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย

(3) มักจะใช้วิธีการที่รุนแรงหรือข่มขู่ว่าจะใช้ความรุนแรงในการกระทำกิจการต่าง ๆ

(4) ในการประกอบกิจจะมีวิธีการอย่างเป็นระบบ หรือมีวินัยอย่างสูง ทั้งยังกระทำการอย่างลับ ๆ

(5) มีการปกป้องมิให้ผู้นำองค์กรอาชญากรรมเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำความผิด โดยมีการอาศัยโครงสร้างขององค์กรที่สลับซับซ้อน

(6) มีความพยายามในการเข้าไปมีอิทธิพลและแทรกแซงในวงการรัฐบาล การเมือง การพาณิชย์ โดยมีการคอร์รัปชัน ทุจริต เพื่อให้การกระทำถูกต้องตามกฎหมาย

---

[49] Clifton D. Bryant, Routledge Handbook of Deviant Behavior, (Taylor & Francis, 2012) p.99-100.

[50] *Ibid.* p.100-101

[51] อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อัณณพ ชูบำรุง, อาชญากรรมและอาชญาวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561), หน้า 113-114.

(7) มีเป้าหมายเบื้องต้นในการประกอบกิจกรรมเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น การค้ายาเสพติด การพนัน การให้กู้ยืมเงิน และการฟอกเงิน ตลอดจนลงทุนในธุรกิจที่ผิดกฎหมาย

ความเป็นมาขององค์กรอาชญากรรม มีที่มาจากองค์กรอาชญากรรมที่มีชื่อเรียกว่า *“มาเฟีย”* (MAFIA) ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นในเกาะซิซิลี (Sicily) สาธารณรัฐอิตาลี เมื่อปี ค.ศ. 1298 จากจุดเริ่มต้นที่ชาวเมือง Palermo ได้รวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อพิทักษ์ความเป็นระเบียบ ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากการที่ทหารชาวฝรั่งเศสได้ฆ่าและข่มขืนหญิงสาวชาวเกาะซิซิลี กลุ่มชนผู้พิทักษ์ความเป็นระเบียบจึงได้รวมตัวกัน โดยจัดตั้งเป็นกองกำลังใต้ดิน เพื่อรังควานชาวฝรั่งเศส ด้วยวิธีปล้น จับคนไปเรียกค่าไถ่ ก่อการร้าย และฆ่าทหารชาวฝรั่งเศสพร้อมกับได้พากันร้องตะโกนว่า *“Morte alla Francia Italia Anela”* (MAFIA) หมายความว่า *“เสียงร้องจากอิตาลีที่จะมอบความตายให้แก่ชาวฝรั่งเศส (Death to the French is Italy’s Cry)”* กลุ่มพิทักษ์ความเป็นระเบียบนี้ได้กระจายตัวไปทั่วเกาะซิซิลีและได้ดำรงอยู่เป็นเวลาช้านานหลายร้อยปี ซึ่งชาวเมืองถือว่ากลุ่มดังกล่าวเป็นพวกมาเฟียที่มีการกระทำเช่นเดียวกับเรื่อง โรบินฮูด (Robin Hood) อันเป็นตำนานเก่าแก่ของอังกฤษ ทั้งนี้ กลุ่มดังกล่าวไม่เคยออกไปจากเกาะซิซิลีเลย และมีหลักฐานว่ากลุ่มมาเฟียที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาเป็นกลุ่มมาเฟียที่นำชื่อกลุ่มมาเฟียในสาธารณรัฐอิตาลีไปแอบอ้างเท่านั้น[52]

2.2 ความหมายของคำว่า “ทรัพย์” และ “ทรัพย์สิน”

กฎหมายโรมันเป็นกฎหมายเก่าแก่ที่มีอิทธิพลและเป็นรากฐานต่อการบัญญัติกฎหมายในประเทศที่อยู่ในกลุ่มกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และประเทศในกลุ่มกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งในกฎหมายโรมันได้ให้ความหมายของคำว่า *“ทรัพย์ (res)”* หมายถึงวัตถุมีรูปร่างที่ใช้สนองต่อความจำเป็นของมนุษย์[53] โดยได้มีการจำแนกประเภททรัพย์ออกเป็น ทรัพย์ที่อยู่ในกองทรัพย์สินของเอกชน (res in patrimonium) และ ทรัพย์สินที่ไม่อยู่ในกองทรัพย์สินของเอกชน (res extra patrimonium) สำหรับทรัพย์ที่อยู่ในกองทรัพย์สินของเอกชน (res in patrimonium) ได้แก่ ทรัพย์ที่มีรูปร่าง (res corpores) และ ทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่าง (res incorpores) รวมถึงทรัพย์ที่มีความสำคัญหรือมีความจำเป็นสำหรับครอบครัว (res mancipi) สังหาริมทรัพย์ (res mobiles) อสังหาริมทรัพย์ (res immobiles) ทรัพย์แบ่งได้ (res divisibiles) ทรัพย์แบ่งไม่ได้ (res indivisbiles) โภคยทรัพย์ (res consumabiles) ทรัพย์ที่มิใช่โภคยทรัพย์ (res non consumabiles)

---

[52] Fox Vernon, Introduction to Criminology, Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall, Inc, 1985, p.250-251. อ้างใน อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อัณณพ ชูบำรุง, อาชญากรรมและอาชญาวิทยา, หน้า 115.

[53] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์สิน, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2566), หน้า 23-24.

สังกมทรัพย์ (res fungibili) อสังกมทรัพย์ (res infungibili) ทรัพย์ก่อดอกผล (res fruttifere) ทรัพย์ที่ไม่ก่อดอกผล (res infruttifere) ส่วนทรัพย์สินที่ไม่อยู่ในกองทรัพย์สินของเอกชน (res extra patrimonium) ได้แก่ ทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของ (res nullius) ทรัพย์ที่ถูกทอดทิ้ง (res derelictae) และทรัพย์นอกพาณิชย์ [54]

อิทธิพลของกฎหมายโรมันที่เกี่ยวกับการกำหนดความหมายของคำว่า *"ทรัพย์"* ปรากฏความในกฎหมายของประเทศต่าง ๆ เช่น สาธารณรัฐอิตาลีได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า *"ทรัพย์สิน"* ไว้ในมาตรา 810 ว่า *"ทรัพย์สิน คือ ทรัพย์ซึ่งอาจก่อให้เกิดวัตถุแห่งสิทธิ"* [55] โดยมิได้นิยามความหมายของคำว่า *"ทรัพย์"* ไว้ต่างหาก แต่ถึงกระนั้นความหมายของคำว่า *"ทรัพย์สิน"* ก็รวมถึงคำว่า *"ทรัพย์"* อยู่ด้วยแล้ว

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้กำหนดความหมายของคำว่า *"ทรัพย์"* ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 90 ความว่า *"เฉพาะวัตถุมีรูปร่างเท่านั้น คือ ทรัพย์ในความหมายนิตินัย"* [56] และมาตรา 90 a บัญญัติว่า *"สัตว์ไม่ใช่ทรัพย์ เพราะอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายพิเศษ แต่อาจปรับใช้บทบัญญัติของกฎหมายที่ปรับกับทรัพย์ได้ เว้นแต่จะกำหนดเป็นประการอื่น"* [57]

สำหรับคำว่า *"ทรัพย์"* และ *"ทรัพย์สิน"* ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติความไว้ในมาตรา 137 และมาตรา 138 โดยได้นิยามความหมายของคำว่า *"ทรัพย์"* ไว้ในมาตรา 137 ว่า *"ทรัพย์ หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง"* และนิยามความหมายของคำว่า *"ทรัพย์สิน"* ไว้ในมาตรา 138 ว่า *"ทรัพย์สิน หมายความรวมทั้งทรัพย์และวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้"* ทั้งนี้ ได้มีนักกฎหมายให้ความเห็นเกี่ยวกับถ้อยคำทั้งสองไว้หลายท่าน เช่น

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า *"ทรัพย์สิน"* หมายความรวมถึงตัวสิทธิและวัตถุแห่งสิทธิที่อาจมีราคาและถือเอาได้ สิทธิเรียกร้องในหนี้แม้อยู่ในความหมายของทรัพย์สินก็อยู่นอกวงเขตของกฎหมายลักษณะทรัพย์เพราะเป็นสิทธิระหว่างบุคคล มิใช่ระหว่างบุคคล

---

[54] เรื่องเดียวกัน,หน้า 24 - 27.

[55] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์สิน, หน้า 45. อ้างถึงและแปล Article 810 Nozione "Sono beni le cose che possono formare oggetto di diritti" จาก Codice Civile con la Cositituzione e le Principali Norme Complimentari (a cura di Adolfo di Majo (Giuffre : Milano, 1983), p. 195

[56] ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์สิน, หน้า 46-47. อ้างถึง Germon Civil Code, Section 90 "Only corporeal objects are things as defined by law"

[57] German Civil Code, Section 90 a "Animal are not things They are protects by special statutes. They are governed by the provisions that apply to things, with the necessary modifications, except insofar as otherwise provided" อ้างใน ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์สิน, หน้า 47.

กับทรัพย์ สิทธิในหนี้อาจเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งสิทธิในทรัพย์ นอกจากนี้ วัตถุต้องมีราคาและถือเอาได้ จึงจะเป็นทรัพย์หรือทรัพย์สินตามกฎหมาย[58]

ศาสตราจารย์ประมูล สุวรรณศร ให้ความเห็นว่า ทรัพย์ ได้แก่วัตถุมีรูปร่างซึ่งเห็นได้ด้วยตา เป็นตัวตน คือมีรูปร่างและมีรูป ที่ว่าอาจมีราคา หมายถึง สิ่งนั้นอาจมีมูลค่าอยู่ในตัวเอง ส่วนอาจถือเอาได้ หมายถึง การแสดงตนเป็นเจ้าของหวงห้ามเหนือทรัพย์สินนั้น[59]

ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ให้คำอธิบายไว้ว่า ทรัพย์และทรัพย์สินนั้น บุคคลธรรมดาจะเข้าใจเช่นใดก็ได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ต้องใช้กฎหมายบังคับแล้วจะต้องมีความหมายตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 137 และมาตรา 138 ดังนั้น ทรัพย์จึงหมายถึง วัตถุที่มีรูปร่าง อันเป็นสิ่งที่มองเห็นด้วยตา จับต้องได้ และถือเอาได้ ตามมาตรา 137 เช่น หนังสือ เก้าอี้ โต๊ะ ฯลฯ ส่วนทรัพย์สิน ตามมาตรา 138 หมายถึง วัตถุที่มีรูปร่างก็ได้ หรือไม่มีรูปร่างก็ได้แต่ต้องมีราคาและถือเอาได้ ซึ่งวัตถุไม่มีรูปร่างนั้น หมายถึงสิ่งที่ไม่อาจมองเห็นได้ด้วยตา จับต้องสัมผัสไม่ได้ เช่น แก๊ส กำลังแรงแห่งธรรมชาติ พลังน้ำตก ฯลฯ และยังรวมถึงสิทธิต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์และทรัพย์สิน ซึ่งต้องเป็นทรัพยสิทธิที่กฎหมายไทยรับรอง เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง ภารจำยอม สิทธิอาศัย ฯลฯ นอกจากนี้ ทรัพย์สินนั้นอาจมีราคาและถือเอาได้ ซึ่งคำว่า *“อาจมีราคา”* นั้น หมายถึง มีคุณค่าในตัวของทรัพย์สินนั้นเอง ส่วนคำว่า *“อาจถือเอาได้”* หมายถึง อาจเข้าหวงกันไว้เพื่อตนเอง ไม่ถึงกับต้องเข้ายึดจับต้องได้อย่างจริงจัง เช่น ปลาในโป๊ะ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1272/2473 วินิจฉัยว่า การจับปลาในโป๊ะของผู้อื่น ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ ก็เพราะถือว่า ปลาในโป๊ะยังมิใช่เป็นปลาของเจ้าของโป๊ะ เพราะปลานั้นอาจเข้าออกนอกโป๊ะได้เป็นปกติ[60]

ความหมายของคำว่า *“ทรัพย์”* และ *“ทรัพย์สิน”* นั้น มิได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา จึงถือเอาความหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังจะเห็นได้จาก แนววินิจฉัยของศาลฎีกา ในคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นและคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2041/2499 ซึ่งวินิจฉัยถึงความเป็นสามีภริยากันหรือไม่ให้ถือตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3947/2534 วินิจฉัยถึงคำว่า *“ทรัพย์”* ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 350 ให้หมายความรวมถึงสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อด้วย[61]

---

[58] เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว., อธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ : กฎหมายลักษณะทรัพย์, (กรุงเทพฯ :เนติบัณฑิตยสภา, 2551)

[59] ประมูล สุวรรณศร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์, (กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, 2541).

[60] บัญญัติ สุชีวะ, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ปรับปรุงโดย ไพโรจน์ วายุภาพ, พิมพ์ครั้งที่ 21 (แก้ไขเพิ่มเติม), (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2566), 24–26.

[61] เรื่องเดียวกัน, หน้า 24 – 26.

การกระทำความผิดอาญาหลายลักษณะที่ผู้กระทำความผิดมีจุดมุ่งหมายในความต้องการทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฉ้อโกง ฯลฯ นอกจากนี้ในการกระทำความผิดบางลักษณะผู้กระทำความผิดยังได้มีการนำเอาทรัพย์ของตนเองไปใช้ในการกระทำความผิดอีกด้วย เช่น การกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นซึ่งผู้กระทำความผิดใช้อาวุธของตนเองในการฆ่าผู้อื่นหรือใช้ทรัพย์ของตนเองไปหลอกลวงผู้อื่นเพื่อให้ได้ประโยชน์ตามที่ตนต้องการ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการใช้ทรัพย์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดหรือการได้ทรัพย์มาจากการกระทำความผิดนี้เป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้มีการใช้มาตรการริบทรัพย์ให้ตกเป็นของรัฐมาตั้งแต่ในอดีต แต่การจะใช้มาตรการในการริบทรัพย์นั้นต้องมีการพิจารณาในเบื้องต้นว่าทรัพย์นั้นเป็นทรัพย์ที่อยู่ในความหมายตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ เพราะถ้ามิใช่ความหมายตามกฎหมาย หรือกฎหมายมิได้กำหนดความไว้ ศาลย่อมไม่สามารถที่จะมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ และผู้กระทำก็อาจไม่มีความผิดอาญาดังจะเห็นได้จากกรณีที่มีข้อโต้แย้งในกระทำความผิดฐานลักกระแสไฟฟ้า ซึ่งตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 877/2501 ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าผู้กระทำมีความผิด แม้มาตรา 334 จะได้บัญญัติความไว้เฉพาะคำว่า *“ทรัพย์”*ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย โดยมิได้ใช้ถ้อยคำว่า *“ทรัพย์สิน”* เป็นเหตุให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยโต้เถียงว่ากระแสไฟฟ้าไม่อยู่ในความหมายของคำว่า *“ทรัพย์”* แต่อยู่ในความหมายของคำว่า *“ทรัพย์สิน”* เมื่อกฎหมายมิได้ใช้คำว่า *“ทรัพย์สิน”* จำเลยจึงไม่ควรมีความผิด อย่างไรก็ตาม คดีนี้ศาลฎีกาได้ประชุมวินิจฉัยโดยถือว่ากระแสไฟฟ้าเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ จึงถือเอาได้ ซึ่งแนววินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 877/2501 นี้ ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ได้ให้คำอธิบายว่าคำพิพากษาศาลฎีกานี้เป็นการตัดสินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเดิมตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 6 (10) ซึ่งได้ให้คำอธิบายว่า ทรัพย์ หมายถึง บรรดาสิ่งของอันบุคคลสามารถมีกรรมสิทธิ์หรือถืออำนาจเป็นเจ้าของได้ กระแสไฟฟ้าจึงเป็นทรัพย์ แต่ประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้ให้คำวิเคราะห์ศัพท์ของคำว่า *“ทรัพย์”* ไว้เช่นเดียวกับกฎหมายลักษณะอาญา คำว่า *“ทรัพย์”* ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 334 และมาตรา 335 จึงไม่น่าจะมีความหมายเช่นเดิมต่อไป อย่างไรก็ตาม กระแสไฟฟ้าแม้จะเห็นด้วยตาเปล่าไม่ได้ แต่ประกอบด้วยพลังอณูต่าง ๆ จึงอาจพอถือได้ว่าเป็นวัตถุมีรูปร่างได้[62] ต่อมาได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1880/2542 วินิจฉัยตรงกันในคดีที่จำเลยลักเอาสัญญาณโทรศัพท์จากตู้โทรศัพท์เป็นความผิดเพราะถือเอาได้ แต่ถ้าเป็นการปรับจูนคลื่นโทรศัพท์มือถือไม่เป็นการเอาทรัพย์ของผู้อื่นไป ไม่ผิดฐานลักทรัพย์ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5354/2539[63] ซึ่งจะเห็นได้จากแนวคำวินิจฉัยในคำพิพากษาดังกล่าวถือเอาความหมายของคำว่า

---

[62] บัญญัติ สุชีวะ, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ปรับปรุงโดย ไพโรจน์ วายุภาพ, หน้า 25.

[63] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพฯ : เนติบัณฑิตยสภา, 2553), หน้า 519–520.

“ทรัพย์” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยการวินิจฉัยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์กับการกระทำความผิดอาญาตามองค์ประกอบของความผิดอีกด้วย

ความหมายของคำว่า *“ทรัพย์”* และ *“ทรัพย์สิน”* จึงมีความสำคัญทั้งในทางกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา สำหรับในทางกฎหมายแพ่งนั้น *“ทรัพย์”* และ *“ทรัพย์สิน”* ย่อมเป็นวัตถุแห่งสิทธิ์แสดงถึงความเป็นเจ้าของและสิทธิครอบครอง ส่วนในทางอาญา *“ทรัพย์”* และ *“ทรัพย์สิน”* ย่อมเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดซึ่งปรากฏความหมายมาตั้งแต่อดีต เพื่อพิสูจน์ว่าสิ่งใดเป็นทรัพย์หรือทรัพย์สินและความเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดอาญา และเพื่อนำไปสู่การพิจารณาคดีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของรัฐต่อไป

2.3 การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินในความผิดอาญา

การกระทำความผิดอาญาเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของรัฐในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการลงโทษผู้กระทำความผิด และคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิด ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าในการกระทำความผิดอาญานั้นมีหลายลักษณะด้วยกัน ได้แก่ การกระทำความผิดต่อความมั่นคงแห่งรัฐ การกระทำความผิดในทางปกครอง การกระทำความผิดต่อเศรษฐกิจ การกระทำความผิดต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง และการกระทำความผิดต่อทรัพย์สิน โดยการกระทำความผิดเหล่านั้นได้ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายอาญาพร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อแก้แค้นทดแทน ข่มขู่ยับยั้ง ตัดโอกาสในการกระทำความผิด และปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมิให้กลับมากระทำความผิดอีก รวมทั้งได้กำหนดมาตรการบังคับทางอาญา ได้แก่ การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในการกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม เพื่อให้มีการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ รัฐจึงต้องกำหนดกระบวนการและวิธีการตามกฎหมายขึ้นเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างถูกต้องเป็นธรรมต่อผู้กระทำความผิด รวมทั้งสามารถคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมเพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย อันเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สำหรับการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำความผิดอาญานอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษแล้วยังปรากฏว่า ในการกระทำความผิดอาญานั้นผู้กระทำความผิดได้ใช้ทรัพย์สินเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด และผู้กระทำความผิดยังประสงค์ที่จะได้ทรัพย์สินจากผู้อื่นในการกระทำความผิดอีกด้วย ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดกระบวนการในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินในความผิดอาญาไว้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถยึด

ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดไว้เป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีในการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิด และเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน หรือนำทรัพย์สินคืนผู้ที่เป็นเจ้าของแท้จริง

2.3.1 อำนาจรัฐในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินในความผิดอาญา

ด้วยเหตุที่ผู้กระทำความผิดอาญาได้กระทำความผิดโดยประสงค์ต่อทรัพย์สินของผู้อื่นหรือใช้ทรัพย์สินในการกระทำความผิดหรือเพื่อที่จะกระทำความผิด รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อทรัพย์สินเหล่านั้น กล่าวคือ ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นของเอกชน รัฐต้องนำทรัพย์สินนั้นคืนให้แก่เจ้าของที่แท้จริง แต่หากทรัพย์สินเป็นของรัฐก็จะต้องกลับคืนสู่รัฐ และถ้าหากเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด แม้จะเป็นทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเอง รัฐก็กำหนดให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของรัฐเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ทรัพย์สินนั้นในการกระทำความผิดอีกต่อไป

การริบทรัพย์สินถือเป็นโทษที่กระทำต่อทรัพย์สิน ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณโดยมีลักษณะเป็นโทษแท้ กล่าวคือ เป็นโทษที่ลงกับตัวผู้กระทำความผิดให้ได้รับความเจ็บปวด เพราะการริบทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายไทยในสมัยโบราณจะริบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิดให้ตกเป็นของรัฐ เรียกว่า *“ริบราชบาตร”* อันมีลักษณะที่เป็นผลร้ายต่อครอบครัวของผู้กระทำความผิด ต่อมาจึงได้มีการยกเลิกให้มีผลเฉพาะทรัพย์สินในการกระทำความผิด[64] ถือเป็นโทษทางอาญาประเภทหนึ่งเพราะทำให้เจ้าของต้องสูญเสียทรัพย์สินของตนไป นอกจากนี้ การริบทรัพย์สินยังถือได้ว่าเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยประการหนึ่งเนื่องจากทรัพย์สินที่ถูกริบไปนั้นไม่อาจนำมาใช้ในการกระทำความผิดได้อีก จึงเป็นการป้องกันการกระทำความผิดในสังคมได้เช่นกัน[65] ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์ ที่กล่าวว่า การริบทรัพย์สินมีลักษณะเป็นการลงโทษเพราะการริบทรัพย์สินอาจกระทำเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลจากการกระทำความผิดของตน และมีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีทรัพย์นั้นไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด[66] นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ คณิต ณ นคร ยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการริบทรัพย์สินเป็นการ *“ป้องกันพิเศษ”* (Spezial prävention) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดนั้นซ้ำขึ้นได้อีก[67] ทั้งนี้ ทรัพย์สินนั้นต้องมีตัวทรัพย์อยู่จึงจะสั่งริบ

---

[64] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพฯ : เนติบัณฑิตยสภา, 2546), หน้า 1082.

[65] อุทธิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา ภาค 1, (กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ, 2525), หน้า 257.

[66] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 1082.

[67] คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2563), หน้า 466.

ได้ ดังคำวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 804/2505 ว่า อาวุธปืนที่จำเลยมีไว้ในครอบครองผิดกฎหมาย แต่จำเลยได้ขว้างทิ้งลงแม่น้ำก่อนได้ตัวจำเลยมาสอบสวนศาลย่อมไม่สั่งริบตามที่โจทก์ขอให้ริบ และกรณีเช่นนี้ก็จะขอบังคับให้จำเลยส่งปืนของกลางภายในกำหนดหรือให้จำเลยชำระราคาปืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 37 ไม่ได้

2.3.2 ทรัพย์สินที่ถูกริบตามประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงลักษณะของทรัพย์สินที่ศาลมีอำนาจสั่งริบได้ไว้ในมาตรา 32 - 34 ซึ่งเป็นบททั่วไปและสามารถนำไปใช้บังคับกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่น ๆ เว้นแต่กฎหมายอื่นจะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดกับหลักทั่วไปแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งกำหนดไว้ว่า บุคคลจะไม่ต้องรับผิดทางอาญาเว้นแต่จะได้กระทำความผิด ซึ่งไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะต้องกระทำความผิดด้วยตนเอง เพียงแต่บุคคลนั้นรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดก็เพียงพอที่จะลงโทษด้วยการริบทรัพย์สินแล้ว[68] สำหรับทรัพย์สินที่กฎหมายอื่นกำหนดไว้อาจระบุถึงตัวทรัพย์สิน ประเภทของทรัพย์สิน และวิธีการริบทรัพย์สินที่ต่างกันออกไป

ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 142 บัญญัติว่า *“ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ประเภท 3 หรือประเภท 5 หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ประเภท 3 หรือประเภท 4 ปลอม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 52 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท”* สำหรับยาเสพติดประเภทต่าง ๆ ได้ระบุไว้ในมาตรา 29 โดยบัญญัติว่า ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

(1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)

(2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) หรือฝิ่นยา (Medicinal Opium)

(3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดประกาศกำหนด

(4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติค แอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride)

(5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มิได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น ฝิ่น

---

[68] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 1083.

พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 74 บัญญัติว่า *“บรรดาไม้และของป่าอันได้มาหรือมีไว้เนื่องจากการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้และสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้และสิ่งอื่นใด บรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้ามที่มีไว้เนื่องจากการกระทำความผิดตามมาตรา 53 ให้ริบเสียทั้งสิ้น”*[69] และมาตรา 74 ทวิ บัญญัติว่า *“บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา 11 มาตรา 48 มาตรา 54 หรือมาตรา 69 ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่”*

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 205 บัญญัติว่า *“ผู้ส่งของออกผู้ใดยื่นใบขนสินค้าขาออกเพื่อขอคืนอากรโดยแสดงข้อมูลเกี่ยวกับของไม่ถูกต้องและพนักงานศุลกากรพบว่าของนั้นไม่ตรงตามที่แสดงไว้ หรือปริมาณน้อยกว่าที่แสดง หรือไม่มีการส่งออกตามที่แสดง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือปรับ เป็นเงินสี่เท่าของจำนวนเงินอากรที่ขอคืน แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่า หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ริบของนั้น”*

พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 มาตรา 10 บัญญัติว่า *“ทรัพย์สินพนันกันซึ่งจับได้ในวงการเล่นอันขัดต่อบทบัญญัตินี้หรือขัดต่อข้อความในกฎกระทรวงหรือใบอนุญาตซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินซึ่งมิได้เอาออกพนัน”*

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคแรก บัญญัติว่า *“เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน”* ทั้งนี้ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวตามมาตรา 51 วรรคแรกนี้ ได้นิยามไว้ว่า หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่ายจ่ายโอน ดอกผลของเงินและทรัพย์สินดังกล่าว[70]

ทรัพย์สินที่ริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญาต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

---

[69] มาตรา 74 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2522

[70] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (21)

2.3.2.1 ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอ

ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการริบโดยเด็ดขาด ได้แก่ ทรัพย์สินที่ทำขึ้นหรือมีไว้เป็นความผิดไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้กระทำความผิดเอง หรือเป็นของผู้อื่น หรือจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม[71] ซึ่งการริบทรัพย์สินในลักษณะนี้เป็นการพิจารณาจากตัวทรัพย์สิน ดังนั้น ผู้ใดจะเป็นเจ้าของจึงไม่สำคัญ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วแม้จะปรากฏว่าจำเลยไม่มีความผิดตามฟ้องและให้ยกฟ้องคดี แต่ถ้าทรัพย์สินนั้นมีลักษณะเป็นทรัพย์สินที่ทำขึ้นหรือมีไว้เป็นความผิด ศาลก็ต้องพิพากษาให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่อาจใช้ดุลพินิจได้[72] ดังจะเห็นได้จากแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 246/2516 ว่า ในเรื่องริบทรัพย์สินนั้น แม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 บัญญัติว่าเป็นโทษสถานหนึ่ง แต่ก็เป็นโทษที่มุ่งถึงตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญ ต่างกับโทษสถานอื่น แม้จำเลยซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดจะไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 ศาลก็ชอบที่จะสั่งริบทรัพย์สินของกลางได้

ลักษณะของทรัพย์สินที่จะต้องริบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 นี้ จึงได้แก่ ทรัพย์สินที่ทำขึ้นเป็นความผิดและทรัพย์สินที่ผู้ใดมีไว้เป็นความผิด ซึ่งเป็นความผิดจากตัวทรัพย์สินนั้นเองมิใช่เป็นเพราะเหตุอื่น เช่น ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย หรือมีทรัพย์สินนั้นไว้เกินจำนวนที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย[73] และมีความหมายดังต่อไปนี้

1) ทรัพย์สินที่ทำขึ้นเป็นความผิด หมายถึง ทรัพย์สินที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำขึ้นเป็นความผิด เช่น เงินตราปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 240 ซึ่งบัญญัติว่า *“ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งเงินตรา ไม่ว่าจะปลอมขึ้นเพื่อให้เป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งอื่นใด ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจออกใช้ หรือทำปลอมขึ้นซึ่งพันธบัตรรัฐบาลหรือใบสำคัญสำหรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ๆ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเงินตรา ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท”* นอกจากนี้ ยังมีทรัพย์สินอีกหลายชนิดที่ทำขึ้นเป็นความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ดังที่ได้ยกตัวอย่างไว้แล้วข้างต้น

2) ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด หมายถึง ทรัพย์สินที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าถ้าผู้ใดมีทรัพย์สินนั้นไว้ในครอบครองเป็นความผิด เช่น การมีเงินตราปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 244 ซึ่งบัญญัติว่า *“ผู้ใดมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งสิ่งใด ๆ อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามแสนบาท”* ทั้งนี้ ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดยังได้กำหนดไว้ใน

---

[71] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32.

[72] อุทิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 258.

[73] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 1101.

กฎหมายอื่น ๆ เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 145 บัญญัติว่า *“ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 1 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 90 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกิน หนึ่งล้านห้าแสนบาท”*

พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 53 ตรี บัญญัติว่า *“ภายในเขตควบคุม ห้ามมิให้ผู้ใดค้า หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้ามที่มีชนิดไม้ขนาดหรือปริมาณเกินกว่าที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 53 ทวิ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่”* และ มาตรา 74 บัญญัติว่า *“บรรดาไม้และของป่าอันได้มาหรือมีไว้เนื่องจากการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้และสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ และสิ่งอื่นใด บรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้ามที่มีไว้ เนื่องจากการกระทำความผิดตามมาตรา 53 ตรี ให้ริบเสียทั้งสิ้น”*

พระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 38 บัญญัติว่า *“ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ซื้อ มี ใช้ สั่ง นำเข้า ค้า หรือจำหน่ายด้วยประการใด ๆ ซึ่งวัตถุระเบิด เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี”* และได้กำหนดความไว้ในมาตรา 42 ซึ่งบัญญัติว่า *“ในกรณีที่สั่งหรือนำเข้าซึ่งวัตถุระเบิด และเจ้าพนักงานเป็นผู้เก็บรักษาวัตถุระเบิดไว้ ถ้าผู้สั่งหรือนำเข้าไม่นำใบอนุญาตให้มีและใช้มารับเอาไปภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เข้ามาถึงในกรณีที่มิใช่สำหรับการค้า หรือภายในสองปีนับแต่วันที่เข้ามาถึงในกรณีสำหรับการค้า ให้วัตถุระเบิดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน”*

2.3.2.2 ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดได้บัญญัติความไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 34 ความว่า *“บรรดาทรัพย์สิน”*

(1) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ

(2) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด”

จากความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 34 นี้เป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ทรัพย์สินตาม (1) และ (2) ศาลจะต้องพิพากษาริบทำนองเดียวกับมาตรา 32 ซึ่งศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจได้ แต่ต่างกันตรงที่ทรัพย์สินตามมาตรา 32 เป็นทรัพย์สินที่เป็นความผิดในตัวของทรัพย์สินนั้นเอง ส่วนมาตรา 34 นั้นตัวทรัพย์สินไม่เป็นความผิดเพียงแต่สภาพของการกระทำความผิดโดยใช้ทรัพย์สินนั้นในองค์ประกอบความผิด กฎหมายจึงบัญญัติให้ต้องริบทรัพย์สินดังกล่าว นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าในการริบทรัพย์สินตามมาตรา 32 นั้น ศาลต้องริบเสมอไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้ใด และไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ แต่สำหรับการริบทรัพย์สินตามมาตรา 34 นี้ ถ้าหากเว้นทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดศาลก็ไม่อาจริบได้

สำหรับทรัพย์สินตามความที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 34 (1) นั้น ได้แก่ ทรัพย์สินที่ได้ให้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปกครองและความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม หมายถึง ได้มีการเสนอและมีการสนองแก่กันและมีการส่งมอบให้แก่กันไปแล้ว แต่หากเป็นเพียงขอให้ จะให้ เรียก หรือยอมจะรับ ยังมิใช่การกระทำอันเป็นเหตุให้ต้องริบทรัพย์สินนั้น[74] ทั้งนี้ มาตรา 34 (1) ได้บัญญัติถึงกรณีที่มีการกระทำความผิด ดังต่อไปนี้

มาตรา 143 บัญญัติว่า *“ผู้ใดเรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เป็นการตอบแทนในการที่จะจูงใจหรือได้จูงใจเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาลโดยวิธีอันทุจริต หรือผิดกฎหมาย หรือโดยอิทธิพลของตนให้กระทำการ หรือไม่กระทำการในหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”*

มาตรา 144 บัญญัติว่า *“ผู้ใดให้ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”*

มาตรา 149 บัญญัติว่า *“ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบ หรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต”*

---

[74] เรื่องเดียวกัน, หน้า 1113.

มาตรา 150 บัญญัติว่า *“ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”*

มาตรา 167 บัญญัติว่า *“ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท”*

มาตรา 201 บัญญัติว่า *“ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต”*

มาตรา 202 บัญญัติว่า *“ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต”*

ส่วนมาตรา 34 (2) ได้บัญญัติความถึงทรัพย์สินที่ศาลต้องริบ เว้นแต่จะเป็นของผู้อื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ได้แก่

(1) ทรัพย์สินซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือ

(2) ทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

การริบทรัพย์สินซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิดเช่นเดียวกับมาตรา 34 (1) กล่าวคือ ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มีการให้แล้ว มิใช่เพียงแต่จะให้ หรือขอให้เท่านั้น ซึ่งทรัพย์สินซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิดนี้ เป็นทรัพย์สินที่ได้ให้ก่อนที่จะมีการกระทำความผิด ส่วนทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิดแล้ว หมายถึง ทรัพย์สินที่ได้ให้หลังจากมีการกระทำความผิดแล้ว

2.3.2.3 ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ก็ได้เว้นแต่จะเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 ได้บัญญัติความว่า *“ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติ ไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ*

(1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ

(2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด”

ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 33 วรรคแรกบัญญัติไว้ว่า *“ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย”* นั้น ศาสตราจารย์ จิตติ ติงศภัทิย์ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า หมายถึง กรณีที่กฎหมายอื่นไม่ได้บัญญัติเรื่องการริบทรัพย์สินไว้ก็จะต้องนำหลักการริบทรัพย์สินนี้มาใช้บังคับ เพราะถือว่าเป็นบททั่วไปตามมาตรา 17 ที่บัญญัติว่า *“บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”* ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯลฯ พ.ศ. 2490 ไม่ได้บัญญัติถึงการริบอาวุธปืน ดังนั้น ศาลจึงใช้บทบัญญัติในเรื่องการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาตลอดมา แต่ปัญหามีอยู่ว่า กรณีที่กฎหมายอื่นได้บัญญัติถึงการริบทรัพย์สินไว้แล้ว ศาลยังสามารถใช้บทบัญญัติตามมาตรา 33 นี้ด้วยได้หรือไม่ หากพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้วศาลย่อมสามารถใช้บทบัญญัติตามมาตรา 33 ได้อีก ทั้งนี้ ในการพิจารณาคดีของศาลในบางกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงการริบทรัพย์สินศาลก็ใช้อำนาจริบทรัพย์สินนั้นได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3118/2528 ตัดสินว่า แม้พระราชบัญญัติป่าไม้ฯ จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินไว้เป็นพิเศษแล้ว แต่ก็ไม่มีข้อความใดบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น อันจะแสดงให้เห็นว่าไม่ต้องการให้นำบทบัญญัติในภาค 1 มาใช้บังคับ ศาลจึงนำมาตรา 33 มาใช้บังคับในการที่จะริบรถยนต์ของกลางที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิด โดยอาศัยมาตรา 17 ดังนั้น ถ้าหากกฎหมายอื่นไม่มีความประสงค์ในการที่จะนำหลักทั่วไปในการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ จะต้องมีการบัญญัติความไว้จึงจะเป็นไปตามความในมาตรา 17 เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 มาตรา 10 บัญญัติว่า *“ทรัพย์สินพนันกันซึ่งจับได้ในวงการเล่นอันขัดต่อบทบัญญัตินี้หรือขัดต่อข้อความในกฎกระทรวงหรือใบอนุญาตซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินซึ่งมิได้เอาออกพนัน”* แสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 บัญญัติ

ไว้เป็นพิเศษว่าทรัพย์สินที่ใช้พนันและจับได้ในวงการเล่นพนันเท่านั้นจึงจะริบได้ ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2332/2516 ได้วินิจฉัยว่า ค่าเกมไม่ใช่ทรัพย์สินที่จะริบตามมาตรา 33 (2)[75]

สำหรับทรัพย์สินตามที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 บัญญัติไว้ให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการริบได้นั้นมีลักษณะดังนี้

1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หมายถึง ทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ใช้ในการกระทำความผิดไปแล้ว หรือ ทรัพย์สินที่ผู้กระทำยังมิได้ใช้ในการกระทำความผิดแต่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งมีข้อสังเกต ดังนี้[76]

(1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดนี้ต้องเป็นทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดมีเจตนาในการกระทำความผิด ดังนั้น ในกรณีที่เป็นการกระทำโดยประมาทยังไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ดังคำวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2073/2492 วางบรรทัดฐานไว้ว่า จำเลยใช้ปืนยิงหมูป่าโดยประมาท เป็นเหตุให้กระสุนไปถูกผู้อื่นบาดเจ็บสาหัส ศาลฎีกาวินิจฉัยตามมาตรา 27 (1) แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ตรงกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1) ว่าสิ่งของที่บุคคลใช้หรือมีไว้โดยเจตนาจะใช้สำหรับการกระทำความผิดจึงสามารถริบได้ ดังนั้น หากเป็นการกระทำโดยประมาทย่อมไม่อาจริบสิ่งของนั้นได้

(2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดนี้ต้องเป็นทรัพย์สินที่เป็นความผิดในตัวของทรัพย์สินเอง หมายความว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่บุคคลมีเจตนาใช้ในการกระทำความผิด เช่น ใช้อาวุธปืนในการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น หรือมีเจตนาที่จะใช้ทรัพย์สินนั้นในการกระทำความผิด เช่น นำอาวุธปืนพกติดตัวเพื่อจะไปฆ่าผู้อื่น แต่มิได้หมายถึงทรัพย์สินที่ต้องมีการขออนุญาต เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 700/2480 วินิจฉัยว่า การปรุงและจำหน่ายยาโดยไม่ได้ขึ้นทะเบียนและไม่ได้รับใบอนุญาต เป็นความผิดเพราะไม่ได้จดทะเบียนและไม่ได้รับใบอนุญาตไม่ใช่ความผิดในตัวเอง ยาซึ่งจำเลยใช้ในการประกอบโรคศิลปะจึงไม่ใช่สิ่งที่ใช้ในการกระทำความผิด แต่ถ้ากฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติหรือความรู้ของผู้ขออนุญาตไว้ก็ต้องพิจารณาว่าผู้นั้นมีคุณสมบัติหรือมีความรู้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ เพราะหากบุคคลดังกล่าวไม่มีคุณสมบัติหรือความรู้ตามที่กฎหมายกำหนดแม้จะขออนุญาตก็ไม่ได้รับอนุญาตเช่นนี้ ย่อมถือว่าความผิดอยู่ที่ตัวผู้กระทำ ดังนั้น ทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำจึงเป็นทรัพย์สินที่สามารถริบได้ ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1386/2505 วินิจฉัยว่า จำเลยไม่มีความรู้ทางหมอแต่อย่างใด ไม่มีสิทธิที่จะขออนุญาตเพื่อประกอบโรคศิลปะได้บังอาจฉีดยาบำบัดโรค เพื่อแสวงหาประโยชน์และสินจ้าง การกระทำของจำเลยจึงถือได้ว่าเป็นความผิดอยู่ในตัว มิใช่มีสิทธิจะขออนุญาตแต่ไม่ได้ขอซึ่งเป็นเพียง

---

[75] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 1114–1119.

[76] อุทธิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 265–266.

ความผิดเพราะการที่ไม่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ดังนั้น ยา เข็มฉีดยา ฯลฯ ของกลางที่จำเลยมีไว้ใช้ในการกระทำความผิดจึงเป็นของควรริบ (วินิจฉัยเช่นเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 456/2502 ที่ประชุมใหญ่)

2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด ถือเป็นทรัพย์สินซึ่งอยู่ในดุลพินิจของศาลในการมีคำสั่งริบ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดของตน ซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด โดยการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นความผิดในตัวเองมิใช่เกิดจากการกระทำโดยมิได้รับอนุญาต[77]

ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์ ได้ให้ข้อสังเกตว่า ตามความที่บัญญัติในมาตรา 33 นี้ สิ่งที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดจะมีไว้ก่อนระยะเวลาที่ได้กระทำความผิด กล่าวคือ ก่อนพยายามกระทำความผิด ส่วนสิ่งที่ใช้ในการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นสิ่งที่ได้ใช้กระทำความผิดตั้งแต่พยายามกระทำความผิด หากได้ใช้ก่อนหรือหลังการกระทำความผิดก็ไม่ใช่สิ่งที่ใช้ในการกระทำความผิด ดังเช่นคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 231/2500 ว่าเรือยนต์ของกลางเมื่อจำเลยใช้เป็นเพียงพาหนะไปปล้น ไม่ได้ใช้ร่วมในการกระทำความผิดด้วย แม้จำเลยจะได้ใช้เป็นเรือขนทรัพย์ที่ปล้นมาก็จริง ก็เป็นการใช้พาหนะไปมาทำนองเดียวกันเท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรริบ ทำนองเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16/2544 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6709/2544 ดังนั้น การใช้พาหนะไปและกลับจากการกระทำความผิด จึงถือว่าไม่ได้ใช้พาหนะนั้นในการกระทำความผิด หากไม่ใช้พาหนะแล้วการกระทำนั้นจะไม่มีผลสำเร็จจึงจะถือว่าพาหนะนั้นได้ใช้ในการกระทำความผิด เช่น ใช้รถยนต์บรรทุกทรายซึ่งขุดได้จากแม่น้ำ ถือว่ารถยนต์เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการ กระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2356/2530 ส่วนสิ่งที่ได้มาโดยการกระทำความผิดเป็นผลโดยตรงอันเกิดแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังความผิดสำเร็จแล้วก็ได้[78]

ส่วนดุลพินิจของศาลในการริบทรัพย์สินนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่ศาลจะต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น ทรัพย์สินที่ใช้ในการป้องกันตัว ศาลไม่ริบ ดังจะเห็นได้จาก คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8534/2544 หรือการเลี้ยงกุ้งในเขตที่มีคำสั่งห้ามในช่วงระยะเวลาคาบเกี่ยวกับระยะเวลาที่มีการผ่อนผันให้เลี้ยง เครื่องสูบน้ำ ใบพัด และท่อเหล็ก ไม่ใช่เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิดแต่แรก หากแต่ใช้ในระยะเวลาที่เลยกำหนดการผ่อนผัน ไม่ควรริบ ตามคำวินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2741/2544 อย่างไรก็ตาม การริบทรัพย์สินถือเป็นโทษ ดังนั้น หากทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลอื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดก็ไม่อาจริบได้ ซึ่งต่างจากมาตรา 32 ซึ่งบัญญัติไว้ว่าไม่ว่า

---

[77] อุทิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 267.

[78] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 1131-1133.

ทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้กระทำความผิดเอง หรือเป็นของผู้อื่น หรือจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตามก็ริบได้ทั้งสิ้น[79]

ข้อสังเกตในการริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 และมาตรา 34 ดังกล่าวมาแล้ว หากทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดแล้ว ศาลย่อมไม่อาจมีคำสั่งริบทรัพย์นั้นได้ ถ้าเป็นทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดมีกรรมสิทธิ์ร่วมกับผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ศาลก็ริบทรัพย์สินนั้นได้เฉพาะส่วนของผู้กระทำความผิด เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1303/2510 ช้างของกลางเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของ 2 คน คนละกึ่งหนึ่ง เจ้าของคนหนึ่งมิรู้เห็นเป็นใจด้วยในการที่จำเลยนำช้างของกลางไปชักลากไม้ที่แปรรูป โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ศาลย่อมริบช้างของกลางกึ่งหนึ่งเฉพาะส่วนของเจ้าของที่เป็นผู้กระทำความผิดได้ ในกรณีนี้จะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1361 ผู้ที่เป็นเจ้าของร่วมซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดจะต้องขอคืนส่วนของตนภายใน 1 ปีนับแต่คำพิพากษาถึงที่สุด แม้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดก็ไม่ถึงกับเป็นผู้ร่วมหรือมีส่วนในการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นผู้สนับสนุน เพียงแต่รู้ว่าจะมีผู้นำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิด และยินยอมหรือละเว้นหรือไม่ขัดขวางก็ถือได้ว่าเป็นการรู้เห็นเป็นใจ แต่มิใช่เพราะเกิดจากความจำใจ ทั้งนี้ ในการพิจารณาคดีต้องปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด มิเช่นนั้นศาลก็ไม่อาจมีคำวินิจฉัยได้ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 176/2506 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2791/2516[80]

2.4 แนวคิดและทฤษฎีในการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำผิดอาญา โดยทั่วไปแล้วผู้กระทำความผิดก็จะนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการ หรืออาจนำไปเก็บซุกซ่อนไว้ ในสถานที่ซึ่งยากต่อการค้นพบ โดยแนวความคิดแต่ดั้งเดิมตามกฎหมายระบบจารีตประเพณี (Common Law) ที่เห็นว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นทรัพย์สินที่ผิด ซึ่งจะต้องนำทรัพย์สินนั้นคืนให้แก่พระเจ้า ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้กระทำความผิดหรือของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องก็ตาม และไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีการโอนต่อ ๆ กันไปหรือไม่ เพราะทรัพย์สินจากการกระทำความผิดถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่มีมลทินมาตั้งแต่ที่ได้มีการกระทำความผิด แนวความคิดดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ในสหรัฐอเมริกาในหลัก Deodand ซึ่งเชื่อว่าการที่รัฐนำทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดไปเป็นการตัด

---

[79] เรื่องเดียวกัน

[80] เรื่องเดียวกัน, หน้า 1141-1144.

สิทธิคนร้ายในการนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ จึงต้องมีการยึดอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด รวมถึงเงินทุนที่ใช้ในการปฏิบัติการด้วย[81] แต่ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการริบทรัพย์สินในอดีตเป็นเพียงโทษที่กระทำต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือที่ใช้ในการกระทำความผิด หากทรัพย์สินได้โอนต่อ ๆ ไปหลายทอดหรือเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมหลายครั้งก็ไม่สามารถดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของรัฐหรือแผ่นดินได้

ต่อมาการประกอบอาชญากรรมมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จากการกระทำความผิดในลักษณะธรรมดาทั่วไปในอดีตซึ่งผู้กระทำความผิดอาจกระทำความผิดเพียงคนเดียว หรือกระทำความผิดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ไปสู่การกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กร รวมทั้งลักษณะของการกระทำความผิดก็เปลี่ยนรูปแบบจากการกระทำความผิดเล็กน้อย เช่น ความผิดต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สิน และชื่อเสียงไปเป็นความผิดเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน รวมถึงการกระทำความผิดมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากเดิม เช่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ความผิดเกี่ยวกับการทุจริต ความผิดเกี่ยวกับภาษี โดยการกระทำความผิดเหล่านั้นส่วนใหญ่จะกระทำในรูปแบบองค์กรที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบ มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงมีผู้กระทำความผิดร่วมกันหลายคน มีการซุกซ่อนและยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินไปสู่แหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การพัฒนาเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งการกระทำความผิดในลักษณะองค์กรตามรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวทำให้องค์กรเหล่านั้นได้รับทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเป็นมูลค่ามหาศาล โดยเฉพาะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การก่อการร้ายและการค้ามนุษย์ ซึ่งผู้กระทำความผิดได้นำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปกระทำความผิดในลักษณะอื่น ๆ ต่อไปอีกจึงถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ และเป็นสาเหตุที่องค์การสหประชาชาติได้นำมากำหนดไว้ในอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance. 1988) หรือที่เรียกว่า อนุสัญญากรุงเวียนนา 1988 (Vienna Convention 1988) กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกร่วมมือกันในการป้องกันอาชญากรรมจากการลักลอบค้ายาเสพติด โดยให้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดมีวัตถุประสงค์ในการปกปิด หรืออำพรางแหล่งที่มาของ

---

[81] สุภัทร แสงประดับ. การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินไว้ในกฎหมายอื่นขัดรัฐธรรมนูญ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.occ_th.constitutionalcourt.or.th [1 ตุลาคม 2566]

ทรัพย์สิน แม้ทรัพย์สินนั้นจะได้มีการแปรสภาพหรือมีการโอนทรัพย์สินนั้นไปแล้วก็ตาม รวมถึงทรัพย์สินที่ได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดด้วยไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของผู้ใด[82]

การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปตามทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) โดยนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาใช้กับการกระทำความผิด ซึ่งประกอบด้วยการสืบสวน จับกุมผู้กระทำความผิด และมีขั้นตอนในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฟอกเงิน ตลอดจนริบทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก โดยมีกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ (Process) ซึ่งต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ[83] นอกจากนี้ ยังนำหลักเกณฑ์ตามทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) มาใช้ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยโดยถือว่าผู้ที่ร่วมสมคบกันการกระทำความผิดจะต้องมีความรับผิดเช่นเดียวกับตัวการ ทั้งยังนำทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) มาใช้ในความผิดฐานฟอกเงิน โดยมีหลักว่า การช่วยเหลือผู้กระทำความผิดเป็นการสนับสนุนอาชญากร ทั้งนี้ผู้กระทำจะต้องรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดและผู้กระทำได้กระทำการฟอกเงินหรือทรัพย์สินนั้นเพื่อจะกระทำความผิดอื่นอีกต่อไป[84]

2.5 กระบวนการและขั้นตอนในการฟอกเงิน

การศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการฟอกเงินจำเป็นต้องกล่าวถึงความหมายของการฟอกเงินเสียก่อนในเบื้องต้น เพื่อให้เข้าใจลักษณะของการกระทำความผิด

2.5.1 ความหมายของ การฟอกเงิน

ความหมายของการฟอกเงินนั้นมีผู้ให้คำนิยามไว้หลายท่าน ดังที่ปรากฏความหมายในหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การฟอกเงิน (Money Laundering) หมายถึง การนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่เรียกว่า *“เงินสกปรก”* (Dirty Money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชยกรรมหรือทางธุรกรรมเพื่อทำให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกว่า *“เงินสะอาด”* (Clean Money) ซึ่งถือว่าเป็นเล่ห์เหลี่ยมในการปกปิดผลประโยชน์อย่าง

---

[82] United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance. 1988, Article 5

[83] วีระพงษ์ บุญโญภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547), หน้า 9.

[84] ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, พ.ศ. 2540), หน้า 59-60.

มหาศาล[85] ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการยุโรปก็ได้ให้ความหมายของ *“การฟอกเงิน”* ไว้เช่นเดียวกันว่า *“การฟอกเงิน”* หมายถึง กระบวนการที่อาชญากรทำให้เงินหรือประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมอันละเมิดต่อกฎหมายกลายเป็นเงินสะอาด โดยมากมักจะเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม[86]

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้ให้คำนิยามถึงความหมายของการฟอกเงินไว้โดยตรง แต่ได้กำหนดลักษณะของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ในมาตรา 5 ความว่า “ผู้ใด (1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ (2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้งการจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินโดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

2.5.2 กระบวนการและขั้นตอนในการฟอกเงิน

กระบวนการและขั้นตอนในการฟอกเงินนั้นมีลักษณะซับซ้อน ประกอบด้วยการกระทำหลายกรรมและมีเทคนิคมากมาย ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่[87]

1) ขั้นตอนการวางรากฐาน (Placement) หมายถึง การนำเงินเข้าสู่ระบบการเงินด้วยวิธีบางอย่าง เช่น ระบบเศรษฐกิจขายปลีก หรือลักลอบนำเงินออกนอกประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ ถือเป็นขั้นตอนพื้นฐานของการฟอกเงิน

2) ขั้นตอนการเพิ่มลำดับชั้น (Layering) หมายถึง การเพิ่มลำดับชั้น อันเป็นการทำธุรกรรมทางการเงินที่ซับซ้อนเพื่ออำพรางแหล่งที่มาของเงินที่ผิดกฎหมาย ทำให้ยากแก่การตรวจสอบ เช่น การย้ายเงินออกจากบัญชีธนาคารของผู้ถือหุ้นในบริษัทบังหน้าผ่านการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Fund Transfer-EFT)

---

[85] ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 8-9. อ้างถึง Robinson Jeffrey, The Laundrymen, (New York: Acrode Publishing, 1996), p. 4-5.

[86] European Commission. Money Laundering. [Online]. Available from: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/money-laundering_en. [2023, November 16]

[87] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ : 2543), หน้า 8-11.

3) ขั้นตอนการหลอมรวม (Integration) หมายถึง การหลอมรวมโดยการนำเงินที่ผิดกฎหมายรวมเข้ากับเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเงินจะถูกหลอมรวมเข้าไปในระบบเศรษฐกิจและการเงินโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ทำให้เงินนั้นกลายเป็นเงินสะอาด

2.5.3 วิธีการฟอกเงิน

วิธีการฟอกเงินสามารถกระทำได้ในทุกขั้นตอนของการฟอกเงินทั้ง 3 ขั้นตอน โดยใช้เทคนิคและกรรมวิธีต่าง ๆ เช่น การฟอกเงินผ่านธนาคารหรือสถานรับฝากเงิน (Deposit-taking Institutions) การฟอกเงินผ่านธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-financial Institutions) และการฟอกเงินโดยใช้เทคนิคใหม่ ๆ ดังนี้[88]

1) การฟอกเงินผ่านธนาคารหรือสถานรับฝากเงิน (Deposit-taking Institutions) ซึ่งแต่เดิมผู้กระทำความผิดจะนำเงินสดที่ได้จากการกระทำความผิดไปฝากไว้ในธนาคาร แต่ภายหลังที่ได้มีมาตรการบังคับให้มีการแสดงตนของลูกค้า (Customer Identification) การให้เก็บรักษาข้อมูล (Record keeping) และให้มีการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Reporting of suspicious transactions) ทำให้นักฟอกเงินใช้เทคนิคหลีกเลี่ยงการรายงานดังกล่าวโดยเปลี่ยนเงินสดปลีกย่อยไปเป็นธนบัตรใหญ่ โดยอาศัยคนจำนวนมาก ซึ่งเรียกว่า การกลั่นเงินสกปรก (Refining) หรือใช้คนจำนวนมากแยกย้ายกันนำเงินสดที่ได้จากการกระทำความผิดไปฝากธนาคารโดยเงินจำนวนเงินดังกล่าวต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานเพียงเล็กน้อย เพื่อหลบเลี่ยงการเปิดเผยที่มาของเงินนั้น เรียกว่า *“Structuring”* หรือ *“Smurfing”* ทั้งนี้ อาจมีการฟอกเงินโดยการสมคบ (Conspiracy) กับธนาคารหรือพนักงานของธนาคารที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจด้วย และยังมีการยังมีการใช้วิธีการลักลอบขนย้ายเงินสด (Smuggling) เพื่อนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปไว้ในประเทศที่ไม่มีความเข้มงวดในการตรวจสอบการทำธุรกรรม หรือประเทศที่เข้มงวดกับการรักษาความลับของลูกค้า อย่างไรก็ตาม หากเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายได้เข้าไปอยู่ในบัญชีของธนาคารแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การเพิ่มลำดับชั้น (Layering) โดยการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (EFT) หรือโอนเงินด้วยระบบเครือข่ายของธนาคาร (Wire transfer) ต่อไปสำหรับการฟอกเงินผ่านสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-Bank Institutions) ซึ่งมีการให้บริการคล้ายธนาคาร (Bank-like services) แต่ไม่มีการกำกับดูแลที่เข้มงวดเช่นธนาคาร ได้แก่ สำนักงานแลกเปลี่ยนเงินตรา (Bureau de change) หรือสถานให้บริการขึ้นเงินสดจากเช็ค หรือรับส่งเงิน หรือบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์หรือพันธบัตร บริษัทประกันภัย รวมถึงธนาคารใต้ดิน (Underground banks) หรือธนาคารคู่ขนาน การฟอกเงินจะมีการกระทำในลักษณะดังนี้

---

[88] เรื่องเดียวกัน, หน้า 12-18.,

ผู้กระทำความผิดจะนำเงินสดที่ได้จากการกระทำความผิดไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินสกุลอื่น หรือนำเงินสดไปซื้อกรมธรรม์ประกันภัยแบบจ่ายเบี้ยประกันครั้งเดียว (Premium) หรือลงทุนโดยการซื้อหุ้นและพันธบัตร ซึ่งกรณีนี้ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้มีความชำนาญและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ โดยมีบริษัทนายหน้าในการโอนเงินด้วยระบบเครือข่ายของธนาคาร (Wire transfer) หลายประเทศ ทั้งนี้ การซื้อขายดังกล่าวจะกระทำกันอย่างรวดเร็วใช้ระยะเวลาอันสั้น และมีการแข่งขันกันระหว่างบริษัทนายหน้าเพื่อให้ได้ค่าตอบแทน โดยบริษัทนายหน้าเหล่านั้นไม่สนใจเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงิน ทั้งยังช่วยดูแลรักษาปิดบังบัญชีหุ้นในนามของลูกค้า จึงเป็นการยากต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดในการฟอกเงิน นอกจากนี้ การฟอกเงินผ่านธนาคารหรือสถาบันการเงินยังสามารถกระทำได้จากการใช้บริการผ่านธนาคารนอกระบบหรือธนาคารใต้ดิน ซึ่งพบได้จากข้อมูลของตำรวจสากลว่าผู้กระทำความผิดสามารถฟอกเงินได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) ระบบ Hundi และระบบ Hawala ซึ่งมีการใช้กันมากในคาบสมุทรอินเดียและได้ขยายไปยังประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลาง ยุโรป อเมริกาเหนือและแอฟริกา ส่วนอีกรูปแบบคือ (2) ระบบ Chop Shop และระบบ Chitti ซึ่งเป็นรูปแบบที่รู้จักกันในประเทศจีนและฮ่องกง โดยมีการขยายไปถึงประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอเมริกาเหนือ สำหรับการใช้บริการผ่านธนาคารนอกระบบหรือธนาคารใต้ดินนี้เป็นที่รู้จักกันในประเทศไทย เรียกว่า โพยก๊วน ซึ่งนักฟอกเงินจะนำมาใช้ในการฟอกเงินเพราะเป็นธุรกิจที่ไม่มีการทิ้งร่องรอยทางเอกสารเพื่อการตรวจสอบเอาไว้ โดยการทำธุรกิจแบบนี้จะอาศัยความไว้วางใจแบบเครือข่ายในครอบครัว (Family connections) ด้วยเหตุนี้ ผู้ฟอกเงินจึงนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปฝากไว้ที่นายธนาคารใต้ดิน โดยธนาคารจะแจ้งไปยังผู้ร่วมงานอีกประเทศหนึ่งว่าได้ส่งเงินไปแล้ว และจะมอบใบรับเงินแบบพิเศษให้กับผู้ฝากเงิน ซึ่งอาจเป็นเครื่องหมายพิเศษ แผ่นไม้ หรือกระดาษที่ฉีกครึ่ง เพื่อให้ผู้ฝากเงินสามารถรับเงินในประเทศที่ส่งเงินไปได้โดยแสดงหลักฐานดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เงินสดที่ได้จากการกระทำความผิดมิได้ส่งข้ามพรมแดนไปเลย การกระทำในลักษณะนี้จึงยากแก่การตรวจสอบทั้งยังมีโอกาสที่จะมีการฟอกเงินดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น[89]

2) การฟอกเงินผ่านธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-financial Institutions) เป็นวิธีการที่ไม่ผ่านธนาคารหรือสถานรับฝากเงิน (Deposit-taking Institutions) โดยมีการกระทำในหลายรูปแบบ ได้แก่ การใช้บริษัททำธุรกิจบังหน้า ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่เป็นการก่อตั้งบริษัทขึ้นหรือนำไปดำเนินการของบริษัท รวมถึงนำเงินไปใช้ในบริษัท อันเป็นการเปลี่ยนเงินสดที่ได้จาก

---

[89] William C. Gilmore, Dirty Money: The Evaluation of Money Laundering Countermeasure, 2nd Ed. (Belgium : Council of Europe Publishing, May 1999), p. 30. อ้างใน นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 15.

การกระทำความผิดเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งยังเป็นการซ่อนเร้นผู้ที่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง เช่น องค์กรอาชญากรรมได้อีกด้วย

สำหรับการใช้บริษัทบังหน้านี้อาจกระทำได้โดยการตั้งบริษัทขึ้นมาจริง ๆ (Active businesses) หรืออาจเป็นเพียงการตั้งบริษัทในนาม (Shell companies) เพื่อนำมาใช้บังหน้าก็ได้ ซึ่งจะดำเนินการโดยก่อตั้งหรือซื้อกิจการที่มีการไหลเวียนของเงินสดสูง (Cash-intensive) เช่น ร้านค้าปลีก ร้านล้างรถ ภัตตาคาร บาร์ กิจการตู้หยอดเหรียญ ฯลฯ เพื่อนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปปะปนกับเงินที่ได้จากการประกอบธุรกิจจริง ๆ ทั้งนี้ หากเป็นการฟอกเงินจากการใช้บริษัทแต่เพียงในนาม (Shell companies) หรือบริษัทผี (Ghost company) หรือบริษัทบังหน้า (Front company) จะไม่มีประกอบธุรกิจจริง แม้จะมีการจัดตั้งบริษัทอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ธุรกิจที่ทำขึ้นจะเป็นการทำธุรกิจปลอม ๆ โดยมีจุดประสงค์ในการฟอกเงินเท่านั้น เท่าที่ปรากฏหลักฐานมักเป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นในประเทศที่มีศูนย์กลางการเงินที่ปลอดภาษี (Tax Havens) ซึ่งนักฟอกเงินสามารถตั้งบริษัทได้ง่ายโดยให้ผู้อื่นยึดถือในนามของผู้นั้น หรือมีหุ้นผู้ถือ หรือสามารถซื้อขายบริษัทได้โดยง่าย (Off-the-shelf corporations).[90]

นอกจากนี้ การฟอกเงินผ่านธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-financial Institutions) ยังมีอีกหลายวิธี ได้แก่ การลงทุนจากเงินที่ฝากธนาคารศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศ การฉ้อฉลใบเรียกเก็บเงิน การฟอกเงินในสถานการพนัน และการซื้อทองแท่ง ดังนี้[91]

การลงทุนจากเงินที่ฝากธนาคารศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นการลงทุนโดยตรง (Direct investment) ในประเทศที่เป็นหมู่เกาะต่าง ๆ ซึ่งมีมาตรฐานที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินต่ำ หรือ ใช้วิธีทางเทคนิคในการกู้เงินตนเอง (Loan-back method) โดยจะนำเงินที่ชอบด้วยกฎหมายส่วนหนึ่งจ่ายเป็นเงินดาวน์ และนำเงินส่วนที่เหลือจากการกู้มาแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นการกู้ที่ชอบด้วยกฎหมาย อีกส่วนจะกู้จากธนาคารต่างประเทศที่มีเงินซึ่งได้จากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดเอง ซึ่งอาจเป็นธนาคารในประเทศที่มีมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่ำหลังจากนั้นจะจ่ายคืนเงินกู้และดอกเบี้ยเสมือนกับเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายทั้งหมด ทั้งนี้ การจ่ายคืนเงินกู้บางครั้งอาจมีการนำไปหักภาษีด้วย

การฉ้อฉลใบเรียกเก็บเงิน (Invoice Manipulation) ซึ่งอาจเกิดจากการทำธุรกรรมปลอม ๆ (Fictitious transactions) ขึ้นมา เพื่อให้บริษัทที่ตั้งขึ้นในนามที่อยู่ในประเทศศูนย์กลางทางการเงินจ่ายเงินให้กับบริษัทของตนเอง หรือถ้าเป็นกรณีที่นักฟอกเงินมีธุรกิจที่ชอบด้วย

---

[90] เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

[91] เรื่องเดียวกัน, หน้า 15-16.

กฎหมายซึ่งอยู่ในประเทศที่เป็นบ่อเกิดแห่งเงินผิดกฎหมายและมีธุรกิจในประเทศที่ผู้นั้นจะนำเงินไปผ่านขั้นตอนวางฐาน (Placement) ของการฟอกเงิน นักฟอกเงินก็จะโอนเงินที่ซ่อนเร้นอยู่ในรูปแบบใบเรียกเก็บเงินที่สูงกว่าราคาสินค้าที่ไม่ได้สัดส่วน (Over-valuation หรือ Inflation of invoices) ไป

การฟอกเงินในสถานการพนัน (Gambling operations) โดยบางประเทศยอมรับให้การพนันเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งมักไม่มีการกำกับดูแลอย่างเข้มงวด ทั้งสถานการพนันเหล่านั้นจะมีการให้บริการแบบเดียวกับธนาคาร (Banking-type services) ได้แก่ การขายเช็ค การรับขึ้นเงินสดจากเช็ค และการโอนเงินด้วยระบบเครือข่ายของธนาคารระหว่างประเทศ (International wire transfer) ซึ่งวิธีการดังกล่าวทำให้ไม่สามารถรู้จักลูกค้า นอกจากนี้ สถานการพนันจัดได้ว่าเป็นที่แลกเปลี่ยนเงินย่อยเป็นธนบัตรใหญ่ที่เรียกว่า Refining โดยนักฟอกเงินจะซื้อ Chip หรือเปิดบัญชีเพื่อเล่นการพนันโดยใช้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หลังจากนั้นก็จะเบิกเงินคืน โดยอ้างว่าเป็นเงินที่ได้จากการชนะพนัน

การซื้อทองแท่ง (Gold bars) โดยการเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปซื้อทองคำแท่งแล้วนำไปฝากที่ธนาคาร จากนั้นจึงค่อยนำออกขายแล้วนำเงินที่ได้จากการขายโอนไปยังบริษัทที่ตั้งขึ้นในนาม

3) การใช้วิธีการทางเทคนิคในรูปแบบใหม่ เป็นวิธีการที่นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการฟอกเงิน เช่น การใช้ Smart Cards ที่มีลักษณะคล้ายบัตรเครดิต ซึ่งจะประกอบด้วย Microchip ที่ระบุมูลค่าของบัตร โดยผู้ใช้บัตรสามารถชำระเงินด้วยเครื่องรับชำระเงิน (Vending machine) ทั้งนี้ มูลค่าของเงินก็จะถูกหักออกตามราคาของสินค้าหรือการใช้บริการ ซึ่งเทคนิคในรูปแบบนี้ทำให้สามารถโอนเงินผ่านจากบัตรสู่บัตรได้ โดยไม่จำต้องอาศัยคนกลาง และยังใช้ได้กับเงินต่างสกุล นอกจากนี้ ยังมีการใช้เทคโนโลยีในการชำระเงินอีกประเภท ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ตในการโอนเงิน หรือที่เรียกว่า E-money (Electronic money) ซึ่งลูกค้าสามารถใช้เว็บไซต์ของธนาคารบางแห่งในการโอนเงินระหว่างบัญชีได้[92]

กล่าวโดยสรุปว่า วิธีการฟอกเงินนั้น ได้มีการพัฒนารูปแบบเพิ่มมากขึ้นจากวิธีการปกปิดอำพรางทั่วไปเป็นการใช้เทคโนโลยี ซึ่งทำให้ยากแก่การตรวจสอบในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าว

---

[92] เรื่องเดียวกัน หน้า 17.

2.5.4 การป้องกันการฟอกเงิน

เนื่องจากการฟอกเงินเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อาชญากรรมขยายวงกว้างขึ้น โดยมิได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศใดประเทศหนึ่ง ทั้งยังถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมรูปแบบหนึ่งซึ่งมีเทคนิคและวิธีการซับซ้อนยากแก่การปราบปราม ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความสงบสุขในสังคม จึงสร้างความกังวลขึ้นในหลายประเทศ ดังนั้น จึงมีความพยายามในการร่วมมือกันของประเทศต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหาจากการฟอกเงิน เช่น ประเทศในกลุ่มประชาคมยุโรปได้ตกลงร่วมมือกันในการปราบปรามอาชญากรรมโดยการฟอกเงิน เรียกการประชุมนี้ว่า EC Council Directive และยังมีการประชุมจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกที่เรียกว่า Council of Europe นอกจากนี้องค์กรสหประชาชาติเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances of 1988) ขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกด้วย[93]

2.6 มาตรฐานระหว่างประเทศในการดำเนินการตามกฎหมาย

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances of 1988) หรือที่เรียกว่า *“อนุสัญญาเวียนนา”* จัดทำขึ้นเพื่อต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดซึ่งได้ระบาดไปทั่วโลก เป็นภัยต่ออธิปไตยและความมั่นคงของประเทศต่าง ๆ โดยถือว่าการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นการกระทำผิดต่อกฎหมายสากล โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ทำลายและบิดเบือนโครงสร้างของรัฐบาล ธุรกิจ การค้า ระบบการเงินตลอดจนสังคม ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับรายได้อย่างมหาศาล[94] ดังนั้น เพื่อป้องกันการกระทำความผิดดังกล่าว จึงกำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกร่วมมือกันออกกฎหมายเพื่อป้องกันการฟอกเงิน โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้[95]

1) กำหนดให้การฟอกเงินที่ได้จากการกระทำความผิดกฎหมายเป็นความผิดอาญา ซึ่งได้แก่

(1) การแปรสภาพ หรือโอนทรัพย์สิน โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยผู้กระทำมีความประสงค์ในการปกปิด หรืออำพรางแหล่งที่มาของ

---

[93] ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 21-22.

[94] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 29 .

[95] เรื่องเดียวกัน, หน้า 22-23.

ทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้หลบเลี่ยงจากผลของการกระทำความผิด

(2) ปกปิดหรืออำพรางถึงลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่มา สถานที่ตั้ง การจำหน่าย หรือการเคลื่อนย้ายสิทธิที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการได้มา การครอบครอง หรือการใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงการสมคบ ช่วยเหลือ สนับสนุน การให้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรวมถึงการฟอกเงินให้เป็นความผิดอาญาด้วย[96]

2) กำหนดให้มีการร่วมมือทางกฎหมายระหว่างประเทศในการช่วยเหลือกัน ในกรณีที่พยานหลักฐานมีอยู่ในหลายประเทศ ได้แก่ การสืบพยานหลักฐาน บันทึกคำให้การของบุคคล การนำส่งเอกสารเกี่ยวกับคดีของศาล การค้นและการยึด การตรวจสอบสถานที่และวัตถุ การให้ข้อมูลและสิ่งที่ใช้เป็นพยานหลักฐาน การให้เอกสารทางการเงินจากสถาบันการเงิน หรือเอกสารเกี่ยวกับทางธุรกิจ การระบุหรือสืบหาแหล่งที่มาของทรัพย์สิน รวมถึงเครื่องมือ หรือสิ่งอื่นใดใน การใช้เป็นพยานหลักฐาน ทั้งยังได้กำหนดให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและการรักษาความลับของลูกค้าของสถาบันการเงินที่ไม่เป็นอุปสรรคเกี่ยวกับการฟอกเงิน

ส่วนที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน (Confiscation) ได้กำหนดมาตรการและกลไกในการริบทรัพย์สินทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อตัดวงจรทางการเงิน หรือลิดรอนสถานะทางการเงิน เพื่อป้องกันความสามารถในการดำเนินกิจกรรมอาชญากรรม ซึ่งเป็นการตัดโอกาสมิให้นำเงินไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมต่อไป[97]

ความร่วมมือในการป้องกันการฟอกเงินยังปรากฏจากความร่วมมือระหว่างประเทศเกิดในการประชุมของธนาคารเพื่อการชำระบัญชีระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements-BIS) ซึ่งมีผู้แทนจากธนาคารของกลุ่มประเทศสมาชิกต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม เพื่อร่วมมือกันหาแนวทางป้องกันอาชญากรรมโดยใช้ระบบธนาคาร โดยได้จัดประชุมขึ้นที่กรุงบาเซิล ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และได้มีการแถลงการณ์โดยกำหนดหลักสำคัญที่เรียกว่าข้อกำหนดแนวทาง

---

[96] เรื่องเดียวกัน, หน้า 30

[97] เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

ของบาเซิล หรือ Statement of Principle of the Basel Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices ซึ่งมีหลักสำคัญ ดังนี้[98]

1) กำหนดให้ลูกค้าต้องแสดงตนที่แท้จริงเมื่อมีการทำธุรกรรมทางการเงิน

2) กำหนดให้ธนาคารปฏิเสธการทำธุรกรรมทางการเงินที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสงสัยว่าเกี่ยวกับการฟอกเงิน

3) กำหนดให้ธนาคารงดการบริการกับลูกค้าที่ไม่สามารถให้ข้อมูลส่วนตนหรือปราศจากหลักฐานที่ยืนยันว่าไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน รวมถึงกำหนดให้ธนาคารให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย ในการให้ข้อมูลของลูกค้าตามที่มีอยู่เท่าที่จะทำได้

จากความร่วมมือในการป้องกันการฟอกเงินนำไปสู่การจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับฟอกเงินโดยมีการกำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศในการป้องกันการฟอกเงินขึ้น เพื่อให้ประเทศสมาชิกนำไปปฏิรูปกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการต่อต้านการฟอกเงิน

นอกจากนี้ ในการประชุมสุดยอดของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลก หรือที่เรียกว่า กลุ่ม G7 ที่จัดขึ้นในกรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อปี ค.ศ. 1989 ได้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force on Money Laundering) หรือเรียกโดยย่อว่า FATF มีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านการฟอกเงิน โดยกำหนดข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับฟอกเงิน จำนวน 40 ข้อ เพื่อเผยแพร่ให้ประเทศต่าง ๆ นำไปบัญญัติกฎหมายหรือกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการป้องกันการฟอกเงิน ซึ่งข้อแนะนำดังกล่าวสรุปได้ดังนี้[99]

1) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบความยุติธรรมในประเทศ (National Legal System) ได้แก่ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา รวมถึงกำหนดมาตรการในการยึดหรืออายัด และการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากประกอบอาชญากรรม รวมถึงการลงโทษผู้กระทำความผิด

2) หลักเกณฑ์ของระบบการเงิน (Financial System) โดยให้มีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการแสดงตนของลูกค้า การเก็บรักษาข้อมูลทางธุรกรรมของลูกค้าในธนาคารและสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อให้สถาบันการเงินให้ความใส่ใจกับธุรกรรมที่น่าสงสัยและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงกำหนดมาตรการในการคุ้มครองผู้บริหารและพนักงานของสถาบันการเงินที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรม

---

[98] ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 25.

[99] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ : 2540), หน้า 31.

ที่น่าสงสัยแก่เจ้าหน้าที่รัฐ ตลอดจนกำหนดมาตรการในการทำธุรกรรมกับประเทศที่ไม่มีการตรวจสอบที่รัดกุมในการสร้างกฎเกณฑ์และกำกับดูแลภายในของสถาบันการเงินเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเหล่านั้น

3) กำหนดให้มีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Co-operation) โดยกำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวสารแก่กัน ในกรณีที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่น่าสงสัย ทั้งยังกำหนดให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกัน ในการริบทรัพย์สินที่ได้จากการฟอกเงินและร่วมมือกันในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1997 กลุ่มต่อต้านการฟอกเงินแห่งเอเชีย/แปซิฟิก หรือ Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG) ถูกจัดตั้ง ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[100] ในฐานะหน่วยงานระดับภูมิภาคเช่นเดียวกับ FATF ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก โดยมีภารกิจในการเผยแพร่รายงานประเภทการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายในระดับภูมิภาค เพื่อช่วยให้รัฐบาลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจลักษณะของภัยคุกคาม การฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่มีอยู่และกำลังเกิดขึ้นได้ดีขึ้น และดำเนินกลยุทธ์เพื่อจัดการกับภัยคุกคามเหล่านั้น[101] โดยประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของ APG และ APG เป็นสมาชิกของ FATF ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF ดังกล่าวด้วย[102]

สำหรับข้อแนะนำของ FATF ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยตรง คือ ข้อแนะนำข้อที่ 4 ที่กำหนดความว่า *“แต่ละประเทศต้องใช้มาตรการที่คล้ายคลึงกับมาตรการทั้งหลายที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาเวียนนา อนุสัญญาพาเลอโม และอนุสัญญาว่าด้วยการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายรวมถึงมาตรการทางนิติบัญญัติเพื่อให้หน่วยงานที่มีอำนาจของตนสามารถอายัดหรือยึดและริบสิ่งต่อไปนี้ได้โดยไม่ทำให้สิทธิโดยสุจริตของบุคคลที่สามเสียหาย คือ (a) ทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงิน (b) รายได้จากการฟอกเงิน หรือความผิดมูลฐานหรือตราสารต่าง ๆ ที่ใช้หรือมีเจตนาจะใช้ในการฟอกเงินหรือความผิดมูลฐาน (c) ทรัพย์สินที่ได้หรือที่ใช้หรือมีเจตนาจะใช้หรือจัดสรรเพื่อใช้ในการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือการกระทำอันเป็นการก่อการร้ายหรือองค์กรก่อการร้ายหรือ (d) ทรัพย์สินที่มีมูลค่าเท่ากัน*

มาตรการเช่นว่าต้องรวมถึงอำนาจที่จะ (a) ระบุ ติดตามร่องรอย และประเมินทรัพย์สินที่ตกอยู่ในข่ายจะถูกริบ (b) ใช้มาตรการชั่วคราว เช่น ยึดและอายัดเพื่อป้องกันการซื้อขาย

---

[100] APG, "Apg History and Background," [Online]. Accessed: 17 October 2024. Available from: https://apgml.org/about-us/page.aspx?p=91ce25ec-db8a-424c-9018-8bd1f6869162

[101] APG, Apg Yearly Typologies Report 2023 (New South Wales 2023), p. 4.

[102] *Ibid*., 73-80.

การโอน หรือการจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าวออกไป (c) ดำเนินการป้องกันหรือยกเลิกการกระทำที่จะเป็นอุปสรรคในอันที่จะยึด หรืออายัด หรือกอบกู้ทรัพย์สินที่ตกอยู่ในข่ายจะถูกริบนั้นกลับคืนมาและ (d) มาตรการสืบสวนสอบสวนที่เหมาะสม

แต่ละประเทศต้องพิจารณาใช้มาตรการที่อนุญาตให้ริบรายได้หรือตราสารต่าง ๆ โดยไม่ต้องกำหนดให้มีคำพิพากษาว่ามีความผิดทางอาญาก่อน (คือเป็นการริบทางแพ่ง) หรือใช้มาตรการที่กำหนดให้จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่าทรัพย์สินที่จะถูกริบนั้นเป็นทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ตราบเท่าที่ข้อกำหนดดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายภายในประเทศ”

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (United Nations Convention against Corruption: UNCAC) ได้วางหลักการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินไว้ในหมวดการติดตามทรัพย์คืน (Chapter 5 Asset Recovery) โดยกำหนดให้รัฐภาคีต้องดำเนินการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการติดตามทรัพย์สินคืนตามหลักมูลค่า (Value-based) ทั้งยังกำหนดให้มีการตรวจสอบข้อมูลลูกค้าของสถาบันการเงินและผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง

ทั้งนี้ แม้อนุสัญญาดังกล่าวจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่มาตรา 3 (5) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็กำหนดให้ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เป็นความผิดมูลฐานด้วย ดังนั้น ความในอนุสัญญาดังกล่าวจึงย่อมถูกนำมาใช้กับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นอกจากนี้ ยังมีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบขององค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime: UNTOC) มาตรา 12 ที่กำหนดว่าทรัพย์สินที่อาจถูกริบได้ตามอนุสัญญา ได้แก่ (1) ทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมภายใต้อนุสัญญานี้ หรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าเทียบเท่าทรัพย์สินดังกล่าว และ (2) ทรัพย์สิน อุปกรณ์ หรือ เครื่องมือเครื่องใช้อื่นที่ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามอนุสัญญาดังกล่าวครอบคลุมถึง

เนื่องจากมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติบัญญัติให้ การกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้น หลักการตามอนุสัญญาดังกล่าวจึงถูกนำมาใช้กับกฎหมายฟอกเงินด้วย

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 การยึดและอายัดทรัพย์สิน

1) ปริญญา ศรีเกตุ ได้ศึกษาเรื่อง ความชอบด้วยกฎหมายในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้จากการฟอกเงิน พบถึงปัญหาของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ผลักภาระให้เจ้าของทรัพย์สินที่ถูกนำยึดอายัดในการพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ แม้จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเลยก็ตาม ซึ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ยากในการให้ประชาชนมาเป็นผู้พิสูจน์เอง ทั้งนี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการบังคับใช้กฎหมายการฟอกเงินว่า สมควรนำมาตรการบังคับทางแพ่งมาใช้เมื่อมีการตัดสินว่าได้กระทำความผิดจริงตามมาตรฐานทางอาญา มิฉะนั้น จะเกิดการบังคับเอากับทรัพย์สินของประชาชนโดยรัฐ ทำให้เป็นการอันตรายต่อสิทธิและเสรีภาพ ผู้เขียนมุ่งจะสื่อว่าในเรื่องการฟอกเงินนี้หากจะใช้มาตรการบังคับทางแพ่งต้องมีมาตรฐานในการพิสูจน์ระดับเดียวกับคดีอาญา[103]

2) ตริตาเวสน์ โสธนะเสถียร ได้ศึกษาเรื่อง กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากระบวนการใช้อำนาจและตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม โดยศึกษาในเรื่องของการใช้อำนาจทางปกครองของคณะกรรมการต่อการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม และการยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น แต่ทั้งนี้การใช้อำนาจในบางประการมิใช่การใช้อำนาจทางปกครองเสมอไป แต่เป็นเรื่องของสภาพบังคับทางอาญาและการใช้อำนาจทั่วไปของหน่วยงาน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้มีการเสนอให้ทบทวนการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม โดยเฉพาะประเด็น การเข้าสู่ตำแหน่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ การแก้ไขคุณสมบัติกรรมการ เสนอให้ตั้งหน่วยงานภายในคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ขึ้นสู่ศาลปกครองน้อยลง และยังมีการเสนอให้ศาลปกครองวินิจฉัยความชอบด้วยกฎหมายคำสั่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการที่แม้จะสิ้นผลไปเพื่อรับรองสิทธิของผู้ที่เสียหาย[104]

3) บุญมา โสมากุล ได้ศึกษาเรื่อง การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการเงินของไทย ศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะเรื่องภาระการพิสูจน์การกระทำความผิดนั้นตกอยู่ที่ตัวผู้ถูกกล่าวหา การยึดทรัพย์ย้อนหลังซึ่งกฎหมายไม่ได้กำหนดโดยชัดเจนว่าสามารถยึดทรัพย์ย้อนหลังได้มากน้อยเพียงใด แต่เจ้าหน้าที่รัฐกลับ

---

[103] ปริญญา ศรีเกตุ. (2559). "ความชอบด้วยกฎหมายในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้จากการฟอกเงิน." วารสารบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 1(11).

[104] ตริตาเวสน์ โสธนะเสถียร. (2550). “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากระบวนการใช้อำนาจและตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ใช้อำนาจตามอำเภอใจยึดทรัพย์ย้อนหลังเกินไปกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาและไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบังคับใช้กฎหมาย วิจัยฉบับนี้เห็นว่าภาระการพิสูจน์ควรเป็นของอัยการและบัญญัติความผิดมูลฐานการฟอกเงินให้ครบถ้วน[105]

2.7.2 การร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือการริบทรัพย์สิน

1) ประวิทย์ สันธนะวิทย์ ได้ศึกษาเรื่อง การร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาปัญหาการย้อนหลังและการขอคืนทรัพย์สิน โดยมุ่งศึกษาถึงสถานะในการเป็นกฎหมายและมาตรการของการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยนำมาหลักการทางแพ่งมาใช้วิเคราะห์กับการดำเนินการดังกล่าวในทางอาญา โดยพิจารณาถึงประเด็นการให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินเกี่ยวกับการย้อนหลังและการขอคืนทรัพย์สิน ทั้ง 3 ประการ ดังนี้ 1) พิจารณาว่าเป็นมาตรการทางอาญาหรือทางแพ่งเนื่องจากกฎหมายอาญาย้อนหลังเป็นผลร้ายไม่ได้ 2) พิจารณาถึงการไม่มีอายุความในการใช้มาตรการดังกล่าว 3) การขอทรัพย์สินคืนของเจ้าของกรณีทรัพย์สินตกแก่แผ่นดิน ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าการดำเนินการตามมาตรการนี้มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจมหาชนที่เหนือกว่าของรัฐและลงโทษในทางอาญาและมีมาตรฐานการพิสูจน์ที่เพียงน่าเชื่อถือก็เพียงพอแล้วตามหลักการในกฎหมายแพ่ง ส่งผลให้รัฐสามารถใช้อำนาจได้อย่างสะดวกและการลงโทษอาญาไม่เหมาะสม จึงควรนำหลักการในกฎหมายทางแพ่งมาแก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย เช่น ใช้หลักกรรมสิทธิ์ในการขอทรัพย์สิน อายุความ[106]

2) สุธี กิติทัศนาสรชัย ได้ศึกษาเรื่อง มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบต่อฐานะความเป็นประธานแห่งคดี โดยในการศึกษานี้ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นว่ามาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งเป็นมาตรการที่ประเทศไทยรับมาจากระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วมีความไม่เหมาะสมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ และกลับเป็นการเพิ่มช่องโหว่มาตรการริบทรัพย์สินที่มีอยู่เดิมซ้ำยังส่งผลถึงความเป็นประธานแห่งคดี นำไปสู่ข้อเสนอแนะว่าควร

---

[105] บุญมา โสมากุล. (2553). “การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการเงินของไทย ศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

[106] ประวิทย์ สันธนะวิทย์. (2550). “การร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมาย ฟอกเงิน: ศึกษาปัญหาการย้อนหลังและการขอคืนทรัพย์สิน”, (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

แยกมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งออกจากความผิดฐานฟอกเงิน และควรนำมาตรการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้บนพื้นฐานหลักความเป็นประธานแห่งคดี[107]

3) หนึ่งฤดี ศุภกิจอนันต์ ได้ศึกษาเรื่อง การนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้ในคดีฟอกเงิน ศึกษาเปรียบเทียบถึงการริบตามกฎหมายการฟอกเงินของไทย โดยนำเสนอช่องโหว่ของกฎหมายไทยว่า รัฐไม่สามารถจะติดตามริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้ เนื่องวัตถุแห่งการกระทำความผิดที่เข้าข่ายจะถูกริบทรัพย์สินนั้นจะต้องมีอยู่ขณะที่ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์นั้น ทำให้เกิดปัญหาการฟอกเงินหรือซุกซ่อนทรัพย์สินตามมา และผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่าควรใช้มาตรการริบทรัพย์สินตามมูลค่าเพื่อให้ศาลมีอำนาจในการกำหนดมูลค่าและสั่งริบชำระเป็นตัวเงินแทนไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์สินนั้นโดยเฉพาะ เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดและทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับต่อทรัพย์สิน และเป็นไปเพื่อสอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[108]

4) พรพิมล โศจิรัตน์ ได้ศึกษาเรื่อง การริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่งตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย โดยได้อธิบายถึงกระบวนการริบทรัพย์สินทางอาญาของกฎหมายไทยว่ายังพบอุปสรรคที่ต้องพิสูจน์จนสิ้นข้อสงสัย การฟอกเงินเช่น การแปรสภาพของทรัพย์สินและการเปลี่ยนมือ ในทรัพย์สินที่มีผลประโยชน์ทางมูลค่ามหาศาล โดยเฉพาะในองค์กรอาชญากรรมที่มักกระทำความผิดประเภท จึงเสนอควรให้มีการนำมาตรการริบทรัพย์ทางแพ่งแบบระบบกฎหมายคอมมอนลอว์มาใช้เพื่อให้การริบทรัพย์สินตกแก่แผ่นดินมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ดี ต้องวางแนวทางที่รัดกุม มิฉะนั้น การใช้กระบวนการทางแพ่งแม้จะสะดวกแก่รัฐแต่จะกระทำให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน[109]

5) กัมปนาท แสนโภชน์ ได้ศึกษาเรื่อง การริบทรัพย์สินตามมูลค่า โดยมีการศึกษาโทษการริบทรัพย์สินของต่างประเทศ เน้นที่สหราชอาณาจักร และวิเคราะห์เรื่องแนวทางการนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้ในกฎหมายอาญา ซึ่งจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามาตรการริบทรัพย์สินตามมูลค่านี้จะช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของการลงโทษริบทรัพย์สิน ซึ่งวิทยานิพนธ์ดังกล่าวได้ผลการศึกษาเห็นควรให้ศาลใช้การริบทรัพย์สินตามมูลค่าควบคู่ไปกับการริบ

---

[107] สุธี กิติทัศนาสรชัย. (2551). “มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบต่อฐานะความเป็นประธานแห่งคดี” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

[108] หนึ่งฤดี ศุภกิจอนันต์. (2562). “การนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้ในคดีฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

[109] พรพิมล โศจิรัตน์. (2539). การริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่ง ตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย . (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ทรัพย์สินแบบเฉพาะเจาะจง และนำทรัพย์สินที่ริบมาเยียวยาความเสียหายจากการกระทำความผิดมูลฐานนั้น[110]

6) ชนิดาพร ภู่เรือน ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ศึกษาถึงปัญหาของข้อกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งซึ่งเป็นเรื่องใหม่ในกฎหมายไทยอันปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 โดยได้เน้นในประเด็นของการทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จนนำไปสู่การเสนอแนวทางในการบังคับคดีเพื่อให้เป็นตามคำสั่งศาลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมาตรการอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความยุติธรรมมากขึ้น เช่น การนำทรัพย์สินที่ริบมาได้ไปชำระเป็นค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี และการดำเนินคดีริบทรัพย์สินทางแพ่งที่ได้รับคำขอจากรัฐต่างประเทศให้ดำเนินการต่อทรัพย์สินที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย[111]

7) ใหญ่วนิช สายแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางแพ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งงานวิจัยได้ศึกษาถึงความมีประสิทธิภาพของการใช้มาตรการทางแพ่งในการดำเนินการต่อทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ทุจริต เนื่องจากมาตรการทางแพ่งนั้นมีความรวดเร็วและมุ่งดำเนินการต่อตัวทรัพย์สินอีกทั้งยังมีมาตรฐานภาระการพิสูจน์ที่ไม่ต้องทำให้ศาลปราศจากข้อสงสัยอย่างในคดีอาญาก็สามารถดำเนินการริบทรัพย์สินนั้นได้แล้ว ในขณะที่มาตรการบังคับทางปกครองและการลงโทษทางอาญา มีระยะเวลาการดำเนินการที่นานไม่ทันเหตุการณ์ โดยการศึกษาเรื่องนี้ได้ศึกษามาตรการบังคับทางแพ่งของไทย และมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเชิงรุกต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการเสนอเรื่องที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดทุจริต[112]

8) ณัฐธิดา ดิตถะสิริ ได้ศึกษาเรื่อง ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: กรณีศึกษาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในปัจจุบัน แม้จะมีความมุ่ง

---

[110] กัมปนาท แสนโภชน์. (2552). “การริบทรัพย์สินตามมูลค่า” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

[111] ชนิดาพร ภู่เรือน. (2551). “ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

[112] ใหญ่วนิช สายแก้ว. (2560). “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางแพ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

หมายเพื่อสกัดกั้นและยับยั้งปัญหาการฟอกเงินก็ตาม แต่บทบัญญัติบางส่วนเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของบุคคล เนื่องด้วยความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้นเป็นความผิดทางอาญา แต่กลับมีเรื่องของมาตรการบังคับทางแพ่งอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบการฟอกเงินอยู่ และเรื่องมาตรฐานภาระการพิสูจน์ที่ฝ่ายรัฐผลักไปให้ผู้ถูกกล่าวหาต้องพิสูจน์ด้วยตนเอง ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้แก้ไขกฎหมายดังกล่าวให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะเรื่องสิทธิและเสรีภาพการห้ามลงโทษบุคคลย้อนหลัง[113]

9) ณัฐธิดา เหล่ารักวงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542: ศึกษากรณีอำนาจหน้าที่ของศาลกรณีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยแสดงให้เห็นถึงอำนาจของศาลจังหวัดที่สามารถดำเนินกระบวนพิจารณาพิพากษาคดีฟอกเงินทางอาญาได้ ในขณะที่คดีส่วนแพ่งนั้นนั้นเป็นหน้าที่ของศาลแพ่งในกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะ ดังนั้น เพื่อให้ศาลมีบทบาทและสามารถดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้เขียนจึงเสนอให้ศาลจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในส่วนคดีแพ่งนี้ด้วย[114]

10) บุญเลิศ สันทัดอนุวัตร ได้ศึกษาเรื่อง กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นหน่วยงานในทางบริหารและวางนโยบายหรือมาตรฐาน ส่วนคณะกรรมการธุรกรรมเป็นองค์กรในระดับปฏิบัติการมีหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมายและสกัดธุรกรรมต่าง ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการกระทำความผิด โดยคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรมถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง และได้พบปัญหาว่าการจัดองค์กรในรูปแบบนี้เหมาะสมหรือไม่อย่างไร ผู้เขียนจึงได้เสนอให้ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้เสียหายจากคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรมมีสิทธิโต้แย้งคัดค้านคำสั่งทางปกครองและเห็นสมควรให้แก้ไขถ้อยคำจากคำว่า “ศาลแพ่ง” เป็น “ศาลส่วนแพ่ง” เพื่อให้

---

[113] ณัฐธิดา ติตถะสิริ. (2562) “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : กรณีศึกษาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรังสิต).

[114] ณัฐธิดา เหล่ารักวงศ์. (2556). “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542: ศึกษากรณีอำนาจหน้าที่ของศาลกรณีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ศาลจังหวัดทั่วประเทศมีเขตอำนาจเกี่ยวกับมาตรการทางแพ่งในคดีที่มีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ด้วย[115]

11) ธรรมนูญ คงรัตน์ ได้ศึกษาเรื่อง บทวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้พยานหลักฐานทางดิจิทัล โดยผู้ศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาในเชิงปฏิบัติและการดำเนินการขยายผลต่อทรัพย์สินที่ยึดอายัดมาได้ จากการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ข้อสรุปและเสนอแนะว่าควรให้หน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกระบวนการฟอกเงินทั้งระบบกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ร่วมกันเพื่อให้การดำเนินงานเป็นอย่างราบรื่นในทิศทางเดียวกัน ควรให้มีการปรับปรุงกฎหมายลำดับรองของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้สอดคล้องกับมาตรการทางการเงิน (FATF) และประการสำคัญคือเห็นควรให้มีการกำหนดมาตรฐานในการรับรองพยานหลักฐานทางดิจิทัลตามแนวกฎหมายในต่างประเทศ[116]

12) เกษมพงศ์ โบตระกูล ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยควรเพิ่มความผิดมูลฐานให้มากขึ้นกว่าเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกามีความผิดมูลฐานมากถึง 120 ฐาน หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายควรนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาปรับใช้เพื่อปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้วยโดยมุ่งที่ตัวทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราว เพราะรัฐมุ่งเฉพาะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการยึดทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด รัฐบาลควรจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการสอบสวน สืบสวนเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การตั้งระบบเครดิตบูโร เพราะช่วยในการตรวจสอบในธุรกิจบัตรเครดิตและการเชื่อมข้อมูล เขตอำนาจศาลคดีแพ่ง โดยมาตรา 59 บัญญัติให้ยื่นฟ้องต่อศาลแพ่งที่ตั้งอยู่ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ เพียงแห่งเดียวเท่านั้น เห็นว่าควรมีเขตอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งให้สามารถฟ้องคดีต่อศาลในเขตอำนาจที่ทรัพย์นั้นตั้งอยู่ได้ และสำนักงาน ปปง. ควรพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรอิสระ เพราะปัจจุบัน ปปง. เป็นส่วนราชการขึ้น

---

[115] บุญเลิศ สันทัดอนุวัตร. (2543). “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

[116] ธรรมนูญ คงรัตน์. (2555). “ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน” (การศึกษาอิสระ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

ตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายการเมือง ฉะนั้น หากจะให้สำนักงาน ปปง. มีความโปร่งใส สำนักงาน ปปง. ต้องเป็นองค์กรอิสระไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหาร[117]

2.7.3 การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน

1) โชติวรรณ นฤเทพ ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์ประเภทหลักทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการเก็บรักษาและบริหารจัดการทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออาจถูกยึดในคดีฟอกเงิน โดยเฉพาะสินทรัพย์ทางการเงินที่จับต้องไม่ได้แต่มีมูลค่า แม้ว่าปัจจุบันจะมีการกำหนดวิธีการเก็บรักษาและบริหารจัดการทรัพย์ที่ถูกยึดในคดีฟอกเงินทั่ว ๆ ไปแล้ว แต่กลับไม่มีการกำหนดวิธีการเก็บรักษาและบริหารจัดการทรัพย์ที่มีลักษณะพิเศษ ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์ที่มีลักษณะพิเศษยึดอายัดมาได้ในความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อสามารถเยียวยาผู้เสียหายและส่งคืนแก่รัฐได้อย่างสูงสุด[118]

2) เสาวลักษณ์ กันทวรวงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการขายทอดตลาดทรัพย์สินติดจำนองที่ตกเป็นของแผ่นดิน โดยทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินมากที่สุด คือ อสังหาริมทรัพย์ที่สามารถนำไปจำนองได้สะท้อนให้เห็นว่าอาชญากรใช้การจำนองเป็นช่องทางในการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด เมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเกิดปัญหาการขายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าว คือ ปัญหาการดำรงอยู่ของภาระจำนองในทรัพย์สินติดจำนองที่ตกเป็นของแผ่นดินทำให้ไม่อาจส่งมอบให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บ ดูแล รักษา ใช้ประโยชน์ ในทรัพย์สินของแผ่นดินได้ตามกฎหมาย และ ไม่อาจขายทอดตลาดทรัพย์สินติดจำนองเฉพาะส่วนที่ตกเป็นของแผ่นดินโดยส่วนที่ต่อเนื่องติดกันมิได้เกี่ยวกับการกระทำความผิดและมิได้ตกเป็นของแผ่นดิน[119]

2.7.4 การใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1) ชุลีมาศ อัตถจรรยากุล ได้ศึกษาเรื่อง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ศึกษากรณีอำนาจหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมายของเลขาธิการ

---

[117] เกษมพงศ์ โบตระกูล. (2544). “กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

[118] โชติวรรณ นฤเทพ. (2562). “ปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์ประเภทหลักทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

[119] เสาวลักษณ์ กันทวรวงศ์. (2562). “ปัญหาการขายทอดตลาดทรัพย์สินติดจำนองที่ตกเป็นของแผ่นดิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายหลังการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ผู้เขียนได้ศึกษาถึงผลกระทบของการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ที่แม้จะทำให้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินรัดกุมขึ้น ทว่าการแก้ไขดังกล่าวมีการลดอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการ ปปง. ลงหลายมาตรา ส่งผลให้อำนาจและการบังคับใช้กฎหมายลดลง โดยผู้เขียนได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้มีการลดอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการ ปปง. และมีข้อเสนอแนะทั้งในทางกฎหมาย ในทางบริหาร และการกำหนดมาตรการกลั่นกรองต่าง ๆ เพื่อให้เลขาธิการ ปปง. สามารถบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันส่งผลถึงองค์กร ปปง. โดยรวมที่จะมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น[120]

2) สิทธิพล สุธนะวุฒิ ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลและการบังคับใช้กฎหมายบางประการ โดยมุ่งศึกษาการอำพรางการสนับสนุนทางการเงินต่อการก่อการร้าย และแสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงระหว่างการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินให้แก่กลุ่มก่อการร้าย โดยผู้เขียนให้ข้อเสนอแนะว่าจำเป็นต้องมีการปฏิรูปกฎหมาย ประเมินความเสี่ยงและเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงาน ให้เป็นไปตามสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อให้มีประสิทธิภาพให้การจัดการกับปัญหาได้[121]

3) ฉัตรชัย ตรีพิพัฒน์กุล ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551: ศึกษากรณีการรายงานการดำเนินการตามหมวดสี่ของคณะกรรมการธุรกรรมและเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้งนี้ ผู้เขียนมีอธิบายให้เห็นในงานวิจัยฉบับนี้ว่า การที่คณะกรรมการธุรกรรมต้องรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) อีกทางหนึ่งนอกเหนือไปจากการรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แล้ว ทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรไม่บรรลุสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

---

[120] ชุลีมาศ อัตถจรรยากุล. (2552). “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542: ศึกษากรณีอำนาจหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมายของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายหลังการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

[121] สิทธิพล สุธนะวุฒิ. (2556). “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน ศึกษาเฉพาะกรณีการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลและการบังคบใช้กฎหมายบางประการ” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

เท่าที่ควร โดยวิเคราะห์ถึงอำนาจหน้าที่ระหว่างสำนักงาน ปปง. และสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งในประเทศและหน่วยงานลักษณะเดียวกันในต่างประเทศ รวมถึงศึกษาข้อขัดข้องจากการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินด้วย และเมื่อได้ผลการศึกษาแล้วได้ข้อสรุปว่า ไม่มีความจำเป็นที่คณะกรรมการธุรกรรมต้องรายงานต่อสำนักงาน ป.ป.ช. อีก เพราะสำนักงาน ป.ป.ช. สามารถตรวจสอบหน่วยงานของรัฐได้โดยทั่วไปอยู่แล้ว ประกอบกับการส่งรายงานดังกล่าวนั้นไม่ใช่เพียงการส่งไปทางเดียวแต่ต้องให้ ป.ป.ช. เห็นชอบรายงานดังกล่าวด้วย จึงอาจเกิดความล่าช้าและข้อมูลรั่วไหลไปจากองค์กร ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการที่คณะกรรมการธุรกรรมต้องรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยและการปฏิบัติการยับยั้งธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและฟอกเงินต่อ ปปง. นั้น ก็เพียงพอแล้ว[122]

2.7.5 การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

1) วีระพงษ์ บุญโญภาส และสุพัตรา แผนวิชิต ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนากฎหมายและมาตรการเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินขององค์กรอาชญากรรมค้ามนุษย์ โดยการศึกษาได้พบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการริบทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ การสืบสวน การฟอกเงินอันเนื่องมาจากความผิดมูลฐานค้ามนุษย์ อันนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่ว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยบัญญัติเพิ่มถึงในหมวดการดำเนินการต่อทรัพย์สิน กำหนดอำนาจและมาตรการพิเศษในการตรวจสอบทรัพย์สินของรัฐ การเพิ่มบทกำหนดโทษ การจัดทำกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และไปถึงขั้นที่จำเป็นต้องมีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือในการดำเนินการกับทรัพย์สินในความผิดฐานค้ามนุษย์[123]

2) ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และนิฤมน รัตนะรัต ได้ศึกษาเรื่อง การริบทรัพย์สินของผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดกับความเป็นธรรมและมนุษยธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดที่มาของมาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ในส่วนของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดว่าริบได้เท่าใด ปรากฏว่าในปัจจุบันมีมาตรการใช้อยู่ 3 มาตรการ คือ มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา และมาตรการริบทรัพย์สินทางบริหาร โดยได้มีข้อเสนอจากการศึกษาว่าควรแก้ไขขอบเขตของทรัพย์สินที่จะริบ ขยายระยะเวลาการขอคืนทรัพย์สินที่จะถูกริบ เพิ่ม

---

[122] ฉัตรชัย ตรีพิพัฒน์กุล. (2551). “ผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551: ศึกษากรณีการรายงานการดำเนินการตามหมวดสี่ของคณะกรรมการธุรกรรมและเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

[123] วีระพงษ์ บุญโญภาส, สุพัตรา แผนวิชิต. (2560). แนวทางพัฒนากฎหมายและมาตรการเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินขององค์กรอาชญากรรมค้ามนุษย์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.

มาตรฐานการพิสูจน์ทางฝั่งโจทก์ จำกัดอำนาจของเจ้าหน้าที่ รัฐควรกำหนดแผนงานโดยมุ่งเน้นสิทธิและประโยชน์ของประชาชนในประเด็นดังกล่าว[124]

3) ธันย์ดา ตรีสินธุ์ไชย ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการถือครองสินทรัพย์ดิจิทัลและการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ได้เสนอประเด็นปัญหาจากการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลว่า การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลต้องอาศัยเทคโนโลยี หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ต้องผ่านตัวกลาง เป็นเหตุให้รัฐไม่สามารถตรวจสอบการโอนหรือการชำระราคาได้เช่นเดียวกับการโอนผ่านธนาคารจึงเป็นโอกาสให้มีการกระทำความผิดได้หลายรูปแบบ และมีผลต่อการจัดเก็บภาษีของรัฐ รวมถึงการบังคับคดีโดยการยึดสินทรัพย์ดิจิทัล ตลอดจนการจำหน่ายสินทรัพย์ดิจิทัลในการขายทอดตลาด จึงเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 30 (3) แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ให้ชัดเจนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของสินทรัพย์ดิจิทัล และกำหนดให้คิดคำนวณต้นทุนโดยอ้างมูลค่าตามราคาตลาดเพื่อการจัดเก็บภาษี ทั้งยังเสนอให้เพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในการกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนรวมถึงวิธีการยึดสินทรัพย์ดิจิทัล[125]

4) สุพจน์ ปรีชายิ่งสถิตย์ ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดีกับสินทรัพย์ดิจิทัล โดยพบว่าสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นวัตถุไม่มีรูปร่างและเป็นสิทธิที่กฎหมายได้บัญญัติรับรองไว้แล้ว ได้แก่ พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 จึงเป็นทรัพย์สินที่มีราคาและถือเอาได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับชำระหนี้และการบังคับคดี ซึ่งมาตรา 214 บัญญัติความให้เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิงรวมถึงเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกค้างชำระแก่ลูกหนี้ด้วย แต่กฎหมายมิได้บัญญัติห้ามเจ้าหนี้ชำระหนี้ของตนจากสินทรัพย์ดิจิทัล ดังนั้น ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้จากสินทรัพย์ดิจิทัล เจ้าหนี้จึงมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากสินทรัพย์ดิจิทัล แต่การบังคับคดีไม่อาจดำเนินการยึดสินทรัพย์ดิจิทัลได้เช่นการยึดสังหาริมทรัพย์ทั่วไป เพราะลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องมอบรหัสที่เป็นกุญแจส่วนตัว (Private Key) และกุญแจสาธารณะ (Public Key) เพื่อถ่ายโอนข้อมูลหรือส่งมอบกระเป๋าดิจิทัล ซึ่งยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายกำหนดแนวทางในการบังคับคดีในการยึดสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ จึงเสนอแนะให้กำหนดให้สินทรัพย์ดิจิทัลเป็นทรัพย์สินตามประมวลกฎหมาย

---

[124] ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และนิฤมน รัตนะรัต. (2561). "การริบทรัพย์สินของผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดกับความเป็นธรรมและมนุษยธรรม." วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ 26(1).

[125] ธันย์ญดา ตรีสินธุ์ไชย. (2561). “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการถือครองสินทรัพย์ดิจิทัลและการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

แพ่งและพาณิชย์ และกำหนดกระบวนการและขั้นตอนการยึดทรัพย์สินให้ชัดเจนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง[126]

5) พงศกร ทองมี ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการทรัพย์สินที่ริบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ให้ตกเป็นของกองทุนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้เขียนได้มุ่งศึกษาถึงวิธีการดำเนินการจัดการให้ทรัพย์สินที่ยึดอายัดมาตกเป็นของกองทุนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากพบปัญหาเกี่ยวกับการรักษาทรัพย์สินที่ยึดอายัดและขอบเขตการตีความคำว่า *"ริบ"* โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรแก้ไขให้สามารถริบทรัพย์สินทั้งปวงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรวมถึงของกลางด้วย นอกจากนั้นเป็นข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ เช่น การเพิ่มงบประมาณ การจัดระบบจัดการทรัพย์สิน และการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงาน[127]

6) บริพัตร ถนอมนาม ได้ศึกษาเรื่อง มาตรการปราบปรามการทุจริตกับการบังคับใช้กฎหมายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยแสดงให้เห็นถึงการประสานความร่วมมือของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และเปรียบเทียบกับการดำเนินการของหน่วยงานทั้งสองลักษณะในต่างประเทศ เพื่อค้นพบมาตรการที่เหมาะสมกับประเทศไทย ทั้งนี้ เพราะยังไม่มีการกำหนดสภาพบังคับของการร่วมมืออย่างจริงจัง ส่งผลให้การดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตยังไม่สมบูรณ์ทีเดียว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของการทุจริตในวงราชการเพื่อให้สำนักงาน ปปง. เริ่มดำเนินการริบทรัพย์สินจากการทุจริตได้ทันที หากยังไม่สามารถแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้ ก็สมควรให้สำนักงาน ป.ป.ช. ออกประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของการทุจริตในวงราชการ[128]

7) วสันต์ เกตุพันธุ์ และสมิหรา จิตตลดากร ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลการป้องกันปราบปรามการตรวจสอบทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

---

[126] สุพจน์ ปรีชายิ่งสถิต. (2561). "ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดีกับสินทรัพย์ดิจิทัล เอกสารวิชาการในการอบรมหลักสูตร "ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล" รุ่นที่ 17" (วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม).

[127] พงศกร ทองมี. (2564). "การจัดการทรัพย์สินที่ริบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ให้ตกเป็นของกองทุน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด" Journal of Modern Learning Development. 7(1).

[128] บริพัตร ถนอมนาม. (2559). "มาตรการปราบปรามการทุจริตกับการบังคับใช้กฎหมายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน" (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

การทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) โดยผู้ศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อพัฒนาการป้องกันและปราบปราม ตรวจสอบทรัพย์สินอันเกี่ยวเนื่องกับการทุจริต ให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและมีประสิทธิผลสูงสุดต่อรัฐ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้พบว่า ในการป้องกันและปราบปราม ตรวจสอบทรัพย์สินอันเกี่ยวเนื่องกับการทุจริต ผู้ปฏิบัติงานต้องยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ หากมีการทุจริตต่อหน้าที่ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ การดำเนินการต้องใช้ระบบไต่สวนและสมควรให้บุคลากรในภาคส่วนอื่นร่วมในขั้นตอนสรรหารายชื่อด้วย[129]

8) ศุกร์สุดา ปิ่นเฟื่อง ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขความผิดมูลฐานลักลอบหนีศุลกากร ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ได้แก่ การนำเงินตราต่างประเทศเข้า/ออกนอกประเทศโดยฝ่าฝืนกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นความผิดตามมาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และฐานลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายศุลกากรอันจะนำไปสู่ความผิดมูลฐาน จากการศึกษาความผิดตามกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินควรกำหนดเป็นความผิดมูลฐาน ปัญหาความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรนั้นรวมอยู่ในมูลฐานนี้หรือไม่ เนื่องจากปัญหาการตีความฐานความผิดลักลอบหนีศุลกากรและฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรที่ยังแตกต่างกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อพิจารณาในการกำหนดให้ความผิดนี้เป็นความผิดมูลฐานด้วยหรือไม่ จากการศึกษาควรแก้ไขให้ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรและฐานหลีกเลี่ยงศุลกากรเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และศึกษาข้อพิจารณาและความเหมาะสมในการกำหนดให้ความผิดฐานอื่น ๆ ตามกฎหมายศุลกากรเป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งยังไม่มีความจำเป็นและไม่เหมาะสมที่จะกำหนดเป็นความผิดมูลฐาน[130]

9) สำราญ นุ่มพันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการริบทรัพย์สินในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวนเดียวกัน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะยึดหรืออายัดนั้นอาจเป็นไปตามบทบังคับของกฎหมายสองฉบับ คือ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษ แต่การบังคับใช้กฎหมายทั้งสองมีความแตกต่างกันและก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะยังไม่มีหลักเกณฑ์ว่าต้องใช้กฎหมายฉบับใด

---

[129] วสันต์ เกตุพันธุ์ และสมิหรา จิตตลดากร. “ประสิทธิผล การป้องกันปราบปราม การตรวจสอบทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ 6 ฉบับที่ 4

[130] ศุกร์สุดา ปิ่นเฟื่อง. (2547). “ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขความผิดมูลฐานลักลอบหนีศุลกากร” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ดำเนินการทรัพย์สินดังกล่าว โดยใช้มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดหลักเกณฑ์ในการเข้าดำเนินการกับทรัพย์สินเช่นว่านั้น โดยสำนักงาน ปปง.[131]

10) ฐปนพ กิติสุข ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการเข้าไปจัดการทรัพย์สินของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด โดยศึกษามาตรการตรวจสอบและจัดการทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยศึกษาถึงมาตรการริบทรัพย์สินในต่างประเทศ พบว่า ควรมีความชัดเจนของกฎหมายที่ให้อำนาจโดยจะต้องแยกกระบวนการตรวจสอบและจัดการทรัพย์สินของบุคคลอื่นออกมาจากทรัพย์สินของผู้ต้องหา กำหนดรายละเอียดการจัดการและการนำทรัพย์ไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการในกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดให้ชัดเจนและสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542[132]

---

[131] สำราญ นุ่มพันธ์. (2546). “การดำเนินการริบทรัพย์สินในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

[132] ฐปนพ กิติสุข. (2558). “ปัญหาการเข้าไปจัดการทรัพย์สินของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

บทที่ 3
การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน
ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้นใช้บังคับ เพื่อป้องกันไม่ให้อาชญากรนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปกระทำการฟอกเงินในรูปแบบต่าง ๆ หรือนำเงินและทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดอื่น ๆ อีกต่อไป ซึ่งเป็นเหตุให้ยากแก่การปราบปรามหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นเท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา เพื่อลงโทษผู้กระทำการฟอกเงินโดยนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พร้อมทั้งนำมาตรการทางแพ่งมาใช้บังคับเพื่อให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปกระทำความผิดอื่น ๆ ได้อีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดร้ายแรง เช่น การกระทำความผิดฐานก่อการร้าย การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันการกระทำความผิดเหล่านั้นได้กระทำในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติและได้แพร่ขยายไปอย่างรวดเร็วทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดรวมถึงลักษณะของการกระทำความผิดไว้ในหมวด 7 โดยการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดนั้นต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่กำหนดความไว้ใน หมวด 6 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ดำเนินการทางศาล โดยให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติที่กำหนดถึงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งกำหนดถึงกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่และการดำเนินคดีของศาล ซึ่งควรนำมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงต้องทำความเข้าใจพร้อมทั้งศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่กำหนดความไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ก่อนที่จะนำไปกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

3.1 การดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินถือเป็นความผิดอาญาตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หมวด 7 มาตรา 60 - มาตรา 66 ซึ่งปรากฏความในมาตรา 60 ว่า *"ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"* และยังได้บัญญัติถึงการกระทำความผิดของนิติบุคคล นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงบุคคลอื่นใดมีความผิดหากไม่ปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดความไว้ ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวต้องดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (The Criminal Justice System) หมายถึง กระบวนการที่รัฐนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันอาชญากรรมเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยองค์กรของรัฐ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล และราชทัณฑ์ในการบริหารงานยุติธรรมซึ่งจะมีส่วนที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ หมายถึง อำนาจในการบัญญัติกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการพิจารณาคดี โดยการใช้อำนาจทั้ง 3 นี้จะมีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ หน้าที่หลักในการบริหารกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย คือ การควบคุมอาชญากรรมและการกระทำความผิดโดยอาศัยกระบวนการยุติธรรม เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมาย[133] โดยหน้าที่หน่วยงานของรัฐที่เป็นองค์กรบริหารงานยุติธรรมมีดังนี้

1) งานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและองค์กรบังคับใช้กฎหมาย ตำรวจและองค์กรบังคับใช้กฎหมายทุกระดับจะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีโทษทางอาญา โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นองค์กรแรกซึ่งมีหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งหน้าที่ขั้นพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จับกุมผู้กระทำความผิด ค้นหาทรัพย์สินที่สูญหาย พิสูจน์บุคคล รวบรวม รักษา และเสนอพยานหลักฐาน ควบคุมพฤติกรรมบุคคลทั่วไป ให้บริการประชาชน

---

[133] ประธาน วัฒนวาณิชย์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2546), หน้า 321-323.

รวมถึงคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล โดยมีการกำหนดไว้ในกฎหมาย[134] ส่วนองค์กรบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ จะรับผิดชอบและทำหน้าที่ตามที่มีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้[135] พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษในคดีความผิดอาญา

2) พนักงานอัยการ เป็นองค์กรฝ่ายบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการควบคุมและถ่วงดุลอำนาจของตำรวจ โดยพนักงานอัยการจะทำหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยข้อมูลและพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้รับจากตำรวจเพื่อพิจารณาว่าสมควรจะดำเนินการฟ้องร้องต่อไปหรือไม่ และทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม รวมถึงฟ้องคดีอาญาต่อศาล[136] นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เป็นทนายความของรัฐเมื่อหน่วยงานของรัฐถูกฟ้องในทางแพ่ง

3) ศาลยุติธรรม เป็นองค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่ทางตุลาการในการพิจารณาคดี เพื่อให้เป็นไปตามครรลองของความยุติธรรมตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ในการพิสูจน์ความผิดและความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา โดยรับผิดชอบในการตรวจสอบ ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการและทนายความตามหลักนิติธรรม[137]

4) งานราชทัณฑ์ เป็นองค์กรซึ่งทำหน้าที่ควบคุมผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาลไว้ในเรือนจำ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 รวมถึงกฎกระทรวง ระเบียบ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดในทางอาญามีวัตถุประสงค์อยู่เพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ส่วนการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินนั้น ต้องปรากฏว่าเป็นทรัพย์สินที่ทำขึ้นหรือมีไว้เป็นความผิด หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้ให้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปกครองและความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อจูงใจหรือให้รางวัลในการกระทำความผิด รวมถึงทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด ตลอดจนทรัพย์สินที่ได้มาในการกระทำความผิด ซึ่งได้บัญญัติความไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 ถึง มาตรา 34 ทั้งนี้ทรัพย์สินเหล่านั้นจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา จึงตกอยู่ภายใต้บังคับตาม

---

[134] เรื่องเดียวกัน, หน้า 326-327.

[135] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 วรรคท้าย

[136] ประธาน วัฒนวาณิชย์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา, หน้า 329.

[137] ประธาน วัฒนวาณิชย์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา, หน้า 330.

ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งในเบื้องต้นจะเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินคดีเพื่อแสวงหาพยานหลักฐาน สืบสวนสอบสวน จับกุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวก่อนนำเสนอสำนวนต่อพนักงานอัยการ เพื่อฟ้องคดีให้ศาลพิจารณามีคำสั่งลงโทษผู้กระทำความผิด และมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป ทั้งนี้ การดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นไปตามลำดับ ดังนี้

3.1.1 การดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนไว้ใน มาตรา 131 ความว่า *“ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา”* และตามมาตรา 132 บัญญัติว่า *“เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจ ดังต่อไปนี้*

1) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลอง หรือ พิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า และบันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น

ในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิงให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขอนำบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นด้วยก็ได้

2) ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้น

3) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามหมาย

4) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมาดังกล่าวไว้ในอนุมาตรา (2) และ (3)”

ตามความที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 และมาตรา 132 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานในองค์กรบริหารกระบวนยุติธรรมในส่วนงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีหน้าที่รวบรวมหลักฐานทุกชนิดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการต่อทรัพย์สินนั้นจะต้องมีการตรวจค้นเพื่อรวบรวมสิ่งของที่ผู้ต้องหามีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือสงสัยว่าได้ใช้ใน

การกระทำความผิด ความหมายของคำว่า *“สิ่งของ”* ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (18) กำหนดนิยามไว้ว่าหมายถึง สังหาริมทรัพย์ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาได้ รวมทั้งจดหมาย โทรเลขและเอกสารอย่างอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีอำนาจหน้าที่ในการออกหมายเรียกให้บุคคลที่ครอบครองสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ จัดส่งสิ่งของมาให้ตามหมายเรียก รวมถึงมีอำนาจในการยึดสิ่งของที่ค้นพบเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการฟ้องคดีด้วย ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนมีอำนาจยึดสิ่งของนั้นไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด เว้นแต่สิ่งของซึ่งโดยสภาพอาจชำรุด เสียหาย หรือเสื่อมค่าไม่สามารถใช้ได้ กรณีนี้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิเรียกร้องขอคืนสามารถร้องขอต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่อขอดูแลรักษา หรือใช้ประโยชน์ก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85/1 ซึ่งบัญญัติว่า

“ในระหว่างสอบสวน สิ่งของที่เจ้าพนักงานได้ยึดไว้ซึ่งมิใช่ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ถ้ายังไม่ได้นำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี เจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้อาจยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อขอรับสิ่งของนั้นไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้

การสั่งคืนสิ่งของตามวรรคหนึ่งจะต้องไม่กระทบถึงการใช้สิ่งของนั้นเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในภายหลัง ทั้งนี้ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งโดยมิชักช้า โดยอาจเรียกประกันจากผู้ยื่นคำร้องหรือกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้บุคคลนั้นปฏิบัติ และหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือบุคคลดังกล่าวไม่ยอมคืนสิ่งของนั้นเมื่อมีคำสั่งให้คืน ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี มีอำนาจยึดสิ่งของนั้นกลับคืนและบังคับตามสัญญาประกันเช่นว่านั้นได้ วิธีการยื่นคำร้อง เงื่อนไขและการอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิ ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาดังกล่าวได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการไม่อนุญาตและให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต ศาลอาจเรียกประกันหรือกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด”

สรุปหลักเกณฑ์ในการร้องขอคืนทรัพย์สินเพื่อขอรับสิ่งของนั้นไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ที่เจ้าพนักงานสอบสวนยึดไว้ได้ ดังนี้

1) การขอคืนทรัพย์สินได้กระทำในระหว่างที่มีการสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนยังไม่ได้นำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี

2) ผู้ร้องขอคืนทรัพย์สินต้องเป็นเจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้

3) ทรัพย์สินที่ขอคืนต้องมิใช่ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด

4) ผู้ร้องขอคืนทรัพย์สินอาจยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้

การสั่งคืนทรัพย์สินหรือสิ่งของซึ่งมีการร้องขอคืนมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) การสั่งคืนทรัพย์สินหรือสิ่งของนั้น จะต้องไม่กระทบถึงการใช้สิ่งของนั้นเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในภายหลัง

2) พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะต้องมีคำสั่งโดยมิชักช้า

3) พนักงานสอบสวนอาจเรียกประกันจากผู้ยื่นคำร้องหรือกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้บุคคลนั้นปฏิบัติ และหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือบุคคลดังกล่าวไม่ยอมคืนสิ่งของนั้นเมื่อมีคำสั่งให้คืน ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีอำนาจยึดสิ่งของนั้นกลับคืนและบังคับให้เป็นไปตามสัญญาประกันได้

4) วิธีการยื่นคำร้อง เงื่อนไขและการอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

อย่างไรก็ตาม หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาดังกล่าวได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการไม่อนุญาต ทั้งนี้ กำหนดให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ และถ้าหากศาลมีคำสั่งอนุญาต ศาลอาจเรียกประกันหรือกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำสั่งของศาลนี้ให้เป็นที่สุด

นอกจากกฎหมายจะบัญญัติให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการยึดสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือได้ใช้ หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้แล้ว ยังรวมถึงการอายัดสิ่งของเหล่านั้นด้วย ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1437/2492 ซึ่งวินิจฉัยว่า ปลัดอำเภอมีอำนาจยึดหรืออายัดข้าวของกลางซึ่งไม่แจ้งปริมาณและสถานที่เก็บอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการค้าข้าวได้ ทั้งนี้ การยึด คือ การนำสิ่งของนั้น

มาเก็บไว้ในการครอบครองของเจ้าพนักงาน ส่วนการอายัด หมายถึง การที่เจ้าพนักงานมีคำสั่งห้ามเคลื่อนย้ายสิ่งของดังกล่าว โดยสิ่งของนั้นยังคงอยู่กับเจ้าของหรือผู้ครอบครอง[138]

ภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วก็จะเสนอสำนวนต่อพนักงานอัยการพิจารณาเพื่อสั่งฟ้องต่อศาลต่อไป

3.1.2 การดำเนินคดีในชั้นพนักงานอัยการ

พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 ซึ่งบัญญัติความไว้ว่า *"พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้*

1) อำนาจและหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

2) อำนาจและหน้าที่ในคดีอาญาโดยกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่น ซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ

3) อำนาจหน้าที่ในคดีแพ่ง หรือคดีปกครอง กำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีแทนรัฐบาล หน่วยงานของรัฐที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาคในศาล หรือในกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการทั้งปวงกับมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายอื่นซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ

4) ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือคดีอาญา ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำไปตามหน้าที่ก็ดี หรือในคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการก็ดี เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะรับแก้ต่างให้ก็ได้

5) ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือกรณีมีข้อพิพาทที่ต้องดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการที่หน่วยงานของรัฐซึ่งมิได้กล่าวใน 3) หรือนิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐ แต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นเป็นคู่กรณีและมิใช่กรณีที่เป็นข้อพิพาทกับรัฐบาลหรือระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะรับว่าต่างหรือแก้ต่างให้ก็ได้

6) ในคดีที่ราษฎรฟ้องเองไม่ได้โดยกฎหมายห้าม เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการมีอำนาจเป็นโจทก์ได้

---

[138] สหรัฐ กิติศุภการ, หลักและคำพิพากษา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 9, (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2560), หน้า 347.

7) ดำเนินการตามที่เห็นสมควรเกี่ยวกับการบังคับคดีอาญาเฉพาะในส่วนของการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับตามคำพิพากษา ในการนี้มิให้เรียกค่าฤชาธรรมเนียมจากพนักงานอัยการ

8) ในกรณีที่มีการผิดสัญญาประกันจำเลย หรือประกันรับสิ่งของไปดูแลรักษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีในการบังคับให้เป็นไปตามสัญญานั้นในการนี้มิให้เรียกค่าฤชาธรรมเนียมจากพนักงานอัยการ

9) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่ ก.อ. ประกาศกำหนดหรือเห็นชอบเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือมติคณะรัฐมนตรี

10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ

11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดตามที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการตามมาตรา 14 (3) (4) และ (5) พนักงานอัยการจะออกคำสั่งเรียกบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำก็ได้ แต่จะเรียกคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมาให้ถ้อยคำโดยคู่ความฝ่ายนั้นไม่ยินยอมไม่ได้

พนักงานอัยการตำแหน่งใดมีอำนาจดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้เพียงใดให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดโดยความเห็นชอบของ ก.อ.”

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจของพนักงานอัยการจะต้องปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ เฉพาะในคดีที่ต้องตั้งต้นที่พนักงานอัยการ หรือในกรณีที่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายอื่นใดพนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้[139]

1) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

2) สอบปากคำพยานบุคคล

3) ออกคำสั่งเรียกบุคคลใดมาให้การต่อพนักงานอัยการ

4) ออกคำสั่งให้ส่งพยานหลักฐาน เอกสารหรือวัตถุ

5) ดำเนินการอื่นตามที่เห็นสมควรรวมทั้งอาจแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ถ้าผู้ที่ได้รับคำสั่งนั้นเป็นคู่ความอีกฝ่าย

---

[139] พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 16

หนึ่งหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาบุคคลดังกล่าวจะไม่มาหรือไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งพยานหลักฐาน เอกสาร หรือวัตถุตามที่เรียกก็ได้

นอกจากนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งหากมิใช่การร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือร่วมทำสำนวนสอบสวนกับพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการย่อมมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และให้มีอำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการค้น การจับ และการคุมขังซึ่งอาจร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการก็ได้[140] ทั้งนี้ คำสั่งของพนักงานอัยการถือเป็นคำบังคับของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายอาญา[141] รวมถึงมีอำนาจอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม และหากเห็นว่าการฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือกระทบต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศก็ให้เสนอต่ออัยการสูงสุด เพื่อสั่งไม่ฟ้องได้[142] ซึ่งดุลพินิจในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย[143]

จากอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีทั้งคดีอาญา คดีแพ่ง และคดีปกครอง ซึ่งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินคดีต่อบุคคลหรือการดำเนินคดีต่อทรัพย์สิน เพื่อเสนอให้ศาลมีคำสั่งให้ลงโทษผู้กระทำความผิด หรือริบทรัพย์สินจากการกระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม การริบทรัพย์สินตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาถือเป็นการลงโทษตัวบุคคลที่กระทำความผิด โดยการริบทรัพย์สินจากการที่บุคคลนั้นได้กระทำความผิดตามที่ประมวลกฎหมายอาญากำหนดไว้ดังความที่กล่าวมาแล้ว เมื่อทรัพย์สินนั้นได้เปลี่ยนสภาพหรือโอนต่อกันไปเป็นทอด ๆ ก็ไม่อาจริบทรัพย์สินนั้นได้ จึงเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความยุ่งยากในการป้องกันอาชญากรรม ดังนั้น จึงไม่อาจใช้กระบวนการริบทรัพย์สินทางอาญามาเป็นหลักในการริบทรัพย์สินที่ได้มีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไป จึงเป็นเหตุที่ทำให้ต้องนำมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาบังคับใช้กับการกระทำในลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษ

---

[140] พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 17

[141] พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 18

[142] พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 21

[143] พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 22

หรือไม่ได้รับโทษทางอาญาก็ตาม หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว พนักงานอัยการก็สามารถยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 27-28/2554 ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 27-28/2554 วินิจฉัยว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีเงื่อนไขสำคัญ คือ หากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและคดีถึงที่สุดเสียแล้ว พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจยื่นคำร้อง เช่นว่าตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง ส่วนอำนาจของพนักงานอัยการในการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือความผิดมูลฐานอื่นตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการแล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือความผิดมูลฐานอื่น ศาลก็มีอำนาจสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคหนึ่ง และมาตรา 51 วรรคหนึ่ง โดยมิพักต้องพิจารณาว่าบุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินดังกล่าวต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือความผิดมูลฐานอื่นหรือไม่

3.2 หลักการและเหตุผลในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันอาชญากรรมจากการฟอกเงิน เนื่องจากอาชญากรรมในประเทศไทยได้มีการขยายวงกว้างขึ้นซึ่งเป็นภัยร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และการกระทำความผิดฐานก่อการร้าย ประกอบกับการที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances of 1988) หรือที่เรียกว่า อนุสัญญากรุงเวียนนา ดังนั้น ประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีสมาชิกจึงต้องมีการประกาศใช้กฎหมายฟอกเงินขึ้นเพื่อป้องกันมิให้ผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งได้กระทำความผิดตามกฎหมายบางประเภท นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมากระทำการฟอกเงิน โดยนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ในการกระทำ

ความผิดอีกต่อไป ซึ่งทำให้ยากแก่การป้องกันและปราบปราม เพราะกฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงิน หรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวได้เท่าที่ควร ดังนั้น จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยกำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และนำมาตรการในทางแพ่งมาบังคับใช้เพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งมีหลักการว่าจะต้องกระทำด้วยความรวดเร็วเพื่อตัดวงจรอาชญากรรมมิให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสนำทรัพย์สินนั้นไปซุกซ่อน อำพราง หรือ แปลงสภาพ หรือ จำหน่าย จ่าย โอน โดยไม่จำต้องรอผลการพิจารณาคดีทางอาญา ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8345/2560 ซึ่งวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดทั้งความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งมีโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลและศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน แม้ว่าการร้องขอดังกล่าวจะสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดอาญามูลฐาน กล่าวคือ ต้องเกิดการกระทำความผิดมูลฐานขึ้น แต่มาตรการทางแพ่งก็ไม่ผูกติดกับคดีอาญาแยกออกจากกันต่างหาก โดยความผิดและโทษทางอาญามุ่งบังคับแก่ตัวบุคคล ส่วนมาตรการทางแพ่งมุ่งบังคับแก่ตัวทรัพย์สินซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดมูลฐาน เพราะถึงอย่างไรทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ไม่เป็นของผู้กระทำความผิด ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ใด เพื่อตัดวงจรการกระทำความผิดมิให้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้สนับสนุนการก่ออาชญากรรมต่อไป ดังนั้น แม้เจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์ไม่ได้ร่วมกระทำความผิด ไม่ได้ถูกฟ้องและได้ทรัพย์สินนั้นมาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดอยู่ก่อนแล้ว ก่อนพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับก็ใช้มาตรการให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และมาตรการดังกล่าวก็มิใช่โทษทางอาญาจึงมีผลใช้บังคับย้อนหลังได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9811/2560 ตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็เพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม จึงมีการกำหนดมาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลที่พิจารณาคดีอาญา โดยกำหนดโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วยการจำคุก ปรับ หรือริบทรัพย์ทางอาญา และกำหนดมาตรการทางแพ่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 6 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 ไว้และให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวกฎหมายบัญญัติให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

แพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 59 วรรคหนึ่ง และไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ ก็สามารถดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ ซึ่งเป็นการดำเนินการคนละส่วนกับมาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจึงมิใช่คดีอาญา ย่อมไม่อยู่ในบังคับอายุความทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 แต่เป็นมาตรการทางแพ่งที่ให้อำนาจรัฐในการติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจากผู้ที่ครอบครองทรัพย์สินโดยมิชอบ เพื่อไม่ให้ยึดถือทรัพย์สินไว้ได้ต่อไป โดยให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน อันเป็นหลักการและเหตุผลตามที่บัญญัติเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งต่างจากหนี้ที่ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิในการที่จะบังคับให้ลูกหนี้กระทำการหรืองดเว้นการอันใดอันหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ตามมูลหนี้ที่สามารถบังคับกันได้ตามกฎหมายดังเช่นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ต้องกระทำภายในกำหนดอายุความทางแพ่ง กรณีย่อมไม่อยู่ในบังคับว่าด้วยอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 ลักษณะ 6 ผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้โดยไม่มีอายุความ

ด้วยเหตุนี้ เจ้าหน้าที่รัฐผู้มีอำนาจสามารถดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดได้ทั้งก่อนหรือภายหลังจากที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าจับกุมผู้ต้องหาที่ได้กระทำความผิด โดยการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นความผิดมูลฐานเสียก่อนและผู้กระทำความผิดได้นำทรัพย์สินเหล่านั้นไปกระทำการฟอกเงิน ดังปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6602/2550 ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6602/2550 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ให้คำจำกัดความว่า *“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”* ไว้แล้ว ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจึงมิได้หมายความว่าต้องเป็นทรัพย์สินในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าเจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษเท่านั้น เพียงแต่หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น ไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ แต่มีทรัพย์สินเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น หรือเป็นทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากการจำหน่ายจ่าย โอนทรัพย์สินจากการกระทำดังกล่าว หรือเป็นดอกผลของทรัพย์สินจากการกระทำดังกล่าวก็ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6999/2562 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 785-786/2563 ตัดสินไว้ทำนองเดียวกัน)

นอกจากนี้ หากปรากฏว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานแล้ว แม้ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนจะได้ทรัพย์สินนั้นมาก่อนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมีผลใช้บังคับก็ตาม ศาลย่อมมีคำสั่งริบ

ทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ตาม คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1-3/2563 ซึ่งวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน มีทั้งโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานก็สามารถมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ แม้ทรัพย์สินนั้นผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินได้มาก่อน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับ เพราะมาตรการดังกล่าวมิใช่โทษทางอาญาหรือคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา จึงมีผลใช้บังคับย้อนหลังได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10322/2560, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9813 – 9817/2560, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8346/2560 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8345/2560 วินิจฉัยไว้ในทำนองเดียวกัน)

3.2.1 ความหมายของความผิดมูลฐาน

“ความผิดมูลฐาน” หมายความถึง ความผิดอาญาซึ่งเป็นมูลเหตุ หรือเป็นที่มาหรือเป็นฐานก่อให้เกิดหรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความผิดหลักที่นำเอากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและเงินที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้น ๆ[144] ทั้งนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ในมาตรา 3 ดังนี้

“ความผิดมูลฐาน หมายความว่า

1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไป เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการ

---

[144] ศาลแพ่ง, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทกรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2564), หน้า 11.

การค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณีหรือหรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

4) ความผิดเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา

7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์ที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิบัตรอิเล็กทรอนิกส์หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า หรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

21) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด และความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงคราม

ความผิดมูลฐานตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำความผิดอาญานอกราชอาณาจักร ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะเป็นความผิดมูลฐานด้วย” ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาตัวอย่างต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3727/2564 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ผู้ร้องยื่นคำร้องกรณีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้รับรายงานจากกองบังคับการปราบปราม เรื่องรายงานพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเว็บไซต์การพนัน www.Taradhuay.com

และ www.huayclub.com โดยผู้จัดให้มีการเล่นการพนันได้ใช้บัญชีเงินฝากธนาคาร ก. เลขที่บัญชี xxxxxxxx ชื่อบัญชีนาย ช. และบัญชีเงินฝากธนาคาร ก. เลขที่บัญชี xxx-xxxxx ชื่อบัญชี นาย อ. ในการรับโอนเงินจากผู้เข้าร่วมเล่นการพนันออนไลน์ซึ่งมีการเล่นการพนันได้เสียกันจริง พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางอิเล็กทรอนิกส์อันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (9) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านาย ช. (เครือข่าย www.Taradhuay.com และ www.huayclub.com) กับพวกได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สิน 39 รายการ รวมมูลค่าทรัพย์สินทั้งสิ้น 62,181,837.88 บาท พร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดิน อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 ประกอบมาตรา 58 พนักงานอัยการผู้ร้องได้พิจารณาพยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รวบรวมแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่านาย ช. กับพวกเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไปหรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (9) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งได้ไปซึ่งเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กรณีจึงปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สิน 39 รายการ รวมมูลค่าทรัพย์สินทั้งสิ้น 62,181,837.88 บาท พร้อมดอกผลเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยได้มาจากการจัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตและจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน จึงขอให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รายนาย ช. กับพวก จำนวนเงิน 62,181,837.88 บาท พร้อมดอกผลที่เกิดขึ้นตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49, 51

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5400/2562 ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้าซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (15) นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คำว่า *“ทรัพยากรธรรมชาติ”* หมายความว่า ทรัพย์อันเกิดขึ้นเองหรือมีอยู่ตามธรรมชาติ และคำว่า *“สิ่งแวดล้อม”* หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมที่อยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์... ดังนั้น การใช้ ยึดถือหรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจึงหมายถึงการกระทำต่อหรือแสวงหาประโยชน์จากสิ่งต่าง ๆ ที่

เกิดขึ้นเองหรือมีอยู่ตามธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ และย่อมหมายความรวมถึงทุ่งทำเลเลี้ยงสัตว์ที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินด้วย การที่ผู้คัดค้านทั้งสามเข้าไปทำสวนป่าในที่ดินดังกล่าวจึงเป็นการเข้าไปทำลายระบบนิเวศของทุ่งทำเลเลี้ยงสัตว์ อันถือได้ว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าสภาพเดิมของที่ดินเป็นป่าสาธารณประโยชน์หรือเป็นที่โล่งเตียนอย่างใดก็ตาม และการที่ผู้คัดค้านที่ 1 เข้าไปปลูกต้นสัก ต้นยูคาลิปตัส และต้นสัตบรรณบนเนื้อที่ 624 ไร่ และผู้คัดค้านที่ 2 เข้าไปปลูกต้นสัตบรรณบนเนื้อที่ 15 ไร่ ตามส่วนสัดที่แต่ละคนยึดถือที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพย์มีมูลค่าสูงและนับว่าเป็นจำนวนเกินกว่าที่จะนำไปใช้สอยเองมาก โดยประสงค์ให้ต้นไม้เจริญเติบโตแล้วตัดฟันขายไม้นั้นต่อไป ลักษณะการกระทำจึงเป็นการค้าขายสินค้าทางการเกษตรอันมีลักษณะเป็นการค้าในความหมายของมาตรา 3 (15) แล้ว

ผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 เข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินโดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงเป็นการใช้ที่ดินพิพาทปลูกไม้ยืนต้นโดยไม่สุจริต การปลูกต้นไม้ลงในที่ดินซึ่งเป็นการกระทำโดยมิชอบนั้น แม้จะมีเจตนาตัดฟันขายเมื่อโตใหญ่ต่อมาก็ตาม ไม้ยืนต้นย่อมตกเป็นส่วนควบของที่ดินตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 145 วรรคหนึ่ง และไม้ยืนต้นที่เติบใหญ่และมีราคาเพิ่มขึ้นเรื่อยมาจึงเป็นของแผ่นดินเจ้าของที่ดินตามมาตรา 144 วรรคสอง ผู้คัดค้านทั้งสามไม่อาจอ้างกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของที่จะตัดฟันไม้ยืนต้นนั้นนำออกจากที่ดินพิพาทซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้ และเมื่อการกระทำของผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 เป็นความผิดมูลฐานตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (15) และผู้คัดค้านทั้งสามไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริง ไม้ยืนต้นนั้นคงเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ชอบที่ศาลจะมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3299/2564 ข้อเท็จจริงตามทางวินิจฉัยของศาลแขวงดุสิตปรากฏชัดแจ้งว่า กลุ่มจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 เป็นเอกชน ได้ร่วมกับเจ้าพนักงานรัฐกระทำการอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 และมาตรา 157 แต่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 มิได้เป็นเจ้าพนักงาน จึงมีความผิดได้เพียงเป็นผู้สนับสนุนการกระทำผิดของเจ้าพนักงาน เพียงแต่กรมควบคุมมลพิษโจทก์ในคดีดังกล่าวเลือกแยกฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 เป็นคดีฉ้อโกงที่มีโทษต่ำกว่าทั้งยังเป็นคดียอมความได้ เช่นนี้เมื่อการกระทำความผิดของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 เป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนเจ้าพนักงานในการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (5) แม้โจทก์จะเลือกแยกฟ้องจำเลยที่ 1 ถึงที่ 19 ที่เป็นเอกชนในฐานฉ้อโกง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในความผิดมูลฐานที่มีการกระทำเกิดขึ้น ก็หาเป็นเหตุเปลี่ยนแปลงการกระทำความผิดมูลฐานให้แปรเปลี่ยนไปไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3299/2564 ได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานว่า แม้การกระทำความผิดนั้นผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือเป็นความผิดอันยอมความได้ก็ตาม แต่ถ้าเป็นความผิดมูลฐานแล้วศาลย่อมมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้เสมอ

นอกจากนี้ การกระทำความผิดมูลฐานยังปรากฏความตามพระราชบัญญัติอื่น ๆ ซึ่งได้กำหนดให้การกระทำความผิดบางลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย เช่น ประมวลรัษฎากร มาตรา 37 ตรี ซึ่งกำหนดให้การกระทำความผิดตามมาตรา 37 มาตรา 37 ทวิ หรือมาตรา 90/4 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่ศาลรัฐธรรมนูญที่ 8/2564 ได้วินิจฉัยว่า *“การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินไว้ในประมวลรัษฎากรนั้น กฎหมายฟอกเงินมีเจตนารมณ์ที่จะไม่ให้กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานเพื่อใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงขัดรัฐธรรมนูญ”* โดยให้เหตุผลซึ่งสรุปได้ว่า มาตรการที่ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการพิเศษที่มีทั้งมาตรการทางแพ่งและมาตรการทางอาญา ซึ่งมีลักษณะบังคับใช้กับการกระทำความผิดร้ายแรง จึงได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้จำนวน 21 มูลฐาน แสดงว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่ไม่ให้กฎหมายอื่นไปกำหนดความผิดมูลฐาน และประมวลรัษฎากรก็ได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการเข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะเพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามประมวลรัษฎากรอยู่แล้ว ซึ่งถ้าหากนำมาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาใช้บังคับจะส่งผลให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือนำส่งภาษีอากรตกอยู่ภายใต้มาตรการที่ร้ายแรงซึ่งมีโทษทั้งทางอาญาและถูกบังคับทรัพย์สินทางแพ่ง อันถือได้ว่าเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งขัดกับหลักความจำเป็น (The Principle of Necessity) ที่เป็นหลักการย่อยของหลักความได้สัดส่วน[145] จากผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนี้อาจมีผลกระทบต่อบทบัญญัติในพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดให้การกระทำความผิดบางลักษณะเป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งหากปรากฏว่ามีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจไม่สามารถดำเนินการต่อทรัพย์สินตามกฎหมายเหล่านั้นได้ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยาย

---

[145] สุภัทร แสงประดับ. การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินไว้ในกฎหมายอื่น ขัดรัฐธรรมนูญ. แหล่งที่มา : https://occ_th.constitutionalcourt.or.th [25 ธันวาคม 2566]

อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562[146]

ข้อสังเกตเกี่ยวกับความผิดมูลฐาน

คู่มือปฏิบัติงานพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 ซึ่งจัดทำโดยศาลแพ่งร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความผิดมูลฐานไว้โดยสรุปดังนี้

1) การกำหนดความผิดมูลฐานในมาตรา 3 (18) ซึ่งได้บัญญัติถึงการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐานตามข้อนี้ให้หมายความถึง *"ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงหรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ"* โดยให้ข้อสังเกตว่าความผิดที่กำหนดไว้ดังกล่าวดูประหนึ่งว่าเป็นความผิดอาญาเล็กน้อยโดยทั่วไป เช่นเดียวกับความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่อาจกระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เช่น กรณีการจับกุมผู้นำแผ่นซีดีเก่าไปขายในตลาดนัด หรือกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตป่าสงวนที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงชีพจากทรัพยากรที่อยู่ในป่านั้น ดังนั้น ถ้าจะต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ต้องใช้มาตรการเพื่อตัดวงจรอาชญากรรม ไม่ควรนำมาดำเนินการกับความผิดเล็กน้อยเท่านั้น

2) การกระทำความผิดมูลฐานบางประเภทที่สามารถยอมความกันได้ เช่น ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา หรือความผิดฐานฉ้อโกง ถ้ามีการยอมความกันย่อมเป็นเหตุให้คดีอาญาระงับ ทำให้ไม่สามารถนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้ได้ เพราะว่าผู้เสียหายได้รับการเยียวยาทางทรัพย์สินแล้ว จึงไม่มีทรัพย์สินให้ดำเนินการ แต่หากผู้กระทำความผิดได้มีการยอมความกันแล้วก็ตาม ถ้าเป็นผู้ที่เคยมีพฤติการณ์หรือประวัติการกระทำความผิดมาครั้งก่อน ๆ ซึ่งทำให้ได้ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยปรากฏว่าไม่เคยถูกดำเนินคดีมาก่อน ก็ย่อมสามารถนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้ เนื่องจากการยอมความกันในคดีครั้งใดไม่อาจลบล้างการกระทำความผิดครั้งก่อน ๆ และไม่อาจตัดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ

---

[146] สุภัทร แสงประดับ. การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินไว้ในกฎหมายอื่น ขัดรัฐธรรมนูญ.

3) การนิยามคำว่า *“ความผิดมูลฐาน”* ที่รวมถึงการกระทำความผิดอาญานอกราชอาณาจักร ซึ่งได้ให้ข้อสังเกตไว้ 2 ประการ คือ 1) กรณีที่มีผู้กระทำความผิดอาญานอกราชอาณาจักรและความผิดนั้นมิใช่ความผิดมูลฐานของประเทศไทย แต่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นเข้ามาในประเทศไทยและการกระทำความผิดนั้นถือเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ต้องถือว่าเป็นการกระทำความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เช่นกัน 2) ความหมายของ *“การกระทำ”* ซึ่งชื่อฐานความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศจะไม่ตรงกับชื่อฐานความผิดตามกฎหมายไทย แต่ถ้าหากลักษณะของการกระทำความผิดนั้นปรับได้กับความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ก็ย่อมนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้

คณะผู้วิจัยมีความเห็นเช่นเดียวกันแต่ทั้งนี้มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมสำหรับข้อที่ 1 ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (18) นั้น เมื่อปรากฏความดังกล่าวว่าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงหรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ผู้กระทำความผิดต้องทำเป็นปกติธุระ ซึ่งความหมายของคำว่า *“ปกติธุระ”* นี้ ศาสตราจารย์ ดร. หยุด แสงอุทัยได้อธิบายว่า *“หมายถึง การกระทำซ้ำ ๆ กันในลักษณะที่จะเป็นการกระทำเช่นนั้นต่อ ๆ ไป โดยต้องดูเจตนาของผู้กระทำ แต่แม้จะกระทำครั้งแรกถ้าเจตนาจะกระทำเป็นปกติธุระคือจะกระทำอย่างสม่ำเสมอในเวลาภายหน้าก็เป็นความผิด”* ส่วนศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์ อธิบายว่า *“การกระทำที่เป็นปกติธุระนั้น กระทำเพียง 2 ครั้ง ก็น่าจะพอแล้ว”* ดังนั้น การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงหรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาจึงควรต้องดูจากเจตนาและพฤติกรรมในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด ประกอบกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดว่ามีมูลค่ามากน้อยเพียงใด โดยจะต้องมีวิธีการตรวจสอบที่ถูกต้อง เพื่อมิให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว

3.2.2 ลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

เมื่อมีการกระทำความผิดมูลฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างแล้ว ผู้กระทำความผิดจะมีความผิดฐานฟอกเงินได้เมื่อการกระทำความผิดนั้นมีลักษณะตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 บัญญัติความไว้ดังนี้

“ผู้ใด

1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน"

จากถ้อยคำในบทบัญญัติตามความใน มาตรา 5 นั้น กรณีที่จะเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินแบ่งได้เป็น 3 ความผิด โดยผู้กระทำความผิดอาจกระทำความผิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะก็ได้ ดังนี้

ความผิดที่ 1 มีองค์ประกอบของความผิด ดังนี้

1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
2) โดยเจตนาประกอบด้วยเจตนาพิเศษ
   (1) เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือ
   (2) เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน

ความผิดที่ 2 มีองค์ประกอบของความผิด ดังนี้

1) กระทำด้วยประการใด ๆ
2) โดยเจตนาประกอบด้วยเจตนาพิเศษเพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ความผิดที่ 3 มีองค์ประกอบของความผิด ดังนี้

1) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2) โดยเจตนา

ปรากฏตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3759/2562 วินิจฉัยว่า พฤติการณ์ในการดำเนินการเพื่อให้ได้รับเงินกู้จากกองทุนของผู้ร้องคัดค้านที่ดำเนินการในนามบริษัท บ. ซึ่งมี ส. เป็นผู้มีอำนาจจัดการที่แท้จริง และเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากเงินที่กู้ยืมมาจากกองทุนทั้งสามครั้ง รวม 3,000,000,000 บาท เชื่อได้ว่าเป็นการกระทำโดยมีการกำหนดขั้นตอนไว้เพียงเพื่อให้ได้เงินมาจากกองทุนในเวลาอันรวดเร็ว และการยกเลิกอาวัลที่ทำให้หลักประกันของกองทุนหมดสิ้นไปถือได้ว่าเป็นการไม่สุจริต พฤติการณ์เป็นการหลอกลวงเพื่อให้ได้เงินจากกองทุนในการกู้ยืม จากนั้นก็ถอนหรือโอนเงินไปเพื่อการต่าง ๆ ของกลุ่มบริษัทในเครือของตนเองและพวกพ้อง โดยไม่ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่เสนอโครงการกับกองทุน ทั้งการที่กู้เงินจากกองทุนโดยยอมเสียดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี เพื่อนำไปให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 4.5 ต่อปี และปล่อยกู้เพียง 72,000,000 บาท คิดดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 4 ต่อปี ย่อมเห็นได้ว่าเป็นการประกอบธุรกิจที่ไม่น่าจะได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าพอที่จะใช้เงินคืนได้ และข้ออ้างว่าปล่อยเงินกู้ให้แก่คณะกรรมการกองทุนโดยไม่ได้ทำสัญญากู้ ย่อมเป็นพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต ทั้งการชำระดอกเบี้ยเงินกู้ก้อนแรกก็เป็นการนำเงินที่กู้มานั้นจ่ายเป็นดอกเบี้ย พฤติการณ์น่าเชื่อว่าการกู้เงินจากกองทุนทั้งสามครั้งมีเจตนาไม่สุจริตแต่แรกต่อเนื่องกัน อันเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น และความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงหรือยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (5) และ (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ส. รับโอนเงินกู้ยืมที่ได้รับมาเข้าบัญชีตนเองกว่า 100,000,000 บาท จากนั้นไม่กี่วันก็ซื้อที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ผู้ร้องร้องขอให้ยึดในคดีนี้ในช่วงเวลาที่มีการกระทำความผิดมูลฐาน โดย ส. หรือผู้อื่นไม่ยื่นคำคัดค้าน จึงเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งเมื่อผู้ร้องคัดค้านหน่วยงานต้นสังกัดของกองทุนเป็นผู้เสียหายร้องขอให้คืนทรัพย์สินหรือชดใช้คืน ประกอบกับผู้ร้องไม่คัดค้านและได้แก้ไขคำร้องตามที่ผู้ร้องคัดค้านยื่นคำร้องเข้ามา จึงสมควรให้คืนหรือนำทรัพย์สินไปชดใช้คืนแก่ผู้ร้องคัดค้านตามมาตรา 49 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

3.2.3 ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหมายถึงทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ดังนี้ *“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หมายความว่า*

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินและให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด”

ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมีข้อสังเกตจากคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4175/2550 วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน มีทั้งโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานโดยมิต้องคำนึงว่าทรัพย์สินนั้นผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินจะได้มาก่อนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีผลใช้บังคับหรือไม่ก็ตาม เพราะมาตรการดังกล่าวมิใช่โทษทางอาญาหรือเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา จึงมีผลใช้บังคับย้อนหลังได้และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ดังที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยในคำวินิจฉัยที่ 40-41/2546

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6602/2550 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ให้คำจำกัดความคำว่า *“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”* ไว้แล้ว ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจึงมิได้หมายความว่า ต้องเป็นทรัพย์สินในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าเจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้กระทำผิดและถูกลงโทษเท่านั้น เพียงแต่หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น ไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ แต่มีทรัพย์สินเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น หรือเป็นทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินจากการกระทำดังกล่าวหรือเป็นดอกผลของทรัพย์สินจากการกระทำดังกล่าว ก็ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9089/2553 ตัดสินไว้ในทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2317/2563 วินิจฉัยว่า ห. ยังชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์พิพาทไม่ครบถ้วน กรรมสิทธิ์ในรถยนต์ยังเป็นของผู้คัดค้านที่ 1 และผู้คัดค้านที่ 1 พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า

รถยนต์ที่ผู้คัดค้านที่ 1 ซื้อมาเพื่อให้เช่าซื้อมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่เมื่อ ห. ผู้เช่าซื้อรถยนต์เป็นเครือข่ายผู้กระทำความผิดมูลฐาน เงินที่ ห. ชำระเงินดาวน์และค่าเช่าซื้อแต่ละงวดตามสัญญาเช่าซื้อจึงเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน สิทธิตามสัญญาเช่าซื้อดังกล่าวที่มีรถยนต์เป็นวัตถุแห่งสัญญา จึงเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดรวมอยู่ด้วยซึ่งต้องตกเป็นของแผ่นดินตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์มีราคาเงินสด 1,111,214.95 บาท หักเงินดาวน์แล้ว 301,721.50 บาท ผู้คัดค้านที่ 1 ใช้เงินลงทุนให้ ห. เช่าซื้อรถยนต์ 809,493.45 บาท ซึ่งไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้คัดค้านที่ 1 ชำระไป ผู้คัดค้านที่ 1 เรียกเก็บจาก ห. เมื่อชำระเงินให้แก่ผู้คัดค้านที่ 1 แล้วบางส่วน ส่วนที่ยังขาดอยู่ผู้คัดค้านที่ 1 มีสิทธิได้รับคืนตาม ป. รัษฎากร มาตรา 82/3 วรรคสาม เมื่อระยะเวลาเช่าซื้อมีกำหนด 84 งวด คิดเป็นเงินค่าเช่าซื้อส่วนที่เป็นราคารถยนต์งวดละ 9,636.83 บาท ห. ชำระค่าเช่าซื้อรวม 24 งวด เป็นเงิน 231,283.92 บาท จึงเหลือเงินลงทุนของผู้คัดค้านที่ 1 ที่ยังขาดอยู่ซึ่งผู้คัดค้านที่ 1 มีสิทธิที่จะได้รับ 578,209.53 บาท เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนำรถยนต์ซึ่งเป็นทรัพย์ที่แบ่งแยกไม่ได้ออกขายทอดตลาดแล้ว ผู้คัดค้านที่ 1 จึงมีสิทธิได้รับเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดรถยนต์เป็นเงิน 578,209.53 บาท พร้อมดอกผล ส่วนที่เหลือ (หากมี) พร้อมดอกผลจึงตกเป็นของแผ่นดิน

นายภุชพงศ์ จรัสทรงกิติ ผู้พิพากษา ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เช่าซื้อไว้ว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งผู้กระทำความผิดได้นำไปชำระค่าเช่าซื้อ ต้องถือว่าทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของผู้ใด หรือปรากฏจากหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของผู้ใดก็ตาม ถือว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่ถ้าปรากฏว่ามีการชำระค่าเช่าซื้อเพียงบางส่วน ต้องถือทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อยังคงเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ และผู้เช่าซื้อก็ยังคงมีสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อจากราคาทรัพย์สินที่ตนได้ชำระไปเพียงบางส่วน ด้วยเหตุนี้ หากพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้ร้องเห็นว่าผู้ให้เช่าซื้อเป็นเจ้าของที่แท้จริง และปรากฏว่าทรัพย์สินดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งหมด ผู้ร้องก็ชอบที่จะยื่นคำร้องขอให้สิทธิในการเช่าซื้อนั้นตกเป็นของแผ่นดินแทนการขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ หรือก่อนที่จะยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินที่เช่าซื้อตกเป็นของแผ่นดินก็ให้สำนักงาน ปปง. มอบให้ผู้ให้เช่าซื้อนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดแล้วจึงนำเงินมาชำระหนี้ค่าเช่าซื้อซึ่งเงินที่เหลือนี้จึงเป็นทรัพย์สินที่ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9633/2558 ซึ่งผู้ให้เช่าซื้อไม่จำต้องยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดี เนื่องจากผู้ร้องไม่ได้ร้องขอให้ทรัพย์สินที่เช่าซื้อตกเป็นของแผ่นดิน แต่ถ้าผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เช่าซื้อตกเป็นของแผ่นดิน กรณีนี้ผู้ให้เช่าซื้อต้องยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดี อย่างไรก็ตาม หากไม่ได้มีการขายทอดตลาดก่อนยื่นคำร้องขอให้สิทธิการเช่าซื้อตกเป็นของแผ่นดิน ก็

ยังสามารถดำเนินการขายทอดตลาดในระหว่างการพิจารณา ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5117/2554 และในกรณีที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินที่เช่าซื้อตกเป็นของแผ่นดิน โดยไม่มีการขายทอดตลาดระหว่างการพิจารณา ผู้ให้เช่าซื้อก็สามารถนำเงินค่าเช่าซื้อที่ชำระแล้วมาวางต่อศาลแทนการให้ทรัพย์สินที่เช่าซื้อตกเป็นของแผ่นดินได้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7783/2559 หรือถ้าไม่นำเงินมาวางดังกล่าว ศาลก็ควรพิพากษาให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อเพื่อนำเงินมาชำระค่าเช่าซื้อและส่วนที่เหลือเท่าใดจึงตกเป็นของแผ่นดิน[147]

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3332/2564 วินิจฉัยว่า ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า ทรัพย์สินตามรายการที่ 1 ถึง 8 และที่ 11 ถึงที่ 18 เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และศาลชั้นต้นกับศาลอุทธรณ์มีคำสั่งและคำพิพากษาให้ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ดอกผลของทรัพย์สินดังกล่าวซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจึงต้องตกเป็นของแผ่นดินตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคหนึ่งด้วย

ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลนั้น จะต้องปรากฏว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ก็ตาม หรือแม้กระทั่งผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ แต่หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น หรือถ้าหากเป็นทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำดังความผิดกล่าว ก็ย่อมถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว เมื่อผู้กระทำความผิดได้นำทรัพย์สินหรือเงินจากการกระทำความผิดไปฟอกเงิน โดยการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาของ แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมถึงได้มา หรือครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว ศาลย่อมมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ โดยไม่จำต้องคำนึงว่าทรัพย์สินนั้นผู้เป็น

---

[147] ศาลแพ่ง, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, หน้า 245 – 246.

เจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินจะได้ทรัพย์สินนั้นมาก่อนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับหรือไม่ก็ตาม

3.2.4 ฐานความผิดและโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินและการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงินไว้ตั้งแต่มาตรา 60 ถึง มาตรา 64 วรรคหนึ่ง มาตรา 65 และมาตรา 66 ได้แก่ การกระทำความผิดในฐานต่าง ๆ ดังนี้

3.2.4.1 ฐานความผิดและบทลงโทษตามมาตรา 60

มาตรา 60 บัญญัติความว่า *"ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"*

การกระทำความผิดในฐานนี้ เป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 3.2.2 ซึ่งเป็นการกระทำความผิดของบุคคลธรรมดา ผู้กระทำความผิดจึงต้องได้รับโทษน้อยกว่าการกระทำความผิดของนิติบุคคลในมาตรา 61

3.2.4.2 ฐานความผิดและบทลงโทษตามมาตรา 61

มาตรา 61 บัญญัติความว่า *"นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท*

กรณีที่การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นหรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการ หรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา 61 วรรคหนึ่งเป็นการกระทำความผิดของนิติบุคคล หมายถึงบุคคลซึ่งถูกสมมติขึ้นให้มีสิทธิและหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายอื่นภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ดังที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ

หรือตราสารจัดตั้ง[148] ซึ่งนิติบุคคลนี้จะมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะพึงมีพึงเป็นได้เฉพาะบุคคลธรรมดา[149] ดังนั้น เมื่อมีกฎหมาย ข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้งให้หน่วยงานใดของรัฐ หรือองค์กรใดเป็นนิติบุคคลแล้วถ้ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือกระทำความผิดในลักษณะใดตามมาตรา 7 ผู้สนับสนุน หรือจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยผู้กระทำความผิดให้หลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด มาตรา 8 เป็นผู้พยายามกระทำความผิด และมาตรา 9 เป็นผู้สมคบกระทำความผิด นิติบุคคลนั้นก็จะต้องได้รับโทษตามความในมาตรา 61 วรรคหนึ่งนี้

ความในมาตรา 61 วรรคสองเป็นบทลงโทษกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำการแทนนิติบุคคล หากปรากฏว่ามีหน้าที่ต้องสั่งการ หรือกระทำการแต่ละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็มีความผิดและต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 61 วรรคสอง

3.2.4.3 ฐานความผิดและบทลงโทษตามมาตรา 61/1

มาตรา 61/1 บัญญัติความว่า *“นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด ใช้หรือสั่งการให้คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สิน หรือยับยั้งการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัด หรือปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมิให้พยานหลักฐานตามสมควรเพื่อกลั่นแกล้ง หรือให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือกระทำการ ดังกล่าวโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสามสิบปีหรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ*

กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดปฏิบัติตามการใช้หรือการสั่งการตามวรรคหนึ่งโดยมิชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสามสิบปีหรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 61/1 วรรคหนึ่ง กำหนดความผิดสำหรับนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดดังนี้

---

[148] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 66

[149] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 67

1) ใช้หรือสั่งการให้คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สิน หรือยับยั้งการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัด หรือปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมิให้พยานหลักฐานตามสมควร

2) กระทำโดยเจตนาประกอบด้วยเจตนาพิเศษ

(1) กลั่นแกล้ง หรือให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือ
(2) ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือ
(3) โดยทุจริต
(4) เพื่อประโยชน์ทางการเมือง

ส่วนมาตรา 61/1 วรรคสอง กำหนดความผิดสำหรับกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติตามการใช้หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 61/1 วรรคสอง

3.2.4.4 ฐานความผิดและบทลงโทษตามมาตรา 61/2

มาตรา 61/2 บัญญัติความว่า *“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 45/1 ต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่าสามเท่า แต่ไม่เกินหกเท่าของค่าตอบแทนและรายได้อื่นที่ได้จากการทำงานนั้นคำนวณเป็นรายปี แต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท”*

มาตรานี้เป็นบทลงโทษสำหรับผู้ที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ปปง. หลังจากวันที่พ้นตำแหน่งแล้วจะไปดำรงตำแหน่งใด ๆ ในหรือเป็นลูกจ้างของหน่วยงานที่เป็นผู้มีหน้าที่รายงานไม่ได้ตามที่มาตรา 45/1 บัญญัติไว้ว่า *“ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเลขาธิการจะไปดำรงตำแหน่งใด ๆ ในหรือเป็นลูกจ้างของหน่วยงานที่เป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 มิได้”* ซึ่งได้แก่ สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม

3.2.4.5 ฐานความผิดและบทลงโทษตามมาตรา 62

มาตรา 62 บัญญัติความว่า *“ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 16 มาตรา 20 มาตรา 20/1 มาตรา 21 มาตรา 21/2 วรรคหนึ่ง มาตรา 22 มาตรา 22/1 มาตรา 35 หรือมาตรา 36 หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่สั่งตามมาตรา 16/1 หรือมาตรา 21/2 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง*

ผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 21/3 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท”

มาตรา 62 นี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดสำหรับสถาบันการเงิน ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและคำสั่งเกี่ยวกับการจัดให้ลูกค้าแสดงตน กำหนดนโยบายการรับลูกค้า บริหารความเสี่ยง ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า บันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรม จัดเก็บความลับของข้อมูลในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งในการยับยั้งการทำธุรกรรมของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. จะต้องมีความผิดตามมาตรา 62

3.2.4.6 ฐานความผิดและบทลงโทษตามมาตรา 63

มาตรา 63 บัญญัติความว่า *“ผู้ใดรายงานหรือแจ้งตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 16 หรือมาตรา 21 โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”*

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดสำหรับสถาบันการเงิน ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม แต่ได้รายงานเท็จ หรือบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ อันเป็นเท็จ และปกปิดข้อเท็จจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ทราบ จะต้องมีความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 63

3.2.4.7 ฐานความผิดและบทลงโทษตามมาตรา 64

มาตรา 64 บัญญัติความว่า *“ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานตามมาตรา 38 (1) หรือ (2) หรือขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวก ตามมาตรา 38 (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ*

ผู้ใดกระทำการใด ๆ ให้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ตามมาตรา 38 วรรคสี่ เว้นแต่การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่ง”

ความตามมาตรา 64 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เป็นการกระทำความผิดของบุคคลใด ๆ ในลักษณะ ดังนี้

1) ไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานตามมาตรา 38 (1) หรือ (2) หรือ

2) ขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวก ตามมาตรา 38 (3) หรือ

3) กระทำการใด ๆ ให้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ตามมาตรา 38 วรรคสี่

ทั้งนี้ มาตรา 38 บัญญัติว่า *“เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจดังต่อไปนี้*

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าว นั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งแสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ ในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น”

การกระทำความผิดตามมาตรา 64 นี้มีบทยกเว้นความผิดหากการล่วงรู้ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้เป็นการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย

3.2.4.8 ฐานความผิดและบทลงโทษตามมาตรา 65

มาตรา 65 บัญญัติความว่า *“ผู้ใดยักย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือบันทึก ข้อมูล หรือทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดหรืออายัดไว้ หรือที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าจะตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”*

การกระทำความผิดตามมาตรานี้มีองค์ประกอบดังนี้

1) ยักย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ต่อเอกสาร บันทึก ข้อมูล หรือทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดหรืออายัดไว้ หรือ

2) ยักย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ต่อทรัพย์สินที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าทรัพย์สินนั้นจะตกเป็นของแผ่นดิน

3.2.4.9 ฐานความผิดและบทลงโทษตามมาตรา 66

มาตรา 66 *“ผู้ใด*

(1) ฝ่าฝืนมาตรา 21/1 หรือ

(2) รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

การกระทำความผิดตาม (1) ของมาตรานี้เป็นการกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมปฏิบัติในการเก็บรักษาความลับในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลของลูกค้าตามมาตรา 21/1 ซึ่งบัญญัติว่า *“ห้ามมิให้ผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 หรือบุคคลใดเปิดเผยข้อมูลหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันอาจทำให้ลูกค้าหรือบุคคลภายนอกทราบเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า การรายงานธุรกรรมหรือการส่งข้อมูลอื่นใดไปยังสำนักงาน เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาลหรือเป็นการเปิดเผยข้อมูลระหว่างสำนักงานใหญ่กับสาขาของผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 ที่ตั้งอยู่ในหรือต่างประเทศ เพื่อดำเนินการอันเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้*

รายงานที่สำนักงานได้รับตามหมวดนี้ถือเป็นความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บ รักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวเฉพาะเพื่อการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้”

ส่วน (2) เป็นความผิดฐานทำให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งตนเองรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดถึงการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร

1) บทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดในลักษณะเช่นเดียวกับตัวการผู้สมคบกันกระทำความผิด บทเพิ่มโทษ สถานะของเจ้าพนักงานไว้ ดังนี้ กรณีการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร โดยกำหนดให้ผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานฟอกเงินนอกราชอาณาจักรต้องได้รับโทษในราชอาณาจักรตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ถ้า ปรากฏความดังนี้[150]

(1) ผู้ที่กระทำความผิดหรือผู้ที่ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(2) ผู้ที่กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำความผิดโดยประสงค์ให้ความผิดนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(3) ผู้ที่กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่ได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและไม่ได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ การกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรนี้ ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม[151]

---

[150] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 6

[151] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 10 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการนอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นความผิดตามมาตราต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา 7 (2) และ (3) มาตรา 8 และมาตรา 9 ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

(1) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ

(2) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว”

2) การลงโทษผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกับตัวการ โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความไว้ในมาตรา 7 เพื่อกำหนดให้ผู้ที่มีการกระทำดังต่อไปนี้จะต้องถูกระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ ได้แก่

(1) ผู้ที่สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้ที่กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2) ผู้จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิด

ทั้งนี้ ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนักหรือที่ซ่อนเร้น กระทำไปเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม

3) ผู้สมคบกันกระทำความผิด เป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้เป็นพิเศษ ซึ่งความหมายของการสมคบนี้ศาสตราจารย์ จิตติ ติงศภัทิย์ ได้ให้ความหมายว่า เป็นการร่วมคิดตกลงกันเพื่อร่วมมีส่วนในการกระทำความผิดต่อไปตามที่ได้ร่วมคบคิดนั้นด้วย[152] ทั้งนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความไว้ใน มาตรา 9 วรรคหนึ่งว่า *“ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”*

ความในวรรคสองกำหนดว่า *“ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”* ซึ่งจะเห็นได้ว่าการสมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นเพียงแต่มีการสมคบกันผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษกึ่งหนึ่งของความผิดตามฐานนั้น ๆ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ความผิดฐานฟอกเงินได้กระทำลงก็จะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดนั้น

สำหรับความในวรรคสามเป็นกรณีที่ผู้สมคบเข้าขัดขวางมิให้การกระทำบรรลุผลสำเร็จ แต่ก็ยังคงต้องได้รับโทษสำหรับการสมคบกันแม้จะไม่มีการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งกำหนดว่า *“ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของ*

---

[152] จิตติ ติงศภัทิย์, คำอธิบาย ประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา, 2548), หน้า 39.

ผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น”

ส่วนวรรคสี่ เป็นบทยกเว้นโทษหรือลดโทษโดยต้องปรากฏการกระทำตามที่กำหนดความไว้ว่า *“ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแห่งการสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้”*

4) บทเพิ่มโทษ

(1) ผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ[153] ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 บัญญัติให้ผู้ที่พยายามกระทำความผิดต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ผู้พยายามกระทำความผิดต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

(2) ผู้ที่เป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิก สภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ถ้ากระทำความผิดตามหมวด 1 บททั่วไป ซึ่งเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร การกระทำเช่นเดียวกับตัวการ การพยายามกระทำความผิดและการสมคบกันกระทำความผิด ดังกล่าวมาแล้ว จะต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น[154]

(3) กรรมการ ปปง. อนุกรรมการ ปปง. กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง. หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หากผู้ใดกระทำความผิดตามหมวด 1 เช่นเดียวกันนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น[155]

(4) กรรมการ ปปง. อนุกรรมการ ปปง. กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง. พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ใน

---

[153] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 8

[154] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคหนึ่ง

[155] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคสอง

ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นการกระทำเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวด 1 ดังกล่าว ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น[156]

(5) ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใด หากร่วมการกระทำความผิดกับบุคคลตามข้อ (4) ดังกล่าว ไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามข้อ (4)[157]

5) สถานะตามกฎหมายของกรรมการ ปปง. อนุกรรมการ ปปง. กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.

การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ กรรมการ ปปง. อนุกรรมการ ปปง. กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น การกระทำใด ๆ ที่ประมวลกฎหมายอาญากำหนดไว้ในภาค 2 ความผิด ลักษณะ 2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครองจึงนำมาบังคับใช้ได้กับบุคคลดังกล่าว

3.3 อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (คณะกรรมการ ปปง.) คณะกรรมการธุรกรรมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

3.3.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรียกโดยย่อว่า *“คณะกรรมการ ปปง.”* มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้[158]

1) เสนอมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายต่อคณะรัฐมนตรี

---

[156] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 11 วรรคหนึ่ง

[157] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 11 วรรคสอง

[158] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 25

2) กำกับดูแล ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติของสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

3) กำกับ ดูแล และควบคุมให้คณะกรรมการธุรกรรม สำนักงาน และเลขาธิการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นอิสระและสามารถตรวจสอบได้รวมทั้งระงับหรือยับยั้งการกระทำใดของคณะกรรมการธุรกรรม สำนักงาน และเลขาธิการ ที่เห็นว่าเป็นการเลือกปฏิบัติหรือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ระเบียบตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการด้วยคะแนนเสียงสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาก่อนจึงจะใช้บังคับได้

ในระหว่างที่ยังไม่มีระเบียบตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการดำเนินการไปตามที่เห็นสมควร

4) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่อาจเกิดจากการทำธุรกรรมของหน่วยงานของรัฐหรือกิจการบางประเภทที่ไม่ต้องรายงานการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัตินี้และเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันความเสี่ยงดังกล่าว

5) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือกำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม รวมตลอดทั้งออกระเบียบหรือประกาศอื่นใดที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือหลักเกณฑ์ใดที่กำหนดให้ประชาชนต้องปฏิบัติต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาก่อนจึงจะใช้บังคับได้

6) คัดเลือกบุคคลที่สมควรดำรงตำแหน่งเลขาธิการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

7) วางระเบียบในการดำเนินการกับข้อมูลหรือเอกสารเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

8) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกตาม (6) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

3.3.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม

คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้[159]

1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 ซึ่งบัญญัติความว่า *"ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสามวันทำการ"* หรือมาตรา 36 ซึ่งบัญญัติว่า *"ในกรณีที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ"*

3) ดำเนินการตามมาตรา 48 วรรคแรกซึ่งบัญญัติว่า *"ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน"*

4) เสนอรายงานการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ

5) กำกับ ดูแล และควบคุมให้สำนักงานและเลขาธิการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นอิสระและตรวจสอบได้

6) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือกำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ เพื่อให้สำนักงานปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดและต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ปปง. มอบหมาย

---

[159] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 34

ทั้งนี้ การดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรมดังกล่าวจะต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุมคณะกรรมการธุรกรรมหรือในการสั่งการของเลขาธิการ ปปง. ว่ามีพยานหลักฐานใด และผู้ใดเป็นผู้ขอ ผู้ใดใช้หรือสั่งการให้มีการดำเนินการตามมาตรา 34 มาตรา 35 และมาตรา 36 ดังกล่าว[160] รวมถึงต้องรายงานคณะกรรมการ ปปง. และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย โดยรายงานต้องระบุถึง บุคคลผู้ถูกสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม พยานหลักฐานที่ใช้ดำเนินการต่อบุคคลที่ถูกสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม ผู้ขอ ผู้ใช้หรือสั่งการให้มีการดำเนินการดังกล่าว รวมถึงผลของการดำเนินการ ซึ่งรายงานนี้ให้ถือเป็นความลับของทางราชการ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่คณะกรรมการ ปปง. หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตรวจสอบรายงานดังกล่าวแล้วหากพบว่ามีการกระทำที่ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะต้องส่งผลการตรวจสอบและความเห็นของคณะกรรมการ ปปง. หรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วแต่กรณี เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมดำเนินการต่อไป[161]

นอกจากนี้ คณะกรรมการธุรกรรมยังมีอำนาจในการจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรม ดังความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 37/1 ว่า *“ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรม ให้คณะกรรมการธุรกรรมแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการธุรกรรมเสนอความเห็นด้วยว่า สมควรใช้มาตรการทั่วไปหรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายดังกล่าวสำหรับบุคคลเหล่านั้นด้วย*

กรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือ บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนาเนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูล ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอรับค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและสมควรตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาด้วย

---

[160] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 36/1

[161] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 37

สำนักงานอาจจัดให้มีค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

3.3.3 อำนาจหน้าที่ของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.)

หน้าที่ของเลขาธิการ ปปง. กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 41 *“ให้มีเลขาธิการคนหนึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีโดยจะให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานตามที่เลขาธิการมอบหมายก็ได้”* และวรรคสองบัญญัติว่า *“เลขาธิการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอิสระตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้”* ดังนั้น เลขาธิการ ปปง. จึงมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในสำนักงาน ปปง. เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. และปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการ ปปง. และคณะกรรมการธุรกรรม มอบหมายภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

นอกจากนี้ เลขาธิการ ปปง. ยังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังนี้

1) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอาจเข้าไปในสถานที่ดำเนินงานของมูลนิธิ สมาคมหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจสอบ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยโดยมีพยานหลักฐานตามสมควรว่ามูลนิธิ สมาคมหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรใด มีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย[162]

2) แจ้งเป็นหนังสือให้สถาบันการเงิน และผู้ประกอบอาชีพที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงาน ปปง. เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าต่อไปอีกไม่เกินห้าปีนับแต่พ้นเวลาสิบปีเมื่อมีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542[163]

---

[162] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา16/1

[163] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 22/1

3) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมไว้ก่อนภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 3 วันทำการในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน[164]

4) สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เมื่อมีความจำเป็นหรือเร่งด่วนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม[165]

5) ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด[166]

6) รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหายส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปใช้คืนให้แก่ผู้เสียหาย เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน[167]

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ 3) และข้อ 4) เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจหน้าที่ดังนี้[168]

1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

2) ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือมีพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบหรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าถ้าเป็นการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้ายซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

---

[164] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 35

[165] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48

[166] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49

[167] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49/1

[168] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38

3) เก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

4) จับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยต้องบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งตัวบุคคลดังกล่าวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า ซึ่งต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง[169]

การดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้ ซึ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบจะได้รับสิทธิช่วยเหลือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด แม้จะพ้นจากตำแหน่งหรือหน้าที่ไปแล้ว

3.3.4 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรียกโดยย่อว่า *“สำนักงาน ปปง.”* เป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระและเป็นกลาง มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้[170]

1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ คณะกรรมการธุรกรรมและปฏิบัติงานธุรการอื่น

2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 (ว่าด้วยการรายงานและการแสดงตน) และแจ้งตอบการรับรายงาน รวมทั้งการรับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น

3) รับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามข้อตกลงที่ได้จัดทำขึ้นระหว่างหน่วยงานในประเทศหรือต่างประเทศ

4) กำหนดแนวทางปฏิบัติ กำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

---

[169] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38/1

[170] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 40

5) ประเมินความเสี่ยงระดับชาติที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเพื่อจัดทำนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเสนอต่อคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งแจ้งผลการประเมินความเสี่ยงดังกล่าวไปยังหน่วยงานกำกับดูแลผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการใด ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

6) จัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

7) แจ้งรายชื่อผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 ซึ่งไม่ปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายไปยังหน่วยงานกำกับดูแลผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

8) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

9) เก็บ รวบรวมข้อมูล สถิติ ตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้และวิเคราะห์รายงานหรือข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม และประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

10) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

11) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้การให้การศึกษา และฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

12) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

3.3.5 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

“พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้”[171] ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จึงมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่ทั้งนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่ามีอำนาจหน้าที่อย่างใด ซึ่งโดยปกติทั่วไปพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้บังคับบัญชา ได้แก่ คณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม และเลขาธิการ ปปง. มอบหมายตามกรอบที่ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมายและตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่ทั้งนี้การปฏิบัติหน้าที่ในบางกรณีจะต้องได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. ดังนี้

1) แจ้งเป็นหนังสือให้สถาบันการเงินเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนของลูกค้าเป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า และบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าวตามแบบ รายการ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง[172]

2) มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตามความที่บัญญัติไว้ดังนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. จะต้องแสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

---

[171] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 วรรคเก้า

[172] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 22

(4) จับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้าแต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง

3) ยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือ ข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของ สถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใดถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งในกรณีนี้ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอสามารถดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ก็ได้ตามที่เห็นสมควร แต่ทั้งนี้สามารถอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วัน[173]

4) จัดทำเอกสารหลักฐานหรืออำพรางตนเพื่อประโยชน์ ในการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และการดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงิน หรือการดำเนินคดีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย[174]

5) มีอำนาจใช้ และพกพาอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และยุทธภัณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด[175]

นอกจากนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายยังมีอำนาจหน้าที่ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สิน รวมถึงปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่าง ๆ อีกด้วย

3.3.6 อำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน

คำว่า *"ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน"* ไม่ได้กำหนดความหมายไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่ปรากฏความหมายในระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2547 ข้อ 6 วรรคห้าว่า *"ผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่"* หมายความถึง บุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ขอความร่วมมือเรียก หรือ ให้ดำเนินการในบางกรณีที่มีความจำเป็นต้องให้บุคคลภายนอกมาดำเนินการ ซึ่งตามระเบียบฯ ดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้ช่วย

---

[173] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 46

[174] ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการจัดทำเอกสารหลักฐาน และการอำพรางตน พ.ศ. 2559 ข้อ 5

[175] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 46/2

เหลือพนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สิน และจะเห็นได้ว่า *“ผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่”* ตามที่ระเบียบฯ กำหนดความหมายไว้มิได้เกิดจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือการประเมินทรัพย์สินเท่านั้น แต่มีความหมายกว้างกว่านั้นไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่อื่น เช่น การจับกุมผู้กระทำความผิด การตรวจค้น รวบรวมพยานหลักฐาน ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้หากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอาญาซึ่งนอกจากจะมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่าย และความช่วยเหลือในการถูกฟ้องหรือถูกดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วยังได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญาอีกด้วย

นอกจากนี้ คณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และสำนักงาน ปปง. ยังมีอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

เนื่องจากได้มีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 ขึ้น และได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ซึ่งกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยมีการกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และสำนักงาน ปปง. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายดังกล่าว ดังนี้

1) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และสำนักงาน ปปง. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 ประกาศใช้บังคับโดยมีเหตุผลว่า *“โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2556 ขึ้นใช้บังคับเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย แต่มาตรการดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ซึ่งต้องใช้มาตรการในลักษณะเดียวกันกับพระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการดำเนินการ เพื่อรองรับมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทาง*

การเงินแก่ การก่อการร้ายตามที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force on Money Laundering: FATF) กำหนด ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นในการตรากฎหมายและความเป็นเอกภาพของกฎหมาย สมควรนำบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและมาตรการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธ ที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงมากำหนดรวมไว้ในพระราชบัญญัติเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”[176] ทั้งนี้ ปรากฏความในมาตรา 4 ให้คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรม หมายความว่าคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและให้สำนักงาน หมายความว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในหมวด 3 มาตรา 21 และมาตรา 22 ดังนี้

(1) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 ได้แก่

1.1 กำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ และประกาศตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

1.2 กำหนดแนวทางในการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

1.3 กำหนดแนวทางปฏิบัติที่จำเป็นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่ทำรายงานหรือบุคคลอื่นใดดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

1.4 ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

---

[176] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 114 ก, 30 ธันวาคม 2559

(2) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 ดังต่อไปนี้

2.1 ให้คำแนะนำหรือชี้แจงแนวทางการปฏิบัติแก่ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

2.2 กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 รวมถึงการดำเนินคดีกับผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

2.3 รับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 หรือตามกฎหมายอื่น

2.4 เก็บรวบรวมข้อมูลและพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการยึด อายัด หรือริบทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 หรือตามกฎหมายอื่น

ข้อสังเกต

- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 ไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการ ปปง. ไว้เป็นการเฉพาะ เพราะเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลสำนักงาน ปปง. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงาน ปปง.

- คณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และสำนักงาน ปปง. ย่อมมีอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและความผิดมูลฐานอยู่แล้ว และการกระทำความผิดฐานก่อการร้ายก็ได้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย

2) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และสำนักงาน ปปง. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

เนื่องจากพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ได้ประกาศใช้โดยมีเหตุผลว่า *"โดยที่ในปัจจุบันได้มีการนำคริปโทเคอร์เรนซี และโทเคนดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุนผ่านการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวมถึงนำมาซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนในศูนย์ซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล แต่ยังไม่มีกฎหมายที่กำกับหรือควบคุมการดำเนินการดังกล่าวในประเทศไทย ซึ่งทำให้มีการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงิน ระบบเศรษฐกิจของประเทศ และเกิดผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ดังนั้น เพื่อกำหนดให้มีการกำกับและควบคุมการประกอบธุรกิจ และการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล และเพื่อรองรับการนำเทคโนโลยีมาทำให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน อันจะเป็นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีศักยภาพมีเครื่องมือในการระดมทุนที่หลากหลาย รวมทั้งประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอเพื่อใช้ในการตัดสินใจ เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ และป้องกันมิให้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลที่ไม่มีแหล่งที่มาที่ชัดเจนไปใช้ประโยชน์หรือกระทำการใดในลักษณะที่เป็นการหลอกลวงประชาชนหรือที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้"*[177]

จากเหตุผลตามพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการนำคริปโทเคอร์เรนซี และโทเคนดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนซื้อขายและประกอบธุรกิจ รัฐจึงจำเป็นต้องมีการควบคุมและป้องกันมิให้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลเหล่านั้นไปกระทำความผิดโดยหลอกลวงประชาชนหรือนำไปใช้ประกอบธุรกิจ ซึ่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการออกและเสนอขายโทเคนดิจิทัลและการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล และได้กำหนดความไว้ในมาตรา 7 ว่า *"ให้ถือว่าผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลตามพระราชกำหนดนี้เป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน"* ดังนั้น ในกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้น คณะกรรมการ

[177] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก, 13 พฤษภาคม 2561

ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และสำนักงาน ปปง. จึงมีอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย

3) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดความผิดมูลฐาน ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งมีผลให้คณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และสำนักงาน ปปง. มีอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย

3.4 หลักเกณฑ์ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของอนุสัญญากรุงเวียนนาและสอดคล้องกับข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) ในการริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของรัฐเพื่อตัดวงจรทางการเงินของอาชญากร[178] โดยได้นำมาตรการในทางแพ่งซึ่งถือเป็นมาตรการพิเศษมาบังคับใช้เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ ได้กำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพบางประเภทต้องรายงานการทำธุรกรรมแก่สำนักงาน ปปง. รวมถึงได้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ในหมวด 6 มาตรา 48 ถึง มาตรา 59 ประกอบด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ และในชั้นที่ได้มีการฟ้องคดีต่อศาล สำหรับในชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การยับยั้งธุรกรรมที่เกี่ยวข้องอาจมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินโดยใช้วิธีการชั่วคราวต่อทรัพย์สินที่เกี่ยว กับการกระทำความผิดดังกล่าว การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สิน และการคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้ที่มิได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ใน

[178] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 203-217.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมถึงได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ในกฎกระทรวงและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ดังนี้

3.4.1 การตรวจสอบและการเข้าถึงข้อมูลในการทำธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

การตรวจสอบและการเข้าถึงข้อมูลในการทำธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นกรณีที่ปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจจะมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือ เลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต่อไป ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 699/2562 ซึ่งวินิจฉัยว่า เมื่อการกระทำความผิดของผู้คัดค้านที่ 1 เป็นความผิดมูลฐาน คณะกรรมการธุรกรรมย่อมมีอำนาจตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ 1 ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ ตามมาตรา 34 และมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และเมื่อเห็นว่าทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ 1 และบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการ ปปง. ย่อมมีอำนาจร้องขอให้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินได้ตามมาตรา 49

3.4.1.1 การตรวจสอบทรัพย์สินและข้อมูลในการทำธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนี้เป็นการดำเนินการเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถติดตามร่องรอยของทรัพย์สิน และสามารถประเมินมูลค่าของทรัพย์สินที่ปรากฏจากการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งในการตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ได้แก่ คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเร่งด่วน และกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. ปฏิบัติหน้าที่ โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้[179]

1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแล้วแต่กรณี โดยให้ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ

[179] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38

หรือส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้บุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ หรือส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือให้ส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ อันเป็นเหตุให้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

สำหรับการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้นจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง[180] ได้แก่ กฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) โดยได้กำหนดระยะเวลาในการรายงานการทำธุรกรรมไว้ว่า เมื่อสำนักงาน ปปง. ได้รับรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้ว จะต้องทำการตรวจสอบเบื้องต้น ซึ่งถ้าหากปรากฏว่าการทำธุรกรรมใดมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งสำนักงาน ปปง. จะต้องเสนอเรื่องโดยเร็วภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้พบเหตุเช่นนั้น เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้หากคณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่าเรื่องที่เสนอยังไม่เพียงพอก็อาจมอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. ไปตรวจสอบเพิ่มเติมแล้วรายงานให้ทราบก็ได้[181] นอกจากนี้ หากคณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่ายังขาดหลักฐานบางประการที่จะทำให้เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด สามารถมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปปง.ไปตรวจสอบเพื่อให้ได้หลักฐานเพิ่มเติมได้[182] และเมื่อได้หลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว คณะกรรมการ

---

[180] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 วรรคสาม

[181] กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 1

[182] กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 2

ธุรกรรมจะส่งเรื่องให้เลขาธิการ ปปง. ดำเนินการใช้วิธีการชั่วคราวในการยับยั้งธุรกรรมหรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต่อไป[183]

3.4.1.2 การเข้าถึงข้อมูลในการทำธุรกรรม

มาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความไว้ว่า *"ในกรณีที่มีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือ ข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้*

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอดำเนินการ โดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้"

ตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 46 เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายเป็นหนังสือให้สามารถเข้าถึงข้อมูลในตรวจสอบการทำธุรกรรมของสถาบันการเงิน เพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่เป็นเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือกระทำความผิดมูลฐาน โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) ต้องปรากฏพยานหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

2) พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายเป็นหนังสือเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการเข้าถึงข้อมูลในการทำธุรกรรมต้องยื่นคำขอต่อศาลแพ่งเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือ ข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้ โดยยื่นเป็นคำขอฝ่ายเดียวได้

---

[183] กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 3

3) พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายเป็นหนังสือเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการเข้าถึงข้อมูลในการทำธุรกรรมนั้นสามารถใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากศาล ซึ่งศาลจะอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

4) เมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงข้อมูลในการทำธุรกรรมแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งของศาลจะต้องให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าถึงการทำธุรกรรมดังกล่าว

ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเข้าถึงข้อมูลในการทำธุรกรรมนั้น เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1) จัดทำเอกสารหลักฐาน หรืออำพรางตนในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การดำเนินคดีฐานฟอกเงิน หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด[184]

2) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ 1) พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการพกพาอาวุธเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้ถือว่า อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนของสำนักงานเป็นอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนของราชการทหารและตำรวจที่มีหรือ ใช้ในราชการตามมาตรา 5 (1) (ก) แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียม อาวุธปืน พ.ศ. 2490 และยุทธภัณฑ์ของสำนักงาน ปปง. เป็นยุทธภัณฑ์ของราชการทหารหรือตำรวจตามมาตรา 6 (1) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530[185]

3.4.2 การรายงานและการแสดงตนเกี่ยวกับทรัพย์สินในการทำธุรกรรม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการรายงานและการแสดงตนในการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบอาชีพบางประเภท รวมถึงหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องรายงานสถานะทางการเงินและทรัพย์สินต่อสำนักงาน ปปง. ตามความที่บัญญัติไว้ในหมวด 2 ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปรามและควบคุมการกระทำ

---

[184] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 46/1

[185] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 46/2

ความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดมูลฐาน และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

3.4.2.1 การรายงานและการแสดงตนในการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 13 ได้บัญญัติให้สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงาน ปปง. ซึ่งคำว่า *"ธุรกรรม"* นั้น หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน[186] ทั้งนี้ การทำธุรกรรมที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน ปปง. นั้นจะต้องปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวมีลักษณะดังต่อไปนี้ [187]

1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงธุรกรรมที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ตามข้อ (2) ซึ่งต้องรายงานเมื่อมีจำนวนเงินสดตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป[188] นอกจากนี้ การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินต่อสำนักงาน ปปง. เฉพาะธุรกรรมการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ต้องรายงานเมื่อมีจำนวนเงินสดตั้งแต่ห้าแสนบาท[189]

2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องรายงานเมื่อมีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่เจ็ดแสนบาทขึ้นไป[190]

3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมตามข้อ (1) หรือ ข้อ (2) ซึ่งธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนี้ หมายถึง ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้กระทำขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง รวมถึง

---

[186] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3

[187] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 13

[188] กฎกระทรวง กำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 ข้อ 3 (1)

[189] กฎกระทรวง กำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 ข้อ 4

[190] กฎกระทรวง กำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 ข้อ 3 (2)

การพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย[191] ทั้งนี้ ให้รวมถึงธุรกรรมที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลและธุรกรรมบางประเภทซึ่งเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเป็นธุรกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินด้วย[192]

สำหรับสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก่

1) นิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์

2) นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

3) บรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน

4) บริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

5) นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

6) นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจการซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

7) ผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน

8) ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน แต่ไม่หมายความรวมถึงผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (8) ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

---

[191] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3

[192] กฎกระทรวง ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2562) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

3.4.2.2 การรายงานการทำธุรกิจสำหรับผู้ประกอบอาชีพตาม มาตรา 16 (1) ถึง (10)

ผู้ประกอบอาชีพตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดไว้ ได้แก่

1) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการการให้คำแนะนำ หรือการเป็นที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ไม่ใช่สถาบันการเงินตามมาตรา 13

2) ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วย อัญมณีเพชรพลอย หรือทองคำ

3) ผู้ประกอบอาชีพค้าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์

4) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

5) ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาด และค้าของเก่า

6) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้การกำกับหรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

7) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

8) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

9) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

10) ผู้ประกอบอาชีพที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินที่มิใช่เป็นสถาบันการเงิน ซึ่งปรากฏผลจากการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายว่ามีความเสี่ยงที่อาจถูกใช้เป็น

ช่องทางในการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยกำหนดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดซึ่งผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2554 โดยผู้ประกอบอาชีพตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1) ถึงข้อ 10) จะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดดังต่อไปนี้[193]

1) ผู้ประกอบอาชีพตามข้อ 1) 2) 3) 4) 5) และข้อ 8) จะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป

2) ผู้ประกอบอาชีพตามข้อ 6) จะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่ห้าแสนบาทขึ้นไป

3) ผู้ประกอบอาชีพตามข้อ 7) และ 9) จะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป

4) ผู้ประกอบอาชีพตามข้อ 10) จะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป

นอกจากนี้ กรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยัน หรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปแล้ว ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวก็จะต้องรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงาน ปปง. ทราบโดยไม่ชักช้า รวมถึงต้องนำความในมาตรา 14 มาใช้บังคับกับผู้ประกอบอาชีพซึ่งมีหน้าที่ต้องรายงานด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่กรณีผู้มีหน้าที่รายงานดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินเสียเอง[194] ทั้งนี้ มาตรา 14 ได้บัญญัติความว่า *“ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมใดที่ได้กระทำไปแล้วโดยมิได้มีการรายงานตามมาตรา 13 (3) เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามมาตรา 13 ให้สถาบันการเงินรายงานให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า”* ซึ่งมาตรา 13 (3) ได้บัญญัติความถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสด หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ตาม

---

[193] กฎกระทรวง ว่าด้วยกำหนดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดซึ่งผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2544 ข้อ 2

[194] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 16 วรรคสองและวรรคสาม

3.4.2.3 การรายงานการทำธุรกรรมของมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร

การรายงานการทำธุรกรรมของมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรนี้เกิดจากกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยปรากฏพยานหลักฐานตามสมควรว่ามูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรมีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งสำนักงาน ปปง. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการธุรกรรม จะมีคำสั่งเป็นหนังสือดังนี้[195]

(1) ให้มูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้น หรือ

(2) สั่งระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวเป็นเวลาตามที่สำนักงาน ปปง. กำหนด

(3) เข้าไปในสถานที่ดำเนินงานของมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรนั้นในระหว่างเวลาที่พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เมื่อมีเหตุจำเป็นเพื่อดำเนินการตรวจสอบโดยผู้มีอำนาจดังกล่าวได้แก่ เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง.

3.4.2.4 การรายงานจากหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กรมที่ดิน และกรมศุลกากร

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 2 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานที่ดินสังกัดกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย และ กรมศุลกากร สังกัดกระทรวงการคลัง ดังต่อไปนี้

1) การรายงานจากสำนักงานที่ดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 15 กำหนดให้ สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน ปปง. เมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้[196]

---

[195] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 16/1

[196] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 15 (1) ถึง (3)

(1) เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเงินเกินกว่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงซึ่งได้กำหนดเป็นจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป[197]

(2) เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งได้กำหนดไว้ว่ามีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป[198] เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือ

(3) เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

2) การรายงานจากกรมศุลกากร กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรซึ่งได้รับแจ้งรายการเกี่ยวกับการนำเงินตรา ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเงินตราของไทยหรือเงินตราต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเข้ามาในหรือออกนอกประเทศ ถ้าหากมีมูลค่ารวมกันถึงจำนวนที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรดังกล่าวจะต้องรวบรวมและจัดส่งข้อมูลที่ได้รับแจ้งนั้นไปยังสำนักงาน ปปง. ซึ่งจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบการแจ้งรายการที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด[199]

3.4.2.5 ธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงานต่อสำนักงาน ปปง.

ธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงานต่อสำนักงาน ปปง. ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก่ ธุรกรรม ดังต่อไปนี้

1) ธุรกรรมที่พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระรัชทายาท หรือพระบรมวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า เป็นคู่กรณี

2) ธุรกรรมที่รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคู่กรณี

3) ธุรกรรมที่มูลนิธิดังต่อไปนี้เป็นคู่กรณี

(1) มูลนิธิชัยพัฒนา

(2) มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

---

[197] กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 25ข้อ 1 (1)

[198] กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 1 (2)

[199] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 15/1

(3) มูลนิธิสายใจไทย

4) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ที่ทำกับสถาบันการเงิน เว้นแต่

(1) ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

(2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นเรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งแพด้วย

(3) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นยานพาหนะ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรกลอื่นใด

(4) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล

5) การทำสัญญาประกันวินาศภัย เว้นแต่การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันวินาศภัยที่คาดว่าจะต้องจ่ายตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป

6) การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทการได้มาโดยการครอบครองหรือโดยอายุความ ตามมาตรา 1382 หรือมาตรา 1401 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

7) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับการบริการ ดังต่อไปนี้

(1) การบริการรับชำระเงินแทนเฉพาะที่มีมูลค่าน้อยกว่าเจ็ดแสนบาท

(2) การบริการเครือข่ายบัตรเครดิต

(3) การบริการเครือข่ายอีดีซี

(4) การบริการสวิตช์ชิ่งในการชำระเงิน

(5) การบริการหักบัญชี

(6) การบริการชำระดุล

(7) การบริการหักบัญชีเช็ค ดราฟต์ ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารทางการเงินอื่น ๆ

8) ธุรกรรมที่ทำผ่านเครื่องถอนเงินอัตโนมัติหรือผ่านเครื่องฝากเงินอัตโนมัติ

9) ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินภายในประเทศ ดังต่อไปนี้

(1) การโอนเงินหรือการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในสถาบันการเงินหรือระหว่าง สถาบันการเงิน ทั้งนี้ เฉพาะที่ทำขึ้นเพื่อสถาบันการเงินเท่านั้น

(2) การโอนเงินหรือการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในสถาบันการเงิน ทั้งนี้ เฉพาะที่ทำขึ้นเพื่อลูกค้ารายเดียวกันเท่านั้น

ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานตาม (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) และ (9) ไม่รวมถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่สถาบันการเงินได้รายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (1) หรือ (2) แล้ว ไม่ต้องรายงานตามมาตรา 16 (9) อีก

3.4.3 การใช้วิธีการชั่วคราวต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน

การใช้วิธีการชั่วคราวต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการฟอกเงินนี้สามารถกระทำได้โดยการยับยั้งการทำธุรกรรมและยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งเป็นวิธีการที่กำหนดกรอบระยะเวลาไว้ ทั้งนี้ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ได้แสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ได้แก่วิธีการดังต่อไปนี้

3.4.3.1 การยับยั้งการทำธุรกรรม

คำว่า *“ธุรกรรม”* มีความหมายตามความที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ความว่า *“ธุรกรรม หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญาหรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน”* และสำหรับ *“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย”* หมายความว่า *“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และให้หมายความรวมถึงการพยายามกระทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย”*

สำหรับการยับยั้งการทำธุรกรรมได้กำหนดไว้ในมาตรา 35 ความว่า *“ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสามวันทำการ”* และวรรคสองบัญญัติความว่า *“ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนก็ได้แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม”* นอกจากนี้ มาตรา 36 ยังได้บัญญัติถึงกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ ดังความว่า *“ในกรณีที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับ*

การกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ”

จากความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 35 และมาตรา 36 จึงสรุปได้ดังนี้

1) การยับยั้งการทำธุรกรรมเป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม เว้นเสียแต่มีกรณีที่จำเป็นเร่งด่วนจึงกำหนดให้เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมได้

2) กรณีที่จะมีการยับยั้งธุรกรรมได้ต้องปรากฏว่ามีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรหรือมีหลักฐานที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

3) การยับยั้งการทำธุรกรรมสามารถกระทำได้ไม่เกิน 3 วันทำการ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมีอำนาจยับยั้งได้ไม่เกิน 10 วันทำการ

4) การยับยั้งการทำธุรกรรมใด ๆ จะต้องรายงานต่อคณะกรรมการ ปปง. และรายงานให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ทราบด้วย

แนวทางในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่ามีพยานหลักฐานอันสมควรหรือมีหลักฐานที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินนั้น ผู้เสนอรายงานจะต้องพิจารณาด้วยความระมัดระวังอย่างรอบคอบในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้[200]

1) ในเบื้องต้นต้องปรากฏ *“เหตุอันควรสงสัย”* เสียก่อนซึ่งถือเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะซับซ้อน เพราะความสงสัย (Suspicion) ขึ้นอยู่กับความคิดและความรู้สึกของแต่ละบุคคล รวมถึงประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรอบคอบและถูกต้อง ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าประเทศที่มีการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะไม่ระบุไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน แต่ให้เป็นดุลพินิจของผู้ที่มีหน้าที่รายงานเพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณา ซึ่งจะต้องมีหลักฐานที่สามารถทำให้เชื่อได้ว่าธุรกรรมหรือทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

2) ประเภทของธุรกรรมที่ต้องนำมาพิจารณา ได้แก่ ธุรกรรมทุกประเภทที่มีเหตุอันควรสงสัยไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับเงินสดหรือธุรกรรมอื่นใด เช่น การโอนเงินทางโทร

---

[200] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมายและแนวทางปฏิบัติ, หน้า 105-116.

เลข การซื้อดราฟต์ธนาคาร หรือเช็คเดินทาง หรือธุรกรรมใด ๆ ที่จะต้องมีการรายงาน หรือได้มีการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดไปแล้ว ถ้าปรากฏว่ามีพฤติการณ์ที่เข้าลักษณะเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแล้วก็ต้องรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาทั้งสิ้น

3) ปัจจัยในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยสามารถสังเกตได้จากลักษณะ พฤติการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่มีความผิดปกติของการทำธุรกรรม (Unusual nature or circumstances) บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม หรือผู้ทำธุรกรรม ตลอดจนภูมิหลังทางธุรกิจของบุคคลเหล่านั้น ตลอดถึงเอกสารที่เกี่ยวกับการระบุตัวบุคคลที่ปรากฏเป็นเท็จหรือปลอมในการทำธุรกรรม การใช้นามแฝงและใช้สถานที่ต่างกัน โดยสถานที่เหล่านั้นใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกันเพื่อเปิดบัญชีหรือดำเนินการทางบัญชีโดยไม่มีการใช้ชื่อจริง การยอมรับหรือชี้แจงต่อผู้มีหน้าที่รายงานหรือพนักงานหรือตัวแทนซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้น รวมถึงธุรกรรมปกติที่น่าสงสัยซึ่งเกี่ยวข้องกับแหล่งยาเสพติดหรือประเทศที่ส่งผ่านยาเสพติด และพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำธุรกรรม เช่น ความกระวนกระวายหรือความเครียดที่ผิดปกติ

3.4.3.2 การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินถือได้ว่าเป็นมาตรการสำคัญในการหยุดยั้งการฟอกเงินวิธีหนึ่ง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่ขั้นตอนที่ได้มีการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้วพบว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความไว้ในมาตรา 48 ว่า *“ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน”* ส่วนวรรคสองบัญญัติความว่า *“ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม”* ดังนั้น จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม เว้นแต่กรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนจึงให้เลขาธิการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม สำหรับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต้องปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด ๆ ก็ตามที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งนี้ คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ไม่เกิน 90 วันเท่านั้น

สำหรับ *“การยึด”* นี้ หมายถึง การนำสิ่งของหรือทรัพย์สินมาเก็บไว้ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน ส่วน *“การอายัด”* หมายถึง การที่สิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นยังอยู่กับเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ซึ่งเจ้าพนักงานจะมีคำสั่งห้ามเคลื่อนย้ายสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้น เพราะสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้[201] แต่ทั้งนี้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต้องปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และจะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หมวด 1 ว่าด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน สรุปความได้ดังนี้

3.4.3.2.1 หลักเกณฑ์และวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

หลักเกณฑ์ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินประกอบด้วยกระบวนการและวิธีการยึดอสังหาริมทรัพย์ การยึดสังหาริมทรัพย์และการอายัดทรัพย์สินประเภทสิทธิเรียกร้อง เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

1) ก่อนทำการยึดอสังหาริมทรัพย์ใดต้องมีหนังสือแจ้งเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สินทราบ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) กรณีที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ต้องมีหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ทราบโดยเร็ว พร้อมทั้งให้เจ้าพนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวทำบันทึกการสั่งยึดไว้ด้วย[202]

(2) กรณีที่เป็นการยึดสังหาริมทรัพย์ ต้องมีหนังสือแจ้งการยึดให้เจ้าของทรัพย์สินและเจ้าของรวม หรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สินทราบ หากไม่สามารถแจ้งแก่บุคคลดังกล่าวได้ ต้องปิดประกาศแจ้งการยึดไว้ ณ สถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการยึดทรัพย์สินนั้น และที่ทำการของสำนักงาน ปปง. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่ถ้าสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นทรัพย์ที่มีทะเบียน

---

[201] สหรัฐ กิติศุภการ, หลักและคำพิพากษา : กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 347.

[202] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 3.

กรรมสิทธิ์ เช่น เรือกำปั่นหรือเรือที่มีระวางตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไป แพคนอยู่อาศัย เครื่องจักร หรืออากาศยาน ต้องแจ้งการยึดไปยังนายทะเบียนแห่งทรัพย์สินนั้น และให้นายทะเบียนบันทึกการยึดนั้นไว้[203]

2) การยึดทรัพย์สินสามารถดำเนินการได้ทุกวันในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันที ทรัพย์สินนั้นจะสูญหายหรือถูกยักย้าย จึงจะสามารถดำเนินการยึดทรัพย์สินในเวลาอื่นได้[204]

ในส่วนของการยึดอสังหาริมทรัพย์ การยึดสังหาริมทรัพย์ และการอายัดทรัพย์สินมีวิธีการแตกต่างกันกล่าวคือ

3.4.3.2.2 การยึดอสังหาริมทรัพย์

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องดำเนินการด้วยวิธีการ ดังนี้

1) ปิดประกาศการยึดไว้ ณ บริเวณอสังหาริมทรัพย์ที่จะยึด และแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์และเจ้าของรวมทราบ ในกรณีที่ไม่สามารถแจ้งแก่บุคคลดังกล่าวได้ ให้ปิดประกาศแจ้งการยึดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดิน สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่ที่มีการยึดอสังหาริมทรัพย์นั้น และที่ทำการของสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งนี้ หากสามารถนำหนังสือสำคัญสำหรับอสังหาริมทรัพย์มาได้ ต้องนำหนังสือสำคัญนั้นมาเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงาน[205]

2) กรณีที่เป็นการยึดที่ดินที่มีโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งใด ๆ ที่เป็นของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นผู้ที่มีสิทธิรวมอยู่ด้วย จะต้องทำบันทึกถ้อยคำของผู้เป็นเจ้าของ ผู้มีสิทธิหรือผู้ครอบครองโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งใด ๆ นั้น โดยต้องปรากฏว่าบุคคลเหล่านั้นมีสิทธิในที่ดินอย่างไร เช่น สิทธิอาศัย สิทธิการเช่า หรือสิทธิเหนือพื้นดิน[206]

---

[203] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 9

[204] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 5

[205] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 6

[206] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 7

3) การยึดโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น จะต้องจดแจ้งรายละเอียดของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตามสมควร[207]

3.4.3.2.3 การยึดสังหาริมทรัพย์

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องดำเนินการด้วยวิธีการ ดังนี้

1) จัดทำบัญชีทรัพย์สินที่ยึด โดยต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ชื่อ ประเภท จำนวน ขนาด น้ำหนัก และสภาพของทรัพย์สิน โดยมีการลำดับหมายเลขและแสดงเครื่องหมายไว้ที่ทรัพย์สินให้เห็นชัดเจนเป็นที่ประจักษ์ว่าได้มีการยึดทรัพย์สินแล้วตามวิธีที่เห็นสมควร[208]

2) ให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สินนั้น หรือผู้ครอบครองหรือบุคคลในครอบครัวของผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นลงลายมือชื่อรับรองทรัพย์สินที่ได้ยึดไว้ แต่ถ้าหากบุคคลดังกล่าวไม่ยอมลงลายมือชื่อ หรือกรณีที่ไม่มีบุคคลดังกล่าว ต้องจดแจ้งไว้ในบัญชีทรัพย์สินที่ยึดและให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองแห่งท้องที่นั้นลงลายมือชื่อรับรองแทน[209]

3) กรณีที่ไม่สามารถขนย้ายสังหาริมทรัพย์ที่ยึดไว้มาเก็บรักษา ณ สำนักงาน ปปง. หรือสถานที่เก็บรักษาได้ หรือสภาพของสังหาริมทรัพย์นั้นไม่เหมาะสมที่จะนำมาเก็บรักษา พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. ทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร เว้นแต่กรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. ยังมิได้สั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ยึดสังหาริมทรัพย์นั้นจัดการเก็บรักษาไว้ตามสมควรไปพลางก่อน[210]

3.4.3.2.4 การอายัดทรัพย์สิน

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องดำเนินการด้วยวิธีการ ดังนี้

---

[207] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 8

[208] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 10

[209] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 11

[210] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 12

1) เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. ได้มีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินใด พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีหนังสือแจ้งคำสั่งแก่เจ้าของทรัพย์สิน ผู้มีสิทธิหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้น[211]

2) ในกรณีที่เป็นทรัพย์สินประเภทสิทธิเรียกร้องต้องแจ้งแก่บุคคลภายนอกซึ่งมีหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของตามสิทธิเรียกร้องนั้นด้วย[212]

3.4.3.3 ความรับผิดของบุคคลภายนอกในกรณีที่มีการอายัดทรัพย์สิน

ในกรณีที่ค่าแห่งทรัพย์สินประเภทสิทธิเรียกร้องที่ได้อายัดไว้ต้องเสื่อมเสียไปเพราะความผิดของบุคคลภายนอกอันมีสาเหตุมาจากการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอายัดไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ก็ตาม คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจเรียกให้บุคคลภายนอกดังกล่าวรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายใด ๆ อันเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ

3.4.3.4 ผลของคำสั่งอายัดทรัพย์สิน

คำสั่งอายัดทรัพย์สินสามารถออกได้ไม่ว่าหนี้ของบุคคลภายนอกนั้นจะมีข้อโต้แย้ง ข้อจำกัด หรือเงื่อนไขใด ๆ หรือไม่ก็ตาม[213]

หลังจากที่ได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะต้องรายงานให้เลขาธิการ ปปง. และคณะกรรมการธุรกรรมทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สิน[214] โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม[215]

---

[211] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 13

[212] เรื่องเดียวกัน

[213] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 15

[214] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 56

[215] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 56

3.4.4 การประเมินราคาทรัพย์สิน

การประเมินราคาทรัพย์สินได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หมวด 2 ซึ่งมีหลักเกณฑ์เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำไปปฏิบัติ ดังนี้

1) การประเมินราคาทรัพย์สินต้องกระทำโดยเร็วหลังจากที่ได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายใดแล้ว[216]

2) ในการประเมินทรัพย์สินบางประเภทสามารถขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีความชำนาญ เพื่อตรวจสอบประเภท และชนิดของทรัพย์สิน[217]

3) กรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. เห็นว่าราคาทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินต่ำหรือสูงเกินไปสามารถมีคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ชี้แจงเหตุผลในการประเมิน หรือมีคำสั่งให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินนั้นใหม่ได้[218]

วิธีการประเมินราคาทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สินได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการประเมินราคาที่ดิน การประเมินราคาโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง และการประเมินราคาทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งจะต้องประเมินตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้[219]

1) การประเมินราคาที่ดิน ให้ถือหลักเปรียบเทียบกับราคาตลาดหรือราคาที่ใกล้เคียงกับราคาตลาดให้มากที่สุด ทั้งนี้ ต้องไม่ต่ำกว่าราคาประเมินของกรมที่ดินที่ใช้ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

2) การประเมินราคาโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ให้ประเมินดังนี้

(1) อาคารที่ก่อสร้างใหม่ให้ถือหลักการถอดแบบคำนวณตามวิธีการของการก่อสร้าง

(2) อาคารที่ใช้งานแล้วให้คำนวณตามตารางสำเร็จของทางราชการ

---

[216] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 16

[217] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 17

[218] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 18

[219] กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 19

3) การประเมินราคาทรัพย์สินอื่น ๆ ให้ประเมินดังนี้

(1) ทรัพย์สินใหม่ให้ถือราคาตลาดเป็นเกณฑ์ในการประเมิน

(2) ทรัพย์สินเก่า ให้ถือตามราคาตลาดหักด้วยค่าเสื่อมราคาตามสภาพความเป็นจริงหรือตามวิธีการอื่นที่กำหนดไว้

(3) หุ้นในตลาดหลักทรัพย์ให้ใช้ราคาซื้อขายครั้งหลังสุด ส่วนหุ้นกู้ให้ใช้ราคาที่ตราไว้และหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ให้ประเมินราคาโดยการประเมินฐานะทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัทนั้น

3.4.5 การเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความไว้ในมาตรา 48 วรรคสี่ ความว่า

"ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง" จะเห็นได้ว่า ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นอาจเป็นไปได้ว่าทรัพย์สินหรือธุรกรรมที่ถูกยึดหรืออายัดนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงต้องมีการเพิกถอนการยึดหรืออายัดเพื่อความเป็นธรรมแก่บุคคลดังกล่าว โดยผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียจะต้องดำเนินการตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้

1) ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจะต้องยื่นคำขอต่อเลขาธิการ ปปง. พร้อมด้วยหลักฐานที่แสดงให้เห็นได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2) เมื่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ได้ตรวจสอบคำขอและหลักฐานจนครบถ้วนแล้วปรากฏว่ามีความถูกต้อง ให้เสนอคำขอพร้อมทั้งหลักฐานและความเห็นต่อเลขาธิการ ปปง. เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณามีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น

3) ผู้ยื่นคำขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดมีสิทธิเข้าชี้แจงหรือนำบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือที่ปรึกษาเข้าร่วมชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาคำขอและหลักฐานที่ได้แสดงไว้ได้

3.4.6 การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในขั้นตอนต่อไปหลังจากที่ได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้วก็จะต้องมีการเก็บรักษาทรัพย์สินและจัดการทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินนี้ได้บัญญัติความไว้ในมาตรา 57 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ความว่า “การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินซึ่งคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ หรือศาลแล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

สำหรับระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 กำหนดไว้มีด้วยกัน 4 หมวด ได้แก่

หมวด 1 หน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน

หมวด 2 วิธีการเก็บรักษาทรัพย์สิน

หมวด 3 วิธีการจัดการทรัพย์สิน

หมวด 4 การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืน

การกำหนดระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บรักษาทรัพย์สินในระหว่างที่มีการยึดหรืออายัด เพราะทรัพย์สินบางประเภทอาจเป็นเงินสด หรืออาจเป็นทรัพย์สินที่มีการเสื่อมสลายหรือเสื่อมราคาได้ง่าย ทั้งอาจเป็นทรัพย์สินที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อผู้อื่น ฯลฯ จึงจำเป็นต้องกำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเก็บรักษาและวิธีการในการเก็บรักษาให้ชัดเจน เนื่องจากทรัพย์สินเหล่านั้นอาจมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งศาลไม่สามารถมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ สำหรับสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในแต่ละหมวดมีดังนี้

3.4.6.1 หน้าที่ในการเก็บรักษาทรัพย์สิน[220]

หลังจากที่ได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายใดแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินจะต้องนำทรัพย์สินและเอกสารที่เกี่ยวข้องส่งมอบให้ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สิน เพื่อเก็บรักษาไว้

กรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นอสังหาริมทรัพย์หรือเป็นกิจการ เช่น อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรมที่มีรายได้จากการประกอบกิจการดังกล่าว หรือเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือเป็นกิจการที่เมื่อนำออกบริหารจัดการแล้วอาจก่อให้เกิดรายได้ขึ้น ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สินจะต้องรีบรายงานเลขาธิการ ปปง. ทันทีเพื่อพิจารณาสั่งการในการรักษาตัวทรัพย์หรือกิจการนั้น

ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด ได้แก่ ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สิน หรือคณะกรรมการซึ่งเลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งแต่งตั้งขึ้นในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควร ซึ่งจะต้องประกอบด้วยข้าราชการในสำนักงาน ปปง. มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ทั้งนี้ คณะกรรมการดังกล่าวอาจตั้งขึ้นได้หลายคณะ และอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สินให้เป็นผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินประเภทใดหรือทรัพย์สินรายใดโดยเฉพาะก็ได้

ส่วนหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินนั้นกำหนดให้ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สินหรือคณะกรรมการซึ่งเลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งแต่งตั้งขึ้น ต้องปฏิบัติดังนี้

1) ตรวจสอบความถูกต้องของทรัพย์สินที่จะต้องเก็บรักษาหรือส่งมอบ

2) จัดทำบัญชีทรัพย์สินที่เก็บรักษา

3) จัดทำหลักฐานการรับหรือส่งมอบทรัพย์สิน

4) เก็บรักษากุญแจหรือรหัสของสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สิน ซึ่งการเก็บรักษากุญแจหรือรหัสนี้ให้แยกกัน โดยเลขาธิการ ปปง. จะแต่งตั้งข้าราชการในกองบริหารจัดการทรัพย์สินเป็นผู้เก็บรักษากุญแจหรือรหัสนั้น และถ้าหากเป็นกรณีที่ต้องใช้กุญแจหลายดอกร่วมกันก็จะแต่งตั้งผู้เก็บรักษากุญแจแต่ละดอกแยกกัน

---

[220] ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 ข้อ 4 ถึง ข้อ 7

5) ตรวจสอบสภาพทรัพย์สิน เช่น ความชำรุดบกพร่อง และรายงานความเปลี่ยนแปลงหรือผลการตรวจสอบสภาพของทรัพย์สินตามที่เลขาธิการ ปปง. กำหนด

6) เก็บรักษาทรัพย์สินที่ได้รับมอบไว้ในที่ปลอดภัย

7) ส่งมอบทรัพย์สินแก่บุคคลที่เลขาธิการ ปปง. มีคำสั่ง

3.4.6.2 วิธีการเก็บรักษาทรัพย์สิน[221]

วิธีการเก็บรักษาทรัพย์สินจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) จัดทำบัตรหรือเครื่องหมายติดไว้กับทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในบัญชีเก็บรักษาทรัพย์สิน เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการค้นหาและอ้างอิง

2) เก็บรักษาทรัพย์สินตามประเภท สภาพ และขนาดของทรัพย์สินในสถานที่หรือห้องที่มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย

ในการเก็บรักษาทรัพย์สินบางประเภท เช่น อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่ไม่สะดวกแก่การขนย้าย หรือเป็นภาระแก่ทางราชการ หรือเป็นเงินสด ฯลฯ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

การเก็บรักษาอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่ไม่สะดวกแก่การขนย้าย หรือเป็นภาระแก่ทางราชการต้องปฏิบัติดังนี้

1) จัดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์

2) จัดให้ผู้อื่นดูแลรักษาทรัพย์สิน เช่น จ้างคนเฝ้าทรัพย์สินนั้น

3) จัดให้ส่วนราชการนำทรัพย์สินนั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ หรือ

4) จัดการนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดและเก็บรักษาเงินสดไว้แทน

อย่างไรก็ตาม ในการเก็บรักษาทรัพย์สินนี้หากเป็นกรณีที่มีระเบียบอื่นใดกำหนดการดำเนินการไว้ก็จะต้องดำเนินการตามระเบียบนั้น ๆ ด้วย

---

[221] ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 ข้อ 8 ถึง ข้อ 12

การเก็บรักษาอสังหาริมทรัพย์หรือเป็นกิจการ เช่น อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม ที่มีรายได้จากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว หรือเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือกิจการที่สามารถนำออกบริหารจัดการแล้วเกิดรายได้ ให้เลขาธิการ ปปง. ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้จัดการหรือมีคำสั่งให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ หรือกิจการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้ส่งมอบเงินรายได้ทั้งหมดหรือบางส่วนแก่ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินภายในกำหนดเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้เพื่อเก็บรักษาเช่นเดียวกับทรัพย์สิน พร้อมทั้งรายงานให้คณะกรรมการ ปปง. ทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม

การเก็บรักษาทรัพย์สินที่เป็นเงินสด ให้รีบนำเข้าฝากในสถาบันการเงินตามที่คณะกรรมการธุรกรรมกำหนดภายในวันที่ได้รับทรัพย์สินโดยไม่ชักช้า แต่ถ้าหากไม่สามารถนำเข้าฝากได้ทันเพราะเหตุที่สถาบันการเงินปิดทำการแล้วก็ให้นำเข้าฝากในโอกาสแรกที่สถาบันการเงินเปิดทำการ ทั้งนี้ ถ้าหากทรัพย์สินที่เก็บรักษาเป็นเงินตราต่างประเทศที่อาจแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยได้ ให้แลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยก่อนนำเข้าฝากยังสถาบันการเงินดังกล่าว

การเก็บรักษาทรัพย์สินที่เป็นอัญมณี เครื่องทองรูปพรรณ หรือของมีค่าอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน ให้ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สิน หรือคณะกรรมการซึ่งเลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งแต่งตั้งขึ้นในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควร มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในที่ปลอดภัยตามที่เห็นสมควร พร้อมทั้งทำบัญชีทรัพย์สินประกอบด้วย โดยจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นตามสมควร

3.4.6.3 วิธีการจัดการทรัพย์สิน[222]

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 57 วรรคสอง ได้บัญญัติถึงวิธีการจัดการทรัพย์สินบางประเภทที่อาจมีความไม่เหมาะสมจะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น โดยกำหนดให้เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกัน หรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้ ดังนั้น วิธีการจัดการทรัพย์สินจึงเป็นกรณีที่ต้องดำเนินการต่อทรัพย์สินบางประเภทที่เก็บรักษาไว้แต่มีปัญหาในการเก็บรักษาบางประการ เช่น ทรัพย์สินนั้นอาจเป็นทรัพย์สินที่เป็นของสด หรือเสื่อมสภาพได้ง่าย หรือทรัพย์สินนั้นอาจมีลักษณะสกปรก มีกลิ่น หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือเสื่อมค่า ฯลฯ ซึ่งจะต้องมีการจัดการเพื่อให้เหมาะสมกับการเก็บรักษา แต่ทั้งนี้การจะนำทรัพย์สินเคลื่อนย้ายออกนอกสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินต้องได้รับ

---

[222] ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 ข้อ 13 ถึง ข้อ 16

อนุญาตเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. ก่อน และผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินก็จะต้องรายงานต่อเลขาธิการ ปปง. โดยเร็วเพื่อพิจารณาสั่งการ ซึ่งจะต้องปรากฏสาเหตุและความจำเป็นดังต่อไปนี้

1) ทรัพย์สินที่จะต้องเก็บรักษาเป็นของสด ของเสีย หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือเกิดค่าใช้จ่ายเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

2) ทรัพย์สินที่เก็บรักษาไว้มีลักษณะที่อาจทำให้สกปรกเลอะเทอะหรือมีกลิ่น หรืออาจรบกวนหรือก่อความรำคาญ

3) ทรัพย์สินนั้นมีน้ำหนักมาก หรือไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย หรือมีขนาดใหญ่มาก หรือเปลืองเนื้อที่ในการเก็บรักษา

4) ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งโดยสภาพอาจก่อให้เกิดอันตรายได้โดยง่าย เช่น สารเคมี หรือสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงต่าง ๆ

5) ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่มีความจำเป็นต้องเก็บรักษาไว้ในสถานที่โดยเฉพาะ เพื่อรักษาคุณภาพของตัวทรัพย์สิน หรือเป็นทรัพย์สินที่มีขั้นตอนหรือมีวิธีการเก็บรักษาเป็นพิเศษ

6) ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งอาจเสื่อมค่าหรือราคาหรือหากปล่อยทิ้งไว้จะทำให้ไร้ประโยชน์

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเลขาธิการ ปปง. เห็นว่าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาตามข้อ (1) ถึง ข้อ (6) ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือการเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากเกินสมควร เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจในการสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์ หรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการได้ ทั้งนี้ จะต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9783/2553 ต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9783/2553 ในกรณีที่ทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งยึดไว้ชั่วคราวไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นนั้น มาตรา 57 วรรคสอง บัญญัติถึงวิธีการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดไว้ว่า *“...เลขาธิการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้”* จะเห็นได้ว่า การที่เลขาธิการของจำเลยนำ

รถบรรทุกและพ่วงบรรทุกจำนวน 209 คันของโจทก์ทั้งสองออกขายทอดตลาดในขณะที่คดีร้องขอให้ทรัพย์สินตามคำร้องตกเป็นของแผ่นดินยังอยู่ในระหว่างการพิจารณานั้น เป็นการใช้ดุลพินิจตามอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการของจำเลยเกี่ยวกับการรักษาและจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งยึดไว้ชั่วคราวตามกระบวนการและขั้นตอนของกฎหมายที่มาตรา 48 และมาตรา 57 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ บัญญัติให้มีอำนาจกระทำได้ อีกทั้งเป็นการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งให้ยึดไว้ชั่วคราวในระหว่างที่คดีร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินอยู่ในระหว่างการพิจารณา

3.4.6.4 การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืน

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคสี่ ได้บัญญัติความว่า *“เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญ ซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินดังกล่าวภายในสองปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา ให้สำนักงานดำเนินการนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน และในกรณีที่มีผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปี ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือ เงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”* และในมาตรา 51/1 ได้กำหนดความไว้ว่า *“ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้อง ไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้สำนักงานนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน”* และความในวรรคสองบัญญัติว่า *“ในกรณีที่มีผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปีตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปีให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”* เป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับการขอคืนทรัพย์สินว่าผู้ที่จะขอคืนทรัพย์สินต้องขอรับคืนทรัพย์สินภายใน

ระยะเวลา 2 ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการ ปปง. มีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา หรือ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้อง ไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งถ้าหากพ้นระยะเวลาดังกล่าวให้ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สินดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ หรือระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องโดยอนุโลม

ทั้งนี้ ทรัพย์สินที่ไม่มีผู้รับคืนดังกล่าวเมื่อพ้น 2 ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการ ปปง. วินิจฉัยไม่ให้ยื่นคำร้อง หรือไม่วินิจฉัยภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือศาลมีคำสั่งให้คืน ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินต้องนำทรัพย์สินหรือเงินนั้นส่งให้กองทุน และให้กองทุนมีหน้าที่เก็บรักษาและบริหารจัดการทรัพย์สินหรือเงินนั้นต่อไปตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ หรือระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับกับการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินหรือเงินนั้น จนกว่าจะมีผู้มารับคืนหรือตกเป็นของกองทุนเมื่อล่วงพ้น 20 ปี

สำหรับการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการนั้น จะต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 57 วรรคสาม ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วย การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2543

3.4.7 การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2543 กำหนดไว้ด้วยกัน 4 หมวด ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป

หมวด 2 การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์

หมวด 3 การขายทอดตลาด

หมวด 4 การนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

สาระสำคัญในแต่ละหมวดมีดังนี้

3.4.7.1 หลักเกณฑ์ในการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

กฎหมายกำหนดให้เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ โดยมีประกันหรือหลักประกัน หรือให้นำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หรือให้นำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ซึ่งจะต้องปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นมีลักษณะที่ไม่เหมาะสมจะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการ ได้แก่ ทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 ข้อ 14 (1) ถึง (6) ดังได้กล่าวมาแล้ว

3.4.7.2 การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์

1) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ ดังนี้

(1) เหตุผล ความจำเป็น และความเร่งด่วนที่จะต้องให้รับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์

(2) ความน่าเชื่อถือของผู้ที่จะรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์

(3) ประเภทและมูลค่าของทรัพย์สินและลักษณะของการรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ว่าจะมีความเสี่ยงภัยหรือเสี่ยงต่อความเสียหายหรือไม่ เพียงใด

(4) ระยะเวลาที่จะให้รับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

2) การกำหนดให้มีการประกันหรือวางหลักประกัน ในการอนุญาตให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยซึ่งจะต้องมีประกันหรือหลักประกัน โดยมีการทำเป็นสัญญาก่อนส่งมอบทรัพย์สิน ซึ่งเลขาธิการ ปปง. อาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับอนุญาตปฏิบัติ เช่น การวางเงินสด พันธบัตรรัฐบาลไทย เช็คธนาคารหรือดราฟต์ที่อาจขึ้นเงินได้ในวันส่งมอบเป็นหลักประกัน หุ้นหรือหุ้นกู้ที่ออกโดยนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น อสังหาริมทรัพย์ หลักทรัพย์อื่นที่เลขาธิการ ปปง. เห็นสมควรให้รับเป็นประกันได้

3) กรณีที่ผู้รับอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือการรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต เลขาธิการ ปปง. อาจมีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาตทั้งหมดหรือบางส่วน หรืออาจกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมขึ้นด้วยก็ได้ หรืออาจมีคำสั่งให้วางหลักประกันเพิ่มขึ้นหรือดีกว่าเดิมภายในเวลาที่กำหนดก็ได้ ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้นำทรัพย์สินไป

ดูแลและใช้ประโยชน์จะต้องส่งคืนทรัพย์สินแก่สำนักงาน ปปง. ทันที เมื่อมีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาต หรือเมื่อครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาต หรือเมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน

4) การคืนหลักประกันแก่ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้นำทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์นั้น ถ้าบุคคลดังกล่าวได้ปฏิบัติถูกต้องตามสัญญาและได้ส่งคืนทรัพย์สินนั้นแล้ว เลขาธิการ ปปง. จะต้องคืนหลักประกันให้กับผู้นั้น แต่ถ้าทรัพย์สินที่ส่งคืนมีความชำรุดบกพร่องหรือเสียหายอันเกิดจากการนำทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ ก็จะต้องหักค่าเสียหายจากหลักประกันนั้นตามส่วน หรือจะไม่หักค่าเสียหายก็ได้ แต่ถ้าผู้ได้รับอนุญาตไม่ส่งทรัพย์สินคืนตามสัญญาก็ให้เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจริบหลักประกันได้

3.4.7.3 การขายทอดตลาด

เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขายทอดตลาดขึ้น มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ประกอบด้วย ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าลงมาเป็นกรรมการและเลขานุการมีหน้าที่ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในหมวดทั่วไป ซึ่งต้องกระทำโดยเปิดเผยตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด พ.ศ. 2566 โดยเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดให้สำนักงาน ปปง. เก็บรักษาไว้ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วย การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด ในส่วนที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินที่เป็นเงินสด

อย่างไรก็ตาม หากศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด แต่ถ้าปรากฏว่ามีผู้เสียหายร้องคัดค้านและคำคัดค้านฟังขึ้นก็ต้องคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้เสียหาย ดังตัวอย่างตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1323/2565

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1323/2565 ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้นำห้องชุด 84 ห้อง ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชดใช้คืนให้แก่ผู้คัดค้านที่ 3 เป็นเงิน 40,000,000 บาท หากขายทอดตลาดได้เงินน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ชดใช้คืนเพียงเท่าที่ขายได้ กรณีขายทอดตลาดได้เงินเกินจำนวนดังกล่าว ให้เงินส่วนที่เกินพร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดินนั้น เมื่อเงินที่ผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 นำไปซื้อห้องชุดเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินที่ผู้คัดค้านที่ 3 ต้องเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่เป็นความผิดมูลฐาน อันเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และผู้คัดค้านที่ 3 ซึ่งเป็นผู้เสียหายร้องขอให้คืนทรัพย์สินหรือชดใช้คืน ประกอบกับผู้ร้องไม่คัดค้าน กรณีจึงต้องคืนห้องชุด 84 ห้องแก่ผู้คัดค้านที่ 3 ตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคหก โดยไม่อาจมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 วรรคหนึ่ง

ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ผู้คัดค้านที่ 3 มิได้ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบมาตรา 246 และมาตรา 252 ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการขออนุญาตฎีกาในคดีแพ่ง พ.ศ. 2558 ข้อ 6 (เดิม) ซึ่งใช้บังคับในเวลาที่ผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 ยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกา กำหนดว่า การขออนุญาตฎีกา ให้ยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นโดยต้องแสดงถึง (1) ปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมายที่ขออนุญาตฎีกาโดยชัดแจ้ง (2) ปัญหาที่ขออนุญาตฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 249 หรือในข้อกำหนดนี้ซึ่งศาลฎีกาควรรับวินิจฉัย เมื่อคำร้องขออนุญาตฎีกาของผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 ไม่ได้ระบุถึงประเด็นปัญหาตามฎีกาประเด็นใดไว้ด้วย จึงถือไม่ได้ว่าผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 ประสงค์จะขออนุญาตฎีกาในประเด็นปัญหานั้น และปัญหานั้นได้รับอนุญาตให้ฎีกาจากศาลฎีกาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

3.4.7.4 การนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจในการพิจารณาว่าทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในหมวด 1 จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดของสำนักงาน ปปง. เลขาธิการ ปปง. ก็อาจอนุญาตให้หน่วยงานนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ได้

สำหรับส่วนราชการอื่นที่มีความประสงค์จะขอนำทรัพย์สินใดไปใช้ประโยชน์ หัวหน้าส่วนราชการมีหนังสือแสดงความจำนงต่อเลขาธิการ ปปง. ขอนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ซึ่งจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

1) หน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ประสงค์จะขอนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์

2) ประเภทของทรัพย์สินที่จะนำไปใช้ประโยชน์

3) เหตุผลและความจำเป็นที่จะขอนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ ลักษณะและระยะเวลาของการใช้ประโยชน์

4) การดูแลรักษาและความรับผิดชอบในกรณีที่ทรัพย์สินที่จะขอนำไปใช้ประโยชน์เกิดความชำรุดบกพร่อง เสียหาย และสูญหาย

เมื่อหัวหน้าส่วนราชการได้แสดงความจำนงขอนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ต่อเลขาธิการ ปปง. แล้ว หากเลขาธิการ ปปง. เห็นว่าทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมกับการเก็บ

รักษาไว้ และการนำทรัพย์สินไปใช้จะเป็นประโยชน์ของทางราชการดังกล่าวมาแล้ว เลขาธิการ ปปง. จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1) ส่วนราชการนั้นเป็นส่วนราชการที่มีหน้าที่ปราบปรามการกระทำความผิดมูลฐานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2) เหตุผลและความจำเป็นที่ขอนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

3) ภาระต่าง ๆ ที่จะตกแก่ทางราชการ หากไม่นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์

4) ความเสียหายหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์

5) พฤติการณ์ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

6) พฤติกรรมอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

เมื่อเลขาธิการ ปปง. ได้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว และเห็นว่าการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของส่วนราชการอื่นเป็นส่วนราชการที่มีหน้าที่ปราบปรามการกระทำความผิดมูลฐานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว เลขาธิการ ปปง. จะต้องเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ปปง. เพื่อพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

เมื่อส่วนราชการใดได้รับอนุญาตให้นำทรัพย์สินใดไปใช้ประโยชน์แล้ว เลขาธิการ ปปง. จะต้องจัดให้มีเอกสารการส่งมอบและรับมอบทรัพย์สินนั้นไว้เป็นหลักฐานและมีหนังสือแจ้งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทราบ

หน้าที่ของส่วนราชการที่นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์มีดังนี้

1) หน้าที่ใช้และบำรุงรักษาทรัพย์สินนั้น

2) ในกรณีที่มีความเสียหายหรือทรัพย์สินนั้นสูญหาย ให้รีบดำเนินการตามระเบียบของทางราชการและแจ้งให้เลขาธิการ ปปง. ทราบทันที และรายงานให้คณะกรรมการ ปปง. ทราบ

3) เมื่อหมดความจำเป็นที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นต่อไป หรือเมื่อครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาตแล้ว หรือเมื่อเลขาธิการ ปปง. เพิกถอนการอนุญาต ให้ส่วนราชการนั้นคืนทรัพย์สินที่นำไปใช้ ในสภาพที่เป็นอยู่ในขณะที่ได้รับมอบทรัพย์สิน เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นจะเสื่อมลงโดยสภาพของทรัพย์สินนั้นเอง ซึ่งเลขาธิการ ปปง. จะต้องดำเนินการตามที่เห็นสมควรแล้วรายงานให้คณะกรรมการ ปปง. ทราบ

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากส่วนราชการนั้นเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์อีกต่อไป จะต้องมีหนังสือถึงเลขาธิการ ปปง. เพื่อขอใช้ประโยชน์ก่อนครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาตไม่น้อยกว่า 15 วัน พร้อมทั้งแจ้งเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเลขาธิการ ปปง. ต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์และเหตุผลเช่นเดียวกับตอนที่ขออนุญาต หากเลขาธิการ ปปง. ไม่อนุญาต ส่วนราชการนั้นต้องคืนทรัพย์สินดังกล่าวภายในกำหนดเวลาเช่นเดียวกัน

3.4.7.5 การคืนทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 57 วรรคสี่ บัญญัติความว่า *“ถ้าความปรากฏในภายหลังว่า ทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้น พร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี”* และ วรรคห้าบัญญัติว่า *“การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”* จากความที่บัญญัติไว้มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) ต้องปรากฏว่าทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการนั้น มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2) การชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองให้เป็นไปตามจำนวนที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด

3) กรณีที่ไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี

4) เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี

5) การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด

ทั้งนี้ ให้สังเกตการขอคืนทรัพย์สินจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5120 – 5122/2562 ดังต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5120 – 5122/2562 วินิจฉัยว่า เงินของผู้คัดค้านที่ 1 ที่ อ. ขออนุมัติถอนมาจากบัญชีเงินฝากของผู้คัดค้านที่ 1 เป็นแคชเชียร์เช็คระบุชื่อผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้รับเงิน เพื่อนำไปฝากยังธนาคารผู้คัดค้านที่ 2 สาขาสุวินทวงศ์ ไม่ได้มีการนำเข้าฝากที่สาขาดังกล่าว แต่กลับนำไปฝากที่ธนาคารผู้คัดค้านที่ 2 ในบัญชีชื่อของ พ. ที่สาขาดิอเวนิว โดยไม่ปรากฏเหตุที่จะอ้างโดยชอบ จากนั้นมีการโอนเงินไปยังบุคคลต่าง ๆ แม้เงินที่ฝากจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้รับฝากคือธนาคารผู้คัดค้านที่ 2 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 672 แต่เมื่อเงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินจำนวนเดียวกับที่เป็นของผู้คัดค้านที่ 1 ที่ถูกถอนออกมาและนำไปฝากโดยผิดวัตถุประสงค์ บุคคลอื่นผู้มีชื่อเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากตามจำนวนที่เบิกถอนมาจากบัญชีของผู้คัดค้านที่ 1 โดยไม่ชอบดังกล่าวย่อมไม่อาจอ้างสิทธิใดได้ เมื่อผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งเงินของตนจาก อ. กับพวกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 แม้ต่อมาจะมีการถ่ายโอนเงินของผู้คัดค้านที่ 1 หรือนำไปดำเนินการอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นการนำไปซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่น ทรัพย์สินต่าง ๆ เหล่านั้นก็ไม่ตกเป็นของแผ่นดินและต้องถูกดำเนินการเพื่อให้ได้เงินมาคืนแก่ผู้คัดค้านที่ 1 ผู้มีสิทธิที่แท้จริงจนครบจำนวน ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ทรัพย์สินรายการที่ 42 เป็น *“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”* ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยผู้คัดค้านที่ 7 นำเงินที่ได้จากการที่ผู้คัดค้านที่ 7 และ อ. กับพวกได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (5) (18) โอนเข้าบัญชีผู้คัดค้านที่ 7 แล้วผู้คัดค้านที่ 7 นำเงินที่รับโอนมาดังกล่าวซื้อทรัพย์สินรายการที่ 42 แล้วขายฝากทรัพย์สินนั้นไว้แก่ผู้คัดค้านที่ 9 และไม่ไถ่คืนในกำหนด เมื่อผู้คัดค้านที่ 9 ซื้อฝากทรัพย์สินรายการที่ 42 นี้โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน ในระหว่างผู้ร้องกับผู้คัดค้านที่ 9 ศาลย่อมสั่งคืนทรัพย์สินรายการนี้ให้แก่ผู้คัดค้านที่ 9 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51/1 ทรัพย์สินรายการนี้จึงไม่ตกเป็นของแผ่นดินตามคำร้องของผู้ร้อง แต่ปรากฏว่าผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้เสียหายจากการกระทำของผู้คัดค้านที่ 7 กับพวก ผู้คัดค้านที่ 1 จึงมีสิทธิติดตามและเอาทรัพย์คืนจากผู้คัดค้านที่ 7 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 เมื่อผู้คัดค้านที่ 7 นำเงินของผู้คัดค้านที่ 1 ไปซื้อทรัพย์สินรายการที่ 42 ผู้คัดค้านที่ 7 จึงไม่มีสิทธิยึดถือทรัพย์สินรายการนี้ไว้ แต่ต้องคืนแก่ผู้คัดค้านที่ 1 เมื่อต่อมาผู้คัดค้านที่ 7 นำทรัพย์สินรายการนี้ไปขายฝากไว้แก่ผู้คัดค้านที่ 9

แม้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินรายการนี้จะตกเป็นของผู้คัดค้านที่ 9 แต่เมื่อผู้ขายฝากอาจไถ่ทรัพย์นั้นคืนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 491 และการที่ผู้คัดค้านที่ 1 มีสิทธิติดตามและเอาทรัพย์คืนดังกล่าว ผู้คัดค้านที่ 1 ย่อมอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ของผู้คัดค้านที่ 7 จึงอาจใช้สิทธิเรียกร้องของผู้คัดค้านที่ 7 ซึ่งเป็นลูกหนี้ในทรัพย์สินรายการนี้แทนผู้คัดค้านที่ 7 กรณีนี้เพื่อคุ้มครองผู้คัดค้านที่ 1 ซึ่งเป็นผู้เสียหายจึงควรให้ดำเนินการเสมือนมีการใช้สิทธิไถ่ถอนทรัพย์ที่ขายฝากจากผู้คัดค้านที่ 9 เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมระหว่างผู้คัดค้านที่ 1 และผู้คัดค้านที่ 9 จึงไม่อาจให้ทรัพย์สินรายการนี้ตกเป็นของผู้คัดค้านที่ 9 ผู้รับซื้อฝากได้ แต่ควรให้ผู้คัดค้านที่ 9 ได้รับเงินค่าสินไถ่ตามที่กำหนดไว้ในหนังสือสัญญาขายฝากโดยนำทรัพย์สินนี้ออกขายทอดตลาดนำเงินชำระสินไถ่แก่ผู้คัดค้านที่ 9 และคืนส่วนที่เหลือ (หากมี) ให้แก่ผู้คัดค้านที่ 1 เมื่อการขายทอดตลาดทรัพย์สินรายการที่ 42 เป็นส่วนของวิธีการที่จะให้ทรัพย์สินนั้นถูกนำไปคืนแก่ผู้เสียหาย ขณะเดียวกันก็คุ้มครองผู้รับโอนทรัพย์สินโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน สินไถ่ดังกล่าวจึงไม่ใช่หนี้เงินที่แท้จริงซึ่งหากลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดก็ให้คิดดอกเบี้ยตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาจึงเห็นสมควรไม่กำหนดดอกเบี้ยในสินไถ่ให้ผู้คัดค้านที่ 9

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 666/2564 ร. เช่าซื้อรถยนต์พิพาทจากผู้คัดค้าน แต่ชำระค่าเช่าซื้อยังไม่ครบถ้วน กรรมสิทธิ์ในรถยนต์พิพาทจึงยังคงเป็นของผู้คัดค้าน เมื่อผู้คัดค้านให้ ร. เช่าซื้อรถยนต์พิพาทและรับเงินตามสัญญาเช่าซื้อโดยสุจริตไม่ทราบว่า ร. นำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาชำระค่างวดเช่าซื้อบางส่วน ผู้คัดค้านจึงชอบที่จะขอคืนรถยนต์พิพาทได้ แต่รถยนต์พิพาทคงมีส่วนที่เป็นทรัพย์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งต้องตกเป็นของแผ่นดินรวมอยู่ด้วย โดยเมื่อ ร. ชำระค่าเช่าซื้อให้ผู้คัดค้านยังไม่ครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อ จึงเหลือเงินลงทุนของผู้คัดค้านที่ยังขาดอยู่ ซึ่งผู้คัดค้านมีสิทธิที่จะได้รับ จึงให้คืนเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดรถยนต์พิพาทแก่ผู้คัดค้านตามจำนวนเงินลงทุนที่ยังขาดพร้อมดอกผลส่วนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้คัดค้านชำระไปก่อนแล้ว ผู้คัดค้านเรียกเก็บจาก ร. เมื่อชำระเงินให้แก่ผู้คัดค้านแล้วบางส่วน ส่วนที่ยังขาดอยู่ผู้คัดค้านมีสิทธิรับคืนได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 82/3 วรรคสาม

ส่วนระเบียบตามข้อ (5) ที่กำหนดว่าการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. 2543 กำหนดให้เลขาธิการ ปปง. แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ ประกอบด้วยข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ให้มีหน้าที่ประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินประเภทใดโดยเฉพาะก็ได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจขอให้ผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญหรือชำนาญเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทใดโดยเฉพาะเป็นผู้ตรวจสอบและให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับ

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินนั้นก็ได้ ส่วนหลักเกณฑ์ในการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สิน มีดังนี้

1) ถ้าทรัพย์สินนั้นเสียหายและสามารถซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ ให้ประเมินค่าเสียหายเท่ากับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

2) ถ้าทรัพย์สินนั้นเสื่อมสภาพเนื่องจากการใช้งาน ให้ประเมินค่าเสื่อมสภาพเท่ากับค่าเสื่อมสภาพที่คำนวณได้ ตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการใช้ในการคำนวณราคาเมื่อทรัพย์สินของทางราชการเสียหายหรือสูญหาย

ทั้งนี้ เลขาธิการ ปปง. อาจมีคำสั่งให้คณะกรรมการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพชี้แจงเหตุผลและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สิน หรือสั่งให้มีการประเมินใหม่ก็ได้หากเห็นว่าค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินที่ประเมินไว้นั้นสูงหรือต่ำเกินสมควรหรือหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินยังไม่เหมาะสม และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้ อีกทั้ง ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เลขาธิการ ปปง. เสนอคณะกรรมการ ปปง. วินิจฉัยชี้ขาด

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เป็นทรัพย์สินดังต่อไปนี้ไม่อาจคืนได้ ได้แก่

1) ทรัพย์สินที่สูญหาย เสียหาย เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนสภาพแล้วโดยสิ้นเชิง

2) ทรัพย์สินที่โดยสภาพไม่อาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้

3) ทรัพย์สินที่โดยสภาพไม่อาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ แต่คณะกรรมการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพเห็นว่าค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมนั้นสูงเกินสมควร

ดังปรากฏใน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9783/2553 ว่า ในกรณีที่ทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งยึดไว้ชั่วคราวไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นนั้น มาตรา 57 วรรคสอง บัญญัติถึงวิธีการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดไว้ว่า *“...เลขาธิการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้”* จะเห็นได้ว่า การที่เลขาธิการ ปปง. ของจำเลยนำรถบรรทุกและพ่วงบรรทุกจำนวนทั้งสิ้น 209 คัน ของโจทก์ทั้งสองออกขายทอดตลาดในขณะที่คดีร้องขอให้ทรัพย์สินตามคำร้องตกเป็นของแผ่นดินยังอยู่ในระหว่างการพิจารณานั้น เป็นการใช้ดุลพินิจตามอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการ ปปง. ของจำเลยเกี่ยวกับการรักษาและจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งยึดไว้ชั่วคราวตามกระบวนการและขั้นตอนของกฎหมายที่

มาตรา 48 และมาตรา 57 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ บัญญัติให้มีอำนาจกระทำได้ อีกทั้งเป็นการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งให้ยึดไว้ชั่วคราวในระหว่างที่คดีร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินอยู่ในระหว่างการพิจารณา ดังนั้น การดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเช่นว่านี้ จึงมิใช่เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ทั้งสองเช่นกัน

อุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสองที่กล่าวอ้างว่าเลขาธิการ ปปง. ของจำเลยใช้อำนาจโดยไม่สุจริตรีบเร่งนำทรัพย์สินของโจทก์ทั้งสองออกขายทอดตลาด อันเป็นการกลั่นแกล้งโจทก์ทั้งสองให้ได้รับความเสียหายดังกล่าวนั้น เป็นการยกข้อเท็จจริงที่โจทก์ทั้งสองมิได้กล่าวบรรยายฟ้องไว้โดยชัดแจ้ง จึงเป็นข้อที่มิได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 วรรคหนึ่ง

3.5 การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก่อนการพิจารณาคดี

การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก่อนการพิจารณาคดีนี้เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อสืบสวนหาข่าวหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อดำเนินการยับยั้งการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พร้อมทั้งดำเนินการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลให้มีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ ก่อนการพิจารณาคดีจะประกอบด้วยกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ แนวทางในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน การสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดี การส่งสำนวนต่อพนักงานอัยการเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน ขั้นตอนที่พนักงานอัยการส่งสำนวนคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน ดังนี้

3.5.1 แนวทางในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

เนื่องจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นการกระทำความผิดทางอาญาตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดความผิดและโทษไว้ในมาตรา 60 ถึง มาตรา 66 ดังนั้น ในเบื้องต้นจึงเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการจับกุม สืบสวน สอบสวน แสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเสนอพนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลให้มีคำสั่งลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน

ศาลย่อมมีอำนาจสั่งริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 มาตรา 33 และมาตรา 34 ได้ดังกล่าวมาแล้ว

การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น เป็นกระบวนการในการสืบสวนสอบสวน ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเมื่อมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งหมายถึงเฉพาะการกระทำความผิดที่เป็นความผิดมูลฐาน โดยผู้กระทำความผิด ได้มีการกระทำในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้[223]

1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม ก่อนการดำเนินคดีจะต้องปรากฏว่ามีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมใดมีความเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือมีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดมีความเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน จึงจะเป็นเหตุให้มีการดำเนินการต่อทรัพย์สิน จับกุมและดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจาก เลขาธิการ ปปง.

3.5.1.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ปปง.ในการดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ปปง. มีดังต่อไปนี้

1) มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือ

---

[223] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5

ความผิดฐานฟอกเงิน ไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสามวันทำการ และมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ[224]

2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา[225]

3) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา[226]

4) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือปรากฏว่ามีพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อดำเนินการตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรือ อายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน ซึ่งต้องปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้ายซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม[227]

5) มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยจะต้องบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกจับ เพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้น และจะต้องส่งตัวบุคคลดังกล่าวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง[228]

ด้วยเหตุนี้ ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงมีความแตกต่างกับการดำเนินคดีอาญาเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ส่วนแนวทางในการดำเนินคดีเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นก็มิได้ใช้กระบวนการทางอาญา แต่ใช้มาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งถือเป็นมาตรการพิเศษที่ไม่จำต้องรอผลว่าผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ ถ้าปรากฏเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย

---

[224] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 35 และ มาตรา 36

[225] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 (1)

[226] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 (2)

[227] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 (3)

[228] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38/1

ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรมจะมีอำนาจในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน และเลขาธิการ ปปง. จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในการดำเนินคดีคดีอาญาและการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงมีความแตกต่างกัน

3.5.1.2 การสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

แม้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะเป็นการกระทำความผิดอาญาลักษณะหนึ่ง แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันยังไม่ได้มีการบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีเพียงการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (พ.ศ. 2544) โดยกำหนดคำนิยามเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนไว้ในข้อ 2 วรรคแรกและวรรคสอง ดังนี้

“การสืบสวน หมายความว่า การสืบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

“การสอบสวน หมายความว่า การสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือตามกฎหมายอื่น และให้หมายความรวมถึงการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย”

สำหรับการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น เลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง. รวมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ปปง. ย่อมมีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ ทั้งนี้ การกระทำความผิดฐานฟอกเงินอาจพบได้จากการสืบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. หรืออาจพบได้จากกรณีที่มีผู้แจ้งเบาะแสว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ได้พบเห็นและจับกุมผู้กระทำความผิด หรืออาจได้รับแจ้งจากหน่วยงานอื่นของรัฐ เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ

ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้นจึงเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในท้องที่ซึ่งมีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนดังที่ปรากฏความในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (พ.ศ. 2544) ข้อ 4 ที่กำหนดไว้ว่า *“ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐานให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดดังกล่าวดำเนินการสืบสวนสอบสวนว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินฐานหนึ่งฐานใดดังกล่าว ให้พนักงานสืบสวนสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนั้นแล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้นรีบรายงานต่อสำนักงานตามแบบที่เลขาธิการประกาศกำหนด”* ด้วยเหตุนี้ จึงสรุปได้ว่าการสืบสวนสอบสวนเมื่อมีการกระทำความผิดมูลฐานหรือมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้น สามารถดำเนินการได้โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวน ซึ่งได้แก่

1) พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้น

2) พนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนความผิดมูลฐาน[229]

3.5.1.2.1 การสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่

การสืบสวนสอบสวนเมื่อมีการกระทำความผิดมูลฐานหรือมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่เป็นการดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา ทั้งนี้ การสอบสวนอาจดำเนินการตามกฎหมายอื่น และให้หมายความรวมถึงการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย[230]

เมื่อพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ใดได้ทำการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานฟอกเงินฐานหนึ่งฐานใดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

---

[229] ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (พ.ศ. 2544) ข้อ 4

[230] ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (พ.ศ. 2544) ข้อ 2 และ ข้อ 4.

1) หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ต้องรีบรายงานสำนักงาน ปปง. ตามแบบที่เลขาธิการ ปปง. กำหนด

2) แจ้งหรือรายงานข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเมื่อสำนักงาน ปปง. ขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ดำเนินการตามเหตุผลและความจำเป็น

3) ลักษณะคดีที่ต้องรายงานให้เป็นไปตามข้อตกลงตามที่คณะกรรมการ ปปง. ให้ความเห็นชอบแล้วให้ใช้บังคับได้

4) ส่งสำเนาสำนวนการสอบสวนให้สำนักงาน ปปง. โดยเร็ว เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. ได้มีคำสั่งตามมาตรา 35 มาตรา 36 หรือมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (มาตรา 35 และมาตรา 36 เป็นกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม มาตรา 48 เป็นกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว)

3.5.1.2.2 การสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดมูลฐานโดยหน่วยงานของรัฐอื่น

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดลักษณะของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ว่าจะต้องเป็นการกระทำความผิดในความผิดมูลฐานดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งความผิดมูลฐานเหล่านั้นอาจอยู่ภายใต้การสืบสวนสอบสวนของหน่วยงานของรัฐอื่น เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสอบสวนคดีพิเศษ ดังนั้น เมื่อหน่วยงานอื่นของรัฐซึ่งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดมูลฐานได้ดำเนินการตามกฎหมายที่กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนแล้วต้องรีบรายงานให้สำนักงาน ปปง. ทราบโดยเร็ว ซึ่งถ้าหากมีเหตุผลและความจำเป็น สำนักงาน ปปง. อาจขอให้แจ้งหรือรายงานข้อเท็จจริงเพิ่มได้ และเช่นเดียวกันลักษณะคดีต้องรายงานให้เป็นไปตามข้อตกลงตามที่คณะกรรมการ ปปง. ให้ความเห็นชอบแล้วให้ใช้บังคับได้ รวมถึงต้องส่งสำเนาสำนวนการสอบสวนให้สำนักงาน ปปง. โดยเร็ว เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. ได้มีคำสั่งตามมาตรา 35 มาตรา 36 หรือมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

3.5.1.2.3 การเข้าร่วมรับฟังการสอบสวนโดยเลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมาย

เมื่อมีการกระทำความผิดมูลฐานหรือมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือโดยหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดฐานมูลฐานก็ตาม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (พ.ศ. 2544) ได้กำหนดให้เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายสามารถเข้าร่วมรับฟังการสอบสวนด้วย ซึ่งจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) เลขาธิการ ปปง. จะต้องทำหนังสือแจ้งหัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนทราบก่อนว่าจะเข้าร่วมฟังการสอบสวน

2) เมื่อเลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. การมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวน เห็นว่าข้อเท็จจริงใดเป็นสาระสำคัญแห่งคดีอาจขอให้พนักงานสอบสวนดำเนินการดังนี้

(1) ซักถามในประเด็นนั้น ๆ ด้วยก็ได้ แต่ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย ให้เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนนั้น ทำบันทึกความเห็นพร้อมเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานอัยการ

(2) แจ้งพนักงานสอบสวนเมื่อเห็นว่ายังมีพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดในคดี ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย ให้เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนนั้นทำบันทึกความเห็นพร้อมเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานอัยการ

นอกจากนี้ เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ทำการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินก็ได้ ซึ่งเลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายอาจขอเข้าไปสอบถามหรือตรวจสอบยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคดีหรือเข้าไปซักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังในสถานที่ควบคุมหรือเรือนจำ โดยแจ้งให้หัวหน้าสถานที่นั้นทราบก่อน

สำหรับคดีที่ไม่มีการเข้าร่วมฟังการสอบสวนดังกล่าวข้างต้น แต่เป็นคดีที่ต้องรายงานเมื่อมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือจับกุมดำเนินคดีในความผิด

มูลฐาน และพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดดังกล่าวแล้ว หากเลขาธิการ ปปง. เห็นสมควรอาจขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีนั้นให้สำนักงาน ปปง. ภายในเวลาที่กำหนดก็ได้

3.5.2 การตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

การตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการต่อทรัพย์สิน และดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้อำนาจแก่กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายเป็นหนังสือให้มีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรม จับกุม ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้ดังที่กล่าวมาแล้ว เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเสนอพนักงานอัยการฟ้องศาลให้มีคำสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อไป

ในการติดตาม ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน มีหลักเกณฑ์ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายพึงปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) ต้องปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด[231]

2) ตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามข้อ (1) ตามคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเร่งด่วน[232]

3) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่ง หรือเลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเร่งด่วน หรือกรณีที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว[233]

4) การติดตาม ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานนั้น โดยหลักจะต้องขอให้ศาลออกหมายค้น เว้นเสียแต่ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม[234]

---

[231] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง

[232] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 วรรคสาม

[233] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

[234] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 (3)

5) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือ ยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อค้นหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อติดตาม ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานได้ในกรณีที่เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายเห็นว่ามีความจำเป็นหรือรีบด่วนแต่ต้องรีบแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบในโอกาสแรกที่จะดำเนินการ[235]

6) เมื่อได้รับแจ้งจากเลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจค้น ติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานใด ๆ พนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความร่วมมือส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลเข้าร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายให้ร่วมเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือ ยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยว กับทรัพย์สิน แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถให้ความร่วมมือได้ เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายนั้นจะต้องบันทึกเหตุผลไว้เป็นหลักฐาน[236]

7) การติดตาม ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เพื่อเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใดที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด พึงกระทำได้เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมาย ซึ่งสามารถยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่งได้ โดยศาลจะอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วัน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์จะต้องให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวก หรือส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลเข้าร่วมดำเนินการกับพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งศาลได้อนุญาตนั้นโดยทันทีที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งพร้อมสำเนาคำสั่งศาล และถ้าไม่สามารถให้ความร่วมมือได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกถึงเหตุผลการไม่ให้ความร่วมมือนั้นไว้เป็นหลักฐาน[237]

---

[235] ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (พ.ศ. 2544) ข้อ 10 วรรคสอง

[236] ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (พ.ศ. 2544) ข้อ 10 วรรคหนึ่งและวรรคสาม

[237] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 46 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (พ.ศ. 2544) ข้อ 11 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

8) เมื่อมีความจำเป็นต้องจัดทำเอกสารหรือหลักฐาน หรือการอำพรางตน เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรวบรวมหลักฐานในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การดำเนินคดีฐานฟอกเงิน หรือการดำเนินคดีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พึงกระทำได้โดยเลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการดังกล่าว ซึ่งต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด[238]

3.5.3 การส่งข้อมูลและพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินต่อพนักงานอัยการ

ภายหลังจากที่ได้มีการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จนปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. จะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวนี้ หากยังไม่อาจส่งเรื่องให้พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน อาจมีผลให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นสิ้นสุดลง อันเป็นเหตุให้ต้องคืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการธุรกรรมจึงจำเป็นต้องเร่งพิจารณาหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจสอบโดยเร็ว เพื่อส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินภายใน 90 วัน[239] ซึ่งในทางปฏิบัติเลขาธิการ ปปง. จะมีหนังสือส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ก่อนที่จะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน[240] ตามที่มาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า *“หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 49 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียว ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา 51 ก็ได้ เมื่อได้รับคำขอดังกล่าวแล้วให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า”*

---

[238] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 46/1

[239] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคแรก

[240] ศาลแพ่ง, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, หน้า 37.

3.5.4 กระบวนการพิจารณาข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของพนักงานอัยการ

กระบวนการพิจารณาข้อมูลและพยานหลักฐานที่เลขาธิการ ปปง. เสนอเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินของพนักงานอัยการแยกได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 พนักงานอัยการเห็นว่าสำนวนที่นำเสนอเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้นมีหลักฐานเพียงพอก็จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

กรณีที่ 2 พนักงานอัยการเห็นว่าสำนวนที่นำเสนอเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้นยังไม่สมบูรณ์เพียงพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน จะต้องดำเนินการดังนี้[241]

1) พนักงานอัยการจะต้องรีบแจ้งให้เลขาธิการ ปปง. ทราบเพื่อดำเนินการ โดยจะต้องระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

2) เลขาธิการ ปปง. จะต้องดำเนินการตามที่พนักงานอัยการระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์แล้วส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา หากพนักงานอัยการยังคงเห็นว่าไม่มีเหตุผลพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน พนักงานอัยการจะต้องรีบแจ้งให้เลขาธิการ ปปง. ทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ปปง. วินิจฉัยชี้ขาด

3) คณะกรรมการ ปปง. จะต้องพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีตามข้อ (2) ภายในกำหนดเวลา 30 วันนับแต่ที่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ ปปง. ซึ่งการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ปปง. นี้ ให้พนักงานอัยการและเลขาธิการ ปปง.ต้องปฏิบัติตาม เว้นเสียแต่คณะกรรมการ ปปง. ไม่ได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว จึงจะต้องปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

4) กรณีที่คณะกรรมการ ปปง. มีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องต่อศาล หรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในเวลาที่กำหนดระยะเวลาไว้ และเลขาธิการ ปปง. ได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามข้อ (2) และข้อ (3) แล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด ซึ่งหมายความว่าห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน

---

[241] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคสอง ถึง วรรคสี่

ดังจะเห็นได้จาก คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9089/2553 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และวรรคสอง บัญญัติให้พนักงานอัยการแจ้งให้เลขาธิการทราบว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ส่วนมาตรา 49 วรรคสาม บัญญัติว่าเมื่อเลขาธิการดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ส่งเรื่องเพิ่มเติมให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุผลพอที่จะยื่นคำร้องต่อศาล ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินวินิจฉัยชี้ขาด เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใด ให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตาม ประกอบกับเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ *“เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภทได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปอีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้นและโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”* แสดงให้เห็นว่า เพียงแต่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็มีอำนาจส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินแล้ว และหากพนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวสมบูรณ์พอพนักงานอัยการก็มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจะต้องเป็นทรัพย์สินในคดีที่มีคำพิพากษาว่ามีผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษเท่านั้น เพียงแต่หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ แต่หากมีทรัพย์สินเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นก็ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นเหตุที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องต่อศาล และพนักงานอัยการย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4824/2562 วินิจฉัยว่า โจทก์ทั้งสี่ฟ้องให้จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐรับผิดในผลแห่งละเมิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของตน โจทก์ทั้งสี่จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองได้โดยตรงตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

กรณีที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แล้ว แต่โจทก์ที่ 4 หลบหนีและยังไม่ได้ตัวมา ซึ่งคดีจะขาดอายุความ อันทำให้คำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้นสิ้นผลลง จำเลยที่ 1 จึงแจ้งจำเลยที่ 2 ดำเนินการกับทรัพย์สินของโจทก์ที่ 4 ให้ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงเกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หาใช่เป็นการรื้อฟื้นคดีขึ้นมาใหม่ดังที่โจทก์ทั้งสี่อ้าง

จำเลยที่ 2 ได้รับหนังสือความเห็นแย้งจากพนักงานอัยการเมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2557 ว่าคดียังไม่มีเหตุผลที่จะยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2557 คณะกรรมการธุรกรรมประชุมและมีมติให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคสาม วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะอนุกรรมการวินิจฉัยที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินและมีมติควรเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด และส่งเรื่องกลับไปให้เลขาธิการฯ วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 มีการประชุมคณะกรรมการแต่ไม่มีการเสนอความเห็นแย้งของพนักงานอัยการให้คณะกรรมการพิจารณา เนื่องจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิบางส่วนลาออก ทำให้มีจำนวนไม่ครบ 9 คน วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2558 มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิครบ 9 คน วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2558 เลขาธิการฯ เสนอเรื่องความเห็นแย้งของพนักงานอัยการให้คณะกรรมการพิจารณา วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2558 คณะกรรมการได้พิจารณาความเห็นแย้งดังกล่าว โดยมีมติให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินโจทก์ทั้งสี่ตกเป็นของแผ่นดิน กรณีถือได้ว่าคณะกรรมการได้พิจารณาชี้ขาดความเห็นแย้งของพนักงานอัยการภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการฯ ตามมาตรา 49 วรรคสาม แล้ว

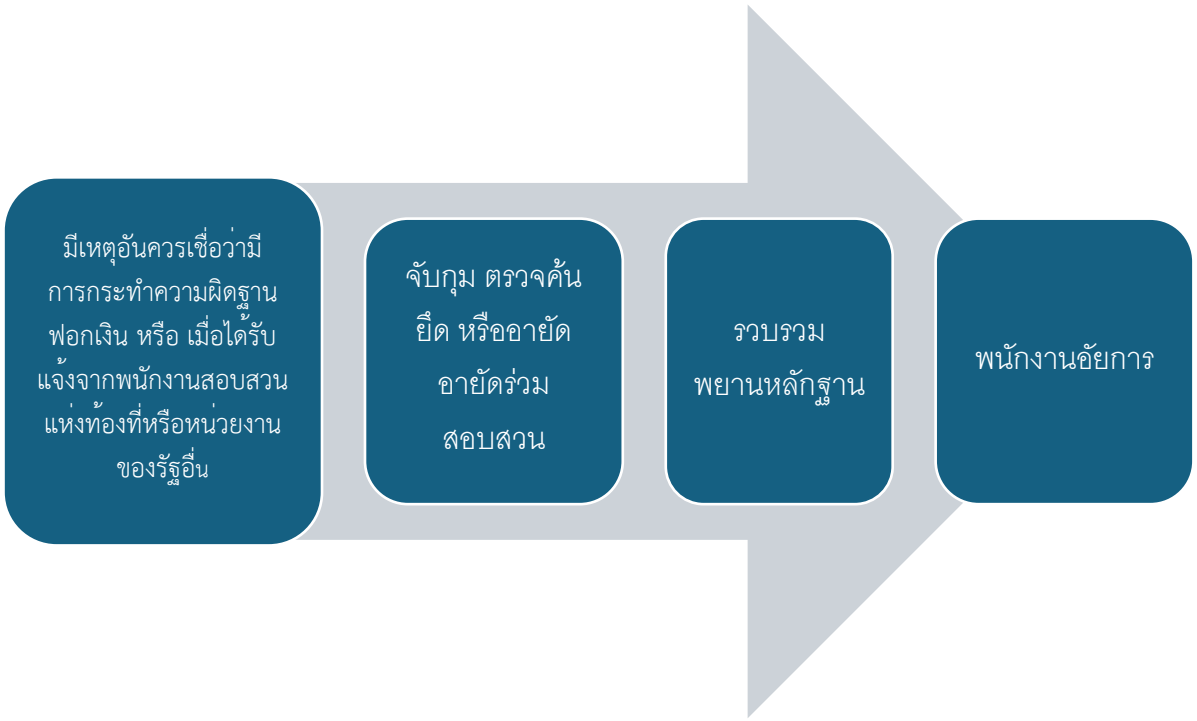
สรุป การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก่อนการพิจารณาคดี เป็นการดำเนินคดีเมื่อปรากฏว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือเป็นการกระทำความผิดมูลฐานตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยการกระทำความผิดดังกล่าวอาจเกิดจากมีผู้ร้องทุกข์

กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนหรือสำนักงาน ปปง. ว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือมีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น หรือการกระทำความผิดดังกล่าวอาจเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ได้สืบทราบหรือพบเห็นการกระทำความผิดนั้นได้เองหากเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจในการสอบสวนในความผิดดังกล่าวเป็นผู้จับกุมดำเนินคดีจะต้องแจ้งให้สำนักงาน ปปง. ทราบโดยเร็ว แต่ถ้าเป็นการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยเลขาธิการ ปปง. หรือรองเลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. แล้วจะต้องมีการบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานและส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้าซึ่งต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง ในการจับกุมผู้กระทำความผิดนี้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อค้นหาติดตาม ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้แม้ไม่มีหมายค้นถ้าปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากจะเอาหมายค้นมาอาจทำให้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวถูกเคลื่อนย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ทั้งนี้ หากปรากฏจากการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมย่อมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้เป็นการชั่วคราว ซึ่งถ้าหากเป็นกรณีที่มีความจำเป็นหรือเร่งด่วนก็ให้เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไปก่อนแล้วจึงรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมก็ได้

หลังจากที่ได้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือผู้ที่กระทำความผิดมูลฐานแล้ว เลขาธิการ ปปง. หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มอบหมายย่อมสามารถเข้าร่วมการรับฟังการสอบสวนได้ พร้อมทั้งขอให้พนักงานสอบสวนสอบถามข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดี รวมถึงมีอำนาจสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา หรือมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ ถ้าหากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว เลขาธิการ ปปง. ก็จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่ถ้าพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุพอจะยื่นคำร้องก็จะแจ้งให้เลขาธิการ ปปง. ทราบโดยระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์ และถ้าเลขาธิการ ปปง. ได้ส่งเรื่องเพิ่มเติมเพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาแล้ว ถ้าพนักงานอัยการยังคงเห็น

ว่าไม่มีเหตุเพียงพอที่จะยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินอีกก็จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ปปง. วินิจฉัย โดยถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นที่ยุติ

แผนภูมิที่ 2 การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในชั้นก่อนการพิจารณาคดี

ที่มา คณะผู้วิจัย

3.6 กระบวนการพิจารณาคดีริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา การพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญา โดยกำหนดบทลงโทษไว้ในมาตรา 60 ความว่า *“ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”* ดังนั้น การกระทำความผิดฐานฟอกเงินจึงมีส่วนที่เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษทางอาญา ซึ่งการพิจารณาคดีริบทรัพย์สินในทางอาญาจะมีความแตกต่างจากการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

จะกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับอันเป็นมาตรการทางแพ่งเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน[242]

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงความแตกต่างในกระบวนการพิจารณาระหว่างทางแพ่งและทางอาญา จึงควรศึกษาการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินในความผิดอาญาชั้นศาลอาญา เพื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

3.6.1 กระบวนการพิจารณาคดีริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา

การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดอาญาชั้นศาลอาญาเป็นกรณีที่ผ่านกระบวนการชั้นพนักงานสอบสวน ซึ่งได้มีการจับกุมผู้ต้องหา และได้มีการสอบสวนแล้วโดยปรากฏพยานหลักฐานว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด จึงได้นำสำนวนเสนอต่อพนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลอาญา หลังจากที่ศาลได้ไต่สวนพิจารณาจากสำนวนการสอบสวนคำฟ้องและพยานหลักฐานอย่างชัดแจ้งโดยปราศจากข้อสงสัยแล้วว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงจึงพิพากษาตัดสินว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้อง ซึ่งหากจำเลยมีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่ว่าทรัพย์สินนั้นได้มีการทำขึ้นหรือมีไว้โดยมีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด หรือจำเลยได้กระทำความผิดโดยได้ใช้ทรัพย์สินนั้นในการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดได้ให้ทรัพย์สินเพื่อกระทำความผิดตามที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 34 (1) หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อจูงใจให้บุคคลกระทำความผิด หรือเป็นรางวัลในการกระทำความผิดตามมาตรา 34 (2) ก็ตาม และไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดหรือของผู้อื่น ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยกับการกระทำความผิด จึงสามารถขอคืนได้แต่ทรัพย์สินนั้นต้องมิใช่ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่ามีไว้หรือทำขึ้นเป็นความผิด

3.6.1.1 ผลของคำพิพากษาริบทรัพย์สินในความผิดอาญา

เมื่อศาลได้ตัดสินและมีคำพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดและปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน หรืออาจสั่งให้ทำลายหรือทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ตามความที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 35 ว่า *“ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์นั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้”*

---

[242] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8309/2554, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9252/2555, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 36/2560, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3659-3661/2562, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1-3/2563

คำพิพากษาของศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 35 มีผลดังนี้[243]

1) กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบของผู้กระทำความผิดจะสูญสิ้นไป เว้นแต่ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 33 และมาตรา 34 จะเป็นของผู้อื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

2) ทรัพย์สินตามมาตรา 32 แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งบัญญัติไว้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ทำขึ้นหรือมีไว้เป็นความผิดตามกฎหมายนั้นแม้เป็นของผู้อื่นศาลก็มีอำนาจริบทั้งสิ้น

3) ศาลมีอำนาจในการพิพากษาให้ทรัพย์สินที่มีคำสั่งริบนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้ จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์ที่ผู้ใดทำขึ้นหรือมีไว้เป็นความผิด เช่น ยาเสพติดให้โทษ ศาลย่อมมีอำนาจสั่งให้ทำลายได้ หรือมีคำสั่งให้เครื่องมือ เครื่องใช้หรืออุปกรณ์ในการกระทำความผิดอยู่ในสภาพที่ใช้ไม่ได้อีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตเกี่ยวกับผลของคำพิพากษาของศาลที่มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน[244] ดังนี้

1) ทรัพย์สินที่จะตกเป็นของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 35 นี้ได้ต่อเมื่อคดีถึงที่สุด ดังคำวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3829/2542 ว่า ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบจะตกเป็นของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 35 ต่อเมื่อคดีถึงที่สุด แม้ศาลอุทธรณ์ภาค 1 จะมีคำพิพากษาให้ริบรถจักรยานยนต์ของกลาง แต่เมื่อมีการฎีกาโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 ในข้อดังกล่าวและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา รถจักรยานยนต์ของกลางดังกล่าว จึงยังหาตกเป็นของแผ่นดินไม่ ดังนั้น เจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถจักรยานยนต์ของกลางย่อมโอนกรรมสิทธิ์ให้ผู้ร้องได้ เพราะไม่มีกฎหมายใดบัญญัติห้ามโอนกรรมสิทธิ์ไว้ ผู้ร้องจึงเป็นเจ้าของรถจักรยานยนต์ของกลางที่แท้จริง และมีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรถจักรยานยนต์ของกลางหลังจากศาลฎีกามีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วภายในกำหนด 1 ปีได้

2) กรณีที่ทรัพย์สินที่ใช้กระทำความผิดตกเป็นของทายาทผู้กระทำความผิดเมื่อศาลยังไม่มีคำพิพากษาให้ริบ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่อาจยึดไว้ได้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 17/2524 วินิจฉัยว่า อาวุธปืนกระบอกพิพาทเป็นของ ส. ผู้ตาย แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจยึดไว้โดยอ้างว่าเป็นอาวุธปืนที่ ส. ใช้ในการกระทำความผิดอาญาก็ยังคงเป็นทรัพย์ของ ส. อยู่ จะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของแผ่นดินต่อเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบ เมื่อปรากฏว่าศาลไม่ได้พิพากษาให้ริบ อาวุธปืนกระบอกนี้จึงยังคงเป็น

---

[243] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 1150-1151.

[244] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 1150-1151.

กรรมสิทธิ์ของ ส. ตลอดมา เมื่อ ส. ตายก็ตกเป็นมรดกแก่ทายาทของ ส. จำเลยไม่มีสิทธิใด ๆ ที่จะยึดปืนกระบอกนี้ไว้

3) ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นพิเศษให้ทรัพย์สินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบตกเป็นของกรมหรือหน่วยงานของรัฐใดถือว่าให้ตกเป็นของแผ่นดิน และในกรณีที่มีพระราชบัญญัติบางฉบับกำหนดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินนั้นย่อมตกเป็นของแผ่นดินไม่จำต้องให้ศาลมีคำสั่งริบ

3.6.1.2 วิธีการบังคับให้ส่งทรัพย์สินที่ถูกริบ

เมื่อศาลมีคำพิพากษาโดยสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบ ผู้ที่ได้รับคำสั่งจะต้องส่งทรัพย์ให้ศาลภายในเวลาที่ศาลกำหนด ถ้าบุคคลใดไม่ส่งทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่ง ศาลย่อมมีอำนาจตามความที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 37 ซึ่งบัญญัติว่า *“ถ้าผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้*

1) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น

2) ให้ชำระราคาหรือสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดใช้ราคาจนเต็ม หรือ

3) ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่ถ้าภายหลังปรากฏแก่ศาลเอง หรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่าผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไปก่อนครบกำหนดก็ได้”

ตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 37 นี้ เป็นกรณีที่ทรัพย์สินนั้นไม่ได้อยู่ในความยึดถือของเจ้าพนักงาน จึงต้องดำเนินการบังคับเพื่อให้จำเลยซึ่งศาลมีคำพิพากษาลงโทษต้องส่งทรัพย์สินให้แก่ศาล แต่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่จำเลยหรือเจ้าของทรัพย์มิใช่ผู้กระทำความผิด ถึงแม้จะได้ยึดทรัพย์สินนั้นไว้ ก็ไม่อยู่ในฐานะที่ศาลจะออกคำสั่งบังคับให้ต้องนำทรัพย์สินส่งศาลตามมาตรา 37 นี้ ดังนั้น ถ้าผู้นั้นไม่ส่งทรัพย์สินก็ไม่อาจลงโทษกักขังได้เพราะมิใช่นักโทษ คงต้องถูกบังคับตามการบังคับคดีธรรมดาไม่ใช่บังคับโทษริบทรัพย์สิน[245] ส่วนผู้กระทำความผิดถ้าศาลมีคำสั่งให้ส่งทรัพย์สินแล้วไม่ส่งก็จะถูกบังคับดังนี้

1) ยึดทรัพย์สินนั้นเมื่อศาลมีคำสั่งให้ส่งทรัพย์สินภายในกำหนดระยะเวลา

2) ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรยึดทรัพย์สินนั้นหรือไม่อาจยึดทรัพย์สินนั้นได้ก็จะมีคำสั่งให้ชำระราคา หรือยึดทรัพย์สินอื่นเพื่อชำระราคาเท่ากับราคาทรัพย์สินที่ถูกริบก็ได้

3) กักขัง ในกรณีดังต่อไปนี้

---

[245] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 1152.

(1) เมื่อศาลมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดส่งทรัพย์สินแต่ผู้นั้นไม่ยอมส่งทรัพย์สินทั้ง ๆ ที่สามารถส่งได้หรือ

(2) ผู้กระทำความผิดไม่ยอมชำระราคาของทรัพย์สินตามคำสั่งศาล ซึ่งตนสามารถชำระราคาดังกล่าวได้

ศาลจะมีคำสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งศาล ซึ่งการสั่งกักขังนี้เพื่อให้ผู้นั้นส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาทรัพย์สินตามคำสั่งศาลจึงอยู่ในดุลพินิจของศาล แต่มีข้อจำกัดตามกฎหมาย คือ ห้ามกักขังเกิน 1 ปี นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า การกักขังในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ส่งทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบหรือไม่ยอมชำระราคาแทนทรัพย์สินที่มีคำสั่งริบนี้แตกต่างจากการกักขังแทนค่าปรับ เพราะการกักขังในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ส่งทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบหรือไม่ยอมชำระราคาแทนทรัพย์สินที่มีคำสั่งริบนี้เป็นการบังคับให้ส่งทรัพย์สินหรือชำระราคา เมื่อใดที่ผู้นั้นได้ส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาแล้วการกักขังก็จะสิ้นสุดลง และศาลอาจยึดทรัพย์สินอื่นแทนทรัพย์สินที่มีคำสั่งริบก็ได้ ส่วนกักขังแทนค่าปรับเป็นการลงโทษในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับหรือหลีกเลี่ยงไม่ยอมชำระค่าปรับ ศาลจึงมีคำสั่งให้กักขังแทนค่าปรับ

3.6.1.3 การขอคืนทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36 บัญญัติความว่า *“ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือ มาตรา 34 ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด”*

ตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 36 นี้กำหนดหลักเกณฑ์ในการขอคืนทรัพย์สินไว้ดังนี้

1) ทรัพย์สินนั้นยังอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน

2) ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบต้องเป็นทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเท่านั้น หากเป็นทรัพย์สินที่ทำขึ้นหรือมีไว้เป็นความผิดตามมาตรา 32 ไม่ว่าจะเป็นของผู้ใดก็ตาม ศาลย่อมมีอำนาจริบได้ทั้งสิ้น

3) ผู้ที่ขอคืนทรัพย์สินต้องเป็นเจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

4) เจ้าของทรัพย์ที่แท้จริงจะต้องร้องขอคืนทรัพย์สินนั้นต่อศาลภายใน 1 ปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

ในการร้องขอคืนทรัพย์สินนั้นถึงแม้ศาลจะวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดไปแล้วว่าจำเลยกระทำความผิดและมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินไปแล้วก็ตาม เจ้าของทรัพย์อาจมายื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินได้โดยอ้างว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ดังตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 211/2504 แม้ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้วว่า ไม้ของกลางเป็นไม้หวงห้ามจำเลยมีไว้เป็นความผิดและให้ริบไม้ของกลางแล้วก็ดี เจ้าของไม้ย่อมใช้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36 ขอคืนไม้ของกลาง โดยอ้างว่าไม่ใช่เป็นไม้หวงห้ามเพราะขึ้นอยู่ในสวนของตนได้ ประกอบกับเจ้าของไม้ไม่มีโอกาสต่อสู้คดีกับโจทก์ คำพิพากษานั้นจึงไม่มีผลผูกพันเจ้าของไม้

สรุปได้ว่า การริบทรัพย์สินในทางอาญาเป็นโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดประเภทหนึ่งใน 5 ประเภทตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยถือเป็นโทษที่กระทำต่อทรัพย์สินและเป็นมาตรการเพื่อความปลอดภัยในการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดนำทรัพย์สินนั้นไปกระทำความผิดอื่น ๆ อีกต่อไป โดยจะต้องปรากฏว่ามีการกระทำความผิดอาญา มีการแจ้งข้อหาและจับกุมผู้ต้องหา มีการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานสอบสวน และหากได้สอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานได้แล้วว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด ก็จะนำสำนวนเสนอพนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลอาญา เมื่อศาลได้พิจารณาและตัดสินว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องแล้ว และปรากฏจากสำนวนการสอบสวนและคำฟ้องว่าจำเลยได้กระทำความผิดโดยได้มีการทำขึ้นหรือมีไว้ซึ่งทรัพย์สินที่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด หรือจำเลยได้กระทำความผิดโดยได้ใช้ทรัพย์สินนั้นในการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดได้ให้ทรัพย์สินเพื่อกระทำความผิดตามที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 34 (1) หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อจูงใจให้บุคคลกระทำความผิด หรือเป็นรางวัลในการกระทำความผิด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินของผู้นั้นหรือของผู้อื่นก็ตาม ถ้าเป็นทรัพย์สินในลักษณะใดดังกล่าวมาแล้ว ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน ตามความที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 35

3.6.2 กระบวนการพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความไว้ใน มาตรา 59 ว่า *“การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม”* ซึ่งกระบวนการพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีแพ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติที่กำหนดวิธีการต่าง ๆ ให้บุคคลปฏิบัติเพื่อให้ความรับรอง (Acknowledgment) คุ้มครอง (Protection) และมีการบังคับ (Enforcement)

ตามสิทธิหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายสารบัญญัติ[246] กฎหมายวิธีสบัญญัติจึงเป็นกฎหมายประกอบหรือขยาย หรืออาจกล่าวได้ว่าช่วยเสริมกฎหมายสารบัญญัติเมื่อได้มีคดีขึ้นมาสู่ศาล ส่วนกฎหมายสารบัญญัติจะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งยังไม่มีคดีขึ้นมาสู่ศาล แต่การบังคับใช้กฎหมายวิธีสบัญญัติจะใช้บังคับกับความสัมพันธ์ระหว่างศาลกับคู่ความ รวมถึงผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนพิจารณาในศาล[247]

สำหรับกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจะกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการดำเนินกระบวนพิจารณาในศาลตั้งแต่เริ่มต้นการพิจารณาคดีจนถึงเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณา โดยจะมีการชี้ขาดและตัดสินคดีเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งตลอดจนมีการบังคับคดีอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะประกอบด้วย[248]

1) บทบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของศาล สิทธิและหน้าที่ของคู่ความรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สิทธิและหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของคู่ความตามกระบวนการพิจารณาคดีแพ่ง เช่น สิทธิในการยื่นฟ้องคดีต่อศาล การยื่นคำร้องขอแก้ไขคำฟ้อง ส่วนในเรื่องหน้าที่ เช่น หน้าที่ต้องวางเงินค่าธรรมเนียมที่โจทก์จะต้องใช้แทนจำเลยตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 229

2) กำหนดอำนาจของศาลในการพิจารณาคดีว่าได้กระทำการโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เช่น กรณีที่โจทก์ไม่ได้ลงลายมือชื่อท้ายคำฟ้องก่อนอ่านคำพิพากษา ซึ่งศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งให้โจทก์ลงลายมือชื่อให้ถูกต้องได้

3) กำหนดบทบัญญัติทั้งที่บังคับให้กระทำหรือห้ามกระทำการ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนอาจได้รับผลเสียในทางคดี เช่น กรณีที่โจทก์ไม่ได้ร้องขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้ส่งหมายเรียกให้แก้คดีแก่จำเลยภายใน 7 วัน นับแต่วันยื่นคำฟ้องตามที่โจทก์มีหน้าที่ต้องกระทำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 173 วรรคหนึ่ง ถือว่าเป็นการทิ้งฟ้องตามมาตรา 174 (1) ศาลย่อมสั่งจำหน่ายคดีจากสารบบความได้ หรือ กรณีที่โจทก์ไม่นำพยานหลักฐานมาสืบตามที่โจทก์มีหน้าที่ตามมาตรา 198 ทวิ วรรคท้าย ศาลย่อมพิพากษายกฟ้องได้ หรือกรณีที่มีการห้ามฟ้องซ้ำตามมาตรา 148 ถ้ามีการนำคำฟ้องดังกล่าวมายื่นต่อศาลอีก ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง

4) กำหนดให้นำบทบัญญัติในกฎหมายแพ่งมาใช้ประกอบในการพิจารณาความแพ่ง เช่น ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายแพ่ง ซึ่งสามารถนำคดีมาสู่การพิจารณา

---

[246] นิติการณ์ประสม, พระ, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, (พระนคร: แสงทองการพิมพ์, 2515), หน้า 4. อ้างใน ไพโรจน์ วายุภาพ, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 บททั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพฯ, บริษัท ปณรัชช บุ๊คช็อป จำกัด: 2566), หน้า 2.

[247] ไพโรจน์ วายุภาพ, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 บททั่วไป, หน้าเดียวกัน.

[248] ไพโรจน์ วายุภาพ, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 บททั่วไป, หน้า 4- 5.

คดีของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 ต้องนำกฎหมายแพ่งมาพิจารณาว่าผู้นั้นมีสิทธิหรือหน้าที่ตามที่กฎหมายแพ่งกำหนดไว้หรือไม่

5) การบังคับคดีตามคำพิพากษาถือเป็นการใช้อำนาจรัฐซึ่งต้องดำเนินการในทางศาลหรือทางเจ้าพนักงานบังคับคดีเท่านั้น คู่ความจะบังคับคดีเองไม่ได้

สาระสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจะกำหนดความไว้เป็นภาค ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 4 ภาค ได้แก่

ภาค 1 บททั่วไป

ภาค 2 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ภาค 3 อุทธรณ์และฎีกา

ภาค 4 วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาและการบังคับคดีตามคำพิพากษาและคำสั่ง

เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้น กระบวนการในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน จะต้องตกอยู่ภายใต้บทบังคับตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งตั้งแต่การเริ่มต้นฟ้องคดี เช่น การยื่นคำร้อง หน้าที่นำสืบ ภาระการพิสูจน์ การรับฟังพยานหลักฐาน มาตรฐานการพิสูจน์ไปจนถึงคดีเสร็จสิ้นและบังคับคดี รวมถึงการอุทธรณ์และฎีกา

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าในการฟ้องขอให้ศาลพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนี้ตามปกติเป็นเรื่องระหว่างเอกชนด้วยกันเมื่อมีข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายแพ่ง ซึ่งศาลจะนำกฎหมายแพ่งมาพิจารณาถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่ความ โดยจะมีความแตกต่างจากการพิจารณาคดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่รัฐโดยพนักงานอัยการเป็นฝ่ายยื่นคำร้องให้ศาลแพ่งพิจารณาคดีให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

3.6.3 การพิจารณาคดีในชั้นศาลเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าการพิจารณาคดีของศาลเพื่อให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดมูลฐานตกเป็นของแผ่นดินนั้นให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามความในมาตรา 59 ดังนั้น ศาลแพ่งจึงเป็นศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีที่

เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินและความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจศาลไว้ในกรณีดังต่อไปนี้

3.6.3.1 อำนาจศาลในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ศาลแพ่งมีอำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน และได้กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ พร้อมกับได้กำหนดมาตรการพิเศษไว้ในกฎหมายดังเช่นที่ปรากฏความในมาตรา 48 และมาตรา 49 ด้วยเหตุนี้ กรณีจึงต่างจากการดำเนินคดีแพ่งโดยทั่วไป แต่เป็นมาตรการพิเศษทางกฎหมาย ดังนั้น กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะมีการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือความผิดมูลฐานตกเป็นของแผ่นดิน จึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะ และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลมเท่านั้น โปรดสังเกตตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6602/2550 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4223/2564 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5518/2564 ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6602/2550 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งมีทั้งโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน โดยมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินดังกล่าวมิใช่ความรับผิดทางแพ่งตามความหมายของคำว่า *“การพิพากษาคดีส่วนแพ่ง”* ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพียงแต่ในการพิจารณาและพิพากษาคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต้องดำเนินกระบวนพิจารณาไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว คือให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่านั้น ทั้งนี้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าผู้คัดค้านหรือจำเลยในคดีอาญาจะได้กระทำความผิดดังที่ผู้คัดค้านทั้งสามกล่าวอ้างในฎีกา หรือศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยในคดีอาญาหรือไม่ คดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงมิใช่คดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 46

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4223/2564 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและเป็นมาตรการทางแพ่งในการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ไม่ใช่เป็นการดำเนินคดีแพ่งทั่วไป แม้มาตรา 59 แห่ง

พระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้การดำเนินการตามหมวด 6 ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม แต่ต้องเป็นกรณีที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ และนำมาปรับใช้ได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับหลักการแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้บัญญัติวิธีการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจนำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเป็นการดำเนินคดีแพ่งทั่วไปมาปรับใช้กับการคุ้มครองชั่วคราวในคดีฟอกเงินได้ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีมีหนังสือแจ้งอายัดสิทธิเรียกร้องในขณะที่ศาลแพ่งมีคำสั่งอายัดทรัพย์สินของจำเลยไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นก่อนแล้ว ผู้คัดค้านที่ 1 ไม่ต้องส่งเงินตามสิทธิเรียกร้องให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดี และยังปรากฏว่าต่อมาศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินซึ่งรวมถึงสิทธิเรียกร้องเป็นเงินในบัญชีเงินฝากของจำเลยตกเป็นของแผ่นดิน ดังนั้น นับแต่วันที่ศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินซึ่งรวมถึงสิทธิเรียกร้องเป็นเงินในบัญชีเงินฝากของจำเลยตกเป็นของแผ่นดินไป โจทก์ย่อมไม่อาจยึดเพื่อการบังคับคดีไม่ว่าด้วยเหตุใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1307 หากโจทก์เห็นว่า ตนเป็นผู้มีสิทธิในเงินตามบัญชีเงินฝากของจำเลยโดยเป็นเจ้าของผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ โจทก์ต้องไปดำเนินการในคดีฟอกเงินดังกล่าวตามมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการเป็นการเฉพาะแล้ว โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในหนี้สามัญไม่อาจดำเนินการบังคับคดีในคดีนี้เพื่อให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีฟอกเงินดังกล่าวได้ โจทก์ไม่มีสิทธิขอให้ศาลสั่งให้ผู้คัดค้านที่ 1 ส่งเงินในบัญชีเงินฝากของจำเลยไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5518/2564 มาตรการทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มุ่งป้องปรามมิให้มีการนำทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดไปใช้สนับสนุนการก่ออาชญากรรมต่อไป จึงมิใช่การดำเนินคดีแพ่งโดยทั่วไป แม้ตามมาตรา 56 และ 59 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จะบัญญัติให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในหมวด 6 ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ก็ต้องเป็นกรณีที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ และสามารถนำมาปรับใช้ได้เท่าที่ไม่ขัดกับหลักการแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจนำบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาปรับใช้กับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวในคดีฟอกเงินได้

แม้เจ้าพนักงานบังคับคดีจะแจ้งอายัดสิทธิเรียกร้องบัญชีเงินฝากของจำเลยไว้ก่อนที่ศาลชั้นต้นในคดีฟอกเงินจะมีคำสั่งให้ทรัพย์ตกเป็นของแผ่นดินก็ตาม แต่หากเจ้าหนี้สามัญมีสิทธิยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งอายัดไว้ชั่วคราวได้ อาจทำให้ทรัพย์สินดังกล่าวไม่มีอยู่จนไม่มีเหตุที่จะไต่สวนและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน และหากต่อมาศาลในคดีฟอกเงินมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของจำเลยรวมถึงสิทธิเรียกร้องเป็นเงินในบัญชีเงินฝากของจำเลยตกเป็นของแผ่นดิน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเป็นต้นไป ห้ามมิให้ยึดหรืออายัดสิทธิเรียกร้องของจำเลยดังกล่าวเพื่อการบังคับคดีไม่ว่าด้วยเหตุใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1307 หากโจทก์เห็นว่าตนเป็นผู้มีสิทธิในเงินตามบัญชีเงินฝากของจำเลย โจทก์ต้องไปดำเนินการในคดีฟอกเงินตามมาตรา 53 ซึ่งบัญญัติถึงขั้นตอนในการดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะแล้ว โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในหนี้สามัญ ไม่อาจดำเนินการบังคับคดีเพื่อให้มีผลถึงการดำเนินกระบวนพิจารณาในคดีฟอกเงินได้

สำหรับอำนาจศาลในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ ได้แก่ การพิจารณาคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีของลูกค้าสถาบันการเงิน ข้อมูลการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 46 วรรคหนึ่ง การพิจารณาคำร้องเพื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา 55 พิจารณาคำร้องเพื่อให้ริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 พิจารณาคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียเพื่อคุ้มครองสิทธิก่อนที่จะมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้ค่าเสียหาย หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 52 กำหนดให้ศาลมีคำสั่งให้สำนักงาน ปปง. นำทรัพย์สินที่รวมกันเข้ากับทรัพย์สินอื่นซึ่งมิได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดออกขายทอดตลาดตามมาตรา 52/1 และกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้คืนทรัพย์สินตามมาตรา 53

3.6.3.1.1 การพิจารณาคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีของลูกค้าสถาบันการเงิน ข้อมูลการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์

เมื่อปรากฏว่ามีพยานหลักฐานว่า บัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใดก็ตาม ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินแล้ว ย่อมเป็นเหตุให้ต้องมีการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้น เลขาธิการ ปปง. จึงมีอำนาจมอบหมายเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้น

ในกรณีนี้ศาลจะต้องดำเนินการไต่สวนทันทีเป็นการลับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 36 (2) ซึ่งบัญญัติว่า *"ในคดีเรื่องใด เพื่อความเหมาะสมหรือเพื่อคุ้มครองสาธารณประโยชน์ ถ้าศาลเห็นสมควรจะห้ามมิให้มีการเปิดเผยซึ่งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนแห่งคดีซึ่งปรากฏจากคำคู่ความหรือคำแถลงการณ์ของคู่ความหรือจากคำพยานหลักฐานที่ได้สืบมาแล้ว ..."* และหากปรากฏจากพยานหลักฐานว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใดก็ตาม ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินแล้ว ศาลก็จะมีคำสั่งสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควร โดยจะสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วัน และเมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ร้องก็จะแจ้งคำสั่งของศาลไปยังผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เกี่ยวข้องกับบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าว

3.6.3.1.2 การพิจารณาคำร้องเพื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นการชั่วคราว

เนื่องจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินมีลักษณะที่ผู้กระทำความผิดนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปโอน จำหน่าย ยักย้าย หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือนำไปใช้ในการกระทำความผิดอื่น ๆ อีกต่อไป จึงมีความจำเป็นที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรีบดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นโดยเร็ว ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดความไว้ตามมาตรา 55 ว่า *"หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 49 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา 51 ก็ได้ เมื่อได้รับคำขอดังกล่าวแล้ว ให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วนถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า"* ดังนั้น กรณีที่ศาลจะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้เป็นการชั่วคราวก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาและสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน จึงประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) เมื่อปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2) เลขาธิการ ปปง. ต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว

3) เมื่อพนักงานอัยการได้พิจารณาและเห็นว่าปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานจะมีคำร้องฝ่ายเดียวขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว

4) ศาลจะต้องพิจารณาคำร้องดังกล่าวเป็นการด่วน

3.6.3.1.3 กระบวนการและการพิจารณาคำร้องของศาลเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

เมื่อศาลได้รับคำร้องของพนักงานอัยการเพื่อสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ศาลจะนัดไต่สวนคำร้องและมีคำสั่งดังต่อไปนี้[249]

1) ปิดประกาศไว้ที่ศาลและประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีการจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นติดต่อกันอย่างน้อย 2 วัน เพื่อให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

2) ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการ ปปง. เพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงาน ปปง. และสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่

3) ในกรณีที่มีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ให้เลขาธิการ ปปง. มีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบ เพื่อใช้สิทธิขอคืนทรัพย์สิน

4) การแจ้งสิทธิแก่ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสีย ให้แจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน โปรดสังเกตคำวินิจฉัยของศาลฎีกาตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8368/2563

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8368/2563 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งรวมถึงการยื่นและการส่งคำคู่ความและเอกสารตามมาตรา 67 ถึงมาตรา 83 อัฏฐ ด้วย การที่ภายหลังจากศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการผู้ร้องยื่นต่อศาล เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้คัดค้านทั้งสามรวมทั้ง ฐ. ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินทราบเพื่อใช้สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านนั้นในขณะที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแล้ว การส่งหนังสือของเลขาธิการจึงเป็นการส่งคำคู่ความหรือ

[249] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคห้า

เอกสารในการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาลชั้นต้นประการหนึ่ง เพียงแต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติกำหนดไว้โดยเฉพาะให้เลขาธิการส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ทั้งยังบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่าให้ส่งไปยังที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน การส่งหนังสือของเลขาธิการทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับย่อมมีผลเป็นการส่งตามหลักเกณฑ์การนำจ่ายสิ่งของทางไปรษณีย์ที่กำหนดในไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557 ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะมีการส่งหนังสือทางไปรษณีย์ในคดีนี้ ซึ่งกำหนดให้ต้องนำจ่ายด้วยการส่งมอบหนังสือให้แก่ผู้รับที่มีชื่อระบุอยู่บนจ่าหน้า หรือผู้ได้รับมอบฉันทะจากผู้รับหรือผู้แทนของผู้รับ โดยต้องนำจ่าย ณ ที่ทำการหรือ ณ ที่อยู่ของผู้รับตามไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 59 ถึงข้อ 63 ดังนั้น การส่งหนังสือของเลขาธิการไปยังผู้คัดค้านทั้งสามและ ฐ. ที่ส่งไม่ได้เพราะบ้านปิดและไม่มีผู้มารับที่ที่ทำการไปรษณีย์ในกำหนดเวลา อันเป็นการนำจ่ายให้แก่ผู้รับไม่ได้และพนักงานไปรษณีย์ต้องส่งหนังสือคืนผู้ฝากตามข้อ 64 นั้น จึงถือไม่ได้ว่ามีการส่งหนังสือให้แก่ผู้คัดค้านทั้งสามและ ฐ. ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคห้า เมื่อมีข้อขัดข้องในการส่งหนังสือแก่ผู้มีส่วนได้เสีย อันเป็นข้อขัดข้องในการส่งคำคู่ความและเอกสารตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จึงชอบที่เลขาธิการจะแจ้งให้ผู้ร้องแถลงต่อศาลชั้นต้นเพื่อมีคำสั่งให้ดำเนินการส่งโดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งต่อไป ส่วนที่ศาลชั้นต้นลงประกาศคำร้องในหนังสือพิมพ์ เป็นการประกาศให้บุคคลภายนอกอื่นที่อาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ขอให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ทราบ เพื่อยื่นคำคัดค้านเข้ามาในคดี มิได้หมายถึงผู้คัดค้านทั้งสามกับพวก ดังนั้น จะถือว่าผู้คัดค้านทั้งสามและ ฐ. ทราบคำร้องของผู้ร้องหาได้ไม่

นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตในกรณีทรัพย์สินติดจำนองไว้กับธนาคารถือว่าธนาคารเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น ซึ่งเลขาธิการ ปปง. จะต้องแจ้งประกาศศาลแพ่งไปยังธนาคารดังกล่าว แต่ถ้าไม่ได้ส่งประกาศศาลแพ่งหรือหนังสือ ธนาคารผู้รับจำนองยังมีสิทธิร้องคัดค้านได้ โดยต้องยื่นคำร้องภายใน 1 ปีนับแต่ที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด[250]

เมื่อศาลได้ทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการและเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ที่ได้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินนั้นฟังไม่ขึ้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 51 วรรคหนึ่ง ว่า *“เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้*

---

[250] ศาลแพ่ง, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, หน้า 38-39.

ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน”

อย่างไรก็ตาม หากทรัพย์สินตามความในวรรคหนึ่งที่เป็นเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ศาลจะมีคำสั่งให้สำนักงาน ปปง. ส่งเงินดังกล่าวเข้ากองทุนกึ่งหนึ่ง และส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง แต่ถ้าเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นให้ดำเนินการตามระเบียบตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด[251] ได้แก่ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2556

ทั้งนี้ มีบทสันนิษฐานตามกฎหมายว่า เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา 51 หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี[252]

นอกจากนี้ หากศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แต่ปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก พนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้อีก[253]

3.6.3.1.4 การพิจารณาคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียเพื่อคุ้มครองสิทธิก่อนที่จะมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้ค่าเสียหาย หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ดังความในมาตรา 52 ซึ่งบัญญัติว่า *“ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ถ้าศาลไต่สวนคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 50 วรรคสอง แล้วเห็นว่าฟังขึ้นให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 49/1 หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 โดยจะกำหนดเงื่อนไขด้วยก็ได้*

---

[251] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคสอง

[252] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคสาม

[253] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 54

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 50 วรรคสองเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าส่วนได้เสียดังกล่าวเป็นส่วนได้เสียที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต”

ตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 52 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งศาลที่ให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน สืบเนื่องมาจากกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดมูลฐาน เช่น กรณีที่สถาบันการเงินประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์เป็นปกติธุระในลักษณะเป็นการให้สินเชื่อรูปแบบหนึ่งแล้วให้ผู้กระทำความผิดนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์ที่พิพาทและรับเงินตามสัญญาเช่าซื้อโดยสุจริตไม่ทราบว่าเงินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดเช่นนี้ รถยนต์ที่พิพาทย่อมมีส่วนที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น สำนักงาน ปปง. จะต้องนำรถยนต์นั้นออกขายทอดตลาดแล้วคืนราคารถยนต์ที่พิพาทตามสิทธิของผู้ให้เช่าซื้อพร้อมดอกผล[254] ทั้งนี้ ศาลจะต้องไต่สวนให้ได้ความว่าผู้ที่ขอคุ้มครองสิทธิเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งส่วนได้เสียโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ[255]อย่างไรก็ตาม หากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน กรณีต้องด้วยบทสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นส่วนได้เสียที่มีอยู่หรือได้มาไม่สุจริต โปรดสังเกตคำวินิจฉัยของศาลฎีกาตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5289 - 5290/2555

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5289 – 5290/2555 ได้วินิจฉัยว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ให้นิยามความผิดมูลฐานไว้ไม่รวมถึงความผิดฐานเสพหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย เพราะในสภาพความผิด ผู้กระทำความผิดไม่ได้ทรัพย์สินใดจากการกระทำผิด จึงไม่มีเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่ศาลจะสั่งให้ทรัพย์สินของผู้นั้นตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อ บ. ถูกศาลอาญาพิพากษาว่า มีความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเพื่อเสพ มิใช่มีไว้เพื่อจำหน่าย บ. จึงมิใช่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิด

---

[254] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1389/2563

[255] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3283/2562

มูลฐาน แม้ บ. จะเป็นสามีผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านก็ไม่ใช่ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ส่วน ส. และ ว. พี่สาวผู้คัดค้าน ช. สามีของ ว. และ พ. หลานของผู้คัดค้านเคยต้องหาว่า ครอบครองเมทแอมเฟตามีนไว้เพื่อจำหน่ายและความผิดดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ก็ตาม แต่การที่บุคคลดังกล่าวเป็นญาติของผู้คัดค้าน ผู้ร้องต้องนำสืบให้เห็นว่ามีความเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้คัดค้านด้วย จึงจะต้องด้วยบทสันนิษฐานตามมาตรา 51 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

จากแนววินิจฉัยของศาลฎีกาตามคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้น แสดงให้ว่ากรณีที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินไม่ว่าบุคคลใดจะเป็นเจ้าของได้มาหรือครอบครองทรัพย์สินดังกล่าว จะต้องนำสืบให้เห็นชัดเจนว่าบุคคลเหล่านั้นมีความเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อนด้วย

3.6.3.1.5 กรณีศาลมีคำสั่งให้สำนักงาน ปปง. นำทรัพย์สินที่รวมกันเข้ากับทรัพย์สินอื่นซึ่งมิได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดออกขายทอดตลาด

ในการพิจารณาของศาลซึ่งได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้นต้องปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่ในบางกรณีทรัพย์สินนั้นอาจเป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย โดยบุคคลดังกล่าวมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่ได้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด หรือมิได้รู้เห็นในการกระทำความผิด ดังนั้น จึงต้องกำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิของผู้นั้นไว้ในมาตรา 52 ดังกล่าวข้างต้น แต่ถึงกระนั้นก็อาจมีปัญหาบางประการในการคืนทรัพย์สิน เพราะทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดบางประเภทไม่สามารถทำการแบ่งแยกได้ ดังนั้น จึงได้มีการนำวิธีการขายทอดตลาดมาใช้เพื่อคืนเงินให้กับบุคคลดังกล่าวตามสัดส่วนมูลค่าที่ผู้นั้นจะได้รับพร้อมทั้งดอกเบี้ย เว้นเสียแต่ผู้นั้นได้ยื่นคำร้องต่อศาลก่อนการขายทอดตลาด พร้อมกับได้นำเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดตามราคาท้องตลาดในวันที่ได้ยื่นคำร้องและเป็นไปตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่รวมเข้ากับทรัพย์สินนั้นให้สำนักงาน ปปง. ไว้แทนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ศาลจึงจะมีคำสั่งให้งดเว้นการขายทอดตลาดนั้น ซึ่งได้กำหนดความไว้ในมาตรา 52/1 ว่า *“ถ้าความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏตามคำร้องของพนักงานอัยการว่า ทรัพย์สินที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 หรือสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 49/1 เป็นทรัพย์สินที่รวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ หรือการแบ่งแยกจะทำให้ทรัพย์สินเกิดความเสียหายหรือเสื่อมค่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืน*

หรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 49/1 หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้สำนักงานนำทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้นออกขายทอดตลาด และให้นำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าว ไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน และนำไปชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายหรือตกเป็นของแผ่นดินตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ทั้งนี้ ให้นำระเบียบคณะกรรมการตามมาตรา 57 วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การขายทอดตลาดด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งได้ยื่นคำร้องต่อศาลก่อนการขายทอดตลาดและได้นำเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องและสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่รวมเข้ากับทรัพย์สินนั้นให้สำนักงานไว้แทนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ก็ให้ศาลสั่งงดการขายทอดตลาดและสั่งให้นำเงินดังกล่าวไปชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายหรือตกเป็นของแผ่นดินแทนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและนำทรัพย์สินนั้นไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียต่อไป” ดังที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาตัวอย่างดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8659 – 8660/2563 วินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านที่ 3 ซื้อที่ดินพิพาทมาจากผู้คัดค้านที่ 1 ในระหว่างที่ผู้คัดค้านที่ 1 ถูกแจ้งความดำเนินคดีโดยเหตุจากพฤติการณ์อันมีลักษณะที่เป็นการกระทำความผิดมูลฐานฉ้อโกงฐานเดียวกับที่กระทำมาหลายครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ทั้งผู้คัดค้านที่ 3 ก็เป็นผู้ไปดำเนินการขอปล่อยชั่วคราวผู้คัดค้านที่ 1 หลายครั้ง โดยเดินทางมาจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อขอประกันตัวผู้คัดค้านที่ 1 ที่กรุงเทพมหานคร พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงว่าผู้คัดค้านที่ 3 มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้คัดค้านที่ 1 เป็นอย่างมาก ซึ่งต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่ารับโอนที่ดินมาโดยไม่สุจริตตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคสาม ห. ยังชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์พิพาทไม่ครบถ้วน กรรมสิทธิ์ในรถยนต์ยังเป็นของผู้คัดค้านที่ 1 และผู้คัดค้านที่ 1 พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่ารถยนต์ที่ผู้คัดค้านที่ 1 ซื้อมาเพื่อให้เช่าซื้อมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่เมื่อ ห. ผู้เช่าซื้อรถยนต์เป็นเครือข่ายผู้กระทำความผิดมูลฐาน เงินที่ ห. ชำระเงินดาวน์และค่าเช่าซื้อแต่ละงวดตามสัญญาเช่าซื้อจึงเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน สิทธิตามสัญญาเช่าซื้อดังกล่าวที่มีรถยนต์เป็นวัตถุแห่งสัญญา จึงเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดรวมอยู่ด้วยซึ่งต้องตกเป็นของแผ่นดินตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์มีราคาเงินสด 1,111,214.95 บาท หักเงินดาวน์แล้ว 301,721.50 บาท ผู้คัดค้านที่ 1 ใช้เงินลงทุนให้ ห. เช่าซื้อรถยนต์ 809,493.45 บาท ซึ่งไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้คัดค้านที่ 1 ชำระไป ผู้คัดค้านที่ 1 เรียกเก็บจาก ห. เมื่อชำระเงินให้แก่ผู้คัดค้านที่ 1 แล้วบางส่วน ส่วนที่ยังขาดอยู่ผู้คัดค้านที่ 1 มีสิทธิได้รับคืนตาม

ประมวลรัษฎากร มาตรา 82/3 วรรคสาม เมื่อระยะเวลาเช่าซื้อมีกำหนด 84 งวด คิดเป็นเงินค่าเช่าซื้อส่วนที่เป็นราคารถยนต์งวดละ 9,636.83 บาท ห. ชำระค่าเช่าซื้อรวม 24 งวด เป็นเงิน 231,283.92 บาท จึงเหลือเงินลงทุนของผู้คัดค้านที่ 1 ที่ยังขาดอยู่ซึ่งผู้คัดค้านที่ 1 มีสิทธิที่จะได้รับ 578,209.53 บาท เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนำรถยนต์ซึ่งเป็นทรัพย์ที่แบ่งแยกไม่ได้ออกขายทอดตลาดแล้ว ผู้คัดค้านที่ 1 จึงมีสิทธิได้รับเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดรถยนต์เป็นเงิน 578,209.53 บาท พร้อมดอกผล ส่วนที่เหลือ (หากมี) พร้อมดอกผลจึงตกเป็นของแผ่นดิน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1389/2563 วินิจฉัยไว้ในทำนองเดียวกัน)

3.6.3.1.6 กรณีศาลมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สิน

เมื่อปรากฏว่าเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิ ศาลจะทำการไต่สวนซึ่งถ้าหากได้ความตามมาตรา 50 ซึ่งบัญญัติว่า *“ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา 51 โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า (1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ (2) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควร ในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ”* ศาลจะมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิโดยอาจจะกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ยื่นคำร้องด้วยก็ได้ ดังความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 53 ว่า *“ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่ากรณีต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 50 ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้นหรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทนแล้วแต่กรณี*

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าวและให้โอกาสพนักงานอัยการ เข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8780/2558 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 วรรคสอง บัญญัติว่า *“ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง...”* และตามมาตรา 53 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า *“ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้น ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่า กรณีต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 50 ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น...”* และในวรรคสอง บัญญัติว่า *“คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น”* ตามบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่า ผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนได้ 2 กรณี กล่าวคือ กรณีแรกต้องยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 50 วรรคสอง และกรณีที่สองยื่นคำร้องภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 53 โดยผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องภายใน 1 ปี นับแต่คำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และพิสูจน์ให้เห็นว่า ไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ข้อเท็จจริงได้ความว่า มีการส่งหนังสือแจ้งประกาศของศาลชั้นต้นฉบับลงวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2546 เรื่อง ประกาศศาลแพ่ง ขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ไปยังสำนักงานใหญ่ของผู้คัดค้านที่ 6 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งมีพนักงานของผู้คัดค้านที่ 6 เป็นผู้ลงลายมือชื่อรับเอกสารดังกล่าวไว้แทน ย่อมถือได้ว่าผู้คัดค้านที่ 6 ทราบถึงประกาศดังกล่าวเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ภายหลังจากที่ผู้คัดค้านที่ 6 ทราบประกาศดังกล่าวแล้วเกือบ 1 ปี ผู้คัดค้านที่ 6 ย่อมมีเวลาเพียงพอที่จะยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ แต่ผู้คัดค้านที่ 6 กลับมิได้ดำเนินการยื่นคำร้องภายในระยะเวลาดังกล่าว การที่ผู้คัดค้านที่ 6 เพิ่งมายื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน นานถึง 2 เดือน 16 วัน ผู้คัดค้านที่ 6 จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านก่อนศาลมีคำสั่งได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น เมื่อไม่ปรากฏเหตุขัดข้องใด ๆ ในคำร้องคัดค้านของผู้คัดค้านที่ 6 ประกอบกับในวันนัดไต่สวน ทนายความผู้คัดค้านที่ 6 แถลงรับว่าจะนำสืบเฉพาะประเด็นความสุจริตในการรับจำนองที่ดินพิพาทเท่านั้น ทั้งผู้คัดค้านที่ 6 ทราบถึงประกาศของศาลชั้นต้น ถือได้ว่าผู้คัดค้านที่ 6 ไม่อาจพิสูจน์ให้เห็นว่า เหตุใด

จึงไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้ ดังนั้น กรณีจึงไม่เข้าเงื่อนไขที่จะรับไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 53 วรรคสอง ผู้คัดค้านที่ 6 ย่อมไม่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเท่านั้นที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สิน ส่วนผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินคงมีสิทธิขอให้คุ้มครองสิทธิของตนในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเท่านั้น ดังที่ปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7293/2560

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7293/2560 ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเท่านั้นที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สิน ส่วนผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินคงมีสิทธิขอให้คุ้มครองสิทธิของตนในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเท่านั้น

เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ไว้ก่อนศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินไม่มีสิทธิขอให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น เพื่อจะได้ขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่ตน เพราะเท่ากับเป็นการคืนทรัพย์สินที่ต้องตกเป็นของแผ่นดินให้ไปเป็นประโยชน์ในการชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มุ่งสกัดมิให้ทรัพย์สินซึ่งมีที่มาไม่ชอบด้วยกฎหมายถูกนำไปใช้อย่างทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ร้องขอให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินไม่ได้ทรัพย์สินไปเป็นของตนแต่อย่างใด คงมีเพียงสิทธิที่จะบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินนั้นเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาตามสิทธิที่ตนมีอยู่เดิม จึงเป็นคดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ ต้องเสียค่าขึ้นศาล 200 บาท ตามตาราง 1 ท้าย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3283/2562 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำสั่งศาลชั้นต้นว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ 7711 ของผู้คัดค้านที่ 6 เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 การที่ผู้ขอคุ้มครองสิทธิยื่นคำร้องขอให้ได้รับชำระหนี้จำนองจากที่ดินนั้นภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาดังกล่าว ศาลจึงต้องไต่สวนให้ได้ความตามมาตรา 50 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้ผู้ขอคุ้มครองสิทธิมีหน้าที่ต้องพิสูจน์เสียก่อนว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน ศาลจึงจะมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ตามมาตรา 53 ได้ ดังนั้น การที่ศาลชั้นต้นกำหนดให้ผู้ร้องมีภาระการพิสูจน์จึงไม่ชอบ ปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ ผู้ร้องก็ยกขึ้นกล่าวในชั้นฎีกาได้

ตามคำร้องผู้ขอคุ้มครองสิทธิไม่ได้ทรัพย์สินไปเป็นของตนแต่อย่างใด โดยเพียงแต่ขอให้ได้รับชำระหนี้จำนองจากทรัพย์สินนั้นเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาตามสิทธิที่ตนมีอยู่เดิมเท่านั้น จึงเป็นคดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ ต้องเสียค่าขึ้นศาล 200 บาท ตามตาราง 1 ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4673/2562 ผู้คัดค้านที่ 3 เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งได้ดำเนินการบังคับคดียึดทรัพย์จำนองที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินเพื่อบังคับตามคำพิพากษาแล้ว จึงเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่ผู้ร้องร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินในฐานะผู้รับจำนองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวไว้โดยสุจริตและมีค่าตอบแทนมีสิทธิยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนได้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 ผู้คัดค้านที่ 3 ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิเข้ามาในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา แม้เป็นการยื่นเข้ามาก่อนคำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด ก็ต้องถือเป็นการใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา 53 ผู้คัดค้านที่ 3 ต้องพิสูจน์ว่าตนไม่สามารถยื่นคำร้องได้ก่อนศาลชั้นต้นมีคำสั่งตามมาตรา 50 เพราะไม่ทราบถึงประกาศของศาลและหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6046/2564 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 52 เป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลพิจารณากำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สิน เมื่อผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้รับจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างพิพาทโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน ผู้คัดค้านที่ 2 ย่อมได้รับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของตนตามกฎหมาย ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 715 บัญญัติว่า จำนองย่อมเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้กับทั้งค่าอุปกรณ์ คือ ดอกเบี้ย ดังนั้น ผู้คัดค้านที่ 2 ย่อมมีสิทธิได้รับชำระหนี้ต้นเงินที่คงเหลือตามสัญญาจำนองพร้อมด้วยดอกเบี้ยตามสัญญาไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิของผู้รับจำนองตามกฎหมาย ย่อมไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่ศาลอุทธรณ์จะมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง โดยไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์

จากคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นหากผู้ร้องขอคืนทรัพย์สินมิใช่เป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนมิได้เป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือไม่ได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะแล้วก็ไม่อาจร้องขอคืนทรัพย์สินนั้นได้ ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8346/2560

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8346/2560 แม้ผู้คัดค้านที่ 3 เป็นพี่ชายบิดา และสามีของผู้คัดค้านที่ 7 ที่ 8 และที่ 9 ก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจฎีกาคำพิพากษา

ศาลอุทธรณ์แทนผู้คัดค้านที่ 7 ถึงที่ 9 ได้ เจ้าของที่แท้จริงในทรัพย์สินเท่านั้นที่มีอำนาจยื่นคำคัดค้านเพื่อขอคืนทรัพย์สิน ผู้ครอบครองทรัพย์สินแม้ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของทรัพย์สินก็ไม่อาจยื่นคำคัดค้านได้ เมื่อผู้คัดค้านที่ 5 เป็นเพียงผู้มีชื่อเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝาก ส่วนเงินในบัญชีเงินฝากเป็นของผู้คัดค้านที่ 6 ผู้คัดค้านที่ 5 จึงไม่มีสิทธิยื่นคำคัดค้านเข้ามาในคดีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ส่วนมาตรการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่ให้ยึดหรืออายัดและให้ตกเป็นของแผ่นดิน เป็นคนละส่วนกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคล แต่เป็นมาตรการพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะให้ดำเนินการทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีเหตุผลมาจากหลักการคุ้มครองประโยชน์ของสังคมหรือประโยชน์สาธารณะ และหลักการติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดของรัฐ ทำให้สามารถดำเนินคดีทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ โดยมิต้องคำนึงว่าทรัพย์สินนั้นผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินจะได้มาก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับหรือไม่ เพราะมาตรการดังกล่าวมิใช่โทษทางอาญาหรือเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา จึงใช้บังคับย้อนหลังได้ตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 40 - 41/2546

ทรัพย์สินที่ผู้คัดค้านที่ 3 ได้มาระหว่างกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องบังคับตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้คัดค้านที่ 3 จึงมีภาระการพิสูจน์เพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานนี้

ผู้คัดค้านที่ 4 และที่ 6 ไม่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน จึงต้องบังคับตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 วรรคหนึ่ง (2) ผู้คัดค้านที่ 4 และที่ 6 ต้องแสดงให้เห็นว่าได้รับโอนเงินจากผู้คัดค้านที่ 3 โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

3.6.3.2 กระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

การพิจารณาคดีของศาลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นการบังคับใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil forfeiture) ซึ่งเป็นการกระทำต่อตัวทรัพย์สินโดยตรง เพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินอันมีลักษณะพิเศษต่างจากการริบทรัพย์สินทางอาญา เพราะมาตรการทางแพ่งมิใช่โทษทางอาญา จึงสามารถมีผลใช้บังคับย้อนหลังได้ และไม่เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5825-5826/2554, 3304/2557, 9368/2557, 15215/2558, 36/2560, 446-449/2560, 5092/2562, 1-3/2563 ฯลฯ ดังนั้น จึงสามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องมีตัวผู้ต้องหา และไม่จำต้องผูกพันกับคดีอาญาดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาตัวอย่างดังต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5825-5826/2554 เจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ ประสงค์ตัดวงจรและทำลายแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง จึงกำหนดมาตรการที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สินอีกกรณีหนึ่ง สำหรับมาตรการทางอาญาได้บัญญัติลักษณะองค์ประกอบความผิดและบทกำหนดโทษทางอาญาซึ่งมีทั้งโทษจำคุกและปรับ ส่วนมาตรการที่ดำเนินการต่อทรัพย์สินได้บัญญัติวิธีการบังคับต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยการยึดหรืออายัดไว้และให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

ดังนั้น มาตรการที่ดำเนินการต่อทรัพย์สินโดยการให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน จึงเป็นมาตรการพิเศษที่กำหนดให้ใช้การดำเนินการทางแพ่งในการดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน มาตรการดังกล่าวจึงไม่ใช่โทษทางอาญา หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐาน ศาลมีอำนาจสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยมิต้องคำนึงว่าทรัพย์สินนั้นผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินมาก่อนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับหรือไม่ จึงมีผลย้อนหลังได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3304/2557 วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งมีทั้งโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยมาตรการทางแพ่งที่ให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินดังกล่าวมิใช่ความรับผิดในทางแพ่งจึงมิใช่คดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 46 การพิจารณาพิพากษาคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเช่นคดีนี้จึงต้องดำเนินกระบวนพิจารณาและพิพากษาไปตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้โดยเฉพาะ กล่าวคือ หากปรากฏว่ามีความผิดมูลฐานเกิดขึ้น โดยผู้คัดค้านทั้งสามเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานมาก่อน และมีทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดดังกล่าวหรือได้มาจากการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินดังกล่าวหรือดอกผลของทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้คัดค้านที่ 1 หรือจำเลยในคดีอาญาจะได้กระทำความผิดหรือศาลได้พิพากษาลงโทษหรือไม่

ข้อสังเกต คำพิพากษาศาลฎีกานี้ นางสาว วิริยา ไทยมงคล ผู้พิพากษาศาลแพ่งได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าคำพิพากษาศาลฎีกานี้ได้วางหลักในการวินิจฉัยไว้ทำนองเดียวกันกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9252/2555 และ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 20638/2556 ซึ่งได้วินิจฉัยว่า ผลคดีอาญาไม่ผูกพันคดีฟอกเงิน เพราะการที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ใช่ความรับผิดทางแพ่ง คดีฟอกเงิน

ไม่ใช่คดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ทั้งนี้ เห็นว่าคดีฟอกเงินต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ 2542 กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งศาลที่พิจารณาคดีฟอกเงินย่อมมีอำนาจสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยไม่จำต้องพิจารณาว่าผู้คัดค้านที่ 1 หรือจำเลยในคดีอาญาจะได้กระทำความผิดหรือศาลได้พิพากษาลงโทษหรือไม่ กล่าวคือศาลยังคงสามารถรับฟังพยานหลักฐานโดยไม่ต้องคำนึงถึงคดีอาญา[256]

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 446 - 449/2560 เมื่อพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้เงินฝากในบัญชีธนาคารตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ศาลไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ดังนั้น แม้ทรัพย์สินรายการนี้ ศาลจะได้วินิจฉัยว่าผู้คัดค้านที่ 2 ไม่มีอำนาจยื่นคำร้องคัดค้าน แต่ศาลก็ยังต้องไต่สวนคำร้องของผู้ร้องว่าทรัพย์สินรายการนี้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5092/2562 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดทั้งความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งมีโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยความผิดอาญาและโทษทางอาญามุ่งบังคับแก่ตัวบุคคล ส่วนมาตรการทางแพ่งมุ่งบังคับแก่ตัวทรัพย์สินซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดมูลฐาน เพราะถึงอย่างไรทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ไม่เป็นของผู้กระทำความผิด ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ใด เพื่อตัดวงจรการกระทำความผิดมิให้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้สนับสนุนการก่ออาชญากรรมต่อไป ดังนั้น หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐาน ไม่ว่าจะจับตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือไม่ แต่มีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดขึ้น และแม้เจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์ไม่ได้ร่วมกระทำความผิดและไม่ได้ถูกฟ้อง ก็ดำเนินมาตรการทางแพ่งแก่ตัวทรัพย์สินนั้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1 - 3/2563 เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ แต่มีทรัพย์สินเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ก็ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็น

---

[256] ศาลแพ่ง, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, หน้า 231.

เหตุให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลและขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานก็มีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ แม้ทรัพย์สินนั้นผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินได้มาก่อนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับ เพราะมาตรการดังกล่าวมิใช่โทษทางอาญาหรือคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา จึงมีผลใช้บังคับย้อนหลังได้

การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเป็นมาตรการทางแพ่งที่ให้อำนาจรัฐในการติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจากผู้ครอบครองทรัพย์สินเพื่อไม่ให้ยึดถือทรัพย์สินนั้นไว้ได้ต่อไป แตกต่างจากหนี้ทางแพ่งที่ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ จึงไม่ตกอยู่ในบังคับว่าด้วยอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 ลักษณะ 6 ผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้โดยไม่มีอายุความ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ถึงมาตรา 59 หาได้บัญญัติเรื่องอายุความไว้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ว่าผู้ร้องอาจดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามบทบัญญัติดังกล่าวได้โดยไม่มีอายุความ จึงเป็นการแปลความกฎหมายของศาล มิใช่กรณีกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่ต้องส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 212 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินย้อนหลังไปก่อนวันที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับนั้นได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 40 - 41/2546 วินิจฉัยไว้ ซึ่งแม้เป็นการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก็เป็นการวินิจฉัยเรื่องการมีผลใช้บังคับของกฎหมาย ซึ่งหลักนิติธรรมที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองคุ้มครอง มิได้เปลี่ยนแปลงยกเลิกไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รับรองคุ้มครอง เท่ากับศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้แล้ว จึงไม่ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอีก

การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 2 บัญญัติให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษานั้น บทบัญญัติมาตราดังกล่าวเพียงกำหนดว่าให้กฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อใด แต่เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว การกระทำใดอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายอย่างไรก็ย่อมเป็นไปตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น มิได้แสดงว่ากฎหมายกำหนดมิให้มีผลบังคับย้อนหลังตามที่ผู้คัดค้านอ้าง

คณะผู้วิจัยเห็นว่า กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ใช่ความรับผิดทางแพ่ง แต่เป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่ง

บัญญัติให้ศาลมีอำนาจในการริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินโดยไม่ต้องรอผลในคดีอาญา เพราะมิใช่ความรับผิดในทางแพ่งและการริบทรัพย์สินต้องกระทำโดยรวดเร็ว เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิดอีกต่อไป ตามเหตุผลที่ประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อตัดวงจรอาชญากรรมดังความที่ปรากฏในคำวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5655-5656/2561 (ประชุมใหญ่) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3849/2562 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3659-3661/2562 ฯลฯ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5655-5656/2561 (ประชุมใหญ่) ข้อเท็จจริงปรากฏเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า เพื่อเป็นการตัดวงจรมิให้ผู้ประกอบอาชญากรรมนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงินเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งแม้จะมีผลเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลก็ตาม แต่ก็จะมีผลกระทบต่อเฉพาะผู้ประกอบอาชญากรรมและผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วยเท่านั้น ส่วนบุคคลผู้เป็นสุจริตชนนั้นจะไม่มีผลกระทบด้วยแต่ประการใด ทั้งไม่เป็นการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย หากแต่เป็นการบังคับทางแพ่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานนั้นตกเป็นของแผ่นดินอันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนคนสุจริตทั่วไป ดังนั้น แม้จะมีการบัญญัติเพิ่มเติมความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (18) ในภายหลังจากที่ได้มีการกระทำความผิดมูลฐานดังกล่าวก็ตาม ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดฐานนี้ย่อมตกอยู่ภายใต้บังคับย้อนไปทันทีนับแต่วันที่มีการกระทำความผิดมูลฐานอันบัญญัติเพิ่มเติมดังกล่าวนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3849/2562 วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในส่วนมาตรการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่ให้ยึดหรืออายัดและให้ตกเป็นของแผ่นดินเป็นคนละส่วนกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคล ทั้งเป็นมาตรการพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะให้ดำเนินการทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อเป็นการตัดวงจรการกระทำความผิด โดยมีเหตุผลมาจากหลักการคุ้มครองประโยชน์ของสังคม หรือประโยชน์สาธารณะและหลักการติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดต่อรัฐ ทำให้สามารถดำเนินคดีทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้โดยมิต้องคำนึงว่าทรัพย์สินนั้นผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินจะได้มาก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับหรือไม่ เพราะมาตรการดังกล่าวมิใช่โทษทางอาญาหรือเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา แม้มีการบัญญัติเพิ่มเติมความผิดมูลฐานภายหลังจากที่มีการกระทำความผิดมูลฐานนั้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐานที่บัญญัติเพิ่มเติมย่อมตกอยู่ภายใต้บังคับย้อนหลังไปนับแต่วันที่มีการกระทำความผิดมูลฐานนั้น ดังนั้น แม้ผู้คัดค้าน....ฯลฯ

นอกจากนี้ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3659-3661/2562 ยังได้วินิจฉัยโดยแสดงเหตุผลในทำนองเดียวกันว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติมาตรการทางกฎหมาย 2 ส่วน ได้แก่ มาตรการทางอาญาฐานฟอกเงิน และมาตรการทางแพ่งที่ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยมาตรการส่วนหลังเป็นกระบวนการยึดทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil forfeiture) ซึ่งพิจารณาตัวทรัพย์สินที่ผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินว่ามีแหล่งที่มาของทรัพย์สินจากการกระทำผิดอาญาที่เป็นความผิดมูลฐานของพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ โดยไม่ต้องพิจารณาความผิดของบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์ ซึ่งเป็นเรื่องทางอาญาที่ต้องพิสูจน์ความผิดตามหลักการพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีอาญา ดังจะเห็นได้จากมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินให้ยื่นต่อศาลแพ่ง และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดยอนุโลม เจตนารมณ์ของการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินนั้น คือ การที่กฎหมายไม่อาจยอมรับให้บุคคลอ้างกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินที่ได้มาโดยกระทำผิด จึงไม่จำต้องนำหลักกฎหมายอาญาหรือวิธีพิจารณาความอาญาที่ต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยจนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรมาวินิจฉัย ดังนั้น มาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงมิใช่โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 (5) แม้ความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 (15) จะบัญญัติเพิ่มเติมภายหลังที่จำเลยต้องหาว่ากระทำความผิดก็ไม่ถือว่าเป็นการใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังเป็นโทษแก่บุคคล และเมื่อมีการบัญญัติเพิ่มเติมความผิดมูลฐานดังกล่าวแล้วก็มีผลบังคับย้อนหลังไปทันทีนับแต่วันที่มีการกระทำความผิดมูลฐานนั้น

3.6.3.2.1 การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความไว้ในมาตรา 49 วรรคหนึ่งว่า *“ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว”* ดังนั้น การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินจึงประกอบด้วยหลักเกณฑ์และขั้นตอนดังนี้

(1) ต้องปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือความผิดมูลฐาน

(2) เลขาธิการ ปปง. จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดส่งให้กับพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

(3) เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาเรื่องตามที่เลขาธิการ ปปง. เสนอแล้ว หากเห็นว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็จะยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ทั้งนี้ ปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาตัวอย่างดังต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6972/2561 วินิจฉัยว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 ที่บัญญัติว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปโดยความตายของผู้กระทำความผิดนั้น หมายถึง มิให้ฟ้องบุคคลที่ถึงแก่ความตายไปแล้วเป็นคดีอาญา หรือหากจำเลยในคดีอาญาถึงแก่ความตายลงในระหว่างการพิจารณาของศาล ศาลต้องยุติการดำเนินกระบวนพิจารณาและจำหน่ายคดีอาญาออกจากสารบบความของศาล เพราะไม่มีประโยชน์ที่จะดำเนินคดีต่อไป เนื่องจากไม่อาจนำตัวจำเลยมาลงโทษได้ แต่บทบัญญัติดังกล่าวมิใช่เป็นการรับรองว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นไม่ได้กระทำความผิด อีกทั้งคดีนี้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาในคดีอาญาอันเป็นความผิดมูลฐานแล้วว่า ก. มีความผิด การที่ ก. ถึงแก่ความตายในระหว่างฎีกาคงมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปเท่านั้น หามีผลเป็นการรับรองว่า ก. กลับเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่

นอกจากนี้ หากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินย่อมมีอำนาจส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคหนึ่งได้ ผู้ร้องจึงมีอำนาจยื่นคำร้องคดีนี้โดยไม่จำต้องพิจารณาว่าธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีแก่ ก. หรือไม่

ข้อสังเกตจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6972/2561 นี้ จะเห็นได้ว่า แม้ผู้กระทำความผิดมูลฐานจะถึงแก่ความตายในระหว่างฎีกาก็ไม่ถือเป็นเหตุที่จะทำให้ไม่สามารถริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากความตายของผู้กระทำความผิดเป็นเพียงเหตุให้ศาลยุติการดำเนินคดีอาญาต่อผู้นั้นเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1-3/2563 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เนื่องจากปัจจุบันผู้ประกอบ

อาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภทได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงินเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว สมควรกำหนดมาตรต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ โดยมาตรา 49 วรรคหนึ่ง ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า *“ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว”* พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจะต้องเป็นทรัพย์สินในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาว่ามีผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษเท่านั้น เพียงแต่หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ แต่หากมีทรัพย์สินเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ก็ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลและขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ เมื่อผู้ร้องเห็นว่าผู้คัดค้านมีพฤติการณ์กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยลักลอบส่งกัญชาไปยังสหรัฐอเมริกา และยังถูกดำเนินคดีในข้อหามีเมทแอมเฟตามีน (ยาไอซ์) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (1) มิใช่ได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรเท่านั้น ผู้ร้องจึงมีอำนาจยื่นคำร้องคดีนี้ได้

ข้อสังเกต

(1) ในการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนี้จะต้องปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าทรัพย์สินหรือเงินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดมูลฐาน มิเช่นนั้น หากเป็นคำร้องที่ไม่ชัดเจนหรือเคลือบคลุม ศาลก็อาจยกคำร้องนั้นได้[257]

(2) แม้พนักงานอัยการจะเคยยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และศาลมีคำสั่งยกคำร้องเพราะยื่น

[257] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 231/2554, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1253/2553, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13201/2553

พ้นกำหนด 1 ปีก็ตาม ผู้ร้องก็ยังสามารถยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์ดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้[258]

(3) คำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นปัญหาอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ผู้คัดค้านจะมิได้ยกปัญหานี้ขึ้นมาว่ากล่าวโดยชอบในศาลอุทธรณ์ ก็สามารถยกขึ้นอ้างในชั้นศาลฎีกาได้[259]

(4) ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐานแล้ว พนักงานอัยการก็ยังสามารถยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ เพราะเป็นการยื่นคำร้องคนละคดีกัน และประเด็นที่ศาลได้วินิจฉัยมิใช่ประเด็นที่อาศัยเหตุอย่างเดียวกัน ไม่เป็นการยื่นคำร้องซ้ำ[260]

(5) แม้คำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง จะฟังไม่ขึ้น หรือศาลจะได้วินิจฉัยว่าผู้คัดค้านไม่มีอำนาจยื่นคำร้องคัดค้าน แต่ศาลก็ยังต้องไต่สวนคำร้องของผู้ร้องว่าทรัพย์สินรายการนี้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่[261]

(6) แม้การกระทำความผิดบางฐานจะถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานในภายหลังจากเวลาที่ผู้คัดค้านได้รับทรัพย์สินมา ศาลก็มีอำนาจในการพิจารณาและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5315/2563 ต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5315/2563 แม้ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานภายหลังจากที่มีการกระทำความผิดมูลฐานดังกล่าวหรือเป็นเวลาภายหลังจากที่ผู้คัดค้านที่ 1 ได้ทรัพย์สินมา ศาลก็มีอำนาจนำบทบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่คดีของผู้คัดค้านที่ 1 ได้ เพราะไม่ได้นำมาวินิจฉัยและลงโทษจำเลยในทางอาญาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่มุ่งถึงตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญ ส่วน

---

[258] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1813/2557

[259] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 27-28/2554, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 229/2554

[260] วิริยา ไทยมงคล, ข้อสังเกตจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 27-28/2554, ใน คู่มือปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, หน้า 260.

[261] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 446 – 449/2560

ความผิดมูลฐานที่ผู้ร้องอ้างเป็นเหตุขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเป็นข้อเท็จจริงประกอบว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ แม้คำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินอ้างเหตุจากความผิดมูลฐานเดียวกัน แต่เมื่อเป็นทรัพย์สินที่ผู้ร้องยังไม่เคยยื่นคำร้องขอมาก่อน ผู้ร้องก็ยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ เมื่อทรัพย์สินที่ผู้ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินคดีนี้และคดีหมายเลขดำที่ ฟ.93/2558 ของศาลชั้นต้น เป็นทรัพย์สินต่างรายการกัน การดำเนินกระบวนพิจารณาคดีนี้จึงไม่เป็นการร้องซ้อน ร้องซ้ำหรือดำเนินกระบวนพิจารณาซ้ำ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ศาลจะมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 ไม่ได้จะต้องเป็นทรัพย์สินในคดีที่มีคำพิพากษาและมีผู้ถูกลงโทษแล้วเท่านั้น เนื่องจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นมาตรการทางแพ่งที่มาตรา 59 บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธินำสืบพิสูจน์ได้ตามมาตรา 50 หรือนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของมาตรา 51 วรรคสาม ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินศาลชั้นต้นจึงไม่จำต้องรอให้การดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐานถึงที่สุดเสียก่อน

3.6.3.2.2 ภาระการพิสูจน์ในคดีฟอกเงิน

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามมาตรา 59 ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้น ในการร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจึงต้องดำเนินการตามกระบวนพิจารณาคดีทางแพ่งซึ่งกำหนดภาระการพิสูจน์ไว้ใน มาตรา 84/1 ว่า *“คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว”* ดังนั้น ภาระการพิสูจน์เพื่อร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงตกเป็นภาระการพิสูจน์ของผู้ร้อง ดังที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3304/2557 ซึ่งวินิจฉัยว่า *“ปัญหาว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นหรือไม่ ผู้ร้องมีหน้าที่พิสูจน์”* ซึ่ง นางสาว วิริยา ไทยมงคล ผู้พิพากษาศาลแพ่งได้ให้ข้อสังเกตจากคำพิพากษานี้ว่า ศาลได้วินิจฉัยเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ในคดีฟอกเงินไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ร้องมีหน้าที่พิสูจน์ (ภาระการพิสูจน์) ว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 ประกอบ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 วรรคหนึ่ง เหตุที่ใช้มาตรา 84/1 เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติถึงผู้มีภาระการพิสูจน์ไว้เป็นการเฉพาะ ส่วนผู้คัดค้านทั้งสามในคดีนี้มีภาระการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 ว่าทรัพย์สินที่พิพาทเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยสุจริตหรือไม่[262] ทั้งนี้ ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 20638/2556 วินิจฉัยในทำนองเดียวกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 20638/2556 ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 กับพวกเก็บเงินจากผู้ค้าเพื่อนำไปชำระค่าปรับและนำไปจ่ายแก่เจ้าหน้าที่จับปรับ และยึดสินค้าจากผู้ค้าทุกราย ผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 กับพวกจึงเป็นผู้เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดฐานสนับสนุนให้เจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ อันเป็นความผิดต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (5) ตามที่ผู้ร้องบรรยายไว้ในคำร้อง และเนื่องจากคดีแพ่งที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เช่นคดีนี้เป็นมาตรการในทางแพ่ง และมิใช่คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา แม้ผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้คัดค้านดังกล่าวจะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาเหล่านั้น หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น ไม่ว่าจะจับตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ แต่มีทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานก็ชอบที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินได้ หากศาลเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานตามนัยแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคท้าย เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 กับพวกเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และผู้คัดค้านที่ 3 เป็นบุตรของผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 ผู้คัดค้านทั้งสามจึงมีภาระการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินของผู้คัดค้านทั้งสามตามบัญชีทรัพย์สินไม่ได้เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือ การกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7787/2549 ผู้ร้องมีภาระการพิสูจน์ให้สมคำร้องว่ามีความผิดมูลฐานตามคำร้องเกิดขึ้น แม้ศาลชั้นต้นไม่รับคำร้องคัดค้านของผู้คัดค้านที่ 4

---

[262] ศาลแพ่ง, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, หน้า 231.

ก็ตาม ส่วนที่ยื่นคำร้องนั้นพยานทราบข้อมูลพฤติการณ์ของผู้คัดค้านที่ 1 จากชาวบ้านและสายสืบจึงเป็นพยานบอกเล่ามีน้ำหนักให้รับฟังได้น้อย หากมีพฤติการณ์จำหน่ายเมทแอมเฟตามีนจริง เจ้าหน้าที่ตำรวจน่าจะล่อซื้อได้ก่อนหรือน่าจะตรวจค้นจำนวนมากจากบ้านที่ค้น และธนบัตรที่ตรวจพบน่าจะมัดรวมเป็นปึกใหญ่อย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้ผู้ขายตรวจสอบสะดวกและไม่เสียเวลาในการตรวจนับ สำหรับธนบัตรที่พบว่ามีเมทแอมเฟตามีนติดอยู่นั้น มีพิรุธเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการบรรจุธนบัตรดังกล่าวใส่กล่องกระดาษไปตรวจพิสูจน์อีกทั้งไม่ได้นำผู้ตรวจพิสูจน์มาเบิกความ เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ของผู้คัดค้านที่ 1 และนาย ม. เคยกระทำความผิดฐานเสพเมทแอมเฟตามีน เมื่อปี พ.ศ. 2542 และผู้คัดค้านที่ 1 กระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเท่านั้น กรณีอาจเป็นไปได้ว่าผู้คัดค้านที่ 1 และ นาย ม. พักอาศัยอยู่ในที่บ้านอาจใช้มือที่สัมผัสเมทแอมเฟตามีนขณะการเสพแล้วสัมผัสธนบัตรที่ได้มาระหว่างช่วยทำธุรกิจจำหน่ายผลไม้ นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาการทำงานของผู้คัดค้านที่ 1 ถึงที่ 3 ในเวลาหลายปีที่ผ่านมาเปรียบเทียบกับทรัพย์สินซึ่งเป็นบ้านหลังเดิมของผู้คัดค้านที่ 2 น่าเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำมาหาได้โดยสุจริต มิได้เป็นทรัพย์สินจากการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ส่วนผู้คัดค้านที่ 4 อาจได้เงินจากการที่นาย ส. และผู้คัดค้านที่ 2 ซึ่งเป็นบิดามารดาใช้ในการศึกษาและเป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน มีโอกาสเก็บเงินที่เหลือมาซื้อโทรศัพท์เป็นของตนเองได้ จึงมิได้เป็นทรัพย์สินจากการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน พยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบจึงไม่มีน้ำหนักมั่นคงให้เชื่อถือได้ว่าผู้คัดค้านที่ 1 มีพฤติการณ์ลักลอบจำหน่ายหรือร่วมกันกับนาย อ. และนาย ม. จำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 1 (เมทแอมเฟตามีน) อันเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 วรรคหนึ่ง (1) ที่จะเป็นเหตุให้ทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน จึงไม่อาจสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้

สำหรับคำพิพากษาศาลฎีกานี้ นายจรุงจิต โกสินตระกูลชัย ผู้พิพากษาศาลแพ่ง ได้ให้ความเห็นว่า การรับฟังพยานหลักฐานและภาระการพิสูจน์ในคดีฟอกเงินนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งมีทั้งโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดมูลฐาน ผู้ร้องต้องมีภาระในการพิสูจน์ว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นและทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ไม่ว่าจะได้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะได้ถูกลงโทษหรือไม่ก็ตาม ถ้าหากมีทรัพย์สินซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว หรือเป็นทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินจากการกระทำนั้นแล้ว หรือเป็นดอกผลของทรัพย์อันเกิดจากการกระทำดังกล่าวแล้ว ย่อมถือได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งเป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6602/2550, 9089/2553 ส่วนผู้คัดค้านมีภาระการพิสูจน์ ตาม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 วรรคหนึ่ง ให้ศาลเห็นว่า (1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ (2) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ[263] ทั้งนี้ ถ้าหากผู้คัดค้านไม่สามารถพิสูจน์หักล้างได้ ศาลก็จะต้องรับฟังว่าทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ถูกยึดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4428/2550

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4428/2550 วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคสอง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินของผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเป็นผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้คัดค้านซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานจึงมีภาระการพิสูจน์เพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานนี้ เมื่อพยานหลักฐานของผู้คัดค้านเท่าที่นำสืบมาไม่สามารถพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานได้ จึงต้องรับฟังว่าทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ถูกยึดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การดำเนินคดีเกี่ยวกับการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 วรรคหนึ่ง บังคับให้ยื่นต่อศาลแพ่งและจะต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับในการดำเนินกระบวนพิจารณา แม้ความรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมของคู่ความซึ่งรวมถึงค่าทนายความจะตกอยู่แก่ฝ่ายที่แพ้คดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 161 แต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 วรรคสอง บัญญัติให้พนักงานอัยการได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวงซึ่งหมายความรวมถึงค่าธรรมเนียมใช้แทนและค่าทนายความให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งด้วย ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ผู้ร้องใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนผู้คัดค้านทั้งสอง จึงไม่ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ร้องจะได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง แต่ก็เป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องมีคำสั่งในเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมลงไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 167 วรรคหนึ่ง

จากคำวินิจฉัยของศาลฎีกาและการตั้งข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า

1) ภาระการพิสูจน์เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

---

[263] ศาลแพ่ง, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, หน้า 243-244.

มาตรา 84/1 ดังความที่บัญญัติว่า *“คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตน ให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว”*

2) พนักงานอัยการในฐานะเป็นผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน มีภาระการพิสูจน์ว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น

3) ผู้คัดค้านซึ่งอาจเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือมีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดในความผิดมูลฐาน มีภาระพิสูจน์หักล้างว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ (2) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ดังที่ปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3849/2562 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4722/2562 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5092/2562

3.6.3.2.3 การสืบพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

การยื่นพยานหลักฐาน (Introduction of Evidence) หรือวิธีการนำสืบพยานหลักฐาน (Adduction of Evidence) หมายถึง การนำเสนอพยานหลักฐานเข้ามาอยู่ในสำนวนคดีของศาลซึ่งต้องกระทำให้ถูกวิธี หลังจากคู่ความทุกฝ่ายยื่นพยานหลักฐานเข้าสืบต่อศาล ซึ่งจะต้องทำให้ถูกต้องตามกระบวนการขั้นตอน วิธีการ และกรอบเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้ การนำสืบพยานหลักฐานนี้มีรายละเอียดค่อนข้างมาก เช่น การสืบพยานบุคคลต้องให้บุคคลสาบานตน ซักถาม ถามค้าน หรือถามติง ถ้าเป็นพยานเอกสารต้องส่งสำเนาและต้องนำสืบต้นฉบับ ส่วนพยานวัตถุอาจต้องนำมาที่ศาล ส่วนพยานผู้เชี่ยวชาญอาจจะต้องมาเบิกความประกอบความเห็นหรือเบิกความเป็นหนังสือ ซึ่งต้องทำให้ถูกวิธี กล่าวคือ ต้องระบุไว้ในบัญชีระบุพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 88 ถ้าหากมิได้ระบุพยานหลักฐานใดไว้ในบัญชีระบุพยานหรือไม่ได้ส่งสำเนาเอกสารล่วงหน้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 90 มีผลให้พยานหลักฐานเหล่านั้นกลายเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ นอกจากนี้ หากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้หรือเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ แต่ได้มีการยื่นโดย

ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ตามมาตรา 86 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐาน[264]

สำหรับประเภทของพยานหลักฐานและวิธีการสืบพยานหลักฐานตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติความไว้ ได้แก่ การสืบพยานบุคคล การสืบพยานเอกสาร การสืบพยานวัตถุ การสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ไม่ปรากฏการสืบพยานอิเล็กทรอนิกส์ แต่อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์พิเศษ จรัญ ภักดีธนากุล ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า *"พยานหลักฐาน หมายถึงสิ่งใด ๆ ก็ตาม ที่มีคุณสมบัติสามารถที่จะชี้บ่ง หรือส่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริง หรือความไม่เป็นจริงในปัญหาที่พิพาทกันในทางอรรถคดีได้ ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพของพยานบุคคล หรือพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ หรือพยานผู้เชี่ยวชาญก็ตาม"*[265] ส่วนศาสตราจารย์พิเศษ เข็มชัย ชุติวงศ์ ได้ให้ความหมายของพยานหลักฐานว่า *"พยานหลักฐาน คือ สิ่งที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวอ้าง ในการดำเนินคดีไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีประเภทอื่น ๆ เช่น คดีปกครอง ส่วนมากแล้วจะมีคู่ความสองฝ่าย คือ โจทก์และจำเลย"*[266] ดังนั้น แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจะมิได้กำหนดถึงการสืบพยานหลักฐานไว้ แต่ก็ถือได้ว่าพยานอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานชนิดหนึ่ง เพราะสามารถแสดงให้เห็นและสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้

พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ข้อมูลที่ถูกสร้างขึ้นหรือถูกจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัลซึ่งใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติการ (Any information created or stored in digital form whenever a computer is used to accomplish a task)[267] ซึ่งรวมถึงพยานหลักฐานที่ได้ถูกสร้างขึ้นหรือถูกจัดเก็บโดยใช้วงจรไฟฟ้าที่ใช้สารกึ่งตัวนำและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ควบคุมการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอน โดยไม่จำกัดเฉพาะคอมพิวเตอร์ แต่โดยทั่วไปแล้วคอมพิวเตอร์สามารถทำให้เกิดพยานหลักฐานได้ 3 แบบ ได้แก่ พยานชั้นต้น (real evidence) เป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากการทำงานของโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยลำพังโดยมีการได้รับข้อมูลจากเครื่องมืออื่น เช่น การส่งข้อมูลระยะไกล (remote sensors) หรือโดยการตั้งเวลาทำงานอัตโนมัติจากภายในตัวเครื่อง (built-in clock) ตัวอย่างเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ของธนาคารได้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากบัญชีของลูกค้าโดยอัตโนมัติจากการทำธุรกรรมของลูกค้าในแต่ละวัน ส่วนแบบที่ 2 ใช้เป็นพยานบอกเล่า

---

[264] จรัญ ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 16, (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2565), หน้า 27.

[265] เรื่องเดียวกัน, หน้า 62.

[266] เข็มชัย ชุติวงศ์, คำอธิบาย กฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2563), หน้า 1.

[267] Christine Sgarlata & David J. byer, "The Electronic Paper Trail: Evidentiary Obstacles to Discovery and Admission of Electronic" B.U.j >Sci &Tech L. 5,8, (1997) อ้างใน เด่นฟ้า เรืองฤทธิ์เดช, "ปัญหาข้อเกี่ยวกับการรับฟังเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์," ดุลพาห 3,53 (กันยายน - ธันวาคม 2549), หน้า 92.

(hearsay) โดยอยู่ในรูปพยานเอกสารหรือบันทึกที่ประมวลผลมาจากคอมพิวเตอร์จากข้อมูลที่ถูกป้อนให้กับคอมพิวเตอร์โดยการกระทำของมนุษย์ เช่น การถอนเงินออกจากบัญชี และแบบที่ 3 จัดเป็นพยานหลักฐานแบบผสม (derive evidence) กล่าวคือ เป็นพยานชั้นต้นรวมกับพยานบอกเล่า ดังตัวอย่างเช่น บัญชีกระแสรายวันของลูกค้าธนาคารที่รวมทั้งพยานชั้นต้นที่เครื่องคอมพิวเตอร์ทำการคิดค่าธรรมเนียมเองจากหลักเกณฑ์ที่จัดตั้งไว้ และยังเป็นพยานบอกเล่าซึ่งเกิดจากการที่ลูกค้าของธนาคารนำเช็คถอนเงินและนำเงินเข้าบัญชี โดยพนักงานของธนาคารเป็นผู้ป้อนข้อมูลเข้าไปในคอมพิวเตอร์เพื่อให้มีการเดบิตและเครดิตในบัญชี[268]

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 4 วรรคสอง ยังได้ให้ความหมายของคำว่า *“อิเล็กทรอนิกส์ ว่าหมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กตรอน ไฟฟ้า คลื่น แม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่างๆ เช่นว่านั้น”*

ดังนั้น ในการสืบพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดินก็ย่อมสามารถกระทำได้ ดังจะเห็นได้ว่าในการตรวจสอบแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจออกเป็นหนังสือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ของสถาบันการเงิน หรือผู้กระทำความผิดได้ ดังความที่บัญญัติใน มาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติว่า *“ในกรณีที่มีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้*

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

---

[268] เด่นฟ้า เรืองฤทธิ์เดช, “ปัญหาข้อเกี่ยวกับการรับฟังเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์”, ดุลพาห, หน้า 92-93.

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้”

อย่างไรก็ตาม กระบวนการนำสืบพยานหลักฐานจะมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของพยานหลักฐานว่าจะเป็นการนำสืบพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการนำสืบพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นี้จัดได้ว่าเป็นการนำสืบพยานเอกสาร และถือเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในทางคดีได้ ไม่ว่าจะได้บันทึกไว้ในสื่อใดดังที่ถือเป็นหลักสากลทั้งในกฎหมายต่างประเทศและระหว่างประเทศ[269] นอกจากนี้ ยังปรากฏตามคำวินิจฉัยของศาลฎีกา ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4311/2557 วินิจฉัยว่า จำเลยที่ 1 ถึง 3 ร่วมกันพิมพ์หนังสือแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายอุปกรณ์กันระเบิดปลอมลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ ถือเป็นการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นวัตถุอื่นใดทำให้ปรากฏความหมายซึ่งสามารถอ่านหรือเห็นความหมายได้ โดยบุคคลที่พิมพ์ตัวอักษรนั้นแล้ว เก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อเป็นหลักฐานซึ่งจำเลยที่ 1 ถึงที่ 3 สามารถนำไปใช้ได้เมื่อต้องการจะใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่บันทึกไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์นั้นจึงเป็นเอกสารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (7)

3.6.3.2.4 การรับฟังพยานหลักฐานและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน

เมื่อได้มีการสืบพยานหลักฐานต่อศาลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะมาถึงขั้นตอนที่ศาลจะนำพยานหลักฐานที่รับฟังพยานได้และเป็นพยานหลักฐานที่อยู่ในสำนวนคดีของคู่ความแต่ละฝ่ายมาพิจารณาเปรียบเทียบชั่งน้ำหนักสำหรับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่ได้มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษทางอาญา ซึ่งความผิดอาญาและโทษอาญาเป็นการบังคับแก่ตัวบุคคล และได้กำหนดมาตรการทางแพ่งเพื่อให้ศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน อันเป็นการบังคับแก่ตัวทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดมูลฐานและนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดอีกต่อไป เพื่อเป็นการตัดวงจรอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม ในการรับฟังพยานหลักฐานทั้งทางแพ่งและทางอาญาจะต้องปรากฏพยานหลักฐานที่ชัดเจนว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานหรือมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จึงจะลงโทษผู้กระทำความผิด และใช้มาตรการในการริบทรัพย์สินทางแพ่งเพื่อริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่สำหรับการใช้มาตรการทางแพ่งเพื่อริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของ

---

[269] จรัญ ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, หน้า 62.

แผ่นดินนี้พนักงานอัยการสามารถร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้โดยไม่ต้องรอผลในคดีอาญา เพราะมิใช่คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา และไม่ว่าจะจับตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ เพียงแต่มีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดขึ้น แม้เจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินนั้นจะไม่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยและไม่ได้ถูกฟ้องด้วยก็ตาม[270] ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการรับฟังพยานหลักฐานของศาลเพื่อมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือความผิดมูลฐานมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) พยานหลักฐานซึ่งศาลจะรับฟังได้ต้องเป็นพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดมูลฐาน[271]

2) พยานหลักฐานที่ศาลจะรับฟังและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือความผิดมูลฐานตกเป็นของแผ่นดินต้องครบถ้วนและมีความชัดเจนดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1253/2553 ซึ่งวินิจฉัยว่า ก่อนที่จะวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ ต้องปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้มีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นเสียก่อน หากไม่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น ก็ไม่จำต้องวินิจฉัยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1033 – 1034/2564 การตรวจสอบทรัพย์สินและการทำธุรกรรมของผู้คัดค้านที่ 5 เกิดจากความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติด เพียงแต่ในขณะที่ตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของผู้คัดค้านที่ 5 นั้น พบว่า ผู้คัดค้านที่ 5 เคยถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับการนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งของที่มิได้ผ่านพิธีการศุลกากร (การลักลอบหนีศุลกากร) จึงมีการขอให้ทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ 5 ตกเป็นของแผ่นดินด้วยเหตุความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 วรรคหนึ่ง (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย โดยผู้ร้องนำสืบแต่เพียงว่า เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ผู้คัดค้านที่ 5 ถูกจับกุมข้อหาร่วมกันนำสิ่งของที่ยังมิได้เสียภาษีเข้าในราชอาณาจักร แต่ปรากฏว่า ป. พยานผู้ร้องเบิกความตอบคำถามค้านทนายผู้คัดค้านที่ 5 ว่า เมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2547 ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องผู้คัดค้านที่ 5 แล้ว ตามคำพิพากษาคดีอาญา

---

[270] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 569/2562

[271] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6999/2562, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5779/2562, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9089/2553

หมายเลขแดงที่ 2325/2547 และ 2326/2547 ของศาลจังหวัดกำแพงเพชร คดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว โดยผู้ร้องไม่ได้นำสืบให้เห็นพฤติการณ์อื่นของผู้คัดค้านที่ 5 อีกว่ามีการกระทำใดอันจะเป็นการลักลอบหนีศุลกากรภายหลังจากผู้คัดค้านที่ 5 ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับศุลกากรเมื่อปี พ.ศ. 2546 และผู้คัดค้านที่ 5 ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินใดจากการลักลอบหนีศุลกากรนั้น เมื่อมูลเหตุอันเป็นที่มาของการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ 1 ถึงที่ 5 ในคดีนี้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดราย ส. อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การที่ผู้ร้องจะขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ 5 ตกเป็นของแผ่นดินตามความผิดมูลฐานอื่นรวมเข้ามาด้วย ผู้ร้องต้องตรวจสอบให้แน่ชัดว่ามีการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นและมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้คัดค้านที่ 5 ได้มาซึ่งทรัพย์สินใดอันเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ผู้ร้องจึงจะมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพราะการร้องขอให้ทรัพย์สินของบุคคลตกเป็นของแผ่นดินเป็นการก้าวล่วงเข้าไปในแดนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้การคุ้มครอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัดตามกฎหมาย เมื่อคดีนี้ศาลจังหวัดกำแพงเพชรมีคำพิพากษาตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 2325/2547 และ 2326/2547 ยกฟ้องผู้คัดค้านที่ 5 ในความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรและผู้ร้องไม่นำสืบให้เห็นว่า ผู้คัดค้านที่ 5 มีพฤติการณ์อื่นใดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรและผู้คัดค้านที่ 5 ได้ทรัพย์สินใดไปจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับศุลกากร ผู้คัดค้านที่ 5 จึงมิได้เป็นผู้กระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 วรรคหนึ่ง (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ในการรับฟังพยานหลักฐานนั้น ศาลจะพิจารณาว่าพยานหลักฐานใดสามารถนำมารับฟังได้ และพยานหลักฐานใดควรตัดทิ้งไป เพราะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ โดยพิเคราะห์ถึงสภาพของพยาน เช่น พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญ ความน่าเชื่อถือของพยาน สภาพแห่งข้อเท็จจริงที่จะสืบ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนระเบียบวิธีพิจารณาความ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ว่าจะรับฟังได้หรือไม่ และรับฟังได้เพียงใด เพื่อนำไปสู่การชั่งน้ำหนักพยาน

การรับฟังพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้นถือเป็นพยานเอกสารตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4311/2557 ดังนั้น จึงสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ โดยได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7264/2542 ได้วางแนวทางในการวิเคราะห์น้ำหนักของพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือจากระบบคอมพิวเตอร์ไว้ว่าให้ดูจากระบบการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลใน

ระบบคอมพิวเตอร์ว่ามีความโปร่งใสตรงไปตรงมาและถูกวิธีการหรือไม่ จากนั้นให้พิจารณาดูระบบการเก็บรักษาข้อมูลว่ามีการจัดเก็บรักษาดีหรือไม่ บุคคลภายนอกสามารถเข้าไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายหรือไม่ และมีโอกาสที่จะถูกเจ้าหน้าที่รักษาข้อมูลเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้หรือไม่ หรือเคยมีไวรัสเข้าไปทำลายระบบฐานข้อมูลหรือไม่ สุดท้ายให้ดูที่กระบวนการเรียกข้อมูลจากระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในทางคดีซึ่งสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องตามปกติหรือไม่ หากไม่มีอะไรผิดปกติก็ถือได้ว่าข้อมูลจากคอมพิวเตอร์นั้นมีน้ำหนักน่าเชื่อถือได้ ซึ่งหลักการตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7264/2542 นี้ได้ถูกนำไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544[272] โดย มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ได้บัญญัติว่า *“ห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์*

ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใดนั้น ให้พิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือของลักษณะหรือวิธีการที่ใช้สร้าง เก็บรักษา หรือสื่อสารข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ลักษณะหรือวิธีการเก็บรักษา ความครบถ้วน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อความ ลักษณะ หรือวิธีการที่ใช้ในการระบุหรือแสดงตัวผู้ส่งข้อมูล รวมทั้งพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วย”

3.6.3.3 ผลของคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินและการบังคับคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 บัญญัติว่า *“เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน”* ดังนั้น เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐาน เกิดขึ้นไม่ว่าจะจับตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แม้เจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินจะไม่ได้ร่วมกระทำความผิดและไม่ได้ถูกฟ้องก็ตาม และศาลได้ทำการไต่สวนแล้วเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ศาลย่อมมีอำนาจในการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งให้ทรัพย์สิน เงินหรือดอกผลของทรัพย์สินนั้นตกเป็นของ

---

[272] จรัญ ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, หน้า 63-64.

แผ่นดินได้[273] รวมถึงมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นจากทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดตามมาตรา 51 ตกเป็นของแผ่นดินอีกด้วย[274]

อย่างไรก็ตาม มาตรา 51 วรรคสาม ได้วางบทสันนิษฐานไว้ว่า *"เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตาม มาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สิน ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี"* ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว แต่ปรากฏว่าผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินนั้นเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ก็ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตจนกว่าผู้นั้นจะนำสืบหักล้างได้ ดังคำพิพากษาศาลฎีกาตัวอย่างต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9813-9817/2560 ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้คัดค้านที่ 1 กระทำการฉ้อโกงประชาชนอันเป็นความผิดมูลฐานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 จนกระทั่งถูกจับกุมในปี พ.ศ. 2548 ส่วนผู้คัดค้านที่ 2 เป็นมารดา ผู้คัดค้านที่ 6 เป็นภริยา และผู้คัดค้านอื่นเป็นญาติพี่น้องจึงเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้คัดค้านที่ 1 ผู้กระทำความผิดมูลฐาน กรณีต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา 51 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินตามบัญชีทรัพย์เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต ภาระการพิสูจน์จึงตกอยู่แก่ผู้คัดค้านที่จะต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยสุจริต

สำหรับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดนี้ไม่ได้มีการให้คำนิยามไว้ ทั้งนี้ เป็นข้อเท็จจริงที่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของบุคคลดังกล่าว เช่น ความเป็นสามีหรือภริยา หรือเป็นบุตร เป็นญาติ ผู้ร่วมงาน ฯลฯ และมีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิด ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8150/2560 ผู้คัดค้านที่ 2 เป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนักโทษชาย ม. ซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ลักลอบส่งโทรศัพท์มือถือไปให้นักโทษชาย ม. เป็นการผิดระเบียบของเรือนจำ และนักโทษชาย ม. นำโทรศัพท์มือถือไปให้นักโทษชาย

---

[273] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2143/2564

[274] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 54

อ. ซึ่งรู้จักกันมาก่อนและสนิทสนมกันใช้ติดต่อจำหน่ายยาเสพติดจากภายในเรือนจำ ผู้คัดค้านที่ 2 จึงเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดมูลฐาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8345/2560 เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้กระทำความผิดมูลฐาน ผู้คัดค้านที่ 2 เป็นภริยา ส่วนผู้คัดค้านที่ 3 เป็นบุตร ดังนั้น ผู้คัดค้านที่ 2 และที่ 3 จึงเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน กรณีต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 51 วรรคสอง (เดิม) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ใช้บังคับในขณะยื่นคำร้องที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ 2 และที่ 3 เป็นเจ้าของรวมตามคำร้องพร้อมดอกผลเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ภาระการพิสูจน์จึงตกแก่ผู้คัดค้านที่ 2 และที่ 3 ที่จะต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวว่า ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง (1) (2)

เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ก็จะมีการบังคับคดีตามคำพิพากษาซึ่ง มาตรา 51 วรรคสองได้กำหนดไว้ดังนี้

1) ทรัพย์สินที่เป็นเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ให้สำนักงาน ปปง. ส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง

2) ทรัพย์สินอื่น ให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

3.7 การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและการขอคืนทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อาจกระทบถึงสิทธิของบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ อนามัย หรือชื่อเสียง จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย และคุ้มครองเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

3.7.1 การคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดมูลฐานนี้ได้กำหนดไว้ในมาตรา 49/1 ดังนี้

มาตรา 49/1 บัญญัติความว่า *“ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหายส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งตามมาตรา 51 เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่ง ให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหาย ไม่เกินจำนวนความเสียหายที่ยังไม่ได้รับคืนหรือชดใช้คืน และเมื่อศาลมีคำสั่งให้คืนหรือชดใช้ทรัพย์สินให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ให้สำนักงานดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลโดยเร็ว โดยให้นำความในมาตรา 49 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อเท็จจริง ให้สำนักงานประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อแจ้งให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานแสดงรายละเอียดแห่งความเสียหายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา*

หากผู้เสียหายในความผิดมูลฐานได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ อนามัย หรือชื่อเสียง ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายด้วย

ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามมาตรานี้ต้องเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐานและไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้น

ค่าเสียหายจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งกรณี ทั้งนี้ คำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิด

การรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหาย คำร้องและการยื่นคำร้อง และการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน เพื่อนำไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระยะเวลา หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

จากความตามมาตรา 49/1 ซึ่งบัญญัติถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายสรุปได้ดังนี้

3.7.1.1 หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย

1) สิทธิของผู้เสียหายที่จะได้รับความคุ้มครอง ต้องเป็นสิทธิในความผิดมูลฐาน

2) ผู้เสียหายที่จะได้รับสิทธิในการคุ้มครอง ต้องเป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐาน และไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด

3) ลักษณะของความเสียหาย ได้แก่ ทรัพย์สิน รวมถึงความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ อนามัย หรือชื่อเสียง

4) ค่าเสียหายที่พึงจะได้รับการชดใช้คืน เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลซึ่งจะกำหนดตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งกรณี

5) กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอให้ชดใช้ค่าเสียหาย ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ยื่นคำร้องและหลักฐานเกี่ยวกับรายละเอียดแห่งความเสียหาย

ทั้งนี้ ได้กำหนดหน้าที่ของเลขาธิการ ปปง. และสำนักงาน ปปง. ไว้ดังนี้

3.7.1.2 หน้าที่ของเลขาธิการ ปปง. ในกรณีที่ปรากฏว่ามีผู้เสียหายจากการกระทำความผิดมูลฐาน

เลขาธิการ ปปง.จะต้องรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดมูลฐานส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งไม่เกินจำนวนความเสียหายที่ยังไม่ได้รับคืนหรือชดใช้คืน

3.7.1.3 หน้าที่ของสำนักงาน ปปง. เมื่อศาลมีคำสั่งให้คืนหรือชดใช้คืนทรัพย์สินแก่ผู้เสียหาย มีดังนี้

1) สำนักงาน ปปง. จะต้องดำเนินการตามคำสั่งศาลโดยเร็วโดยผ่านการพิจารณาจากพนักงานอัยการ หรือคณะกรรมการ ปปง.

2) สำนักงาน ปปง. จะต้องดำเนินการประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับความเสียหายภายใน 90 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

3) การรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหาย รวมถึงคำร้องและการยื่นคำร้อง และการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน เพื่อนำไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระยะเวลา หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการคืนหรือชดใช้คืนซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน พ.ศ. 2566 เกี่ยวกับรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวแล้ว[275]

---

[275] กฎกระทรวงการคืนหรือชดใช้คืนซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน พ.ศ. 2567

3.7.2 หลักเกณฑ์และวิธีการขอคืนทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

การขอคืนทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สามารถกระทำได้ตั้งแต่ในขั้นตอนที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยการขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และร้องขอคืนทรัพย์สินได้ในระหว่างที่ศาลทำการไต่สวน หรือภายหลังที่ศาลได้พิพากษาและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน กล่าวคือ เมื่อปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดมูลฐาน ย่อมเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน แต่ถ้าปรากฏหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็จะต้องเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น นอกจากนี้ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐานหรือปรากฏจากคำร้องของพนักงานอัยการเมื่อศาลทำการไต่สวนว่าทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแต่ปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือมีการรับโอนมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะแล้ว ศาลก็จะมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้ร้อง

3.7.2.1 การขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

การขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกิดขึ้นเมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดมูลฐาน ซึ่งผู้ทำธุรกรรม หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถขอให้เพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 48 วรรคสี่ ซึ่งบัญญัติว่า *“ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”* ทั้งนี้ กฎกระทรวงดังกล่าว ได้แก่ กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1) ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น ต้องยื่นคำขอต่อเลขาธิการ ปปง. พร้อมด้วยหลักฐานที่แสดงได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ได้ทำการตรวจสอบคำขอและหลักฐานที่นำมาแสดงว่าถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ก็จะนำเสนอคำขอพร้อมด้วยหลักฐานและความเห็นต่อเลขาธิการ ปปง. เพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการธุรกรรมให้พิจารณาอีกชั้นหนึ่งให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น

ผู้ที่ยื่นคำขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมีสิทธิเข้าชี้แจง หรือนำบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือที่ปรึกษาเข้าร่วมชี้แจงประกอบการพิจารณาคำขอและหลักฐานที่ได้นำเสนอได้

3.7.2.2 การขอคืนทรัพย์สินก่อนศาลมีคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

การร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนี้อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นถูกยึดหรืออายัดไว้โดยคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

สำหรับการขอคืนทรัพย์สินในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นถูกยึดหรืออายัดไว้เพราะเหตุที่ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งถูกยึดหรืออายัดไว้ได้กล่าวอ้างว่าทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 3.7.2.1

ส่วนการร้องขอคืนทรัพย์สินในระหว่างที่ศาลทำการไต่สวนก่อนมีคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามที่ได้บัญญัติความไว้ในมาตรา 51/1 ความว่า *“ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้สำนักงานนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน*

ในกรณีที่มีผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปีตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มี ผู้มารับคืน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

จากความที่บัญญัติไว้จึงเป็นกรณีที่ศาลได้ไต่สวนและเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจึงมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สิน ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) ผู้ที่ขอรับคืนทรัพย์สินต้องยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินภายใน 2 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้น เว้นแต่การใช้สิทธิขอรับคืนทรัพย์สินนั้นเป็นไปตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถกระทำได้แม้จะเกินกว่ากำหนด 2 ปี

2) สำนักงาน ปปง. จะต้องดำเนินการส่งคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขอรับคืนทรัพย์สิน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน

3) ในกรณีที่ไม่มีผู้มารับคืนทรัพย์สินและเวลาได้ล่วงพ้นไป 5 ปีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน

4) การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มี ผู้มารับคืน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด

นอกจากนี้ ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏว่ามีผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สิน ศาลจะมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้น ซึ่งบุคคลดังกล่าวต้องเป็นบุคคลตามที่มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดความไว้ดังนี้ *“ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา 51 โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า*

1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ

2) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งส่วนได้เสียโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ”

3.7.2.3 การขอคืนทรัพย์สินภายหลังศาลมีคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความไว้ในมาตรา 53 ความว่า *“ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตาม*

มาตรา 51 หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่ากรณีต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 50 ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น หรือกำหนดเงื่อนไข ในการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย หากไม่สามารถคืนทรัพย์สิน หรือคุ้มครองสิทธิได้ ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน แล้วแต่กรณี” ดังนั้น การขอคืนทรัพย์สินที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ตกเป็นของแผ่นดินไปแล้วจึงยังคงสามารถขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ แต่ต้องปรากฏหลักการและเหตุผลดังนี้[276]

1) ผู้ที่มีสิทธิร้องขอคืนทรัพย์สินจะต้องเป็นบุคคลตามมาตรา 50 ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 3.7.2.2

2) การยื่นคำร้องจะต้องยื่นภายใน 1 ปีนับแต่ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และ

3) ผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ ปปง. หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ศาลทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีที่มีการร้องขอคืนทรัพย์สินภายหลังจากที่ศาลได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินนี้ ศาลจะแจ้งให้เลขาธิการ ปปง. ทราบถึงคำร้องดังกล่าว และเปิดโอกาสให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้[277] โปรดสังเกตคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9783/2553 ต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9783/2553 ซึ่งวินิจฉัยว่า แม้ถ้อยคำในมาตรา 57 วรรคสี่ ที่บัญญัติว่า ถ้าความปรากฏในภายหลังนั้นกฎหมายมิได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าความปรากฏในภายหลังโดยคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดก็ตาม แต่มาตรา 57 เป็นบทบัญญัติที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการธุรกรรมของจำเลยมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นไว้ชั่วคราวตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง เพื่อเลขาธิการจะได้ดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไปตามมาตรา 49 ซึ่งหากศาลไต่สวนแล้วเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 วรรคหนึ่ง แต่หากศาลเห็นว่าไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้นตามมาตรา 51/1 วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวย่อมมีนัยแสดงให้เห็นได้อยู่ในตัวว่า คำว่า *“ถ้าความปรากฏในภายหลัง”* ตามมาตรา 57 วรรคสี่ นั้นต้องเป็นกรณีที่ความปรากฏในภายหลังตามคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดตามมาตรา 51/1 วรรคหนึ่ง

---

[276] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 53 วรรคสอง

[277] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 53 วรรคสาม

ที่ว่า ทรัพย์สินตามคำร้องนั้นไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น หากตราบใดที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดตามมาตราดังกล่าวว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กรณีย่อมไม่เข้าองค์ประกอบตามความในมาตรา 57 วรรคสี่ ที่จะก่อให้เกิดหนี้แก่จำเลยที่จะต้องคืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ทั้งสอง ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ขณะที่โจทก์ทั้งสองฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ ศาลยังมิได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 51/1 วรรคหนึ่ง กรณีย่อมถือไม่ได้ว่าจำเลยมีหนี้ที่จะต้องคืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ทั้งสองตามฟ้อง จำเลยจึงยังมิได้โต้แย้งสิทธิของโจทก์ทั้งสองอันจะเป็นเหตุให้โจทก์ทั้งสองมีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ได้

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งยึดไว้ชั่วคราวไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นนั้น มาตรา 57 วรรคสอง บัญญัติถึงวิธีการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดไว้ว่า *“...เลขาธิการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้”* ซึ่งจะเห็นได้ว่า การที่เลขาธิการของจำเลยนำรถบรรทุกและพ่วงบรรทุกทั้ง 209 คัน ของโจทก์ทั้งสองออกขายทอดตลาดในขณะที่คดีร้องขอให้ทรัพย์สินตามคำร้องตกเป็นของแผ่นดินยังอยู่ในระหว่างการพิจารณานั้น เป็นการใช้ดุลพินิจตามอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการของจำเลยเกี่ยวกับการรักษาและจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งยึดไว้ชั่วคราวตามกระบวนการและขั้นตอนของกฎหมายที่มาตรา 48 และมาตรา 57 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติให้มีอำนาจกระทำได้อีกทั้งเป็นการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งให้ยึดไว้ชั่วคราวในระหว่างที่คดีร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินอยู่ในระหว่างการพิจารณา ดังนั้น การดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเช่นว่านี้จึงมิใช่เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ทั้งสองเช่นกัน

อุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสองที่กล่าวอ้างว่าเลขาธิการของจำเลยใช้อำนาจโดยไม่สุจริตรีบเร่งนำทรัพย์สินของโจทก์ทั้งสองออกขายทอดตลาด อันเป็นการกลั่นแกล้งโจทก์ทั้งสองให้ได้รับความเสียหายดังกล่าวนั้น เป็นการยกข้อเท็จจริงที่โจทก์ทั้งสองมิได้กล่าวบรรยายฟ้องไว้โดยชัดแจ้ง จึงเป็นข้อที่มิได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ไม่ชอบด้วย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 วรรคหนึ่ง

3.7.3 กรณีที่ไม่มีบุคคลใดขอรับคืนทรัพย์สินเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

เนื่องจากการที่เลขาธิการ ปปง. ได้ยื่นเรื่องต่อพนักงานอัยการเพื่อให้ยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ปรากฏว่าพนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินจึงส่งเรื่องกลับให้เลขาธิการ ปปง. ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ครบถ้วน หากเลขาธิการ ปปง. ได้ส่งเรื่องเพิ่มเติมให้พนักงานอัยการพิจารณาแล้วแต่พนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินอีกก็จะต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ปปง. วินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อคณะกรรมการ ปปง. วินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดก็ให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการ ปปง. ไม่ได้วินิจฉัยภายในกำหนดเวลา 30 วันนับแต่ที่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ ปปง. ก็จะต้องปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ อย่างไรก็ตาม ถ้าคณะกรรมการ ปปง. มีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการแล้วให้ถือว่าเรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของบุคคลนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินได้[278]

ด้วยเหตุนี้ เมื่อคณะกรรมการ ปปง. มีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้อง หรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา 30 วันดังกล่าวและถือว่าคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ปปง. เป็นที่สุดจึงไม่อาจดำเนินการใด ๆ ต่อทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน จึงต้องคืนทรัพย์สินให้บุคคลผู้นั้นซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้[279]

1) การขอคืนทรัพย์สินที่ไม่มีการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต้องกระทำภายใน 2 ปีนับแต่วันที่คณะกรรมการ ปปง. มีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในระยะเวลาที่กำหนด

2) กรณีที่ไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในระยะเวลา 2 ปีตามข้อ (1) ให้สำนักงาน ปปง. นำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน

3) กรณีที่ไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินแก่ผู้มาขอรับคืนได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน

---

[278] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคหนึ่ง ถึง วรรคสี่

[279] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคสี่

หลักเกณฑ์ วิธีการในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ปปง.

3.7.4 กรณีทรัพย์สินที่ขอคืนรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้

เนื่องจากทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินอาจเป็นทรัพย์สินของผู้มีส่วนได้เสียหรือเป็นของผู้เสียหายที่ไม่มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นในการกระทำความผิดซึ่งหากปรากฏความแก่ศาลหรือตามคำร้องของพนักงานอัยการ ศาลจะมีคำสั่งตามความที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 52/1 ดังนี้ *“ถ้าความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏตามคำร้องของพนักงานอัยการว่า ทรัพย์สินที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 หรือสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 49/1 เป็นทรัพย์สินที่รวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ หรือการแบ่งแยกจะทำให้ทรัพย์สินเกิดความเสียหายหรือเสื่อมค่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 49/1 หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้สำนักงานนำทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้นออกขายทอดตลาดและให้นำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน และนำไปชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายหรือตกเป็นของแผ่นดิน ตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ทั้งนี้ ให้นำระเบียบคณะกรรมการ ตามมาตรา 57 วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การขายทอดตลาดด้วยโดยอนุโลม*

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ได้ยื่นคำร้องต่อศาลก่อนการขายทอดตลาดและได้นำเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องและสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่รวมเข้ากับทรัพย์สินนั้นให้สำนักงานไว้แทนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ก็ให้ศาลสั่งงดการขายทอดตลาดและสั่งให้นำเงินดังกล่าวไปชดใช้ให้แก่ผู้เสียหาย หรือตกเป็นของแผ่นดินแทนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและนำทรัพย์สินนั้นไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียต่อไป”

จากถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าหากทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้นเป็นทรัพย์สินของผู้ที่มีส่วนได้เสียหรือเป็นของผู้เสียหายที่ไม่มีส่วนรู้เห็นหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดแล้วไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะร้องขอคืนทรัพย์สินต่อศาล หรือศาลรู้เอง หรือพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินนั้นไปคืนหรือชดใช้คืนแก่ผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสียก็ตาม ถ้าหากทรัพย์สินนั้นมีลักษณะรวมเข้ากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน หรือสังหาริมทรัพย์ เช่น

อัญมณีต่าง ๆ ก็ตาม หรือการแบ่งแยกจะทำให้ทรัพย์สินเกิดความเสียหายหรือเสื่อมราคาศาลจะมีคำสั่งดังต่อไปนี้

1) ให้สำนักงาน ปปง. นำทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ออกขายทอดตลาดและให้นำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน และนำไปชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายหรือตกเป็นของแผ่นดินตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สิน หรือ

2) ในกรณีที่ยังมิได้มีการขายทอดตลาดและเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องพร้อมทั้งนำเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่รวมเข้ากับทรัพย์สินนั้นให้สำนักงาน ปปง. ไว้แทนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งงดการขายทอดตลาดและให้นำเงินดังกล่าวไปชดใช้ให้แก่ผู้เสียหาย หรือตกเป็นของแผ่นดินแทนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและนำทรัพย์สินนั้นไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียต่อไป

3.8 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น

เนื่องจากผู้กระทำความผิดอาจถูกดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นอยู่ก่อนแล้ว เช่น ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด หรือกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 อันเป็นการกระทำความผิดมูลฐานตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และเป็นเหตุให้บุคคลนั้นถูกดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและเกิดความชัดเจนในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดความไว้ในมาตรา 58 ความว่า *“ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้*

ในการพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดตามวรรคหนึ่ง ลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานดำเนินการจะต้องมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลัง ของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็น

การกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

จากความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 58 นี้ สามารถอธิบายได้ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่นซึ่งมีวิธีการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินอยู่แล้วก็ตามก็ยังสามารถดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ ถ้าหากมีลักษณะเข้าหลักเกณฑ์ในข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1) ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว

2) ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการตามกฎหมายอื่นแล้วแต่ไม่เป็นผล

3) การดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า

ทั้งนี้ ต้องปรากฏว่าการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวจะต้องมีลักษณะการกระทำความผิดที่อาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน

สรุป สาระสำคัญตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายสำคัญในการป้องกันไม่ให้อาชญากรนำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปฟอกเงิน ซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นบทลงโทษและส่วนที่เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ทั้งนี้ หากจะแยกบทที่เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินออกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยนำไปกำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะทำให้เห็นความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาลในการพิจารณาคดีและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน โดยมีการปรับบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน การยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว การจัดการและเก็บรักษาทรัพย์สิน การร้องขอคืนทรัพย์สิน และการเพิกถอนคำสั่งในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน นอกจากนี้ ยังกำหนดถึงการอุทธรณ์ และการขออนุญาตฎีกาไว้ด้วย ซึ่งจะทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างมีระบบ

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะมีการกำหนดเนื้อหาของบทบัญญัติที่ควรจะนำมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะต้องศึกษาตัวอย่างการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติด และกฎหมายวิธีพิจารณาคดีตามกฎหมายดังกล่าวมาศึกษาวิเคราะห์เสียก่อน เพื่อนำมาพิจารณาว่าควรจะนำแนวทางการพิจารณาคดีในระบบใดมาใช้ และควรมีการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาในบทกฎหมายอย่างไร

บทที่ 4
การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศ

เนื่องจากการฟอกเงินเป็นวิธีการที่อาชญากรนำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของรัฐ และเพื่ออาชญากรจะได้นำทรัพย์สินดังกล่าวไปกระทำความผิดอื่น ๆ อีกต่อไป การฟอกเงินจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ รวมถึงความปลอดภัยของประชาชนภายในประเทศ นอกจากนี้การฟอกเงินยังเป็นการกระทำโดยองค์กรอาชญากรรม ทั้งยังมีการกระทำความผิดข้ามพรมแดนเป็นอาชญากรรมข้ามชาติโดยใช้การสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ให้ประเทศต่าง ๆ ต้องกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา พร้อมกับนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะเห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศต้นแบบและเป็นประเทศแรกที่ได้มีการประกาศบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งยังได้มีการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างน่าสนใจ จึงควรนำมาศึกษาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย แต่จะเห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) จึงสมควรศึกษากฎหมายที่ใช้ระบบกฎหมายเดียวกันกับประเทศไทย ได้แก่ สาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งประเทศทั้งสองเป็นประเทศต้นแบบในการบัญญัติกฎหมายหลายฉบับของประเทศไทย เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายปกครอง นอกจากนี้ยังควรศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย เนื่องจากประเทศทั้งสองอยู่ในภูมิภาคเดียวกันกับประเทศไทย ซึ่งมีบริบททางสังคมคล้ายคลึงกัน เช่น ลักษณะของประชากร ระบบเศรษฐกิจและสังคม ทั้งยังเป็นประเทศที่ประสบปัญหาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินทำนองเดียวกันโดยเฉพาะการฟอกเงินจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของประเทศไทยซึ่งปรากฏข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการค้าการลงทุนเป็นจำนวนมากจึงมีเงินทุนมหาศาลไหลเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งกระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมขึ้นเป็นจำนวนมากก่อนประเทศอื่น ๆ องค์กรอาชญากรรมเหล่านี้นำเงินที่ได้จากกิจการอันผิดกฎหมายไปลงทุนทำธุรกิจเพื่อให้ได้ผลกำไร โดยเจ้าหน้าที่รัฐก็ไม่อาจสืบหาถึงแหล่งที่มาของเงินได้ ทำให้เครือข่ายองค์กรอาชญากรรมขยายเป็นวงกว้าง[280]

เนื่องจากสหรัฐอเมริกาถือได้ว่าเป็นหนึ่งในประเทศแรก ๆ ของโลกที่มีการพัฒนานโยบายและมาตรการในการจัดการกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และได้มีการประกาศบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างเป็นระบบ จึงถือได้ว่าเป็นประเทศต้นแบบให้แก่ประเทศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

สำหรับกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอยู่หลายฉบับซึ่งรวมถึง Federal Crimes and Criminal Procedure, Bank Secrecy Act in 1970, 26 U.S.C. § 6050I, Money Laundering Control Act of 1986 และ U.S.A. Patriot Act of 2001 นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. 2020 สหรัฐอเมริกายังออกกฎหมายฉบับใหม่ คือ The Anti-Money Laundering Act of 2020 (AMLA) เพื่อต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินในการก่อการร้าย (CFT) และตรวจสอบอาชญากรรมทางการเงินประเภทอื่น ๆ[281] ในขณะที่ Money Laundering Control Act of 1986 เป็นกฎหมายที่กำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดิม ดังนั้น การมีอยู่ของ The Anti-Money Laundering Act of 2020 (AMLA) จึงมิใช่กรณีที่กฎหมายใหม่ออกมาเพื่อยกเลิกกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ก่อนแล้วอย่าง Money Laundering Control Act of 1986 แต่อย่างใด เพราะกฎหมายทั้งสองฉบับมีเนื้อหาสาระและเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน

Federal Crimes and Criminal Procedure เป็นกฎหมายฉบับแรกซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายพื้นฐานเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการเงิน รวมตลอดถึงการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งตราสารหรือเอกสารทางการเงิน โดยเฉพาะการกระทำและ

---

[280] ไชยยศ เหมรัชตะ, “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 39 และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 9, 2539-2540), หน้า 27.

[281] Congressional Research Service, “The Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN): Anti-Money Laundering Act of 2020 Implementation and Beyond,” [Online]. Accessed: 20 November 2024. Available From: https://crsreports.congress.gov/ product/pdf/R/R47255

การพยายามสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน การปกปิดหรือซ่อนเร้นการกระทำความผิด และการหลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน ซึ่งมีทั้งโทษจำคุกและปรับ และยังต้องรับผิดทางแพ่งด้วย[282]

ส่วน Bank Secrecy Act เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการรายงานและการบันทึกบัญชีของสถาบันการเงิน ขณะที่ 26 U.S.C. § 6050I เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการรายงานและการบันทึกบัญชีการค้าและธุรกิจ[283]

อย่างไรก็ตาม Money Laundering Control Act of 1986 ซึ่งประกอบด้วย 18 U.S.C. § 1956 และ § 1957 เป็นกฎหมายที่ถือได้ว่ามีมาตรการเข้มงวด โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการกำหนดความผิดมูลฐาน หลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการใช้มาตรการอาญาอย่างมีนัยสำคัญเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการกับองค์กรธุรกิจโดยใช้ธุรกรรมทางการเงินจำแนกการดำเนินคดีที่มีโทษสูงแก่ผู้ที่สนับสนุนการโอนทรัพย์สินที่มาจากการกระทำผิดกฎหมาย[284]

ส่วน U.S.A. Patriot Act เป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นหลังจากการก่อการร้ายเมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการกับขบวนการก่อการร้าย และเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อการป้องกัน ตรวจสอบ และดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินการสนับสนุนทางการเงินต่อขบวนการก่อการร้ายด้วย

ในส่วนต่อไปนี้จะกล่าวถึงรูปแบบและแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ระเบียบและข้อกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดอาญาชั้นศาลแพ่ง และระเบียบและข้อกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดอาญาชั้นบังคับคดี

---

[282] เรื่องเดียวกัน

[283] Ellen S. Podgor, Peter J. Henning, Jerold H. Israel & Nancy J. King, White Collar Crime, 1 edition (St. Paul, MN: West Academic, 2013), p. 378.

[284] Ibid.

4.1.1 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

4.1.1.1 มาตรการริบทรัพย์สินในคดีอาญา

การริบทรัพย์สินในคดีอาญา (Criminal Asset Forfeiture) เป็นโทษประการหนึ่งที่ลงแก่ตัวผู้กระทำความผิด (*in personam*)[285] โดยไม่จำกัดเฉพาะทรัพย์สินของผู้กระทำเท่านั้น แต่รวมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดด้วย[286] ทำให้รัฐสามารถตัดวงจรทางการเงินหรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดหรือองค์กรอาชญากรรมด้วยการริบทรัพย์สินที่ระบุเป็นพิเศษของผู้กระทำความผิดได้ โดยกฎหมายสำคัญเกี่ยวกับมาตรการริบทรัพย์สินในคดีอาญาได้แก่ 18 U.S.C. § 982[287]

18 U.S.C. § 982 (Criminal forfeiture) เป็นบทบังคับที่กำหนดให้ศาลสามารถริบทรัพย์สินได้ทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและการสมคบกันกระทำความผิด (Conspiracy) โดยทรัพย์สินที่จะริบได้แปรผันไปตามฐานความผิดที่ได้กระทำลง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้[288]

1) การพิพากษาลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดอาญาตามมาตรา 1956 มาตรา 1957 หรือมาตรา 1960 ศาลจะสั่งริบทรัพย์สิน ซึ่งหมายความรวมทั้งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และทรัพย์สินอื่นที่เปลี่ยนสภาพจากทรัพย์สินดังกล่าวมายังสหรัฐอเมริกาได้[289]

2) การพิพากษาลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดหรือสมคบกันกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน เช่น รับค่าคอมมิชชั่นหรือของขวัญสำหรับการให้กู้ยืมเงิน หรือในความผิดบางฐานตามที่ระบุไว้ในมาตรา 982 (a) (2) เช่น ความผิดฐานปลอมเงินตราหรือตราสาร

---

[285] การริบทรัพย์สินทางอาญาเน้นการจัดการแก่ตัวผู้กระทำความผิดมากกว่าตัวทรัพย์สิน แตกต่างจากการริบทรัพย์สินทางแพ่งที่มุ่งเน้นการจัดการที่ตัวทรัพย์สิน (*in rem*) มากกว่าตัวบุคคล

[286] *De Almeida v. United States*, 459 F.3d (2d Cir. 2006).

[287] นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายปลีกย่อยอื่นที่บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา เช่น การรายงานการเงินตาม 31 U.S.C. §§ 5313, 5316, 5324 ซึ่งอาจถูกริบทรัพย์สินได้ตาม 31 U.S.C. § 5317 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินเป็นจำนวนมากตาม U.S.A. Patriot Act หรือการริบทรัพย์สินซึ่งเป็นรายได้ที่มิชอบด้วยกฎหมาย (Illicit Proceeds) โดยไม่ต้องยึดโยงกับการริบทรัพย์ทางแพ่ง ตามมาตรา 16 ของ Civil Asset Forfeiture Reform Act ดู Lucinda A. Low et al., “Country Report: The US Anti-money Laundering System,” in *A Comparative Guide to Anti-Money Laundering*, (Cheltenham: Edward Elgar, 2004), p. 369.

[288] 18 U.S.C. § 982

[289] 18 U.S.C. § 982 (a) (1) The court, in imposing sentence on a person convicted of an offense in violation of section 1956, 1957, or 1960 of this title, shall order that the person forfeit to the United States any property, real or personal, involved in such offense, or any property traceable to such property.

ของสหรัฐอเมริกา ศาลจะสั่งให้ริบทรัพย์สินใดที่เป็นส่วนหนึ่งหรือมีที่มาจากหรือเป็นผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด มายังสหรัฐอเมริกาได้[290]

3) การพิพากษาลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดบางฐานเกี่ยวกับการฉ้อโกง ได้แก่ การฉ้อโกงโครงการของรัฐบาลกลาง การแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ การฉ้อโกงประเทศอย่างมีนัยสำคัญ การปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินจากผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์ของสถาบันการเงินซึ่งมีประกัน การฉ้อโกงทางไปรษณีย์ การฉ้อโกงทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการซื้อขายทรัพย์สินที่ได้มาหรือครอบครองโดยบริษัทประกันภัยเงินฝากของรัฐบาลกลาง (Federal Deposit Insurance Corporation) ในฐานะผู้ดูแลรักษาทรัพย์สิน รวมทั้งการได้รับแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐบางหน่วย เช่น Office of the Comptroller of the Currency ศาลจะสั่งให้ริบทรัพย์สิน ทั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ที่แสดงหรือเปลี่ยนสภาพมาจากรายรับรวม (Gross Receipts) ที่ได้รับโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด มายังสหรัฐอเมริกาได้[291] นอกจากนี้ หากผู้นั้นได้กระทำโดยมีเจตนาพิเศษโดยใช้กลอุบายเพื่อหลอกลวง หรือเพื่อได้รับเงินหรือทรัพย์สินจากการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ การเสแสร้ง การเป็นตัวแทน หรือการสัญญา รายรับรวม (Gross Receipts) จะรวมไปถึงทรัพย์สินใด ๆ

---

[290] 18 U.S.C. § 982 (a) (2) The court, in imposing sentence on a person convicted of a violation of, or a conspiracy to violate-

(A) section 215, 656, 657, 1005, 1006, 1007, 1014, 1341, 1343, or 1344 of this title, affecting a financial institution, or

(B) section 471, 472, 473, 474, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 485, 486, 487, 488, 501, 502, 510, 542, 545, 555, 842, 844, 1028, 1029, or 1030 of this title,

shall order that the person forfeit to the United States any property constituting, or derived from, proceeds the person obtained directly or indirectly, as the result of such violation.

[291] 18 U.S.C. § 982 (a) (3) The court, in imposing a sentence on a person convicted of an offense under-

(A) section 666 (a) (1) (relating to Federal program fraud);

(B) section 1001 (relating to fraud and false statements);

(C) section 1031 (relating to major fraud against the United States);

(D) section 1032 (relating to concealment of assets from conservator, receiver, or liquidating agent of insured financial institution);

(E) section 1341 (relating to mail fraud); or

(F) section 1343 (relating to wire fraud),

involving the sale of assets acquired or held by the 1 Federal Deposit Insurance Corporation, as conservator or receiver for a financial institution or any other conservator for a financial institution appointed by the Office of the Comptroller of the Currency, or the National Credit Union Administration, as conservator or liquidating agent for a financial institution, shall order that the person forfeit to the United States any property, real or personal, which represents or is traceable to the gross receipts obtained, directly or indirectly, as a result of such violation.

ทั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ซึ่งได้รับมาโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด[292]

4) การพิพากษาลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดหรือสมคบกันกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะทางบก (Motor Vehicle) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงหรือลบหมายเลขประจำยานพาหนะทางบก การนำเข้าหรือส่งออกยานพาหนะทางบกที่ถูกลักมา การชิงหรือปล้นรถยนต์ (Automobile) การขนย้ายยานพาหนะทางบกที่ถูกลักมาเพื่อการพาณิชย์ระหว่างมลรัฐหรือครอบครองหรือขายยานพาหนะที่ถูกลักข้ามมลรัฐมา ศาลจะสั่งริบทรัพย์สิน ทั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ที่แสดงหรือเปลี่ยนสภาพมาจากรายได้รวม (Gross Proceeds) ทั้งที่ได้รับโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด มายังสหรัฐอเมริกาได้[293]

อนึ่ง คำว่า *"รายได้"* (Proceeds) ตาม 18 U.S.C. § 1956 (c) (9) หมายความว่า ทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้มาจากการที่ได้รับหรือเก็บไว้ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมาย รวมไปถึงรายรับรวม (Gross Receipts) จากการกระทำความผิดนั้นด้วย โดยนิยามดังกล่าวเป็นการบัญญัติเพิ่มขึ้นโดยมีที่มาจากคดี *Santos v. United States*[294] คดีนี้ศาลตีความคำว่า *"รายได้"* (Poceeds) ในกฎหมายป้องกันการฟอกเงินของรัฐบาลกลาง (the federal money-laundering statute) § 1956 (a) (1) (A) (i) ให้ใช้บังคับเฉพาะเงินกำไรจากการกระทำความผิดอาญา ไม่รวมถึงรายรับที่ได้จากการกระทำความผิด ทำให้คดีนี้ศาลพิพากษายกฟ้อง เพราะไม่มี

---

[292] 18 U.S.C. § 982 (a) (4) With respect to an offense listed in subsection (a) (3) committed for the purpose of executing or attempting to execute any scheme or artifice to defraud, or for obtaining money or property by means of false or fraudulent statements, pretenses, representations, or promises, the gross receipts of such an offense shall include any property, real or personal, tangible or intangible, which is obtained, directly or indirectly, as a result of such offense.

[293] 18 U.S.C. § 982 (a) (5) The court, in imposing sentence on a person convicted of a violation or conspiracy to violate-

(A) section 511 (altering or removing motor vehicle identification numbers);

(B) section 553 (importing or exporting stolen motor vehicles);

(C) section 2119 (armed robbery of automobiles);

(D) section 2312 (transporting stolen motor vehicles in interstate commerce); or

(E) section 2313 (possessing or selling a stolen motor vehicle that has moved in interstate commerce);

shall order that the person forfeit to the United States any property, real or personal, which represents or is traceable to the gross proceeds obtained, directly or indirectly, as a result of such violation.

[294] *Santos v. United States*, 553 U.S. 507 (2008)

พยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเงินกำไรจากการจำหน่ายลอตเตอรี่โดยผิดกฎหมายของ Santos ถูกนำมาทำธุรกรรมเพื่อเป็นการฟอกเงิน[295]

5) การพิพากษาลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดหรือสมคบกันกระทำความผิดบางฐานตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและสัญชาติ และความผิดบางฐานที่ระบุไว้ใน 18 U.S.C. §§ 982 (a) (5) เช่น ความผิดเกี่ยวกับการเดินทางข้ามประเทศ หรือความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเอกสารระบุตัวตน การพิสูจน์ตัวตนและข้อมูลที่เกี่ยวเนื่องกับหนังสือเดินทางหรือการออกใบตรวจลงตรา ศาลจะสั่งให้ริบทรัพย์สินมายังสหรัฐอเมริกา โดยไม่ต้องคำนึงถึงกฎหมายของมลรัฐ ได้แก่ (1) ยานพาหนะ (Conveyance) ทั้งทางเรือ ทางบก และทางอากาศที่ใช้ในการกระทำความผิด (2) อสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ที่เป็นส่วนหนึ่งหรือมีที่มาจากหรือเป็นผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับโดยตรงหรือโดยอ้อมจากผู้กระทำความผิด รวมไปถึงทรัพย์สินที่ใช้ในการสนับสนุนหรือเจตนาสนับสนุนในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดด้วย[296]

6) การพิพากษาลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการสาธารณสุขตามกฎหมายกลางของสหรัฐอเมริกา ศาลจะสั่งริบทรัพย์สิน ทั้งที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ที่เป็นส่วนหนึ่งหรือมาจากรายได้ รวมทั้งที่เปลี่ยนสภาพมาจากการกระทำความผิด ทั้งทางตรงและทางอ้อม[297]

7) การพิพากษาลงโทษจำเลยที่กระทำความผิดหรือสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับการขายสินค้าทางโทรศัพท์หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ศาลจะสั่งริบทรัพย์สิน

---

[295] U.S. Supreme Court. “United States v. Santos, 553 U.S. 507 (2008),” [Online]. Available from: United States v. Santos | 553 U.S. 507 (2008) | Justia U.S. Supreme Court Center. accessed on 21 November 2024.

[296] 18 U.S.C. § 982 (a) (6) (A) The court, in imposing sentence on a person convicted of a violation of, or conspiracy to violate, section 274(a), 274A(a)(1), or 274A(a)(2) of the Immigration and Nationality Act or section 555, 1425, 1426, 1427, 1541, 1542, 1543, 1544, or 1546 of this title, or a violation of, or conspiracy to violate, section 1028 of this title if committed in connection with passport or visa issuance or use, shall order that the person forfeit to the United States, regardless of any provision of State law- (i) any conveyance, including any vessel, vehicle, or aircraft used in the commission of the offense of which the person is convicted; and (ii) any property real or personal- (I) that constitutes, or is derived from or is traceable to the proceeds obtained directly or indirectly from the commission of the offense of which the person is convicted; or (II) that is used to facilitate, or is intended to be used to facilitate, the commission of the offense of which the person is convicted.

(B) The court, in imposing sentence on a person described in subparagraph (A), shall order that the person forfeit to the United States all property described in that subparagraph.

[297] 18 U.S.C. § 982 (a) (7) The court, in imposing sentence on a person convicted of a Federal health care offense, shall order the person to forfeit property, real or personal, that constitutes or is derived, directly or indirectly, from gross proceeds traceable to the commission of the offense.

ทั้งที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ มายังสหรัฐอเมริกา ที่ใช้หรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิด สนับสนุนหรือส่งเสริมการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินที่เป็นส่วนหนึ่ง มีที่มา หรือเปลี่ยนสภาพมาจากรายได้รวมซึ่งจำเลยได้รับจากการกระทำความผิด ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม[298]

นอกจากการกระทำความผิดหรือสมคบกันการกระทำความผิดที่กล่าวข้างต้นแล้ว การริบทรัพย์ตาม 18 U.S.C. § 982 ยังใช้บังคับกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ทั้งในกระบวนการทางศาลหรือทางปกครองที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมการใช้ยาตาม Comprehensive Drug Abuse Prevention and Control Act 1970 ด้วย[299]

4.1.1.2 การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินในความผิดอาญาชั้นสอบสวน

การใช้บังคับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสหรัฐอเมริกาเข้มงวดมาก และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องของการสอบสวนและการดำเนินคดีหลายหน่วยงาน การประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เช่น กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Department of Homeland Security) กระทรวงยุติธรรม (Department of Justice) พนักงานรวมทั้ง Financial Crime Enforcement Network หรือ FinCEN โดยแต่ละหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันไป[300]

---

[298] 18 U.S.C. § 982 (a) (8) The court, in sentencing a defendant convicted of an offense under section 1028, 1029, 1341, 1342, 1343, or 1344, or of a conspiracy to commit such an offense, if the offense involves telemarketing (as that term is defined in section 2325), shall order that the defendant forfeit to the United States any real or personal property-

(A) used or intended to be used to commit, to facilitate, or to promote the commission of such offense; and

(B) constituting, derived from, or traceable to the gross proceeds that the defendant obtained directly or indirectly as a result of the offense.

[299] 18 U.S.C. § 982 (b) (1) The forfeiture of property under this section, including any seizure and disposition of the property and any related judicial or administrative proceeding, shall be governed by the provisions of section 413 (other than subsection (d) of that section) of the Comprehensive Drug Abuse Prevention and Control Act of 1970 (21 U.S.C. 853).

(2) The substitution of assets provisions of subsection 413 (p) shall not be used to order a defendant to forfeit assets in place of the actual property laundered where such defendant acted merely as an intermediary who handled but did not retain the property in the course of the money laundering offense unless the defendant, in committing the offense or offenses giving rise to the forfeiture, conducted three or more separate transactions involving a total of $100,000 or more in any twelve month period.

[300] Alexander Dill, Anti-Money Laundering Regulation and Compliance: Key Problems and Practice Areas, (Cheltenham: Edward Elgar, 2021), p. 67-68.

ในส่วนของการสืบสวนและดำเนินคดีอาญานั้น กระทรวงยุติธรรมจะมีอำนาจหน้าที่หลัก รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนอนุบัญญัติต่าง ๆ โดยกระทรวงยุติธรรมจะดำเนินการผ่านหน่วยงานที่มีชื่อว่า *“Asset Forfeiture and Money Laundering Section of the Criminal Division”*[301] โดยหน่วยงานนี้มีหน้าที่กำกับดูแลการริบทรัพย์สินทั้งทางอาญาและทางแพ่งที่เกิดจากการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงเกือบทุกประเภท ซึ่งรวมถึงการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อนำทรัพย์สินไปชดใช้แก่เหยื่อ หรือเพื่อสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลาง มลรัฐ และท้องถิ่น[302] โดยกฎหมายกลางของสหรัฐอเมริกามีบทบัญญัติให้อำนาจแก่กระทรวงยุติธรรมในการยึดหรือริบทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฉกรรจ์ เช่น การก่อการร้าย การขนยาเสพติดข้ามชาติ องค์กรอาชญากรรม การค้ามนุษย์ รวมทั้งการฟอกเงินด้วย ซึ่งมาตรการที่กระทรวงยุติธรรมสามารถดำเนินการมีหลายประการที่สำคัญ ได้แก่ การริบทรัพย์สินทางอาญาและทางแพ่ง รวมถึงการตั้งข้อกล่าวหาในคดีฟอกเงิน ทั้งนี้ พนักงานอัยการที่ได้รับแต่งตั้งจาก Asset Forfeiture and Money Laundering Section จะมีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานอัยการทั้งปวงใน Criminal Division ในประเด็นเกี่ยวกับคดีการริบทรัพย์สินและการฟอกเงิน โดยเฉพาะการสอบสวนทางการเงิน การร่างฟ้องในคดีริบทรัพย์สินและการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการช่วยเหลือในประเด็นที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาพิพากษาคดีฟอกเงิน นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการดำเนินการและการฟ้องร้องเพื่อขอให้ศาลริบทรัพย์สินทางแพ่ง รวมทั้งยังมีอำนาจสอบสวนและดำเนินคดีฟอกเงินได้เองอีกด้วย[303]

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีอำนาจสอบสวนคดีเกี่ยวกับการฟอกเงิน เช่น Federal Bureau of Investigation (FBI) ซึ่งอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรมก็มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการสอบสวนคดีอาญาที่มีความสำคัญซึ่งเกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือ Drug Enforcement Administration แม้มิได้สังกัดกระทรวงยุติธรรม แต่ก็มีอำนาจสอบสวนคดีเกี่ยวกับขนยาเสพติดข้ามชาติ[304]

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาความการริบทรัพย์ทรัพย์สินทางอาญามีอยู่อย่างน้อย 3 ฉบับ ได้แก่ (1) 21 U.S.C. § 853 (2), 18 U.S.C. § 1963 และวิธีพิจารณาความอาญาของศาลรัฐบาลกลาง (the Federal Rules of Criminal Procedure) ข้อที่ 32.2 และ 7

---

[301] *Ibid.*, p. 69.

[302] United States Attorney’s Office. “Asset Forfeiture And Money Laundering,” [Online]. Available from: https://www.justice.gov/usao-dc/criminal-division/asset-forfeiture-and-money-laundering. accessed on 21 November 2024.

[303] Arvind Lal. Asset Forfeiture and Money Laundering. Available from : https://www.justice.gov/usao-dc/criminal-division/asset-forfeiture-and-money-laundering.

[304] Alexander Dill, Anti-Money Laundering Regulation and Compliance: Key Problems and Practice Areas, p 69.

แต่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการก่อนชั้นพิจารณาคดีจะอยู่ใน 21 U.S.C. § 853 และวิธีพิจารณาความอาญาของศาลรัฐบาลกลาง (the Federal Rules of Criminal Procedure) ข้อที่ 7 โดย 21 U.S.C. § 853 บัญญัติถึงอำนาจร้องขอให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินก่อนการพิจารณาในศาล ทั้งนี้ เพื่อมิให้ทรัพย์ถูกยักย้ายถ่ายเทไปเสียก่อนคดีจะถึงชั้นศาล ซึ่งรัฐต้องมีคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้สั่งคุ้มครองทรัพย์สินที่อาจถูกริบไว้ก่อน[305] หากศาลเห็นว่ามาตรการคุ้มครองดังกล่าวอาจไม่เพียงพอ ศาลอาจสั่งตามคำขอของรัฐให้ออกหมายค้นทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ตกอยู่ภายใต้การริบได้[306]

การริบทรัพย์ในทางอาญาจะเริ่มต้นเมื่อพนักงานอัยการรับคดีมาแล้ว พนักงานอัยการจะมีบทบาทอย่างมากในการสอบสวนจนถึงในการฟ้องร้องและดำเนินคดีต่อศาล พนักงานอัยการจะต้องส่งหนังสือไปยังจำเลยว่ารัฐประสงค์จะริบทรัพย์สินของจำเลยตามที่ระบุไว้ในคำฟ้อง[307] จากนั้นคดีอาญาก็จะดำเนินไปตามกระบวนพิจารณาทั่วไป เว้นแต่กรณีที่ทรัพย์สินมิได้อยู่ภายใต้การครอบครองของรัฐ รัฐอาจร้องขอให้ศาลสั่งคุ้มครองชั่วคราวเพื่อมิให้มีการโยกย้ายถ่ายเทเงินในบัญชีหรือทรัพย์สินในความครอบครองของจำเลยที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาได้[308]

4.1.1.3 การดำเนินคดีต่อทรัพย์ในความผิดอาญาชั้นศาลอาญา

เมื่อพนักงานอัยการได้สอบสวนและเห็นสมควรฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแล้ว พนักงานอัยการจะฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจเหนือตัวจำเลย ซึ่งไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินของจำเลยตั้งอยู่ ณ ที่ใด และไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในสหรัฐอเมริกาหรือไม่

สำหรับการพิจารณาคดีในชั้นศาลนั้น จะไม่มีการริบทรัพย์สินของจำเลย จนกว่าจะมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้น จึงมีการจำแนกการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการตัดสินว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่ จากนั้นจึงจะพิจารณาส่วนที่สองว่าสมควรริบทรัพย์สินหรือไม่ ทั้งนี้ ศาลและคณะลูกขุน (หากมีการร้องขอ) จะฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินจากพยานหลักฐานในสำนวน รวมทั้งพยานหลักฐานที่

---

[305] 21 U.S.C. § 853 (e) Protective orders

[306] 21 U.S.C. § 853 (f) Warrant of seizure

The Government may request the issuance of a warrant authorizing the seizure of property subject to forfeiture under this section in the same manner as provided for a search warrant. If the court determines that there is probable cause to believe that the property to be seized would, in the event of conviction, be subject to forfeiture and that an order under subsection (e) may not be sufficient to assure the availability of the property for forfeiture, the court shall issue a warrant authorizing the seizure of such property.

[307] Rule 32.2 (a) Federal Rules of Criminal Procedure

[308] 18 U.S.C. § 1956 (b) (3) Court authority over assets.-A court may issue a pretrial restraining order or take any other action necessary to ensure that any bank account or other property held by the defendant in the United States is available to satisfy a judgment under this section.

เกี่ยวข้องที่คู่กรณียื่นต่อศาล[309] แล้วจึงจะมีคำพิพากษาโดยใช้หลักการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (Preponderance of Evidence) ว่ารัฐได้พิสูจน์ให้เห็นว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ริบนั้นเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดหรือไม่ เหตุที่ใช้หลักดังกล่าวเพราะการริบทรัพย์สินทางอาญาเป็นส่วนหนึ่งของการพิพากษาในคดีฟอกเงิน[310]

อย่างไรก็ตาม หากมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันในฐานะที่ทรัพย์นั้น เป็นทรัพย์ที่ใช้ในการสนับสนุนการกระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับความผิดแล้ว ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษริบทรัพย์สินในกรณีดังกล่าวโดยรวมไว้กับคำวินิจฉัยส่วนแรก ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 32.2 (b) ของ Federal Rules of Criminal Procedure [311] หากมีเจ้าของหรือบุคคลภายนอกที่สุจริตมาขอคืนทรัพย์ ก็จะกำหนดให้มีการพิจารณาในภายหลัง ซึ่งจะไม่เกี่ยวกับคดีอาญาที่ได้พิพากษาลงโทษไปแล้ว[312] ทั้งนี้ เป็นอำนาจของอัยการสูงสุดที่จะดำเนินการใด ๆ เพื่อคุ้มครองบุคคลดังกล่าว อันสามารถกล่าวถึงกระบวนการริบทรัพย์ทางอาญาโดยละเอียดได้ดังนี้

ประการแรก กรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินในคดีเป็นทรัพย์สินที่ต้องริบ ศาลอาจมีคำสั่งริบทรัพย์สินไว้ก่อน (Preliminary Order) โดยการริบเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนด หรือมีคำสั่งเกี่ยวกับทรัพย์สินเฉพาะอย่าง หรือมีคำสั่งสั่งเกี่ยวกับทรัพย์สินที่แทนกันได้ หากรัฐดำเนินการเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้ ในการมีคำสั่งดังกล่าว ศาลไม่จำต้องพิจารณาประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่สาม เว้นแต่คู่กรณีฝ่ายที่สามได้ยื่นคำร้องในกระบวนพิจารณาเพิ่มเติม (Ancillary Proceeding) ตาม Rule 32.2 (c)[313]

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่อาจระบุทรัพย์สินทั้งหมดหรือไม่อาจคำนวณราคาได้ ศาลต้องมีคำสั่งยึดทรัพย์สินตามรายการทรัพย์สินที่ระบุไว้ โดยต้องมีคำอธิบายลักษณะหรือชนิดของทรัพย์สินอื่นใดเป็นการทั่วไป และสั่งไว้ด้วยว่าคำสั่งดังกล่าวจะมีการเปลี่ยนแปลงได้หากมีการระบุทรัพย์สินหรือจำนวนเงินไว้[314]ทั้งนี้ ในการเริ่มกระบวนการมีคำสั่งเบื้องต้นของศาล อัยการสูงสุดจะเป็นผู้มีอำนาจในการยึดทรัพย์เฉพาะบางอย่างที่อาจถูกริบได้ไว้ก่อน รวมทั้งระบุ ค้นหา หรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้น และเริ่มกระบวนการตามกฎหมายที่คำนึงถึงสิทธิของบุคคลที่สาม โดยศาล

---

[309] Rule 32.2 (b) Federal Rules of Criminal Procedure

[310] United States v. Voigt, 89 F.3d 1050 (3d Cir. 1996).

[311] Stefan D. Cassella, "An Overview of Asset Forfeiture in the United States," in Civil Forfeiture of Criminal property: Legal Measures for Targeting the Proceeds of Crimes, ed. Simon N.M. Young (Cheltenham: Edward Elgar, 2009), p. 40.

[312] Rule 32.2 (b) & (c) Federal Rules of Criminal Procedure

[313] Rule 32.2 (b) (2) Federal Rules of Criminal Procedure

[314] Rule 32.2 (c) (2) Federal Rules of Criminal Procedure

อาจกำหนดเงื่อนไขในการริบทรัพย์สินนั้นไว้เท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาคุณค่าของทรัพย์สินนั้นได้[315] ส่วนชั้นทำคำพิพากษาหรือเวลาใดก่อนมีคำพิพากษา ในกรณีที่คู่กรณียินยอม ศาลจะมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินไว้ก่อนซึ่งจะมีผลเป็นคำสั่งริบทรัพย์สินเด็ดขาด และในกรณีที่เป็นทรัพย์สินเฉพาะอย่างคำสั่งริบทรัพย์สินไว้ก่อนจะมีผลเป็นคำสั่งริบทรัพย์สินเด็ดขาดเมื่อมีการวินิจฉัยคำร้องในกระบวนพิจารณาเพิ่มเติมของบุคคลที่สามแล้ว[316] ซึ่งศาลจะต้องรวมคำสั่งริบทรัพย์สินในเวลาที่พิพากษาคดีหรือเมื่อมั่นใจว่าจำเลยทราบคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าว แต่ถ้าหากมิได้ดำเนินการตามที่กำหนด ศาลมีอำนาจในการแก้ไขให้ถูกต้องได้[317] อย่างไรก็ตาม จำเลยหรือรัฐอาจยื่นอุทธรณ์คำสั่งริบหรือไม่ริบทรัพย์สินนั้นตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด[318] โดยสามารถอุทธรณ์ได้ทันทีหลังมีคำพิพากษา[319] และกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่ง ศาลอาจระงับการริบทรัพย์สินไว้เป็นการชั่วคราวตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ แต่ในระหว่างการอุทธรณ์ หากศาลมีคำสั่งใดอันเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่สาม ศาลอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้ แต่ต้องห้ามโอนทรัพย์สินนั้นไปยังบุคคลที่สามจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ เว้นแต่จำเลยจะยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรหรือตามที่ปรากฏในสำนวน[320] นอกจากนี้ ศาลอาจมีคำสั่งริบทรัพย์สินหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งดังกล่าวได้โดยคำร้องขอของรัฐหากพบหรือระบุตัวทรัพย์สินที่ได้ในภายหลัง หรือทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่แทนกันได้[321] แม้ว่าจะดำเนินการหลังจากยื่นอุทธรณ์แล้วก็ตาม[322] ทั้งนี้ รัฐจะต้องแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ต้องถูกริบ โดยศาลจะต้องมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีริบทรัพย์สินนั้นไว้ก่อนหรือริบทรัพย์สินเด็ดขาดก็ตาม อนึ่ง หากมีบุคคลที่สามยื่นคำร้อง เพราะมีประโยชน์เกี่ยวกับทรัพย์นั้น ศาลจะต้องดำเนินกระบวนพิจารณาเพิ่มเติมด้วย[323] กรณีดังกล่าวนี้ไม่ตกอยู่ภายใต้การพิจารณาของคณะลูกขุน[324] กล่าวคือ เป็นกระบวนพิจารณาต่อหน้าศาลเท่านั้น

---

[315] Rule 32.2 (b) (3) Federal Rules of Criminal Procedure

[316] Rule 32.2 (b) (4) (a) Federal Rules of Criminal Procedure

[317] Rule 32.2 (b) (4) (b) Federal Rules of Criminal Procedure

[318] Rule 32.2 (b) (4) (c) Federal Rules of Criminal Procedure

[319] United States v. Christunas, 126 F.3d 756 (6d Cir. 1997).

[320] Rule 32.2 (d) Federal Rules of Criminal Procedure

[321] Rule 32.2 (e) (1) Federal Rules of Criminal Procedure

[322] United States v. Hurley, 63 F.3d 1 (1st Cir. 1995).

[323] Rule 32.2 (e) (2) Federal Rules of Criminal Procedure

[324] Rule 32.2 (e) (3) Federal Rules of Criminal Procedure

4.1.2 ระเบียบและข้อกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดอาญาชั้นศาลแพ่ง

4.1.2.1 ระเบียบและข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรการริบทรัพย์สินในคดีแพ่ง

กฎหมายเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดใช้เครื่องมือหรือผลประโยชน์จากทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ดังนั้น กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงต้องดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อเป็นการตัดวงจรการใช้เงินในกระทำความผิดต่อไป ด้วยเหตุนี้ สหรัฐอเมริกาจึงนำมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้ควบคู่กับการดำเนินคดีอาญาเพื่อให้สามารถจัดการกับการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการริบทรัพย์ทางแพ่งบัญญัติอยู่ใน 18 U.S.C. § 981 (Civil forfeiture) ซึ่งกำหนดรูปแบบและกระบวนการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (*in rem*) มากกว่าจัดการกับตัวบุคคล[325] จึงแยกต่างหากจากคดีอาญา โดยให้รัฐสามารถริบทรัพย์ที่เกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงินและความผิดที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความผิดที่กำหนดไว้ใน 18 U.S.C. §§ มาตรา 1956 มาตรา 1957 และมาตรา 1960[326] ผู้ที่จะถูกริบทรัพย์สินจะต้องแสดงหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินมาอย่างถูกต้อง มิฉะนั้น ทรัพย์สินดังกล่าวจะถูกริบโดยมาตรการริบทรัพย์ทางแพ่ง ซึ่งไม่ผูกติดกับการดำเนินคดีอาญา ดังนั้น การขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์ทางแพ่งจึงอาจเกิดขึ้นก่อนการดำเนินคดีอาญาหรือแม้แต่ไม่มีการดำเนินคดีอาญาเลยก็ตาม[327]

18 U.S.C. § 981(a) มีสาระสำคัญ กล่าวคือ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ ย่อมตกอยู่ภายใต้การริบทรัพย์ทางแพ่งของสหรัฐอเมริกา

---

[325] United States v. $734,578.82 in U.S. Currency, 286 F.3d (3d Cir. 2002).

[326] นอกจากนี้ยังปรากฏอยู่ในกฎหมายอื่น เช่น Civil Asset Forfeiture Reform Act ค.ศ. 2000 (CAFRA) และใน Patriot Act ค.ศ. 2001

[327] Stefan D. Cassella, "An Overview of Asset Forfeiture in the United States," in Civil Forfeiture of Criminal property: Legal Measures for Targeting the Proceeds of Crimes, p. 41.

1) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำธุรกรรมหรือการพยายามกระทำธุรกรรมที่เป็นความผิดตาม 18 U.S.C. §§ มาตรา 1956[328] มาตรา 1957[329] หรือมาตรา 1960[330] หรือทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพมาจากทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้น[331]

2) ทรัพย์สินที่อยู่ในเขตอำนาจศาลสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มาจากการกระทำความผิด หรือเปลี่ยนสภาพ หรือเป็นรายได้ที่ได้รับไม่ว่าจะได้มาโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากการกระทำความผิดต่อรัฐต่างประเทศ หรือทรัพย์สินที่ใช้สนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น หากความผิดนั้นเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ขาย หรือจำหน่ายสารควบคุม ตามพระราชบัญญัติควบคุมสารเสพติด (Controlled Substances Act) หรือการกระทำใด ๆ ตาม 18 U.S.C. §§ 1956

---

[328] 18 USC 1956: Laundering of monetary instruments

(a) (1) Whoever, knowing that the property involved in a financial transaction represents the proceeds of some form of unlawful activity, conducts or attempts to conduct such a financial transaction which in fact involves the proceeds of specified unlawful activity- (A)(i) with the intent to promote the carrying on of specified unlawful activity; or (ii) with intent to engage in conduct constituting a violation of section 7201 or 7206 of the Internal Revenue Code of 1986; or (B) knowing that the transaction is designed in whole or in part- (i) to conceal or disguise the nature, the location, the source, the ownership, or the control of the proceeds of specified unlawful activity; or (ii) to avoid a transaction reporting requirement under State or Federal law,

(2) Whoever transports, transmits, or transfers, or attempts to transport, transmit, or transfer a monetary instrument or funds from a place in the United States to or through a place outside the United States or to a place in the United States from or through a place outside the United States- (A) with the intent to promote the carrying on of specified unlawful activity; or (B) knowing that the monetary instrument or funds involved in the transportation, transmission, or transfer represent the proceeds of some form of unlawful activity and knowing that such transportation, transmission, or transfer is designed in whole or in part- (i) to conceal or disguise the nature, the location, the source, the ownership, or the control of the proceeds of specified unlawful activity; or (ii) to avoid a transaction reporting requirement under State or Federal law,

(3) Whoever, with the intent- (A) to promote the carrying on of specified unlawful activity; (B) to conceal or disguise the nature, location, source, ownership, or control of property believed to be the proceeds of specified unlawful activity; or (C) to avoid a transaction reporting requirement under State or Federal law,

[329] 18 USC 1957: Engaging in monetary transactions in property derived from specified unlawful activity

(a) Whoever, in any of the circumstances set forth in subsection (d), knowingly engages or attempts to engage in a monetary transaction in criminally derived property of a value greater than $10,000 and is derived from specified unlawful activity, shall be punished as provided in subsection (b).

[330] 18 USC 1960: Prohibition of unlicensed money transmitting businesses

(a) Whoever knowingly conducts, controls, manages, supervises, directs, or owns all or part of an unlicensed money transmitting business, shall be fined in accordance with this title or imprisoned not more than 5 years, or both.

[331] 18 U.S.C. § 981 (a)(1)(A) The following property is subject to forfeiture to the United States: Any property, real or personal, involved in a transaction or attempted transaction in violation of section 1956, 1957 or 1960 of this title, or any property traceable to such property.

(c) (7) (B) ความผิดนั้นอาจลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกเกินกว่าหนึ่งปีในเขตอำนาจของรัฐต่างประเทศนั้น และความผิดนั้นอาจลงโทษจำคุกเกินกว่าหนึ่งปีตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาหากได้กระทำลงในเขตอำนาจของสหรัฐอเมริกา[332]

3) ทรัพย์สินที่เป็นส่วนหนึ่งหรือมีที่มาจากการเปลี่ยนสภาพมาจากความผิดฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏใน 18 U.S.C. § 981 (a) (1) (C) เช่น ความผิดฐานรับค่าคอมมิชชั่นหรือของขวัญสำหรับการให้กู้ยืมเงิน หรือความผิดที่เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายเป็นการเฉพาะเจาะจง (Specified Unlawful Activity) ตามความหมายของ 18 U.S.C. §§ 1956 (c) (7) รวมไปถึงการสมคบกันกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นด้วย[333] ยิ่งกว่านั้น 18 U.S.C. § 981 ยังได

---

[332] 18 U.S.C. § 981 (a)(1)(B) Any property, real or personal, within the jurisdiction of the United States, constituting, derived from, or traceable to, any proceeds obtained directly or indirectly from an offense against a foreign nation, or any property used to facilitate such an offense, if the offense-

(i) involves trafficking in nuclear, chemical, biological, or radiological weapons technology or material, or the manufacture, importation, sale, or distribution of a controlled substance (as that term is defined for purposes of the Controlled Substances Act), or any other conduct described in section 1956(c)(7)(B);

(ii) would be punishable within the jurisdiction of the foreign nation by death or imprisonment for a term exceeding 1 year; and

(iii) would be punishable under the laws of the United States by imprisonment for a term exceeding 1 year, if the act or activity constituting the offense had occurred within the jurisdiction of the United States.

[333] 18 U.S.C. § 981 (a)(1)(C) Any property, real or personal, which constitutes or is derived from proceeds traceable to a violation of section 215, 471, 472, 473, 474, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 485, 486, 487, 488, 501, 502, 510, 542, 545, 656, 657, 670, 842, 844, 1005, 1006, 1007, 1014, 1028, 1029, 1030, 1032, or 1344 of this title or any offense constituting "specified unlawful activity" (as defined in section 1956(c)(7) of this title), or a conspiracy to commit such offense.

กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ไว้เป็นการเฉพาะ เช่น ขอบเขตของคำว่า “รายได้” (Proceeds) ในกรณีต่าง ๆ[334] รวมถึงอำนาจของอัยการสูงสุดในการสั่งยึดทรัพย์สินตามที่กล่าวข้างต้น[335]

นอกจากมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งที่กล่าวมาทั้งหมดแล้ว 18 U.S.C. ยังกำหนดมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งกรณีอื่นอีก ได้แก่ มาตรการริบทรัพย์สินที่ทดแทนกันได้ ตาม 18 U.S.C. § 984[336] และมาตรการริบอสังหาริมทรัพย์ ตาม 18 U.S.C. § 985[337]

4.1.2.2 กระบวนการริบทรัพย์สินทางแพ่ง

ก่อนการริบทรัพย์สินทางแพ่งจะมีกระบวนการยึดทรัพย์ทางแพ่งซึ่งบัญญัติอยู่ใน 18 U.S.C. § 981 (b) (2) ซึ่งบัญญัติว่า *“Seizures pursuant to this section shall be made pursuant to a warrant obtained in the same manner as provided for a search warrant under the Federal Rules of Criminal Procedure, except that a seizure may be made without a warrant if-*

---

[334] 18 U.S.C. § 981 (a)(2) For purposes of paragraph (1), the term "proceeds" is defined as follows:

(A) In cases involving illegal goods, illegal services, unlawful activities, and telemarketing and health care fraud schemes, the term "proceeds" means property of any kind obtained directly or indirectly, as the result of the commission of the offense giving rise to forfeiture, and any property traceable thereto, and is not limited to the net gain or profit realized from the offense.

(B) In cases involving lawful goods or lawful services that are sold or provided in an illegal manner, the term "proceeds" means the amount of money acquired through the illegal transactions resulting in the forfeiture, less the direct costs incurred in providing the goods or services. The claimant shall have the burden of proof with respect to the issue of direct costs. The direct costs shall not include any part of the overhead expenses of the entity providing the goods or services, or any part of the income taxes paid by the entity.

(C) In cases involving fraud in the process of obtaining a loan or extension of credit, the court shall allow the claimant a deduction from the forfeiture to the extent that the loan was repaid, or the debt was satisfied, without any financial loss to the victim.

[335] 18 U.S.C. § 981 (b)(1) Except as provided in section 985, any property subject to forfeiture to the United States under subsection (a) may be seized by the Attorney General and, in the case of property involved in a violation investigated by the Secretary of the Treasury or the United States Postal Service, the property may also be seized by the Secretary of the Treasury or the Postal Service, respectively.

[336] ในการริบทรัพย์สินที่เป็นเงินสด ตราสารทางการเงิน ทุนในบัญชีของสถาบันการเงิน หรือโลหะอันมีค่านั้น รัฐไม่จำต้องระบุทรัพย์สินไว้เป็นพิเศษที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นมูลฐานของการริบทรัพย์สิน และห้ามมิให้อ้างว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องนั้นถูกยักย้ายหรือถูกแทนที่ด้วยทรัพย์สินอย่างเดียวกัน

[337] ในการริบอสังหาริมทรัพย์รวมทั้งดอกผลจะต้องใช้กระบวนการทางศาล ซึ่งมีข้อยกเว้นอยู่บ้างบางกรณี

(A) a complaint for forfeiture has been filed in the United States district court and the court issued an arrest warrant in rem pursuant to the Supplemental Rules for Certain Admiralty and Maritime Claims;

(B) there is probable cause to believe that the property is subject to forfeiture and- (i) the seizure is made pursuant to a lawful arrest or search; or (ii) another exception to the Fourth Amendment warrant requirement would apply; or

(C) the property was lawfully seized by a State or local law enforcement agency and transferred to a Federal agency.” โดยการยึดทรัพย์ตามมาตรานี้ต้องมีหมาย (Warrant) ลักษณะเดียวกับหมายค้นที่บัญญัติในวิธีพิจารณาความอาญาของศาลรัฐบาลกลาง (Federal Rules of Criminal Procedure) ยกเว้นกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้ไม่ต้องมีหมายก็ได้[338]

1) มีการยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์ ณ ศาลท้องถิ่น (US District Court) และศาลออกหมายจับเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ใน Supplemental Rules for Certain Admiralty and Maritime Claims

2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นอาจถูกริบได้ และการยึดนั้นได้เกิดขึ้นจากการจับหรือการค้นที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นไปตามข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (Fourth Amendment)

3) ทรัพย์สินถูกยึดไว้โดยชอบด้วยกฎหมายโดยผู้มีอำนาจบังคับตามกฎหมายของมลรัฐหรือของท้องถิ่น และส่งทรัพย์สินนั้นต่อมายังผู้มีอำนาจบังคับตามกฎหมายกลางของสหรัฐอเมริกา

กระบวนการริบทรัพย์สินทางแพ่งตาม 18 U.S.C. § 981 อาจเริ่มจากกระบวนการทางบริหารหรือกระบวนการทางศาล หรือทั้งสองกระบวนการก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่ารัฐจะ

---

[338] 18 U.S.C. § 981 (b)(2) Seizures pursuant to this section shall be made pursuant to a warrant obtained in the same manner as provided for a search warrant under the Federal Rules of Criminal Procedure, except that a seizure may be made without a warrant if- (A) a complaint for forfeiture has been filed in the United States district court and the court issued an arrest warrant in rem pursuant to the Supplemental Rules for Certain Admiralty and Maritime Claims; (B) there is probable cause to believe that the property is subject to forfeiture and- (i) the seizure is made pursuant to a lawful arrest or search; or (ii) another exception to the Fourth Amendment warrant requirement would apply; or (C) the property was lawfully seized by a State or local law enforcement agency and transferred to a Federal agency.

เลือกแบบใด กระบวนการทางบริหารดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ยึดทรัพย์ขณะที่กระบวนการทางศาลจะกระทำต่อหน้าผู้พิพากษา อย่างไรก็ตาม กระบวนการทางบริหารอาจมีข้อแตกต่างบางประการ เช่น ห้ามมิให้ริบอสังหาริมทรัพย์ แต่สามารถริบเงินหรือตราสารทางการเงินได้เกินกว่าห้าแสนเหรียญสหรัฐ

4.1.2.3 การริบทรัพย์ทางแพ่งโดยกระบวนการทางบริหาร

การริบทรัพย์สินทางแพ่งตามกระบวนการทางบริหารนั้น มีขั้นตอนดังนี้

1) การส่งหนังสือแจ้งการยึดทรัพย์สิน รัฐจะต้องส่งหนังสือแจ้งการยึดทรัพย์สินไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ไปถึงผู้รับด้วยวิธีการที่เหมาะสมและในเวลาอันสมควร และจะต้องไม่เกิน 60 วันนับแต่วันที่ยึดทรัพย์นั้น[339] เว้นแต่ (1) ภายในกำหนดเวลานั้นได้มีการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ริบทรัพย์นั้น แต่ต้องแจ้งให้ผู้นั้นรับทราบตามกฎหมายด้วย[340] หรือ (2) หากไม่ได้มีการฟ้องร้องต่อศาลภายในกำหนดเวลานั้น แต่ได้รับคำฟ้องซึ่งมีการร้องขอให้ริบทรัพย์สินดังกล่าว รัฐต้องส่งหนังสือไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นภายใน 60 วันเพื่อแจ้งว่ารัฐประสงค์จะดำเนินการริบทรัพย์สินตามกระบวนการทางบริหารต่อไป หรือยุติการดำเนินการริบทรัพย์สินดังกล่าว แต่ยังคงยึดทรัพย์สินนั้นไว้ในครอบครองต่อไปตามบทบัญญัติว่าด้วยการริบทรัพย์สินทางอาญา[341]

กรณีที่มีการยึดทรัพย์สินไว้โดยเจ้าหน้าที่มลรัฐหรือท้องถิ่นแล้วภายหลังเปลี่ยนแปลงหน้าที่รับผิดชอบเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลาง จะต้องส่งหนังสือแจ้งดังกล่าวภายใน 90 วันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่มลรัฐหรือท้องถิ่นได้ยึดทรัพย์สินนั้น[342] ในกรณีที่ไม่อาจระบุตัวคู่กรณีได้

---

[339] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (A) (i) Except as provided in clauses (ii) through (v), in any nonjudicial civil forfeiture proceeding under a civil forfeiture statute, with respect to which the Government is required to send written notice to interested parties, such notice shall be sent in a manner to achieve proper notice as soon as practicable, and in no case more than 60 days after the date of the seizure.

[340] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (A) (ii) No notice is required if, before the 60-day period expires, the Government files a civil judicial forfeiture action against the property and provides notice of that action as required by law.

[341] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (A) (iii) If, before the 60-day period expires, the Government does not file a civil judicial forfeiture action, but does obtain a criminal indictment containing an allegation that the property is subject to forfeiture, the Government shall either- (I) send notice within the 60 days and continue the nonjudicial civil forfeiture proceeding under this section; or (II) terminate the nonjudicial civil forfeiture proceeding, and take the steps necessary to preserve its right to maintain custody of the property as provided in the applicable criminal forfeiture statute.

[342] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (A) (iv) In a case in which the property is seized by a State or local law enforcement agency and turned over to a Federal law enforcement agency for the purpose of forfeiture under Federal law, notice shall be sent not more than 90 days after the date of seizure by the State or local law enforcement agency.

จนกระทั่งทราบหลังจากที่ยึดทรัพย์สินหรือเปลี่ยนแปลงหน้าที่รับผิดชอบ แต่สามารถระบุตัวได้ก่อนการประกาศริบทรัพย์สิน (Declaration of Forfeiture) หนังสือแจ้งการยึดทรัพย์สินจะต้องส่งไปยังคู่กรณีภายใน 60 วันนับแต่วันที่สามารถระบุตัวตนคู่กรณีได้[343]

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ที่ควบคุมดูแลที่อยู่ ณ สำนักงานใหญ่ของสำนักงานยึดทรัพย์สินอาจขยายระยะเวลาการแจ้งการยึดทรัพย์สินในกรณีดังกล่าวข้างต้นไปอีกไม่เกิน 30 วัน หากเจ้าหน้าที่พบว่ามีเหตุผลพิเศษ[344] ได้แก่ เกิดภยันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยในร่างกายของบุคคล มีการหลบหนีจากการพิจารณาพิพากษาคดี พยานหลักฐานถูกทำลายหรือทำให้เสียหาย มีการข่มขู่พยานปากสำคัญ หรือมีภยันตรายสำคัญในการสอบสวนหรือกระบวนพิจารณาคดีในศาลเนิ่นช้าเกินสมควร[345] อนึ่ง เจ้าหน้าที่ที่ทำการยึดทรัพย์สินโดยมาตรการทางการบริหารนี้ ต้องรายงานให้คณะกรรมการเกี่ยวกับงานตุลาการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบเป็นระยะเมื่อมีการขยายระยะเวลาโดยเหตุผลพิเศษนี้[346]

นอกจากที่กล่าวข้างต้น หากรัฐร้องขอ ศาลอาจสั่งขยายระยะเวลาในการส่งหนังสือแจ้งคู่กรณีออกไปอีกไม่เกิน 60 วันก็ได้ หรือหากมีเหตุผลพิเศษตามที่กล่าวแล้ว ศาลอาจสั่งขยายระยะเวลาให้เกินกว่า 60 วันก็ได้[347]

---

[343] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (A) (v) If the identity or interest of a party is not determined until after the seizure or turnover but is determined before a declaration of forfeiture is entered, notice shall be sent to such interested party not later than 60 days after the determination by the Government of the identity of the party or the party's interest.

[344] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (B) A supervisory official in the headquarters office of the seizing agency may extend the period for sending notice under subparagraph (A) for a period not to exceed 30 days (which period may not be further extended except by a court), if the official determines that the conditions in subparagraph (D) are present.

[345] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (D) The period for sending notice under this paragraph may be extended only if there is reason to believe that notice may have an adverse result, including- (i) endangering the life or physical safety of an individual; (ii) flight from prosecution; (iii) destruction of or tampering with evidence; (iv) intimidation of potential witnesses; or (v) otherwise seriously jeopardizing an investigation or unduly delaying a trial

[346] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (E) Each of the Federal seizing agencies conducting nonjudicial forfeitures under this section shall report periodically to the Committees on the Judiciary of the House of Representatives and the Senate the number of occasions when an extension of time is granted under subparagraph (B).

[347] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (C) Upon motion by the Government, a court may extend the period for sending notice under subparagraph (A) for a period not to exceed 60 days, which period may be further extended by the court for 60-day periods, as necessary, if the court determines, based on a written certification of a supervisory official in the headquarters office of the seizing agency, that the conditions in subparagraph (D) are present.

หากรัฐมิได้ส่งหนังสือแจ้งการยึดทรัพย์ไปยังผู้ที่ถูกยึดทรัพย์ และมิได้มีการขยายระยะเวลา รัฐต้องคืนทรัพย์สินที่ยึดมาให้แก่ผู้นั้น โดยต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิที่รัฐจะดำเนินคดีเพื่อริบทรัพย์สินต่อไปในภายหน้า อย่างไรก็ดี รัฐไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินที่มีไว้เป็นของต้องห้ามตามกฎหมายหรือทรัพย์สินที่ไม่อาจครอบครองได้โดยชอบด้วยกฎหมาย[348]

2) การยื่นคำขอคืนทรัพย์สิน บุคคลที่ถูกยึดทรัพย์สินนั้นอาจยื่นคำขอคืนทรัพย์สิน (Claim) ต่อเจ้าหน้าที่หลังจากการยึดทรัพย์นั้นแล้ว[349] ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้ง แต่ไม่น้อยกว่า 35 วันหลังจากที่ส่งหนังสือนั้น เว้นแต่บุคคลนั้นจะมิได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว อาจยื่นคำร้องภายในระยะเวลาไม่เกิน 30 วันหลังจากวันที่ประกาศการริบทรัพย์สินนั้นแล้ว[350]

คำขอคืนทรัพย์สินต้องระบุตัวทรัพย์สินที่จะขอคืน ส่วนได้เสียของผู้ร้องที่มีต่อทรัพย์สินนั้น และต้องมีการสาบาน ซึ่งหากไม่เป็นจริงจะมีความผิดและต้องรับโทษฐานให้การเท็จ[351] และในการยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นไม่จำต้องให้หลักประกัน[352]

3) การยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ริบทรัพย์สิน ภายในเวลา 90 วันหลังจากที่คู่กรณียื่นคำขอคืนทรัพย์สิน รัฐต้องยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ริบทรัพย์สิน (Complaint) ตามที่กำหนดไว้ใน Supplemental Rules for Certain Admiralty and Maritime Claims มิฉะนั้น ต้องคืน

---

[348] 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (F) If the Government does not send notice of a seizure of property in accordance with subparagraph (A) to the person from whom the property was seized, and no extension of time is granted, the Government shall return the property to that person without prejudice to the right of the Government to commence a forfeiture proceeding at a later time. The Government shall not be required to return contraband or other property that the person from whom the property was seized may not legally possess.

[349] 18 U.S.C. § 983 (a)(2)(A) Any person claiming property seized in a nonjudicial civil forfeiture proceeding under a civil forfeiture statute may file a claim with the appropriate official after the seizure.

[350] 18 U.S.C. § 983 (a)(2)(B) A claim under subparagraph (A) may be filed not later than the deadline set forth in a personal notice letter (which deadline may be not earlier than 35 days after the date the letter is mailed), except that if that letter is not received, then a claim may be filed not later than 30 days after the date of final publication of notice of seizure.

[351] 18 U.S.C. § 983 (a)(2)(C) A claim shall- (i) identify the specific property being claimed; (ii) state the claimant's interest in such property; and (iii) be made under oath, subject to penalty of perjury.

[352] 18 U.S.C. § 983 (a)(2)(E) Any person may make a claim under subparagraph (A) without posting bond with respect to the property which is the subject of the claim.

ทรัพย์สินนั้น เว้นแต่ศาลจะขยายระยะเวลาให้ยื่นคำร้องดังกล่าวให้มีเหตุผลอันสมควรที่แสดงต่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งหรือเป็นไปตามที่คู่กรณีตกลงกัน[353]

กรณีที่รัฐไม่ยื่นคำร้องต่อศาลภายในกำหนดเวลา หรือก่อนพ้นระยะเวลายื่นคำร้อง รัฐมิได้รับคำฟ้องคดีอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ริบนั้น หรือไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนพิทักษ์สิทธิ์ที่จะครอบครองทรัพย์นั้นตามบทบัญญัติว่าด้วยการริบทรัพย์ทางอาญา รัฐต้องพร้อมที่จะปล่อยทรัพย์สินนั้นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด หรืออาจไม่ดำเนินการใด ๆ ต่อไปที่จะกระทบต่อการริบทรัพย์สินนั้นทางแพ่งอันเกี่ยวเนื่องกับความผิดอาญา[354]

นอกจากนี้ รัฐอาจรวมการริบทรัพย์ไว้ในคำฟ้องอาญาแทนการยื่นคำร้องเพื่อให้ริบทรัพย์สินทางแพ่งก็ได้ หรือจะทำการยื่นคำร้องและการฟ้องคดีอาญาก็ได้ หากการริบทรัพย์ทางอาญาเป็นเพียงกระบวนการเดียวที่รัฐดำเนินการ สิทธิของรัฐในการครอบครองทรัพย์สินจะต้องตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยการริบทรัพย์ทางอาญาเท่านั้น[355]

อย่างไรก็ตาม ศาลอาจยกคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินในกรณีที่รัฐไม่มีพยานหลักฐานที่เหมาะสมที่จะให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้น[356]

เมื่อรัฐยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ริบทรัพย์สินแล้ว บุคคลที่มีส่วนได้เสียที่ถูกยึดทรัพย์สินอาจยื่นคำขอตามที่กำหนดไว้ใน Supplemental Rules for Certain Admiralty and

---

[353] 18 U.S.C. § 983 (a)(3)(A) Not later than 90 days after a claim has been filed, the Government shall file a complaint for forfeiture in the manner set forth in the Supplemental Rules for Certain Admiralty and Maritime Claims or return the property pending the filing of a complaint, except that a court in the district in which the complaint will be filed may extend the period for filing a complaint for good cause shown or upon agreement of the parties.

[354] 18 U.S.C. § 983 (a)(3)(B) If the Government does not- (i) file a complaint for forfeiture or return the property, in accordance with subparagraph (A); or (ii) before the time for filing a complaint has expired- (I) obtain a criminal indictment containing an allegation that the property is subject to forfeiture; and (II) take the steps necessary to preserve its right to maintain custody of the property as provided in the applicable criminal forfeiture statute, the Government shall promptly release the property pursuant to regulations promulgated by the Attorney General, and may not take any further action to effect the civil forfeiture of such property in connection with the underlying offense.

[355] 18 U.S.C. § 983 (a)(3)(C) In lieu of, or in addition to, filing a civil forfeiture complaint, the Government may include a forfeiture allegation in a criminal indictment. If criminal forfeiture is the only forfeiture proceeding commenced by the Government, the Government's right to continued possession of the property shall be governed by the applicable criminal forfeiture statute.

[356] 18 U.S.C. § 983 (a)(3)(D) No complaint may be dismissed on the ground that the Government did not have adequate evidence at the time the complaint was filed to establish the forfeitability of the property.

Maritime Claims ภายในระยะเวลาไม่เกิน 30 วัน[357] และต้องโต้แย้งคำร้องของรัฐขอให้ริบทรัพย์สินภายใน 20 วันนับแต่วันที่ยื่นคำขอดังกล่าวข้างต้น[358]

4) สิทธิที่จะมีทนายความหรือที่ปรึกษา บุคคลที่โต้แย้งการริบทรัพย์สินในกระบวนพิจารณาคดีของศาล หากไม่สามารถจัดหาตัวแทนที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความได้เอง เนื่องด้วยไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอ ศาลอาจแต่งตั้งที่ปรึกษาให้แก่บุคคลนั้นก็ได้[359] ทั้งนี้ โดยพิจารณาตัวบุคคลที่โต้แย้งนั้น และให้พิจารณาถึงความสุจริตในการยื่นคำขอนั้น[360] นอกจากนี้ ยังมีกรณีอื่น ๆ เช่น การแต่งตั้งทนายความจากบริษัทให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Legal Services Corporation)

5) ภาระการพิสูจน์ในกรณีที่ขอให้ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินทางแพ่งนั้น รัฐจะต้องแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวตกอยู่ภายใต้การริบทรัพย์ ทั้งนี้ โดยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (Preponderance of Evidence)[361] ซึ่งเป็นมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีแพ่งเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าพยานหลักฐานของฝ่ายตนมีน้ำหนักหรือความน่าเชื่อถือมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง[362] โดยรัฐ

---

[357] 18 U.S.C. § 983 (a)(4)(A) In any case in which the Government files in the appropriate United States district court a complaint for forfeiture of property, any person claiming an interest in the seized property may file a claim asserting such person's interest in the property in the manner set forth in the Supplemental Rules for Certain Admiralty and Maritime Claims, except that such claim may be filed not later than 30 days after the date of service of the Government's complaint or, as applicable, not later than 30 days after the date of final publication of notice of the filing of the complaint.

[358] 18 U.S.C. § 983 (a)(4)(B) A person asserting an interest in seized property, in accordance with subparagraph (A), shall file an answer to the Government's complaint for forfeiture not later than 20 days after the date of the filing of the claim.

[359] 18 U.S.C. § 983 (b)(1)(A) If a person with standing to contest the forfeiture of property in a judicial civil forfeiture proceeding under a civil forfeiture statute is financially unable to obtain representation by counsel, and the person is represented by counsel appointed under section 3006A of this title in connection with a related criminal case, the court may authorize counsel to represent that person with respect to the claim.

[360] 18 U.S.C. § 983 (b)(1)(B) In determining whether to authorize counsel to represent a person under subparagraph (A), the court shall take into account such factors as- (i) the person's standing to contest the forfeiture; and (ii) whether the claim appears to be made in good faith.

[361] 18 U.S.C. § 983 (c)(1) In a suit or action brought under any civil forfeiture statute for the civil forfeiture of any property- the burden of proof is on the Government to establish, by a preponderance of the evidence, that the property is subject to forfeiture

[362] In this civil case, the [Plaintiff/Defendant] has the burden of proving each essential element of his/her [claim/counterclaim] by a “preponderance of the evidence.” The party who has the burden must present the more convincing evidence. To prove an element by a preponderance of the evidence simply means to prove that something is more likely than not. See https://www.vtd.uscourts.gov/sites/vtd/files/BURDEN%20OF%20PROOF%20-%20PREPONDERANCE%20OF%20EVIDENCE.pdf

อาจใช้พยานหลักฐานที่รวบรวมได้หลังจากการยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินก็ได้[363] กรณีที่รัฐเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นได้ใช้ในการกระทำความผิด สนับสนุนการกระทำความผิด หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รัฐต้องแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงอย่างมีนัยสำคัญระหว่างทรัพย์สินที่ขอให้ศาลริบกับความผิดอาญานั้นด้วย[364]

6) เจ้าของทรัพย์สินที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความผิด เจ้าของทรัพย์สินที่ไม่มีส่วนรู้เห็นหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจะไม่ถูกริบทรัพย์สิน แต่ต้องพิสูจน์ว่าตนเองเป็นเจ้าของผู้บริสุทธิ์ (Innocent Owner) ซึ่งศาลจะใช้วิธีการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเช่นเดียวกัน[365]

ในการพิจารณาว่าเจ้าของทรัพย์สินมีส่วนรู้เห็นหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่นั้น ศาลจะพิจารณาว่าเจ้าของทรัพย์สินนั้นไม่รู้ว่ามีการกระทำความผิดที่ทำให้ต้องถูกริบทรัพย์สิน หรือเมื่อทราบว่ามีการใช้ทรัพย์สินไปในทางที่อาจถูกริบทรัพย์สินนั้นได้ ตนได้พยายามกระทำการเพื่อยุติการใช้ทรัพย์สินนั้น[366] แต่ไม่ต้องถึงขนาดทำให้ตนต้องเกิดภยันตรายต่อร่างกาย[367] เช่น แจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ในเวลาที่เหมาะสม หรือยกเลิกหรือพยายามยกเลิกการอนุญาตให้ใช้ทรัพย์สินนั้นในเวลาที่เหมาะสม[368] กรณีที่ได้ทรัพย์สินมาหลังเกิดเหตุที่อาจถูกริบทรัพย์สินนั้นได้

---

[363] 18 U.S.C. § 983 (c)(2) In a suit or action brought under any civil forfeiture statute for the civil forfeiture of any property- the Government may use evidence gathered after the filing of a complaint for forfeiture to establish, by a preponderance of the evidence, that property is subject to forfeiture

[364] 18 U.S.C. § 983 (c)(3) In a suit or action brought under any civil forfeiture statute for the civil forfeiture of any property- if the Government's theory of forfeiture is that the property was used to commit or facilitate the commission of a criminal offense, or was involved in the commission of a criminal offense, the Government shall establish that there was a substantial connection between the property and the offense.

[365] 18 U.S.C. § 983 (d)(1) An innocent owner's interest in property shall not be forfeited under any civil forfeiture statute. The claimant shall have the burden of proving that the claimant is an innocent owner by a preponderance of the evidence.

[366] 18 U.S.C. § 983 (d)(2)(A) With respect to a property interest in existence at the time the illegal conduct giving rise to forfeiture took place, the term "innocent owner" means an owner who- (i) did not know of the conduct giving rise to forfeiture; or (ii) upon learning of the conduct giving rise to the forfeiture, did all that reasonably could be expected under the circumstances to terminate such use of the property.

[367] 18 U.S.C. § 983 (d)(2)(B)(ii) A person is not required by this subparagraph to take steps that the person reasonably believes would be likely to subject any person (other than the person whose conduct gave rise to the forfeiture) to physical danger.

[368] 18 U.S.C. § 983 (d)(2)(B)(i) For the purposes of this paragraph, ways in which a person may show that such person did all that reasonably could be expected may include demonstrating that such person, to the extent permitted by law- (I) gave timely notice to an appropriate law enforcement agency of information that led the person to know the conduct giving rise to a forfeiture would occur or has occurred; and (II) in a timely fashion

เจ้าของทรัพย์สินนั้นต้องได้ซื้อหรือขายทรัพย์นั้นโดยสุจริต และไม่รู้ว่าทรัพย์สินนั้นอาจถูกริบได้ตามกฎหมาย[369]

กรณีที่เจ้าของทรัพย์สินได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยมิได้เสียค่าตอบแทน เจ้าของทรัพย์สินก็ยังคงสามารถยื่นคำร้องได้ในหลายกรณี เช่น เจ้าของทรัพย์สินอยู่อาศัยในทรัพย์สินนั้นเป็นหลัก ทรัพย์สินนั้นไม่ได้เป็นหรือไม่ได้เปลี่ยนสภาพมาจากรายได้ (Proceeds) ที่เกิดจากการกระทำความผิดอาญา[370]

นอกจากนี้ หากผู้นั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินเพียงบางส่วน ศาลอาจสั่งให้แบ่งทรัพย์สินนั้น โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่รัฐ โดยรัฐต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของทรัพย์สิน หรืออนุญาตให้เจ้าของทรัพย์สินรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ก็ได้[371]

---

revoked or made a good faith attempt to revoke permission for those engaging in such conduct to use the property or took reasonable actions in consultation with a law enforcement agency to discourage or prevent the illegal use of the property.

[369] 18 U.S.C. § 983 (d)(3)(A) With respect to a property interest acquired after the conduct giving rise to the forfeiture has taken place, the term "innocent owner" means a person who, at the time that person acquired the interest in the property- (i) was a bona fide purchaser or seller for value (including a purchaser or seller of goods or services for value); and (ii) did not know and was reasonably without cause to believe that the property was subject to forfeiture.

[370] 18 U.S.C. § 983 (d)(3)(B) An otherwise valid claim under subparagraph (A) shall not be denied on the ground that the claimant gave nothing of value in exchange for the property if- (i) the property is the primary residence of the claimant; (ii) depriving the claimant of the property would deprive the claimant of the means to maintain reasonable shelter in the community for the claimant and all dependents residing with the claimant; (iii) the property is not, and is not traceable to, the proceeds of any criminal offense; and (iv) the claimant acquired his or her interest in the property through marriage, divorce, or legal separation, or the claimant was the spouse or legal dependent of a person whose death resulted in the transfer of the property to the claimant through inheritance or probate,

except that the court shall limit the value of any real property interest for which innocent ownership is recognized under this subparagraph to the value necessary to maintain reasonable shelter in the community for such claimant and all dependents residing with the claimant.

[371] 18 U.S.C. § 983 (d)(5) If the court determines, in accordance with this section, that an innocent owner has a partial interest in property otherwise subject to forfeiture, or a joint tenancy or tenancy by the entirety in such property, the court may enter an appropriate order-(A) severing the property; (B) transferring the property to the Government with a provision that the Government compensate the innocent owner to the extent of his or her ownership interest once a final order of forfeiture has been entered and the property has been reduced to liquid assets; or (C) permitting the innocent owner to retain the property subject to a lien in favor of the Government to the extent of the forfeitable interest in the property.

7) การยื่นคำร้องขอให้ระงับการริบทรัพย์สิน บุคคลที่ไม่ได้รับหนังสือแจ้งการยึดทรัพย์อาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ระงับประกาศการริบทรัพย์สินได้เมื่อรัฐรู้หรือควรจะรู้ถึงการมีส่วนได้เสียของบุคคลนั้น แต่มิได้ดำเนินการแจ้งบุคคลนั้น และบุคคลนั้นไม่รู้หรือไม่อาจรู้ถึงการยึดทรัพย์สินในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการยื่นคำขอคืนทรัพย์สิน[372] เมื่อได้รับคำร้องเช่นว่านั้นแล้ว ให้ศาลสั่งระงับประกาศการริบทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่กระทบต่อสิทธิของรัฐในการดำเนินคดีริบทรัพย์สินดังกล่าวนั้น แต่ต้องดำเนินการภายใน 60 วันนับแต่วันที่ศาลสั่ง (กรณีริบทรัพย์สินโดยกระบวนการทางบริหาร) หรือภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ศาลสั่ง (กรณีรับทรัพย์โดยกระบวนการทางศาล)[373] อย่างไรก็ตาม คำร้องขอให้ระงับการริบทรัพย์สินจะต้องยื่นภายใน 5 ปีนับถัดจากวันที่ประกาศการริบทรัพย์สินครั้งสุดท้าย[374]

กรณีที่ศาลสั่งให้ระงับประกาศการริบทรัพย์สิน แต่ทรัพย์สินที่ถูกริบไว้นั้นไม่มีอยู่เพราะได้ดำเนินการตามกฎหมายไปแล้ว รัฐจะต้องชดใช้เงินเท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินที่เจ้าของทรัพย์สินพึงมีพึงได้[375]

4.1.2.4 การริบทรัพย์ทางแพ่งโดยกระบวนการทางศาล

ขั้นตอนการริบทรัพย์สินทางแพ่งโดยกระบวนการทางศาล โดยทั่วไปมีความคล้ายคลึงกับการพิจารณาคดีแพ่งมาก เริ่มต้นจากการที่รัฐในฐานะโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเหนือทรัพย์สินเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นทางแพ่ง โดยคำร้องจะกล่าวอ้างว่าทรัพย์สิน

---

[372] 18 U.S.C. § 983 (e)(1) Any person entitled to written notice in any nonjudicial civil forfeiture proceeding under a civil forfeiture statute who does not receive such notice may file a motion to set aside a declaration of forfeiture with respect to that person's interest in the property, which motion shall be granted if-(A) the Government knew, or reasonably should have known, of the moving party's interest and failed to take reasonable steps to provide such party with notice; and (B) the moving party did not know or have reason to know of the seizure within sufficient time to file a timely claim.

[373] 18 U.S.C. § 983 (e)(2) (A) Notwithstanding the expiration of any applicable statute of limitations, if the court grants a motion under paragraph (1), the court shall set aside the declaration of forfeiture as to the interest of the moving party without prejudice to the right of the Government to commence a subsequent forfeiture proceeding as to the interest of the moving party. (B) Any proceeding described in subparagraph (A) shall be commenced- (i) if nonjudicial, within 60 days of the entry of the order granting the motion; or (ii) if judicial, within 6 months of the entry of the order granting the motion.

[374] 18 U.S.C. § 983 (e)(3) A motion under paragraph (1) may be filed not later than 5 years after the date of final publication of notice of seizure of the property.

[375] 18 U.S.C. § 983 (e)(4) if, at the time a motion made under paragraph (1) is granted, the forfeited property has been disposed of by the Government in accordance with law, the Government may institute proceedings against a substitute sum of money equal to the value of the moving party's interest in the property at the time the property was disposed of.

ตามฟ้องตกอยู่ภายใต้การริบตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และไม่ต้องคำนึงว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะถูกลงโทษทางอาญาหรือไม่ เนื่องจากเป็นการบังคับเอาแก่ตัวทรัพย์

หลังจากนั้นผู้ร้อง (Claimant) จะต้องยื่นคำร้องโดยอ้างสิทธิในทรัพย์สินและให้การโต้แย้งคำร้องของโจทก์ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ศาลจึงจะเริ่มกระบวนการให้คู่ความได้รับเอกสารจากคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง (Civil Discovery) และการยื่นคำขอต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น คำขอให้ศาลยกฟ้อง ขั้นตอนต่อมาจึงเป็นการเริ่มพิจารณาคดีในศาล[376] หรือแม้กระทั่งคำร้องขอให้ศาลยึดทรัพย์ไว้ชั่วคราวก่อน เพื่อป้องกันมิให้มีการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินนั้นก็ได้

ในการพิจารณาคดี หากผู้ร้องประสงค์จะให้มีคณะลูกขุนร่วมการพิจารณาด้วย ศาลต้องจัดให้ผู้ร้องตามสิทธิและหลักประกันที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 7 (Seventh Amendment) นอกจากนี้ รัฐบาลในฐานะโจทก์มีหน้าที่นำสืบโดยแสดงพยานหลักฐานให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวสมควรถูกริบ[377]

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโจทก์จะสามารถแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างทรัพย์สินและความผิดได้แล้ว แต่คดียังไม่สิ้นสุด เนื่องจากในการริบทรัพย์อาจกระทบต่อบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยไม่รู้ว่าทรัพย์สินของตนถูกใช้ไปโดยวัตถุประสงค์ที่มิชอบด้วยกฎหมายรวมทั้งบุคคลผู้บริสุทธิ์รายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น จึงต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เรียกว่า “Uniform Innocent Owner Defense” ซึ่งเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวโต้แย้งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และตนไม่รู้เห็นเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ด้วยการแสดงพยานหลักฐานต่อศาล

สำหรับการวินิจฉัยคดี ศาลจะใช้หลักในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ซึ่งแตกต่างจากในคดีอาญาที่ยึดหลักการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย (Proof beyond Reasonable Doubt) ดังนั้น หากศาลเห็นว่าการพิสูจน์ของผู้ร้องหรือเจ้าของทรัพย์ไม่มีน้ำหนักหรือมีน้ำหนักน้อยกว่าพยานหลักฐานของรัฐ ศาลจะพิพากษาให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของรัฐ[378]

---

[376] Stefan D. Cassella, “An Overview of Asset Forfeiture in the United States,” in Civil Forfeiture of Criminal property: Legal Measures for Targeting the Proceeds of Crimes, p. 42.

[377] Ibid.

[378] *Ibid.*, 42-43.

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา[379]

1) กำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน จากความที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าการริบทรัพย์สินในสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็นการริบทรัพย์ทางบริหาร ทางแพ่ง และทางอาญา โดยรัฐอาจดำเนินการริบทรัพย์สินทั้งในกระบวนการทางบริหาร ทางแพ่ง และทางอาญาไปพร้อม ๆ กัน (Parallel administrative, civil, and criminal forfeiture proceedings) ทั้งนี้ การดำเนินการตามกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งไม่ตัดอำนาจรัฐมิให้ดำเนินการตามกระบวนอื่น นอกจากนี้ ตามบทบัญญัติ 18 U.S.C. § 983 (a) (1) (A) (iii) (I) ยังระบุไว้โดยเฉพาะว่ารัฐบาลอาจดำเนินการริบทรัพย์สินในกระบวนการทางบริหารและทางอาญาควบคู่กันไปด้วยก็ได้

ทั้งนี้ คู่มือนโยบายการริบทรัพย์สินฉบับปี ค.ศ. 2023 (Asset Forfeiture Policy Manual 2023) ยังแนะนำให้พนักงานอัยการฟ้องคดีแพ่งเพื่อริบทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูงหรือทรัพย์สินที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น สัตว์มีชีวิต พร้อม ๆ กับการดำเนินคดีอาญา เพื่อลดความเสี่ยงในกรณีที่จำเลยหลุดพ้นจากความรับผิด หลบหนี หรือเสียชีวิตก่อนที่คดีอาญาจะสิ้นสุดลง โดยรัฐอาจยึดทรัพย์สินไว้ก่อนเพื่อรอผลของกระบวนการริบทรัพย์สินทางแพ่งทางบริหารและคำตัดสินในคดีอาญา

ส่วนระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินระหว่างรอผลการพิจารณาคดีนั้น เพื่อคุ้มครองปัจเจกชนซึ่งร้องขอให้คืนทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายการริบทรัพย์สินทางบริหาร และเพื่อรักษาความสามารถของรัฐในการดำเนินคดียึดทรัพย์สินทางบริหารจะกำหนดไว้ ภายใน 90 วัน และนับจากวันที่มีการยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่ยึดทรัพย์สินในกระบวนการทางบริหารรัฐจะต้อง (1) เริ่มดำเนินการฟ้องเพื่อให้ศาลริบทรัพย์สินทางบริหาร หรือ (2) รับคำฟ้องทางอาญาหรือยื่นข้อมูลทางอาญา “ที่มีการกล่าวหาว่าทรัพย์สินนั้นตกเป็นทรัพย์ที่ต้องถูกริบ” และ “ดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อรักษาสิทธิ์ [ของรัฐบาล] ในการรักษาทรัพย์สินไว้ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายริบทรัพย์สินทางอาญาที่เกี่ยวข้อง” หรือ (3) คืนทรัพย์สิน (*See* 18 U.S.C. § 983 (a) (3) (B).) ทั้งนี้ ข้อกำหนดระยะเวลา 90 วันใน § 983 (a) (3) มีผลใช้บังคับเฉพาะในกรณีที่ทรัพย์สินตกอยู่ในข่ายการริบทรัพย์สินทางบริหารซึ่งมีการเรียกร้องสิทธิ ตาม 18 U.S.C. § 981 (a) (1) (A)

---

[379] U.S. Department of Justice, Criminal Division, Money Laundering and Asset Recovery Section, “Asset Forfeiture Policy Manual 2023” [Online]. Accessed: 11 September 2024. Available from: https://www.justice.gov/criminal/criminal-afmls/file/839521/dl

อนึ่ง หากรัฐยื่นฟ้องให้ริบทรัพย์สินทางแพ่งภายในระยะเวลา 90 วันนับจากวันที่ยื่นคำร้องในกระบวนการริบทรัพย์สินทางบริหาร หรือภายในระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ขยายเวลา รัฐยังคงมีสิทธิเลือกที่จะดำเนินการริบทรัพย์สินทางแพ่งต่อไปได้ ทั้งนี้ หมาย arrest warrant in rem (เช่นเดียวกับหมายยึดทางแพ่งใด ๆ) จะให้อำนาจรัฐในการครอบครองทรัพย์สินต่อไปในขณะที่คดีริบทรัพย์สินทางแพ่งยังอยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดี

อย่างไรก็ดี หากภายในระยะเวลา 90 วัน หรือภายในการขยายเวลาใด ๆ รัฐไม่สามารถ (1) เริ่มดำเนินคดีริบทรัพย์สินทางแพ่ง หรือ (2) เริ่มดำเนินคดีอาญาเพื่อขอริบทรัพย์สินและขอหมายยึด คำสั่งห้าม หรือคำสั่งดูแลบ้าน เพื่อรักษาสิทธิของรัฐในการยึดทรัพย์สินทางอาญา รัฐจะไม่สามารถดำเนินการริบทรัพย์สินทางแพ่งได้

2) การขยายระยะเวลาในการริบทรัพย์สิน ตาม 18 U.S.C. § 983 (a) (3) กำหนดให้ “ภายในไม่เกิน 90 วันหลังจากการยื่นคำร้อง” ในกระบวนการริบทรัพย์สินทางบริหาร รัฐบาลต้องยื่นคำร้องริบทรัพย์สินทางแพ่ง ซึ่งรวมถึงทรัพย์สินในคำฟ้องอาญา การส่งคืนทรัพย์สินหรือการขอขยายระยะเวลาจากศาล เนื่องจาก § 983 (a) (3) (A) ระบุว่า “ศาลในเขตที่อาจยื่นคำร้องริบทรัพย์สินอาจขยายระยะเวลาการยื่นคำร้องได้” พนักงานอัยการจึงควรขอคำสั่งศาลเพื่อขยายระยะเวลาการยื่นคำร้องแม้ว่าโจทก์จะตกลงขยายระยะเวลาแล้วก็ตาม[380]

ส่วนการใช้อำนาจริบทรัพย์สินจะเชื่อมโยงกับโครงสร้างความผิด (Using Asset Forfeiture Authorities in Connection with Structuring offenses) กล่าวคือ พนักงานอัยการจะต้องขอความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากโจทก์จึงจะสามารถขยายระยะเวลาออกไปได้ อย่างไรก็ตาม การขยายระยะเวลาเพิ่มเติมนี้ แม้จะได้รับความยินยอมจากโจทก์แล้วก็ตาม แต่ก็ไม่อาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาออกไปอีกได้ ยกเว้นในกรณีต่อไปนี้

1) ผู้ช่วยอัยการสหรัฐ (Assistant U.S. Attorneys (AUSAs)) จะต้องได้รับการอนุมัติจากอัยการสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจโดยตรงไม่อาจมอบหมายให้ผู้อื่นได้

---

[380] 18 U.S.C. § 983(a)(3) mandates that **“not later than 90 days after a claim has been filed”** in an administrative forfeiture proceeding, the government must file a civil forfeiture complaint, include the property in a criminal indictment, return the property, or obtain an extension of time from the court. Since **§ 983(a)(3)(A) states that “a court in the district in which the complaint will be filed may extend the period for filing a complaint,”** prosecutors should obtain a court order extending the filing deadline even if the claimant has stipulated to the extension.

2) ทนายความในคดีอาญาหรือหน่วยงานอื่น ๆ จะต้องได้รับการอนุมัติจากหัวหน้า MLARS (The Money Laundering and Asset Recovery Section) ซึ่งหัวหน้า MLARS ไม่สามารถมอบอำนาจการอนุมัตินี้ได้เช่นกัน

อนึ่ง หากมีพยานหลักฐานเพิ่มเติมหลังจากที่ได้คืนเงินที่ยึดคืนแล้ว พนักงานอัยการยังมีอำนาจยื่นฟ้องใหม่ได้

4.1.3 ระเบียบและข้อกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดอาญาชั้นบังคับคดี

หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินการหรือการจำหน่ายทรัพย์สินที่ยึดหรือริบมา ได้แก่ United States Marshals Services (USMS) ซึ่งสังกัดกระทรวงยุติธรรม นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการและจำหน่ายทรัพย์สิน เช่น กองทุนริบทรัพย์สินกระทรวงการคลัง (Treasury Forfeiture Fund: TFF)

การดำเนินการต่อทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือริบจำแนกออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ การดำเนินการต่อทรัพย์สินกรณีทรัพย์สินที่ถูกยึด และการดำเนินการต่อทรัพย์สินกรณีทรัพย์สินที่ถูกริบ

4.1.3.1 การดำเนินการต่อทรัพย์สินกรณีทรัพย์ที่ถูกยึด

โดยทั่วไป หากศาลยังไม่มีคำสั่งริบทรัพย์สินหรือยังไม่มีประกาศริบทรัพย์สินโดยมาตรการทางการบริหาร รัฐยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น การนำทรัพย์สินดังกล่าวมาใช้ประโยชน์จึงอาจก่อให้เกิดความรับผิดทางกฎหมายและเป็นเรื่องที่ไม่สมควรกระทำ ดังนั้น กระทรวงยุติธรรมจึงมีนโยบายห้ามมิให้นำทรัพย์สินดังกล่าวมาใช้ประโยชน์[381] ยกเว้นบางกรณีพนักงานอัยการอาจร้องขอต่อศาลให้อำนาจแก่รัฐในการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินนั้นได้ เช่น ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นต้องได้รับการบำรุงรักษาด้วยการใช้งาน หรือกรณีการบำรุงรักษาฟาร์มปศุสัตว์หรือธุรกิจ[382]

นอกจากนี้ ยังมีบางกรณีที่รัฐอาจจำหน่ายทรัพย์สินที่ยึดมาก่อนการริบทรัพย์สินก็ได้ เช่น การจำหน่ายเพื่อรักษามูลค่า การจำหน่ายเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาที่สูงมาก หรือเป็นกรณีทรัพย์สินที่ต้องการการดูแลหรือบำรุงรักษาเป็นพิเศษ ทรัพย์สินที่ต้องการความปลอดภัยเป็นการเฉพาะ หรือทรัพย์สินที่มีเหตุภายนอกอย่างอื่น[383] ทั้งนี้ จะเป็นไปตามข้อตกลง

---

[381] U.S. Department of Justice Criminal Division Money Laundering and Asset Recovery Section, Asset Forfeiture Policy Manual 2023 (D.C.: U.S. Department of Justice, 2023), p. 10-2.

[382] Ibid.

[383] Ibid.

ของคู่กรณีหรือผู้มีส่วนได้เสีย หรือภายใต้ มาตรา G (7) (b) ของ Supplemental Rules for Admiralty or Maritime Claims and Asset Forfeiture Actions (Supplemental Rules) เมื่อได้รับเงินมาแล้วก็จะส่งไปยังกองทุนยึดทรัพย์สินของกระทรวงยุติธรรม (Department's Seized Assets Deposit Fund: SADF)[384]

4.1.3.2 การดำเนินการต่อทรัพย์สินกรณีทรัพย์สินที่ถูกริบ

กรณีทรัพย์สินถูกริบนั้น จะมีการจำหน่ายทรัพย์สินทั้งที่ได้มาจากการริบทรัพย์สินในทางแพ่งและทางอาญา โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจำหน่ายทรัพย์นั้น ซึ่งอาจเป็นการขายหรือโดยวิธีการอื่นในทางการพาณิชย์ โดยไม่ต้องมีคำสั่งศาล[385] ซึ่งเรียกว่า "การขายทรัพย์สินที่ถูกริบ" (Forfeited Sale of the Property)[386]

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือเป็นของเจ้าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา การริบทรัพย์สินนั้นจะเพิกถอนสิทธิ์ใด ๆ ของเจ้าของ รวมทั้งกรรมสิทธิ์ และผลประโยชน์อื่นที่เกิดจากการกระทำความผิดอาญาหรือเกี่ยวข้องกับความผิดอาญา และให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของรัฐ โดยกฎหมายจะระบุว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นยังสามารถยืนยันต่อบุคคลภายนอกได้จนกว่าจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินเด็ดขาด[387] เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินเด็ดขาดแล้ว ศาลก็ไม่มีอำนาจเกี่ยวของกับกระบวนการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้นอีกต่อไป และเมื่อทรัพย์สินนั้นตกเป็นของรัฐแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในฐานะตัวแทนของสหรัฐอเมริกาจึงมีอำนาจเต็มในการจำหน่ายทรัพย์สินนั้น

ในการขายทรัพย์สินที่ถูกริบนั้น USMS จะทำหน้าที่ขายและจำหน่ายทรัพย์สินในกองทุนริบทรัพย์สิน (Assets Forfeiture Fund: AFF) ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม อย่างไร

---

[384] Ibid.

[385] 21 U.S.C. §§ 853(h) & 881(e)(1)(B)

[386] U.S. Department of Justice Criminal Division Money Laundering and Asset Recovery Section, Asset Forfeiture Policy Manual 2023, 10-3.

[387] 21 U.S.C. § 853(c) Third party transfers

All right, title, and interest in property described in subsection (a) vests in the United States upon the commission of the act giving rise to forfeiture under this section. Any such property that is subsequently transferred to a person other than the defendant may be the subject of a special verdict of forfeiture and thereafter shall be ordered forfeited to the United States, unless the transferee establishes in a hearing pursuant to subsection (n) that he is a bona fide purchaser for value of such property who at the time of purchase was reasonably without cause to believe that the property was subject to forfeiture under this section.

ก็ตาม หากยังมีกรณีร้องขอคืนทรัพย์สินหรือยังมีการร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในราชการ ทรัพย์สินนั้นก็อาจยังไม่ถูกขายหรือจำหน่ายไปยัง AFF ก็ได้[388]

สำนักงานอัยการแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Attorney Office: USAO) จะดำเนินการโดยผ่านหน่วยงานที่ยึดทรัพย์สินมา และจะแจ้งข้อเท็จจริงทั้งปวงที่เกี่ยวข้องทรัพย์สินที่ถูกริบไปยัง USMS เช่น ใบแจ้งหนี้ คำร้องขอโอนทรัพย์สินไปยังหน่วยงานของรัฐบาลกลาง มลรัฐ ท้องถิ่น หรือเผ่า คำร้องขอใช้ทรัพย์สินนั้นโดยทางราชการ จากนั้น USMA ก็จะพิจารณาจำหน่ายทรัพย์อย่างรวดเร็วและเหมาะสมกับทรัพย์สินนั้น[389]

นอกจากนี้ USAO ยังมีการดำเนินการโดยผ่านหน่วยงานที่ยึดทรัพย์สินนั้น ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะมีอำนาจหน้าที่ในการเริ่มต้นจำหน่ายกองทุนที่ถูกริบไปเป็นของรัฐนั้น โดยแจ้งไปยัง USMS และพิจารณาวินิจฉัยการริบทรัพย์สินนั้นรวมทั้งจำนวนในระบบติดตามทรัพย์สินที่รวมเข้าด้วยกัน (Consolidated Asset Tracking System: CATS) และจัดทำเอกสารส่งให้แก่ USMS จากนั้น USMS จะจำหน่ายกองทุนที่ถูกริบโดยโอนกองทุนจากกองทุนจำหน่ายทรัพย์สินที่ถูกยึด (Seized Assets Deposit Fund: SADF) ในสังกัดกระทรวงยุติธรรมไปยัง AFF เพื่อทำการบันทึกลงในข้อมูลที่รวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สินใน CATS[390]

อนึ่ง มีกฎเกณฑ์ห้ามเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมในการใช้หรือซื้อทรัพย์สินที่ถูกริบเป็นของรัฐซึ่งเสนอขายโดยกระทรวงยุติธรรมหรือตัวแทน ทั้งทางตรงและทางอ้อม หากมิได้รับความยินยอมล่วงหน้า รวมไปถึงการห้ามใช้ทรัพย์สินดังกล่าวที่คู่สมรสหรือบุตรที่เป็นผู้เยาว์ของเจ้าหน้าที่นั้นซื้อมา ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมด้วยเช่นกัน[391] วัตถุประสงค์ของการห้ามดังกล่าว ได้แก่ เพื่อรับรองว่าไม่มีการใช้ข้อมูลภายในโดยเจ้าหน้าที่ที่ประสงค์จะซื้อทรัพย์สินนั้น และเพื่อป้องกันการมีผลประโยชน์ขัดกันที่อาจเกิดขึ้นได้[392] อย่างไรก็ตาม USMS และหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย อาจสละข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้นได้หากการซื้อหรือใช้ทรัพย์สินนั้นมิได้ใช้ตำแหน่งหรือสถานะเจ้าหน้าที่หรือมิได้ใช้ข้อมูลภายในเพื่อให้ข้อได้เปรียบในการซื้อทรัพย์สินนั้น และการซื้อหรือการใช้ทรัพย์สินดังกล่าวไม่ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสูญเสียความเป็นกลางในการปฏิบัติงานในฐานะ

---

[388] U.S. Department of Justice Criminal Division Money Laundering and Asset Recovery Section, Asset Forfeiture Policy Manual 2023, 10-4.

[389] Ibid.

[390] Ibid.

[391] 5 C.F.R. § 3801.104

[392] U.S. Department of Justice Criminal Division Money Laundering and Asset Recovery Section, Asset Forfeiture Policy Manual 2023, 10-5.

เจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจะต้องส่งสำเนาหนังสือการสละข้อจำกัดดังกล่าวแก่ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (Deputy Attorney General: DAG) ด้วย[393]

4.2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางทางการเงินที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นศูนย์กลางทางการเงินอันดับต้น ๆ ของโลกจากการจัดลำดับของ Global Financial Centres Index ในปี ค.ศ. 2023[394] ดังนั้น สาธารณรัฐสิงคโปร์จึงให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใน 3 รูปแบบ[395] คือ (1) การค้นหาความผิดปกติของเส้นทางการเงิน (2) การสอบสวนความผิดปกติของเส้นทางการเงินดังกล่าว และ (3) การมีมาตรการบังคับตามกฎหมายในกรณีที่มีการละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน โดย Monetary Authority of Singapore (MAS) จะเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเบื้องต้น และมีการร่วมมือกับ Commercial Affairs Department (CAD) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสิงคโปร์ เพื่อสืบหาพยานหลักฐาน[396] ในการส่งให้พนักงานอัยการสั่งฟ้องคดีต่อไป

4.2.1 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.2.1.1 กฎหมายแม่บทที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สาธารณรัฐสิงคโปร์กำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงินโดยตรงไว้ใน รัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การลักลอบขนส่งยาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่น (Corruption, Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992 – CDSA) แต่ในการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน อาจเชื่อมโยงกับความผิดที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม ดังนั้น จึงอาจจะเกี่ยวข้องกับรัฐบัญญัติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Act 2015 – OCA) ซึ่งมีบทบัญญัติในการริบทรัพย์สินด้วยเช่นกัน

---

[393] Ibid.

[394] SG snatches crown as top financial centre in APAC [Online]. Available from: https://sbr.com.sg/financial-services/news/sg-snatches-crown-top-financial-centre-in-apac. [2024, March 17].

[395] Monetary Authority of Singapore. Enforcement Monograph [Online]. Available from : https://www.mas.gov.sg/-/media/mas/news-and-publications/monographs-and-information-papers/enforcement-monograph-final-revised-apr-20221.pdf [2024, March 17].

[396] Monetary Authority of Singapore, Enforcement Monograph, p. 5.

1) รัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การลักลอบขนส่งยาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่น (Corruption, Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992 – CDSA)

ฐานความผิดฟอกเงินตามที่ปรากฏใน CDSA ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับหลักของสาธารณรัฐสิงคโปร์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[397] ได้**กำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงินไว้ 3 ลักษณะ** ได้แก่

(1) ช่วยเหลือบุคคลอื่นในการคงไว้ซึ่งผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดหรือจากการกระทำความผิดอาญาอื่น (Assisting another to retain benefits from drug dealing /criminal conduct)[398]

ความผิดในฐานนี้รวมถึงการอำนวยความสะดวกให้บุคคลถือครอง (retention) หรือควบคุม (control) ผลประโยชน์ที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือจากการกระทำความผิดอื่น โดยกรณีที่จะลงโทษบุคคลตามฐานความผิดนี้จะต้องพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นรู้หรือควรจะรู้ถึงการกระทำความผิด ซึ่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ปรับใช้มุมมองในเชิงภาวะวิสัย (objective test) ตาม FATF Recommendations[399] ทั้งนี้ บุคคลอาจหลุดพ้นจากความผิดตามฐานนี้ได้ หากบุคคลได้แจ้งกับเจ้าหน้าที่ (Realizable officer) ถึงเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์ดังกล่าวที่ตนช่วยเหลือให้บุคคลถือครองหรือควบคุมอาจเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำความผิดอื่น[400]

(2) ได้มา ครอบครอง ใช้ ปกปิดหรือโอนไปซึ่งผลประโยชน์ที่ได้จากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำความผิดอาญา (Acquiring, possessing, using, concealing or transferring benefits from drug dealing/criminal conduct)[401]

การปกปิดหรือซ่อนเร้น (disguise) นั้น ให้รวมถึงการปกปิดหรือซ่อนเร้นแหล่งที่มา สถานที่ การจำหน่ายจ่ายโอน การเคลื่อนย้าย ความเป็นเจ้าของ หรือสิทธิอื่น ๆ ของผลประโยชน์ที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือจากการกระทำความผิด

---

[397] Ministry of Law Singapore. Information Guide ("Guide") on the Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism for Money lender [Online]. Available from: https://rom.mlaw.gov.sg/files/Info%20Guide%202020%20for%20Moneylenders.pdf.

[398] Section 51 and 52 of CDSA.

[399] Chee Fang Theng, "Singapore", In Anti-Money Laundering: International Law and Practice, eds. Wouter H. Muller, Christian H. Kalin and John G. Goldsworth (Sussex: John Wiley & Sons, 2007) p. 665.

[400] Section 51 (3) of CDSA.

[401] Section 54 and 55 of CDSA.

(3) Tipping-Off[402] หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลซึ่งทำให้ผู้ถูกตรวจสอบทราบว่าตนถูกตรวจสอบ แบ่งเป็น 2 กรณี

กรณีแรก เป็นกรณีที่บุคคลได้ทราบถึงการดำเนินการของเจ้าหน้าที่หรือมีเหตุสงสัยว่าเจ้าหน้าที่กำลังดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนตามรัฐบัญญัติฉบับนี้หรือกฎหมายลูกตามรัฐบัญญัติฉบับนี้ และบุคคลดังกล่าวได้เปิดเผยกับบุคคลอื่นถึงข้อมูลที่อาจจะกระทบต่อการสืบสวน

กรณีที่สอง เป็นกรณีที่บุคคลทราบถึงการเปิดเผยข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ตามรัฐบัญญัติฉบับนี้ ได้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้กับบุคคลอื่นอันส่งผลกระทบต่อการสืบสวนความผิด

ดังนั้น ตาม CDSA ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน จึงเชื่อมโยงกับความผิดฐานค้ายาเสพติดและความผิดร้ายแรงอื่นซึ่งกำหนดไว้ในตารางที่ 2 แนบท้าย CDSA อันได้แก่ ความผิดเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ความผิดฐานให้การช่วยเหลือผู้อื่นในการรักษาผลประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดตามมาตรา 51 ของรัฐบัญญัติฉบับนี้ ความผิดตามฐานทารุณกรรมเด็กหรือผู้เยาว์ตามมาตรา 6 (1) ของรัฐบัญญัติเด็กและผู้เยาว์ ค.ศ. 1993 ความผิดฐานปล้นอากาศยาน (hijack) ตามมาตรา 3 (3) ของรัฐบัญญัติการปล้นอากาศยานและคุ้มครองอากาศยานและสนามบินนานาชาติ ค.ศ. 1978 ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า CDSA ได้นำเอาฐานความผิดตามกฎหมายอื่นมาจัดประเภทเป็นความผิดร้ายแรง เพื่ออาศัย CDSA เป็นฐานทางกฎหมายในการริบทรัพย์ที่ได้มาหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงดังกล่าว และความผิดร้ายแรงดังกล่าวนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา จึงเป็นสาเหตุว่า CDSA ใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลักทั่วไปริบทรัพย์ และใช้การริบทรัพย์โดยไม่มีการตัดสินว่าจำเลยมีความผิด (Non-conviction-based confiscation) จะเป็นกรณียกเว้น ได้แก่ จำเลยเสียชีวิต หรือจำเลยหลบหนี[403] เพราะการปรับใช้ปรับหลักดังกล่าวอาจจะกระทบกับสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาอันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญและพันธกรณีที่รัฐบาลสิงคโปร์มีอยู่ตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศได้[404]

2) รัฐบัญญัติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Act 2015 – OCA)

---

[402] Section 57 of CDSA.

[403] Section 30 of CDSA.

[404] Simon Young, “Introduction,” In Civil Forfeiture of Criminal Property: Legal Measures for Targeting the Proceeds of Crime, (Edward Elgar: Cheltenham, 2009). p. 4-5.

OCA กำหนดความผิดที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมอันได้แก่[405]

(1) การเป็นสมาชิกองค์กรอาชญากรรม[406]

(2) การจัดหาสมาชิกองค์กรอาชญากรรม[407]

(3) การออกคำสั่งให้มีการกระทำความผิดร้ายแรง[408]

(4) การจัดหาทรัพย์ที่สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือส่งเสริมการกระทำความผิดโดยองค์กรอาชญากรรม[409]

(5) การออกค่าใช้จ่ายให้องค์กรอาชญากรรม เพื่อส่งเสริม หรือสนับสนุนการกระทำความผิดร้ายแรง[410]

(6) การให้องค์กรอาชญากรรมใช้สถานที่[411]

(7) การได้รับหรือครอบครองทรัพย์สินให้กับองค์กรอาชญากรรม[412]

(8) การสนับสนุนการกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรม[413]

(9) การกระทำความผิดเพื่อองค์กรอาชญากรรม[414]

ในขณะที่ CDSA (Corruption, Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992) จะมีฐานความผิดที่กว้างกว่า ได้แก่ ความผิดฐานทุจริต ลักลอบขนยาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่นตาม CDSA

ด้วยเหตุที่เส้นทางทางการเงินขององค์กรอาชญากรรมอาจจะมีความซับซ้อนและอาจโยงใยกับเครือข่ายต่างประเทศได้ ตาม OCA จึงนำวิธีการริบทรัพย์ทางแพ่งมา

---

[405] Section 2 of OCA.

[406] Section 5 of OCA. Locally-linked organised criminal group membership

[407] Section 6 of OCA. Recruiting members for organised criminal group

[408] Section 7 of OCA. Instructing commission of offence for organised criminal group

[409] Section 8 of OCA. Procuring expenditure or application of property to support, aid or promote certain offences related to organised criminal group

[410] Section 9 of OCA. Expending or applying property to support, aid or promote certain offences related to organised criminal group

[411] Section 10 of OCA. Allowing organised criminal group to use premises

[412] Section 11 of OCA. Receiving, retaining, etc., property of organised criminal group.

[413] Section 12 of OCA. Facilitation of commission of offence by organised criminal group.

[414] Section 13 of OCA. Commission of offence for organised criminial group

ปรับใช้ในกระบวนการพิจารณาคดี[415] เพื่อป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของผู้ต้องสงสัยก่อนการที่พนักงานอัยการจะพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องสงสัยมีความผิดจริง

4.2.1.2 การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน เพื่อริบทรัพย์หรืออายัดทรัพย์ชั่วคราว

ในกรณีการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล ต้องแยกพิจารณาว่าเป็นอำนาจของ Monetary Authority of Singapore (MAS) หรือ Commercial Affairs Department (CAD) หน่วยงานหลักซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Singapore Police Force ทำหน้าที่ทั้งสอบสวนและดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินและการให้เงินอุดหนุนการก่อการร้าย

MAS มีอำนาจตาม Monetary Authority of Singapore Act ที่กำหนดให้ MAS กำกับดูแล ภาคการเงิน การธนาคาร ประกันภัย และหลักทรัพย์ ในลักษณะที่เป็นธนาคารกลางและผู้กำกับทางการเงิน (Financial regulator) ซึ่งขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี[416] ดังนั้น MAS จึงไม่ใช่มีอำนาจในการตรวจสอบธุรกรรมที่น่าสงสัยเท่านั้น แต่รวมถึงมีอำนาจในการกำหนดหน้าที่ให้ภาคการเงินเก็บข้อมูลธุรกรรมของลูกค้าหรือผู้เกี่ยวข้องและรายงานกลับมายัง MAS ตามแนวทางที่ประกาศการป้องกันการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering Notice – AML Notice) ซึ่งเป็นวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ป้องกันมิให้เกิดการกระทำอันผิดกฎหมายฟอกเงินตาม CDSA และ OCA

ปัจจุบัน MAS มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ตามกฎหมายดังต่อไปนี้[417]

(1) รัฐบัญญัติว่าด้วยการธนาคาร (Banking Act 1970)

(2) รัฐบัญญัติว่าด้วยตราสารเปลี่ยนมือ (Bills of Exchange Act 1949)

---

[415] Section 51 of CDSA No Criminal Proceedings required for confiscation order, etc. “The organised crime activity on with a confiscation order, restraint order or charging order is based does not need to be, or to have been, the subject of any criminal proceedings.”

[416] Monetary Authority of Singapore. Enforcement. [Online]. Available from: /https://www.mas.gov.sg/-/media/mas/news-and-publications/monographs-and-information-papers/enforcement-monograph-final-revised-apr-20221.pdf. [2024, March 19]. p. 2.

[417] Schedule of Monetary Authority of Singapore Act 1970. [Online]. Available from: https://sso.agc.gov.sg/Act/MASA1970?ProvIds=Sc- - Sc-

(3) รัฐบัญญัติว่าด้วยความตกลงเบรตตัน วูดส์ (Bretton Woods Agreements Act 1966)

(4) รัฐบัญญัติว่าด้วยทรัสต์ทางธุรกิจ (Business Trusts Act 2004)

(5) รัฐบัญญัติว่าด้วยกองทุนจิ๊ต (Chit Funds Act 1971)

(6) รัฐบัญญัติว่าด้วยเครดิตบูโร (Credit Bureau Act 2016)

(7) รัฐบัญญัติว่าด้วยเงินตรา (Currency Act 1967)

(8) รัฐบัญญัติว่าด้วยประกันสะสมทรัพย์และการคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์ (Deposit Insurance and Policy Owners' Protection Schemes Act 2011)

(9) รัฐบัญญัติว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (Exchange Control Act 1953)

(10) Exchanges (Demutualisation and Merger) Act 1999

(11) รัฐบัญญัติว่าด้วยบริษัทผู้ให้บริการสินเชื่อ (Finance Companies Act 1967)

(12) รัฐบัญญัติว่าด้วยที่ปรึกษาทางการเงิน (Financial Advisers Act 2001)

(12A) รัฐบัญญัติว่าด้วยบริษัทผู้ถือหุ้นภาคการเงิน (Financial Holding Companies Act 2013)

(12B) รัฐบัญญัติว่าด้วยการบริการและตลาดทางการเงิน (Financial Services and Markets Act 2022)

(13) รัฐบัญญัติว่าด้วยหลักทรัพย์ภาครัฐ (Government Securities (Debt Market and Investment) Act 1992)

(14) รัฐบัญญัติว่าด้วยประกัน (Insurance Act 1966)

(15) [ถูกยกเลิกโดยรัฐบัญญัติที่ 35 ของปี ค.ศ. 2021 (wef 31/01/2022)]

(16) รัฐบัญญัติว่าด้วยระบบการชำระเงินและการชำระดุล (Payment and Settlement Systems (Finality and Netting) Act 2002)

(17) รัฐบัญญัติว่าด้วยการบริการการชำระเงิน (Payment Services Act 2019)

(18) รัฐบัญญัติว่าด้วยหลักทรัพย์และตราสารอนุพันธ์ (Securities and Futures Act 2001)

(19) รัฐบัญญัติว่าด้วยการกู้ยืมเพื่อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของรัฐ (Significant Infrastructure Government Loan Act 2021)

(20) รัฐบัญญัติว่าด้วยบริษัททรัสต์ (Trust Companies Act 2005)

หากเป็นกรณีที่ไม่ใช่อำนาจของ MAS ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น จะเป็นอำนาจของ CAD โดยไม่ต้องพิจารณาว่าฐานความผิดนั้นจะเป็นความผิดตาม CDSA หรือ OCA

ตามประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา (CPC) ที่ให้อำนาจดังต่อไปนี้แก่เจ้าพนักงาน CAD ดังต่อไปนี้

1. สั่งให้ได้มาซึ่งเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่จำเป็น[418] โดยรวมถึงข้อมูลของลูกค้าที่เก็บสถาบันการเงินเก็บไว้ด้วย[419]

2. บันทึกคำให้การของบุคคลที่ต้องสงสัย รวมถึงบุคคลที่น่าจะมีข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่การสอบสวนในฐานะพยาน[420] จับกุม (หากเป็น Arrestable offence ซึ่งหมายความว่า เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่น้อยกว่าสองปี) และ ค้น รวมทั้งยึดทรัพย์[421]

3. สั่งให้สถาบันทางการเงินระงับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในบัญชีเงินฝากหรือตู้นิรภัยรับฝากที่บุคคลได้มีไว้กับสถาบันการเงิน[422]

---

[418] Section 20 (1), CPC

[419] Section 20 (2), CPC

[420] Section 22 (1), CPC

[421] Section 35 (1), CPC

[422] Section 35 (2), CPC

4. เข้าถึง ตรวจสอบและเข้ารหัสข้อมูลใด ๆ ที่บรรจุไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกยึด[423]

5. ขอให้ผู้ต้องสงสัยส่งมอบเอกสารเกี่ยวกับการเดินทาง อาทิ หนังสือเดินทาง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องสงสัยหลบหนีออกนอกประเทศ[424]

สำหรับอำนาจของ MAS ในการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นจะเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบทรัพย์สิน และธุรกรรมต่าง ๆ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลที่อยู่ภายใต้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการตามฐานอำนาจของกฎหมายที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ MAS โดยจะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

4.2.1.3 การตรวจสอบทรัพย์สินและธุรกรรม

อำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางพาณิชย์ (commercial affairs) นั้น มักจะอยู่ภายใต้อำนาจของ MAS เนื่องจากผู้กระทำความผิดตาม CDSA หรือ OCA จะยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปอยู่ในรูปแบบของเงินลงทุนหรือเปลี่ยนทรัพย์ดังกล่าวในรูปของ Token ต่าง ๆ ดังนั้นจึงเกี่ยวข้องตลาดการเงินและสถาบันการเงิน รวมถึงผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น ผู้ให้ประกันภัย (insurer) ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ และเมื่อพิจารณาโครงสร้างของการกำกับดูแลตลาดการเงินซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของ MAS แล้ว MAS จึงเป็นองค์กรหลักที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สินและธุรกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงอำนาจสอบสวนทั่วไปของ MAS แต่ส่วนอำนาจในการกำกับดูแลสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อป้องกันการฟอกเงินนั้น จะกล่าวถึงในหัวข้อเรื่องการให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการรายงาน

ส่วนอำนาจในการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ MAS นั้น มาจากการได้รับมอบอำนาจโดย Police Force Act, Chapter 235 ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ MAS เป็น เจ้าพนักงานสำหรับเรื่องทางพาณิชย์ (Commercial Affairs Officers) จึงมีอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่นเดียวกันกับเจ้าหน้าพนักงาน Commercial Affairs Officers ทำให้ MAS มีอำนาจตาม Part 4 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (CPC) ในเรื่องดังต่อไปนี้

---

[423] Section 39 and 40, CPC

[424] Section 112, CPC

1. สั่งให้ได้มาซึ่งเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่จำเป็น[425] โดยรวมถึงข้อมูลของลูกค้าที่เก็บสถาบันการเงินเก็บไว้ด้วย[426]

2. บันทึกคำให้การของบุคคลที่ต้องสงสัย รวมถึง บุคคลที่น่าจะมีข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่การสอบสวนในฐานะพยาน[427] จับกุม (หากเป็น arrestable offence ซึ่งหมายความว่า เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่น้อยกว่าสองปี) และ ค้น รวมทั้งยึดทรัพย์[428]

3. สั่งให้สถาบันทางการเงินระงับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในบัญชีเงินฝากหรือตู้นิรภัยรับฝากที่บุคคลได้มีไว้กับสถาบันการเงิน[429]

4. เข้าถึง ตรวจสอบและเข้ารหัสข้อมูลใด ๆ ที่บรรจุไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกยึด[430]

5. ขอให้ผู้ต้องสงสัยส่งมอบเอกสารเกี่ยวกับการเดินทาง อาทิ หนังสือเดินทาง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องสงสัยหลบหนีออกนอกประเทศ[431]

6. นอกจากอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสาธารณรัฐสิงคโปร์แล้ว MAS ยังมีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมตามกฎหมายเฉพาะต่าง ๆ อยู่ใต้การกำกับดูแลของ MAS ด้วย

4.2.1.4 การเข้าถึงข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน

MAS ไม่ใช่องค์กรที่มีอำนาจเข้าถึงธุรกรรมทางการเงิน เพราะความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงินตามฐานความผิดที่ปรากฏใน CDSA นั้น ต้องดำเนินการตามวิธีพิจารณาความอาญา จึงเป็นอำนาจของ CAD ซึ่งเป็นองค์กรภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสิงคโปร์ โดยต้องเป็นกรณีที่มีธุรกรรมที่เข้าข่ายธุรกรรมน่าสงสัย (suspicious transaction) ธนาคารจึงต้องแจ้งไปยัง

---

[425] Section 20 (1), CPC

[426] Section 20 (2), CPC

[427] Section 22 (1), CPC

[428] Section 35 (1), CPC

[429] Section 35 (2), CPC

[430] Section 39 and 40, CPC

[431] Section 112, CPC

Suspicious Transaction Reporting Office (STRO) ภายใต้ CAD ซึ่งในปัจจุบันมีการกำหนดตัวอย่างเกณฑ์การพิจารณาว่ากรณีใดเข้าข่ายธุรกรรมน่าสงสัย ออกเป็น 8 ประการ ดังต่อไปนี้[432]

ประการแรก ธุรกรรมที่ดูไม่สมเหตุผลในเชิงเศรษฐกิจ (Transaction which do not make economic sense) เช่น

1. ธุรกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการของลูกค้า เช่น การใช้ Letter of Credit หรือวิธีการอื่นในการโอนเงินไปยังประเทศที่ลูกค้าไม่ได้มีธุรกิจตามปกติธรรมดาที่ประเทศนั้น การได้รับชำระเงินจากบุคคลที่สามไปยังบัตรเครดิต หรือการสั่งจ่ายเช็คไปยังบัญชีของลูกค้า

2. ลูกค้ามีความสัมพันธ์กับธนาคารเพื่อธุรกิจขนาดใหญ่ (Merchant bank) ผ่านการมีบัญชีหลายบัญชีในธนาคารเดียวกัน และมีการโอนเงินระหว่างบัญชีบ่อยครั้ง

3. ธุรกรรมที่มีการถอนเงินทันทีที่มีการฝากเงิน เว้นแต่ลูกค้ามีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการถอน ฝากเงินโดยทันที

4. ธุรกรรมที่มีการใช้บัญชีที่ไม่ค่อยมีความเคลื่อนไหวของลูกค้า ในการถอนหรือรับเงินจำนวนมาก โดยไม่มีเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของลูกค้า

5. ลูกค้ามีเงินฝากจำนวนมากเข้าบัญชี โดยไม่สอดคล้องกับรายรับของลูกค้าโดยทางปกตุ

6. มีการฝากเงิน ณ ที่หนึ่ง และถอนออกทันที ณ อีกที่หนึ่ง

ประการที่สอง ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมาก (Transactions involving large amounts of cash) เช่น

1. การถอนเงินสดจำนวนมาก โดยไม่ได้สอดคล้องกับธุรกิจของลูกค้า

2. การถอนเงินสดจำนวนมากโดยการใช้ Traveler’s cheque หรือเช็คเงินสด

3. ลูกค้าฝากเงินจำนวนมากและบ่อยครั้งผ่านการฝากเช็คที่สั่งจ่ายโดยบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับธุรกิจของลูกค้า

---

[432] Appendix B – Example of Suspicious Transactions of the Guideline to MAS Notice 1014 on Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/-/media/guidelines-to-mas-notice-1014--november-2015.pdf.

4. การถอนเงินสดจำนวนมากจากบัญชีของลูกค้าที่ไม่ค่อยมีความเคลื่อนไหว หรือรับโอนเงินจำนวนมากจากต่างประเทศ

5. มีการถอนเงินสดจำนวนมาก และมีการฝากในอีกบัญชีหนึ่งโดยทันที

6. มีการซื้อเงินตราต่างประเทศในจำนวนมากผ่านเงินสด แม้ว่าลูกค้าจะมีบัญชีเงินฝากกับธนาคารเพื่อธุรกิจขนาดใหญ่

7. ธุรกรรมของบริษัทที่มีการฝากถอนเงินสด แทนที่จะใช้การหักกลบ Credit Debit ตามปกติทางการค้า

8. ลูกค้าที่มีการฝากเงินปลอมหรือตราสารปลอมอื่น ๆ

9. ลูกค้าที่ใช้ประโยชน์จากวงเงินสดในบัตรเครดิตเพื่อที่จะฝากเข้าบัญชีเงินฝากอีกบัญชีหนึ่ง

ประการที่สาม ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับบัญชีที่ลูกค้ามีกับธนาคารโดยเป็นบัญชีเพื่อธุรกิจขนาดใหญ่ (Transactions involving accounts of the customer with the merchant bank) เช่น

1. มีเงินลงทุนผ่านเข้าออกบัญชีอย่างรวดเร็ว

2. มีการเพิ่มขึ้นของการฝากเงินสดหรือตราสารเปลี่ยนมือ (negotiable instruments) โดยบริษัท ผ่านการใช้บัญชีลูกค้าหรือบัญชีทรัสต์

3. การโอนเงินลงทุนระหว่างบัญชีของบริษัทกับบัญชีของลูกจ้างของบริษัท หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับลูกจ้างของบริษัท

4. การฝากเช็คที่สั่งจ่ายในนามบริษัทไปยังบัญชีของลูกจ้างบริษัทบ่อยครั้ง

5. บัญชีที่จัดตั้งขึ้นผ่าน Offshore company ที่มีโครงสร้างของบริษัทเพื่อการเคลื่อนย้ายเงินลงทุน

ประการที่สี่ ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงินไปยังต่างประเทศ (Transactions involving transfers abroad) เช่น

1. ลูกค้าที่มีบัญชีกับหลายธนาคารในพื้นที่เดียวกัน โดยเฉพาะธนาคารเพื่อธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งทำธุรกรรมรวมให้กับหลายบัญชีดังกล่าว เพื่อจะโอนทุนไปยังประเทศอื่น

2. มีการชำระเงินจำนวนมากหรือบ่อยครั้งจากหรือไปยังประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดหรือประเทศที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาอื่น ๆ

3. มีการโอนเงินจำนวนมากไปยังต่างประเทศโดยที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้มีบัญชีกับธนาคารเพื่อธุรกิจขนาดใหญ่และบุคคลดังกล่าวไม่สามารถอธิบายได้ว่ามีการโอนเงินเพื่อเหตุผลใด

4. มีเงินฝากเพิ่มขึ้นในบัญชีของลูกค้า โดยไม่มีเหตุผลรับรอง โดยการฝากเงินดังกล่าวมาจากการโอนจากต่างประเทศในประเทศที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับลูกค้า

5. มีธุรกรรม U-Turn กล่าวคือ มีการใช้บัญชีลูกค้าเป็นเส้นทางผ่านทางการเงิน เพื่อรับโอน และโอนไปยังประเทศต้นทางที่โอนเงินมา

ประการที่ห้า ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน (Investment-related transactions) เช่น

1. การซื้อหุ้นจำนวนมากโดยให้อยู่ในความดูแลของธนาคารเพื่อการลงทุนขนาดใหญ่ (held by the merchant bank in safe custody) ซึ่งลูกค้าไม่สามารถให้เหตุผลในทางการค้าได้

2. มีการร้องขอให้ธนาคารช่วยจัดการการลงทุน โดยลูกค้าไม่สามารถบอกแหล่งที่มาของทุนได้

3. มีการจัดการเกี่ยวกับหุ้นในรูปแบบเงินสดจำนวนมาก

4. มีการโอนหุ้นไปยังบัญชีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

ประการที่หก การทำธุรกรรมผ่านบัตรเครดิตหรือชาร์จการ์ดผ่านทางธนาคารเพื่อการลงทุนขนาดใหญ่ (Merchants acquired by a merchant bank for credit card or charge card transactions) เช่น

1. นักลงทุนหลักที่สมัครบัตรเครดิตหรือชาร์จการ์ดไม่เข้าใจธุรกิจหลักของการลงทุน

2. มีการใช้เงินสดหรือเครดิตรีฟันจำนวนมาก

3. บัตรเครดิตหรือชาร์จการ์ดถูกใช้โดยบุคคลที่สาม

ประการที่เจ็ด ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ (transactions involving unidentified parties) เช่น

1. การโอนเงินไปยังอีกบัญชีหนึ่งโดยไม่ระบุผู้รับเงิน

2. การสั่งจ่ายโดยมีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องของผู้สั่งจ่ายเงิน

3. การใช้นามแฝงหรือบัญชีในการทำธุรกรรมทางการค้าโดยบริษัทที่ประกอบธุรกิจ

4. ลูกค้าที่คงบัญชีทรัสต์หรือบัญชีอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของลูกค้า รวมถึงการแต่งตั้งผู้แทน (nominee) ในการทำธุรกรรมด้วย

ประการที่แปด ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางภาษี (Tax crimes related transactions) เช่น

1. การรายงานขาดทุนที่เป็นเท็จ

2. เปิดบัญชีธนาคารที่สาธารณรัฐสิงคโปร์โดยไม่มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือรองรับ

3. มีการทำธุรกรรม ถอน ฝาก หลายครั้งจำนวนมาก โดยไม่ระบุเหตุผลสำหรับบัญชีดังกล่าว

4. ลูกค้าไม่สามารถระบุเหตุผลว่าเพราะเหตุใดมีการโอนเงินจำนวนมากไปยังหรือจากประเทศที่เป็นแหล่งหลบเลี่ยงภาษี

5. ซื้อหรือขายโลหะมีค่า (precious metals) โดยไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของลูกค้า

กรณีเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างของธุรกรรมที่น่าสงสัย ซึ่งธนาคารสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาหลายปัจจัยร่วมกันว่าลูกค้ามีธุรกรรมที่น่าสงสัยอันเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนผู้ก่อการร้ายหรือไม่ แต่เมื่อใดก็ตามที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีธุรกรรมที่น่าสงสัย ธนาคารจะต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวไปยัง STRO[433] ผ่านเว็บไซต์ https://www.police.gov.sg/Advisories/Crime/Commercial-Crimes/Suspicious-Transaction-Reporting-Office โดยธนาคารจะต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเกี่ยวกับธุรกรรมที่น่าสงสัย รวมถึงข้อมูลตัวตนของ

[433] เป็นหน้าที่ตาม Section 45 of CDSA.

บุคคลที่สามที่อาจจะเกี่ยวข้องกับธุรกรรมดังกล่าว เช่น ผู้รับโอนเงิน โดยธนาคารไม่สามารถปกปิดข้อมูลใด ๆ โดยอ้างเหตุของสัญญาระหว่างธนาคารกับลูกค้าได้ เพราะการเปิดเผยข้อมูลของธนาคารจะไม่ถือว่าผิดสัญญาการเปิดเผยข้อมูลหรือผิดกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล[434]

4.2.1.5 การยับยั้งการทำธุรกรรม

การยับยั้งการทำธุรกรรมที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินนั้น ต้องพิจารณาว่าฐานความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงินนั้นเป็นความผิดตาม CDSA หรือความผิดตาม OCA เนื่องจากกระบวนการยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นต่างกันโดยฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความ (Procedural law)

ถ้าหากเป็นความผิดตาม OCA พนักงานอัยการสามารถร้องขอให้บุคคลรายงานข้อมูลทางการเงินของบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมได้ โดยพิจารณาจากเหตุอันควรสงสัยได้ว่าบุคคลจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (on balance of probabilities)[435] โดยหากศาลเห็นมีเหตุอันควรเชื่อเพื่อปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ ศาลอาจจะมีคำสั่งตามคำขอของอัยการให้จำกัดหรือยับยั้งการที่บุคคลจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้[436] เท่ากับว่าศาลมีอำนาจในการยังยั้งการทำธุรกรรมได้ หากพนักงานอัยการพิสูจน์ตามหลัก Balance of probabilities ว่าบุคคลอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตาม OCA

ทั้งนี้ หากเป็นความผิดตาม CDSA แล้ว ไม่พบบทบัญญัติที่ให้อำนาจในการยับยั้งการทำธุรกรรมไว้โดยตรง แต่มีบทบัญญัติในการอายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว เมื่อศาลเห็นว่าจำเลยมีความผิดจริง พนักงานอัยการอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราวก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์ได้ เพื่อป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด[437] ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในหัวข้อการยึดและอายัดทรัพย์สิน แต่ทั้งนี้ CAD อาจใช้อำนาจตามฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการสั่งให้สถาบันทางการเงินระงับการทำธุรกรรมที่

---

[434] Section 45 (7) of CDSA stipulates that “the disclosure is not to be treated as a breach of any restriction upon the disclosure imposed by law, contract or rules of professional conduct and the person shall not be liable for any loss arising out of the disclosure or any act or omission in consequence of the disclosure”.

[435] Section 21 (1) (a) of OCA.

[436] Section 21 (1) (b) of OCA.

[437] Section 19 of CDSA.

เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในบัญชีเงินฝากหรือตู้นิรภัยรับฝากที่บุคคลได้มีไว้กับสถาบันการเงินได้[438] หาก CAD กับพนักงานอัยการสามารถพิสูจน์ต่อศาลได้ว่าจำเลยมีความผิดตาม CDSA แล้ว[439]

4.2.1.6 การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาคือ ผู้ใดเป็นผู้ขอให้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราวได้ การกำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว รวมไปถึงเนื้อหาของคำสั่งว่าเป็นอย่างไรได้บ้าง

มาตรา 19 แห่ง CDSA กำหนดว่า พนักงานอัยการจะเป็นผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว โดยจำเป็นจะต้องแจ้งผู้ที่อาจได้รับผลกระทบต่อคำสั่ง[440] โดยวรรคห้าของมาตรา 19 ระบุไว้ว่าคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราวจะสิ้นผลเมื่อคดีนั้นจบลง (when proceedings for the drug dealing offence or serious offence are concluded) เท่ากับว่า ตาม CDSA ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการขอยึดและอายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว ศาลสามารถใช้ดุพินิจตามคำขอของอัยการได้ ส่วนเนื้อหาของคำสั่งนั้น สามารถมีคำสั่งไปที่บุคคลที่เกี่ยวกับทรัพย์ที่อาจจะบังคับเอาได้ (all realisable property held by a specific person) อีกทั้งยังไม่จำเป็นจะต้องระบุว่าเป็นทรัพย์อะไร นอกจากนี้ คำสั่งยังรวมถึงกรณีที่ทรัพย์นั้นอาจจะถูกโอนไปยังบุคคลอื่นหลังจากที่ศาลมีคำสั่งแล้ว[441] ดังนั้น จากตัวบทในมาตรานี้ ชี้ให้เห็นว่า ศาลสามารถปรับใช้หลัก realisable property ในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราวด้วย ซึ่งหมายความว่าศาลจะพิจารณาเปรียบเทียบทรัพย์ที่ทราบแหล่งที่มา (known sources of income) กับทรัพย์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาหรือไม่สามารถแจกแจงที่มาของทรัพย์ได้ (unknown sources of income) ของจำเลยเพื่อหาว่าอะไรคือ realisable property ที่ศาลจะมีคำสั่งชั่วคราวได้ ดังเช่นที่ศาลฎีกาของสิงคโปร์ตัดสินไว้ในคดี *Public Prosecutor v. Rajendar Prasad Rai*[442] ที่แม้ว่าจะเป็นคำสั่งอายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราวศาลก็พิจารณาหลักฐานที่อัยการนำเสนอเรื่องแหล่งที่มาของรายได้ของจำเลยที่ไม่สามารถแจกแจกที่มาได้

ทั้งนี้ หากเป็นการยึดทรัพย์ชั่วคราว (Property seizure) จะเป็นอำนาจของตำรวจภายใต้มาตรา 35 CPC โดยทรัพย์สินที่ยึดได้นั้นคือทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด รวมไปถึงทรัพย์ที่น่าจะใช้เป็น

---

[438] Section 35 (2), CPC.

[439] Section 35 (2), CPC.

[440] Section 19 (4) of CDSA.

[441] Section 19 (2) of CDSA.

[442] Public Prosecutor v. Rajendar Prasad Rai [2007] SGHC 132, para 71.

พยานหลักฐานได้ ซึ่งตำรวจมีอำนาจตามมาตรา 35(2) ของ CPC ในการเรียกให้สถาบันการเงินส่งทรัพย์ดังกล่าว (ถ้าหากอยู่ในบัญชี หรือ ตู้นิรภัยรับฝาก) ที่ผู้ต้องหามีอยู่กับธนาคารนั้น และยังมีอำนาจในการสั่งห้ามมิให้มีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์ดังกล่าวด้วย ซึ่งถ้าหากธนาคารไม่ยอมกระทำตามก็มีบทลงโทษเป็นการจ่ายค่าปรับตามมาตรา 35 (6) และเมื่อคดีขึ้นสู่ศาลแล้วนั้น ศาลอาจมีคำสั่งปล่อยทรัพย์ที่ถูกยึดไว้ได้ตามมาตรา 35 (7) CPC หากทรัพย์นั้นมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตของจำเลย หรือจำเป็นเพื่อการชำระค่าใช้จ่ายที่ถึงกำหนดต่าง ๆ หรือจำเป็นในการดำเนินกิจการทั่วไปเป็นปกติธรรมดา (day-to-day operations) กรณีจำเลยเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในสิงคโปร์

ส่วน OCA นั้นได้กำหนด เงื่อนไขของการขอให้คำมีสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว มีลักษณะแบบเดียวกับ CDSA คือพนักงานอัยการสามารถร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง และต้องแจ้งต่อบุคคลที่จะได้รับผลกระทบจากคำสั่ง[443] แต่ด้วยเหตุที่ OCA นั้นเป็น non-conviction-based confiscation ซึ่งไม่เป็นที่ศาลจะต้องตัดสินว่าจำเลยมีความผิดจริง ดังนั้น ในพนักงานอัยการจะต้องระบุในคำร้องถึงเหตุผลว่า ผู้ต้องสงสัยนั้นเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม และเพื่อป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์ที่อาจจะบังคับเอาได้ จึงต้องมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นการชั่วคราว[444] แต่ในเรื่องระยะเวลาคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราวมีกำหนด 3 เดือนหลังจากมีคำสั่ง[445] แต่สามารถขยายเวลาได้ หากพนักงานอัยการร้องขอให้ขยายเวลาก่อนครบกำหนดระยะเวลา 60 วันแรกของคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นการชั่วคราว[446] ส่วนเนื้อหาคำสั่งนั้นขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล โดยศาลจะพิจารณาจากลักษณะของทรัพย์[447] โดยผลของคำสั่งอาจจะสั่งไปที่บุคคลซึ่งครอบครองทรัพย์ในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้ หรือทรัพย์ที่ถูกโยกย้ายไปจากสิงคโปร์[448] เป็นไปในแนวทางเดียวกับ CDSA กล่าวคือ สามารถสั่งไปที่บุคคลที่เกี่ยวกับทรัพย์ที่อาจจะบังคับเอาได้ (all realisable property held by a specific person) ไม่จำเป็นจะต้องระบุว่าเป็นทรัพย์อะไร นอกจากนี้ คำสั่งยังรวมถึงกรณีที่ทรัพย์นั้นอาจจะถูกโอนไปยังบุคคลอื่นหลังจากที่ศาลมีคำสั่งแล้ว[449]

4.2.1.7 การประเมินราคาทรัพย์สิน

ก่อนที่จะพิจารณาถึงการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะถูกริบหรือยึดหรืออายัดนั้น จำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงนิยามของทรัพย์สินตาม CDSA และ OCA เสียก่อน เพื่อให้เข้าใจว่า

---

[443] Section 56 of OCA.

[444] Section 57 (1) of OCA.

[445] Section 59 (1) (a) of OCA.

[446] Section 57 (2) (3) of OCA.

[447] Section 60 of OCA.

[448] Section 57 (4) of OCA.

[449] Section 60 of OCA.

พื้นฐานของการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นเน้นที่ไปที่มูลค่าของทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นของผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ซึ่งต่างจากกรณีของประเทศไทยที่อาจจะพิจารณาการริบทรัพย์เฉพาะสิ่ง

1) นิยามของทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

CDSA (Corruption, Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992) จะกำหนดนิยามของทรัพย์ไว้เหมือนกัน กล่าวคือ ทรัพย์สิน หมายถึง เงิน หรือทรัพย์สินอื่น ไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ รวมถึงสิ่งที่เคลื่อนไหว (thing in action) และทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง[450] และอาจรวมถึงประโยชน์ (interest) ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 20 (6) CDSA ระบุว่า คำสั่งบังคับเอากับทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ในตลาดทุนสามารถรวมถึงดอกเบี้ย (interest) หรือผลตอบแทน (dividend) ที่เกี่ยวเนื่องกับทรัพย์ที่จะบังคับเอาได้[451] ซึ่งทรัพย์ที่จะริบได้ตาม CDSA นั้น พิจารณาจากความเป็นเจ้าของทรัพย์โดยบุคคล (subject) และยังรวมถึงทรัพย์สินที่เป็นเจ้าของหรือครอบครองโดยบุคคลอื่นที่บุคคลนั้นได้ให้ทรัพย์สินนั้นโดยตรงหรือโดยอ้อม (to whom the subject has, directly or indirectly, made a gift caught by this Act)[452]

หากเป็นกรณีที่ทรัพย์ดังกล่าวถูกโอนไปให้บุคคลอื่นอันเข้าลักษณะเป็นการให้ (made a gift caught by this Act) ต้องแยกพิจารณาออกเป็นสองประการ คือ การกระทำแบบใดจึงจะถือเป็นการให้ และการนับระยะเวลาย้อนหลังของทรัพย์ที่ถูกให้ซึ่งอาจถูกคำสั่งริบทรัพย์ได้ ซึ่ง CDSA กำหนดว่าเป็นการโอนทรัพย์ให้กับบุคคลอื่นไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมในมูลค่าที่ต่ำกว่ามูลค่าที่บุคคล/จำเลยประเมินมูลค่าไว้[453] รวมถึงการให้ส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินไว้ด้วย[454] ส่วนเรื่องระยะเวลานั้น CDSA จะให้ถือเอาทรัพย์ที่มีการให้ภายในระยะเวลา 6 ปีก่อนหน้าที่จะมีการเริ่มกระบวนพิจารณาคดีต่อบุคคล/จำเลยในศาล หรือมีคำสั่งริบทรัพย์ แล้วแต่กรณี[455]

ส่วน OCA (Organized Crime Act 2015) กำหนดนิยามของทรัพย์ไว้เหมือนกับ CDSA กล่าวคือ ทรัพย์สิน หมายถึง เงิน หรือทรัพย์สินอื่น ไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรือ

---

[450] Section 2 of CDSA General interpretation.

[451] Section 20 (6) of CDSA states that “In any case where a charge is imposed by a charging order on any interest in an asset of a kind mentioned in subsection (5) (*b*) [any capital markets products], the General Division of the High Court may provide for the charge to extend to any interest or dividend payable in respect of the asset”.

[452] Section 46 of OCA Interpretation of Part and Section 2 of CDSA General interpretation.

[453] Section 15 (9) (a) of CDSA Definition of principle terms used.

[454] Section 15 (9) (b) of CDSA Definition of principle term used.

[455] Section 47 (1) of OCA and Section 15 (7) of CDSA.

อสังหาริมทรัพย์ รวมถึงสิ่งที่เคลื่อนไหว (thing in action) และทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง[456] และมีการปรับใช้ขอบเขตทรัพย์สินที่อาจจะบังคับได้ (realisable property) ในลักษณะเดียวกันกับ CDSA คือ พิจารณาจากความเป็นเจ้าของทรัพย์ของบุคคล แม้ว่าทรัพย์ดังกล่าวจะครอบครองโดยบุคคลอื่น[457] แต่ตาม OCA ไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาในริบทรัพย์ไว้แบบ CDSA หากเป็นผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพย์ที่ถูกให้และทรัพย์นั้นมาจากกิจการขององค์กรอาชญากรรม ให้ถือว่าเป็นทรัพย์ที่มีคำสั่งริบได้โดยไม่จำกัดระยะเวลา[458]

CDSA (Corruption, Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992) กำหนดให้มีคำสั่งริบทรัพย์ที่อาจจะตกทอดไปยังบุคคลอื่นโดยการให้ จึงเท่ากับว่าทรัพย์ที่ถูกริบได้นั้นรวมถึงทรัพย์ที่ได้มีการตกทอดไปยังบุคคลอื่น ๆ (secondary proceeds of crime) ด้วย

ข้อพิจารณาสำคัญในการริบทรัพย์ตาม OCA คือ ทรัพย์นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม (organised criminal group) ดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่าศาลสิงคโปร์มีแนวทางในพิจารณาองค์กรอาชญากรรมอย่างไร เนื่องจากมาตรา 2 ของ OCA ให้นิยามขององค์กรอาชญากรรมไว้เพียงว่า “กลุ่มซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการได้รับเงินหรือผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมอย่างอื่นจากการกระทำความผิด หรือสนับสนุนการกระทำความผิดของบุคคลที่กระทำความผิดร้ายแรง (serious offence) หรือกรณีที่มีการกระทำนอกเหนือดินแดนสิงคโปร์ แต่หากกระทำในดินแดนสิงคโปร์จะถือเป็นความผิดร้ายแรง”[459] ซึ่งจำเป็นต้องมีการตีความขอบเขตของความผิดร้ายแรงตาม OCA ว่าการกระทำแบบใดถึงจะครบองค์ประกอบความผิดตาม OCA

ทั้งนี้ OCA ไม่ได้ระบุว่ากิจการใดเข้าข่ายเป็นการกระทำผิดร้ายแรงของกลุ่มอาชญากรรม แต่ในคดี *Public Prosecutor v. Koo Kah Yee*[460] ศาลพิจารณาว่าจำเลยเป็นองค์กรอาชญการรม เนื่องจากจำเลยเป็นพนักงานธุรการของบริษัท Ecritex ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินการผ่านเครือข่ายเว็บพนัน (a remote gabling syndicate) ให้บริการการพนัน 4-digit (4D)

---

[456] Section 2 of OCA General interpretation.

[457] Section 46 of OCA.

[458] Section 47 (2) of OCA.

[459] Section 2 of OCA defines “organised criminal group means a group that has as its only purpose, or one of its purposes, the obtaining of a financial or other material benefit from the commission by, or the facilitation of the commission by, any person (whether or not the person is a member of the group) of —

(a) any serious offence; or

(b) any act outside Singapore that, if the act occurred in Singapore, would constitute a serious offence”

[460] Public Prosecutor v. Koo Kah Yee [2020] SGHC 261

และการพนันม้า โดยประกอบกิจการผ่านเว็บพนัน โดยงานในขอบข่ายความรับผิดชอบของ Koo Kah Yee ได้แก่ อัพเดทข้อมูลเรคคอร์ดพนันผิดกฎหมาย สั่งจ่ายเช็ค ทำรายการแจ้งภาษีเงินได้ (income tax declarations) ให้บริษัท และดูแลเกี่ยวกับการจ้างพนักงานของบริษัทเว็บพนันนี้[461] โดยศาลเห็นว่าบทบาทของจำเลยนั้นสำคัญต่อการดำเนินกิจการพนันออนไลน์ (crucial to the operation of the syndicate's remote gambling activities) ดังนั้น จากแนวคำพิพากษาในคดี อาจถือได้ว่าศาลจะพิจารณาว่ากิจการใดเข้าข่ายองค์กรอาชญากรรมก็ต่อเมื่อกิจการที่ทำนั้นผิดกฎหมายภายในของสิงคโปร์ ดังนั้น ในคดีนี้การกระทำของบริษัท Ecritex จึงเป็นการฝ่าฝืน Remote Gambling Act ด้วยเช่นกัน

2) ขอบเขตของทรัพย์สินที่อาจถูกริบได้ (realisable property)

การริบทรัพย์ตามฐานความผิดตาม CDSA นั้น แม้ว่าจะทราบว่าทรัพย์ใดอาจเกี่ยวข้องหรือได้มาจากการกระทำความผิดแล้วก็ตาม แต่ทรัพย์ดังกล่าวอาจจะถูกโยกย้าย เปลี่ยนมือไป ดังนั้น ตาม CDSA จึงกำหนดให้พิจารณาขอบเขตของทรัพย์ที่อาจถูกริบได้ (realizable property) ไว้ ซึ่งศาลจะกำหนดว่าอะไรคือทรัพย์ที่อาจถูกริบได้ต่อเมื่อพนักงานอัยการจำเป็นจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าทรัพย์ที่ริบเป็นผลประโยชน์จากการกระทำความผิดตามฐานความผิดที่ปรากฏในตารางที่ 1 และที่ 2 แนบท้าย CDSA แล้วศาลจึงจะกำหนดมูลค่าของผลประโยชน์ที่จำเลยได้จากการกระทำความผิดและต้องถูกริบทรัพย์[462] หากมูลค่าของผลประโยชน์ที่ศาลคำนวณได้มีมูลค่ามากกว่าทรัพย์สินที่อาจจะบังคับได้ (realizable property) ให้ถือเอามูลค่าตามทรัพย์สินที่อาจบังคับได้[463]

ทั้งนี้ คดี *Public Prosecutor v Abdul Kahar bin Othman*[464] วางแนวทางในกรณีที่ศาลจะกำหนดมูลค่าทรัพย์ที่อาจบังคับได้ ดังนี้

ประการแรก หน้าที่ของจำเลยในการพิสูจน์ว่าทรัพย์ที่มีคำสั่งขอให้ริบไม่ได้มาจาก (derived from) หรือไม่ได้เกี่ยวข้อง (involving in the committed crime)[465] ซึ่งหากพิสูจน์ไม่ได้ ศาลจะถือว่าทรัพย์ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่อาจจะบังคับได้ (realisable property)

ในคดีนี้ศาลพิจารณาว่าจำเลยมีทรัพย์สิน 5 ปีย้อนหลังก่อนการที่ถูกจับมีมูลค่าเท่าไร และในวันที่ถูกจับมีทรัพย์สินมูลค่าเท่าไร เพื่อค้นหาการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินของจำเลย เพื่อเปรียบเทียบระหว่าง ทรัพย์ที่มีแหล่งที่มาของรายได้ (know sources of income) และ ทรัพย์ที่

---

[461] Public Prosecutor v. Koo Kah Yee [2020] SGHC 261, para 4.

[462] Section 6 (2) of CDSA.

[463] Section 13 (3) of CDSA.

[464] *Public Prosecutor v Abdul Kahar bin Othman,* SGHC 23. (2021).

[465] แนวทางในการพิสูจน์นั้นเป็นไปตามตัวบทที่ปรากฏใน Section 7 (1) ของ CDSA

ไม่สามารถระบุแหล่งที่มาของรายได้ (unknown sources of income) ซึ่งในคดีนี้ศาลเห็นว่าคำเบิกความของจำเลยไม่สามารถอธิบายว่าเหตุใดเงินที่จำเลยอ้างว่าเป็นผลตอบแทนจากการลงทุน (investment return) นั้นมีการได้ลงทุนอย่างไร ทำไมผลตอบแทนจึงสูงถึง 100% ในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้น ในกรณีนี้จำเลยจึงมีภาระการพิสูจน์ถึงแหล่งที่มาของทรัพย์สินเพื่อปฏิเสธว่า ทรัพย์ส่วนใดไม่ใช่ส่วนที่ได้มาหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด[466]

ประการที่สอง ศาลจะปรับใช้หลักความได้สัดส่วนระหว่างทรัพย์ที่มีแหล่งที่มาของรายได้กับทรัพย์ที่ไม่สามารถระบุแหล่งที่มาของรายได้ (proportionality between known sources of income and unknown sources of income)

หลักความได้สัดส่วนดังกล่าว ศาลจะพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานในคดี เช่น พยานเอกสาร และคำเบิกความของจำเลยในคดี ดังเช่น กรณีที่จำเลยไม่สามารถพิสูจน์ว่าการลงทุนมีหลักการอย่างไร ทำไมผลตอบแทนการลงทุนซึ่งจำเลยระบุว่าไม่ใช่ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นจึงมีผลตอบแทนสูงถึง 100% ดังนั้น สัดส่วนผลตอบแทนการลงทุนจึงเป็นข้อพิจารณาสำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาว่าเป็นทรัพย์สินที่อาจบังคับได้[467] ซึ่งก็ตรงกับถ้อยคำที่ปรากฏในมาตรา 11 ของ CDSA[468]

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การคำนวณระยะเวลาย้อนหลังของทรัพย์ที่ถูกให้ ซึ่งอาจมีคำสั่งให้ริบทรัพย์นั้นได้ โดย CDSA จะกำหนดไว้ว่าให้ริบทรัพย์สินที่มีการให้ได้โดยถือเอาทรัพย์ที่มีการให้ภายในระยะเวลา 6 ปีก่อนหน้าที่จะมีการเริ่มกระบวนพิจารณาคดีต่อบุคคล/จำเลยในศาล หรือ ได้มีคำสั่งริบทรัพย์ แล้วแต่กรณี[469]

ส่วนตาม OCA นั้นขอบเขตของทรัพย์ที่อาจจะริบได้ (realisable property) นั้นเป็นไปในแนวทางเดียวกับ CDSA กล่าวคือ สามารถสั่งไปยังบุคคลที่เกี่ยวกับทรัพย์ที่อาจจะบังคับเอาได้ (all realisable property held by a specific person) โดยไม่จำเป็นจะต้อง

---

[466] Public Prosecutor v Abdul Kahar bin Othman, SGHC 23. (2021), para 13.

[467] Public Prosecutor v Abdul Kahar bin Othman, SGHC 23. (2021), para 20.

[468] Section 11 (1) (a) of CSDA states that "the benefits derived by any person from criminal conduct, are any property or interest in any property (including income accruing from the property or interest) held by the person at any time, whether before or after 13 September 1999, being property or interest in property disproportionate to the person's known sources of income, and the holding of which cannot be explained to the satisfaction of the court"

[469] Section 15 (7) of CDSA.

ระบุว่าเป็นทรัพย์อะไร นอกจากนี้ คำสั่งริบทรัพย์ยังรวมถึงกรณีที่ทรัพย์นั้นอาจจะถูกโอนไปยังบุคคลอื่นหลังจากที่ศาลมีคำสั่งแล้ว[470]

3) การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่สาม

การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่สามเกิดขึ้นในกรณีทั้งคำสั่งริบทรัพย์ และคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว ซึ่งมักจะเกิดขึ้นจากกรณีที่คำสั่งดังกล่าวกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่สามซึ่งเป็นผู้สุจริตและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี

มาตรา 16 ของ CDSA กำหนดว่าบุคคลที่สามสามารถใช้สิทธิในการร้องขัดทรัพย์ได้ทั้งก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง[471] และหลังจากที่มีคำสั่งไปแล้ว[472] ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งริบทรัพย์หรือคำสั่งชั่วคราวได้แล้วนั้น ซึ่งจะต้องไม่ปรากฏว่าบุคคลที่สามนั้นได้ทราบถึงคำขอให้ริบทรัพย์ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง หรือได้ปรากฏตัวในการพิจารณาคำขอให้ริบทรัพย์[473]

สิทธิ (interest) ของบุคคลที่สามในการร้องขัดทรัพย์จะได้รับการคุ้มครองก็ต่อเมื่อเข้าเงื่อนไข 2 ประการ[474] คือ

(1) บุคคลที่สามไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดหรือความผิดร้ายแรงอื่นตามตารางแนบท้าย CDSA

(2) บุคคลที่สามได้สิทธิในทรัพย์สินมาโดยสมควร ภายใต้พฤติการณ์ที่บุคคลที่สามไม่อาจทราบได้เลยว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องหรือได้มาจากการกระทำความผิดค้ายาเสพติดหรือความผิดร้ายแรงอื่นตามตารางแนบท้าย CDSA

ในคดี *Public Prosecutor v. Ng Teck Lee (Centillion Environment & Recycling Ltd (formerly known as Citiraya Industries Ltd) and another, other parties) (Ung Yoke Hooi, intervener)*[475] ศาลได้กำหนดว่าเงื่อนไขของการร้องขัดทรัพย์โดยบุคคลที่สามนั้น เงื่อนไขแรกเป็นเรื่องคุณสมบัติของบุคคลที่สามผู้ร้องขัดทรัพย์ที่แสดงให้เห็นว่าไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ในขณะที่เงื่อนไขที่สองนั้นเกี่ยวข้องกับตัวทรัพย์ที่บุคคลที่สามใช้สิทธิเรียกร้อง ซึ่งศาลจะต้องเห็นว่าทรัพย์ที่โต้แย้งนั้นไม่มีพฤติการณ์ใดที่แสดงให้เห็นว่าผู้ร้อง

---

[470] Section 60 of OCA.

[471] Section 16 (1) of CDSA.

[472] Section 16 (3) of CDSA.

[473] Section 16 (4) of CDSA.

[474] Section 16 (2) of CDSA.

[475] Public Prosecutor v Ng Teck Lee (Centillion Environment & Recycling Ltd (formerly known as Citiraya Industries Ltd) and another, other parties) (Ung Yoke Hooi, intervener) [2011] SGHC 205.

ขัดทรัพย์จะรู้เห็นหรือควรจะรู้ หรือควรสงสัยว่าทรัพย์ดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อที่ศาลจะเชื่อได้ว่าทรัพย์ดังกล่าวนั้นไม่ใช่ทรัพย์ที่จะมีคำสั่งริบทรัพย์ได้ (realizable property)[476] ซึ่งในคดีนี้บริษัท Centillion Entertainment & Recycling Ltd. ผู้ร้องขัดทรัพย์ได้ในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของ Ng Tech Lee จึงมีสิทธิที่จะร้องขัดทรัพย์ได้ เพราะนิยามของคำว่า “interest” ตามมาตรา 16 ของ CDSA ควรตีความรวมถึงสิทธิ (right) ด้วยเช่นกัน ตาม ข้อ 87 ของ the Proceeds of Crime Act 1987 กฎหมายของออสเตรเลีย ศาลตัดสินในประเด็นนี้ว่า การที่บุคคลที่สามจะร้องขัดทรัพย์นั้น บุคคลจะต้องแสดงให้เห็นว่าตนมีสิทธิ (interest) ซึ่งอาจจะปรากฏอยู่ในลักษณะของสิทธิตามคำพิพากษาก็ได้ แต่จะต้องเป็นสิทธิตามคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพย์ที่ร้องขัด ศาลเห็นว่าสิทธิในการบังคับตามคำพิพากษานั้นไม่ใช่สิทธิที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินใดทรัพย์สินหนึ่งโดยตรง แต่เป็นสิทธิต่อทรัพย์โดยรวมของลูกหนี้[477] ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ร้องขัดทรัพย์ในที่นี้ที่จะต้องพิสูจน์ว่า เมื่อผู้ร้องต้องการจะบังคับคดีตามคำพิพากษา เหตุใดจึงต้องบังคับเอากับทรัพย์ที่ถูกคำสั่งริบเป็นการเฉพาะ และสิทธิของตนเกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพย์ที่ถูกคำสั่งริบอย่างไร ซึ่งในคดีนี้ Centillion ไม่สามารถพิสูจน์ได้

ดังนั้น จากแนวคำพิพากษาจึงชี้เห็นว่า การพิจารณาว่าสิทธิของบุคคลที่สามในฐานะผู้ร้องขัดทรัพย์จะได้รับการคุ้มครองก็ต่อเมื่อผู้ร้องขัดทรัพย์สามารถแสดงสิทธิของตนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพย์ที่ถูกริบหรือมีคำสั่งให้ถูกยึดหรืออายัดเป็นการชั่วคราว เพราะศาลสิงคโปร์จะตั้งต้นจากการพิจารณาว่าอะไรเป็นทรัพย์ที่อาจจะบังคับได้บ้าง (realisable property) ซึ่งรวมถึงทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดและผลประโยชน์ (interest) ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์นั้น ดังนั้น สิทธิของบุคคลที่สามจึงจะต้องเป็นสิทธิที่มีความเชื่อมโยงโดยตรง (direct link) กับทรัพย์ที่ถูกคำสั่งริบโดยตรงเท่านั้น

ในส่วนของ OCA การคุ้มครองสิทธิบุคคลที่สามนั้นเกิดขึ้นได้ใน 2 ลักษณะ[478] คือ

---

[476] Public Prosecutor v Ng Teck Lee (Centillion Environment & Recycling Ltd (formerly known as Citiraya Industries Ltd) and another, other parties) (Ung Yoke Hooi, intervener) [2011] SGHC 205, para 25.

[477] Public Prosecutor v Ng Teck Lee (Centillion Environment & Recycling Ltd (formerly known as Citiraya Industries Ltd) and another, other parties) (Ung Yoke Hooi, intervener) [2011] SGHC 205, para 50 “A general right to take out enforcement proceedings pursuant to a judgment is not a right in any specific property.”

[478] Section 67 of OCA.

ประการแรก คำสั่งริบทรัพย์นั้นมีผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อบุคคลที่สาม โดยศาลจะมีมาตรการเยียวยาสิทธิของบุคคลที่สามที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์ที่ถูกสั่งริบ โดยศาลจะมีหลักการพิจารณา[479] ดังนี้

(1) การใช้งานโดยปกติธรรมดาของทรัพย์โดยบุคคลที่สาม

(2) สภาพของสิทธิ (interest) ของบุคคลต่อทรัพย์นั้น

(3) บุคคลมีส่วนรับรู้กิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมมากนั้นเพียงใด

(4) ข้อเท็จจริงขององค์กรอาชญากรรม

ประการที่สอง[480] คำสั่งริบทรัพย์นั้นกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม และบุคคลดังกล่าวได้สิทธินั้นมาโดยสุจริตโดยไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์นั้นจะเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม และบุคคลนั้นได้สิทธิในทรัพย์สินมาโดยสมควร หากเข้าเงื่อนไขดังกล่าวนี้ ศาลมีคำสั่งคืนมูลค่าของทรัพย์ที่บุคคลนั้นมีสิทธิอยู่[481]

ทั้งนี้ เนื้อหาของถ้อยคำการคุ้มครองสิทธิบุคคลที่สามประการที่สองตาม OCA นั้นเหมือนกับมาตรา 16 ของ CDSA ศาลสิงคโปร์จึงอาจมีแนวทางในการตีความคล้ายกัน

4.2.1.8 การริบทรัพย์แทนที่

การริบทรัพย์สินแทนที่สามารถกระทำได้ในกรณีที่เป็นความผิดตาม CDSA เนื่องจากหลักการในการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายสาธารณรัฐสิงคโปร์นั้น ไม่ได้พิจารณาทรัพย์เฉพาะสิ่ง (Specific thing) แต่เป็นการริบผลประโยชน์ (confiscation of benefit) ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ตามมาตรา 34 ของ CDSA กำหนดเงื่อนไขในการริบทรัพย์แทนที่ดังต่อไปนี้

ศาลพิจารณาแล้วว่าจำเลยมีความผิดจริงตามฐานความผิดใน CDSA[482]

1. จำเลยได้ใช้ทรัพย์สินนั้นเพื่อการกระทำความผิด[483]

2. เป็นกรณีที่ไม่อาจริบทรัพย์ดังกล่าวได้ เนื่องจาก[484]

(1) จำเลยไม่ได้ครอบครองทรัพย์ดังกล่าว

---

[479] Section 67 (2) of OCA.

[480] Section 67 (3) of OCA.

[481] Section 67 (4) of OCA.

[482] Section 34 (1) of CDSA.

[483] Section 34 (1) (a) of CDSA.

[484] Section 34 (2) of CDSA.

(2) แม้จำเลยจะครอบครองทรัพย์ดังกล่าว แต่ทรัพย์นั้นถูกยึดโดยกฎหมายอื่น หรือถูกสั่งให้ปล่อยเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่นนอกเหนือจากจำเลย

(3)ทรัพย์ถูกขายหรือจำหน่ายหรือไม่พบทรัพย์

3. พนักงานอัยการจึงร้องขอให้ศาลริบทรัพย์อื่นแทนที่ ตามมูลค่าของทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำความผิด โดยศาลจะใช้วิธีการคำนวณมูลค่าทรัพย์จากตามเกณฑ์ทรัพย์ที่อาจริบได้ (realisable property)[485]

4.2.2 ระเบียบและข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

เนื่องจากสาธารณรัฐสิงคโปร์ไม่ได้มีการกำหนดระเบียบหรือกฎหมายลำดับรองอื่น ๆ ไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงิน ยกเว้นเรื่องการกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพปฏิบัติตามแนวทางในการตรวจสอบวิเคราะห์ประเมินลูกค้า (customer due diligence – CDD) เพื่อป้องกันความเสี่ยงในการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฟอกเงิน

โดย MAS มีอำนาจในการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดแนวทางดังกล่าวในรูปแบบของ Notice โดยสถาบันการเงินและผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามตามที่ปรากฏใน Financial Service and Markets Act 2022[486] หากไม่ปฏิบัติตาม สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการจะต้องถูกปรับไม่เกิน 1 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ในแต่ละความผิด หากสถาบันการเงินนั้น ๆ ไม่หยุดกระทำความผิดก็จะถูกปรับวันละ 1 แสนดอลลาร์สิงคโปร์จนกว่าจะหยุดกระทำความผิดนั้น[487]

ปัจจุบัน Notice ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการป้องกันการสนับสนุนการก่อการร้ายมีทั้งหมด 28 ฉบับ แต่ละฉบับมีอาจกำหนดแนวปฏิบัติเฉพาะสำหรับธนาคาร ผู้ให้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินในตลาดทุน (Capital Markets Services) การชำระเงิน ประกันภัย ผู้ให้คำปรึกษาทางการเงิน ทรัสต์ (trust) นายหน้าประกันภัย (insurance broker) เช่น Notice PSN02 Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism – Digital Payment Token Service (2 April 2024) และ Notice PSN01 Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism – Specified Payment Services

---

[485] Section 34 (3) of CDSA.

[486] Section 15 (1) (b), 192, and 219 (d), Financial Service and Markets Act 2022.

[487] Section 192 (2) (d) (ii) of the Financial Services and Markets Act 2022 states "in any other case, for penalties not exceeding a fine of $100,000 and, in the case of a continuing offence, a further penalty not exceeding a fine of $10,000 for every day or part of a day during which the offence continues after conviction."

(2 April 2024) จะเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของผู้รับชำระเงินทั้งในกรณีที่เป็นการชำระเงินผ่านดิจิทัล Token หรือเกี่ยวข้องกับธนาคาร[488] ในกรณีที่มีการให้บริการโอนเงินภายในประเทศและข้ามพรมแดน แลกเปลี่ยนเงินตรา การเปิดบัญชี แม้ว่า Notice แต่ละฉบับอาจมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันตามแต่ลักษณะของธุรกิจหรือธุรกรรม แต่แนวปฏิบัติที่เหมือนกันในทุก Notice คือ การประเมินความเสี่ยงของลูกค้า (Customer Due Diligence – CDD) ตามที่ระบุใน Notice 626 Prevention of Money Laundering and Countering the Financial of Terrorism – Banks (28 March 2024) ซึ่งหากเป็นกรณีที่มีระดับความเสี่ยงสูง สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการเฝ้าสังเกตการอย่างใกล้ชิด (monitor) และเมื่อใดที่ตรวจพบธุรกรรมที่น่าสงสัย (suspicious transaction) จะมีหน้าที่แจ้งไปยัง Suspicious Transaction Reporting Office (“STRO”) โดยรายละเอียดว่าอะไรคือ ธุรกรรมที่น่าสงสัย และรายละเอียดการแจ้งนั้นจะอธิบายในหัวข้อการเข้าถึงข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน

หลักการในการประเมินความเสี่ยงของลูกค้า (CDD) แบ่งเป็น 2 ระดับ[489] คือ

1. การประเมินความเสี่ยงก่อนการมีความสัมพันธ์ในทางธุรกิจหรือก่อนการเปิดบัญชี (prior to the establishment of business relations or undertaking any transaction without opening an account) หากธนาคารมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ที่มาติดต่ออาจเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดหรือการกระทำความผิดร้ายแรงอื่น รวมถึงการสนับสนุนผู้ก่อการร้าย เช่น ผู้มาติดต่อต้องการใช้ Letter of Credit หรือวิธีการทางการเงินอื่นในการโยกย้ายเงินไปยังประเทศที่ไม่มีได้เกี่ยวข้องทางการค้ากับผู้มาติดต่อ[490] ธนาคารจะต้องปฏิเสธที่จะมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้มาติดต่อดังกล่าว และแจ้งไปยัง STRO มิฉะนั้น ธนาคารอาจถูกปรับไม่เกิน 1 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ หรืออาจมีความผิดฐานการเปิดเผยข้อมูลซึ่งทำให้ผู้ถูกตรวจสอบทราบว่าตนถูกตรวจสอบ (Tipping-Off)) ตาม CDSA[491]

---

[488] Notice PSN01 Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism – Specified Payment Services (2 April 2024), 2.2 “specified payment service” means any of the following payment service — (a) an account issuance service; (b) a domestic money transfer service; (c) a cross-border money transfer service; (d) a money-changing service).

[489] para. 6 of Notice 626 Prevention of Money Laundering and Countering the Financial of Terrorism – Banks (28 March 2024)

[490] B-2 (i) (a) of GUIDELINES TO MAS NOTICE 1014 ON PREVENTION OF MONEY LAUNDERING AND COUNTERING THE FINANCING OF TERRORISM, p. 53.

[491] Section 57 of CDSA.

2. การประเมินความเสี่ยงลูกค้า[492] เมื่อเข้ากรณีดังต่อไปนี้

1) มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจในฐานะลูกค้า

2) ธนาคารได้รับทำธุรกรรมที่มีมูลค่าสูงกว่า 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ให้กับบุคคลที่ยังไม่ได้มีสถานะเป็นฐานะลูกค้า

3) ธนาคารได้รับทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับ digital token ให้กับบุคคลที่ยังไม่ได้มีสถานะเป็นลูกค้า

4) ธนาคารได้รับทุนจากการโอนภายในประเทศหรือจากต่างประเทศมีมูลค่าสูงกว่า 1,500 ดอลลาร์สิงคโปร์ให้กับบุคคลที่ยังไม่ได้มีสถานะเป็นลูกค้า

5) มีเหตุอันควรสงสัยที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนผู้ก่อการร้าย

6) ธนาคารสงสัยในข้อมูลที่เคยได้รับมาก่อนหน้า

ในการประเมินความเสี่ยงลูกค้า ธนาคารจำเป็นจะต้องเก็บข้อมูลที่จำเป็นต้องจัดเก็บเพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยงของลูกค้า (CDD) ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวตนของลูกค้า[493] ได้แก่ ชื่อจริง ชื่อที่รู้จักเป็นการทั่วไป (aliases) เลขประจำตัวประชาชนหรือเลขหนังสือเดินทาง หากเป็นกรณีที่เป็นนิติบุคคลจะใช้หมายเลขนิติบุคคล ที่อยู่ วันเกิด หรือวันจดทะเบียนนิติบุคคล สัญชาติหรือสถานที่จดทะเบียนนิติบุคคล ในกรณีที่ลูกค้าเป็นนิติบุคคล ธนาคารมีหน้าที่การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมว่านิติบุคคลดังกล่าวจัดตั้งในรูปแบบใด และใครเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล รวมถึงข้อมูลของบุคคลที่เกี่ยวข้อง (connected party) ของนิติบุคคลด้วย

2. ข้อมูลที่ยืนยันตัวตนของลูกค้า (verification of identity of customer)[494] ธนาคารจะต้องตรวจสอบว่าข้อมูลลูกค้าที่ธนาคารได้รับมานั้น น่าเชื่อถือ หรือเป็นข้อมูลจากแหล่งที่เป็นกลางเชื่อถือได้หรือไม่ หากเป็นกรณีลูกค้าที่เป็นนิติบุคคล ธนาคารจะต้องตรวจสอบเอกสารจัดตั้งนิติบุคคลจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

3. ข้อมูลยืนยันตัวตนของผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลที่เป็นลูกค้า (identification and verification of identity of natural person appointed to act on a

---

[492] Para 6.3 of Notice 626 Prevention of Money Laundering and Countering the Financial of Terrorism – Banks (28 March 2024)

[493] Para 6.6 of Notice 626 Prevention of Money Laundering and Countering the Financial of Terrorism – Banks (28 March 2024)

[494] Para 6.9 of Notice 626 Prevention of Money Laundering and Countering the Financial of Terrorism – Banks (28 March 2024)

customer's behalf)[495] ได้แก่ ชื่อจริง ชื่อที่รู้จักเป็นการทั่วไป (aliases) เลขประจำตัวประชาชน หรือเลขหนังสือเดินทาง ที่อยู่ วันเกิด และธนาคารมีหน้าที่ในการตรวจสอบว่าแหล่งที่มาของข้อมูลดังกล่าวน่าเชื่อถือ หรือเป็นแหล่งที่มาเป็นที่กลางหรือไม่

นอกจากนี้ ธนาคารจะต้องเก็บข้อมูลและหลักฐานในการแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล รวมถึงวิธีการที่ผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลสามารถทำแทนนิติบุคคลได้ เช่น กระบวนการลงลายมือชื่อ หรือใช้ E-Signature แทน

4. ข้อมูลผู้เป็นเจ้าของผลประโยชน์ (beneficial owner)[496] ในกรณีที่มีผู้เป็นของผลประโยชน์ของลูกค้าธนาคาร (เช่น กรณีที่ลูกค้าเป็นนิติบุคคล อาจรวมถึงผู้ถือหุ้นของนิติบุคคล) ธนาคารจะต้องมีข้อมูลตัวตนของผู้รับผลประโยชน์จากแหล่งข้อมูลที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ ข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน เช่นเดียวกับในกรณีที่เป็นข้อมูลที่ระบุตัวตนของลูกค้า

อย่างไรก็ดี มีข้อยกเว้นว่าธนาคารไม่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลเจ้าของผลประโยชน์หากเข้ากรณีดังต่อไปนี้

1) ลูกค้าของธนาคารเป็นนิติบุคคลที่ขึ้นทะเบียนและอยู่ในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์

2) ลูกค้าเป็นนิติบุคคลที่ขึ้นทะเบียนและอยู่นอกตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์แล้ว แต่ตลาดหลักทรัพย์ประเทศดังกล่าวมีกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น ความโปร่งใส หรือการเปิดเผยของกฎเกณฑ์ในตลาดหลักทรัพย์ที่เหมาะสม ธนาคารอาจพิจารณาไม่เก็บข้อมูลเจ้าของผลประโยชน์ได้

3) สถาบันการเงินที่ถูกควบคุมตามกฎหมายอื่นของสิงคโปร์อยู่แล้ว เช่น ตาม Securities and Futures Regulations Trust Companies Regulations Financial Advisor Acts หรือ Licensing and Conduct of Business Regulations

4) สถาบันทางเงินที่แม้ว่าจะจัดตั้งขึ้นภายนอกสิงคโปร์ แต่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของ FATF

5) เครื่องมือการลงทุน (investment vehicle) ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายอื่นของสิงคโปร์ หรือจัดตั้งขึ้นในต่างประเทศที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของ FATF

---

[495] Para 6.10 - 6.12 of Notice 626 Prevention of Money Laundering and Countering the Financial of Terrorism – Banks (28 March 2024)

[496] Para 6.13 - 6.16 of Notice 626 Prevention of Money Laundering and Countering the Financial of Terrorism – Banks (28 March 2024)

5. ข้อมูลที่ระบุตัวตนของผู้รับผลประโยชน์ (beneficiary)[497] ใช้ในกรณีที่ธนาคารมีการให้บริการประกันภัย ธนาคารจะต้องเก็บข้อมูลประจำตัวของผู้รับผลประโยชน์ในลักษณะเดียวกับกรณีที่เป็นลูกค้าที่เปิดบัญชีกับธนาคาร

1) การประเมินความเสี่ยงของลูกค้า (CDD) ผ่านการใช้ฐานข้อมูล COSMIC

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2567 MAS ได้ประกาศใช้ระบบ COSMIC ซึ่งเป็นฐานข้อมูลออนไลน์สำหรับธนาคารในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินการก่อการร้าย (Collaborative Sharing of Money Laundering/Terrorism Financing (ML/FT) Information & Cases)[498] ซึ่งความร่วมมือระหว่างธนาคารพาณิชย์ 6 แห่ง ได้แก่ DBS, OCBC, UOB, SCB, Citibank, and HSBC ระบบนี้จะทำให้ธนาคารทั้ง 6 แห่งสามารถใช้ข้อมูลของลูกค้าร่วมกันเพื่อประเมินความเสี่ยงของลูกค้า และตรวจพบธุรกรรมต้องสงสัยได้ทันท่วงที ตลอดจนสามารถปฏิบัติตาม ประกาศหมายเลข 626 (Notice 626) ได้อย่างถูกต้อง เพราะธนาคารไม่สามารถแจ้งว่าไม่สามารถยืนยันเจ้าของประโยชน์ (beneficial owner) ของบัญชีลูกค้า โดยอ้างเหตุว่าลูกค้าให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ดังเช่นกรณีของ Citibank ที่ถูกสั่งปรับโดย MAS เพราะเหตุที่ไม่สามารถยืนยันเจ้าของประโยชน์ที่แท้จริงได้[499]

2) หลักเกณฑ์ในการประเมินความเสี่ยงของลูกค้า

ธนาคารมีหน้าที่ในการเฝ้าระวังการฟอกเงินโดยลูกค้าของธนาคารโดยการจัดระดับความเสี่ยง เป็นระดับปกติ หรือระดับที่มีความเสี่ยงสูงที่จะต้องทำการประเมินความเสี่ยง (CDD) บ่อยขึ้น[500] โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังไปนี้[501]

---

[497] Para 6.17A - 6.17C of Notice 626 Prevention of Money Laundering and Countering the Financial of Terrorism – Banks (28 March 2024)

[498] COSMIC. [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/regulation/anti-money-laundering/cosmic.

[499] MAS Penalises 3 Banks and an Insurer for Breaches of Anti-Money Laundering Requirements [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/regulation/enforcement/enforcement-actions/2023/mas-penalises-3-banks-and-an-insurer-for-breaches-of-anti-money-laundering-requirements

[500] para. 6-10-6 of the Guideline [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/-/media/mas-media-library/regulation/guidelines/amld/guidelines-to-notice-626-on-prevention-of-money-laundering-and-cft-for-banks/guidelines-to-mas-notice-626-march-2024---final.pdf

[501] para. 6-10-7 of the Guideline [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/-/media/mas-media-library/regulation/guidelines/amld/guidelines-to-notice-626-on-prevention-of-money-laundering-and-cft-for-banks/guidelines-to-mas-notice-626-march-2024---final.pdf

1) ลักษณะของธุรกรรม เช่น ธุรกรรมมีขนาดผิดปกติ หรือมีความถี่ผิดปกติสำหรับลูกค้ารายนั้นหรือลูกค้าในกลุ่มเดียวกัน

2) มีการกระจายธุรกรรมหนึ่งให้เป็นหลายธุรกรรมเพื่อที่จะหลบเลี่ยง reporting threshold เช่น การทำธุรกรรมโดยกระจายให้หนึ่งธุรกรรมที่ควรจะต้องมีมูลค่ามากแบ่งออกเป็นหลายธุรกรรม

3) ต้นทางหรือปลายทางของธุรกรรม เช่น ได้รับหรือจ่ายเงินไปในประเทศที่มีความเสี่ยงการฟอกเงินสูง หรือเป็นประเทศที่ FATF กำหนดให้เป็นกลุ่มเฝ้าระวัง

4) บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ลูกค้าของธนาคารต้องการจ่ายเงินหรือรับเงินจากคนที่อยู่ใน รายชื่อผู้ที่ถูกลงโทษ (sanction list) อย่างไรก็ดี ระบบเฝ้าระวังของแต่ละธนาคารก็อาจมีความแตกต่างกันแล้วแต่ขนาดและความซับซ้อนของระบบของธนาคาร ซึ่งตาม แนวปฏิบัติ (Guideline) และ ประกาศหมายเลข 626 (Notice 626) กำหนดเป็นเกณฑ์กว้าง ๆ ที่ธนาคารควรจะนำไปพิจารณาเพื่อป้องกันการฟอกเงินโดยลูกค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าของธนาคาร

4.2.3 รูปแบบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ด้วยเหตุที่สาธารณรัฐสิงคโปร์มีรูปแบบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความผิดมูลฐานว่าเป็นความผิดตาม CDSA หรือ OCA หากเป็นกรณีความผิดมูลฐานตาม CDSA จะใช้กระบวนวิธีพิจารณาความอาญา แต่หากเป็นความผิดมูลฐานตาม OCA จะใช้กระบวนวิธีพิจารณาความแพ่ง

4.2.3.1 กระบวนการขอให้มีคำสั่งริบทรัพย์ในศาลแพ่ง

การขอให้มีคำสั่งริบทรัพย์โดยอาศัยวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น ต้องเป็นกรณีที่เป็นความผิดตาม OCA ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม และทรัพย์ที่จะขอให้มีคำสั่งริบได้จะต้องเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมด้วย โดยไม่จำเป็นว่าศาลจะต้องพิจารณาแล้วว่าจำเลยมีความผิดจริง แต่ศาลจะพิจารณาจากหลัก balance of probabilities ซึ่งได้กล่าวถึงในหัวข้อเรื่องขอบเขตของทรัพย์สินที่อาจจะริบได้ (realisable property) ไปแล้ว

1) ขั้นตอนในชั้นสอบสวน

OCA กำหนดให้มีการปรับใช้บทบัญญัติของ CDSA ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อริบทรัพย์[502] เช่น การขอออกคำสั่งในการรวบรวมพยานหลักฐาน อันเป็นอำนาจ

[502] Section 72 of OCA.

ของ CAD ซึ่งเป็นองค์กรภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติของสิงคโปร์ และมีอำนาจดังต่อไปนี้ (ฐานของอำนาจปรากฏตาม CPC ด้วยเช่นกัน)

1. สั่งให้ได้มาซึ่งเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่จำเป็น[503] โดยรวมถึงข้อมูลของลูกค้าที่เก็บสถาบันการเงินเก็บไว้ด้วย[504]

2. บันทึกคำให้การของบุคคลที่ต้องสงสัย รวมถึง บุคคลที่น่าจะมีข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่การสอบสวนในฐานะพยาน[505] จับกุม (หากเป็น arrestable offence ซึ่งหมายความว่าเป็นการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่น้อยกว่าสองปี) และค้น รวมทั้งยึดทรัพย์[506]

3. สั่งให้สถาบันทางการเงินระงับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในบัญชีเงินฝากหรือตู้นิรภัยรับฝากที่บุคคลได้มีไว้กับสถาบันการเงิน[507]

4. เข้าถึง ตรวจสอบและเข้ารหัสข้อมูลใด ๆ ที่บรรจุไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกยึด[508]

5. ขอให้ผู้ต้องสงสัยส่งมอบเอกสารเกี่ยวกับการเดินทาง อาทิ หนังสือเดินทาง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องสงสัยหลบหนีออกนอกประเทศ[509]

2) ขั้นตอนในชั้นศาลแพ่ง

ตามมาตรา 69 OCA กำหนดว่าให้ใช้ Rules of Court ในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์[510] ซึ่ง Rules of Court ที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สินคือ Order 40 ซึ่งกำหนดรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) คำขอริบทรัพย์สินจะต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้[511]

- เหตุอันควรเชื่อได้ว่าจำเลยได้รับผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติด หรือการกระทำความผิดอื่น ซึ่งในกรณีนี้ ถ้าเป็นการริบทรัพย์ตามฐานความผิดตาม OCA ศาล

---

[503] Section 20 (1), CPC

[504] Section 20 (2), CPC

[505] Section 22 (1), CPC

[506] Section 35 (1), CPC

[507] Section 35(2), CPC

[508] Section 39 and 40, CPC

[509] Section 112, CPC

[510] Section 69 of OCA.

[511] Application for confiscation order (Order 40 r.2)

จะพิจารณาจาก Balance of probabilities ว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า (จากพยานหลักฐาน) จำเลยได้กระทำผิด และได้ประโยชน์เป็นทรัพย์สินจากการกระทำผิดดังกล่าว

- พยานหลักฐานที่ยืนยันขอบเขตของทรัพย์ที่อาจจะริบเอาได้ (realisable property)
- มูลค่าของทรัพย์ที่อาจริบเอาได้
- ข้อมูลบุคคลที่อาจจะมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ขอให้ริบ

(2) คำขอริบทรัพย์สินแทนที่จะต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้[512]

- มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตาม OCA
- หลักฐานที่ระบุว่าจำเลยได้ใช้ หรือจงใจจะใช้ทรัพย์ใดในการกระทำความผิด
- หลักฐานว่าทรัพย์นั้นไม่สามารถถูกริบได้ เพราะเหตุใด
- มูลค่าของทรัพย์นั้น ในขณะที่มีการกระทำความผิด
- มูลค่าที่ต้องการจะริบตามขอให้ริบทรัพย์แทนที่ (the amount to be recovered under the substitute property confiscation order)
- ข้อมูลบุคคลซึ่งอาจมีส่วนได้เสียกับทรัพย์ที่อาจจะริบเอาได้

4.2.3.2 กระบวนการขอให้มีคำสั่งริบทรัพย์ในศาลอาญา

การขอให้มีคำสั่งริบทรัพย์ในศาลอาญาจะแบ่งออกเป็นขั้นตอนในชั้นสอบสวน และขั้นตอนในชั้นศาลอาญา ดังนี้

1) ขั้นตอนในชั้นสอบสวน

กรณีที่ไม่ใช่ความผิดที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ MAS ตามที่ได้อธิบายไปในหัวข้อก่อนหน้า จะเป็นอำนาจของ CAD ตามประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา (CPC) ที่ให้อำนาจดังต่อไปนี้แก่เจ้าพนักงาน CAD

1. สั่งให้ได้มาซึ่งเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่จำเป็น[513] โดยรวมถึงข้อมูลของลูกค้าที่เก็บสถาบันการเงินเก็บไว้ด้วย[514]

---

[512] Application for substitute property confiscation order (Order 40, r.11)

[513] Section 20(1), CPC

[514] Section 20(2), CPC

2. บันทึกคำให้การของบุคคลที่ต้องสงสัย รวมถึง บุคคลที่น่าจะมีข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่การสอบสวนในฐานะพยาน[515] จับกุม (หากเป็น arrestable offence ซึ่งหมายความว่าเป็นการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่น้อยกว่าสองปี) และค้น รวมทั้งยึดทรัพย์[516]

3. สั่งให้สถาบันทางการเงินระงับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในบัญชีเงินฝากหรือตู้นิรภัยรับฝากที่บุคคลได้มีไว้กับสถาบันการเงิน[517]

4. เข้าถึง ตรวจสอบและเข้ารหัสข้อมูลใด ๆ ที่บรรจุไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกยึด[518]

5. ขอให้ผู้ต้องสงสัยส่งมอบเอกสารเกี่ยวกับการเดินทาง อาทิ หนังสือเดินทาง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องสงสัยหลบหนีออกนอกประเทศ[519]

2) ขั้นตอนในชั้นศาลอาญา (ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษา)

ตาม CDSA พนักงานอัยการจะขอให้ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์ของจำเลยที่ได้กระทำความผิดตามฐานความผิดที่ปรากฏในตารางที่ 1 และที่ 2 แนบท้าย CDSA ก็ต่อเมื่อมีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดแล้ว[520] โดยพนักงานอัยการจำเป็นจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าทรัพย์ที่ริบเป็นผลประโยชน์จากการกระทำความผิดตามฐานความผิดที่ปรากฏในตารางที่ 1 และที่ 2 แนบท้าย CDSA แล้วศาลจึงจะกำหนดมูลค่าของผลประโยชน์ที่จำเลยได้จากการกระทำความผิดและต้องถูกริบทรัพย์[521] หากมูลค่าของผลประโยชน์ที่ศาลคำนวณได้มีมูลค่ามากกว่าทรัพย์สินที่อาจจะบังคับได้ (realizable property) ให้ถือเอามูลค่าตามทรัพย์สินที่อาจบังคับได้[522] ซึ่งขอบเขตของทรัพย์ที่อาจจะบังคับได้อธิบายไว้แล้วในหัวข้อข้างต้น

ทั้งนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ หากเป็นทรัพย์ประเภทอสังหาริมทรัพย์ หรือหลักทรัพย์จะมีวิธีการในการริบทรัพย์อย่างไร ซึ่งตามมาตรา 20 CDSA[523] นั้นกำหนดวิธีการเฉพาะสำหรับทรัพย์ที่เป็นอสังหาและผลิตภัณฑ์ในตลาดทุน (capital market

---

[515] Section 22(1), CPC

[516] Section 35(1), CPC

[517] Section 35(2), CPC

[518] Section 39 and 40, CPC

[519] Section 112, CPC

[520] Section 6 of CDSA.

[521] Section 6 (2) of CDSA.

[522] Section 13 (3) of CDSA.

[523] Section 20 of CDSA.

products) ศาลอาจจะมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรให้ Public Trustee หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินในกรณีที่ศาลมีคำสั่งบังคับเอากับทรัพย์ (charging order) ได้[524] ดังนั้น กรณีนี้จึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลในการพิจารณาว่าวิธีการใดเหมาะสมในการคุ้มครองทรัพย์สินเพื่อการที่ศาลจะมีคำสั่งบังคับเอากับทรัพย์ เช่น การปล่อยอสังหาริมทรัพย์ให้เช่า เนื่องจากถ้อยคำของมาตรา 22 (7) ของ CDSA ระบุว่าศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลที่ถือครองผลประโยชน์ของทรัพย์ที่จะยึดเอาได้ชำระเงินให้กับ Public Trustee ในกรณีที่บุคคลนั้นถือทรัพย์สินที่จะยึดเอาได้แทนจำเลย

สำหรับกรณีเป็นผลิตภัณฑ์ในตลาดทุนจะต้องพิจารณานิยามของผลิตภัณฑ์ตลาดทุนตาม Securities and Futures Act 2001[525] ซึ่งมาตรา 2 (1) ของกฎหมายดังกล่าว ระบุผลิตภัณฑ์ในตลาดทุนไว้กว้างๆ 4 ประเภท ได้แก่

(1) หลักทรัพย์ (securities)

(2) โครงการจัดการการลงทุน (collective investment scheme)

(3) สัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Future contracts)

(4) สัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศแบบมีเลเวเรจ (Contracts or arrangements for leveraged foreign exchange trading)

ทั้งนี้ มีการระบุคำอธิบายเพิ่มเติมของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทไว้ใน Securities and Futures (Capital Markets Products) Regulation 2018

ตามมาตรา 20 (6) CDSA ระบุว่าคำสั่งบังคับเอากับทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ในตลาดทุนสามารถรวมถึงดอกเบี้ย (interest) หรือผลตอบแทน (dividend) ที่เกี่ยวเนื่องกับทรัพย์ที่จะบังคับเอาได้

---

[524] Section 20 (7) of CDSA states “where the General Division of the High Court has made a charging order, the General Division of the High Court may give such directions to the Public Trustee or any person as the General Division of the High Court thinks fit to safeguard the assets under the charging order.”

[525] Section 20 (9) of CDSA.

4.3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย

มาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียถูกบัญญัติไว้ใน **The Anti-Money Laundering, Anti-Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act 2001 (AMLATFPUAA)**[526] กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายระดับสหพันธรัฐบัญญัติที่บังคับใช้กับทั้ง 13 รัฐ และดินแดนสหพันธ์ 3 ดินแดนของสหพันธรัฐมาเลเซีย[527]

4.3.1 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ตาม AMLATFPUAA ของสหพันธรัฐมาเลเซียกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สินเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในหลายขั้นตอนและครอบคลุมหลายมิติ ดังนี้

4.3.1.1 การรวบรวมและเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน

การรวบรวมและเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน บัญญัติไว้ในส่วนที่ 3 (Part III) ของ AMLATFPUAA เกี่ยวข้องกับข่าวกรองทางการเงิน (Financial Intelligence) ซึ่งบทบัญญัติในส่วนนี้โดยพื้นฐานแล้วครอบคลุมถึงหน้าที่ และอำนาจของหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (Competent authority) ในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการรวบรวมและเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้แต่งตั้ง Bank Negara Malaysia (BNM) เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (competent authority) ภายใต้ AMLATFPUAA[528] ด้วยเหตุดังกล่าว BNM ได้จัดตั้งแผนกใหม่ คือ Financial Intelligence Unit หรือหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (FIU) เพื่อทำหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (Competent authority) นอกจากนี้ FIU ยังทำ

---

[526] กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศมาเลเซียเดิมประกาศใช้เมื่อปี 2001 ในชื่อ Anti-Money Laundering and Anti-Terrorism Financing Act in 2001 และได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2014 และเปลี่ยนชื่อเป็น the Anti-Money Laundering, Anti-Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act (2001)

[527] บทบัญญัติบางมาตราของ AMLATFPUAA ต้องอ่านและใช้ควบคู่กับบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องใน the Mutual Assistance in Criminal Matters Act 2002 (MACMA) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีมาตรการเกี่ยวกับการช่วยเหลือจากต่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมในประเทศมาเลเซีย

[528] Section 7 (1) of AMLATFPUAA “The Minister of Finance may, by order published in the Gazette, appoint a person to be the competent authority and such person shall have all the functions conferred on the competent authority by this Act.”

หน้าที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism) (AML/CFT) ในระดับชาติอีกด้วย ซึ่งตามบทบาทดังกล่าว FIU จะมีหน้าที่ส่งเสริมความตระหนักรู้ในระดับชาติเกี่ยวกับปัญหาการฟอกเงิน และรับผิดชอบในการกำหนดและดำเนินการให้เป็นไปตามระบบ แต่เนื่องจาก AMLATFPUAA ได้กำหนดให้มีหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement agency) หลายหน่วยมีหน้าที่รับผิดชอบหลายกฎหมาย[529] เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเลเซีย (The Royal Malaysia Police) (RMP) หน่วยงานต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Agency) (ACA) และ Bank Negara Malaysia (BNM) ดังนั้น FIU ในฐานะหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (Competent authority) จึงอาจใช้อำนาจทั้งหมดที่ให้ไว้ภายใต้ AMLATFPUAA เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่สามและสี่ (Part III หรือ Part IV) แห่งกฎหมาย AMLATFPUAA

ทั้งนี้ มาตรา 8 แห่ง AMLATFPUAA ได้กำหนดถึงขอบเขตในการใช้อำนาจทางกฎหมายสำหรับ FIU ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานผู้มีอำนาจ เช่น

(1) รับและวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานจากบุคคลใด ๆ รวมถึงรายงานที่ออกโดยสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) ตามมาตรา 14

(2) ส่งรายงานใด ๆ ที่ได้รับตามมาตรา 14 หรือข้อมูลใด ๆ ที่ได้รับจากการรายงานไปยังหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) หากเป็นที่พอใจหรือมีเหตุอันควรเชื่อหรือสงสัยว่าธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่ผิดกฎหมาย หรือการกระทำความผิดร้ายแรงที่กำลังกระทำอยู่หรือกำลังจะกระทำต่อไป

(3) ส่งข้อมูลใด ๆ ที่ได้มาโดยการตรวจสอบจากการดำเนินการตามหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมทางการเงินและธุรกรรมที่น่าสงสัยของสถาบันที่ดำเนินธุรกิจตามที่กำหนด (Part IV ของ AMLATFPUAA section 13- 27) ไปยังหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย

---

[529] Section 3 of AMLATFPUAA "(1) In this Act, unless the context otherwise requires—

"enforcement agency" includes a body or agency that is for the time being responsible in Malaysia for the enforcement of laws relating to the prevention, detection and investigation of any serious offence;"

(enforcement agency) หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือความผิดอันร้ายแรงที่กำลังจะเกิดขึ้น ได้เกิดขึ้น หรือกำลังจะกระทำอยู่นั้น[530]

นอกจากนี้ FIU ยังมีหน้าที่ในการรวบรวมสถิติและบันทึก รวมถึงให้คำแนะนำแก่สถาบันที่มีหน้าที่รายงานเกี่ยวกับรายงานหรือข้อมูลที่ได้รับ และให้คำแนะนำแก่หน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย และสถาบันที่มีหน้าที่ในการรายงานที่ได้เกิดขึ้นจากรายงานหรือข้อมูลที่ได้รับ[531]

เนื่องจาก FIU อยู่ในฐานะหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (competent authority) จึงถือเป็นหน่วยงานกลางในการรับและวิเคราะห์รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspicious Transaction Report) (STR) และรายงานธุรกรรมการเงิน (Cash Transaction Report) (CTR) รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลทางการเงินจากรายงานเหล่านี้ไปยังหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) ที่เกี่ยวข้องเพื่อสอบสวนความผิดทางอาญาที่ต้องสงสัย ซึ่งมีข้อมูลว่าตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2005 FIU ได้เปิด Financial Intelligence System หรือระบบข่าวกรองการเงิน (FINs) เพื่อให้สามารถส่งรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (STR) และรายงานธุรกรรมการเงิน (CTR) ทางออนไลน์จากสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) พร้อมกับได้ปรับปรุงคุณภาพการวิเคราะห์ข่าวกรองทางการเงินผ่านซอฟต์แวร์อัจฉริยะขั้นสูง เครื่องมือจัดการเคส และซอฟต์แวร์เผยแพร่ข้อมูล ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จะอำนวยความสะดวกและเร่งการสอบสวนโดยหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายได้อย่างมาก

นอกจากการรวบรวมข้อมูลดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว มาตรา 9 แห่ง AMLATFPUAA ยังให้อำนาจ FIU ในการอนุญาตให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายใด ๆ

---

[530] Section 8(2) of AMLATFPUAA “(2) For the avoidance of doubt, it is declared that a competent authority may exercise its powers under this section in respect of reporting institutions carrying on any or all of the activities listed in the First Schedule, and shall—

(a) receive and analyse information and reports from any person, including reports issued by reporting institutions under section 14;

(b) send any report received under paragraph (a) or any information derived from any such report to an enforcement agency if it is satisfied or has reason to believe or suspect that a transaction involves proceeds of an unlawful activity or a serious offence is being, has been or is about to be committed; and

(c) send any information derived from an examination carried out under Part IV to an enforcement agency if it has reason to suspect that a transaction involves proceeds of an unlawful activity or a serious offence is being, has been or is about to be committed.”

[531] Section 8(3) of AMLATFPUAA

(enforcement agency) เข้าถึงข้อมูลตามที่ FIU อาจกำหนดเพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย เพื่อการนั้น FIU จึงมีดุลพินิจแต่เพียงผู้เดียวในการตัดสินใจว่าจะเปิดเผยข้อมูลใดแก่หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย[532] นอกจากนี้ กฎหมายยังให้อำนาจ FIU ในการอนุญาตให้อัยการสูงสุดสามารถเข้าถึงข้อมูลที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการกับคำขอที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาที่อาจจะเกิดขึ้นหรือได้เกิดขึ้นแล้วซึ่งเป็นความผิดที่ได้กระทำต่อรัฐต่างประเทศโดยคนมาเลเซีย[533] หรือในทางกลับกันการกระทำความผิดอาญาที่ได้กระทำต่อประเทศมาเลเซียโดยคนต่างประเทศ (vice versa)[534] ทั้งนี้ ขอบเขตของความช่วยเหลือและความร่วมมือที่มาเลเซียได้รับจากต่างประเทศในการสอบสวนการฟอกเงินนั้นจะขึ้นอยู่กับสนธิสัญญาการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายร่วมกันระดับทวิภาคีหรือพหุภาคี (MLAT) กับเขตอำนาจของรัฐต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง แต่แม้ว่าจะไม่มีสนธิสัญญาหรือข้อตกลงใด ๆ ก็ตาม ความช่วยเหลืออาจมีให้กับรัฐต่างประเทศใด ๆ ก็ได้ตามคำแนะนำพิเศษของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและตามคำแนะนำของอัยการสูงสุด[535] นอกจากนี้ มาตรา 29 แห่ง AMLATFPUAA ยังให้อำนาจ FIU และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายในประเทศและต่างประเทศอื่น ๆ ในการสอบสวนใด ๆ เกี่ยวกับการฟอกเงินและความผิดทางการเงินแก่การก่อการร้ายในมาเลเซียและในเขตอำนาจศาลต่างประเทศ[536]

นอกจาก FIU จะมีอำนาจในการให้คำอนุญาตหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายใด ๆ (enforcement agency) เข้าถึงข้อมูลตามมาตรา 9 แล้ว มาตรา 10 แห่ง AMLATFPUAA ยังอนุญาตให้ FIU เปิดเผยข้อมูลทางการเงินแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐต่างประเทศตามข้อตกลงที่มีอยู่ระหว่างมาเลเซียและรัฐต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม FIU อาจทำ

---

[532] Section 9 of AMLATFPUAA “(1) Subject to subsection (2), the competent authority may, in writing, authorise any enforcement agency or its designated officers to have access to such information as the competent authority may specify for the purposes of performing the enforcement agency’s functions.

(2) In respect of any information received from a reporting institution carrying on any business activity listed under Part II of the First Schedule, the competent authority shall authorise Labuan Financial Services Authority or its designated officers to have access to that information.”

[533] Section 9 (3) of AMLATFPUAA “The competent authority may, in writing, authorise the Attorney–General or his designated officer to have access to such information as the competent authority may specify for the purpose of dealing with a foreign State’s request in relation to mutual assistance in criminal matters.”

[534] อย่างไรก็ตาม คำร้องขอดังกล่าวต้องคำนึงด้วยว่าอยู่ภายใต้ Mutual Assistance in Criminal Matter Act 2002 (MACMA) และ the Mutual Assistance in Criminal Mattes Regulations 2003

[535] Section 18 of Mutual Assistance in Criminal Matter Act 2002 (MACMA)

[536] Section 29 (3) of AMLATFPUAA

ข้อตกลงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศเกี่ยวกับความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข่าวกรองในเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) การแลกเปลี่ยนข่าวกรองทางการเงินจำกัดอยู่เพียงข้อมูลที่ FIU ได้รับซึ่งเกี่ยวข้องกับรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยและธุรกรรมทางการเงิน

2) มีข้อตกลงระหว่างรัฐบาลมาเลเซียกับรัฐบาลต่างประเทศ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับรัฐต่างประเทศได้ตกลงที่จะสื่อสารกับมาเลเซียตามคำขอของมาเลเซีย ข้อมูลที่ได้รับจะสอดคล้องกับสิ่งใดก็ตามที่จำเป็นต้องเปิดเผยต่อ FIU ที่เกี่ยวข้องกับรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยและรายงานธุรกรรมการเงิน

3) FIU จะต้องพอใจที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศได้ให้การดำเนินการที่เหมาะสมในการคุ้มครองความลับของข้อมูลใด ๆ ที่สื่อสารไปถึงหน่วยงานนั้น และจะไม่ถูกใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีใด ๆ[537]

ทั้งนี้ เป็นกรณีที่น่าสนใจว่า FIU เป็นสมาชิกของ Egmont Group of Financial Intelligence Units ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2003 ซึ่ง Egmont group ให้การสนับสนุน FIU เพื่อปรับปรุงโปรแกรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ระดับชาติตามลำดับ ซึ่งรวมถึงการขยายและจัดระบบการแลกเปลี่ยนข่าวกรองทางการเงินระหว่างสมาชิก และปรับปรุงความเชี่ยวชาญและความสามารถของบุคลากร อีกทั้ง Egmont group ยังร่วมมือกับ BNM และหน่วยข่าวกรองทางการเงินอื่น ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 FIU ของมาเลเซียได้เป็นตัวแทนของกลุ่มเอเชียในคณะกรรมการ Egmont และปรากฏว่านับตั้งแต่ก่อตั้งแล้ว FIU มีความก้าวหน้าอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ของตน นอกจากนี้ FIU ยังเป็นผู้นำแห่งภูมิภาคในการจัดฝึกอบรมด้านเทคนิคและให้คำปรึกษาแก่สมาชิกอื่น ๆ ของ Asia Pacific Group (APG) โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียน[538] จากความก้าวหน้าของ FIU จนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่าจะมีส่วนช่วยอย่างมากในการดำเนินการตามระบบการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ในมาเลเซียอย่างมีประสิทธิภาพ

---

[537] Section 10 (3) of AMLATFPUAA

[538] APG Mutual Evaluation Reports on Malaysia 2007, p. 72.

4.3.1.2 หน้าที่ในการรายงานธุรกรรมทางการเงินและธุรกรรมที่น่าสงสัยของสถาบันที่ดำเนินธุรกิจตามที่กำหนด

หน้าที่ในการรายงานของสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) ภายใต้ AMLATFPUAA ประกอบด้วย หน้าที่ในการรายงานธุรกรรมทางการเงินและธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspicious Transaction Report) (STR) และรายงานธุรกรรมทางการเงิน (Cash Transaction Report) (CTR) การดำเนินการประเมินความเสี่ยง การดูแลรักษาและการเก็บรักษาบันทึกธุรกรรม และการดำเนินการตามโปรแกรมปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism) (AML/CFT) การบันทึก การระบุ และการตรวจสอบสถานะและตัวตนลูกค้า (customer due diligence) (CDD) และจัดทำโปรแกรมปฏิบัติการการตรวจสอบ (compliance programme) โดยได้นำไปใช้กับอุตสาหกรรมธนาคารตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 และปัจจุบัน Bank Negara Malaysia (BNM) ได้ออก Anti-money laundering, countering financing of terrorism and targeted financial sanction for financial institutions 2019 ซึ่งมีแนวทางที่ครอบคลุมสำหรับธนาคารมากขึ้น ทั้งนี้ จะวิเคราะห์ถึงผลกระทบของหน้าที่ดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารต่อไป

ภายใต้ AMLATFPUAA ได้กำหนดถึงสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) ได้แก่ สถาบันที่ดำเนินธุรกิจตามที่กำหนดในบัญชีท้ายตารางที่ 1[539] ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นสถาบันการเงิน (financial institutions) และธุรกิจที่ไม่ได้เกี่ยวกับการเงินเป็นอาชีพ (designated non-financial business and professions) โดยสถาบันการเงินจะรวมถึงธนาคารและสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร รวมถึงผู้ให้บริการแลกเปลี่ยนสกุลเงินดิจิตอล (Digital Currency) และภาคส่วนธุรกิจที่ไม่ได้เกี่ยวกับการเงินเป็นอาชีพ ได้แก่ เลขานุการบริษัท ทนายความ นักบัญชี โนตารีพับบลิค (Notary Public) นายหน้าอสังหาริมทรัพย์ บริษัทกำกับทรัสต์และบ่อนที่มีใบอนุญาตในมาเลเซีย[540]

---

[539] Section 3 of AMLATFPUAA "(1) In this Act, unless the context otherwise requires—

"reporting institution" means any person, including branches and subsidiaries outside Malaysia of that person, who carries on any activity listed in the First Schedule"

[540] โปรดดู First Schedule, Anti-Money Laundering, Anti-Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act 2001

สำหรับหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมดังกล่าวมีการนำมาบังคับใช้เพิ่มเติมหลายครั้ง โดยครั้งแรก AMLATFPUAA ถูกนำมาบังคับใช้ในปี ค.ศ. 2002 สำหรับธนาคารและสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร[541] ต่อมาหน้าที่นี้ได้ขยายขอบเขตไปยังทนายความ นักบัญชี และเลขานุการบริษัทในปี ค.ศ. 2004[542] เนื่องจากความจำเป็นในการป้องกันอาชญากรในการเข้าถึงระบบการเงินทางอ้อมผ่านทางผู้ประกอบวิชาชีพที่มีลักษณะเป็น ‘ผู้ดูแลทางผ่าน’ (gatekeepers) ที่สามารถเข้าถึงและออกแบบธุรกรรมทางการเงินที่ซับซ้อนอันจะสามารถปกปิดการดำเนินการที่มิชอบได้ ต่อมาในปี ค.ศ. 2005 หน้าที่นี้ครอบคลุมถึงธุรกิจการพนันที่มีใบอนุญาต ธนาคาร Pertanian Malaysia และโนตารีพับบลิค (Notary Public)[543] ในปัจจุบันหน้าที่นี้ยังขยายไปยังผู้ให้กู้ยืม ผู้รับจำนำ นายหน้าอสังหาริมทรัพย์ บริษัทกำกับทรัสต์ ผู้จัดการกองทุน ผู้จัดการกองทุนในอนาคต บริษัททรัสต์ บริษัทก่อสร้างมหาชน สถาบันที่ไม่ใช่ธนาคารที่จัดการเรื่องบัตรเครดิตด้วย[544]

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม AMLATFPUAA สถาบันและบุคคลที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) ได้รับการคุ้มครองตามความคุ้มกันทางกฎหมายหลายประการดังจะเห็นได้จาก มาตรา 20 กำหนดชัดเจนให้การทำหน้าที่ใด ๆ เกี่ยวกับการรายงานตามกฎหมายนี้อยู่เหนือกว่าการรักษาความลับหรือข้อมูลต้องห้ามอื่นใดที่ต้องปกปิดแม้ว่าจะกำหนดโดยกฎหมายลายลักษณ์อักษร กล่าวคือ บทบัญญัติของส่วนนี้ในการรายงานตาม AMLATFPUAA จะมีผลแม้ว่าจะมีภาระผูกพันใด ๆ เกี่ยวกับการรักษาความลับหรือข้อจำกัดอื่น ๆ ในการเปิดเผยข้อมูลที่กำหนดโดยกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรืออย่างอื่นก็ตาม[545] ดังนั้น ธนาคารจึงไม่อาจกล่าวอ้างเรื่องความลับเพื่อปฏิเสธการรายงานได้ นอกจากนั้น มาตรา 24 ยังกล่าวถึงการคุ้มครองผู้รายงานจากการถูกดำเนินคดีทางแพ่ง อาญา และทางวินัยในการเปิดเผยความลับของข้อมูลในการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยหรือที่เกี่ยวข้องกับรายงานดังกล่าวไม่ว่าในเวลาที่ได้ทำรายงานนั้นขึ้นหรือหลังจากนั้น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลเกิดขึ้นโดยไม่สุจริต และผู้รายงานยังสามารถอ้างว่าได้ดำเนินการตาม

---

[541] Bank Negara Malaysia, Annual Report 2004, 140.

[542] Bank Negara Malaysia, Annual Report 2004, 149.

[543] Bank Negara Malaysia, Annual Report 2004, 150.

[544] Bank Negara Malaysia, Financial Stability and Payment Systems Report 2006, p. 38.

[545] Section 20 of AMLATFPUAA "The provisions of this Part shall have effect notwithstanding any obligation as to secrecy or other restriction on the disclosure of information imposed by any written law or otherwise."

สมควรทุกประการ และใช้ความรอบคอบทุกประการ (took all reasonable steps and exercised all due diligence) เพื่อเป็นข้อต่อสู้ทางกฎหมายในยกเว้นการกระทำความผิด[546]

มาตรา 13 กำหนดถึงการเก็บบันทึกต่าง ๆ โดยให้สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) รายงานธุรกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินในประเทศหรือสกุลเงินต่างประเทศใด ๆ ซึ่งเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้โดยหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (competent authority) ซึ่งก็คือ Bank Negara Malaysia (BNM) โดยมาตรา 13 (3) กำหนดให้ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวตนและที่อยู่ของบุคคลที่ทำธุรกรรมในชื่อ ตัวตนและที่อยู่ของผู้รับผลประโยชน์หรือบุคคลที่ทำธุรกรรมในนามของผู้รับผลประโยชน์ ข้อมูลประจำตัวของบัญชีที่ได้รับผลกระทบจากการทำธุรกรรม ประเภทของธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การฝาก การถอน การแลกเปลี่ยนเงินตรา การขึ้นเงินด้วยเช็ค การซื้อแคชเชียร์เช็คหรือธนาณัติ หรือการชำระเงินอื่น ๆ หรือการโอนเงินโดย ผ่าน หรือไปยังสถาบันที่รายงานดังกล่าว ตัวตนของสถาบัน การรายงานที่เกิดธุรกรรมขึ้น และวันที่ เวลา และจำนวนธุรกรรม และต้องรวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ตามที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอาจระบุเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย[547]

---

[546] Section 24 of AMLATFPUAA "(1) No civil, criminal or disciplinary proceedings shall be brought against a person who—

(a) discloses or supplies any information in any report made under this Part; or

(b) supplies any information in connection with such a report, whether at the time the report is made or afterwards;

in respect of—

(aa) the disclosure or supply, or the manner of the disclosure or supply, by that person, of the information referred to in paragraph (a) or (b); or

(bb) any consequences that follow from the disclosure or supply of that information, unless the information was disclosed or supplied in bad faith.

(2) In proceedings against any person for an offence under this Part, it shall be a defence for that person to show that he took all reasonable steps and exercised all due diligence to avoid committing the offence."

[547] Section 13 of AMLATFPUAA "(1) A reporting institution shall keep a record of any transaction involving the domestic currency or any foreign currency exceeding such amount as the competent authority may specify.

(2) The record referred to in subsection (1) shall be in such form as the competent authority may specify.

(3) The record referred to in subsection (1) shall include the following information for each transaction: (a) the identity and address of the person in whose name the transaction is conducted; (b) the identity and

ภายใต้มาตรา 17 สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) ต้องเก็บรักษาบัญชี บันทึก การติดต่อทางธุรกิจ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบัญชี ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ธุรกรรม หรือกิจกรรมกับลูกค้าหรือบุคคลใด ๆ ด้วย รวมทั้งผลการวิเคราะห์ใดๆ ที่ได้ดำเนินการทั้งหมดไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 ปีนับแต่วันที่บัญชีถูกปิดหรือการทำธุรกรรมเสร็จสิ้นหรือยุติลง และการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการเก็บบันทึกจะส่งผลให้สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 3 ล้านริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ[548] นอกจากนี้ Anti-Money Laundering and Anti-Terrorism Financing Regulations 2007 (AMLATF Regulations) ได้เพิ่มบทลงโทษสำหรับความผิดต่อเนื่องเนื่องจากไม่ได้เก็บรักษาบันทึก เช่น 1,000 ริงกิตต่อวันในระหว่างที่การกระทำความผิดดำเนินต่อไปหลังจากการพิพากษาลงโทษ[549]

นอกจากการเก็บบันทึกต่าง ๆ ตามที่กำหนดในมาตรา 13 และมาตรา 17 แล้ว มาตรา 14 (1) แห่ง AMLATFPUAA กำหนดให้สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) จัดทำรายงาน 2 ประเภท ตามรูปแบบของธุรกรรมซึ่งคำว่า “ธุรกรรม” รวมถึง

---

address of the beneficiary or the person on whose behalf the transaction is conducted, where applicable; (c) the identity of the accounts affected by the transaction, if any; (d) the type of transaction involved, such as deposit, withdrawal, exchange of currency, cheque cashing, purchase of cashier’s cheques or money orders or other payment or transfer by, through, or to such reporting institution; (e) the identity of the reporting institution where the transaction occurred; and (f) the date, time and amount of the transaction, and shall also include such other information as the competent authority may specify in writing.”

[548] Section 17 of AMLATFPUAA “(1) Notwithstanding any provision of any written law pertaining to the retention of documents, a reporting institution shall maintain any account, record, business correspondence and document relating to an account, business relationship, transaction or activity with a customer or any person as well as the results of any analysis undertaken, as the case may be, for a period of at least six years from the date the account is closed or the business relationship, transaction or activity is completed or terminated.

(2) A reporting institution shall also maintain records to enable the reconstruction of any transaction in excess of such amount as the competent authority may specify under section 14, for a period of at least six years from the date the transaction is completed or terminated.

(3) Subsections (1) and (2) will not apply where a reporting institution has transmitted the account, record, business correspondence and document to the competent authority or an enforcement agency.

(4) Any reporting institution which contravenes subsection (1) or (2) commits an offence and shall on conviction be liable to a fine not exceeding three million ringgit or to imprisonment for a term not exceeding five years or to both.”

[549] Section 7 (2) Anti-Money Laundering and Anti-Terrorism Financing Regulations 2007

การพยายามทำธุรกรรมหรือธุรกรรมที่เสนอขายด้วย[550] ประเภทแรกคือรายงานธุรกรรมการเงิน (Cash Transaction Report) (CTR)[551] ซึ่งออกแบบมาเพื่อเปิดเผยกระบวนการฟอกเงินที่จุดที่เปราะบางที่สุด นั่นคือจุดที่เงินเข้าสู่ระบบการเงินและเมื่อมีการโอนผ่านตัวกลางทางการเงิน ภายใต้มาตรา 14 (1) (a) สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) ต้องรายงานการทำธุรกรรมใด ๆ ที่ถึงเกณฑ์ต้องรายงานตามที่กำหนดต่อหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (competent authority) คือ Financial Intelligence Unit หรือหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (FIU) ซึ่งจัดตั้งโดย Bank Negara Malaysia (BNM) โดยปัจจุบัน FIU ได้มีการกำหนดเกณฑ์ไว้ 25,000 ริงกิตต่อวัน[552] และตามมาตรา 13 (4) สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมต้องมีการรวมธุรกรรมการเงินทั้งหลายในแต่ละวันที่เกินเกณฑ์มากำหนดเป็นธุรกรรมเดียวหากมีการดำเนินการโดยบุคคลนั้นหรือในนามบุคคลอื่น[553] โดยมาตรการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำจัดกิจกรรมสเมิร์ฟ (smurfing) หรือที่จัดโครงสร้างไว้ (structuring) ทั้งนี้ สเมิร์ฟเป็นเทคนิคการฟอกเงินรูปแบบหนึ่งที่อาชญากรใช้ในการหลีกเลี่ยงการตรวจจับ และเกี่ยวข้องกับการแยกธุรกรรมการเงินจำนวนมากออกเป็นธุรกรรมขนาดเล็กเพื่อให้ธุรกรรมเหล่านี้เป็นการดำเนินธุรกรรมที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่รายงานธุรกรรมการเงิน (CTR) กำหนด โดยธนาคารต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าได้ส่ง CTR ภายใน 5 วันทำการนับจากวันที่ทำธุรกรรม

การรายงานประเภทที่สองคือการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspicious Transaction Report) (STR) ที่สถาบันมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรม (reporting institution) และต้องส่งรายงาน กล่าวคือ รายงานข้อมูลที่แจ้งเตือนหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) ว่ามีกิจกรรมบางอย่างที่น่าสงสัยและอาจบ่งชี้ถึงการฟอกเงิน ภายใต้มาตรา 14 (1) (b) ที่กำหนดให้ส่งรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (STR) เมื่อมีข้อน่าสงสัยเกิดขึ้น ซึ่งอาจเกี่ยวกับตัวตนของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการทำธุรกรรม หรือโดยตัวธุรกรรมนั้นเอง หรือโดย

---

[550] Section 14 (2) of AMLATFPUAA “For the purposes of this section, “transaction” includes any attempted transaction or proposed transaction.”.

[551] การรายงานธุรกรรมการเงิน (Cash Transaction Report) (CTR) เพิ่งมีบทบาทในเดือนกันยายน 2006 โดยผลของ Anti money laundering (invocation of part IV) order 2006

[552] Section 14 (1) of AMLATFPUAA “A reporting institution shall promptly report to the competent authority—

(a) any transaction exceeding such amount as the competent authority may specify;”

[553] Section 13 of AMLATFPUAA “(4) For the purposes of this Part, multiple cash transactions in the domestic or foreign currency which, in aggregate, exceeds the amount specified by the competent authority pursuant to subsection (1) shall be treated as a single transaction if they are undertaken by or on behalf of any one person during any one day or such other period as the competent authority may specify.”

พฤติการณ์อื่นใดที่น่ากังวลในธุรกรรมนั้นว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่ได้รับจากกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเครื่องมือของความผิด และมาตรา 14 (1) (c) กำหนดถึงธุรกรรมที่มีเหตุผลให้สงสัยว่าธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกัน หรือถูกใช้หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับการกระทำของผู้ก่อการร้าย ตัวผู้ก่อการร้าย กลุ่มผู้ก่อการร้าย องค์กรก่อการร้าย หรือบุคคลที่ให้เงินสนับสนุนการก่อการร้าย ซึ่งล้วนแต่เป็นการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (STR) ทั้งสิ้น[554] ซึ่งธุรกรรมที่น่าสงสัยนี้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของเงินสด (cash) หรือตามจำนวนเงินแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดีคำว่า 'น่าสงสัย' ไม่ได้นิยามไว้ใน AMLATFPUAA แต่อย่างไรก็ตาม ในคดี Queensland v Rees ผู้พิพากษา Kitto กล่าวว่า ความน่าสงสัยถึงการมีอยู่ของบางสิ่งเป็นมากกว่าการสงสัยว่ามีอยู่จริงหรือไม่ แต่เป็นความรู้สึก (positive feeling) ถึงความหวาดระแวงหรือความไม่ไว้วางใจ ถือเป็นเรื่องเชิงความเห็นซึ่งยังไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอ[555] และในคดี K Ltd v. Natwest Bank ศาลถือว่าผู้มีหน้าที่ต้องรายงานนั้นต้องคิดว่ามีความเป็นไปได้มากกว่าแค่เพียงคิดไปเองในข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการมีอยู่และความสงสัยที่ต้องมีลักษณะชัดเจน[556]

Bank Negara Malaysia (BNM) เคยเสนอตัวอย่างของธุรกรรมที่น่าสงสัยใน Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism Sectoral Guidelines 1 for Banking and Financial Institutions สำหรับธนาคารและสถาบันการเงิน โดยพิจารณาจากธุรกรรมแต่ละประเภทซึ่งได้แก่ ธุรกรรมการเงิน บัญชี การเงินและการธนาคารระหว่างประเทศ ลูกจ้างกับตัวแทน บริการธนาคารเอกชนและทรัสต์ การให้กู้ยืมที่มีหลักประกันและไม่มีหลักประกัน และบัตรเครดิต[557] โดยปัจจุบันได้ถูกบัญญัติไว้ใน Anti-money laundering, countering financing

---

[554] Section 14 (1) of AMLATFPUAA "A reporting institution shall promptly report to the competent authority—

(b) any transaction where the identity of the person involved, the transaction itself or any other circumstances concerning that transaction gives any officer or employee of the reporting institution reason to suspect that the transaction involves proceeds of an unlawful activity or instrumentalities of an offence;

(c) any transaction or property where any officer or employee of the reporting institution has reason to suspect that the transaction or property involved is related or linked to, is used or is intended to be used for or by, any terrorist act, terrorist, terrorist group, terrorist entity or person who finances terrorism."

[555] Queensland v Rees (1965) 115 CLR 226.

[556] K Ltd v. Natwest Bank (2006) EWCA Civ 1039

[557] Bank Negara Malaysia, Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism Sectoral Guidelines 1 for Banking and Financial Institutions.

of terrorism and targeted financial sanctions for financial institutions 2019 อีกทั้ง Anti-money laundering, countering financing of terrorism and targeted financial sanctions for financial institutions 2019 ยังแนะนำว่าธนาคารควรกำหนดเกณฑ์ “ธงแดง” ภายในเพื่อตรวจจับกิจกรรมที่น่าสงสัย หากธนาคารตรวจพบธุรกรรมที่ก่อให้เกิด “ธงแดง” ขึ้นและนำไปใช้กับกิจกรรมที่น่าสงสัยที่เกิดขึ้น พวกเขาควรทำการตรวจสอบสถานะของลูกค้า จากนั้นลูกค้าและ/หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องควรได้รับการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง[558] อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก “ความสงสัย” เป็นข้อเท็จจริงเชิงอัตวิสัย การระบุธุรกรรมที่น่าสงสัยไม่ใช่เรื่องง่ายแม้ว่าจะมีตัวอย่างเพิ่มเติม แต่ก็ยังมีข้อน่าสงสัยว่าจะสามารถครอบคลุมถึงธุรกรรมที่น่าสงสัยทั้งหมดหรือไม่ และที่เลวร้ายยิ่งไปกว่านั้นก็คือ การไม่รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยถือเป็นความล้มเหลวในการดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของบริษัท ดังนั้น ผู้บริหารหรือนายธนาคารจะต้องรับผิดต่อการละเมิดสัญญาจ้างงาน ซึ่งความไม่ชัดเจนในการตกเป็นที่ต้องสงสัยเป็นปัญหาหลักที่อุตสาหกรรมธนาคารต้องเผชิญในการนำ STR ไปใช้[559]

การมีตัวอย่างที่ชัดเจนของธุรกรรมที่น่าสงสัยเป็นเรื่องสำคัญเพื่อให้สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) นำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ STR กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ระบบ STR ที่ไม่มีประสิทธิภาพจะนำไปสู่การรายงานที่ผิดพลาดและการรายงานเชิงป้องกันซึ่งจะทำให้เกิดการไหลเข้าของข้อมูลจำนวนมาก และทำให้ทรัพยากรต้องใช้ไปกับเอกสารที่ไม่เกี่ยวข้อง อันจะกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบ STR แม้ว่าระบบ STR จะถือเป็นกุญแจสำคัญในการตรวจจับการฟอกเงินก็ตาม แต่ประสิทธิภาพของระบบยังคงไม่แน่นอนเพราะระบบ STR สามารถใช้ได้กับคดีฟอกเงินที่ไม่ซับซ้อนเท่านั้น แต่ล้มเหลวในการนำไปสู่การพิพากษาลงโทษผู้ฟอกเงินในคดีที่มีความซับซ้อน เช่น ใน UK พบว่ามีเพียง 11% ของ STR เท่านั้นที่มีส่วนช่วยในการทำให้เกิดระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสหราชอาณาจักร[560]

นอกจากนี้ AMLATFPUAA ยังได้กำหนดให้สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่กำกับดูแลการฟอกเงินในระดับการจัดการใน

---

[558] Bank Negara Malaysia (2019), “Anti-money laundering, countering financing of terrorism and targeted financial sanctions for financial institutions 2019”, Kuala Lumpur.

[559] Leong, J. The duty to report suspicious transactions under anti money laundering laws in relation to 1MDB and other scandals in Malaysia [Online]. Available from: https://jlpwneedlawyerblog.com/2018/07/13/the-journey-begins/

[560] Levi, M. (2002), “Money laundering and its regulation”, ANNALS, AAPSS, p. 190

แต่ละสาขาและบริษัทในเครือเพื่อรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยต่อ Financial Intelligence Unit (FIU)[561] โดยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสมทั้งหมดเพื่อให้แน่ใจว่าสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมปฏิบัติตามหน้าที่ในการรายงานตาม AMLATFPUAA หากไม่ปฏิบัติตามอาจทำให้ต้องรับผิดเป็นการส่วนตัวในค่าปรับไม่เกิน 1,000,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และยังจะต้องรับโทษปรับรายวันไม่เกิน 3,000 ริงกิตต่อวันในระหว่างที่ยังกระทำความผิดอยู่นอกจากนี้ สถาบันที่ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมอาจพบว่าตัวเองต้องถูกดำเนินการจาก FIU[562] ยิ่งไปกว่านั้น การลงโทษที่เลวร้ายยิ่งกว่าคือ FIU สามารถมีการแนะนำให้เพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันได้หากถูตัดสินว่ามีความผิดตาม AMLATFPUAA[563]

ในการดำเนินการประเมินความเสี่ยงและระมัดระวังลูกค้า AMLATFPUAA ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของธนาคาร โดยกำหนดหน้าที่ให้สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) ต้องระบุและตรวจสอบตัวตนของลูกค้าอีกด้วย ทั้งนี้ มาตรา 16 ได้กำหนดให้สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) ต้องดูแลรักษาบัญชีในนามของผู้ถือบัญชี และห้ามมิให้มีการเปิดบัญชีที่ไม่ระบุตัวตนหรือบัญชีที่เป็นชื่อสมมติ เป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้อง และธนาคารต้องยืนยันตัวตนของเจ้าของบัญชีตลอดจนระบุตัวตนของผู้รับประโยชน์ในการทำธุรกรรม[564] นอกจากนี้ มาตรา 5 แห่ง Anti-Money Laundering and Anti-Terrorism Financing Regulations 2007 (AMLATF Regulations) ระบุว่าสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) จะต้องดำเนินการ

---

[561] Section 19 of AMLATFPUAA “(4) A reporting institution shall also designate compliance officers at management level in each branch and subsidiary who will be in charge of the application of the internal programmes and procedures, including proper maintenance of records and reporting of suspicious transactions.”

[562] Section 22 of AMLATFPUAA “(1) An officer of a reporting institution shall take all reasonable steps to ensure the reporting institution’s compliance with its obligations under this Part.

(3) Notwithstanding subsection (2), the competent authority may direct or enter into an agreement with any reporting institution that has without reasonable excuse failed to comply in whole or in part with any obligations in this Part to implement any action plan to ensure compliance with its obligations under this Part.

(4) Any person who contravenes subsection (1) or fails to comply with a directive under subsection (3) commits an offence and shall on conviction be liable to a fine not exceeding one million ringgit or to imprisonment for a term not exceeding three years or to both, and, in the case of a continuing offence, shall in addition be liable to a fine not exceeding three thousand ringgit for each day or part thereof during which the offence continues to be committed.”

[563] Section 21 (2) of AMLATFPUAA

[564] Section 16 of AMLATFPUAA

ตรวจสอบสถานะลูกค้าเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความจริงหรือความเพียงพอของข้อมูลเกี่ยวกับตัวตนของเจ้าของบัญชีที่ได้รับมาก่อนหน้านี้ และธนาคารต้องระบุและตรวจสอบตัวตนของผู้ได้ประโยชน์ของลูกค้า[565] สถาบันที่ไม่รายงานธุรกรรมตามหน้าที่มีความผิดและมีโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ริงกิต[566]

มาตรการการตรวจสอบวิเคราะห์สถานะของลูกค้าช่วยทำให้ธนาคารมีการป้องกันอย่างสำคัญต่อการสูญเสียต้นทุนทางการเงินที่ร้ายแรงซึ่งอาจเกิดจากการดำเนินการที่ไม่เหมาะสม ดังเช่นความล้มเหลวในการระบุและตรวจสอบลูกค้าซึ่งอาจส่งผลให้พนักงานธนาคารถูกไล่ออก เห็นได้จากคดี Southern Bank Berhad v. Yahya Talib โจทก์ถูกไล่ออกเมื่อไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของนโยบาย Know-your-customer Policy ที่จัดทำโดย Bank Negara Malaysia (BNM) อันเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ตามการป้องกันและปรามการฟอกเงิน (AML Obligations) ตามมาตรา 19 แห่ง AMLATFPUAA ศาลถือว่าโจทก์ประมาทและกระทำการโดยไม่เป็นไปตามขั้นตอนในการทำความรู้จักกับผู้ที่จะมาเป็นลูกค้า ซึ่งโจทก์ควรจะรู้สึกถึงความรับผิดชอบตามข้อกำหนดที่ตนมีหน้าที่จะต้องรู้เกี่ยวกับลูกค้าที่มาธนาคารและสามารถรับรองความซื่อสัตย์ของพวกเขาได้[567]

ในคดี Lee Ee Lin v. Citibank Berhad ซึ่งโจทก์ถูกไล่ออกจากงานเนื่องจากถูกกล่าวหาว่าไม่รายงาน STR ตามที่กำหนดใน AMLATFPUAA จากข้อเท็จจริงแห่งคดีพบว่าโจทก์ทราบถึงความเคลื่อนไหวของเงินทุนภายในสมาชิกครอบครัวของโจทก์และแหล่งที่มีของเงินมาจากพี่ชายของโจทก์ซึ่งอยู่ในระหว่างถูกสอบสวนเรื่องการฟอกเงิน ดังนั้น ศาลจึงพิพากษายืนว่าการกระทำของโจทก์เป็นความประพฤติมิชอบที่ร้ายแรงกระทบกระเทือนถึงความสัมพันธ์นายจ้างกับลูกจ้าง จึงอยู่ภายใต้ขอบเขตที่ธนาคารเลิกจ้างได้ ในกรณีนี้พบว่าโจทก์คุ้นเคยกับนโยบายของธนาคารเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและทราบดีถึงการเน้นย้ำในการที่จะต้องทำรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยไปยังธนาคารแต่ละเลยไม่กระทำ ด้วยความตระหนักรู้ของโจทก์แต่โจทก์ก็ยังไม่ทำตามหน้าที่อันสุจริตของตน ถือเป็นการประพฤติมิชอบอย่างร้ายแรงถึงขั้นเลิกจ้างได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งการประพฤติมิชอบถือเป็นเรื่องร้ายแรงซึ่งกระทบรากฐานความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างที่

---

[565] Section 5 (1), (2) Anti-Money Laundering and Anti-Terrorism Financing Regulations 2007

[566] Section 86 of AMLATFPUAA. มาตรา 86 ยังกำหนดบทลงโทษทั่วไปสำหรับการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติใด ๆ ของ AMLATFPUAA หรือข้อบังคับภายใต้ AMLATFPUAA หรือข้อบังคับหรือข้อกำหนดใด ๆ ที่ทำขึ้น หรือคำสั่งใด ๆ ที่เป็นลายลักษณ์อักษร การใช้อำนาจใด ๆ ที่ได้รับจาก AMLAFTPUAA เมื่อพิพากษาลงโทษแล้ว บุคคลต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1 ล้านริงกิต

[567] Southern Bank Berhad v. Yahya Talib (Award No. 1692 of 2006)

ต้องมีความไว้วางใจและเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน ในประเด็นนี้ ศาลยังพบว่าการเลิกจ้างเป็นไปตามสัดส่วนกับความร้ายแรงของพฤติการณ์ในการประพฤติมิชอบที่โจทก์ได้กระทำ[568]

อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าในอีกคดีหนึ่ง คือคดี Chong Peng Fai and Anor v. CIMB Bank Berhad โจทก์ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการตามกฎหมายฟอกเงิน เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับจดหมายแสดงสาเหตุความประพฤติมิชอบที่เกี่ยวข้องกับการฉ้อโกงที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่คนหนึ่งซึ่งเป็นโจทก์ที่ 2 จากนั้นพบว่าโจทก์ที่ 2 ละเมิดกฎและนโยบายของบริษัท เมื่อโจทก์ที่ 2 ล้มเหลวในการปฏิบัติตามนโยบายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการจัดทำรายงานเอกสารตามที่กำหนดทุกวัน ธนาคารจึงมีมติเลิกจ้างโจทก์ทั้งสอง ศาลถือว่าเป็นความล้มเหลวในการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนภายใต้กฎหมาย AMLATFPUAA ถือเป็นความประพฤติมิชอบซึ่งทำให้การเลิกจ้างมีเหตุสมควรที่ยุติธรรม[569]

นอกจากนี้ ในคดี Norkhairul Izam Kassim v. Bank Muamalat (M) Berhad ธนาคารได้เลิกจ้างโจทก์เนื่องจากความประพฤติมิชอบอย่างร้ายแรงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างกว้างขวางต่อธุรกิจหลักของธนาคาร ตามข้อเท็จจริง โจทก์ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของบริษัทที่กำหนดให้พนักงานสอบถามและขอลายเซ็นลูกค้าในการเปิดบัญชี นอกจากนี้ โจทก์ยังละเมิดข้อกำหนดของธนาคารกลางมาเลเซียภายใต้ Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism Guidelines ที่พนักงานของธนาคารต้องยืนยันตัวตนลูกค้า อย่างไรก็ตาม โจทก์ยังเปิดบัญชีออมทรัพย์โดยไม่มีตัวลูกค้าอยู่ด้วย ในการพิจารณาพิพากษา ศาลไม่เพียงแต่อาศัยแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของบริษัทเท่านั้น แต่ยังพิจารณาข้อกำหนดตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ AMLATFPUAA ด้วย[570] และในคดี Othman Muhammad v. Bank Muamalat Malaysia Berhad โจทก์ถูกไล่ออกเมื่อละเมิดข้อกำหนดภายใต้มาตรา 19 (2) แห่ง AMLATPUAA และ paragraph 28.5 แห่ง Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism Guidelines[571]

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้มีการปฏิบัติตามหน้าที่ในการรายงานตามกฎหมาย AMLATFPUAA ซึ่งระบุอย่างชัดแจ้งว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแลหรือหน่วยงานออก

---

[568] Lee Ee Lin v. Citibank Berhad (award No.75 of 2015)

[569] Chong Peng Fai and Anor v. CIMB Bank Berhad (2016) 1ILR 315

[570] Norkhairul Izam Kassim v. Bank Muamalat (M) Berhad (Award 375/2018)

[571] Othman Muhammad v. Bank Muamalat Malaysia Berhad (Award 2133 of 2019)

ใบอนุญาตที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) จะรับและดำเนินการตามโปรแกรมปฏิบัติการตามที่กำหนดในมาตรา 19[572] ซึ่งกำหนดให้สถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมจำเป็นต้องจัดทำโปรแกรมปฏิบัติการตามข้อกำหนด เช่น กำหนดขั้นตอนเพื่อให้มั่นใจในมาตรฐานระดับสูงของความซื่อสัตย์สุจริตของพนักงาน และระบบในการประเมินประวัติส่วนบุคคล การจ้างงาน และการเงินของพนักงาน การจัดทำโปรแกรมฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่องและสอนพนักงานถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงาน รวมทั้งการพัฒนาหน่วยงานอิสระเพื่อตรวจสอบและทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมปฏิบัติการ[573] เพื่อเพิ่มความตระหนักรู้หน้าที่ในการรายงานของสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) FIU ได้จัดให้มีการบรรยายสรุปต่าง ๆ สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการของสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม (reporting institution) การบรรยายสรุปเหล่านี้ยังสร้างเวทีสำหรับการชี้แจงประเด็นและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism) (AML/CFT) และกลไกการรายงาน และ FIU ยังมีการกำหนดภาระการปฏิบัติการที่สำคัญให้กับสถาบันที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม เช่น ธนาคารต้องใช้ขั้นตอนใหม่ในการระบุและตรวจสอบตัวตนลูกค้า เพื่อรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย และเพื่อสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการธนาคารอาจต้องลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ซึ่งอาจสร้างภาระที่ไม่เป็นธรรมแก่ธนาคารขนาดเล็ก การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดเหล่านี้อาจทำให้ธนาคารต้องเสียค่าปรับ จำคุก และเพิกถอนใบอนุญาต[574]

---

[572] Section 21 (1) (b) of AMLATFPUAA

[573] Section 19 of AMLATFPUAA "(1) A reporting institution shall adopt, develop and implement internal programmes, policies, procedures and controls to guard against and detect any offence under this Act.

(2) The programmes in subsection (1) shall include—

(a) the establishment of procedures to ensure high standards of integrity of its employees and a system to evaluate the personal, employment and financial history of these employees;

(b) on-going employee training programmes, such as "know-your-customer" programmes, and instructing employees with regard to the responsibilities specified in sections 13,14, 14A, 15, 16 and 17; and

(c) an independent audit function to check compliance with such programmes.

(3) A reporting institution shall implement compliance programmes under subsection (1) on its branches and subsidiaries in and outside Malaysia.

(5) A reporting institution shall develop audit functions to evaluate such policies, procedures and controls to test compliance with the measures taken by the reporting institution to comply with the provisions of this Act and the effectiveness of such measures."

[574] APG Mutual Evaluation Report on Malaysia 2007, 67.

4.3.1.3 การสอบสวน และตรวจสอบทรัพย์สินและธุรกรรม

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น AMLATFPUAA บังคับใช้และดำเนินการโดยกลุ่มของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) หลายฉบับโดย FIU ดังนั้น AMLATFPUAA จึงให้อำนาจในการสอบสวนไม่เพียงแต่แก่ FIU เท่านั้น แต่ยังรวมถึงหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ (other law enforcement agency) ด้วย เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเลเซีย (The Royal Malaysia Police) (RMP) หน่วยงานต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Agency) (ACA) และ Bank Negara Malaysia (BNM) ซึ่งในทางปฏิบัติ หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ จะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกันในระดับหนึ่ง เช่น การฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจะถูกสอบสวนโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเลเซีย (The Royal Malaysia Police) (RMP) ซึ่งการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตจะถูกสอบสวนโดยหน่วยงานต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Agency) (ACA) ส่วนการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับธนาคารและสถาบันการเงินจะถูกสอบสวนโดย Bank Negara Malaysia (BNM) ดังนั้น FIU ในฐานะหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (competent authority) และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) อาจใช้อำนาจทั้งหมดในการสอบสวนที่ให้ไว้ภายใต้ AMLATFPUAA เพื่อดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือส่วนที่สามและสี่ (Part III หรือ Part IV) แห่งกฎหมาย AMLATFPUAA.[575] โดยสามารถแต่งตั้งลูกจ้างหรือบุคคลอื่นเป็นเจ้าหน้าที่สอบสวน (investigating officer) ได้.[576]

---

[575] Section 29 of AMLATFPUAA "(1) Where—

(a) the competent authority has reason to suspect the commission of an offence under Part III or IV;

(b) an enforcement agency having the power to enforce the law under which a related serious offence is committed has reason to suspect the commission of an offence under any other provisions of this Act; or

(c) an enforcement agency has reason to suspect the commission of a terrorism financing offence, or an offence under section 4A or Part IVA,

the competent authority or the relevant enforcement agency shall cause an investigation to be made and for such purpose may exercise all the powers of investigation provided for under this Act.

(2) The competent authority or the relevant enforcement agency, as the case may be, may instruct any person to take such steps as may be necessary to facilitate an investigation under subsection (1).

[576] Section 30 of AMLATFPUAA

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากลักษณะที่ซับซ้อนของการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย AMLATFPUAA จึงมอบอำนาจที่หลากหลายแก่เจ้าหน้าที่สอบสวน ซึ่งรวมถึงอำนาจดังต่อไปนี้

1) อำนาจในการเข้าไปในสถานที่ใด ๆ ที่เป็นของหรืออยู่ในความครอบครองหรือการควบคุมของบุคคลหรือลูกจ้างของบุคคลนั้น หรือกรรมการหรือผู้จัดการในกรณีที่ผู้เกี่ยวข้องเป็นองค์กรหรือนิติบุคคล

2) อำนาจในการตรวจค้นสถานที่เพื่อหาทรัพย์สิน บันทึก รายงาน หรือเอกสาร

3) อำนาจในการตรวจสอบ ทำสำเนา หรือดึงข้อมูลจากบันทึก รายงาน หรือเอกสารใด ๆ แล้วยึด หรืออายัดไว้

4) อำนาจในการครอบครองและขนย้ายทรัพย์สิน บันทึก รายงาน หรือเอกสารใดออกจากสถานที่ แล้วยึดหรืออายัดไว้ ตามระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่สอบสวนเห็นว่าจำเป็น

5) อำนาจในการตรวจค้นบุคคลใด ๆ ที่อยู่ในสถานที่ซึ่งเจ้าหน้าที่สอบสวนมีเหตุผลให้สงสัยว่าบุคคลนั้นมีทรัพย์สิน บันทึก รายงาน หรือเอกสารใด ๆ รวมทั้งเอกสารส่วนตัว ซึ่งจำเป็นตามความเห็นของเจ้าหน้าที่สอบสวน เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้

6) อำนาจในการพังเพื่อเปิด ตรวจสอบ และค้นหาสิ่งของ หรือบรรจุภัณฑ์ใด ๆ หรือ

7) อำนาจในการหยุด กัก หรือตรวจค้นยานพาหนะใด ๆ[577]

เจ้าหน้าที่สอบสวนอาจตรวจค้น ยึด และจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมาย[578] ทั้งนี้ อยู่ภายใต้มาตรา 48 ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานอัยการหากการสอบสวนเกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน ในการนี้ เจ้าหน้าที่สอบสวนอาจเข้าครอบครองซึ่งสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยก็ได้ หากเห็นว่าจำเป็นต้องครอบครองเพื่อดำเนินการสอบสวน มิฉะนั้น วัตถุอาจถูกแทรกแซงหรือทำลายได้ หรือจำเป็นต้องใช้วัตถุนั้นเป็นพยานหลักฐาน[579]

---

[577] Section 31 of AMLATFPUAA

[578] Section 41 of AMLATFPUAA “An investigating officer appointed under section 30 may arrest without warrant a person whom he reasonably suspects to have committed or to be committing any offence under this Act.”

[579] Section 48 of AMLATFPUAA

นอกจากนี้ มาตรา 32 แห่ง AMLATFPUAA ยังให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่สอบสวนในการตรวจสอบบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนการฟอกเงิน โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่สอบสวนสามารถบังคับบุคคลใด ๆ ให้เข้ารับการสอบปากคำ แสดงทรัพย์สิน เอกสารหรือข้อมูลใด ๆ และบุคคลผู้เข้ารับการสอบสวนต้องตอบคำถามทุกข้อที่เจ้าหน้าที่สอบสวนถาม เว้นแต่เป็นคำถามที่อาจเป็นการใส่ร้ายในทางใดทางหนึ่ง[580] ซึ่งเป็นที่ชัดเจนว่าบทบัญญัตินี้สนับสนุนสิทธิในการไม่ให้การปรักปรำตัวเองตามกฎหมายทั่วไป บุคคลใดที่ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สอบสวนจะมีความรับผิดตามอนุมาตรา (8) และเป็นที่น่าสังเกตว่าหากเจ้าหน้าที่สอบสวนต้องการตรวจสอบบุคคลที่ขณะนี้อยู่ในเขตอำนาจศาลต่างประเทศ เจ้าพนักงานสามารถขอเข้าพบบุคคลดังกล่าวได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 9 แห่ง Mutual Assistance in Criminal Matter Act 2002 (MACMA) อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมของบุคคลดังกล่าวเป็นไปตามความสมัครใจ ดังนั้น หากบุคคลนั้นปฏิเสธที่จะเข้าร่วม ก็ไม่สามารถบังคับได้ อย่างไรก็ตาม อัยการสูงสุดสามารถขอหน่วยงานของรัฐต่างประเทศเพื่อจัดเตรียมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องและส่งไปยังสหพันธรัฐมาเลเซียตามมาตรา 8 แห่ง Mutual Assistance in Criminal Matter Act 2002 (MACMA).[581]

มาตรา 37 (1) กำหนดให้เจ้าหน้าที่สอบสวนร้องขอให้ส่งมอบทรัพย์สิน บันทึก รายงาน หรือเอกสารใด ๆ ได้ หากไม่ปฏิบัติตามคำร้องขอและให้เจ้าพนักงานยึดได้ตามมาตรา 38

---

[580] Section 32 of AMLATFPUAA “(2) An investigating officer may order, orally or in writing, any person whom he believes to be acquainted with the facts and circumstances of the case—

(a) to attend before him for examination;

(b) to produce before him any property, document or information; or

(c) to furnish to him a statement in writing made on oath or affirmation setting out such information as he may require.

(3) A person to whom an order under paragraph (2)(a) has been given shall—

(a) attend the examination in accordance with the terms of the order, and shall continue to attend from day to day where so directed until the examination is completed; and

(b) during such examination, disclose all information which is within his knowledge, or which is available to him, in respect of the matter in relation to which he is being examined, and answer any question put to him truthfully and to the best of his knowledge and belief, and shall not refuse to answer any question on the ground that it tends to incriminate him or his spouse.

(4) A person to whom an order under paragraph (2)(c) has been given shall, in his statement, furnish and disclose truthfully all information required under the order which is within his knowledge, or which is available to him, or which is capable of being obtained by him, and shall not refuse to furnish or disclose the information on the ground that it tends to incriminate him or his spouse.

[581] Section 8, 9 of Mutual Assistance in Criminal Matter Act 2002 (MACMA)

ซึ่งบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 37 (1) อาจต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามล้านริงกิต หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และเพิ่มบทลงโทษสำหรับความผิดต่อเนื่องเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามที่เจ้าหน้าที่สอบสวนสั่ง ไม่เกิน 3,000 ริงกิตต่อวันในระหว่างที่การกระทำความผิดดำเนินต่อไป[582]

4.3.1.4 การยึดและอายัดทรัพย์สิน

ส่วนที่ VI แห่ง AMLATFPUAA จัดให้มีกลไกมาตรฐานที่ใช้บังคับสำหรับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายทั้งหมดทุกองค์กร (enforcement agency) สำหรับการยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือกิจกรรมสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งบทบัญญัติที่ทรงพลังที่สุดประการหนึ่งของ AMLATFPUAA คือช่องทางในการอายัดทรัพย์สินโดยหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอบสวนก่อนที่จะนำไปสู่การริบทรัพย์

ตามมาตรา 44 (1) กำหนดให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) อาจออกคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินใด ๆ ของบุคคลใด ๆ ได้หากการสอบสวนเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายได้เริ่มต้นขึ้นกับบุคคลนั้น และประกอบด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ หน่วยงานบังคับใช้มีเหตุอันสมควรที่จะสงสัยว่าความผิดภายใต้มาตรา 4 (1) กำลังจะถูกกระทำโดยบุคคลนั้น หรือหน่วยงานบังคับใช้มีเหตุอันสมควรที่จะสงสัยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด[583] คำสั่งอายัดมีผลเป็นระยะเวลา 90 วันและจะสิ้นสุดลง เว้นแต่บุคคลนั้นถูกตั้งข้อหา[584] ซึ่งผลของคำสั่งอายัดจะทำให้บุคคลที่ถูกอายัดทรัพย์ไม่สามารถที่จัดการกับทรัพย์สินของตนได้ กล่าวคือ ถูกระงับการขาย การจำหน่าย การเรียกเก็บเงิน

---

[582] Section 37, 38 of AMLATFPUAA

[583] Section 44 (1) of AMLATFPUAA “Subject to section 50, an enforcement agency may issue an order to freeze any property of any person, or any terrorist property, as the case may be, wherever the property may be, and whether the property is in his possession, under his control or due from any source to him, if—

(a) an investigation with regard to an unlawful activity has commenced against that person; and

(b) either—

(i) the enforcement agency has reasonable grounds to suspect that an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence has been or is being or is about to be committed by that person; or

(ii) the enforcement agency has reasonable grounds to suspect that the property is the proceeds of an unlawful activity or the instrumentalities of an offence.”

[584] Section 44 (5) of AMLATFPUAA

การจำนำ การโอน หรือการดำเนินการอื่นใดหรือทำให้ทรัพย์สินหมดไปไม่ว่าจะโดยตัวเขาเองหรือโดยตัวแทน นายหน้า ญาติ หรือลูกจ้าง และอาจรวมถึงการสั่งห้ามไม่ให้ขนหรือส่งเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ของตนออกจากสหพันธรัฐมาเลเซีย อีกทั้งบุคคลดังกล่าวยังสามารถถูกห้ามออกจากสหพันธรัฐมาเลเซียได้ และต้องมอบเอกสารการเดินทางใด ๆ ให้แก่อธิบดีกรมตรวจคนเข้าเมืองภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์นับจากวันที่ประกาศคำสั่งอายัด[585] เว้นแต่เข้าเหตุตามอนุมาตรา (3) (b) ซึ่งได้แก่

1) การพิจารณาข้อพิพาทใด ๆ เกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
2) การบริหารงานที่เหมาะสมระหว่างช่วงเวลาตามคำสั่ง
3) การชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแก่เจ้าหนี้ก่อนมีคำสั่ง
4) การชำระเงินให้บุคคลหรือคนในครอบครัว หรือ
5) การชำระค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอาญา[586]

นอกจากนี้ คำสั่งอายัดยังรวมถึงคำสั่งของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) ที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งขายทรัพย์สินที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ที่ถูกอายัดไว้โดยการประมูลสาธารณะหรือในลักษณะอื่นใดที่อาจปฏิบัติได้หากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) เห็นว่าทรัพย์สินนั้นอาจเสื่อมสลายเร็วหรือเสื่อมโทรมลงได้ หรือคำสั่งในลักษณะที่ควรดำเนินการหรือจัดการทรัพย์สินนั้น ๆ[587] และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายจะไม่รับผิดต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการออกคำสั่งตามมาตรา 44 เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคำสั่งตามอนุมาตรา (1) นั้น มิได้กระทำโดยสุจริต[588]

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ คำสั่งอายัดตามมาตรา 44 ไม่อาจได้รับการตรวจสอบจากศาล ในคดี Khor Peng Chai and Ors v Bank Negara Malaysia and Anor

---

[585] Section 44(4) of AMLATFPUAA

[586] Section 44 (3) of AMLATFPUAA “In making an order under subsection (1), the enforcement agency may give directions to the person named or described in the order relating to the disposal of the property for the purpose of—

(a) determining any dispute as to the ownership of or other interest in the property or any part of it;

(b) its proper administration during the period of the order;

(c) the payment of the costs of that person to defend criminal proceedings against him.”

[587] Section 44 (2) (c), (e) of AMLATFPUAA

[588] Section 44 (6) of AMLATFPUAA

ผู้พิพากษา Mohd Zawawi ระบุว่า มาตรา 44 ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อเครื่องมือในการสอบสวนเมื่อมีเหตุอันสมควรที่จะสงสัยว่าความผิดภายใต้มาตรา 4 (1) กำลังจะกระทำโดยบุคคลนั้น ดังนั้น ศาลจะไม่เข้าไปแทรกแซงการทำงานของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) เนื่องจากอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการสอบสวน[589]

ขั้นตอนการยึดมีระบุไว้ในมาตรา 45 ถึง 54 ของ AMLATFPUAA คำสั่งยึดทรัพย์มีเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการรักษาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีฟอกเงินและคดีทางการเงินแก่การก่อการร้าย วิธีการยึดจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ และเป็นการยึดทรัพย์สินของบุคคลทั่วไปหรือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันการเงิน การยึดอสังหาริมทรัพย์มีบัญญัติไว้ในมาตรา 51 และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดินมาใช้บังคับด้วย[590]

มาตรา 45 ครอบคลุมถึงการยึดสังหาริมทรัพย์ โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่สอบสวนในระหว่างการสอบสวนความผิดตามมาตรา 4 (1) หรือความผิดทางการเงินแก่การก่อการร้าย เมื่อได้รับอนุมัติจากเจ้าหน้าที่สอบสวนที่มีลำดับบังคับบัญชาสูงขึ้นไปแล้วเจ้าหน้าที่สอบสวนอาจยึดสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ที่ตนมีเหตุผลอันสมควรเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือเป็นรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หรือเครื่องมือในการกระทำความผิด[591] ซึ่งรวมถึงการยึดเงินผลิตภัณฑ์ในตลาดทุน หรือสิทธิประโยชน์ในอนาคตหรือสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับทรัพย์สินที่อยู่ใน

---

[589] Khor Peng Chai and Ors v Bank Negara Malaysia and Anor (2011) 1 LNS 216

[590] Section 51 of AMLATFPUAA

[591] Section 45 (1) of AMLATFPUAA “In the course of an investigation into an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence, an investigating officer may, upon obtaining approval from an investigating officer senior in rank to him, seize any movable property which he has reasonable grounds to suspect to be the subject–matter of such offence or evidence relating to the commission of such offence or to be terrorist property, proceeds of an unlawful activity or instrumentalities of an offence.”

ความครอบครองหรืออยู่ในความดูแลหรือควบคุมของบุคคลอื่นที่มิใช่บุคคลที่มุ่งหมายจะดำเนินคดี[592] แต่บทบัญญัติดังกล่าวไม่ใช้บังคับกับสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันการเงิน[593]

มาตรา 46 กำหนดลักษณะการยึดสังหาริมทรัพย์ที่จะมีผลบังคับทันที ทั้งนี้ โดยปกติจะมีผลเมื่อมีการเอาสังหาริมทรัพย์ออกจากการครอบครองของผู้ที่ถูกยึดไปฝากไว้ในความดูแลของบุคคลและสถานที่ที่เจ้าหน้าที่สอบสวนกำหนด แต่ถ้าทำไม่ได้ก็อาจปล่อยทรัพย์สินนั้นไว้ ณ ที่นั้นก็ได้ ภายใต้การดูแลของบุคคลที่เจ้าหน้าที่สอบสวนกำหนด[594] เมื่อยึดทรัพย์แล้ว หากในกรณีที่สังหาริมทรัพย์ใดๆ ที่ถูกยึดนั้นมีความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว หรือเป็นทรัพย์สินที่ไม่สามารถรักษาได้โดยไม่ยาก หรือไม่สามารถรักษาได้ และไม่สามารถจัดการได้ภายใต้มาตรา 46 (3) (a) (b) พนักงานสอบสวนอาจขายหรือจัดให้มีการขายทรัพย์สิน และต้องเก็บเงินที่ได้จากการขายเมื่อหักต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาและการขายสังหาริมทรัพย์แล้วให้ยึดถือผลการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้[595]

มาตรา 46 (3) (a) ยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่สอบสวน เมื่อได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่สอบสวนที่มีลำดับบังคับบัญชาสูงขึ้นไปอาจคืนสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของทรัพย์สินนั้นเป็นการชั่วคราว หรือแก่บุคคลที่ถูกยึด ครอบครอง หรือควบคุมทรัพย์สินนั้น หรือแก่บุคคลที่มีสิทธิได้รับทรัพย์สินนั้น ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่อาจกำหนด และไม่ว่าในกรณีใด ๆ จะต้องมีการให้หลักประกันที่เพียงพอเพื่อเป็นประกันให้แน่ใจว่าสังหาริมทรัพย์นั้นจะได้รับการส่งมอบคืนตามคำขอของเจ้าหน้าที่สอบสวนที่อนุญาตให้คืนทรัพย์ชั่วคราวและเป็นประกันให้แน่ใจว่าผู้ได้คืนสังหาริมทรัพย์ชั่วคราวนั้นจะปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นนั้น[596] ซึ่งในกรณีที่หากผู้ได้

---

[592] Section 46 (6) of AMLATFPUAA “When any movable property seized under this Act consists of money, capital market products or any chose–in–action in the possession or under the custody or control of any person other than the person against whom the prosecution is intended to be taken, the seizure shall be effected by an investigating officer serving an order on such person—

(a) prohibiting him from using, transferring, or dealing with such property; or

(b) requiring him to surrender the property to an investigating officer in the manner and within the time specified in the order.”

[593] Section 45 (4) of AMLATFPUAA

[594] Section 46 (1), (2) of AMLATFPUAA

[595] Section 46 (7) of AMLATFPUAA

[596] Section 46 (3) of AMLATFPUAA “Notwithstanding subsection (1), when any movable property, including any movable property referred to in subsection (6), has been seized under this Act, an investigating

คืนสังหาริมทรัพย์ชั่วคราวตามมาตรา 46 (3) (a) ไม่สามารถส่งคืนสังหาริมทรัพย์ได้ตามคำขอของเจ้าหน้าที่สอบสวนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขใด ๆ ที่กำหนดขึ้น ให้เจ้าหน้าที่สอบสวนริบหลักประกันที่ให้ไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว และบุคคลนั้นจะมีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 5 เท่าของจำนวนหลักประกันที่มอบให้ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดต่อเนื่อง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 3,000 ริงกิตต่อวันในระหว่างที่การกระทำความผิดยังดำเนินต่อไป[597]

นอกจากนี้ มาตรา 46 (3) (b) ยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่สอบสวนคืนสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของ หรือแก่บุคคลที่ครอบครอง ยึดครอง หรือควบคุมทรัพย์สินนั้น หรือให้แก่บุคคลที่อาจมีสิทธิได้รับสังหาริมทรัพย์นั้น โดยให้สิทธิแก่ผู้ได้คืนสังหาริมทรัพย์นั้นสามารถจำหน่ายสังหาริมทรัพย์ได้ โดยต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าจำนวนที่แสดงถึงมูลค่าตลาดของทรัพย์สินนั้นในวันที่ถูกส่งคืน[598] และในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์ในเวลาต่อมาภายหลังในส่วนที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ที่ได้ถูกส่งคืนตามมาตรา 46 (3) (b) นี้ การริบทรัพย์นั้นจะมีผลเป็นการริบ

---

officer, other than the investigating officer who effected the seizure, upon obtaining approval from an investigating officer senior in rank to him, may—

(a) temporarily return the movable property to its owner, or to the person from whose possession, custody or control it was seized, or to such person as may be entitled to it, subject to such terms and conditions as may be imposed, and subject in any case, to sufficient security being furnished to ensure that the movable property shall be surrendered on demand being made by the investigating officer who authorised the release and that such terms and conditions, if any, shall be complied with;"

[597] Section 46(4) of AMLATFPUAA "Where any person to whom movable property is temporarily returned under paragraph (3) (a) fails to surrender the movable property on demand or comply with any term or condition imposed under that paragraph—

(a) the security furnished in respect of such movable property shall be forfeited; and

(b) that person commits an offence and shall on conviction be liable to a fine of not less than five times the amount of the security furnished by him or to imprisonment for a term not exceeding seven years or to both, and, in the case of a continuing offence, shall in addition be liable to a fine not exceeding three thousand ringgit for each day or part thereof during which the offence continues to be committed."

[598] Section 46 (3) (b) of AMLATFPUAA "return the movable property to the owner, or to the person from whose possession, custody or control it was seized, or to such person as may be entitled to the movable property, with liberty for the person to whom the movable property is so returned to dispose of the movable property, such return being subject to security being furnished in an amount which is not less than an amount which represents the open market value of that property on the date on which it is so returned."

หลักประกันที่ผู้ได้คืนสังหาริมทรัพย์นั้นวางไว้แทน[599] ซึ่งมาตรการตามมาตรา 46 (3) (a) และ (b) ดังกล่าวอาจพิจารณาได้ว่ามีหลักการเช่นเดียวกับการริบทรัพย์สินแทนที่

อำนาจของเจ้าหน้าที่สอบสวนในการยึดสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของสถาบันการเงิน ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 50 โดยคำสั่งยึดจะกระทำได้เฉพาะโดยพนักงานอัยการเท่านั้น เมื่อเป็นที่พอใจว่าสังหาริมทรัพย์รวมถึงตราสารทางการเงินเป็นของกลางในการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือเป็นรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเครื่องมือในการกระทำความผิดนั้น อยู่ในความครอบครอง การดูแล หรือการควบคุมของสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินอาจถูกสั่งยึดสังหาริมทรัพย์หรือส่วนที่เพิ่มขึ้นของสถาบันการเงินนั้นไม่ให้แบ่ง ซื้อขาย หรือจำหน่ายสังหาริมทรัพย์หรือส่วนเพิ่มใด ๆ ให้แก่สถาบันทางการเงินทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าคำสั่งจะเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอน[600] อย่างไรก็ตาม พนักงานอัยการจะต้องปรึกษากับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง เช่น Bank Negara Malaysia (BNM) หรือสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์[601] และมาตรา 50 (2) ให้ความคุ้มครองแก่สถาบันการเงิน พนักงานหรือตัวแทนของสถาบันการเงินจากการดำเนินคดีอาญาหรือแพ่งอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามคำสั่งยึด

ประเด็นที่น่าสนใจคือคำสั่งยึดตามมาตรา 50 (1) ไม่อาจได้รับการตรวจสอบจากศาล ในคดี City Growth Sdn Bhd & Anor v. The Government of Malaysia ผู้อุทธรณ์ยื่นคำร้องเพื่อยกเลิกคำสั่งของรองอัยการที่ยึดทรัพย์สินในบัญชีธนาคารของผู้อุทธรณ์ คำสั่งดังกล่าวอาศัยอำนาจตามมาตรา 50 (1) แห่ง AMLATFPUAA ประเด็นในคดีนี้คือคำสั่งดังกล่าวสามารถตรวจสอบได้โดยการพิจารณาของศาลหรือไม่ ซึ่งศาลในคดีนี้เห็นว่ารองอัยการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายจึงไม่อาจต้องรับผิดโดยการพิจารณาของศาล ผู้พิพากษา Raus Sharif ตั้งข้อสังเกตว่า[602]

“เมื่อพิจารณาคำสั่งของรองอัยการและบทบัญญัติมาตรา 50 (1) แห่ง AMLATFPUAA แล้ว เห็นว่าคำสั่งของรองอัยการไม่สามารถตรวจสอบได้ภายใต้ O.53 of the [Rules of High Court] ซึ่งเห็นว่า มาตรา 50 (1) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสอบสวนความผิดภายใต้

---

[599] Section 46 (5) of AMLATFPUAA “Where an order of forfeiture is made by the court in respect of movable property returned under paragraph (3) (b), such forfeiture shall be effected by forfeiting the security furnished by the person to whom the property was returned.”

[600] Section 50 (1) of AMLATFPUAA

[601] Section 50 (1A) of AMLATFPUAA

[602] City Growth Sdn Bhd & Anor v. The Governent of Malaysia (2005) 7CLJ 422, p.424

มาตรา 4 (1) แห่ง AMLATFPUAA เพื่ออำนวยความสะดวกในการสอบสวนความผิดฐานฟอกเงิน กฎหมายจึงกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สอบสวนได้ เห็นได้ชัดว่า มาตรา 50 (1) ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อให้พนักงานอัยการหรือผู้ทำการแทนมีคำสั่งยึดสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันการเงิน โดยสั่งไม่ให้สถาบันการเงินทำการแยก ซื้อขาย หรือจำหน่ายทรัพย์สินหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินนั้นจนกว่าจะมีคำสั่งเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ในการออกคำสั่งดังกล่าว รองอัยการจึงเป็นเพียงการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ AMLATFPUAA เท่านั้น”

มาตรา 52 เกี่ยวข้องกับการยึดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ต้องถูกดำเนินคดีสำหรับการกระทำความผิดตาม AMLATFPUAA หรือธุรกิจที่ญาติหรือผู้เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) มีอำนาจยึดกิจการได้ ตลอดจนออกคำสั่งบางประการเกี่ยวกับกิจกรรมที่กิจการดำเนินการไปโดยธุรกิจ เช่น กำหนดขอบเขตและลักษณะในการดำเนินธุรกิจ, ระบุบุคคลใด ๆ ที่จะกำกับดูแล สั่งการ หรือควบคุมกิจการ รวมทั้งบัญชี, สั่งให้จ่ายรายได้หรือกำไรของธุรกิจทั้งหมดหรือบางส่วน, ห้ามกรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้าง หรือบุคคลอื่นใดเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการในลักษณะใด ๆ หรือสั่งให้สถานที่ซึ่งดำเนินกิจการธุรกิจถูกปิด[603]

บทบัญญัติมาตรา 52 นี้อาจสร้างภาระแก่กิจการที่ถูกสั่งได้ เช่น ธุรกิจอาจถูกพิทักษ์ทรัพย์และอาจได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวงอันเป็นผลมาจากคำสั่ง อย่างไรก็ตาม กฎหมายไม่ได้เปิดช่องให้สามารถดำเนินการใด ๆ กับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายได้ เนื่องจาก มาตรา 77 แห่ง AMLATFPUAA ให้ความคุ้มครองแก่หน่วยงาน โดยห้ามกระทำการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาล หรือดำเนินคดีอื่น ๆ ต่อผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (competent authority) และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) อันเนื่องมาจากการดำเนินการหรือปฏิบัติตาม AMLATFPUAA ถ้าได้กระทำโดยสุจริต[604] นอกจากนี้ มาตรา 57 ยังไม่อนุญาตให้มีการโต้แย้งคำสั่งอายัดหรือคำสั่งยึดอีกด้วย[605]

---

[603] Section 52 of AMLATFPUAA

[604] Section 77 of AMLATFPUAA

[605] Section 57 of AMLATFPUAA “Where the freeze, seizure or sale of any property has been effected under this Act, the validity of such freeze, seizure or sale, or other form of disposal of such property, or of any destruction of the property in accordance with the provisions of this Act, in consequence of such freeze, seizure or sale, shall not be affected by any objection to it relating to the manner in which the freeze, seizure or sale was effected, or the place at which it was effected, or the person from whom it was effected, or the person to whom

คำสั่งยึดหรืออายัดมีอายุ 12 เดือนนับจากวันที่ได้ทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นหากไม่มีการร้องขอให้ริบทรัพย์[606] ในกรณีที่ไม่มีการดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าวภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ปล่อยทรัพย์สินคืนแก่บุคคลนั้น ระยะเวลา 90 วันตามมาตรา 44 (5) และ 12 เดือนตามมาตรา 52A ถือเป็นระยะเวลาบังคับที่เข้มงวดซึ่งต้องปฏิบัติตาม ศาลไม่อาจขยายกำหนดเวลาดังกล่าวได้

ในคดี Public Prosecutor v Liew Teng Shuan คดีอุทธรณ์จากศาลเซสชันซึ่งศาลสูงได้ปล่อยตัวจำเลยตามหลักการ “ให้ปล่อยตัวไม่ถือเป็นการพ้นผิด” และสั่งให้ปล่อยทรัพย์สินคืนแก่จำเลย ศาลชั้นต้นเห็นว่าการกล่าวหาจำเลยในคดีนี้ไม่เหมาะสมเนื่องจากเป็นการดำเนินคดีนอกกำหนดเวลา 12 เดือนนับแต่มีคำสั่งยึด ศาลได้ขยายความเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำว่า ‘การฟ้องร้อง’ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้ถูกกล่าวหาถูกนำตัวขึ้นศาล ศาลเห็นว่ามาตรา 44 (1) และ (5) (การอายัดทรัพย์สิน) และมาตรา 50 (1) (การยึดทรัพย์สิน) ของ AMLATFPUAA จะต้องตีความร่วมกันโดยรวม โดยคำสั่งยึดจะใช้บังคับย้อนหลังนับจากวันที่มีคำสั่งอายัด ดังนี้

“ตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นที่ชัดเจนว่าหากบุคคลใดถูกคำสั่งอายัดตามมาตรา 44 (1) แห่ง AMLATFPUAA ซึ่งต้องอ่านคู่กับมาตรา 44 (5) แห่ง AMLATFPUAA ซึ่งไม่ถูกดำเนินคดีภายในระยะเวลา 90 วัน (เช่น ในหรือก่อนวันที่ 26 กันยายน 2008) นับจากวันที่มีคำสั่งอายัด (เช่น 25 มิถุนายน 2008) คำสั่งอายัดดังกล่าวภายใต้มาตรา 44 (1) AMLATFPUAA และคำสั่งยึดภายใต้มาตรา 50 (1) แห่ง AMLATFPUAA จะต้องสิ้นผล”[607]

อีกคดีหนึ่งที่น่าสนใจคือคดี Lim Hui Jin v CIMB Bank Bhd & Ors ซึ่งศาลอุทธรณ์ใช้มาตรา 52A แห่ง AMLATFPUAA และวางหลักว่า

“ไม่มีความกำกวมในมาตรา 52A แห่ง AMLATFPUAA ความหมายคือคำสั่งยึดที่ออกภายใต้มาตรา 50 (1) สิ้นสุดลง ไม่มีผลในสองสถานการณ์ดังต่อไปนี้

---

any notice of the freeze, seizure or sale was given, or omitted to be given, or any failure to conform to any procedural provision of this Act or of any other written law in effecting the freeze, seizure or sale.”

[606] Section 52A of AMLATFPUAA “A seizure order made under this Act shall cease to have effect after the expiration of twelve months from the date of the seizure order, or where there is a prior freezing order, twelve months from the date of the freezing order, if the person against whom the order was made has not been charged with an offence under this Act.”

[607] Public Prosecutor v Liew Teng Shuan (2012) 10 MLJ 167

(a) ถ้าผู้ถูกยึดทรัพย์สินไม่ถูกตั้งข้อหาว่าระทำความผิดตาม AMLATFPUAA เมื่อคำสั่งยึดสิ้นสุดลงนับแต่ 12 เดือนนับจากวันที่มีคำสั่งยึด หรือ

(b) หากบุคคลดังกล่าวที่ถูกยึดทรัพย์สินไม่ถูกตั้งข้อหาว่ากระทำความผิดตาม AMLATFPUAA หลังสิ้นสุดคำสั่งอายัด 12 เดือนนับจากออกคำสั่งอายัดก่อนหน้านี้ ถ้ามีคำสั่งอายัด”[608]

ทั้งนี้ ศาลในคดีดังที่กล่าวข้างต้นตัดสินในลักษณะคุ้มครองและยอมรับเสรีภาพของบุคคลในการได้มาซึ่งทรัพย์สินของตนตามมาตรา 13 แห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่มีใครควรถูกลิดรอนสิทธิในการได้มาซึ่งทรัพย์สินของตน เว้นแต่กฎหมายกำหนดไว้[609] และกฎหมายภายใต้ AMLATFPUAA ได้ระบุระยะเวลาใช้บังคับสำหรับคำสั่งไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น ศาลจึงไม่เปิดโอกาสให้ตีความกฎหมายในเมื่อกฎหมายไม่ได้คลุมเครือแต่อย่างใด แม้ว่าการตีความดังกล่าวของศาลอาจทำให้เสียโอกาสที่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ แต่เพื่อการดำเนินกระบวนพิจารณาตามมาตรา 55 หรือ 56 ดังนั้น มาตรา 59 จึงให้อำนาจอัยการในการยื่นคำขอคำสั่งลงโทษทางการเงินดังจะได้กล่าวถึงต่อไป

4.3.2 ระเบียบและข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

สหพันธรัฐมาเลเซียไม่ได้มีการกำหนดระเบียบหรือกฎหมายลำดับรองอื่น ๆ ไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงิน กล่าวคือ AMLATFPUAA เป็นบทบัญญัติหลักที่กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียซึ่งครอบคลุมการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในกรณีที่หน่วยงานต่างๆ ต้องการกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการก็จะออกระเบียบปฏิบัติภายในซึ่งเป็นแต่เพียงการกำหนดรายละเอียดเท่านั้น แต่ไม่ได้เป็นการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงกรอบของกฎหมายอำนาจของเจ้าพนักงานและหลักการการดำเนินการเกี่ยวกับการฟอกเงินที่กำหนดไว้ใน AMLATFPUAA

4.3.3 รูปแบบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

มาตรการริบทรัพย์เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียที่ถูกบัญญัติไว้ใน The Anti-Money Laundering, Anti-Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act 2001 (AMLATFPUAA) กำหนดวิธีการดำเนินการริบทรัพย์

---

[608] Lim Hui Jin v CIMB Bank Bhd & Ors (2018) 6 MLJ 724

[609] Article 13 of Federal Constitution

ไว้โดยเฉพาะ พระราชบัญญัติให้อำนาจที่หลากหลายแก่ผู้บังคับใช้กฎหมายและพนักงานอัยการ ซึ่งรวมถึงอำนาจในการอายัด ยึด และริบทรัพย์ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับจากความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดสนับสนุนการเงินแก่การก่อการร้ายและอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ ภายใต้ AMLATFPUAA 2001 สหพันธรัฐมาเลเซียมีมาตรการทางกฎหมายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในสองลักษณะ คือ มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา และมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง โดยมาตรการริบทรัพย์สินทางอาญาเมื่อมีการฟ้องคดีอาญาบัญญัติภายใต้มาตรา 55[610] ในขณะที่มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งแม้ไม่มีการฟ้องคดีอาญาต่อจำเลยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก็สามารถนำมาใช้บังคับได้บัญญัติภายใต้มาตรา 56[611]

ความแตกต่างระหว่างมาตรการริบทรัพย์สินทั้งสองประเภท คือ ความมุ่งหมายในการดำเนินคดีของพนักงานอัยการต่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด กล่าวคือ มาตรา 55 เป็นการดำเนินการริบทรัพย์สินเมื่อมีการดำเนินคดีกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรา 4 แห่ง AMLATFPUAA[612] ในขณะที่มาตรา 56 เป็นมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งจึงไม่จำต้องมีการดำเนินคดีกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรา 4 แห่ง AMLATFPUAA ดังนั้น มาตรการริบทรัพย์สินเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียสามารถบังคับได้ในกรณีดังต่อไปนี้[613]

1. เมื่อบุคคลใดถูกดำเนินคดีหรือถูกตัดสินลงโทษว่ากระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 4 แห่ง AMLATFPUAA

---

[610] Section 55 of AMLATFPUAA

[611] Section 56 of AMLATFPUAA

[612] Section 4 of AMLATFPUAA "(1) Any person who—

(a) engages, directly or indirectly, in a transaction that involves proceeds of an unlawful activity or instrumentalities of an offence;

(b) acquires, receives, possesses, disguises, transfers, converts, exchanges, carries, disposes of or uses proceeds of an unlawful activity or instrumentalities of an offence;

(c) removes from or brings into Malaysia, proceeds of an unlawful activity or instrumentalities of an offence; or

(d) conceals, disguises or impedes the establishment of the true nature, origin, location, movement, disposition, title of, rights with respect to, or ownership of, proceeds of an unlawful activity or instrumentalities of an offence"

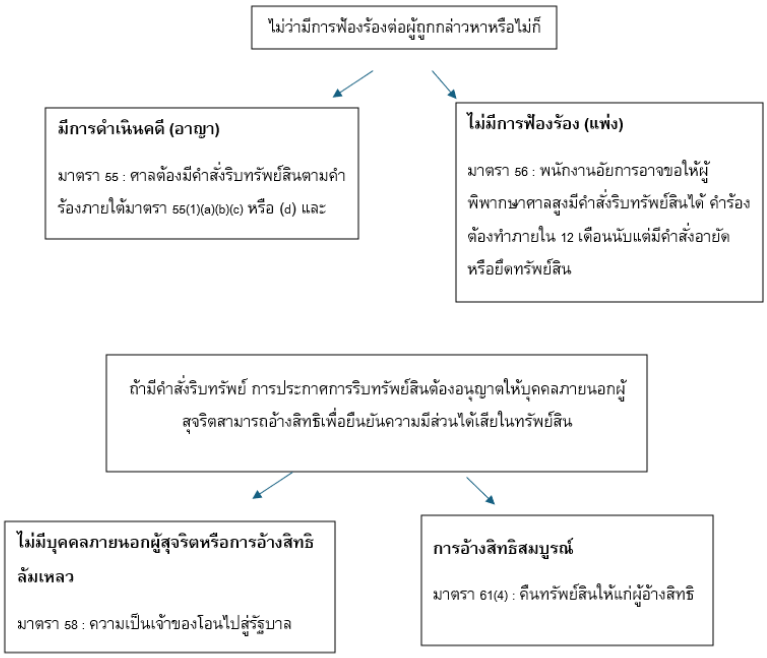
[613] Byrnes, W.H., and Munro, R.J. (2011). “Money Laundering, Asset Forfeiture and Recovery and Compliance” (Lexis Nexis, Kuala Lumpur).

2. เมื่อบุคคลใดถูกฟ้องร้องดำเนินคดีว่ากระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 4 แห่ง AMLATFPUAA แต่ไม่สามารถพิสูจน์ความผิดได้ ศาลอาจใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งถ้าพิสูจน์เป็นที่พอใจต่อศาลว่าจำเลยไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงและชอบด้วยกฎหมายและไม่มีผู้ใดมีสิทธิในทรัพย์สินนั้น

3. เมื่อไม่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการตัดสินลงโทษว่ากระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 4 แห่ง AMLATFPUAA ศาลอาจใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งหากพิสูจน์เป็นที่พอใจต่อศาลได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 4 แห่ง AMLATFPUAA หรือถูกใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าว

แผนภูมิที่ 3 การดำเนินการริบทรัพย์สินตาม AMLATFPUAA

ตารางด้านล่างแสดงการดำเนินการริบทรัพย์สินตาม AMLATFPUAA **ดังนี้**

ที่มา คณะผู้วิจัย

มาตรการริบทรัพย์สินตามมาตรา 55 AMLATFPUAA สามารถบังคับใช้ได้โดยพนักงานอัยการในการดำเนินคดี เมื่อมีการดำเนินคดีสำหรับการกระทำความผิดภายใต้มาตรา 4 (1) หรือจากการกระทำความผิดสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ศาลสามารถมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินได้ โดยไม่ต้องมีคำร้องสำหรับการริบทรัพย์สินใด ๆ หากการกระทำความผิดได้รับการพิสูจน์กล่าวคือจำเลยถูกตัดสินว่าความผิดภายใต้มาตรา 4 (1) ฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่

การก่อการร้าย หรือแม้การกระทำความผิดยังไม่ได้พิสูจน์ต่อจำเลย กล่าวคือ เมื่อผู้ใดถูกดำเนินคดีในความผิดนั้นแต่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ แต่ศาลเห็นควรแล้วว่าผู้ต้องหาไม่ได้เป็นเจ้าของที่แท้จริงและชอบด้วยกฎหมายของทรัพย์สินนั้นและไม่ปรากฏบุคคลอื่นใดที่มีสิทธิในทรัพย์สินนั้นในฐานะ ผู้ได้มาโดยสุจริตโดยได้เสียค่าตอบแทน ศาลสามารถมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินได้ เฉพาะต่อทรัพย์สินประเภทเหล่านี้ 1. เป็นของกลางหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย 2. ทรัพย์สินจากการก่อการร้าย 3. รายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย และ 4. เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด[614]

ไม่ว่ากรณีใดตามที่กล่าวมาข้างต้นก็ตาม การพิจารณาคดีต้องพิสูจน์และรับฟังจนเป็นที่พอใจได้ว่าเงินและทรัพย์สินเป็นผลมาจากหรือมีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือเป็นรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำว่า “รายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย” มีการนิยามไว้ในมาตรา 3 แห่ง AMLATFPUAA ดังนี้[615]

---

[614] Section 55 (1) of AMLATFPUAA “Subject to section 61, in any prosecution for an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence, the court shall make an order for the forfeiture of any property which is proved to be—

(a) the subject-matter or evidence relating to the commission of such offence;

(b) terrorist property;

(c) the proceeds of an unlawful activity; or

(d) the instrumentalities of an offence,

where—

(aa) the offence is proved against the accused; or

(bb) the offence is not proved against the accused but the court is satisfied that—

(i) the accused is not the true and lawful owner of such property; and

(ii) no other person is entitled to the property as a purchaser in good faith for valuable consideration.”

[615] Section 3 of AMLATFPUAA “proceeds of an unlawful activity” means any property, or any economic advantage or economic gain from such property, within or outside Malaysia—

(a) which is wholly or partly—

(i) derived or obtained, directly or indirectly, by any person from any unlawful activity;

(ii) derived or obtained from a disposal or other dealings with the property referred to in subparagraph (i); or

(iii) acquired using the property derived or obtained by any person through any disposal or other dealings referred to in subparagraph (i) or (ii); or

(b) which, wholly or partly, due to any circumstances such as its nature, value, location or place of discovery, or to the time, manner or place of its acquisition, or the person from whom it was acquired, or its proximity to other property referred to

["รายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย" หมายถึง ทรัพย์สินใด หรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือผลกำไรทางเศรษฐกิจจากทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าในหรือนอกประเทศมาเลเซีย ดังนี้

1. ซึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน (i) ได้มาหรือได้รับ โดยตรงหรือโดยอ้อม โดยผู้ใดก็ตามจากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมายใด ๆ หรือ (ii) ได้มาหรือได้รับจากการจำหน่ายหรือข้อตกลงอื่นซึ่งทรัพย์สินที่ระบุใน (i); หรือ (iii) ได้ใช้ทรัพย์สินที่ได้มาหรือได้รับจากผู้ใดผ่านการจำหน่ายหรือข้อตกลงอื่นที่ระบุใน (i) หรือ (ii); หรือ

2. ซึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน โดยมีพฤติการณ์ใด ๆ เช่น โดยธรรมดา มูลค่า ตำแหน่งที่ตั้งหรือสถานที่ หรือในด้านเวลา ลักษณะหรือสถานที่ที่ได้มา หรือบุคคลที่ได้มา หรือความใกล้ชิดกับทรัพย์สินอื่น ที่ระบุใน (ɑ) (i), (ii) หรือ (iii) สามารถเชื่อได้โดยตามเหตุอันควรว่าเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในขอบเขตของ (ɑ) (i), (ii) หรือ (iii)]

เมื่อเข้าตามเกณฑ์เหล่านี้แล้ว ผู้พิพากษาศาลสูงสามารถดำเนินการออกคำสั่งริบทรัพย์สินได้

โดยก่อนที่จะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้น ๆ ได้ ผู้พิพากษาศาลสูงต้องฟังได้ว่าไม่มีการกล่างอ้างสิทธิจากบุคคลภายนอกผู้ได้มาโดยสุจริตซึ่งทรัพย์สิน ในคดี Pendakwa ผู้พิพากษายอมรับว่า "การรับฟังได้จนเป็นที่พอใจได้ว่าเงินและทรัพย์สินเป็นผลมาจากหรือมีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย" ต้องหมายถึงการ รับฟังได้โดยมีเหตุสมควรสำหรับข้อเท็จจริงแห่งคดี ดังนั้น การฟังโดยพลการหรือไร้เหตุผลไม่สามารถมีได้ การรับฟังได้ต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ระมัดระวัง และรอบคอบ เกิดขึ้นได้หลังดำเนินการอย่างระมัดระวัง อย่างไรก็ตาม ข้อสงสัยในการรับฟังได้ก็คือข้อสงสัยในข้อเท็จจริง[616]

ศาลวางหลักในคดี Kuala Dimensi Sdn ว่า ในการแก้ไข Anti-Money Laundering and Anti-Terrorism Financing Act ในปี ค.ศ. 2014 ทรัพย์สินประเภท (c) และ (d) ตามมาตรา 55 กล่าวคือ ทรัพย์สินที่เป็นรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย และทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ได้แบ่งเบาภาระในการดำเนินคดีของอัยการและผู้พิพากษาในการยึด

---

in subparagraph (a)(i), (ii) or (iii), can be reasonably believed to be property falling within the scope of subparagraph (a)(i), (ii) or (iii);"

[616] Pendakwa Raya v Abdul Razak an Ors (2009) MLJU

หรือริบทรัพย์สิน เนื่องจากไม่ได้มุ่งไปที่ความใกล้ชิดกับการกระทำความผิดหรือบุคคลอื่นใดในความผิดฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายอีกต่อไป แต่มุ่งไปที่สถานะทางกฎหมายของทรัพย์สินแทน[617]

ในการตัดสินว่าทรัพย์สินสามารถถูกริบได้หรือไม่ มาตรา 55 (3) ให้ศาลใช้มาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งเป็นมาตรฐานการพิสูจน์ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสาระสำคัญหรือเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น หรือเป็นทรัพย์สินในการก่อการร้าย หรือได้จากกระบวนการของกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดหรือไม่[618] ทำให้โจทก์พิสูจน์คดีได้ง่ายขึ้น เนื่องจากหากต้องพิสูจน์ตามมาตรฐานในคดีอาญาแล้ว โจทก์มักประสบความยากลำบากในการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยอันสมควรว่าจำเลยมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดซึ่งได้รับทรัพย์สิน และรายได้มีความเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดอาญา ดังนั้น การกำหนดให้นำมาตรฐานพิสูจน์ทางแพ่งมาใช้ตามมาตรา 55 (3) จึงเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำความผิดฟอกเงินไม่เหมือนกับความผิดอาญาอื่น ๆ ดังนั้น การผ่อนปรนภาระการพิสูจน์สำหรับโจทก์จึงเหมาะสมเพื่อให้แน่ใจในประสิทธิภาพของระบบการริบทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม มาตรา 70 (2) ระบุว่าเมื่อเป็นการพิสูจน์ความผิดของจำเลยภายใต้ AMLATFPUAA หรือความผิดตามบทบัญญัติลำดับรองภายใต้กฎหมาย AMLATFPUAA กล่าวคือ การพิสูจน์ความผิดทางอาญาของตัวบุคคล ให้ใช้มาตรฐานการพิสูจน์ในระดับการพิสูจน์จนกว่าปราศจากข้อสงสัยอันควร[619]

อย่างไรก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้นในกรณีที่ทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาถูกจำหน่าย เสื่อมค่า หรือไม่สามารถติดตามได้ หากการกระทำความผิดได้รับการพิสูจน์ต่อผู้จำเลย กล่าวคือ ศาลมีคำ

---

[617] Public Prosecutor v Kuala Dimensi Sdn Bhd and Ors (2018) 6MLJ 37

[618] Section 55 (3) of AMLATFPUAA "In determining whether the property is—

(a) the subject-matter or evidence relating to the commission of an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence;

(b) terrorist property;

(c) the proceeds of an unlawful activity; or

(d) the instrumentalities of an offence,

the court shall apply the standard of proof required in civil proceedings."

[619] Section 70 of AMLATFPUAA

"(1) Any question of fact to be decided by a court in proceedings under this Act shall be decided on the balance of probabilities.

(2) Subsection (1) shall not apply in relation to any question of fact that is for the prosecution to prove in any proceedings for an offence under this Act or any subsidiary legislation under it."

พิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดภายใต้มาตรา 4 (1) ฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายแล้ว ศาลสามารถมีคำสั่งให้จำเลยต้องชำระค่าปรับเป็นจำนวนที่เทียบเท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินตามที่ศาลเห็นควร ซึ่งค่าปรับนั้นจะต้องชำระคืนแก่รัฐบาลมาเลเซียในฐานะหนี้ทางแพ่งและไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดระยะเวลาใดที่ถูกกำหนดตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรใด[620]

ในคดี Hamimah Idruss อัยการมีคำร้องขอให้มีการลงโทษทางการเงินต่อผู้อุทธรณ์สำหรับรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมายที่ไม่ได้รับการติดตามหรือส่งคืน ศาลอุทธรณ์ยืนตามคำพิพากษาศาลเซสชันในคำร้องแห่งมาตรา 55 (2) AMLATFPUAA ดังนี้

“ศาลเซสชัน [ซึ่งเป็นศาลประเภทหนึ่งของประเทศมาเลเซีย—ผู้เขียน] ไม่ได้กำหนดค่าปรับตามมาตรา 4 (1) แห่ง AMLATFPUAA แต่เป็นการกำหนดบทลงโทษทางการเงินภายใต้มาตรา 55 (2) ดังนั้น การโต้แย้งว่าศาลเซสชันขยายอำนาจของตนโดยกำหนดค่าปรับเกินอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 (1) แห่ง AMLATFPUAA จึงไม่มีมูล การยื่นคำฟ้องว่าไม่ได้รับคืนเงินจำนวนมากกว่า 6 ล้านริงกิตนี้ ขึ้นอยู่กับการนำสืบพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่สอบสวน และไม่อาจโต้แย้งได้เลยว่าจำนวนเงินที่ถูกฟอกทั้งหมดภายใต้ข้อหาแปดข้อหาคือ 41,337,727.11 ริงกิตมาเลเซีย และได้คืนได้เพียง 34,987,467.29 ริงกิตมาเลเซีย ในที่นี้ จำนวนเงินที่ไม่สามารถสืบย้อนได้นั้นเป็นที่ตรวจสอบได้ ดังนั้น จึงไม่มีเหตุที่จะไม่บังคับใช้บทลงโทษทางการเงินตามมาตรา 55 ของ AMLATFPUAA”[621]

นอกจากนี้ AMLATFPUAA ได้บัญญัติถึงมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งโดยไม่มีการฟ้องคดี ซึ่งรู้จักกันในนามการริบทรัพย์สินตามมาตรา 56 หลักการเบื้องหลังของมาตรานี้คือมุ่งริบทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญ หรือเป็นรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ ซึ่งใจความสำคัญของการบังคับใช้คือการได้คืนมาซึ่งทรัพย์สินและไม่เกี่ยวกับความบริสุทธิ์หรือมีความผิดของผู้ถูกริบทรัพย์สิน[622] ดังนั้น ภายใต้มาตรา 56 แห่ง AMLATFPUAA

---

[620] Section 55(2) of AMLATFPUAA “Where the offence is proved against the accused but the property referred to in subsection (1) has been disposed of, diminished in value or cannot be traced, the court shall order the accused to pay as a penalty a sum which is equivalent to, in the opinion of the court, the value of the property, and any such penalty shall be recoverable as a civil debt due to the Government of Malaysia and shall not be subject to any period of limitation prescribed by any written law.”

[621] Hamimah Idruss v Public Prosecutor (2020) 5 MLJ 161

[622] Aurasu, A. and Rahman, A.A. (2018), “Forfeiture of criminal proceeds under anti-money laundering laws: a comparative analysis between Malaysia and United Kingdom”, Journal of Money Laundering Control, Vol. 21 No. 1, pp. 104-111, p. 108.

การริบทรัพย์สินทางแพ่งเกิดขึ้นได้ไม่ว่ามีหรือไม่มีการตัดสินความผิดทางอาญา อันหมายความว่าการริบทรัพย์สินสามารถดำเนินการผ่านการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินนั่นเอง หรือเป็นอิสระจากการกล่าวหาทางอาญาใด ๆ ต่อเจ้าของทรัพย์สินก็ได้ แล้วยังปรากฏตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 56A ว่าข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ใดได้รับการพิพากษาให้พ้นโทษจากความผิดร้ายแรงหรือความผิดร้ายแรงต่างประเทศไม่เป็นการกระทบต่ออำนาจศาลในการออกคำสั่งริบทรัพย์สิน[623] ทำให้เห็นได้ชัดว่าภายใต้มาตรา 56 แห่ง AMLATFPUAA การริบทรัพย์สินทางแพ่งเกิดขึ้นได้ไม่ว่ามีหรือไม่มีการตัดสินความผิดทางอาญา นั่นหมายความว่าการริบทรัพย์สินสามารถดำเนินการผ่านการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินนั่นเอง หรือเป็นอิสระจากการกล่าวหาทางอาญาใด ๆ ต่อเจ้าของทรัพย์สินก็ได้ ดังนั้นมาตรการริบทรัพย์สินดังกล่าวนั้นมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งโดยเฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้เมื่อ เจ้าของทรัพย์สินอาจเสียชีวิตไปก่อนแล้ว หรือมีการตัดสินให้พ้นผิดในกระบวนพิจารณาความอาญา หรือมีคำตัดสินอาญาแต่การพิจารณาริบทรัพย์ไม่เป็นผลสำเร็จ จำเลยไม่อยู่ในเขตอำนาจศาล กรณีไม่ทราบชื่อของเจ้าของทรัพย์สิน หรือมีหลักฐานไม่เพียงพอที่จะดำเนินคดีอาญา[624]

การบังคับใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามมาตรา 56 มีหลักเกณฑ์คือ แม้ไม่มีการฟ้องร้องหรือกล่าวหาสำหรับการกระทำความผิดตามมาตรา 4 (1) หรือการกระทำความผิดสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พนักงานอัยการอาจร้องขอต่อผู้พิพากษาศาลสูงให้มีคำสั่งริบทรัพย์สินได้ หากพนักงานอัยการเห็นควรว่าทรัพย์สินนั้น

(1) เป็นสาระสำคัญหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

(2) ทรัพย์สินจากการก่อการร้าย

(3) รายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย และ

(4) เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด โดยผู้พิพากษาศาลสูงสามารถดำเนินการออกคำสั่งริบทรัพย์สินตามคำร้องของพนักงานอัยการได้

---

[623] Section 56A of AMLATFPUAA “The fact that a person has been acquitted of a serious offence or a foreign serious offence shall not affect the power of the court to issue a forfeiture order.”

[624] Kennedy, A. (2007), “An evaluation of the recovery of criminal proceeds in the United Kingdom”, Journal of Money Laundering Control”, Vol. 10 No. 1, pp. 33-46, p.37.

เมื่อเข้าตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้วและผู้พิพากษาที่พิจารณาคำร้องเห็นเป็นที่พอใจว่าทรัพย์สินดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในความผิดตามมาตรา 4 (1) หรือความผิดสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือเป็นทรัพย์สินในการก่อการร้ายหรือได้จากกระบวนการของกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดตามที่อัยการกล่าวในคำร้องแล้ว และประกอบกับไม่มีผู้ได้มาโดยสุจริตโดยเสียค่าตอบแทนในทรัพย์สินนั้น[625]

ในคดี PP v Kuala Dimensi Sdn Bhd & Ors คำว่า “เป็นที่พอใจ” ตามมาตรา 56 ได้รับการอธิบาย โดยผู้พิพากษากล่าวไว้ดังนี้

“ในคดี PP Iwn Abdul Razak Khan Abdul Aziz Khan & Ors [2009] 1 LNS 322 ผู้พิพากษายอมรับว่า “เป็นที่พอใจ” ต้องหมายถึงการพอใจตามสมควรต่อข้อเท็จจริงแห่งคดี ไม่สามารถเข้าถึงการเป็นที่พอใจตามอำเภอใจและไม่มีเหตุผล การเป็นที่พอใจต้องเกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา ระมัดระวัง และละเอียดรอบคอบหลังการดำเนินการอย่างใส่ใจและระมัดระวัง ข้อสงสัยในการเป็นที่พอใจก็คือข้อสงสัยในข้อเท็จจริง” [626]

---

[625] Section 56 of AMLATFPUAA “(1) Subject to section 61, where in respect of any property seized under this Act there is no prosecution or conviction for an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence, the Public Prosecutor may, before the expiration of twelve months from the date of the seizure, or where there is a freezing order, twelve months from the date of the freezing, apply to a judge of the High Court for an order of forfeiture of that property if he is satisfied that such property is

(a) the subject-matter or evidence relating to the commission of such offence;

(b) terrorist property;

(c) the proceeds of an unlawful activity; or

(d) the instrumentalities of an offence.

(2) The judge to whom an application is made under subsection (1) shall make an order for the forfeiture of the property if he is satisfied—

(a) that the property is

(i) the subject-matter or evidence relating to the commission of an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence;

(ii) terrorist property;

(iii) the proceeds of an unlawful activity; or

(iv) the instrumentalities of an offence; and

(b) that there is no purchaser in good faith for valuable consideration in respect of the property.”

[626] PP v Kuala Dimensi Sdn Bhd & Ors (2019) 3 CLJ 650

ดังนั้น คำว่า “เป็นที่พอใจ” ในที่นี้ไม่สามารถเป็นไปโดยอำเภอใจหรือไร้เหตุผล ต้องมีฐานบนพยานหลักฐานที่เพียงพอ

การพิจารณาตามมาตรา 56 ว่าเป็นผู้ได้มาโดยสุจริตโดยเสียค่าตอบแทนในทรัพย์สินนั้นหรือไม่ มาตรา 58 (5) กำหนดว่า หมายถึงผู้รับโอน ผู้รับโอนสิทธิ ผู้รับเงิน ผู้รับจำนอง ผู้จำนำ ผู้ยึดหน่วง หรือผู้เช่าทรัพย์สินใดที่มีการโอน โอนสิทธิ ชำระราคา จำนอง จำนำ หรือยึดถือ หรืออื่น ๆ ที่ได้มาโดยเสียค่าตอบแทนตามสมควรเป็นเงินหรือที่ตีราคาเป็นเงินได้ โดยไม่ได้ทราบว่าเป็นทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในความผิดตามมาตรา 4 (1) หรือความผิดสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือเป็นทรัพย์สินในการก่อการร้าย หรือได้จากกระบวนการของกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ซึ่งรวมถึงกรณีที่โดยพฤติการณ์ว่าหากสามารถดำเนินการตรวจสอบตามสมควรอาจพบได้ว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่กล่าวมาข้างต้นด้วย[627]

มาตรการริบทรัพย์สินตามมาตรา 56 นี้ช่วยให้หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายบังคับทรัพย์สินทางอาญาได้ง่ายขึ้น แม้ในกรณีที่อาชญากรไม่สามารถถูกดำเนินคดีในความผิดฟอกเงินได้ และมาตรา 56 (4) กำหนดให้ศาลใช้มาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งเป็นมาตรฐานการพิสูจน์ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสาระสำคัญหรือเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น หรือเป็นทรัพย์สินในการก่อการร้าย หรือได้จากกระบวนการของกิจกรรมที่ผิด

---

[627] Section 58 (5) of AMLATFPUAA “In this section, “purchaser in good faith for valuable consideration” means any transferee, assignee, chargee, mortgagee, pledgee, holder of a lien, or lessee, of any property where the transfer, assignment, charge, mortgage, pledge, lien, or lease was obtained by him for adequate valuable consideration in money or money’s worth, without notice—

(a) that the property is—

(i) the subject-matter or evidence relating to the commission of an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence;

(ii) terrorist property;

(iii) the proceeds of an unlawful activity; or

(iv) the instrumentalities of an offence; or

(b) of any circumstances from which, if reasonable inquiries had been made, it might have been discovered that the property is—

(i) the subject-matter or evidence relating to the commission of an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence;

(ii) terrorist property;

(iii) the proceeds of an unlawful activity; or

(iv) the instrumentalities of an offence”

กฎหมาย หรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดหรือไม่[628] ในคดี Awalluddin bin Sham Bokhari ไม่มีการดำเนินคดีในความผิดฟอกเงิน แต่ทรัพย์สินได้ถูกยึดก่อนหน้าโดยคำสั่งยึดภายใต้มาตรา 45 (1) และมาตรา 50 (1) แห่ง AMLATFPUAA ซึ่งทรัพย์สินเหล่านั้นรวมถึงเงินในบัญชีธนาคารและยานยนต์จำนวนหนึ่งอันได้มาด้วยรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย ในคดีดังกล่าว ศาลสูงให้อำนาจพนักงานอัยการในการสั่งให้มีการริบทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหา โดยใช้มาตรฐานการพิสูจน์ตามการชั่งน้ำหนักความเป็นไปได้ (the balance of probabilities) จนเป็นที่พอใจว่าผู้ถูกกล่าวหาได้มาซึ่งทรัพย์สินด้วยรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย ในทางตรงกันข้าม ผู้ถูกกล่าวหาล้มเหลวที่จะปลดเปลื้องภาระพิสูจน์ว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นมาจากรายได้อันชอบด้วยกฎหมาย ศาลสูงยังพบว่ารายได้ตามที่ปรากฏของผู้ถูกกล่าวหาที่มีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมายยังไม่เพียงพอที่จะเป็นทุนในการได้มาซึ่งทรัพย์สินเหล่านั้น[629]

ในคดี Noor Ismahanum Mohd Ismail v PP เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับคำร้องภายใต้ AMLATFPUAA

“ในการตัดสินว่าทรัพย์สินเป็น “รายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย” หรือไม่ ให้ใช้มาตรฐานการพิสูจน์ในทางแพ่ง คือพิสูจน์พยานหลักฐานให้มีน้ำหนักมากกว่าอีกฝ่าย ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 56 (4) และ 70 (1) มาตรฐานการพิสูจน์นี้ต้องไม่เข้าใจผิดกับมาตรฐานการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยอันสมควรซึ่งเป็นมาตรฐานที่เข้มข้นกว่าฯ” [630]

นอกจากนี้ ยิ่งไปกว่านั้น ในคดี Public Prosecutor v Billion Nova Sdn Bhd & Ors ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ Tan Sri Idrus Harun เน้นย้ำมาตรฐานการพิสูจน์ ดังนี้

“ผู้อุทธรณ์ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยมาตรฐานพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือกว่าอีกฝ่าย [มาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่ง - ผู้เขียน] ซึ่งมาตรฐานการพิสูจน์สำหรับคำร้องตามมาตรา 56 (1)

---

[628] Section 56 (4) of AMLATFPUAA “In determining whether the property is—

(a) the subject-matter or evidence relating to the commission of an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence;

(b) terrorist property;

(c) the proceeds of an unlawful activity; or

(d) the instrumentalities of an offence,

the court shall apply the standard of proof required in civil proceedings.”

[629] Prosecutor v Awalluddin bin Sham Bokhari (2018) 2MLJ 401

[630] Noor Ismahanum Mohd Ismail vs PP (2019) 2 MLJ 536

แห่ง AMLATFPUAA ในคดีนี้ต้องการพยานหลักฐานในการจำหน่ายบุหรี่ในเขตศุลกากรตามมาตรา 135 (1) (g) แห่ง Customs Act [หนึ่งในความผิดมูลฐานตามที่กฎหมายกำหนด - ผู้เขียน] หรือพิสูจน์ความผิดตามมาตรา 4 (1) ตาม AMLATFPUAA อย่างไรก็ตาม การที่จะพิสูจน์การกระทำความผิดตามมาตรา 4 (1) ต้องมีการพิสูจน์ความผิดมูลฐานตามมาตรา 135 (1) (g) แห่ง Customs Act ก่อน ซึ่งตามที่ปรากฏในคดีนี้ เพียงหลักฐานการชำระเงินจากเขตศุลกากรโดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นเพิ่มเติมอีกนั้นไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดมูลฐานตามมาตรา 135 (1) (g) แห่ง Customs Act เช่นเดียวกับไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดตามมาตรา 4 (1) แห่ง AMLATFPUAA”[631]แม้ว่ามาตรา 56 จะกำหนดให้การดำเนินการริบทรัพย์สินอาจทำโดยพนักงานอัยการก่อนสิ้นระยะเวลา 12 เดือนนับจากวันที่ทำการยึดทรัพย์สิน หรือ 12 เดือนนับจากวันที่อายัดทรัพย์สินในกรณีที่อายัดทรัพย์สินไว้ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ศาลมาเลเซียวางหลักว่าการดำเนินการตามคำร้องภายใต้มาตรา 56 แห่ง AMLATFPUAA สามารถทำได้แม้เกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ 12 เดือนนับจากวันที่ยึดเงินที่ได้จากอาชญากรรม ในคดี Dragcom Sdn Bhd ผู้ถูกกล่าวหาถูกสอบสวนในความผิดฐานลักลอบภายใต้มาตรา 135 แห่ง CA ประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นต่อสู้คือศาลมีอำนาจในการยื่นคำร้องตามมาตรา 56 (1) แห่ง AMLATFPUAA หรือไม่ หากยื่นหลัง 12 เดือนขึ้นไปหลังคำสั่งยึดหรืออายัด ศาลในคดีดังกล่าววางหลักว่า คำว่า “อาจ” (may) ในมาตรา 56 (1) แห่ง AMLATFPUAA หมายความว่า ขึ้นอยู่กับพนักงานอัยการที่จะร้องขอให้มีคำสั่งริบทรัพย์สิน กล่าวคือการใช้คำว่า “อาจ” หมายความถึงอำนาจดุลพินิจทั่วไปของพนักงานอัยการที่จะดำเนินการริบทรัพย์สินหรือส่งคืนทรัพย์สิน[632] การตีความดังกล่าวของศาลเป็นการช่วยอัยการในการดำเนินคดีในการยึดเงินที่ได้จากการฟอกเงินและการสนับสนุนการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นอย่างมาก เนื่องจากระยะเวลา 12 เดือนอาจสั้นเกินไปด้วยลักษณะที่ซับซ้อนของกระบวนการสอบสวน

อีกทั้งในคดี Thong Kian Oon ศาลสูงได้ตัดสินถึงประเด็นความชอบของคำสั่งริบทรัพย์สินว่าไม่สามารถถูกคัดค้านได้ว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ดังนี้

“The learned counsel โต้แย้งว่ามาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติไม่สอดคล้องกับมาตรา 3 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐ ดังนั้น โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 4 (1) ของรัฐธรรมนูญจึงถือว่าเป็นโมฆะ ไม่มีผลบังคับใช้ The learned DPP โต้กลับข้อโต้แย้งโดยเสนอว่าสิ่งที่จำเป็นในการวินิจฉัยความชอบในการตรากฎหมายคือการผ่านรัฐสภามาอย่างถูกต้อง ดังนั้น

---

[631] Public Prosecutor v Billion Nova Sdn Bhd &Ors, [2016] 2 CLJ 763.

[632] Public Prosecutor v Dragcom Sdn Bhd and Ors and other applications (2013) 5 MLJ 594

ความชอบของกฎหมายที่ตราขึ้นอย่างถูกต้องตามกระบวนการย่อมไม่สามารถถูกตั้งคำถามได้โดยเหตุแห่งความสมเหตุสมผล ไม่ว่ากฎหมายนั้นจะดูเหมือนเป็นเรื่องส่วนตัวหรือพลการเพียงใด”[633]

ในคดีนี้ ผู้ถูกกล่าวหาโต้แย้งว่ามาตรา 56 ไม่สอดคล้องกับมาตรา 13 แห่งรัฐธรรมนูญในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม ศาลปฏิเสธข้อโต้แย้งและระบุว่าห้ามการตั้งคำถามถึงความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติที่มีอำนาจใช้อำนาจนิติบัญญัติ แสดงให้เห็นว่าระบบการริบทรัพย์สินที่เข้มข้นเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายสามารถนำอาชญากรเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและยึดผลประโยชนที่มิชอบด้วยกฎหมายได้

แม้ว่าการริบทรัพย์สินทางแพ่งจะถูกเรียกได้ว่าเป็นเครื่องมือสำหรับการยึดทรัพย์ในกระบวนพิจารณาความอาญา ในความเป็นจริง การริบทรัพย์สินเช่นนี้ไม่ได้ดำเนินการได้โดยง่ายนัก เห็นได้จากคดี Sai Hoon ในคดีนี้ ตามมาตรา 56 (2) ศาลตัดสินว่าคำขอริบทรัพย์สินไม่สามารถทำได้หากเนื้อหาของกลางหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฟอกเงินได้หายไปหรือไม่ปรากฏในบัญชีธนาคารอีกต่อไป ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเข้าใจว่าเป้าหมายของมาตรานี้คือเพื่อริบทรัพย์สินที่เป็นของกลางของการกระทำความผิด ไม่ใช่แค่ทรัพย์สินใด ๆ ดังที่ในคดีนี้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเงินจำนวนมากจาก Datuk Seri Najib Razak ผู้ถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับการระดมทุน $3bn จากกองทุน 1MDB อย่างไรก็ตาม เห็นได้ชัดว่าเงินบางส่วนในบัญชีธนาคารของผู้ถูกกล่าวหาได้ถูกใช้ไปแล้วในขณะที่ผู้ร้องได้มีคำสั่งอายัดและยึดบัญชีธนาคารของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ดังนั้น สิ่งที่เป็นของกลางหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฟอกเงินจึงไม่อยู่ในบัญชีธนาคารของผู้ถูกกล่าวหาอีกต่อไป ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ด้วยเหตุนี้ ศาลจึงไม่สามารถสั่งริบทรัพย์สินนี้ได้ ดังนั้น เงินทั้งหมดในบัญชีธนาคารของผู้ถูกกล่าวหาจึงมีคำสั่งให้ส่งคืนแก่ผู้ถูกกล่าวหา[634] ซึ่งเห็นได้ชัดว่ากฎหมายเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินกำหนดความผิดต่อทรัพย์สิน ไม่ใช่บุคคล ด้วยเหตุนี้ ผู้ถูกกล่าวหาจึงไม่ควรต้องแบกรับภาระหนักเมื่ออาชญากรรมไม่มีอยู่อีกต่อไป

ในคดี Public Prosecutor v Kuala Dimensi Sdn Bhd & Ord พนักงานอัยการใช้มาตรา 56 (1) แห่ง AMLAFTA ในการริบเงินและทรัพย์สินที่ได้ยึดมา ประเด็นหลักคือพนักงานอัยการมีฐานตามที่กำหนดในการริบทรัพย์สินตามมาตรา 56 (1) หรือไม่ ศาลรัฐบาลกลางตัดสินในประเด็นแรกว่าไม่มีพยานเอกสารใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าอดีตกรรมการผู้จัดการดำเนินการ

---

[633] Public Prosecutor v Thong Kian Oon and Ors (2012) 10 MLJ 140

[634] Public Prosecutor v Sai Hoon (2020) 6 CLJ 760

นอกเหนืออำนาจของตน ส่วนในประเด็นที่สอง ศาลกล่าวว่าโจทก์ล้มเหลวในการหาชื่อ รูปพรรณ แหล่งข้อมูล และการมีส่วนร่วมของจำเลยแต่ละคนในการกระทำความผิด ศาลยังกล่าวอีกว่าโจทก์ต้องบอกลักษณะที่จำเลยสนับสนุนหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายให้ชัดเจน ดังนั้น ศาลจึงสรุปว่าโจทก์ล้มเหลวในการระบุลักษณะและขอบเขตของการมีส่วนร่วมของจำเลยในความผิดฐานฟอกเงินหรือเชื่อมโยงทรัพย์สินเข้ากับความผิดมูลฐาน ในการพิสูจน์พยานหลักฐาน โจทก์ล้มเหลวในการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินที่ยึดนั้นได้มาจากหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา 4 (1) ดังนั้น ศาลรัฐบาลกลางยืนตามคำพิพากษาศาลสูงและศาลอุทธรณ์ให้ปล่อยทรัพย์สินคืนแก่จำเลยทั้งหลาย[635]

นอกจากนี้ ในคดี Habib Jewels Sdn Bhd ผู้ถูกกล่าวหาเสนอข้อโต้แย้ง 4 ประการเพื่อโต้แย้งการดำเนินการริบทรัพย์สิน ประการแรก โต้แย้งว่าอัยการผู้ร้องล้มเหลวที่จะแสดงให้เห็นว่ามีการกระทำความผิด ประการที่สอง ทรัพย์สินที่จะถูกริบเป็นการได้มาของผู้ถูกกล่าวหาโดยมีการชำระราคาค่าตอบแทนโดยสุจริตสำหรับการซื้อขายเครื่องประดับโดยชอบด้วยกฎหมายทางปกติของธุรกิจ ประการที่สาม ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดใด ๆ และไม่ได้ให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนความผิดใด และประการที่สี่ เงินที่จะถูกริบได้ปะปนไปกับเงินส่วนอื่นที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และผู้ร้องก็ล้มเหลวในการแยกเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายออกจากเงินส่วนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในคดีดังกล่าวศาลตัดสินยกคำร้องของอัยการที่ขอให้ริบทรัพย์สินโดยให้เหตุผลว่าฝ่ายอัยการโจทก์ผู้ร้องต้องพิสูจน์ตามมาตรฐานในคดีแพ่งว่าทรัพย์สินเหล่านั้นควรถูกริบทรัพย์เพราะมาจากหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งอัยการมิได้พิสูจน์ให้เห็นเพียงพอ[636] ดังนั้น แม้ว่าการริบทรัพย์ตามมาตรา 56 จะให้มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีแพ่งก็ตาม แต่อัยการโจทก์ต้องแสดงพยานหลักฐานที่ยอมรับได้และเพียงพอให้เป็นที่พอใจต่อศาล

จากที่ได้กล่าวไป พนักงานอัยการต้องโน้มน้าวให้ศาลเชื่อว่าทรัพย์สินที่จะทำการริบเป็นทรัพย์สินหนึ่งในสี่ประเภทที่กำหนดไว้เป็นของกลางหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือเป็นทรัพย์สินในการก่อการร้าย หรือเป็นรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด หากพนักงานอัยการแสดงให้เห็นได้ ภาระการพิสูจน์จะไปอยู่ที่จำเลยแทนที่จะต้องแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินได้มาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน นอกเหนือไปจากนั้น ศาลยังเน้นย้ำโดยตรงและ/หรือโดยอ้อมถึงความสำคัญของพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดมูลฐานสำหรับการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามมาตรา 56 แห่ง AMLAFTA แม้ว่ามาตรฐานการพิสูจน์อยู่

---

[635] PP v Kuala Dimensi Sdn Bhd & Ors [2019] 3 CLJ 650

[636] Pendakwa Raya v Habib Jewels Sdn Bhd [2020] MLJU 897

บนการนำสืบพยานหลักฐานให้มีน้ำหนักน่าเชื่อกว่า แต่ศาลก็มีมุมมองที่จำกัดและกลั่นกรองพยานหลักฐานที่รับฟังได้ โดยเน้นย้ำถึงความเพียงพอและยอมรับได้ของพยานหลักฐาน

นอกเหนือจากการริบทรัพย์สินตามมาตรา 56 แล้ว มาตรา 59 แห่ง AMLATFPUAA ได้กำหนดให้อำนาจอัยการในการยื่นคำขอคำสั่งลงโทษทางการเงิน แม้ว่ามาตรา 56 (3) และ 52A กำหนดให้ต้องคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดให้แก่บุคคลที่ได้ยึดมาหลังสิ้นระยะเวลา 12 เดือนนับจากวันที่ได้ทำการยึดทรัพย์สินนั้นหากไม่มีการร้องขอให้ริบทรัพย์ก็ตาม ซึ่งอาจทำให้เสียโอกาสที่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้ แต่เพื่อการดำเนินกระบวนพิจารณาตามมาตรา 55 หรือมาตรา 56 ดังนั้น มาตรา 59 ให้อำนาจอัยการในการยื่นคำขอคำสั่งลงโทษทางการเงิน เพื่อให้ศาลมีคำสั่งลงโทษทางการเงินต่อบุคคลที่ถูกริบทรัพย์สินอันเนื่องมาจากได้ผลประโยชน์มาจากการกระทำความผิดตามมาตรา 4 (1) หรือความผิดสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือได้ประโยชน์จากทรัพย์สินในการก่อการร้าย หรือได้ประโยชน์จากกระบวนการของกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หรือได้ประโยชน์จากเครื่องมือในการกระทำความผิด ซึ่งการตัดสินว่าได้ผลประโยชน์หรือไม่ใช้มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีแพ่งเช่นเดียวกัน โดยหากศาลเห็นสมควร ศาลอาจประเมินค่าของผลประโยชน์ที่ได้รับและสั่งให้ผู้นั้นใช้ค่าเสียหายแก่รัฐบาลกลางในจำนวนที่เหมาะสม และการลงโทษดังกล่าวจะต้องชำระแก่รัฐบาลมาเลเซียในฐานะหนี้ทางแพ่งและไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดระยะเวลาใดที่ถูกกำหนดตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรใด[637] ซึ่งมาตรการดังกล่าวอาจพิจารณาได้ว่ามีหลักการเช่นเดียวกับการริบทรัพย์สินแทนที่

---

[637] Section 59 of AMLATFPUAA “(1) For the purpose of proceedings under section 55 or 56, the court shall issue a pecuniary penalty order against a person from whom property is forfeited in respect of benefits derived by the person from—

(a) the commission of an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence;

(b) terrorist property;

(c) the proceeds of an unlawful activity; or

(d) the instrumentalities of an offence.

(2) The court may, if it considers appropriate, assess the value of the benefits so derived and order that person to pay to the Federal Government a pecuniary penalty equivalent to that amount.

(3) Where a forfeiture order has been made under section 55 or 56 against any property which is—

(a) the subject-matter or evidence relating to the commission of an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence;

(b) terrorist property;

(c) the proceeds of an unlawful activity; or

การดำเนินมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งยังต้องเป็นไปตามมาตรา 61 แห่ง AMLATFPUAA ที่กำหนดให้ต้องมีการแจ้งไปยังบุคคลภายนอก และต้องเป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา 61 (2) ที่จะต้องประกาศเผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อแจ้งให้บุคคลภายนอกที่อ้างสิทธิในการมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมาแสดงเหตุที่ไม่ควรริบทรัพย์สิน[638] อย่างไรก็ตาม เป็นความรับผิดชอบของผู้กล่าวอ้างที่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่า

1. ผู้กล่าวอ้างมีส่วนได้เสียโดยชอบด้วยกฎหมายในทรัพย์สิน และ
2. ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา 4 (1) ซึ่งเป็นเป้าหมายของการดำเนินคดีซึ่งสามารถใช้ยันผู้กล่าวอ้างได้ และ
3. ผู้กล่าวอ้างขาดความรู้และไม่ได้เจตนาจะละเลยการใช้โดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งทรัพย์สิน หรือรู้แต่มิได้ยินยอมโดยเสรีต่อการใช้โดยมิชอบนั้น และ
4. ผู้กล่าวอ้างไม่ได้รับสิทธิในทรัพย์สินจากบุคคลที่ดำเนินการภายใต้สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการสันนิษฐานอย่างสมเหตุสมผลได้ว่าสิทธิใด ๆ นั้นถูกโอนเพื่อหลีกเลี่ยงการริบทรัพย์สินในอนาคต และ

(d) the instrumentalities of an offence,

the pecuniary penalty to be paid under subsection (2) shall be reduced by an amount equivalent to the value of the property as at 49 the time of the making of the order under subsection (2) and any such penalty shall be recoverable as a civil debt due to the Government of Malaysia and shall not be subject to any period of limitation prescribed by any written law.

(4) In determining whether the benefit is derived from—

(a) the commission of an offence under subsection 4(1) or a terrorism financing offence;

(b) terrorist property;

(c) the proceeds of an unlawful activity; or

(d) the instrumentalities of an offence,

the court shall apply the standard of proof required in civil proceedings."

[638] Section 61 of AMLATFPUAA

"(1) The provisions in this Part shall apply without prejudice to the rights of bona fide third parties.

(2) The court making the order of forfeiture under subsection 28L (1) or section 55 or the judge to whom an application is made under subsection 28L(2) or 56(1) shall cause to be published a notice in the Gazette calling upon any third party who claims to have any interest in the property to attend before the court on the date specified in the notice to show cause as to why the property shall not be forfeited."

5. ผู้กล่าวอ้างได้กระทำเท่าที่จะคาดหมายได้เพื่อป้องกันการใช้ทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย[639]

อย่างไรก็ตาม การกล่าวอ้างของบุคคลภายนอกผู้สุจริตไม่ได้ง่ายดายเพียงนั้น เห็นได้จากคดี Raja Noor Asma bt Raja Harun ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาถูกตั้งข้อหาและสารภาพในความผิดฟอกเงิน และทรัพย์สินที่มีมูลค่ากว่า RM8M ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการ Ponzi scheme โดยบริษัท Fx Capital ที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าของ ถูกยึดและริบโดยรัฐบาลแห่งมาเลเซีย บุคคลภายนอกประมาณ 700 รายซึ่งเป็นนักลงทุนในบริษัทได้แสดงตัวต่อ the Sessions court เพื่ออ้างสิทธิในทรัพย์สินและเรียกร้องทรัพย์สินที่ถูกยึดคืน ซึ่งในท้ายที่สุด The Sessions Court Judge (SCJ) ตัดสินว่านักลงทุนเหล่านั้นเป็นบุคคลภายนอกผู้สุจริตและมีคำสั่งให้ส่งคืนทรัพย์สินให้กับบุคคลเหล่านั้นด้วยความไม่พอใจต่อคำตัดสินของ SCJ จึงมีการยื่นคัดค้าน แต่คำคัดค้านดังกล่าวถูกศาลสูงยกไป การดำเนินคดีมีการยื่นอุทธรณ์ต่อไปในศาลอุทธรณ์ซึ่งต่อมาศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ริบเงินได้เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหา (นักลงทุน) ล้มเหลวในการปลดภาระการพิสูจน์ตามที่กำหนดมาตรา 61 (4) แห่ง AMLATFPUAA[640]

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่า การที่มาตรา 61 AMLATFPUAA กำหนดภาระการพิสูจน์ให้เป็นของบุคคลภายนอกที่จะต้องแสดงให้เห็นว่าพวกเขามีสิทธิทางกฎหมายในทรัพย์สินสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นการไม่ยุติธรรมต่อบุคคลภายนอก ดังนั้น ข้อกำหนดดังกล่าวควรได้รับการพิจารณาใหม่เพื่อให้แน่ใจว่าสิทธิของบุคคลภายนอกจะไม่ถูกตัดสินอย่างอคติ[641] ดังที่ปรากฏในคดี Noor Ismahanum Mohd Ismail นักลงทุนในพีระมิด scheme ได้ให้คำแถลงต่อเจ้าหน้าที่สอบสวน

---

[639] Section 61 (4) of AMLATFPUAA "The court or enforcement agency shall return the property to the claimant when it is satisfied that—

(a) the claimant has a legitimate legal interest in the property;

(b) no participation, collusion or involvement with respect to the offence under subsection 4(1) or Part IVA, or a terrorism financing offence which is the object of the proceedings can be imputed to the claimant;

(c) the claimant lacked knowledge and was not intentionally ignorant of the illegal use of the property, or if he had knowledge, did not freely consent to its illegal use;

(d) the claimant did not acquire any right in the property from a person proceeded against under circumstances that give rise to a reasonable inference that any right was transferred for the purpose of avoiding the eventual subsequent forfeiture of the property; and

(e) the claimant did all that could reasonably be expected to prevent the illegal use of the property."

[640] Public Prosecutor v Raja Noor Asma bt Raja Harun (2013) 9 MLJ 181

[641] Rahman, A.A., "Anti-money laundering law: a new legal regime to combat financial crime in Malaysia?", Journal of Financial Crime, 23,3 (2016), p.538.

จากธนาคารกลางแห่งมาเลเซีย โดยอธิบายว่าพวกเขาได้ลงทุนเงินในโครงการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยฝากเงินเข้าบัญชีธนาคาร 2 บัญชีและได้รับผลกำไรจากโครงการนี้ จากคำแถลงดังกล่าว เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดเงินจำนวนหนึ่งที่เป็นของนักลงทุนทั้งสองบัญชี จากนั้นพนักงานอัยการได้ร้องต่อศาลสูงให้มีคำสั่งริบทรัพย์สินที่ได้ยึดมาตามมาตรา 56 (1) AMLATFPUAA บทสรุปของการพิจารณาคดีคอศาลอนุญาตตามคำร้องของพนักงานอัยการและมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินที่ได้ยึดไว้ด้วยเหตุที่ว่าเงินจากบัญชีทั้งสองเป็น “รายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย” หรือการมาซึ่งผลกำไรโดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งขัดต่อมาตรา 25 (1) แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารและสถาบันการเงิน 1989 และองค์ประกอบของมาตรา 56 (2) (a) (iii) แห่ง AMLATFPUAA ก็เกิดขึ้นแล้ว ในคดีนี้ เมื่อมีการแสดงหลักฐานเบื้องต้นว่าเงินในบัญชีธนาคารทั้งสองเป็นรายได้จากการได้ผลกำไรที่มิชอบด้วยกฎหมาย ภาระการพิสูจน์ได้ย้ายไปที่ผู้อุทธรณ์ ซึ่งเป็นนักลงทุนของ pyramid scheme เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีใบอนุญาตที่ถูกต้องในการได้ผลกำไร หรือในอีกทางหนึ่งก็คือเงินทั้งหมดหรือบางส่วนในบัญชีธนาคารไม่ได้เป็นเงินที่ได้จากการได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย[642] ไม่ว่าผู้อุทธรณ์จะปลดเปลื้องภาระการพิสูจน์สำเร็จหรือไม่ เป็นเรื่องที่ศาลจะต้องตัดสิน โดยคำนึงถึงพยานหลักฐานที่ปรากฏต่อศาล ในกรณีปัจจุบัน JC’s firm เป็นผู้อุทธรณ์ได้ล้มเหลวในการทำเช่นนั้น จึงเป็นการได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเงินในบัญชีธนาคารทั้งสองเป็นรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เงินจะถูกริบ

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า AMLATFPUAA กำหนดกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดในการริบทรัพย์สินส่วนที่เป็นรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าจะมีการอนุญาตให้บุคคลภายนอกผู้สุจริตโต้แย้งคำสั่งริบทรัพย์สินของพวกเขาได้ แต่สิทธิดังกล่าวก็ยากที่จะบังคับใช้ ซึ่งจนถึงทุกวันนี้ยังไม่มีผู้กล่าวอ้างสิทธิคนใดประสบความสำเร็จในการโต้แย้งคำสั่งริบทรัพย์สิน[643]

เมื่อทรัพย์สินถูกริบทรัพย์แล้ว มาตรา 58 แห่ง AMLATFPUAA กำหนดให้ทรัพย์สินนั้นจะอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาลโดยเป็นอิสระจากสิทธิ ประโยชน์ หรือภาระผูกพันใดของบุคคลใด เว้นแต่สิทธิ ประโยชน์ หรือภาระผูกพันที่ถือครองโดยผู้ได้มาโดยสุจริตโดยเสียค่าตอบแทนและไม่เป็นโมฆะตามบทบัญญัติกฎหมายนี้ ซึ่งการใด้สิทธิของรัฐบาลนี้ย่อมมีผลโดยไม่ต้องมีการโอน ขนส่ง กระทำทางตราสาร หรือกระทำการใด นอกจากนี้หากบุคคลที่มีภาระผูกพันในทรัพย์สินได้

---

[642] Noor Ismahanum Mohd Ismail v PP (2018) 10 CLJ 597

[643] Rahman, A.A., “An analysis of the forfeiture regime under the anti-money laundering law”, Journal of Money Laundering Control, 25,1, (2022), p. 60.

กล่าวอ้างว่าเขามีภาระผูกพันในฐานะผู้ได้มาโดยสุจริตโดยเสียค่าตอบแทน และภาระผูกพันนั้นไม่เป็นโมฆะตามบทบัญญัติกฎหมายนี้ และรัฐบาลกลางโต้แย้งคำกล่างอ้างนั้น พนักงานอัยการอาจเสนอการอ้างสิทธิต่อศาลสูงให้พิจารณาข้อสงสัย และศาลต้องพิจารณาข้อสงสัยหลังได้จัดให้มีการฟังความจากบุคคลผู้ถือครองภาระผูกพันและรับฟังการชี้แจงของพนักงานอัยการต่อคำให้การใดของผู้ถือครองภาระผูกพันที่อาจได้กระทำต่อศาลมาก่อน[644]

อีกทั้งมาตรา 60 (1) แห่ง AMLATFPUAA กำหนดว่า “ไม่ว่าเวลาใดก่อนมีการริบทรัพย์ตามกฎหมายนี้ เมื่อทรัพย์สินถูกยึดไว้ตามกฎหมายนี้ พนักงานสอบสวนที่มิใช่พนักงานสอบสวนผู้ทำการยึดโดยได้รับอนุญาตจากพนักงานอัยการ สามารถปล่อยคืนทรัพย์สินนั้นแก่บุคคลที่พนักงานอัยการเห็นว่ามีสิทธิโดยชอบด้วยฎหมายในทรัพย์สิน หากพนักงานอัยการฟังได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นใด และในกรณีดังกล่าวทั้งเจ้าพนักงานที่ทำการยึดและรัฐบาลกลาง หรือบุคคลอื่นที่กระทำการในนามของรัฐบาลกลาง ไม่ต้องรับผิดในการดำเนินการใดที่ทำไปหากการยึดและปล่อยนั้นเป็นไปโดยสุจริต”[645] และมาตรา 60 (3) ให้พนักงานอัยการอาจให้แนวทางใด ๆ ที่เป็นเป็นส่วนช่วยหรือผลสืบเนื่อง หรือที่อาจจำเป็นสำหรับการดำเนินการปล่อยคืนทรัพย์สินได้สำเร็จเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมาตรา 60 (1)[646]

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า มาตรการริบทรัพย์เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียตาม AMLATFPUAA กำหนดวิธีการดำเนินการริบทรัพย์ไว้โดยเฉพาะ ไม่ได้นำกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมดังเช่นกฎหมายไทย ดังจะเห็นได้จากที่ AMLATFPUAA กำหนดวิธีการดำเนินการริบทรัพย์ไว้โดยเฉพาะ โดยให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อผู้พิพากษาศาลสูง (มาตรา 56) และยังกำหนดวิธีการเฉพาะตามมาตรา 61 กำหนดให้

---

[644] Section 58 of AMLATFPUAA

[645] Section 60 (1) of AMLATFPUAA “Where property has been seized under this Act, an investigating officer other than the investigating officer who effected the seizure, may at any time before it is forfeited under this Act, with the consent of the Public Prosecutor release such property to such person as the Public Prosecutor determines to be lawfully entitled to the property if the Public Prosecutor is satisfied that such property is not liable to forfeiture under this Act or otherwise required for the purpose of any proceedings under the Act, or for the purpose of any prosecution under any other law, and in such event neither the officer effecting the seizure, nor the Federal Government, or any person acting on behalf of the Federal Government, shall be liable to any proceedings by any person if the seizure and release had been effected in good faith.”

[646] Section 60 (3) of AMLATFPUAA

ต้องมีการแจ้งไปยังบุคคลภายนอก และต้องเป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา 61 (2) ที่จะต้องประกาศเผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อแจ้งให้บุคคลภายนอกที่อ้างสิทธิในการมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมาแสดงเหตุที่ไม่ควรริบทรัพย์สินด้วย และกำหนดไว้เป็นพิเศษให้ภาระการพิสูจน์ให้เป็นของบุคคลภายนอกที่จะต้องแสดงให้เห็นว่าพวกเขามีสิทธิทางกฎหมายในทรัพย์สิน AMLATFPUAA ไม่ได้นำกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ เพียงแต่ให้นำมาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งมาใช้ในการพิจารณาพยานหลักฐานเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากที่ AMLATFPUAA กำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในสองลักษณะ คือ มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญาเมื่อมีการฟ้องคดีอาญาบัญญัติภายใต้มาตรา 55 และมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งแม้ไม่มีการฟ้องคดีอาญาต่อจำเลยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดบัญญัติภายใต้มาตรา 56 ซึ่งทั้งมาตรการตามมาตรา 55 และมาตรา 56 ทั้งสองลักษณะกฎหมายกำหนดให้ศาลใช้มาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งเป็นมาตรฐานการพิสูจน์ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสาระสำคัญหรือเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ กล่าวคือ กำหนดให้ใช้มาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งไม่ว่าจะเป็นมาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา (มาตรา 55) หรือมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (มาตรา 56)

การดำเนินมาตรการริบทรัพย์เพื่อปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียนั้น พนักงานอัยการต้องตั้งฐานความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ตามมาตรา 4 (1) AMLATFPUAA และต้องพิสูจน์ว่าทรัพย์สินที่จะริบนั้นตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 เงื่อนไข คือ 1. เป็นสาระสำคัญหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย 2. เป็นทรัพย์สินจากการก่อการร้าย 3. เป็นรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย และ 4. เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ซึ่งหากพนักงานอัยการสามารถพิสูจน์องค์ประกอบทั้งสองประการได้ตามมาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่ง คือ การชั่งน้ำหนักความเป็นไปได้ (the balance of probabilities) แล้ว ภาระการพิสูจน์อื่น ๆ จะถูกผลักให้ฝ่ายจำเลยต้องมีหน้าที่นำสืบ เช่น การพิจารณาว่าเป็นผู้ได้มาโดยสุจริตโดยเสียค่าตอบแทนในทรัพย์สินนั้น หรือการกล่าวอ้างของบุคคลภายนอกผู้สุจริต

4.4 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

สาธารณรัฐฝรั่งเศสให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นอย่างมากในฐานะที่เป็นประเทศกลุ่มผู้ก่อตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force: FATF) ซึ่งเป็นองค์กรความร่วมมือระหว่างรัฐบาลจัดตั้งขึ้นโดยที่ประชุมสุดยอดกลุ่มประเทศ G7 ในปี พ.ศ. 2532 ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม ปัญหาการฟอกเงินยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในสาธารณรัฐฝรั่งเศสแม้จะมีระบบป้องกันการฟอกเงิน (AML) ที่ดีและครอบคลุมก็ตาม โดยวิธีการฟอกเงินทั่วไปในสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้แก่ การใช้เงินฝากธนาคาร การทำธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศและทองคำแท่ง การทำธุรกรรมผ่านเครือข่ายขององค์กร และการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ โรงแรม และงานศิลปะ

ในเบื้องต้นสิ่งที่ต้องทำความเข้าใจ คือสาธารณรัฐฝรั่งเศสมิได้มีการบัญญัติกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติฟ้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทย การศึกษาทำความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสาธารณรัฐฝรั่งเศสจะต้องศึกษาเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายสามฉบับหลัก ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา (Code pénal) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code de procédure penal) และประมวลกฎหมายการเงินและการคลัง (Code monétaire et financier) ดังนั้น การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศสจึงไม่ใช่การศึกษารายละเอียดไปที่กฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่จำเป็นที่จะต้องศึกษากฎหมายอื่นควบคู่กันไปด้วย ดังนั้น เพื่อความสะดวกต่อการศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาในส่วนนี้จึงขอแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความผิดฐานฟอกเงิน และมาตรการในเชิงป้องกันการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

4.4.1 การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

กฎหมายอาญาสาธารณรัฐฝรั่งเศสเรียกการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวว่า “การกระทำความผิดฐานฟอกขาว” (Le blanchiment[647]) แทนที่จะเรียกว่า “การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน” (Le blanchiment d’argent) เนื่องจากบทบัญญัติเรื่องการกระทำความผิดฐานฟอกขาวในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมิได้จำกัดวัตถุแห่งการกระทำที่หมายถึง “เงิน” แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพื่อให้

[647] คำว่า Le blanchiment หมายถึง การฟอกขาว หรือการทำให้ขาวขึ้น หรือ การทำให้สะอาดขึ้น

เกิดความง่ายต่อการทำความเข้าใจในงานวิจัยชิ้นนี้จะขอเรียกฐานการกระทำความผิดดังกล่าวว่า “การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

4.4.1.1 ความผิดฐานฟอกเงิน

สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้กำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงินครั้งแรกในปี ค.ศ.1987 อย่างไรก็ตาม เนื้อหาในกฎหมายฉบับดังกล่าวมีขอบเขตการใช้ที่จำกัดเนื่องจากจะเป็นการใช้เฉพาะการกระทำความผิดฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเท่านั้น[648] ต่อมาในปี ค.ศ.1988 ประมวลกฎหมายศุลกากรได้มีการแก้ไขเพื่อขยายขอบเขตการใช้ความผิดฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ เช่น การกระทำที่เกี่ยวกับการค้าอาวุธ วัตถุระเบิดและอุปกรณ์สงคราม การฉ้อโกงทางการเงินในสหภาพยุโรป และในปี ค.ศ.1996 ช่วงที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการแก้ไขกฎหมายอาญาครั้งใหญ่ซึ่งส่งผลสำคัญต่อการกำหนดความผิดฐานฟอกเงินมาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากได้มีการแก้ไขกฎหมายอาญาโดยกำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นการกระทำความผิดอาญาฐานหนึ่ง โดยให้ถือเป็นการกระทำความผิดหมวดหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญาโดยนำมาใช้อย่างเป็นการทั่วไปและกว้างขวางมากขึ้น[649] โดยไม่ต้องยึดติดว่าองค์ประกอบในความผิดฐานฟอกเงินจะต้องเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานในเรื่องใดอีกต่อไป กฎหมายกำหนดแต่เพียงว่าการกระทำความผิดแรกเริ่มที่นำมาสู่กระบวนการฟอกเงินจะต้องเป็นการกระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือการกระทำความผิดระดับกลาง (Délit) เท่านั้น ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าการกระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือการกระทำความผิดระดับกลาง (Délit) ที่กฎหมายกำหนดมิได้มีอยู่แต่เพียงในประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้นยังรวมถึงความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือที่กระทำความผิดระดับกลาง (Délit) ในกฎหมายอื่น เช่น ประมวลศุลกากร หรือประมวลรัษฎากร ลักษณะพิเศษประการหนึ่งของความผิดฐานฟอกเงินที่มีลักษณะคล้ายกับการกระทำความผิดฐานรับของโจร (Recel) กล่าวคือ เป็นการกระทำความผิดต่อเนื่องจากความผิดอื่น โดยจะต้องมีการกระทำความผิดหลักหรือความผิดแรกเริ่มเสียก่อน (Délit principal หรือ Délit d’origine) แล้วจึงจะมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินที่เป็นการกระทำความผิดที่เป็นผลต่อเนื่องตามมา[650]

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสบัญญัติให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญาฐานหนึ่งโดยจัดอยู่ในระดับความผิดระดับกลาง (Délit) ถูกบัญญัติไว้ในส่วนของลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ (มาตรา 324-1 ถึง 324-9) โดยกฎหมายได้ให้นิยามของ

---

[648] Code de la santé publique, article L-627

[649] Michel VERON, Droit pénal special, (2017), P.391

[650] Jean PRADEL et Michel DANTI-JUAN, Droit pénal special, 7 édition, (2017), p.607.

การกระทำที่เป็นการฟอกเงิน หมายถึง การกระทำการใด ๆ ที่เป็นการช่วยเหลือให้ความสะดวกไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อทำให้เห็นถึงที่มาของทรัพย์สินหรือรายได้ของผู้ที่กระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือที่กระทำความผิดระดับกลาง (Délit) อันเป็นเท็จ นอกจากนั้น ยังรวมถึงการกระทำการใดๆ ที่เป็นการเก็บรักษา ปกปิด หรือแปรสภาพ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือความผิดระดับกลาง (Délit) ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยทางตรงหรือทางอ้อม

โดยทั่วไปผู้กระทำผิดฐานฟอกเงินมีระวางโทษจำคุก 5 ปี และปรับ 375,000 ยูโร[651] ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินมีลักษณะการกระทำความผิดอยู่เป็นประจำหรือโดยอาศัยประโยชน์จากการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น เจ้าหน้าที่ธนาคาร เจ้าหน้าที่กองทุน หรือเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดมีระวางโทษจำคุก 10 ปี และปรับ 750,000 ยูโร[652] ศาลมีอำนาจกำหนดโทษปรับให้สูงขึ้นได้ แต่ไม่เกินครึ่งหนึ่งของมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน[653] และโดยการพยายามกระทำความผิดใดๆ ในหมวดความผิดฐานฟอกเงินนี้ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น[654] โดยการกระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งเป็นความผิดระดับกลาง มีอายุความทั่วไปในการดำเนินคดี 6 ปี นับแต่วันที่ได้กระทำความผิด[655]

---

[651] Code pénal, article 324-1 “Le blanchiment est le fait de faciliter, par tout moyen, la justification mensongère de l'origine des biens ou des revenus de l'auteur d'un crime ou d'un délit ayant procuré à celui-ci un profit direct ou indirect.

Constitue également un blanchiment le fait d'apporter un concours à une opération de placement, de dissimulation ou de conversion du produit direct ou indirect d'un crime ou d'un délit.

Le blanchiment est puni de cinq ans d'emprisonnement et de 375 000 euros d'amende”

[652] Code pénal, article 324-2 “Le blanchiment est puni de dix ans d'emprisonnement et de 750 000 euros d'amende :

1° Lorsqu'il est commis de façon habituelle ou en utilisant les facilités que procure l'exercice d'une activité professionnelle ;

2° Lorsqu'il est commis en bande organisée.

[653] Code pénal, article 324-3 “Les peines d'amende mentionnées aux articles 324-1 et 324-2 peuvent être élevées jusqu'à la moitié de la valeur des biens ou des fonds sur lesquels ont porté les opérations de blanchiment.”

[654] Code pénal, article 324-6 “La tentative des délits prévus à la présente section est punie des mêmes peines”

[655] Code de procédure pénal, article 8 “L'action publique des délits se prescrit par six années révolues à compter du jour où l'infraction a été commise”

หากการกระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือความผิดระดับกลาง (Délit) ที่เป็นการกระทำความผิดหลักหรือความผิดแรกเริ่ม (Délit principal หรือ Délit d'origine) มีระวางประเภทโทษที่เป็นการจำกัดเสรีภาพสูงกว่าระวางโทษจำคุกในความผิดฐานฟอกเงินแล้ว ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษเดียวกับผู้กระทำความผิดหลักหรือความผิดแรกเริ่มด้วย อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลักหรือความผิดแรกเริ่มต้องรับโทษสูงขึ้นด้วยเหตุฉกรรจ์ใด ให้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินรับโทษไม่เกินไปกว่าเท่าที่ตนทราบเท่านั้น[656] โดยกฎหมายยังกำหนดให้สามารถลงโทษอื่นๆ ต่อผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้อีกด้วยนอกจากโทษหลักที่บัญญัติไว้เป็นการทั่วไปแล้ว

4.4.1.2 โทษสำหรับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้จำแนกโทษออกเป็นโทษสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาและโทษสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคล

1) ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดา ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่าผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษจำคุก 5 ปี และปรับ 375,000 ยูโร นอกจากโทษดังกล่าวแล้ว ศาลอาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องรับโทษเสริม (La peine complémentaire)[657] เช่น การห้ามประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การห้าม

---

[656] Code pénal, article 324-4 "Lorsque le crime ou le délit dont proviennent les biens et les fonds sur lesquels ont porté les opérations de blanchiment est puni d'une peine privative de liberté d'une durée supérieure à celle de l'emprisonnement encouru en application des articles 324-1 ou 324-2, le blanchiment est puni des peines attachées à l'infraction dont son auteur a eu connaissance et, si cette infraction est accompagnée de circonstances aggravantes, des peines attachées aux seules circonstances dont il a eu connaissance"

[657] Code pénal, article 324-7 "Les personnes physiques coupables des infractions définies aux articles 324-1 et 324-2 encourent également les peines complémentaires suivantes :

1° L'interdiction, suivant les modalités prévues par l'article 131-27, soit d'exercer une fonction publique ou d'exercer l'activité professionnelle ou sociale dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de laquelle l'infraction a été commise, cette interdiction étant définitive ou provisoire dans le cas prévu à l'article 324-2 et pour une durée de cinq ans au plus dans le cas prévu à l'article 324-1, soit d'exercer une profession commerciale ou industrielle, de diriger, d'administrer, de gérer ou de contrôler à un titre quelconque, directement ou indirectement, pour son propre compte ou pour le compte d'autrui, une entreprise commerciale ou industrielle ou une société commerciale. Ces interdictions d'exercice peuvent être prononcées cumulativement ;

2° L'interdiction de détenir ou de porter, pour une durée de cinq ans au plus, une arme soumise à autorisation ;

ครอบครองอาวุธ การห้ามสั่งจ่ายเช็ค การให้ระงับหรือยกเลิกใบอนุญาตขับขี่ การริบยานพาหนะของผู้กระทำความผิด การริบอาวุธของผู้กระทำความผิด การริบสิ่งของที่มีไว้ใช้หรือเพื่อใช้ในการกระทำความผิด การห้ามใช้สิทธิตามกฎหมายบางประการ การห้ามเข้าบางพื้นที่ การห้ามออกนอกราชอาณาจักร การให้ริบทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์ที่สามารถแบ่งได้หรือแบ่งไม่ได้ก็ตามเว้นแต่ในกรณีที่ทรัพย์นั้นจะเป็นของผู้อื่นที่สุจริต นอกจากนั้น หากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลสัญชาติอื่นที่ไม่ใช่สัญชาติฝรั่งเศส ให้ศาลมีคำสั่งห้ามให้ผู้กระทำความผิดเข้ามาในราชอาณาจักรฝรั่งเศสตลอดไปหรือจะกำหนดให้มีระยะเวลาสูงสุดถึง 10 ปีก็ได้[658]

2) ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคล ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 324-9 กำหนดให้นิติบุคคลอาจต้องรับผิดในความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาได้[659] ทั้งนี้ ในส่วนของระวางโทษปรับสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลกฎหมายกำหนดให้มี

3° L'interdiction, pour une durée de cinq ans au plus, d'émettre des chèques autres que ceux qui permettent le retrait de fonds par le tireur auprès du tiré ou ceux qui sont certifiés et d'utiliser les cartes de paiement ;

4° La suspension, pour une durée de cinq ans au plus, du permis de conduire, cette suspension pouvant être limitée à la conduite en dehors de l'activité professionnelle ;

5° L'annulation du permis de conduire avec l'interdiction de solliciter la délivrance d'un nouveau permis pendant cinq ans au plus ;

6° La confiscation d'un ou plusieurs véhicules appartenant au condamné ;

7° La confiscation d'une ou plusieurs armes dont le condamné est le propriétaire ou dont il a la libre disposition ;

8° La confiscation de la chose qui a servi ou était destinée à commettre l'infraction ou de la chose qui en est le produit, à l'exception des objets susceptibles de restitution et sous réserve du dernier alinéa de l'article 131-21 ;

9° L'interdiction, suivant les modalités prévues aux articles 131-26 et 131-26-1, des droits civiques, civils et de famille ;

10° L'interdiction de séjour suivant les modalités prévues par l'article 131-31 ;

11° L'interdiction, pour une durée de cinq ans au plus, de quitter le territoire de la République ;

12° La confiscation de tout ou partie des biens du condamné ou, sous réserve des droits du propriétaire de bonne foi, dont il a la libre disposition, quelle qu'en soit la nature, meubles ou immeubles, divis ou indivis”

[658] Code pénal, article 324-8 “L'interdiction du territoire français peut être prononcée dans les conditions prévues par l'article 131-30, soit à titre définitif, soit pour une durée de dix ans au plus, à l'encontre de tout étranger coupable de l'une des infractions définies aux articles 324-1 et 324-2.”

[659] Code pénal, article 324-9 “Les personnes morales déclarées responsables pénalement, dans les conditions prévues par l'article 121-2, des infractions définies aux articles 324-1 et 324-2 encourent, outre

ระวางโทษปรับเป็น 5 เท่าของโทษปรับที่กำหนดไว้สำหรับบุคคลธรรมดาในความผิดนั้น ๆ[660] นอกเหนือไปจากโทษดังกล่าวแล้ว ศาลอาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลต้องรับโทษเสริม (Les peines complémentaires) สำหรับนิติบุคคล เช่น การยุบกิจการ การห้ามประกอบวิชาชีพเป็นการชั่วคราวหรือถาวร การให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศาล การปิดสถานประกอบกิจการ การห้ามเข้าประมูลงานของทางราชการเป็นการชั่วคราวหรือถาวร การห้ามประกาศต่อสาธารณะเพื่อระดมทุน การห้ามสั่งจ่ายเช็ค การให้ประกาศคำพิพากษาของศาลเพื่อให้สาธารณะชนได้รับรู้ การห้ามครอบครองสัตว์หรือ ห้ามรับการช่วยเหลือใดๆ จากรัฐหรือจากเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการบริการสาธารณะ[661] นอกจากนั้น ให้ริบทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้กระทำความผิดไม่ว่า

---

l'amende suivant les modalités prévues par l'article 131-38, les peines prévues par l'article 131-39 ainsi que la confiscation de tout ou partie de leurs biens ou, sous réserve des droits du propriétaire de bonne foi, de ceux dont elles ont la libre disposition, quelle qu'en soit la nature, meubles ou immeubles, divis ou indivis.”

L'interdiction mentionnée au 2° de l'article 131-39 porte sur l'activité dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de laquelle l'infraction a été commise.

[660] Code pénal, article 131-38 “Le taux maximum de l'amende applicable aux personnes morales est égal au quintuple de celui prévu pour les personnes physiques par la loi qui réprime l'infraction.

Lorsqu'il s'agit d'un crime pour lequel aucune peine d'amende n'est prévue à l'encontre des personnes physiques, l'amende encourue par les personnes morales est de 1 000 000 euros”

[661] Code pénal, article 131-39 “Lorsque la loi le prévoit à l'encontre d'une personne morale, un crime ou un délit peut être sanctionné d'une ou de plusieurs des peines suivantes :

1° La dissolution, lorsque la personne morale a été créée ou, lorsqu'il s'agit d'un crime ou d'un délit puni en ce qui concerne les personnes physiques d'une peine d'emprisonnement supérieure ou égale à trois ans, détournée de son objet pour commettre les faits incriminés ;

2° L'interdiction, à titre définitif ou pour une durée de cinq ans au plus, d'exercer directement ou indirectement une ou plusieurs activités professionnelles ou sociales ;

3° Le placement, pour une durée de cinq ans au plus, sous surveillance judiciaire ;

4° La fermeture définitive ou pour une durée de cinq ans au plus des établissements ou de l'un ou de plusieurs des établissements de l'entreprise ayant servi à commettre les faits incriminés ;

5° L'exclusion des marchés publics à titre définitif ou pour une durée de cinq ans au plus ;

6° L'interdiction, à titre définitif ou pour une durée de cinq ans au plus, de procéder à une offre au public de titres financiers ou de faire admettre ses titres financiers aux négociations sur un marché réglementé ;

7° L'interdiction, pour une durée de cinq ans au plus, d'émettre des chèques autres que ceux qui permettent le retrait de fonds par le tireur auprès du tiré ou ceux qui sont certifiés ou d'utiliser des cartes de paiement ;

8° La peine de confiscation, dans les conditions et selon les modalités prévues à l'article 131-21 ;

9° L'affichage de la décision prononcée ou la diffusion de celle-ci soit par la presse écrite, soit par tout moyen de communication au public par voie électronique ;

จะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์ที่สามารถแบ่งได้หรือแบ่งไม่ได้ก็ตาม เว้นแต่กรณีที่ทรัพย์นั้นเป็นของผู้อื่นที่สุจริตเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาด้วยได้

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การกระทำความผิดฐานฟอกเงินในกฎหมายอาญาฝรั่งเศสถือเป็นความผิดอาญาฐานหนึ่งซึ่งผู้กระทำความผิดอาจเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล และโทษที่จะนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดก็มีความหลากหลายทั้งโทษหลัก โทษเสริม หรือโทษแทนที่ขึ้นอยู่กับว่าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล อนึ่ง ในบรรดาโทษทั้งหลายที่ใช้สำหรับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โทษริบทรัพย์ถือเป็นโทษที่มีประสิทธิภาพและสามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้ดีชนิดหนึ่ง

4.4.2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความผิดฐานฟอกเงิน

4.4.2.1 ขั้นตอนในการดำเนินคดี

1) ขั้นตอนในชั้นสอบสวน ข้อแตกต่างในเบื้องต้นของการดำเนินการชั้นสอบสวนในสาธารณรัฐฝรั่งเศสกับประเทศไทยคือ สาธารณรัฐฝรั่งเศสมิได้มีการแยกกระบวนการสอบสวนและฟ้องร้องออกจากกันอย่างชัดเจนเช่นเดียวกับประเทศไทย การดำเนินการในชั้นสอบสวนและฟ้องร้องของสาธารณรัฐฝรั่งเศสโดยทั่วไปอยู่ในส่วนเดียวกันที่เรียกว่า “ชั้นเตรียมคดี” (La phase préparatoire) ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานอัยการซึ่งจะเป็นผู้กำหนดทิศทางการสอบสวนของพนักงานสอบสวนอีกชั้นหนึ่ง

ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดฐานหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ดังนั้น รูปแบบการดำเนินคดีจะเป็นไปตามรูปแบบการดำเนินคดีอาญาทั่วไป พนักงานสอบสวน หรือผู้พิพากษาไต่สวน (Juge d’instruction) จะเป็นผู้ทำหน้าที่สอบสวนแล้วแต่กรณี

10° La confiscation de l'animal ayant été utilisé pour commettre l'infraction ou à l'encontre duquel l'infraction a été commise ;

11° L'interdiction, à titre définitif ou pour une durée de cinq ans au plus, de détenir un animal ;

12° L'interdiction, pour une durée de cinq ans au plus de percevoir toute aide publique attribuée par l'Etat, les collectivités territoriales, leurs établissements ou leurs groupements ainsi que toute aide financière versée par une personne privée chargée d'une mission de service public.

La peine complémentaire de confiscation est également encourue de plein droit pour les crimes et pour les délits punis d'une peine d'emprisonnement d'une durée supérieure à un an, à l'exception des délits de presse.

Les peines définies aux 1° et 3° ci-dessus ne sont pas applicables aux personnes morales de droit public dont la responsabilité pénale est susceptible d'être engagée. Elles ne sont pas non plus applicables aux partis ou groupements politiques ni aux syndicats professionnels. La peine définie au 1° n'est pas applicable aux institutions représentatives du personnel.

โดยได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากหน่วยงานข่าวกรองทางการเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (TRACFIN) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญและมีข้อมูลรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report – STR) จากสถาบันการเงินต่าง ๆ ในเชิงลึกเป็นจำนวนมาก

เมื่อเข้าสู่กระบวนการสอบสวนกฎหมายฝรั่งเศสให้อำนาจพนักงานสอบสวน ในการควบคุมตัว (Garde à vue) ผู้ต้องหาเพื่อการสอบสวนที่สถานีตำรวจได้เป็นเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่พนักงานสอบสวนได้มีการแจ้งเป็นอย่างทางการต่อผู้นั้นว่าผู้นั้นถูกควบคุมตัว อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาดังกล่าวสามารถขอขยายได้อีก 24 ชั่วโมง ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า เป็นการกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป และการขอขยายระเวลาจะต้องระบุถึงเหตุผลและความจำเป็น เช่น ป้องกันผู้ต้องหาหลบหนี ป้องกันผู้ต้องหายุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือกดดันพยานหรือผู้เสียหาย ทั้งนี้ การขอขยายระยะเวลาการควบคุมตัวจะมีการไต่สวนที่ศาลหรือผ่านระบบการประชุมทางจอภาพและเสียงโดยพนักงานอัยการหรือผู้พิพากษาไต่สวน (Juge d'instruction) ซึ่งจะเป็นผู้มีคำสั่งอนุญาตแล้วแต่กรณี[662] อย่างไรก็ตาม สำหรับความผิดร้ายแรง เช่น การค้ายาเสพติด การก่อการร้าย อาจขอขยายระยะเวลาได้ถึง 72 ชั่วโมง หรือ 96 ชั่วโมง หรือสูงสุดถึง 144 ชั่วโมงแล้วแต่กรณี โดยการขอขยายระยะเวลาการควบคุมตัวในกรณีนี้จะมีการไต่สวนที่ศาลหรือผ่านระบบการประชุมทางจอภาพและเสียงโดยผู้พิพากษาไต่สวน (Juge d'instruction) หรือผู้พิพากษาแห่งเสรีภาพและการกักขัง (Juge des libertés et de la detention) ซึ่งจะเป็นผู้มีคำสั่งอนุญาตแล้วแต่กรณี

การค้นสถานที่ (Perquisition)[663] เป็นมาตรการรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในการสอบสวนเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานที่อยู่ในสถานที่ ซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าวอาจจะอยู่ทั้งในรูปแบบเอกสาร วัตถุ หรือในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถานที่ที่ถูกค้นอาจเป็นที่พักของผู้ต้องสงสัย ที่พักผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือที่พักของพยานก็ได้ สถานที่ดังกล่าวรวมไปถึงบริษัท สำนักงานต่าง ๆ รวมถึงสถานที่ที่ให้บริการประชาชนทั่วไปได้ เนื่องจากการค้นสถานที่เป็นมาตรการที่กระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนบุคคลอย่างรุนแรง ดังนั้น การใช้มาตรการดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมาย เช่น ระยะเวลาในการค้นที่จะต้องกระทำระหว่าง 6 นาฬิกาถึง 21 นาฬิกา เว้นแต่ เป็นกรณีที่การค้นได้เริ่มก่อน 21 นาฬิกาและยังค้นไม่เสร็จ เพื่อเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจในการตรวจค้นสถานที่ กฎหมายกำหนดให้เจ้าของสถานที่ดังกล่าวจะต้องอยู่ในขณะที่ทำการค้นหรือส่งตัวแทนมาหรือพยานบุคคลสองคนที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีให้ช่วยเป็นพยานในการตรวจค้น

---

[662] Code de procédure pénal, article 63

[663] Code de procédure pénale, articles 53 à 74-2

การยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว (Saisie pénale) เป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ในชั้นสอบสวน โดยเป็นมาตรการที่กฎหมายให้อำนาจในการยึดทรัพย์สินของผู้ต้องหา ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือ นิติบุคคลไว้เป็นการชั่วคราว บุคคลที่สามารถยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายคดี พนักงานอัยการ ผู้พิพากษาไต่สวน หรือผู้พิพากษาแห่งเสรีภาพและการกักขัง ขึ้นอยู่กับประเภทสำนวนการสอบสวนแล้วแต่กรณี กฎหมายกำหนดให้สามารถยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้หลายกรณี เช่น ให้ยึดอาวุธหรือเครื่องมือที่ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด ให้ยึดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทั้งในทางตรงและในทางอ้อม[664] ให้ยึดเอกสาร บันทึก ข้อมูล หรือวัตถุต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพิสูจน์ความจริงของการกระทำความผิด[665] นอกจากนั้น กฎหมายยังให้อำนาจในการยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวสำหรับทรัพย์สินที่อาจถูกโทษริบทรัพย์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้[666] อาจกล่าวได้ว่าเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนกฎหมายฝรั่งเศสให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการยึดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้เป็นการชั่วคราวเพื่อประโยชน์และเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ไม่ว่าจะเป็นการยึดทรัพย์สินเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน หรือยึดทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักประกันสำหรับโทษริบทรัพย์เพื่อศาลพิพากษา หรือยึดทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ ทั้งนี้ สามารถยึดทรัพย์สินได้ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินที่มีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง ทรัพย์สินที่แบ่งได้หรือแบ่งไม่ได้ ทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศหรือในต่างประเทศ ทั้งนี้ การยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว (Saisie pénale) อาจเป็นการดำเนินการต่อตัวทรัพย์สินโดยตรง หรืออาจเป็นเพียงคำสั่งในทางกฎหมายก็ได้ ในกรณีที่มีการยึดทรัพย์สินต่อตัวทรัพย์โดยตรง ทรัพย์สินดังกล่าวจะถูกส่งไปให้หน่วยงาน AGRASC[667] ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญา เมื่อ AGRASC ได้รับทรัพย์สินมาแล้วจะมีหน้าที่ในการเก็บรักษา อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีที่มีความจำเป็นกฎหมายให้อำนาจ AGRASC ในการทำลายทรัพย์สินดังกล่าว หรือให้อำนาจในการขายทรัพย์สินดังกล่าวก่อนมีคำพิพากษาได้ หากทรัพย์สินดังกล่าวไม่มีประโยชน์ในการพิสูจน์ความจริงในคดีอีกต่อไปแล้ว และการเก็บรักษาไว้มีแต่จะทำให้ลดมูลค่าลง หรือเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ โดยเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินจะถูกส่งเข้าคลังของรัฐ ในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้ถูกส่งให้ AGRASC เจ้าของทรัพย์สินจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาเอง และให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในบังคับของกฎหมายจนกว่าจะมีคำสั่งให้เพิกถอนการยึดทรัพย์สินชั่วคราว หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาโทษริบทรัพย์แทนการยึดทรัพย์สินชั่วคราว ในระหว่างการยึดทรัพย์สินชั่วคราวและทรัพย์สินดังกล่าวมิได้มีปัญหาเรื่องการโต้แย้งความเป็นเจ้าของ

---

[664] Code de procédure pénale, articles 54

[665] Code de procédure pénale, articles 56

[666] Code pénal, articles 131-21

[667] ดูรายละเอียดในหัวข้อ “หน่วยงานที่รับผิดชอบ”

กรรมสิทธิ์กันอยู่ กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้

2) ขั้นตอนการฟ้องคดี การฟ้องคดีความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส กฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการ (Procureur de la République) ทำหน้าที่เป็นผู้ฟ้องคดีเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป อย่างไรก็ตาม คดีที่เกี่ยวข้องกับการเงินที่ซับซ้อนหรือมีมูลค่าสูง พนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีการเงินระดับชาติ (Parquet National Financier หรือ PNF)[668] จะเป็นผู้รับผิดชอบในการฟ้องคดี แต่มีข้อสังเกตว่า นับแต่สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้จัดตั้งพนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีการเงินระดับชาติ (PNF) ขึ้นมาประกอบกับการอนุวัติกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่มีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการอย่างเป็นอิสระจากองค์กรฝ่ายบริหาร ส่งผลให้ปริมาณคดีที่ถูกดำเนินการโดยหน่วยงานดังกล่าวเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ในขณะที่ทรัพยากรของหน่วยงานดังกล่าว ยังคงมีไม่เพียงพอที่จะสามารถจัดการกับปัญหาหรือดำเนินการในส่วนของคำร้องขอความร่วมมือทางกฎหมายได้อย่างเหมาะสม จากข้อมูลที่ปรากฏช่วงปี ค.ศ.2023[669] พบว่าหน่วยงานดังกล่าวประกอบไปด้วยพนักงานอัยการจำนวน 19 คน ผู้เชี่ยวชาญ 7 คนที่คัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีอากร ด้านกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนด้านกฎหมายเกี่ยวกับการบัญชี ด้านกฎหมายตลาดหลักทรัพย์ ด้านกฎหมายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิเคราะห์ทางด้านการเงิน และผู้เชี่ยวชาญด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนั้นยังประกอบไปด้วยนักกฎหมายผู้ช่วย (Juriste assistant) ที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องการริบทรัพย์ 1 คน และเจ้าหน้าที่สำนักงานอีกจำนวน 13 คน

เนื่องจากข้อจำกัดด้านจำนวนทรัพยากรบุคคลของพนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีการเงินระดับชาติ (PNF) กับสัดส่วนกับปริมาณคดีที่มีจำนวนมากและมีความซับซ้อนสูงทำให้สำนวนการสอบสวนส่วนใหญ่ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของพนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีการเงินระดับชาติ (PNF) จะถูกดำเนินการโดยหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องต่างๆ[670] ได้แก่

(1) สำนักงานกลางต่อต้านการคอร์รัปชั่นและการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงินและภาษี (Office central de lutte contre la corruption et les infractions

---

[668] จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายฉบับที่ 2013-1117 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2013 โดยให้ พนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีการเงินระดับชาติ (Parquet National Financier) หรือ PNF มีอำนาจในการฟ้องคดีพิเศษซึ่งมีเขตอำนาจทั่วอาณาจักรสาธารณรัฐฝรั่งเศส ในส่วนที่เกี่ยวกับคดีที่มีความซับซ้อนซึ่งเป็นความผิดทางเศรษฐกิจหรือความผิดทางการเงิน หรือความผิดเกี่ยวกับภาษี (การคอร์รัปชั่น, การฉ้อโกงภาษี)

[669] L'équipe du PNF. [Online]. Available from: https://www.tribunal-de-paris.justice.fr/75/lequipe-du-pnf [2024, April 9].

[670] Organization. [Online]. Available from: https://www.tribunal-de-paris.justice.fr/75/organization [2024, April 9].

financières et fiscales หรือ OCLCIFF) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม ค.ศ.2013 โดยมีการแบ่งโครงสร้างภายในออกเป็น 2 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มรับผิดชอบในส่วนความผิดเกี่ยวกับภาษี (La Brigade Nationale de Répression de la Délinquance Fiscale หรือ BNRDF) และกลุ่มรับผิดชอบในส่วนความผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชั่นและความผิดทางการเงิน (Brigade Nationale de Lutte contre la Corruption et la Criminalité Financière หรือ BNLCF)

(2) สำนักงานตำรวจประจำกรุงปารีส (Préfecture de police de Paris)

(3) สำนักงานสอบสวนศุลกากร (Service national de la douane judiciaire หรือ SNDJ)

(4) ตำรวจทหาร (Gendarmerie) หรือ ตำรวจฝ่ายคดี (Police judiciaire) ประจำภูมิภาคต่าง ๆ

ตารางที่ 1 สถิติจำนวนผู้ถูกฟ้องและจำนวนผู้ถูกพิพากษาลงโทษ (คน) ในความผิดฐานฟอกเงินระหว่างปี ค.ศ. 2016 ถึง 2020

ความผิดฐานฟอกเงิน / ปี ค.ศ.	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**รวม**
1. จำนวนผู้ถูกฟ้อง	1,330	1,826	1,735	2,005	1,707	8,603
2. จำนวนผู้ถูกพิพากษาลงโทษ	1,037	1,418	1,330	1,546	1,232	6,563
- บุคคลธรรมดา	1,019	1,379	1,304	1,506	1,215	6,324
- นิติบุคคล	18	39	26	40	17	140

ที่มา GAFI [671]

[671] GAFI. Mesures de lutte contre le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme- France, Rapport du quatrième cycle d'évaluations mutuelles. [Online]. Available from: https://www.fatf-gafi.org/fr/publications/evaluationsmutuelles/documents/rem-france-2022.html [2024, April 9].

นอกจากพนักงานอัยการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการฟ้องคดีภายใต้หลักการฟ้องคดีแบบดุลพินิจ (Opportunity Principle) กฎหมายยังให้อำนาจพนักงานอัยการฝรั่งเศสใช้มาตรการทางเลือกแทนการฟ้องคดีได้ซึ่งมีอยู่หลากหลายมาตรการขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิดและภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

มาตรการทางเลือกแทนการฟ้องคดีรูปแบบหนึ่งที่กฎหมายกำหนดให้สามารถนำมาใช้ได้กับความผิดฐานฟอกเงินได้ คือ “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะ” (Convention Judiciaire d’Intérêt Public หรือ CJIP)[672] มาตรการดังกล่าวกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการยื่นข้อเสนอให้กับนิติบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชั่น การฉ้อโกงภาษี การฟอกเงิน หรือการทุจริตต่อหน้าที่ก่อนที่จะมีการฟ้องคดี ข้อเสนอดังกล่าวอาจเป็นมาตรการใดมาตรการหนึ่งหรือหลายมาตรการรวมกันก็ได้ ได้แก่ การที่นิติบุคคลยอมชำระค่าปรับให้รัฐในจำนวนค่าปรับไม่เกินร้อยละ 30 ของผลประกอบการประจำปีของนิติบุคคลดังกล่าวเฉลี่ยสามปีย้อนหลัง การที่นิติบุคคลยอมเข้าร่วมแผนปรับปรุงแก้ไขระบบควบคุมภายในของนิติบุคคลด้วยค่าใช้จ่ายของตนเองภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของหน่วยงานต่อต้านการคอร์รัปชั่นของฝรั่งเศส (Agence française anticorruption หรือ AFA) มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี การที่นิติบุคคลดังกล่าวอาจต้องชำระค่าปรับเพิ่มเติมเพื่อนำมาเยียวยาความเสียหายในกรณีที่มีผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด ในกรณีที่นิติบุคคลดังกล่าวตอบรับข้อเสนอของพนักงานอัยการ ข้อเสนอดังกล่าวจะถูกส่งให้ศาลพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ ศาลจะเปิดการพิจารณาอย่างเปิดเผยและตรวจสอบว่า กรณีดังกล่าวเหมาะสมที่จะเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยหรือไม่ การดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาต่างๆ กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ การคำนวณค่าปรับถูกต้องหรือไม่

ในกรณีที่ศาลเห็นชอบกับข้อเสนอดังกล่าว นิติบุคคลมีระยะเวลา 10 วันนับแต่วันที่ศาลเห็นชอบในการถอนตัวจากข้อเสนอ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ข้อเสนอที่ศาลเห็นชอบมีผลทันที ในทางตรงกันข้าม หากนิติบุคคลใช้สิทธิในการถอนตัวจากข้อเสนอภายในระยะเวลาก็ให้ข้อเสนอดังกล่าวเป็นอันตกไป ข้อตกลงที่ศาลเห็นชอบจะไม่มีลักษณะเนื้อหาในเชิงลงโทษว่า นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดและไม่ถูกบันทึกลงในแฟ้มประวัติอาชญากรรมแฟ้มที่ 1[673] มีเพียงการเผยแพร่คำแถลงของพนักงานอัยการ และการเผยแพร่เนื้อหาข้อตกลงและจำนวนเงินค่าปรับที่เว็บไซต์ของกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่

---

[672] “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะ” (Convention Judiciaire d’Intérêt Public หรือ CJIP) เป็นมาตรการที่เกิดขึ้นจากกฎหมาย la loi du 9 décembre 2016 relative à la transparence, la lutte contre la corruption et la modernisation de la vie économique (หรือเรียกอีกชื่อว่า กฎหมาย Sapin 2)

[673] สาธารณรัฐฝรั่งเศสจำแนกประวัติอาชญากรรมออกเป็น 3 แฟ้มตามลำดับ โดยแฟ้มที่ 1 จะเป็นแฟ้มที่มีความละเอียดและสมบูรณ์ที่สุด

ศาลไม่เห็นชอบกับข้อเสนอ หรือนิติบุคคลใช้สิทธิในการถอนข้อเสนอ หรือนิติบุคคลไม่ยอมปฏิบัติตามข้อเสนอที่ศาลเห็นชอบแล้ว ก็ให้ข้อเสนอดังกล่าวเป็นอันตกไป และให้พนักงานอัยการกลับไปดำเนินคดีตามขั้นตอนปกติต่อไป สำหรับความผิดฐานฟอกเงินกฎหมายกำหนดให้มีอายุความฟ้องคดี 6 ปีนับแต่วันที่กระทำความผิด

ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดอายุความสะดุดหยุดอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามข้อตกลงไกล่เกลี่ย โดยที่เมื่อนิติบุคคลได้ปฏิบัติตามข้อตกลงครบถ้วนแล้วให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ อย่างไรก็ตาม ไม่ตัดสิทธิผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบที่จะดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง[674]

ตารางที่ 2 ปริมาณจำนวนค่าปรับที่จ่ายให้กับรัฐจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะ (CJIP) ระหว่างปี ค.ศ. 2017 ถึง 2020

CJIP / ปี ค.ศ.	2017	2018	2019	2020	รวม
จำนวนค่าปรับที่จ่ายให้กับรัฐจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะ (ยูโร)	158,000,000	254,080,755	532,600,000	2,087,537,455	3,032,218,210

ที่มา GAFI.[675]

ตัวอย่างคดีที่ได้มีการใช้ “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะ” เพื่อยุติข้อพิพาท คือ คดีที่บริษัท Airbus ได้จ่ายสินบนให้กับประเทศคู่ค้าต่างๆ เพื่อให้จัดซื้อเครื่องบิน Airbus ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2004 ถึง 2016 คดีดังกล่าวเป็นคดีทุจริตขนาดใหญ่เกี่ยวพันกับหลายประเทศ ในส่วนการดำเนินคดีของสาธารณรัฐฝรั่งเศส บริษัท Airbus ได้ยอมรับข้อเสนอจากพนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีการเงิน (Procureur de la République Financier) หรือ PNF ซึ่งต่อมาได้รับความเห็นชอบจากศาลเมื่อวันที่ 29 มกราคม ค.ศ.2020 โดยข้อเสนอดังกล่าวกำหนดให้บริษัท Airbus ต้องจ่ายค่าปรับที่คำนวณจากผลประกอบการของบริษัท Airbus ให้กับ

---

[674] Code de procédure pénale, article 41-1-2

[675] GAFI. Mesures de lutte contre le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme- France, Rapport du quatrième cycle d’évaluations mutuelles. [Online]. Available from: https://www.fatf-gafi.org/fr/publications/evaluationsmutuelles/documents/rem-france-2022.html [2024, April 9].

รัฐบาลฝรั่งเศสจำนวน 1,053,377,113 ยูโรและให้บริษัท Airbus อยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานต่อต้านการคอร์รัปชั่นของฝรั่งเศส (Agence française anticorruption หรือ AFA) มีกำหนดระยะเวลา 3 ปี และให้บริษัท Airbus จ่ายค่าปรับเพิ่มเติมอีกจำนวน 1,029,760,342 ยูโร[676] ในคดีดังกล่าวนอกเหนือจากบริษัท Airbus จะยอมเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะกับรัฐบาลฝรั่งเศสเพื่อยุติคดีอาญาแล้ว บริษัท Airbus ยังเข้าร่วมกระบวนการชะลอการฟ้อง (Deferred Prosecution Agreement หรือ DPA) เพื่อยุติการดำเนินคดีอาญากับ สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา โดยบริษัท Airbus ยินยอมชำระค่าปรับให้กับสหราชอาณาจักรเป็นเงินจำนวน 983,974,311 ยูโร และยินยอมชำระค่าปรับให้กับสหรัฐอเมริกาจำนวน 525,655,000 ยูโร[677]

ทั้งนี้ นับแต่ “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะ”ถูกบัญญัติขึ้นในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาพบว่า มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในหลายด้าน ด้านหนึ่งมาตรการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินคดีในอดีตของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ประสบปัญหาการดำเนินคดีกับนิติบุคคลที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชั่นอย่างมาก เนื่องจากการกระทำความผิดจะมีลักษณะที่ซับซ้อนส่งผลให้ใช้เวลาในการพิจารณาคดีที่ยาวนานรวมทั้ง ในบางครั้งก็ขาดความร่วมมือจากต่างประเทศทำให้ในที่สุดไม่สามารถลงโทษนิติบุคคลที่กระทำความผิดได้ นอกจากนั้น มาตรการนี้ยังมีข้อดีในแง่ที่เปรียบเสมือนเป็นการบังคับให้นิติบุคคลต้องปรับปรุงแก้ไขระบบควบคุมภายในให้ถูกต้องต่อไปด้วย กฎหมายจำกัดให้ใช้มาตรการนี้ได้เฉพาะนิติบุคคลเท่านั้น ดังนั้น ผู้บริหารที่เป็นบุคคลธรรมดาจึงไม่สามารถใช้มาตรการนี้ได้[678] อีกด้านหนึ่งมาตรการนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสหภาพตุลาการ (Le syndicat de la Magistrature) ว่า มาตรการนี้เป็นมาตรการที่เปิดโอกาสให้นิติบุคคลที่กระทำความผิดสามารถ “ซื้อความบริสุทธิ์ได้” และเป็นการเปิดโอกาสให้มีการนำเรื่อง “เจรจาต่อรอง” เข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรม[679]

3) ขั้นตอนในการพิจารณาคดี ในกรณีที่ข้อพิพาทไม่สามารถใช้มาตรการทางเลือกแทนการฟ้องคดีได้ ข้อพิพาทดังกล่าวจะถูกนำเข้าสู่การพิจารณาคดีแบบปกติ สำหรับความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญาที่ถูกจัดอยู่ในประเภทความผิดระดับกลาง (Les Délits)

---

[676] Agence Francaise Anticorruption. [Online]. Available from: https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/2020-02/20200129%20CJIP%20AIRBUS%20sign%C3%A9e.pdf [2024, April 9].

[677] Serious Fraud Office. [Online]. Available from: https://www.sfo.gov.uk/2020/01/31/sfo-enters-into-e991m-deferred-prosecution-agreement-with-airbus-as-part-of-a-e3-6bn-global-resolution/ [2024, April 9]

[678] อย่างไรก็ตาม กฎหมายฝรั่งเศสก็ได้กำหนดให้มีรูปแบบมาตรการทางเลือกแทนการฟ้องคดีที่สามารถใช้ได้กับบุคคลธรรมดาเช่นกัน เช่น มาตรการ Comparution sur reconnaissance préalable de culpabilité (CRPC) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการต่อรองคำรับสารภาพ

[679] Le Monde. [Online]. Available from: https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2018/10/12/le-gouvernement-a-t-il-vraiment-supprime-le-verrou-de-bercy_5368745_4355770.html [2024, April 9].

ดังนั้น ศาลที่ใช้ในการพิจารณาคดี จึงได้แก่ ศาลสำหรับความผิดระดับกลาง (Tribunal Correctionnel) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้พิพากษาอาชีพ 3 นายนั่งพิจารณาร่วมกันเป็นองค์คณะ

ในการพิจารณาของศาลกระบวนการจะเริ่มจากการพิสูจน์พยานหลักฐานที่ได้จากสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หากไม่มีการคัดค้านเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีพยานบุคคลมาคัดค้านให้ถือว่า พยานหลักฐานดังกล่าวรับฟังได้ไม่ต้องห้าม ในการพิจารณาคดีจะเริ่มจากผู้พิพากษาแจ้งสิทธิให้จำเลยทราบ เช่น สิทธิที่จะไม่ให้การ สิทธิในการมีล่าม สิทธิในการมีทนายช่วยเหลือ ลักษณะการพิจารณาคดีจะเป็นการพิจารณาแบบเปิดเผยเว้นแต่มีเหตุให้ต้องพิจารณาคดีเป็นการลับ การพิจารณาคดีจะเป็นการพิจารณาคดีต่อหน้าจำเลยหรือทนายความ โดยที่ผู้พิพากษาจะเริ่มจากการสอบสวนจำเลย พยาน ผู้เชี่ยวชาญ ตามลำดับ หลังจากนั้นจะให้ผู้เสียหายหรือทนายความในการแถลง ตามด้วยพนักงานอัยการและสุดท้ายให้จำเลยหรือทนายความอีกครั้งหนึ่ง[680]

สำหรับภาระการพิสูจน์มีลักษณะเช่นเดียวกับคดีทั่วไปที่ภาระการพิสูจน์ (Burden of proof) จะตกอยู่กับพนักงานอัยการที่เป็นฝ่ายกล่าวหาจำเลย ดังนั้น พนักงานอัยการจึงมีหน้าที่พิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าจำเลยกระทำความผิด อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 2013 ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในส่วนของความผิดฐานฟอกเงิน โดยมีการกำหนดบทสันนิษฐานเพื่อเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ไปยังผู้กระทำผิด กล่าวคือ เพื่อประโยชน์สำหรับการดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงิน ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้มีการกำหนดบทสันนิษฐานในเรื่องทรัพย์สินและรายได้เพื่อเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ไปยังผู้กระทำความผิดที่จะต้องเป็นผู้มีภาระในการพิสูจน์แทน กล่าวคือ กฎหมายกำหนดให้บรรดาทรัพย์สินหรือรายได้ถูกสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผลในทางตรงหรือในทางอ้อมจากการกระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือที่กระทำความผิดระดับกลาง (Délit) ตราบใดที่องค์ประกอบในข้อเท็จจริง ในข้อกฎหมาย ในทางธุรกรรมการเงินของกระบวนการเคลื่อนย้าย ปกปิด แปรสภาพทรัพย์สินหรือรายได้เหล่านั้น ไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้มากกว่าว่าเป็นการกระทำเพื่อช่วยปกปิดแหล่งที่มาหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของเงินหรือรายได้เหล่านั้น[681]

---

[680] Service-Public, Déroulement d'une affaire devant le tribunal correctionnel [Online]. Available from: https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F1485 [2024, April 9].

[681] Code pénal, article 324-1-1 “Pour l'application de l'article 324-1, les biens ou les revenus sont présumés être le produit direct ou indirect d'un crime ou d'un délit dès lors que les conditions matérielles, juridiques ou financières de l'opération de placement, de dissimulation ou de conversion ne peuvent avoir d'autre justification que de dissimuler l'origine ou le bénéficiaire effectif de ces biens ou revenus”

ศาลฝรั่งเศสมีเขตอำนาจในการพิจารณาความผิดฐานฟอกเงินหากการกระทำส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำลงในสาธารณรัฐฝรั่งเศส[682] เช่นเดียวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินที่กระทำนอกราชอาณาจักรแต่บุคคลสัญชาติฝรั่งเศสเป็นผู้กระทำความผิด[683]

จากการศึกษาสถิติคำพิพากษาในสาธารณรัฐฝรั่งเศสพบว่าร้อยละ 55 ของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้รับโทษจำคุกโดยไม่รอการลงโทษ โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยอยู่ที่ 30 เดือน ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงในระดับเดียวกัน โดยที่ระยะเวลาของโทษจำคุกจะสูงขึ้นไปอีกหากเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม พบว่าในบางกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับล่างในองค์กรอาชญากรรมอาจได้รับการรอการลงโทษแต่หัวหน้าเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมมักได้รับโทษจำคุกโดยไม่รอการลงโทษ[684]

ตารางที่ 3 สถิติจำนวนคำพิพากษาที่ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิด (บุคคลธรรมดา) ฐานฟอกเงินจำแนกตามรูปแบบคำพิพากษาจำคุก ระหว่างปี ค.ศ. 2016 ถึง 2020

รูปแบบคำพิพากษาในความผิดฐานฟอกเงิน	2016	2017	2018	2019	2020	รวม
จำคุกโดยไม่รอการลงโทษ	537	729	764	832	724	3586
จำคุกแต่ให้รอการลงโทษ	412	564	450	588	420	2434
รวม	949	1293	1214	1420	1144	6020

ที่มา GAFI [685]

[682] Code pénal, article 113-2

[683] Code pénal, article 113-7

[684] GAFI. Mesures de lutte contre le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme- France, Rapport du quatrième cycle d'évaluations mutuelles [Online]. Available from: https://www.fatf-gafi.org/fr/publications/evaluationsmutuelles/documents/rem-france-2022.html [2024, April 9].

[685] Ibid.

ตารางที่ 4 สถิติจำนวนคำพิพากษาที่ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิด (บุคคลธรรมดา) ฐานฟอกเงินโดยไม่รอการลงโทษจำแนกตามระยะเวลาโทษจำคุก ระหว่างปี ค.ศ. 2016 ถึง 2020 ในส่วนของสาธารณรัฐฝรั่งเศสแผ่นดินใหญ่ (France métropolitaine)

โทษจำคุกโดยไม่รอการลงโทษ	2016	2017	2018	2019	2020	รวม
น้อยกว่า 1 ปี	123	164	154	193	163	797
ตั้งแต่ 1 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี	234	344	350	374	330	1,632
ตั้งแต่ 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	80	107	121	133	11	452
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	73	99	117	122	94	505

ที่มา GAFI [686]

ในส่วนของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่เป็นนิติบุคคลพบว่าร้อยละ 88 ของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่เป็นนิติบุคคลจะได้รับโทษปรับซึ่งมีค่าปรับเฉลี่ยอยู่ที่ 112,250 ยูโร และพบว่าในบางกรณีค่าปรับอาจสูงขึ้นเป็นกรณีพิเศษถึง 3.7 พันล้านยูโร ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลจำนวนหนึ่งเลือกที่จะยุติคดีด้วย การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะ (CJIP) ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น

[686] Ibid.

ตารางที่ 5 สถิติจำนวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน (นิติบุคคล) และจำนวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน (นิติบุคคล) ที่ได้รับโทษปรับ

	2016	2017	2018	2019	2020	รวม
จำนวนนิติบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน	18	39	26	40	17	140
จำนวนนิติบุคคลที่ได้รับโทษปรับ	18	29	22	33	12	124

ที่มา GAFI [687]

4.4.2.2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

1) การริบทรัพย์ สำหรับการดำเนินคดีอาญาในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินที่มีความคล้ายคลึงกันสองมาตรการ คือ การยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว (Saisie pénale) และการริบทรัพย์ (Confiscation) แม้มาตรการทั้งสองมาตรการจะมีความคล้ายคลึงกันในแง่ที่เป็นการกระทำต่อตัวทรัพย์สินแต่มาตรการทั้งสองมีความแตกต่างกันหลายประการ เช่น การยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเป็นมาตรการที่ได้กล่าวไปในข้างต้นแล้วว่าเป็นมาตรการที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสอบสวนเป็นการชั่วคราวก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา ในขณะที่การริบทรัพย์คือ โทษเสริมชนิดหนึ่งที่ศาลจะสั่งเมื่อมีคำพิพากษา ผู้ที่สามารถใช้มาตรการยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้มีหลากหลายขึ้นอยู่กับว่าเป็นสำนวนการสอบสวนประเภทใด ในขณะที่ผู้ที่สามารถใช้โทษริบทรัพย์ได้คือ ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดี โดยการยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมรักษาไว้ซึ่งพยานหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการริบทรัพย์ เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ ในขณะที่โทษริบทรัพย์มีวัตถุประสงค์เพื่อริบทรัพย์ที่ผิดกฎหมาย ริบทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือริบทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด[688]

---

[687] Ibid.

[688] AGRASC, Saisie, confiscation,comment faire la différence ? [Online]. Available from: https://agrasc.gouv.fr/saisie-confiscation-comment-faire-la-difference [2024, April 9]

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบมาตรการยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวและโทษริบทรัพย์สิน

	ยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว (Saisie pénale)	โทษริบทรัพย์ (Confiscation)
1.ลักษณะมาตรการ	มาตรการชั่วคราว	มาตรการถาวร
2.ช่วงของการใช้มาตรการ	ใช้ก่อนมีคำพิพากษา	ใช้หลังจากมีคำพิพากษา
3.ผู้มีอำนาจในการใช้	ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ตำรวจฝ่ายคดี	ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดี
4.วัตถุประสงค์ในการใช้	เพื่อรวบรวมรักษาไว้ซึ่งพยานหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการริบทรัพย์ เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้	เพื่อริบทรัพย์ที่ผิดกฎหมาย เพื่อริบทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อริบทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด

ที่มา AGRASC [689]

ตารางที่ 7 สถิติจำนวนมูลค่าทรัพย์สินที่ได้ยึดไว้ชั่วคราวและมูลค่าทรัพย์สินที่ริบทรัพย์จริงของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินระหว่างปี ค.ศ. 2014-2020

มูลค่าทรัพย์สิน (ล้านยูโร)	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**รวม**
มูลค่าทรัพย์สินที่ได้ยึดไว้ชั่วคราว (Saisie pénale)	404.6	347.9	253.8	372.2	244.6	209.5	322.3	2155.9
มูลค่าทรัพย์สินที่ริบทรัพย์จริง (Confiscation)	30.6	49	54.7	131	56.8	277.3	74.8	674.2

ที่มา Cour des comptes [690]

[689] Ibid.

[690] Cour des comptes. L'ÉVOLUTION DU DISPOSITIF FRANÇAIS DE LUTTE CONTRE LE BLANCHIMENT : Exercices 2012-2022 [Online]. Available from: https://www.ccomptes.fr/system/files/2023-02/20230223-S2023-0017-Lutte-contre-le-blanchiment.pdf?v=1678351491 [2024, April 9]

เมื่อกล่าวถึงการริบทรัพย์ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสสามารถแบ่งรูปแบบการริบทรัพย์ออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ การริบทรัพย์ทั่วไป (Confiscation Générale) กับการริบทรัพย์พิเศษ (Confiscation Spéciale)[691]

(1) การริบทรัพย์ทั่วไป (Confiscation Générale) คือ การริบทรัพย์ทั้งหมดของผู้กระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดินโดยไม่ต้องคำนึงว่าทรัพย์ดังกล่าวเป็นทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่

การริบทรัพย์ทั่วไปได้เกิดขึ้นครั้งแรกสมัยโรมัน โดยกฎหมายโรมันจะให้ริบทรัพย์ทั้งปวงของผู้ที่เป็นกบฏกระทำความผิดกระทบกระเทือนความมั่นคงของรัฐหรืออำนาจอธิปไตยของรัฐ[692] โดยไม่ได้คำนึงว่าเป็นทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือไม่ โดยการริบทรัพย์บางครั้งก็ถูกนำมาใช้เป็นโทษหลักหรืออาจถูกนำมาใช้เป็นโทษเสริมควบคู่ไปกับโทษที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย ดังสุภาษิตโบราณที่ว่า *“ริบร่างกายแล้วก็ให้ริบทรัพย์สินด้วย” (Qui confisque le corps confisque les biens[693])*

อย่างไรก็ตาม การริบทรัพย์แบบทั่วไป แม้จะดูว่าเป็นโทษที่มีประสิทธิภาพและรุนแรง อย่างไรก็ตาม ข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ถึงข้อเสียของการริบทรัพย์ทั่วไปเริ่มมีมากขึ้น เช่น การริบทรัพย์ทั่วไปส่งผลให้เกิดความไม่ยุติธรรมเนื่องจากการริบทรัพย์ทั่วไปนอกเหนือจะเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดแล้วยังส่งผลกระทบต่อคนที่อยู่รอบตัวผู้กระทำความผิดที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดด้วย ซึ่งเป็นการขัดต่อหลักการลงโทษต้องได้สัดส่วนและให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล (Le principe de la personnalité des peines) กระแสข้อเรียกร้องให้มีการยกเลิกการริบทรัพย์แบบทั่วไปจึงค่อย ๆ เพิ่มขึ้น จนกระทั่งมีการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1789[694] และได้มีการออกกฎหมายฉบับลงวันที่ 21-30 มกราคม ค.ศ.1790 ได้ประกาศยกเลิกการริบทรัพย์แบบทั่วไป อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ.1973 การริบทรัพย์ทั่วไปก็ถูกนำกลับมาใช้ใหม่อีก เมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาฉบับ ค.ศ.1810 ซึ่งถือเป็นประมวลกฎหมายอาญาฉบับแรกของฝรั่งเศส

---

[691] Jacques BORRICAND et Anne-Marie SIMON, Droit pénal Procédure pénale, p.185.

[692] Anne BEZIZ-AYACHE. Confiscation, Rep., pén.,Dalloz, no 2. อ้างถึงใน ปกป้อง ศรีสนิท และคณะ, โครงการวิจัยมาตรการในการริบของกลาง : เปรียบเทียบหลักกฎหมายและแนวคำพิพากษาต่างประเทศ, (สำนักงานอัยการสูงสุด, 2556), หน้า 58.

[693] Conseil Constitutionnel. Commentaire de la décision n° 2021-899 QPC du 23 avril 2021. [Online]. Available from: https://qpc360.conseil-constitutionnel.fr/commentaire-decision-2021-899-qpc [2023, December 3]. p.1

[694] Ibid.

การริบทรัพย์ทั่วไปได้ถูกบัญญัติขึ้นให้เป็นโทษหลัก[695]สำหรับอาชญากรรมทางการเมือง[696] หลังจากนั้น สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการยกเลิกและนำกลับมาใช้ใหม่อีกหลายครั้ง ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของประเทศในแต่ละช่วงเวลา กล่าวคือ หากประเทศสงบ กฎหมายจะยกเลิกรูปแบบการริบทรัพย์ทั่วไป แต่หากประเทศอยู่ในช่วงความวุ่นวาย กฎหมายจะนำรูปแบบการริบทรัพย์ทั่วไปกลับมาใช้[697]

ในปัจจุบัน การริบทรัพย์ทั่วไปในกฎหมายฝรั่งเศสยังคงมีอยู่ โดยปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 131-21 วรรค 6 ที่บัญญัติว่า *“เมื่อเป็นการกระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์หรือความผิดระดับกลางที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ การริบทรัพย์สามารถทำได้กับทรัพย์ที่เป็นของจำเลยที่ถูกพิพากษาลงโทษทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์แบ่งได้หรือทรัพย์แบ่งไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่ทรัพย์นั้นจะเป็นของผู้อื่นที่สุจริต”*[698]

เมื่อพิจารณากฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ให้นำเรื่องการริบทรัพย์ทั่วไปมาใช้ได้ จะพบว่าจะเป็นความผิดที่ร้ายแรงและก่อให้เกิดผลประโยชน์กับผู้กระทำความผิดอย่างมหาศาล จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการริบทรัพย์ทั่วไปมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด จากการศึกษาพบว่าฐานความผิดที่กฎหมายอำนาจในการใช้การริบทรัพย์ทั่วไป เช่น ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 213-1, 4°) ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 222-49 วรรค 2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และเป็นธุระจัดหาผู้อื่นเพื่อการอนาจาร (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 225-25) ความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227-33) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 422-6) ความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 450-5) ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมสงคราม (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 462-6) ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 324-7) และความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 442-16)

---

[695] ปกป้อง ศรีสนิท และคณะ, โครงการวิจัยมาตรการในการริบของกลาง : เปรียบเทียบหลักกฎหมายและแนวคำพิพากษาต่างประเทศ, หน้า 58.

[696] Commentaire de la décision n° 2021-899 QPC du 23 avril 2021, p.2

[697] ปกป้อง ศรีสนิท และคณะ, โครงการวิจัยมาตรการในการริบของกลาง : เปรียบเทียบหลักกฎหมายและแนวคำพิพากษาต่างประเทศ, หน้า 58.

[698] Code pénal, article 131-21 alinéa 6 “Sous réserve du dernier alinéa, lorsque la loi qui réprime le crime ou le délit le prévoit, la confiscation peut aussi porter sur tout ou partie des biens appartenant au condamné ou, sous réserve des droits du propriétaire de bonne foi, dont il a la libre disposition, quelle qu'en soit la nature, meubles ou immeubles, divis ou indivis”

การริบทรัพย์โดยทั่วไปมีผลเฉพาะวันที่ศาลพิพากษา หมายถึง ทรัพย์ทั้งปวงของจำเลยที่ปรากฏในวันที่ศาลพิพากษาจะถูกริบเป็นของแผ่นดิน ดังนั้น ทรัพย์ในอดีตและทรัพย์ในอนาคตจึงไม่ถูกริบด้วย นอกจากนี้ หากจำเลยมีคู่สมรส ทรัพย์ทั้งหมดที่ถูกริบ คือ สินส่วนตัวจำเลยและสินสมรสที่ถูกแบ่งแล้ว ส่วนหนี้สินจะถูกหักออกจากทรัพย์ก่อนที่จะถูกริบ คำพิพากษาริบทรัพย์ทั่วไปจะถูกประกาศอย่างเป็นทางการในราชกิจจานุเบกษา และประกาศท้องถิ่น ผู้ใดทราบถึงทรัพย์และหนี้ของจำเลยผู้ถูกริบทรัพย์ทั่วไปมีหน้าที่ต้องแจ้งกับทางราชการ และการพยายามโอนทรัพย์หนีเป็นความผิดทางอาญา[699]

(2) การริบทรัพย์พิเศษ (Confiscation Spéciale) คือการริบตัวทรัพย์เฉพาะสิ่งหรือมูลค่าของทรัพย์นั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งเป็นการริบทรัพย์ที่มุ่งตัว “ทรัพย์” เป็นสำคัญ ในขณะที่การริบทรัพย์ทั่วไป ที่เป็นการริบทรัพย์ทั้งหมดของผู้กระทำความผิด เป็นการริบทรัพย์ที่มุ่งตัว “ผู้กระทำความผิด” เป็นฐานในการริบ มีข้อสังเกตว่าการริบทรัพย์พิเศษในกฎหมายฝรั่งเศสนี้มีความใกล้เคียงกับโทษริบทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย ในมาตรา 32, 33 และ 34

ในปัจจุบันการริบทรัพย์พิเศษ ถือเป็นโทษประเภทหนึ่งที่ศาลสามารถเลือกใช้ได้กับความผิดอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือ ความผิดระดับกลาง (Délit) เมื่อมีกฎหมายกำหนดว่าศาลสามารถใช้ได้ โดยการใช้โทษริบทรัพย์จะใช้ในลักษณะที่เป็นโทษเสริม (La peine complémentaire) ควบคู่ไปกับโทษหลัก (La peine principale)[700] อย่างไรก็ตาม ก็มีในบางกรณีกฎหมายบังคับให้มีการริบเสมอ เช่น มาตรา 131-21 วรรค 7 กำหนดให้ศาลริบวัตถุอันตรายหรือวัตถุที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ หรือวัตถุที่ผิดฎหมาย[701] มาตรา 222-49 กำหนดให้ศาลริบยาเสพติด และอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด[702]

---

[699] ปกป้อง ศรีสนิท และคณะ, โครงการวิจัยมาตรการในการริบของกลาง : เปรียบเทียบหลักกฎหมายและแนวคำพิพากษาต่างประเทศ, หน้า 59.

[700] Code pénal, article 131-10

[701] Code pénal, article 131-21 alinéa 7 “La confiscation est obligatoire pour les objets qualifiés de dangereux ou nuisibles par la loi ou le règlement, ou dont la détention est illicite, que ces biens soient ou non la propriété du condamné”

[702] Code pénal, article 222-49 “Dans les cas prévus par les articles 222-34 à 222-40, doit être prononcée la confiscation des installations, matériels et de tout bien ayant servi, directement ou indirectement, à la commission de l'infraction, ainsi que tout produit provenant de celle-ci, à quelque personne qu'ils appartiennent et en quelque lieu qu'ils se trouvent, dès lors que leur propriétaire ne pouvait en ignorer l'origine ou l'utilisation frauduleuse.

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-21 กำหนดให้โทษริบทรัพย์สามารถใช้ได้ในทุกกรณีสำหรับความผิดอุกฉกรรจ์ (Crime) และ ความผิดระดับกลาง (Délit) ที่มีระวางโทษจำคุกมากกว่าหนึ่งปีขึ้นไป เว้นแต่เป็นการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการแสดงออก (délits de presse).[703] เช่น การดูหมิ่น การหมิ่นประมาท การเหยียดเชื้อชาติ

โทษริบทรัพย์สามารถใช้บังคับได้กับทุกสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์โดยที่ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์ที่สามารถแบ่งได้หรือแบ่งไม่ได้ก็ตาม หากเป็นทรัพย์ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดของผู้ที่ถูกพิพากษาว่ามีความผิด เว้นแต่ในกรณีที่ทรัพย์นั้นจะเป็นของผู้อื่นที่สุจริต ทั้งนี้ ในระหว่างการสอบสวนหรือการไต่สวนของผู้พิพากษาไต่สวน ทรัพย์เหล่านี้อาจถูกยึดได้ภายใต้เงื่อนไขที่ปรากฏในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โทษริบทรัพย์สามารถใช้ได้กับทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เว้นแต่ ทรัพย์ดังกล่าวเป็นทรัพย์ของผู้เสียหาย ในกรณีที่ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้เกลื่อนกลืนไปกับเงินหรือทรัพย์ที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วให้ริบทรัพย์โดยใช้วิธีการประมาณมูลค่าของทรัพย์ดังกล่าวและริบเป็นมูลค่าดังกล่าวแทน

ทรัพย์ที่ถูกริบให้เป็นของแผ่นดินเว้นแต่จะมีบทบัญญัติโดยเฉพาะให้ทำลายทรัพย์นั้นหรือให้จัดสรรเป็นอย่างอื่น

หากพิจารณาถึงการใช้การริบทรัพย์พิเศษแล้วสามารถสะท้อนผลของการใช้ได้ 3 มุมมองด้วยกัน.[704]

มุมมองที่หนึ่ง การริบทรัพย์พิเศษเปรียบเสมือนโทษที่แท้จริง (Une véritable peine) เพราะเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดให้ได้รู้สึกถึงความเสียหายจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการริบทรัพย์ที่เป็นส่วนประกอบของความผิด (Le corps du délits) หรือที่เป็นผลจากการกระทำความผิด (Le produit du délit) หรือ ที่เป็นทรัพย์ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด (L'instrument du délit)

Dans les cas prévus par les articles 222-34, 222-35, 222-36, 222-37 et 222-38, peut également être prononcée la confiscation de tout ou partie des biens du condamné ou, sous réserve des droits du propriétaire de bonne foi, dont il a la libre disposition, quelle qu'en soit la nature, meubles ou immeubles, divis ou indivis"

[703] Code pénal, article 131-21 alinéa 1 "La peine complémentaire de confiscation est encourue dans les cas prévus par la loi ou le règlement. Elle est également encourue de plein droit pour les crimes et pour les délits punis d'une peine d'emprisonnement d'une durée supérieure à un an, à l'exception des délits de presse"

[704] Jacques BORRICAND et Anne-Marie SIMON, Droit pénal Procédure pénale, p.186.

มุมมองที่สอง การริบทรัพย์พิเศษเปรียบเสมือนวิธีการเพื่อความปลอดภัยของสังคม (Une mesure de police) เพราะจะเป็นการริบเอาสิ่งที่เป็นอันตรายออกไปจากสังคม

มุมมองที่สาม การริบทรัพย์พิเศษเปรียบเสมือนวิธีการเยียวยา (Une mesure de reparation) เพราะกฎหมายอาญาที่ได้แก้ไขใหม่กำหนดให้ในบางกรณีสามารถริบทรัพย์ของผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อนำมาเยียวยาชดใช้ให้กับผู้เสียหายได้ เช่น กฎหมายในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบ สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีหน่วยงานซึ่งได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญาจำนวน 2 หน่วยงาน ได้แก่

(1) La plate-forme d'identification des avoirs criminels (PIAC) เป็นหน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.2005 โดยเป็นหน่วยงานที่อยู่ในกองบังคับการตำรวจฝ่ายคดีแห่งชาติ (La direction nationale de la Police judiciaire หรือ DNPJ) มีหน้าที่ในการสืบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญา โดยอาจเป็นผู้เริ่มดำเนินการเองหรือจากการร้องขอจากศาลหรือหน่วยงานอื่น และยังมีหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญาที่ถูกร้องขอให้มีการยึดไว้เป็นการชั่วคราว นอกจากนั้น PIAC ยังมีหน้าที่ในการประสานให้ความร่วมมือกับหน่วยงานในต่างประเทศ เช่น EUROPOL, INTERPOL อย่างไรก็ตาม แม้การจัดตั้ง PIAC จะทำให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำผิด อาญาเป็นการเฉพาะก็ตาม แต่การดำเนินการต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญาในอีกหลายภารกิจพบว่ายังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลจนเป็นเหตุให้มีการตั้งหน่วยงานที่สองในภายหลังขึ้น คือ Agence de Gestion et de Recouvrement des Avoirs Saisis et Confisqués หรือ AGRASC

(2) Agence de Gestion et de Recouvrement des Avoirs Saisis et Confisqués (AGRASC) เป็นหน่วยงานซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.2010[705] ภายใต้แนวคิดที่ว่าจะต้องไม่ให้อาชญากรได้ประโยชน์อะไรไปจากการกระทำความผิด AGRASC ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสะดวกและมีประสิทธิภาพดีขึ้นในการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญาระหว่างที่มีการยึดไว้ชั่วคราวรวมทั้งที่ถูกริบในภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในปัจจุบัน AGRASC มีสถานะเป็นองค์การมหาชนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลร่วมกันของ

[705] จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย La loi n°2020-768 du 9 juillet 2010 อย่างไรก็ตามกว่า AGRASC จะได้เริ่มดำเนินการจริงต้องรอรัฐบาลออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดรายละเอียดในปี ค.ศ.2011 Le décret n° 2011-134 du 1er février 2011 relatif à l'agence de gestion et de recouvrement des avoirs saisis et confisqués

กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง[706] ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีการเพิ่มบทบัญญัติในมาตรา 706-159 ถึง 706-165 ที่บัญญัติรายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานของ AGRASC ไว้เป็นการเฉพาะ

AGRASC มีภารกิจหลักในการเป็นศูนย์กลางในการจัดการทรัพย์สินที่ถูกริบทรัพย์ของผู้กระทำความผิดอาญา ทั้งในด้านการดูแลรักษา การขายทอดตลาด การนำอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีผู้อยู่อาศัยที่ไม่เป็นส่วนหนึ่งของการชำระค่าเสียหายหรือชำระหนี้ส่งมอบให้กับองค์กรสาธารณกุศล การนำเงินที่ขายทรัพย์สินได้ส่งให้กับรัฐ การจัดสรรเงินที่ได้ให้กับผู้เสียหาย รวมถึงเป็นผู้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานในต่างประเทศ[707] จากการศึกษาพบว่าในปี ค.ศ.2023 AGRASC ได้ดำเนินการริบทรัพย์ได้สูงถึง 175.5 ล้านยูโร[708]

จำนวนเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์ที่ถูกริบ กฎหมายกำหนดให้ AGRASC ดำเนินการดังนี้ คือ นำส่งเข้าคลังเป็นงบประมาณแผ่นดิน นำไปใช้สำหรับภารกิจระหว่างกระทรวงในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรวมทั้งบำบัดผู้ติดยาเสพติด นำไปใช้กับสมาคมที่ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันการค้าประเวณีและค้ามนุษย์ นำไปใช้ศาลและหน่วยงานที่ทำหน้าที่สอบสวนเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม นำไปใช้สำหรับภารกิจความร่วมมือระหว่างประเทศ

จากรายงานของวุฒิสภาฝรั่งเศสในปี ค.ศ.2017[709] พบว่าการที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญาถึง 2 หน่วยงานก่อให้เกิดปัญหาสองประการด้วยกัน คือ

1) มิติระหว่างประเทศ พบว่ารัฐต่างประเทศเกิดความสับสนว่ามีหน่วยงานที่รับผิดชอบ 2 หน่วยงาน จึงทำให้ไม่ทราบว่าจะต้องติดต่อกับหน่วยงานใด

2) มิติภายในประเทศ พบว่าในบางครั้งข้อมูลเกี่ยวกับสถิติของทรัพย์ที่ถูกยึดไว้ชั่วคราวขาดความครบถ้วนและแน่นอน เนื่องจากทั้งสองหน่วยงานต่างรวบรวมข้อมูลกันเอง ทำให้บางครั้งมีการนับรายการซ้ำหรืออาจไม่ได้นับในบางรายการแล้วแต่กรณี

---

[706] Code de procédure pénale, article 706-159

[707] Code de procédure pénale, article 706-160

[708] AGRASC, ÉLÉMENTS CHIFFRÉS D'ACTIVITÉ 2023. [Online]. Available from: https://agrasc.gouv.fr/sites/default/files/2024-02/agrasc_chiffres-cles-2023_v4_planche.pdf [2024, November 30].

[709] Rapport d'information n° 421 (2016-2017). Pour que le « crime ne paie pas » : consolider l'action de l'AGRASC (Agence de gestion et de recouvrement des avoirs saisis et confisqués), déposé le 15 février 2017 [Online]. Available from: https://www.senat.fr/rap/r16-421/r16-4214.html [2024, April 30].

4.4.3 มาตรการในเชิงป้องกันการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

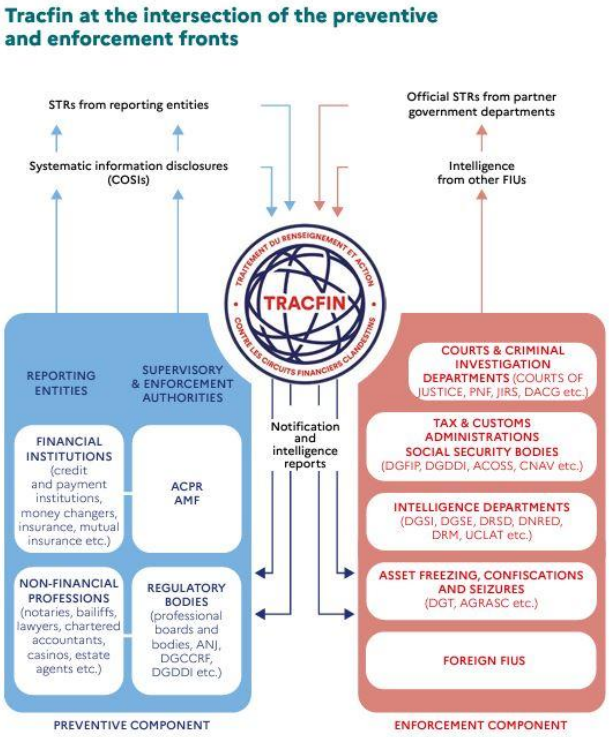
การแก้ไขปัญหาเรื่องการฟอกเงินไม่สามารถใช้เพียงมาตรการในเชิงลงโทษแต่เพียงอย่างเดียวได้เพราะการจับกุมผู้กระทำความผิดและนำตัวมาลงโทษเป็นเพียงการจัดการกับปัญหาที่ปลายเหตุ การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันสอดส่องเพื่อมิให้เกิดการกระทำความผิดตั้งแต่ต้นทางด้วย แนวคิดดังกล่าวนำมาซึ่งการบัญญัติกฎหมายที่เป็นแนวทางในการป้องกันหลายแนวทาง ดังนี้

1) การจัดตั้งหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการจัดตั้งหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (Traitement du renseignement et action contre les circuits financiers clandestins) หรือ TRACFIN ขึ้นในปี ค.ศ. 2006 หน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยงานภายใต้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง โดยมีภารกิจหลักในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน การฉ้อโกงภาษี การต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) จะทำหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นตัวกลางระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในเชิงป้องกัน กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการปราบปรามลงโทษ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายจึงให้อำนาจไว้เป็นพิเศษหลายประการ เช่น อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นความลับต่าง ๆ อำนาจในการขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้มีหน้าที่ที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เช่น เอกสารทางการเงิน ใบเสร็จ สมุดบัญชี ภายในระยะเวลาที่กำหนด อำนาจในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการเงินกับหน่วยข่าวกรองทางการเงินของต่างประเทศภายใต้หลักต่างตอบแทนและการรักษาความลับ และอำนาจในการระงับธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัย

ผลการศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้จะนำไปเปรียบเทียบกับการดำเนินการและวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประมวลกฎหมายยาเสพติด พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศต่อไป

แผนภูมิที่ 4 การทำงานของหน่วยงานข่าวกรองทางการเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (TRACFIN)

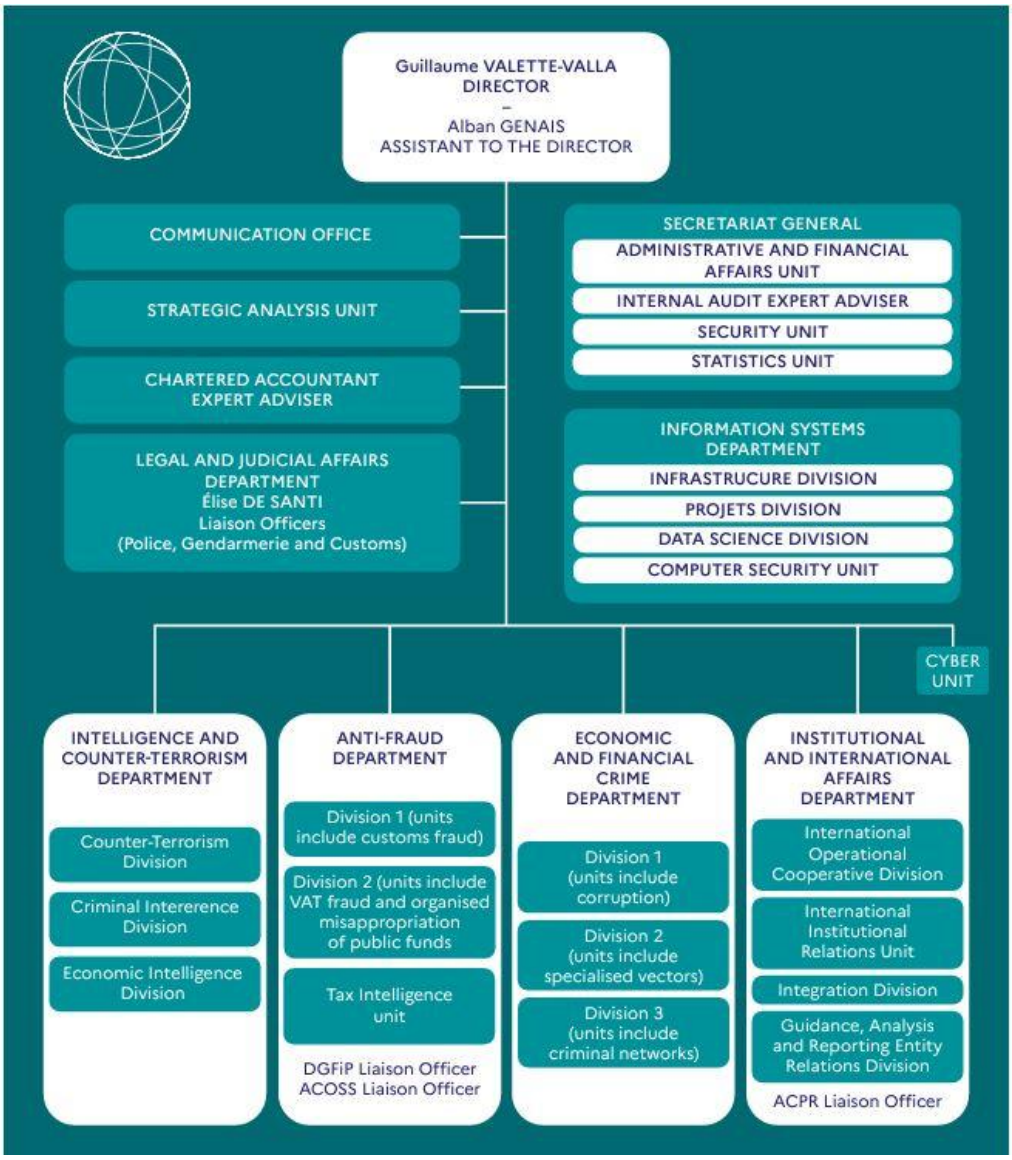

ที่มา TRACFIN.[710]

ในปี ค.ศ. 2021 หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ได้มีการปรับโครงสร้างหน่วยงานเพื่อให้สอดรับกับภารกิจต่าง ๆ เนื่องจากความต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เพิ่มมากขึ้น โดยแบ่งโครงสร้างหน่วยงานภายในจำแนกออกเป็นแผนกต่าง ๆ เช่น แผนกหน่วยข่าวกรองและต่อต้านการก่อการร้าย แผนกต่อต้านการทุจริต แผนกอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน แผนกกิจการต่างประเทศ ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4 โครงสร้างหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN)

[710] TRACFIN 2021 Operations and Analysis Report. [Online]. Available from: https://www.economie.gouv.fr/files/2022-10/Tracfin_2021_AN_Web2.pdf. [2024, April 9].

แผนภูมิที่ 5 โครงสร้างหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN)

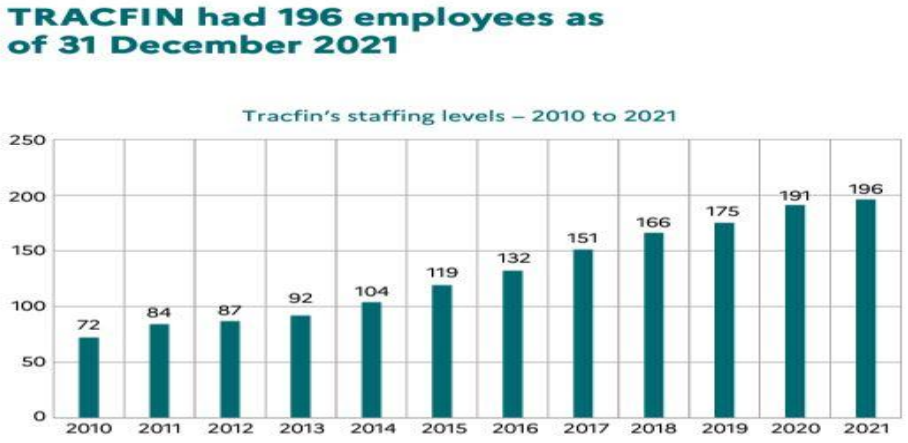

ที่มา TRACFIN [711]

อาจกล่าวได้ว่า นับแต่หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ได้ก่อตั้งขึ้น หน่วยงานนี้ได้มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมากขึ้นเรื่อย ๆ ความสำคัญของหน่วยงานดังกล่าว ทำให้มีความจำเป็นต้องขยายองค์กรให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และมีความต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขามากขึ้น เพื่อสามารถรองรับปริมาณงานและความซับซ้อนของการกระทำความผิดซึ่งมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี

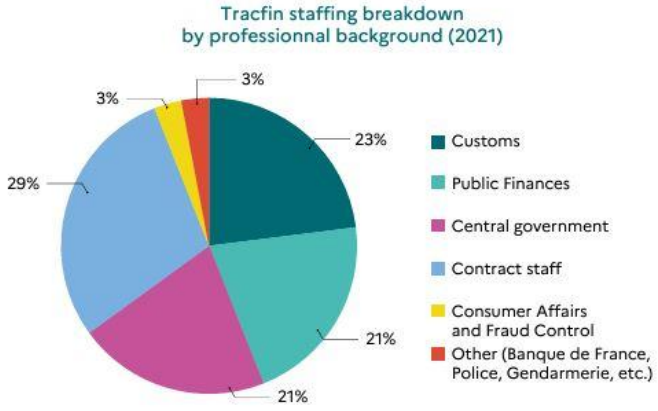
[711] Ibid.

แผนภูมิที่ 6 จำนวนลูกจ้าง (คน) ของหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2010 ถึง 2021

ที่มา TRACFIN.[712]

แผนภูมิที่ 7 สัดส่วนจำนวนลูกจ้างของหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ในปี ค.ศ. 2021 จำแนกตามภูมิหลังการทำงานของแต่ละคน

ที่มา TRACFIN.[713]

2) การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ประมวลกฎหมายว่าด้วยการเงินและการคลัง (Code monétaire et financier) กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพตามที่ระบุไว้ใน มาตรา L561-2 ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องทางการเงินและกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอื่นที่มิได้

[712] Ibid.

[713] Ibid.

เกี่ยวข้องกับการเงิน[714] มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Déclarations de Soupçon หรือ STR) ว่าจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปหรือเกี่ยวข้องทางการเงินกับกลุ่มก่อการร้ายต่อหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN)[715] ซึ่งเมื่อหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ได้รับรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจากผู้มีหน้าที่รายงานที่ส่งข้อมูลมาให้แล้ว รายงานฉบับดังกล่าวจะถูกส่งไปยังแผนกที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการสอบสวนต่อไป

ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนที่ธุรกรรมดังกล่าวจะเสร็จสมบูรณ์ เพื่อที่หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) จะได้ใช้อำนาจในการระงับธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัยได้ทัน เว้นแต่การรายงานธุรกรรมก่อนที่จะแล้วเสร็จเป็นไปไม่ได้ หรือการรายงานธุรกรรมก่อนที่จะแล้วเสร็จอาจเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนต่อไป หรือการรายงานธุรกรรมก่อนที่จะแล้วเสร็จไม่สามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากผู้มีหน้าที่รายงานเพิ่งทราบพฤติกรรมเหตุอันควรสงสัยภายหลังจากที่ธุรกรรมดำเนินการเสร็จแล้ว มีข้อสังเกตว่ากฎหมายกำหนดให้แม้จะเป็นเพียงการพยายามการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ผู้มีหน้าที่รายงานก็ต้องรายงานให้หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ทราบเช่นเดียวกัน

ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมสามารถรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยออนไลน์ผ่านระบบ ERMES[716] ซึ่งเป็นระบบรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่มีความปลอดภัยสูง อีกทั้งยังสะดวกรวดเร็วต่อผู้มีหน้าที่รายงาน ทั้งนี้ ระบบ ERMES จะจำกัดเฉพาะบุคคลที่ได้ลงทะเบียนไว้เท่านั้นที่สามารถเข้าสู่ระบบเพื่อรายงานได้ ดังนั้น บุคคลทั่วไปหรือบุคคลที่มิได้มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจะไม่สามารถเข้าสู่ระบบรายงานดังกล่าวได้ นอกเหนือจากการรายงานธุรกรรมผ่านระบบ ERMES ผู้มีหน้าที่รายงานสามารถรายงานธุรกรรมทางไปรษณีย์ โดยส่งไปยังสำนักงาน TRACFIN ได้[717] โดยที่การรายงานเป็นเอกสารทางไปรษณีย์จะต้องมีรายละเอียดข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างครบถ้วน เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร้องและผู้ถูกร้อง ลักษณะ

---

[714] ตัวอย่างกลุ่มผู้ประกอบอาชีพตามที่ระบุไว้ใน มาตรา L561-2 เช่น ธนาคาร สถาบันการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจรับแลกเงิน บริษัทประกันภัย ผู้ประกอบธุรกิจรับชำระเงิน บริษัทกองทุน ที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ที่ปรึกษาด้านอสังหาริมทรัพย์ ผู้ประกอบธุรกิจคาสิโน ผู้ตรวจสอบบัญชี ผู้ประกอบธุรกิจค้าขายสินค้ามูลค่าสูง ผู้ประกอบธุรกิจประมูลสินค้า โนตารีพับลิค ผู้ประกอบอาชีพทางกฎหมาย ทนายความ อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า สำหรับอาชีพทนายความ หน่วยงานข่าวกรองทางการเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (TRACFIN) ไม่สามารถส่งคำร้องไปยังทนายความได้โดยตรงแต่จะต้องส่งคำร้องผ่านไปยังสภาทนายความที่ทนายความท่านนั้นสังกัดอยู่

[715] Code monétaire et financier, L.561-15

[716] ERMS. [Online]. Available from: https://tracfin.finances.gouv.fr/Pages/Login.aspx?ReturnUrl=%2f [2024, April 9].

[717] ที่อยู่ 10, rue Auguste Blanqui 93186 Montreuil-sous-Bois cedex FRANCE

พฤติกรรมและเหตุผลที่ทำการร้อง[718] ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติเพื่อความสะดวก หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ได้จัดเตรียมแบบฟอร์มที่ใช้ในการทำคำร้อง ให้ผู้ร้องสามารถดาวน์โหลดไปใช้ได้ โดยที่เมื่อหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ได้รับคำร้องเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) จะดำเนินการแจ้งให้ผู้ร้องทราบว่าได้รับข้อมูลเรียบร้อย เว้นแต่ ผู้ร้องได้ระบุเป็นการชัดแจ้งว่า ไม่ประสงค์ที่จะให้แจ้งผลตอบรับเนื่องจากเหตุผลในเรื่องความลับ

แผนภูมิที่ 8 สถิติปริมาณรายงานธุรกรรม (ครั้ง) ที่มีเหตุอันควรสงสัย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 ถึง 2021

ที่มา TRACFIN [719]

นอกจากการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Déclarations de Soupçon หรือ STR) ที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพตามที่กฎหมายระบุไว้มีหน้าที่ต้องรายงานให้หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ทราบแล้ว ประมวลกฎหมายว่าด้วยการเงินและการคลัง (Code monétaire et financier) ยังกำหนดให้หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) มีหน้าที่รับข้อมูลที่มีเหตุอันควรสงสัย (Information de soupçon) ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน การทุจริต หรือการเงินของ

[718] Code monétaire et financier, R.561-31

[719] TRACFIN 2021 Operations and Analysis Report [Online]. Available from: https://www.economie.gouv.fr/files/2022-10/Tracfin_2021_AN_Web2.pdf. [2024, April 9]

กลุ่มก่อการร้ายจากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะรวมถึงหน่วยงานในระดับท้องถิ่น หน่วยงานที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ หรือบุคคลทั่วไปที่มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะอีกด้วย[720] ข้อมูลต่าง ๆ ที่หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ได้รับจะมีสถานะเช่นเดียวกับรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Déclarations de Soupçon หรือ STR) ที่เป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นในการนำไปสู่การสอบสวนในเชิงลึกต่อไปเช่นกัน

ตารางที่ 8 สถิติจำนวนการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (ครั้ง) จำแนกตามประเภทรายงาน ระหว่างปี ค.ศ. 2017 ถึง 2021

รูปแบบรายงาน / ปี ค.ศ.	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
1.รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (รวม)	68,661	76,316	95,731	111,671	160,952
- ผู้ประกอบอาชีพทางการเงิน	63,476	71,359	89,542	105,463	153,567
- ผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ	4,617	4,711	6,157	6,198	7,385
2. รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจากหน่วยข่าวกรองทางการเงินจากต่างประเทศ	1,303	1,740	1,367	1,514	1,972
3. คำขอจากศาล[721]	95	184	128	61	53
4. ข้อมูลที่มีเหตุอันควรสงสัย	1,011	1,136	2,301	2,355	2,194
รวม	**71,070**	**79,376**	**99,527**	**115,601**	**165,171**

ที่มา TRACFIN [722]

3) ระบบการรายงานข้อมูลทางการเงินอัตโนมัติ ประมวลกฎหมายว่าด้วยการเงินและการคลัง (Code monétaire et financier) มาตรา L.561-15-1กำหนดให้สถาบันทางการเงินตามที่ระบุไว้ใน มาตรา L561-2 นอกจากมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแล้ว ยังต้องรายงานธุรกรรมทางการเงิน (Systematic information disclosures หรือ COSIs) ที่กฎหมาย

[720] Code monétaire et financier, L.561-27 et L561-28

[721] เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนการกระทำความผิดผู้พิพากษาที่ทำการสอบสวนสามารถส่งคำขอมายังผู้อำนวยการหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) เพื่อให้ส่งข้อมูลรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เช่นเดียวกับการขอให้ยืนยันหรือปฏิเสธการมีอยู่ของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

[722] TRACFIN 2021 Operations and Analysis Report [Online]. Available from: https://www.economie.gouv.fr/files/2022-10/Tracfin_2021_AN_Web2.pdf. [2024, April 9].

กำหนดให้ต้องรายงานโดยอัตโนมัติแม้ว่าจะไม่มีเหตุอันควรสงสัยเลยก็ตาม ในปัจจุบันมีธุรกรรมทางการเงิน 2 ประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการรายงานธุรกรรมทางการเงิน (Systematic information disclosures หรือ COSIs) โดยอัตโนมัติ คือ

(1) การทำธุรกรรมชำระเงินผ่านการโอนเงินสดหรือสกุลเงินดิจิตอลที่เกินกว่า 1,000 ยูโรต่อครั้ง หรือเกินกว่า 2,000 ยูโรเมื่อรวมกันหลายครั้งภายในช่วงเวลา 1 เดือนปฏิทินต่อลูกค้า 1 คน[723] (COSI 1)

(2) การฝากหรือการถอนเงินสดที่มีจำนวนเงินรวมกันแล้วเกินกว่า 10,000 ยูโรภายในช่วงเวลา 1 เดือนปฏิทิน[724] (COSI 2)

จากกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสถาบันทางการเงินที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงินอัตโนมัตินี้มิได้จำกัดเฉพาะสถาบันการเงินของฝรั่งเศสเท่านั้นแต่รวมถึงสถาบันการเงินของประเทศอื่นที่อยู่ในกลุ่มประเทศเขตเศรษฐกิจยุโรป (The European Economic Area หรือ EEA) ที่มีสาขาหรือประกอบธุรกิจในสาธารณรัฐฝรั่งเศสด้วย

ตารางที่ 9 สถิติมูลค่ารวมของรายงานข้อมูลทางการเงินอัตโนมัติ ระหว่างปี ค.ศ. 2017 ถึง 2021

Systematic information disclosures	2017	2018	2019	2020	2021
(COSI 1)	3,607,000 €	3,310,000 €	3,960,000 €	3,859,000 €	3,644,000 €
(COSI 2)	55,681,000 €	51,177,000 €	46,970,000 €	37,161,000 €	37,683,000 €

ที่มา TRACFIN[725]

4) การระงับธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัย[726] เมื่อหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ได้รับรายงานว่า มีธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัย หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) มีอำนาจในการระงับธุรกรรม (Droit d'opposition) ดังกล่าวเป็นเวลา 10 วัน ในปี ค.ศ. 2021

[723] Code monétaire et financier, R.561-31-1

[724] Code monétaire et financier, R.561-31-2 et R.561-31-3

[725] TRACFIN 2021 Operations and Analysis Report [Online]. Available from: https://www.economie.gouv.fr/files/2022-10/Tracfin_2021_AN_Web2.pdf. [2024, April 9].

[726] Code monétaire et financier, L.561-24

ได้มีการแก้ไขกฎหมาย[727]ให้อำนาจหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) เพิ่มเติม โดยให้หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) มีอำนาจรวมไปถึงการระงับธุรกรรมทางการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัยเป็นเวลา 10 วันได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาดังกล่าวสามารถขอขยายต่อประธานศาลยุติธรรมแห่งกรุงปารีสได้

วัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ให้อำนาจกับหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ระงับธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัยรวมไปถึงธุรกรรมที่เกี่ยวข้องได้เป็นเวลา 10 วัน เพื่อให้หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) มีระยะเวลาในการปรึกษาหารือร่วมกับศาลในการใช้มาตรการยึดอายัดทรัพย์สินต่าง ๆ ชั่วคราว เพื่อป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของผู้ต้องหาไปยังต่างประเทศหรือไปอยู่ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น เงินสด อันจะนำมาซึ่งความยากลำบากในการติดตามเอาทรัพย์สินคืนในภายหลังได้

ตารางที่ 10 สถิติจำนวนการใช้อำนาจในการระงับธุรกรรมทางการเงินของหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ระหว่างปี ค.ศ. 2016 ถึง 2020

การระงับธุรกรรม / ปี ค.ศ.	2016	2017	2018	2019	2020	รวม
จำนวนครั้งที่ระงับธุรกรรม	19	24	7	11	58	119
มูลค่าของธุรกรรม (ล้านยูโร)	4.4	8.6	1.6	11.8	10.4	37

ที่มา TRACFIN[728]

กล่าวโดยสรุป การศึกษากฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเพื่อนำมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาเปรียบเทียบและนำไปพัฒนากฎหมายไทยมีข้อดีหลายประการ เช่น ระบบกฎหมายของทั้งสองประเทศใช้ระบบกฎหมายเดียวกันคือระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) ใช้ระบบศาลคู่เหมือนกันคือมีการแยกระบบศาลยุติธรรมและศาลปกครองออกจากกัน ทั้งสองประเทศมีขนาด

[727] Loi n° 2021-1109 du 24 août 2021 confortant le respect des principes de la République

[728] GAFI (2022), Mesures de lutte contre le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme-France, Rapport du quatrième cycle d'évaluations mutuelles, GAFI, Paris [Online]. Available from: https://www.fatf-gafi.org/fr/publications/evaluationsmutuelles/documents/rem-france-2022.html [April 9, 2024].

ประเทศและจำนวนประชากรใกล้เคียงกันกล่าวคือ[729] สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีขนาดพื้นที่ 547,557 ตารางกิโลเมตร มีประชากรราว 64.7 ล้านคน โดยมีความหนาแน่นของประชากรอยู่ที่ 118 คนต่อตารางกิโลเมตร ในขณะที่ประเทศไทยมีขนาดพื้นที่ 510,890 ตารางกิโลเมตร มีประชากรราว 71.8 ล้านคนโดยมีความหนาแน่นของประชากรอยู่ที่ 141 คนต่อตารางกิโลเมตร แม้อาจกล่าวได้ว่าลักษณะทางกายภาพทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกันอย่างไรก็ตามกลับพบว่าในแง่ของเศรษฐกิจและงบประมาณทั้งสองประเทศมีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือในปี พ.ศ. 2565 สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ประมาณ 2.77 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) 495 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ[730] ความแตกต่างดังกล่าวย่อมส่งผลโดยตรงต่องบประมาณในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับในด้านกระบวนการยุติธรรม

นอกจากนี้ ข้อแตกต่างที่สำคัญของทั้งสองประเทศที่ส่งผลต่อรูปแบบในงานด้านกระบวนการยุติธรรม คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป ซึ่งมีการให้ความร่วมมือด้านกิจการยุติธรรมและกิจการภายในระหว่างรัฐสมาชิก นอกจากนี้ ยังมีศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป (European Court of Human Rights) ที่เป็นกลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนชนโดยทำหน้าที่วินิจฉัยว่าการปฏิบัติของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของประเทศสมาชิกได้มีการละเมิดอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหรือไม่ ในขณะที่ประเทศไทยมิได้มีการรวมกลุ่มกับประเทศใกล้เคียงในลักษณะเดียวกับสหภาพยุโรป เช่นเดียวกับประเทศไทยมิได้ยอมรับให้มีองค์กรใดที่มาคอยทำหน้าที่เช่นเดียวกับศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป

4.5 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้กำหนดถึงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความผิดฐานฟอกเงิน และกำหนดมาตรการในเชิงป้องกันการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ในกฎหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

---

[729] Worldometers. [Online]. Available from: http://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/ [2024, February 2].

[730] World Bank. [Online]. Available from: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD [2024, February 2].

4.5.1 การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา โดยการฟอกเงิน (Geldwäsche) หมายถึงกระบวนการนำเงินที่ได้มาอย่างผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบการเงินและเศรษฐกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย การฟอกเงินจึงถือเป็นความผิดอาญาโดยปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา (Strafgesetzbuch - StGB) มาตรา 261 วรรคแรก ซึ่งกำหนดให้มีโทษจำคุกสูงสุด 5 ปี การต่อสู้กับการฟอกเงินในเยอรมนีมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดทางอาญาถูกทำให้ถูกกฎหมาย เพื่อขัดขวางกิจกรรมทางอาญาและปกป้องความสมบูรณ์ของระบบเศรษฐกิจ ผู้กระทำความผิดไม่ควรใช้เงินดังกล่าวเพื่อการทำธุรกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ การต่อสู้กับการฟอกเงินประกอบด้วยมาตรการในเชิงปราบปรามด้วยการจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และมาตรการในเชิงป้องกัน ได้แก่ การกำหนดให้มีการรายงานการเงินกรณีต้องสงสัย ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและป้องกันการปกปิดกระแสเงิน[731]

4.5.1.1 คุณธรรมทางกฎหมายและองค์ประกอบความผิด

องค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงินในส่วนของการกระทำ (Tathandlung) เกี่ยวข้องกับการปกปิดหรือการโอนย้ายทรัพย์สินที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะการซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ผิดกฎหมาย การได้มา การเก็บรักษา การใช้ การแปลงสภาพ หรือการโอนย้ายทรัพย์สินดังกล่าว หรือการสนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกในการปกปิด ส่วนวัตถุของการกระทำความผิดฟอกเงิน (Tatobjekt) คือทรัพย์สินที่เกิดจากความผิดมูลฐานซึ่งรวมถึงการกระทำความผิดที่สร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (เช่น การค้ายาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน การฉ้อโกง การหนีภาษี) หรือต้องเป็นกรณีที่แหล่งที่มาของทรัพย์สินเกิดจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องมีเจตนา กล่าวคือ ต้องรู้หรืออย่างน้อยก็ยอมรับได้ว่าประโยชน์ในทางทรัพย์สินนั้นเกิดมาจากการกระทำความผิดอาญา

4.5.1.2 การริบทรัพย์สินกรณีการกระทำความผิดอาญาทั่วไป

ในประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน นอกจากสภาพบังคับทางอาญาแบบดั้งเดิมที่ปรากฏในมาตรา 38 ถึง 43 อันได้แก่ โทษจำคุกและโทษปรับ รวมถึงโทษเสริม (additional penalty/ Nebenstrafe) ได้แก่ การห้ามขับขี่ยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องยนต์ ตามมาตรา 44 ที่นำมาใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดได้แล้ว ยังปรากฏการริบทรัพย์สินและประโยชน์ในทางทรัพย์สินอื่นที่

---

[731] Bundesministerium des Innern und für Heimat. Geldwäsche [Online]. Available from: https://www.bmi.bund.de/DE/themen/sicherheit/kriminalitaetsbekaempfung-und-gefahrenabwehr/geldwaesche/geldwaesche-node.html [2023, November 10].

เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญาอีกด้วย ทั้งนี้ ตามมาตรา 73 ถึง 76b ที่ปรากฏในหมวด 7 ของลักษณะ 3 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน

การริบทรัพย์สินเป็นมาตรการ (measure/ Maßnahme) อื่นในทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 11 วรรคแรก หมายเลข 8[732] ไม่ใช่โทษเสริมและไม่ถือว่ามีลักษณะเป็นโทษทางอาญา[733] ดังนั้น จึงไม่ตกอยู่ภายใต้หลักความชั่ว (Principle of Culpability/ Schuldprinzip) หรือหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาบริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) แต่อย่างใด ประเด็นหลักคือการปรับสมดุลทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ การป้องกันอาชญากรรมและการทำให้ทรัพย์สินกลับคืนสู่สถานะที่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยมาตรการริบทรัพย์สินนี้ ประโยชน์ทางทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาจะถูกริบเสียให้หมดสิ้น การริบทรัพย์สินจะช่วยขัดขวางมิให้การกระทำความผิดอาญาสร้างความคุ้มค่าให้แก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเขาอาจนำไปใช้ในการกระทำความผิดอาญาอื่นต่อ ๆ ไปได้[734]

เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) ได้มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินอาญา (Reform of criminal asset recovery law/ Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung) วางหลักการใหม่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินทางอาญา โดยมีหลักคิดว่า “อาชญากรรมไม่ควรมีความคุ้มค่า” (Verbrechen darf sich nicht lohnen.) ในขณะเดียวกัน ยังเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้สอดคล้องกับ Directive 2014/24/EU on the Freezing and Confiscation of Instrumentalities and Proceeds of Crime in the European Union ด้วย[735]

การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน อาจแยกอธิบายได้ 2 ประการ ได้แก่ การริบทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด (Confiscation of illicitly obtained assets/ Einziehung der Taterträgen) ตามมาตรา 73 ถึง 73a และการริบทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด เป็นผลผลิตจากการกระทำความผิด และเป็นวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ

---

[732] Section 11 Definitions

(1) For the purposes of this statute,

...

8. “measure” means any measure of reform and prevention, confiscation and rendering unusable;

[733] BVerfGE, 110, 1; BGH, NJW 2002, 2257, 2258 f.; BGH, NSTZ 2011, 83, 85.

[734] Lohse, Kai, Strafgesetzbuch Leipziger Kommentar (Zehnter Band, 13. Aufl., de Gruyter 2023) Vor §§ 73-76b, Rn. 23.

[735] Meißner, Markus, Die Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung – ein Ehrgeizprojekt oder: Höher, schneller, weiter ... das neue Abschöpfungsrecht aus Sicht des Strafverteidigers, KriPoZ 4, 2017, p. 237.

ความผิด (Confiscation of instruments, products, and objects of crime/ Einziehung von Tatmitteln, Tatproduktion und Tatobjekten) ตามมาตรา 74 ถึง 74f

การริบทรัพย์สินทางอาญาตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่นี้ หมายความถึงการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดหรือของบุคคลที่สามซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิด โดยกฎหมายได้กำหนดเป็นบทบังคับให้มีการริบทรัพย์สินดังกล่าวเลยทีเดียว มิใช่บทบัญญัติที่ให้ดุลพินิจแก่เจ้าพนักงานหรือศาลอีกต่อไป พนักงานอัยการต้องร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สินดังกล่าว และศาลก็ต้องสั่งให้มีการริบทรัพย์สินดังกล่าวหากว่าปรากฏเงื่อนไขครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้เสียหายได้เข้ามามีส่วนร่วมในคดีหรือไม่ และไม่ต้องคำนึงด้วยว่าทรัพย์สินนั้นได้ถูกยึดเอาไว้ชั่วคราวแล้วหรือไม่[736] เมื่อศาลได้สั่งให้มีการริบทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว จะต้องมีการดำเนินการเพื่อบังคับคดี[737] ดังนี้

- ทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องถูกริบมาจากผู้กระทำความผิด (Confiscation of illicitly obtained assets/ Einziehung der Taterträgen)

- หากไม่สามารถทำได้ เช่น ผู้กระทำความผิดได้ขายทรัพย์ที่ได้มาจากการลักทรัพย์ไปเสียแล้ว ให้ริบทรัพย์ตามมูลค่าของทรัพย์นั้นแทน (Value-based confiscation/ Einziehung von Wertersatz) ซึ่งหมายความว่า รัฐมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ที่ถูกพิพากษาลงโทษชำระเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดได้

เงื่อนไขของการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายใหม่ เป็นไปตามมาตรา 73 ถึง 76b ซึ่งได้ถูกแก้ไขใหม่โดยผลของกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปการริบทรัพย์ทางอาญา

มาตรา 73 วรรคแรก เป็นบทบัญญัติที่เป็นฐานของการริบทรัพย์สินทางอาญา สิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิด ศาลจะมีคำสั่งให้ริบเสีย การริบทรัพย์สินตามมาตรา 73 วรรคแรกนี้ จะต้องปรากฏเงื่อนไขดังนี้

ประการแรก ต้องมีคำพิพากษาตัดสินว่ามีความผิดอาญาเกิดขึ้น โดยการกระทำความผิดดังกล่าวอาจเป็นการกระทำที่ผู้กระทำไม่มีความชั่วก็ได้ กล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่าความผิดอาญาที่เป็นเงื่อนไขของการริบทรัพย์สินเป็นเพียงความผิดอาญาที่ครบโครงสร้างความรับผิด

---

[736] Meissner, Markus, Die Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung, KriPoZ 4, 2017, 237, 238.

[737] Reitemeier, Wiebke, Die Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung, ZJJ 4, 2017, 354.

ประการแรกและประการที่สองเท่านั้น กรณีที่เด็กหรือคนวิกลจริตเป็นผู้กระทำความผิด ก็สามารถริบทรัพย์สินได้

ประการที่สอง สิ่งที่ผู้กระทำได้มาจากการกระทำความผิด หมายถึง ผู้กระทำได้มาซึ่งอำนาจในการควบคุมประโยชน์ทางเศรษฐกิจบางประการ อาจเป็นสิ่งของ หรือจำนวนเงิน การสนับสนุนทางการเงิน ฐานะทางการตลาดที่ดีขึ้น ความได้เปรียบด้านต้นทุนจากการใช้จ่ายที่น้อยลง ทรัพย์ที่แลกเปลี่ยนกับทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็สามารถริบได้เช่นกัน

มาตรา 73a เป็นบทบัญญัติที่พูดถึงการริบทรัพย์โดยขยายขอบเขต (Extended confiscation/ erweiterte Einziehung) กล่าวคือ ศาลสามารถสั่งริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้ แม้ว่าทรัพย์นั้นได้มาจากการกระทำความผิดอื่นหรือได้มาเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิดอื่นนอกเหนือจากความผิดที่ศาลลงโทษผู้กระทำความผิด และการกระทำความผิดที่เป็นสาเหตุให้นำไปสู่การริบทรัพย์สินตามมาตรา 73a นี้ อาจเป็นความผิดฐานใด ๆ ก็ได้ ไม่ถูกจำกัดอยู่แค่ความผิดมูลฐานเท่านั้น

แม้ทรัพย์สินที่จะต้องถูกริบตามมาตรา 73 และ 73a จะไม่ใช่ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด มาตรา 73b ก็บัญญัติให้ศาลสามารถริบทรัพย์สินนั้นได้ ส่วนมาตรา 73c เป็นบทบัญญัติที่พูดถึงการริบทรัพย์สินตามมูลค่าของทรัพย์ในกรณีที่การริบทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดไม่สามารถกระทำได้เพราะลักษณะของทรัพย์นั้นหรือเพราะเหตุผลอื่น มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่มีประโยชน์มากในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะในการดำเนินคดีส่วนใหญ่ ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดมักไม่ใช่ทรัพย์ชิ้นเดิมหรือประเภทเดิมแล้ว[738]

4.5.1.3 การริบทรัพย์สินกรณีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินอาญาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงินด้วย กล่าวคือ วรรคเจ็ด ประโยคสาม แห่งมาตรา 261 ซึ่งเดิมเคยกำหนดให้ศาลสามารถสั่งริบทรัพย์สินโดยขยายขอบเขต (erweiterte Verfall) ได้เมื่อผู้กระทำความผิดกระทำการเพื่อการค้าและกระทำในฐานะสมาชิกในคณะบุคคลซึ่งจะนำไปสู่การกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ต่อไป แต่เมื่อมีกฎหมายใหม่ใช้บังคับ การริบทรัพย์สินที่ขยายออกไป (erweiterte Einziehung) ตามมาตรา 73a สามารถ

---

[738] Ibid.

นำไปใช้ได้กับกรณีการกระทำความผิดอาญาทุกฐานเป็นการทั่วไป วรรคเจ็ด ประโยคสาม แห่งมาตรา 261 จึงถูกยกเลิกไปเสียได้[739]

นอกจากนั้น มาตรา 261 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขใหม่ยังได้บัญญัติให้มีการนำมาตรา 76a วรรคสี่ มาใช้บังคับกับความผิดฐานฟอกเงินด้วย ซึ่งหมายความว่ามาตรการริบทรัพย์สินที่มีต้นกำเนิดไม่ชัดเจนโดยปราศจากคำพิพากษาคดีอาญา (Non-conviction-based confiscation/ selbstständige Einziehungsverfahren) ซึ่งศาลสั่งได้แม้ผู้ที่ครอบครองทรัพย์ไม่อาจถูกดำเนินคดีหรือถูกพิพากษาลงโทษ สามารถนำมาใช้ในความผิดฐานฟอกเงินได้ ภายใต้เงื่อนไขดังนี้[740]

- มีการสอบสวนคดีอาญากับผู้กระทำความผิดในความผิดมูลฐานตามที่ปรากฏในวรรคสี่ของมาตรา 76a

- มีการยึดหรืออายัดทรัพย์ตามมูลค่าของทรัพย์ไว้ในระหว่างการสอบสวนคดี

- ผู้กระทำความผิดไม่อาจถูกฟ้องหรือถูกพิพากษาลงโทษได้

- แต่ศาลเชื่อว่ามูลค่าของทรัพย์ที่มีการยึดหรืออายัดไว้มีต้นกำเนิดมาจากการกระทำความผิดอาญา

ทั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่ระบบกฎหมายเยอรมันยอมรับให้มีการแยกการริบทรัพย์สินออกจากกฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยชัดเจน[741]

ในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) การต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงินก็กลับมาเป็นประเด็นสำคัญทางการเมืองอีกครั้ง จนมีกฎหมายเพื่อการปรับปรุงการใช้มาตรการทางอาญาต่อสู้กับปัญหาฟอกเงิน (Act to Improve the Criminal Law Combat Against Money Laundering/ Gesetz zur Verbesserung der strafrechtlichen Bekämpfung der Geldwäsche) ออกมาบังคับใช้ มีผลให้มีการแก้ไขความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 261 StGB ให้สอดคล้องกับ EU Directive 2018/1673 of the European Parliament and of the Council of 23 October

---

[739] Deutscher Bundestag, Strafrechtliche Bekämpfung von Geldwäschekriminalität, Gesetzgeberische Spielräume bei der Vermögensabschöpfung?, Ausarbeitung WD7-3000-106/20, 2020, S.4.

[740] Deutscher Bundestag, Strafrechtliche Bekämpfung von Geldwäschekriminalität, Gesetzgeberische Spielräume bei der Vermögensabschöpfung?, Ausarbeitung WD7-3000-106/20, 2020, S.4.

[741] Lohse, Kai, Strafgesetzbuch Leipziger Kommentar (Zehnter Band, 13. Aufl., de Gruyter 2023) Vor §§ 73-76b, Rn. 23.

2018 on combating money laundering by criminal law ความเปลี่ยนแปลงประการหนึ่งที่สำคัญ คือ มีการยกเลิกความผิดในบัญชีรายชื่อความผิดมูลฐานทั้งหมด ความผิดมูลฐานที่เป็นที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่จะนำมาตรการต่อสู้กับการฟอกเงินไปใช้ จะเป็นความผิดฐานใดก็ได้[742]

นอกจากนี้ กฎหมายที่แก้ไขเมื่อปี พ.ศ. 2563 ดังกล่าว ยังได้ขยายประเด็นเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย กล่าวคือ ก่อนที่จะมีการแก้ไขกฎหมาย วัตถุแห่งการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน คือ วัตถุ (object/ Gegenstand) ซึ่งหมายถึง สิ่งของทั้งที่เคลื่อนที่ได้และเคลื่อนที่ไม่ได้ ทรัพย์ สิทธิเรียกร้อง สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท รวมถึงเงินในสกุลเงินเสมือนและสิ่งอื่นที่ใช้ชำระเงินได้ที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วย แต่เมื่อได้มีการแก้ไขกฎหมายแล้ว วัตถุแห่งการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเปลี่ยนเป็นสินทรัพย์ (asset/ Vermögensgegenstand) ดังนั้น จึงอาจเป็นประโยชน์ในทรัพย์สินได้ทุกรูปแบบ ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เคลื่อนที่ได้และเคลื่อนที่ไม่ได้ และสิทธิในทรัพย์สิน หรือเอกสารสิทธิต่างๆ ด้วย ไม่ว่าจะในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัล ที่สามารถแสดงถึงกรรมสิทธิหรือสิทธิในประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น ๆ ได้[743]

4.5.2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความผิดฐานฟอกเงิน

ในหัวข้อนี้ จะกล่าวถึงการดำเนินการเพื่อยึดทรัพย์สินในการพิจารณาคดี การดำเนินคดีริบทรัพย์โดยอิสระ การยึดทรัพย์ชั่วคราว และการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย

4.5.2.1 การดำเนินการเพื่อริบทรัพย์สินในการพิจารณาคดี

โดยทั่วไปแล้ว คำสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา 73 ถึง 76b แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน จะทำไปพร้อมกันกับการทำคำพิพากษาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในเรื่องความคุ้มค่าในการดำเนินคดี (Prozessökonomie) ศาลมีหน้าที่ต้องรับฟังพยานหลักฐานเพื่อค้นหาความจริงแท้ในประเด็นที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์ด้วย ทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษแก่จำเลย ทั้งนี้ ตามหลักการค้นหาความจริงโดยแท้ (Prinzip der materiellen Wahrheit) หรือหลักตรวจสอบ (Ermittlungsgrundsatz)[744] ในคำพิพากษา ศาล

---

[742] Deutscher Bundestag, Gesetzentwurf der Bundesregierung. Entwurf eines Gesetzes zur Verbesserung der strafrechtlichen Bekämpfung der Geldwäsche. Drucksache 19/24180. 09.11.2020, 13-14.

[743] Deutscher Bundestag, Gesetzentwurf der Bundesregierung. Entwurf eines Gesetzes zur Verbesserung der strafrechtlichen Bekämpfung der Geldwäsche. Drucksache 19/24180. 09.11.2020, 20.

[744] Köhler, Marcus, Die Reform der strafrechtlichen Abschöpfung, Teil 1/2, NStZ 2017, 497, 498.

จะต้องกล่าวถึงสิ่งของที่ศาลสั่งริบและบุคคลที่ถูกกระทบกระเทือนจากการริบทรัพย์ให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้

ลักษณะพิเศษของการดำเนินคดีเพื่อริบทรัพย์ในชั้นพิจารณาคดี คือ การที่บุคคลที่มิใช่ผู้ถูกกล่าวหาแต่ครอบครองทรัพย์ที่ศาลสั่งริบได้ อาจถูกเรียกให้เข้ามาในคดีด้วย ตามมาตรา 424 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้มีส่วนร่วมในการริบทรัพย์ (Einziehungsbeteiligter) นี้ มาตรา 427 วรรคแรก บัญญัติรับรองให้มีสิทธิต่าง ๆ ในคดีเช่นเดียวกับจำเลยหากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น เช่น สิทธิในการตั้งคำถาม (Fragerecht) หรือสิทธิในการยื่นคำร้องคำขอต่าง ๆ (Antragsrecht)[745] อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสิทธิของบุคคลดังกล่าวมิได้ถูกกระทบกระเทือนจากมาตรการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับโทษทางอาญา เป็นเพียงแต่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ฝ่ายรัฐในการเรียกเอาทรัพย์สินเท่านั้น สิทธิที่จะนิ่งของเขา รวมถึงข้อห้ามมิให้ใช้การนิ่งเป็นผลร้ายแก่เขา จึงมิอาจเทียบได้กับสิทธิที่จะนิ่งของจำเลย สถานะในทางคดีของผู้มีส่วนร่วมในการยึดทรัพย์จึงใกล้เคียงกับสิทธิของจำเลยในคดีแพ่งมากกว่า

4.5.2.2 การดำเนินคดีริบทรัพย์โดยอิสระ

1) การดำเนินคดีตามมาตรา 422 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บทบัญญัติมาตรา 422 วรรคแรก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน ที่ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมและมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 นั้น บัญญัติเปิดช่องทางให้ศาลสามารถพิจารณาและมีคำสั่งริบทรัพย์สินแยกต่างหากจากการพิจารณาพิพากษาถึงการกระทำความผิดของจำเลยได้ หากว่าการทำคำสั่งยึดทรัพย์สินตามมาตรา 73 ถึง 73c แห่งประมวลกฎหมายอาญา อาจทำให้คำพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอื่นยากลำบากขึ้นหรือล่าช้าออกไป แต่การพิจารณาประเด็นริบทรัพย์สินตามมาตรา 74 ถึง 76b แยกต่างหากยังไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้ เพราะขัดแย้งกับถ้อยคำในตัวบทกฎหมายอย่างชัดเจน มาตรา 422 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้ มีขึ้นเพื่อช่วยให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น[746]

2) การดำเนินคดีเพื่อริบทรัพย์สินโดยปราศจากคำพิพากษาคดีอาญา (selbstständige Einziehungs-verfahren/ non-conviction-based confiscation) ตามมาตรา 435 วรรคแรก ประโยคแรก แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สามารถทำได้โดยพนักงานอัยการหรือเอกชนเป็นผู้ร้องขอ ตามมาตรา 76a วรรคแรก ประโยคแรก แห่งประมวลกฎหมายอาญา

---

[745] Gesetzentwurf der Bundesregierung vom 5. September 2016, Entwurf eines Gesetzes zur Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung, BT-Drs. 18/9525, S.89.

[746] Gesetzentwurf der Bundesregierung vom 5. September 2016, Entwurf eines Gesetzes zur Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung, BT-Drs. 18/9525, S.55.

การดำเนินคดีเพื่อริบทรัพย์สินโดยปราศจากคำพิพากษาคดีอาญาสามารถทำได้เมื่อไม่มีบุคคลใดอาจถูกฟ้องดำเนินคดีหรือถูกพิพากษาลงโทษเพราะได้กระทำความผิดอาญา ในกรณีคดีขาดอายุความ มาตรา 76a วรรคสอง ประโยคแรก ก็บัญญัติให้ดำเนินคดีเพื่อริบทรัพย์สินโดยปราศจากคำพิพากษาคดีอาญาได้ ทั้งกรณีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดแต่ไม่ใช้โทษทางอาญา หรือกรณีที่พนักงานอัยการสั่งยุติการดำเนินคดีหรือศาลสั่งจำหน่ายคดี ก็สามารถดำเนินคดีเพื่อริบทรัพย์สินโดยปราศจากคำพิพากษาคดีอาญาได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 76a วรรคสาม[747]

การร้องขอให้มีการดำเนินคดีเพื่อริบทรัพย์สินโดยปราศจากคำพิพากษาคดีอาญานี้ กฎหมายกำหนดให้เป็นดุลพินิจของอัยการ หลักการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย (Legalitätsprinzip) ไม่ถูกนำมาบังคับใช้ในกรณีนี้

4.5.2.3 การยึดทรัพย์ชั่วคราว (temporarily seizure/ vorläufige Sicherstellung)

เนื่องจากเพื่อทำให้มั่นใจว่าสิ่งของที่กฎหมายให้อำนาจศาลสั่งริบได้จะไม่ถูกยักย้ายถ่ายเทไป กฎหมายจึงกำหนดให้ศาลสั่งยึด (Beschlagnahme) สิ่งของนั้นไว้ในความครอบครองของกระบวนการยุติธรรม เมื่อปรากฏเงื่อนไขตามมาตรา 111b วรรคแรก ประโยคสอง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน (Strafprozessordnung - StPO) กล่าวคือ ปรากฏเหตุเร่งด่วน (dringende Gründe) โดยสันนิษฐาน (Annahme) ว่ามีเงื่อนไขในการสั่งให้ริบทรัพย์สิน และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน ก็จะต้องปรากฏความจำเป็นที่จะต้องยึดทรัพย์นั้นไว้ด้วย แต่หากปรากฏเพียงแค่ข้อสันนิษฐานทั่วไปตามประโยคแรก วรรคแรกแห่งมาตรา 111b ก็จะเป็นกรณีที่ศาลมีดุลพินิจในการจะสั่งริบทรัพย์สินนั้นหรือไม่ก็ได้ การกำหนดให้มีบทบังคับศาลให้สั่งริบทรัพย์กับบทบัญญัติที่ให้ดุลพินิจศาลเช่นนี้ ช่วยทำให้การยึดทรัพย์ชั่วคราวมีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้นและเหมาะสมกับการนำไปใช้จริงในแต่ละคดี และยังช่วยคุ้มครองเจ้าของทรัพย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นมิให้ถูกกระทบจากมาตรการริบทรัพย์ที่ไม่ได้สัดส่วนในคดีความผิดเล็กน้อยด้วย[748] การริบทรัพย์สินตามมาตรานี้ทำได้โดยยึดทรัพย์ดังกล่าวมาไว้ในความครองครอง หรือประทับตราลงบนสิ่งของนั้น หรือดำเนินการด้วยวิธีการอื่นใดที่สามารถทำให้ผู้อื่นทราบได้ ทั้งนี้ตามมาตรา 111c วรรคแรก[749]

---

[747] Köhler, Marcus, Die Reform der strafrechtlichen Abschöpfung, Teil 1/2, NStZ 2017, 497, 500.

[748] Deutscher Bundestag, Gesetzentwurf der Bundesregierung. Entwurf eines Gesetzes zur Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung. Drucksache 18/9525. 05.09.2016, p. 49.

[749] Deutscher Bundestag, Beweisführung bei der Vermögensabschöpfung, Sachstand WD7-3000-174/18, 2018, S.6; Gesetzentwurf der Bundesregierung vom 5. September 2016, Entwurf eines Gesetzes zur Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung, BT-Drs. 18/9525, S.49.

อย่างไรก็ตาม หากเกิดข้อสันนิษฐานจากเงื่อนไขในการริบทรัพย์สินตามมูลค่าของทรัพย์ตามมาตรา 73c ประมวลกฎหมายอาญา และปรากฏความสงสัยเบื้องต้นว่ามีการกระทำความผิดอาญา ศาลอาจสั่งให้มีการบังคับเอาจากกองทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องที่ศาลได้สั่งอายัดกองทรัพย์สิน (Vermögensarrest) เอาไว้ก่อนแล้วได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 111e ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การอายัดกองทรัพย์สินสามารถทำได้เมื่อมีกรณีจำเป็นเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อปรากฏข้อกังวลว่า หากปราศจากการอายัดกองทรัพย์สินที่ว่านี้ การบังคับเอาจากทรัพย์ที่ศาลอาจสั่งริบเมื่อศาลมีคำพิพากษาลงโทษจะล่าช้าหรือประสบกับความยากลำบากอย่างยิ่ง

มาตรา 111j วรรคแรก ประโยคแรก ให้อำนาจศาลแต่เพียงผู้เดียวในการสั่งยึดสิ่งของหรืออายัดกองทรัพย์สิน โดยมีอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องขอ ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอัยการอาจสั่งยึดสิ่งของหรืออายัดกองทรัพย์สินได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 111j วรรคแรก ประโยคสอง

4.5.2.4 การชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย

ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งของการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินที่มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) คือ ประเด็นเรื่องการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่นี้ ศาลสามารถสั่งริบทรัพย์สินได้แม้ว่าจะปรากฏว่ามีคำร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้เสียหายก็ตาม โดยกฎหมายบัญญัติให้ผู้เสียหายไปเรียกค่าเสียหายด้วยวิธีการอื่นนอกคดีอาญา อาจด้วยการเรียกร้องค่าเสียหายในขั้นตอนของการบังคับคดีตามมาตรา 459h แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือในคดีล้มละลายตามมาตรา 111b วรรคสาม ยกเว้นเสียแต่ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งของที่เคลื่อนที่ได้ ซึ่งศาลจะต้องสั่งให้คืนแก่ผู้เสียหายโดยพลันตามมาตรา 111n วรรคสอง[750]

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายเยอรมันนั้น ไม่ปรากฏการดำเนินการริบทรัพย์ทางแพ่งในลักษณะเดียวกันกับการดำเนินการตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา และกฎหมายไทย ซึ่งอาจทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความกระทำความผิดฐานฟอกเงินในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีดำเนินการไม่รวดเร็วเท่าที่ควร เพราะเมื่อการดำเนินการกับทรัพย์สินเป็นเรื่องของคดีอาญา การจะลงโทษริบทรัพย์ในคดีฟอกเงินจึงต้องใช้มาตรฐานการพิสูจน์ในระดับของคดีอาญา คือศาลต้องแน่ใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริง จึงจะลงโทษจำเลยได้ อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินอาญา เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) มีการเปลี่ยนข้อความคิดดังกล่าวใหม่ โดยมองว่าการริบ

[750] Meissner, Markus, Die Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung, KriPoZ 4, 2017, 237, 240.

ทรัพย์สินไม่ใช่สภาพบังคับทางอาญา จึงไม่ตกอยู่ภายใต้หลักความชั่ว จึงทำให้การริบทรัพย์สินในทางอาญามีลักษณะใกล้เคียงกับการริบทรัพย์ในทางแพ่งมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น กฎหมายใหม่ฉบับดังกล่าวยังทำให้การริบทรัพย์สินทางอาญาสามารถทำได้กว้างขวางมากขึ้น กล่าวคือ แม้ไม่มีคำพิพากษาคดีอาญา ศาลก็สามารถสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาได้

4.5.3 มาตรการในเชิงป้องกันการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

นอกจากมาตรการในการปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยการกำหนดเป็นความผิดอาญาและกำหนดมาตรการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฟอกเงินแล้ว การต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงินยังต้องอาศัยมาตรการในเชิงป้องกันร่วมด้วย

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการติดตามผลกำไรจากอาชญากรรมร้ายแรง หรือกฎหมายฟอกเงิน (Gesetz über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten (Geldwäschegesetz GWG))[751] ครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2536 โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งเพื่อตอบสนองความจำเป็นที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอในการต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงินและการแสวงหาเงินทุนของผู้ก่อการร้าย รวมถึงมาตรฐานระหว่างประเทศต่าง ๆ การแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวครั้งล่าสุดคือการแก้ไขเมื่อปี พ.ศ. 2563 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวให้สอดคล้องกับ EU Directive 2018/843 of 30 May 2018.[752]

4.5.3.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย GWG

เป้าหมายของ GWG คือ การต่อสู้กับการฟอกเงินและการแสวงหาแหล่งเงินทุนของผู้ก่อการร้าย รวมถึงคุ้มครองความถูกต้องของระบบการเงิน กฎหมายฉบับนี้เป็นหลักประกันว่าสถาบันการเงินและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจะใช้มาตรการที่เหมาะสมในการระบุตัวตนของลูกค้า ตรวจจับและรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย รวมถึงใช้มาตรการควบคุมภายในและมาตรการป้องกันการฟอกเงินและการแสวงหาแหล่งเงินทุนของผู้ก่อการร้าย หากได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้แล้ว จะเป็นการขัดขวางมิให้เกิดการแปรสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดให้เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย.[753]

---

[751] ต่อไปนี้ จะเรียกว่า GWG

[752] Geldwäschegesetz (GwG): die Basis für Geldwäscheprävention [Online]. Available from: https://www.validatis.de/kyc-prozess/news-fachwissen/geldwaeschegesetz/ [2024, February 2].

[753] Ibid.

กฎหมาย GWG วางอยู่บนหลักการของ EU-Directive 5 ฉบับ ซึ่งเป็นฐานของการพัฒนาและแก้ไขกฎหมายภายในประเทศสมาชิกของ EU เพื่อให้การต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงินและการแสวงหาแหล่งเงินทุนของผู้ก่อการร้ายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อกำหนดที่ให้ผู้มีหน้าที่ (Verpflichteten/ obliged entities) ตาม GWG จะต้องปฏิบัติมีด้วยกัน 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ผู้มีหน้าที่จะต้องทำให้การฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ก่อการร้ายทำได้ยากขึ้นผ่านข้อกำหนดบางประการ ประการที่สอง ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานข้อเท็จจริงที่น่าสงสัยไปยัง Zentralstelle für Finanztransaktionsuntersuchungen (FIU).[754] เพื่อใช้เป็นข้อเท็จจริงให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเริ่มสอบสวนคดีอาญา

4.5.3.2 ผู้มีหน้าที่และหน้าที่โดยทั่วไป

GWG ได้กำหนดไล่เรียงผู้มีหน้าที่เอาไว้ในมาตรา 2 วรรคแรกอย่างละเอียด ในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่า ผู้มีหน้าที่ คือ สถาบันการเงินทุกประเภท ตั้งแต่ธนาคาร สถาบันให้สินเชื่อ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ สถาบันการเงินอิเล็กทรอนิกส์ บริษัทบริหารสินทรัพย์ บริษัทประกันภัย และยังหมายถึงนายหน้าซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ทนายความ ที่ปรึกษากฎหมาย ผู้ให้คำปรึกษาด้านภาษี ผู้ตรวจสอบบัญชี ผู้ให้บริการการพนัน และรวมถึงตัวแทนจำหน่ายสินค้าด้วย

ผู้ค้าสินค้าที่ทำธุรกรรมเงินสดด้วยมูลค่าเกณฑ์ 10,000 ยูโร ขึ้นไป มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของกฎหมาย GWG (มาตรา 4 วรรค 5 และมาตรา 10 วรรค 6a) ในกรณีของการซื้อขายโลหะ กฎหมายให้ใช้มูลค่า 2,000 ยูโร เป็นเกณฑ์ ส่วนหน่วยงานที่ที่เป็นผู้มีหน้าที่รายอื่นไม่ว่าจะอยู่ในภาคการเงินหรือไม่ใช่ก็ตาม จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ทั่วไปที่กำหนดไว้ในกฎหมายฟอกเงิน สำหรับการทำธุรกรรมและการโอนเงินที่มีมูลค่าสูงกว่าเกณฑ์ 15,000 ยูโร ขึ้นไป (มาตรา 10 วรรคสาม)

ผู้มีหน้าที่ตามกฎหมาย GWG มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการหลายประการที่กฎหมายกำหนดเพื่อป้องกันการฟอกเงิน ยกตัวอย่างเช่น ประเมินความเสี่ยงของคู่สัญญา (มาตรา 5) สร้างมาตรการตรวจสอบภายใน (มาตรา 6) แต่งตั้งผู้ตรวจสอบการฟอกเงินภายใน

---

[754] หน่วยข่าวกรองทางการเงิน (The Central Office for Financial Transaction Investigations/ Zentralstelle für Finanztransaktionsuntersuchungen – FIU) ทำหน้าที่รวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวกรองทางการเงินเพื่อต่อสู้กับอาชญากรรมทางการเงิน เช่น การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โปรดดู https://www.bfdi.bund.de/DE/Buerger/Inhalte/Polizei-Strafjustiz/National/FIU.html

หน่วยงาน (มาตรา 7) บันทึกและเก็บรักษาเอกสารตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 8) และหน้าที่โดยทั่วไป (ตามมาตรา 10 และมาตรา 11)

มาตรา 10 วรรคแรก แห่ง GWG กำหนดหน้าที่โดยทั่วไปของผู้มีหน้าที่เอาไว้โดยละเอียด ซึ่งอาจกล่าวคร่าว ๆ ได้ดังนี้

1. ระบุ identity ของคู่สัญญาและบุคคลที่กระทำการแทนคู่สัญญา และตรวจสอบว่าบุคคลที่กระทำการแทนมีสิทธิกระทำการนั้นหรือไม่

2. ชี้แจงว่าคู่สัญญากระทำการในนามของผู้รับผลประโยชน์หรือไม่ และหากเป็นเช่นนั้น ต้องระบุผู้รับประโยชน์ด้วย

3. แสวงหาและประเมินข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และลักษณะเจตนาของความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ไม่ชัดเจน

4. กำหนดกระบวนการที่เหมาะสมและที่มุ่งเน้นความเสี่ยง (risk-oriented) ไม่ว่าคู่สัญญาหรือผู้รับผลประโยชน์จะเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงทางการเมือง สมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลที่เป็นผู้ร่วมงานที่ใกล้ชิดหรือไม่

5. ติดตามความสัมพันธ์ทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง รวมถึงธุรกรรมที่ดำเนินไปในธุรกิจ เพื่อให้มั่นใจว่าสอดคล้องกับเอกสารและข้อมูลที่ผู้มีหน้าที่และผู้รับผลประโยชน์ (ถ้ามี) เกี่ยวกับกิจกรรมทางธุรกิจและประวัติลูกค้าของพวกเขา

หน้าที่ทั้ง 5 ประการนี้ ผู้มีหน้าที่จะต้องยึดถือปฏิบัติในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 10 วรรคสาม GWG ซึ่งพอจะกล่าวคร่าว ๆ ได้ดังนี้

1. เมื่อสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

2. เมื่อทำธุรกรรมนอกความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่มีอยู่ในกรณีเมื่อการโอนเงินที่เกี่ยวข้องกับเงินจำนวน 15,000 ยูโร หรือมากกว่า

3. เมื่อปรากฏข้อสงสัยเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมมาภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับ identity ของคู่สัญญา identity ของบุคคลที่กระทำการในนามของคู่สัญญา หรือ identity ของผู้รับประโยชน์

การระบุ identity ของคู่สัญญานับเป็นหัวใจสำคัญของหน้าที่โดยทั่วไปของผู้มีหน้าที่ ทั้งนี้ ตามหลัก Know Your Customer (KYC) แนวความคิดเบื้องหลังหน้าที่ดังกล่าวนี้คือ กฎหมายต้องการบริหารจัดการให้ความสัมพันธ์ตามสัญญาโปร่งใสมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อกำจัดหรือ

ลดการไม่เปิดเผยตัวตนในการเข้าทำสัญญา ข้อกำหนดในเรื่องความโปร่งใสนี้จะขัดขวางมิให้มีการใช้ธุรกรรมทางการเงินเพื่อประโยชน์ในการฟอกเงินและแสวงหาเงินทุนสำหรับการก่อการร้าย นอกจากนี้ หน้าที่นี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แน่ใจว่า หากมีข้อบ่งชี้ถึงการฟอกเงินหรือกิจกรรมสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ก่อการร้าย เจ้าพนักงานจะสามารถติดตามโดยใช้เอกสารตามรอยตามตัวตนของบุคคลและลงโทษผู้กระทำผิดได้[755]

ในการระบุตัวตนของคู่สัญญานั้น ผู้มีหน้าที่ต้องรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป้าหมายในการระบุตัวตนก่อน แล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเหล่านั้นในลำดับถัดมา ทั้งนี้ ตามข้อ 8 แห่ง DIRECTIVE 2005/60/EC of 26 October 2005 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing ข้อมูลที่ผู้มีหน้าที่ต้องรวบรวม ได้แก่ ชื่อและนามสกุลของคู่สัญญา วันเกิด สถานที่เกิด สัญชาติ และที่อยู่ สำหรับกรณีที่คู่สัญญาเป็นนิติบุคคล ข้อมูลที่ต้องรวบรวม ได้แก่ ชื่อนิติบุคคล รูปแบบของนิติบุคคล หมายเลขทะเบียนนิติบุคคล ที่ตั้งของนิติบุคคล และรายชื่อของคณะผู้แทนนิติบุคคล[756]

ในการระบุ identity ของคู่สัญญานี้ มาตรา 11 วรรคแรก แห่ง GWG ได้บัญญัติไว้อย่างชัดแจ้งว่า ให้ดำเนินการก่อนที่จะเริ่มต้นการผูกพันกันตามสัญญาหรือก่อนทำธุรกรรม ส่วนหน้าที่ประการอื่นอีก 4 ประการ ผู้มีหน้าที่สามารถดำเนินการระหว่างช่วงเวลาที่สัญญาทางธุรกิจมีผลทางกฎหมายได้ และเมื่อผู้มีหน้าที่ได้ระบุตัวตนของคู่สัญญาถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 11 แห่ง GWG แล้วครั้งหนึ่ง ผู้มีหน้าที่ก็ไม่จำต้องระบุตัวตนของคู่สัญญาคนเดิมอีกสำหรับการเข้าทำสัญญาในครั้งต่อ ๆ ไป ทั้งนี้ ตามวรรคสาม มาตรา 11

ข้อดีที่คู่สัญญาจะได้รับจากการระบุตัวตนของคู่สัญญาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย คือผู้มีหน้าที่สามารถทำธุรกรรมได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องคำนึงถึงมูลค่าของธุรกรรมแต่อย่างใด[757]

หากผู้มีหน้าที่พบข้อสงสัยว่าธุรกรรมใดอาจเป็นธุรกรรมเพื่อประโยชน์ของการฟอกเงินหรือการแสวงหาแหล่งเงินทุนของผู้ก่อการร้าย จะต้องดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมดังกล่าว

---

[755] Dirgarten, Archim/ Barreto da Rosa, Steffen, Praxiswissen Geldwäscheprävention (2. Aufl., De Gruyter 2021) 167.

[756] Dirgarten, Archim/ Barreto da Rosa, Steffen, Praxiswissen Geldwäscheprävention (2. Aufl., De Gruyter 2021) 167.

[757] Geldwäschegesetz (GwG): die Basis für Geldwäscheprävention [Online]. Avilable from :https://www.validatis.de/kyc-prozess/news-fachwissen/geldwaeschegesetz/ [2024, February 2].

และรายงานข้อสงสัยเช่นว่านั้นนั้นไปยัง FIU โดยใช้ software ที่มีชื่อว่า goAML ทั้งนี้ ตามมาตรา 43 GWG หน้าที่การรายงานธุรกรรมต้องสงสัยนี้ ใช้กับธุรกรรมที่มีมูลค่าไม่ถึง 10,000 ยูโร ด้วย

หากผู้มีหน้าที่ฝ่าฝืนหน้าที่ คือ ไม่รายงานธุรกรรมต้องสงสัย จะต้องถูกปรับเป็นเงิน 150,000 ยูโร (มาตรา 56 วรรคแรก) แต่หากกรณีฝ่าฝืนหน้าที่นั้นเป็นกรณีร้ายแรง หรือเกิดขึ้นซ้ำ ๆ หรือมีลักษณะเป็นระบบระเบียบ ค่าปรับอาจสูงถึง 1 ล้านยูโร (มาตรา 56 วรรคสาม)

4.5.3.3 มาตรการตรวจสอบภายใน

ผู้มีหน้าที่ตามกฎหมาย GWG มีหน้าที่ต้องสร้างมาตรการตรวจสอบภายใน ตามมาตรา 4 วรรคแรกและวรรคสอง ประกอบมาตรา 6 ดังนี้

- ตรวจสอบบุคลากรในหน่วยงานว่ามีความซื่อสัตย์สุจริต

- ข้อมูลแก่บุคลากรเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การฟ้องเงินและวิธีการฟอกเงินและการแสวงหาแหล่งเงินทุนของผู้ก่อการร้ายที่ทันสมัยอยู่อย่างสม่ำเสมอ

- แต่งตั้งผู้ตรวจสอบการฟอกเงินและผู้แทน (มาตรา 7)

- ส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้มีหน้าที่ตามคำสั่งของหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (FIU)

- สร้างระบบ Whistle Blowing หรือระบบที่กระตุ้นให้สมาชิกภายในองค์กรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมาย เพื่อให้บุคลากรสามารถรายการการฝ่าฝืนกฎหมาย GWG ได้อย่างเป็นความลับ

ผู้มีหน้าที่ต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ทางธุรกิจและธุรกรรมทุกรายการและสอบสวนและประเมินความเสี่ยงของการฟอกเงินและการแสวงหาแหล่งเงินทุนของผู้ก่อการร้ายในทุกกรณี การประเมินความเสี่ยงจะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต้องมีการจดบันทึกไว้ ทั้งนี้ตามมาตรา 5 วรรคสอง แห่ง GWG

บทที่ 5
วิเคราะห์การดำเนินการและการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นและตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

เมื่อได้ศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กฎกระทรวง และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อทรัพย์สินในคดีฟอกเงิน ตลอดจนคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงนำมาเปรียบเทียบกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายเหล่านั้น โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการบังคับทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินให้ตกเป็นของแผ่นดิน อันเป็นการตัดวงจรอาชญากรรมตามเหตุผลที่กำหนดไว้เมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และจะเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ต่อไป ทั้งนี้จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ความแตกต่างในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและการพิจารณาคดีระหว่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่นซึ่งมีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

สำหรับเหตุผลในการวิเคราะห์ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและการพิจารณาคดีระหว่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายที่มีลักษณะใกล้เคียง ได้แก่ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 ประมวลกฎหมายยาเสพติด รวมถึงจะนำพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาศึกษาวิเคราะห์เพื่อเป็นกรณี

ตัวอย่างในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ทั้งนี้ เพราะการกระทำความผิดฐานทุจริตและประพฤติมิชอบและการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดในลักษณะคล้ายคลึงกัน ส่วนประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน และการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้เป็นหลักทั่วไปซึ่งถือเป็นโทษทางอาญาประเภทหนึ่งที่ต่างจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง จึงควรนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ส่วนเหตุผลในการวิเคราะห์ในส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและการพิจารณาคดีระหว่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของบทบัญญัติของกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฟอกเงินและวิธีพิจารณาคดีฟอกเงิน โดยจะศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกาที่ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างมาก ทั้งยังมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินตลอดมา ซึ่งควรจะนำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงเหตุผลในการปรับเปลี่ยนการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละฉบับ และเพื่อวิเคราะห์ถึงถ้อยบัญญัติในกฎหมายเหล่านั้นว่ามีจุดอ่อนหรือจุดแข็งประการใด รวมถึงการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีซึ่งทั้ง 2 ประเทศนี้ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยจะวิเคราะห์ว่าได้ใช้กฎหมายใดในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในลักษณะใดมีการบังคับต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเช่นใด มีเหตุผลประการใดหรือไม่ที่ประเทศไทยควรมีการบัญญัติกฎหมายพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในลักษณะเช่นเดียวกัน และควรกำหนดวิธีการหรือมาตรการไว้อย่างใด ตลอดจนจะนำกฎหมายฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซียมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ เพราะประเทศทั้งสองเป็นประเทศซึ่งอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน มีบริบททางสังคมในรูปแบบเดียวกันทั้งทางด้านความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนในสังคมและมีวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน ทั้งยังมีปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานมูลฐาน โดยเฉพาะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและการก่อการร้ายที่แพร่กระจายไปทั่วภูมิภาคนี้ ประกอบกับประเทศทั้งสองเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในทาง

เศรษฐกิจ และมีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดอย่างเข้มงวด จึงควรนำมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

5.1 วิเคราะห์ความแตกต่างในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและการพิจารณาคดีระหว่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่นซึ่งมีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนี้จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญากับกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินระหว่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 กับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินระหว่างประมวลกฎหมายยาเสพติดกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้

5.1.1 วิเคราะห์การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอาญากับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงโทษริบทรัพย์สินไว้ในมาตรา 18 (5) และได้กำหนดถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ในมาตรา 32 ถึงมาตรา 34 อันเป็นทรัพย์สินที่ศาลจะมีคำสั่งริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งจะเห็นได้ว่าความที่บัญญัติถึงโทษริบทรัพย์สินดังกล่าวเป็นบททั่วไปที่นำไปใช้บังคับในกฎหมายอื่น ๆ ได้ถ้าหากกฎหมายเหล่านั้นมิได้กำหนดโทษและวิธีการริบทรัพย์สินไว้เป็นการเฉพาะดังความที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 ว่า *“บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”* ด้วยเหตุนี้ถ้าพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่กำหนดลักษณะของทรัพย์สินที่ต้องริบตามกฎหมาย หรือกำหนดวิธีการบังคับทรัพย์สินในการกระทำความผิดไว้โดยเฉพาะแล้ว การดำเนินคดีริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดย่อมเป็นไปตามบทกฎหมายเหล่านั้น

เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญากำหนดให้การริบทรัพย์สินเป็นโทษ จึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญามาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดและริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติให้นำมาตรการทางแพ่งมาใช้บังคับกับทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เว้นเสียแต่ในกรณีที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติความไว้โดยเฉพาะจึงจะต้องบังคับตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังจะเห็นได้จากคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4223/2564

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4223/2564 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและเป็นมาตรการทางแพ่งในการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ไม่ใช่เป็นการดำเนินคดีแพ่งทั่วไป แม้มาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้การดำเนินการตามหมวด 6 ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม แต่ต้องเป็นกรณีที่ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ และนำมาปรับใช้ได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับหลักการแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติวิธีการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจนำบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีแพ่งซึ่งเป็นการดำเนินคดีแพ่งทั่วไปมาปรับใช้กับการคุ้มครองชั่วคราวในคดีฟอกเงินได้ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีมีหนังสือแจ้งอายัดสิทธิเรียกร้องในขณะที่ศาลแพ่งมีคำสั่งอายัดทรัพย์สินของจำเลยไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นก่อนแล้ว ผู้คัดค้านที่ 1 ไม่ต้องส่งเงินตามสิทธิเรียกร้องให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดี และยังปรากฏว่าต่อมาศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินซึ่งรวมถึงสิทธิเรียกร้องเป็นเงินในบัญชีเงินฝากของจำเลยตกเป็นของแผ่นดิน ดังนั้น นับแต่วันที่ศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินซึ่งรวมถึงสิทธิเรียกร้องเป็นเงินในบัญชีเงินฝากของจำเลยตกเป็นของแผ่นดินไป โจทก์ย่อมไม่อาจยึดเพื่อการบังคับคดีไม่ว่าด้วยเหตุใดตาม ป.พ.พ. มาตรา 1307 หากโจทก์เห็นว่าตนเป็นผู้มีสิทธิในเงินตามบัญชีเงินฝากของจำเลยโดยเป็นเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ โจทก์ต้องไปดำเนินการในคดีฟอกเงินดังกล่าวตามมาตรา 53 แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการเป็นการเฉพาะแล้ว โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในหนี้สามัญไม่อาจดำเนินการบังคับคดีในคดีนี้เพื่อให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีฟอกเงินดังกล่าวได้ โจทก์ไม่มีสิทธิขอให้ศาลสั่งให้ผู้คัดค้านที่ 1 ส่งเงินในบัญชีเงินฝากของจำเลยไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดีได้

เมื่อเปรียบเทียบผลในทางคดีเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินในทางอาญากับการที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังกล่าวข้างต้นแล้วจะเห็นได้ถึงผลของความแตกต่างในการดำเนินคดี ดังนี้

1) การริบทรัพย์สินเป็นโทษทางอาญาซึ่งต้องปรากฏว่าขณะกระทำความผิดมีกฎหมายบัญญัติให้การกระทำนั้นเป็นความผิดจึงจะริบทรัพย์สินนั้นได้ เพราะกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลังไปลงโทษผู้กระทำความผิด ดังนั้น หากการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดก็ไม่อาจริบทรัพย์สินนั้นได้

ส่วนการที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นแม้การกระทำความผิดจะเกิดขึ้นก่อนการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ตาม ศาลมีอำนาจที่จะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้เนื่องจากเป็นมาตรการทางแพ่งซึ่งไม่ใช่โทษตามกฎหมายอาญาจึงบังคับย้อนหลังได้ ดังที่ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8345/2560 ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8345/2560 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดทั้งความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งมีโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลและศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน แม้ว่าการร้องขอดังกล่าวจะสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดอาญามูลฐาน กล่าวคือ ต้องเกิดการกระทำความผิดมูลฐานขึ้น แต่มาตรการทางแพ่งก็ไม่ผูกติดกับคดีอาญา แยกออกจากกันต่างหาก โดยความผิดและโทษทางอาญามุ่งบังคับแก่ตัวบุคคล ส่วนมาตรการทางแพ่งมุ่งบังคับแก่ตัวทรัพย์สินซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดมูลฐานเพราะถึงอย่างไรทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ไม่เป็นของผู้กระทำความผิด ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ใด เพื่อตัดวงจรการกระทำความผิดมิให้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้สนับสนุนการก่ออาชญากรรมต่อไป ดังนั้น แม้เจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์ไม่ได้ร่วมกระทำความผิด ไม่ได้ถูกฟ้องและได้ทรัพย์สินนั้นมาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน (ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดอยู่ก่อนแล้ว) ก่อนพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับก็ใช้มาตรการให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และมาตรการดังกล่าวก็มิใช่โทษทางอาญา จึงมีผลใช้บังคับย้อนหลังได้

2) กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ต้องรอผลในคดีอาญาจึงต่างจากกรณีที่ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินในคดีอาญา ซึ่งศาลจำต้องฟังพยานหลักฐานจนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดเสียก่อนจึงจะริบทรัพย์สินนั้นได้ จึงต้องปรากฏว่าขณะจำเลยกระทำความผิดมีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและได้กำหนดโทษไว้ ดังคำวินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 785 – 786/2563

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 785 – 786/2563 การร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นมาตรการทางแพ่ง และมติของคณะกรรมการธุรกรรมที่เชื่อว่าทรัพย์สินตามที่ตรวจสอบและมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน และให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้ผู้ร้องพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 นั้น ต้องพิจารณาตามบทนิยามของกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะที่คณะกรรมการธุรกรรมมีมติและเลขาธิการส่งเรื่องให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลว่าในขณะดังกล่าวทรัพย์สินที่ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากการขอให้ลงโทษบุคคลทางอาญาที่ต้องใช้กฎหมายที่บังคับใช้ในขณะที่จำเลยกระทำความผิด

3) กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่อยู่ในบังคับอายุความทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากเป็นมาตรการทางแพ่งจึงต่างจากคดีอาญา ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9811/2560

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9811/2560 ตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็เพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม จึงมีการกำหนดมาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลที่พิจารณาคดีอาญา โดยกำหนดโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วยการจำคุก ปรับ หรือริบทรัพย์ทางอาญา และกำหนดมาตรการทางแพ่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 6 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 ไว้และให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวกฎหมายบัญญัติให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 วรรคหนึ่ง และไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ ก็สามารถดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ ซึ่งเป็นการดำเนินการคนละส่วนกับมาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจึงมิใช่คดีอาญา ย่อมไม่อยู่ในบังคับอายุความทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 แต่เป็นมาตรการทางแพ่งที่ให้อำนาจรัฐในการติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจากผู้ที่ครอบครองทรัพย์สินโดยมิชอบ เพื่อไม่ให้ยึดถือทรัพย์สินไว้ได้ต่อไปโดยให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน อันเป็นหลักการและเหตุผลตามที่

บัญญัติเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งต่างจากหนี้ที่ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิในการที่จะบังคับให้ลูกหนี้กระทำการหรืองดเว้นการอันใดอันหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ที่สามารถกันได้ตามกฎหมายดังเช่นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ต้องกระทำภายในอายุความทางแพ่ง กรณีย่อมไม่อยู่ในบังคับว่าด้วยอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 ลักษณะ 6 ผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้โดยไม่มีอายุความ (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 14/2560)

4) การยึดทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 132 (4) เพื่อนำมารวบรวมเป็นหลักฐาน ส่วนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความแพ่ง เพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกิดได้จากการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3849/2562 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3659-3661/2562 ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3849/2562 วินิจฉัยว่า พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในส่วนมาตรการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่ให้ยึดหรืออายัดและให้ตกเป็นของแผ่นดินเป็นคนละส่วนกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคล ทั้งเป็นมาตรการพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะให้ดำเนินการทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อเป็นการตัดวงจรการกระทำความผิดโดยมีเหตุผลมาจากหลักการคุ้มครองประโยชน์ของสังคมหรือประโยชน์สาธารณะ และหลักการติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดต่อรัฐ ทำให้สามารถดำเนินคดีทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3659-3661/2562 วินิจฉัยว่า พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติมาตรการทางกฎหมาย 2 ส่วน ได้แก่ มาตรการทางอาญาฐานฟอกเงิน และมาตรการทางแพ่งที่ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมาตรการส่วนหลังเป็นกระบวนการยึดทรัพย์สินทางแพ่ง(Civil forfeiture) ซึ่งพิจารณาตัวทรัพย์สินที่ผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินว่ามีที่มาของทรัพย์สินจากการกระทำผิดอาญาที่เป็นความผิดมูลฐานของพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ โดยไม่ต้องพิจารณาความผิดของบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์ซึ่งเป็นเรื่องทางอาญาที่ต้องพิสูจน์ความผิดตามหลักการพิสูจน์หลักฐานในคดีอาญา ดังจะเห็นได้จากมาตรา 59 แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดยอนุโลม เจตนารมณ์ของการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินนั้นคือ การที่กฎหมายไม่อาจยอมรับให้บุคคลอ้างกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินที่ได้มาโดยกระทำผิด จึงไม่

จำต้องนำหลักกฎหมายอาญาหรือวิธีพิจารณาความอาญาที่ต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยจนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรมาวินิจฉัย ดังนั้น มาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงมิใช่โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 (5) แม้ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) จะบัญญัติเพิ่มเติมภายหลังที่จำเลยต้องหาว่ากระทำความผิด ก็ไม่ถือว่าเป็นการใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังเป็นโทษแก่บุคคล และเมื่อมีการบัญญัติเพิ่มเติมความผิดมูลฐานดังกล่าวแล้วก็มีผลย้อนหลังไปทันทีนับแต่วันที่มีการกระทำความผิดมูลฐานนั้น

5.1.2 วิเคราะห์การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 กับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 บัญญัติขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายในการกำหนดมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและขจัดการทุจริตและการประพฤติมิชอบ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม รวมถึงส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและ ประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนตามมาตรา 63 ของรัฐธรรมนูญ[758]

สำหรับการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 แบ่งออกเป็น 4 กรณี ได้แก่ กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาทำให้เกิดความเสียหายในทางทรัพย์สินหรือเป็นการละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลอื่น กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดได้ใช้หรือได้ทรัพย์สินมาโดยมิชอบเนื่องจากการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย กรณีเกี่ยวกับการคำนวณมูลค่าของทรัพย์สิน และการเก็บรักษาจัดการทรัพย์สิน

ในแต่ละกรณีที่เกิดขึ้นจะมีมาตรการในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาทำให้เกิดความเสียหายในทางทรัพย์สินหรือเป็นการละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลอื่น ซึ่งต้องปรากฏว่ามีการฟ้องคดีอาญาต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการกระทำของผู้นั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย

[758] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 52 ก, 21 กรกฎาคม 2561

ในทางทรัพย์สินหรือเป็นการละเมิด ต่อหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลอื่น อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้[759]

(1) ยื่นคำร้อง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนการกระทำหรือคำสั่งอันมิชอบที่เป็นการละเมิดนั้น รวมถึงเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอนุมัติหรืออนุญาตหรือกระทำการใด ๆ ไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายด้วย

(2) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องแจ้งให้หน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้มีการชดใช้ค่าเสียหายต่อไป

2) กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดได้ใช้หรือได้ทรัพย์สินมาโดยมิชอบ ซึ่งทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณีจะต้องดำเนินการร้องขอให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีคำสั่งริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ได้แก่[760]

(1) ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

(2) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้ให้ขอให้หรือรับว่าจะให้แก่ ผู้ถูกกล่าวหาโดยมิชอบ

(3) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้อื่นกระทำความผิด

(4) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม ข้อ (1) หรือ ข้อ (3)

(5) ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม ข้อ (1) ข้อ (3) หรือข้อ (4)

ทั้งนี้ ศาลไม่อาจริบทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นได้ถ้าทรัพย์นั้นเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

---

[759] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ 2561 มาตรา 82

[760] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ 2561 มาตรา 83

3) กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.มีอำนาจคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนี้[761]

(1) คำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้นในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ทรัพย์สินนั้นมา หรือคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้นในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด โดยพิจารณาว่ามูลค่าในขณะใดจะมากกว่ากัน

(2) ร้องขอให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินหรือสั่งให้ริบทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดแทนตามมูลค่าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.กำหนด

4) การเก็บรักษาจัดการทรัพย์สินเมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งริบทรัพย์สินเนื่องจากมีการกระทำความผิดแล้ว แม้คำพิพากษาดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุดก็ตามเลขาธิการก็มีอำนาจในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินดังกล่าวไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด เว้นแต่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น[762]

ในการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะพิจารณาถึงสภาพของทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เหมาะแก่การเก็บรักษาไว้หรือไม่ หรือเป็นภาระแก่ทางราชการเพียงใด โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการนำไปใช้อย่างอื่น ดังนั้น ถ้าทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือถ้าหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นก็ให้เลขาธิการสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์ โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำทรัพย์สินนั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ[763]

อย่างไรก็ตาม ถ้าปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือทรัพย์สินที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็จะต้องคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง พร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และถ้าหากไม่สามารถคืนทรัพย์สินได้ก็จะต้องชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินไว้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือชำระราคาทรัพย์สินตามที่ได้จากการขาย

---

[761] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ 2561 มาตรา 84

[762] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ 2561 มาตรา 84 วรรคสอง

[763] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ 2561 มาตรา 85 วรรคสอง

ทอดตลาดทรัพย์สินนั้น พร้อมทั้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา[764]

ข้อสังเกตการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ประการที่ 1 กำหนดให้การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เป็นการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยได้กำหนดไว้สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ถ้าปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดบทลงโทษไว้ในหมวด 11 มาตรา 167 ถึงมาตรา 184 และได้กำหนดถึงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ในหมวด 5 และให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานไต่สวนสามารถตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ที่ถูกกล่าวหาได้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งหากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าว

ประการที่ 2 กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ โดยการตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว รวมถึงการเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมของบุคคลนั้น โดยให้สามารถยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดไว้ชั่วคราว ไม่เกิน 1 ปีนับแต่วันที่ยึดหรืออายัดชั่วคราว หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง และให้มีอำนาจดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาประกอบการวินิจฉัยได้ และหากพบว่าบุคคลดังกล่าวซึ่งตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดจริงก็จะส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดเพื่อยื่นร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น รวมถึงบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ผู้กระทำความผิดได้มาให้ตกเป็นของแผ่นดิน

---

[764] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ 2561 มาตรา 85 วรรคสี่

ประการที่ 3 การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 เป็นการกระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนั้น เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 จึงเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน[765] ด้วย ซึ่งตกอยู่ภายใต้บทบังคับตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และสำนักงาน ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง.ย่อมมีอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว โดยการยับยั้งการทำธุรกรรม ตรวจสอบหรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว ไม่เกิน 90 วัน ซึ่งเมื่อเทียบกับระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 แล้วจะเห็นได้ว่าระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวมีความแตกต่างกันมาก จึงอาจมีผลต่อการบังคับคดีเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินและอาจเป็นปัญหาในการเก็บรักษาจัดการดูแลทรัพย์สิน เนื่องจากมาตรา 58 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความว่า *“ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่าก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้”* และความในวรรคสองบัญญัติว่า *“ในการพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดตามวรรคหนึ่ง ลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานดำเนินการจะต้องมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลัง ของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็น*

---

[765] มาตรา 5 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติความว่า “ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

การกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนด” ซึ่งตามความที่บัญญัติไว้คณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ปปง. ย่อมมีอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดจากการฟอกเงินตามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 ได้ เว้นเสียแต่ว่าผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 ได้ถูกฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและศาลได้มีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินไปแล้ว ก็ไม่อาจดำเนินคดีเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้อีก

สำหรับความแตกต่างในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 กับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก่

1) ความแตกต่างในส่วนที่เกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดี เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 กำหนดอายุความในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ในมาตรา 55 ว่า *“ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา เว้นแต่มีหลักฐานปรากฏชัดแจ้งและคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเป็นกรณีที่เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิด ความเสียหายอย่างร้ายแรง*

(1) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินสิบปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหา

(2) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีการดำเนินการต่อผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหา ตามกฎหมายอื่นเสร็จสิ้นและเป็นไปโดยชอบแล้ว และไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการนั้นไม่เที่ยงธรรม

(3) ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่ง ที่ถูกกล่าวหาไปแล้วเกินห้าปี ในกรณีที่มีการพิจารณาเรื่องภายในกำหนดเวลา แม้จะพ้นกำหนดเวลาห้าปีแล้ว ก็ให้มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้”

จากความที่บัญญัติในมาตรา 55 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 จะต้องมีการดำเนินคดีตามที่กำหนดอายุความไว้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และ

ถ้าหากปรากฏจากการพิจารณาของศาลว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิด ศาลจึงจะมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินดังความที่บัญญัติในมาตรา 125 วรรคแรกว่า *“ถ้าศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งถูกกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน ให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา หากไม่สามารถบังคับเอาแก่ทรัพย์สินเหล่านั้นได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของผู้ถูกกล่าวหาได้ ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่ง ให้ตกเป็นของแผ่นดิน”*

ส่วนการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ศาลแพ่งเป็นผู้พิจารณาดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดฐานฟอกเงิน โดยนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับและใช้มาตรการทางแพ่ง อันเป็นมาตรการพิเศษที่สามารถดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้โดยไม่ต้องรอผลคดีทางอาญาและไม่มีอายุความ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10322/2560 ซึ่งวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งมีทั้งโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ในกรณีที่ศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน โดยมิต้องคำนึงถึงว่าทรัพย์สินนั้นผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินจะได้มาก่อนพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลบังคับใช้หรือไม่ เพราะมาตรกทางแพ่งดังกล่าวมิใช่โทษทางอาญา จึงมีผลใช้บังคับย้อนหลังแก่ทรัพย์สินที่ได้มาก่อนวันที่ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับได้

ดังนั้น หากปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดไว้กระทำความผิดฐานฟอกเงินก็สามารถดำเนินการต่อทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงอายุความตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

2) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 69 ได้บัญญัติความว่า *“ในกรณีที่ปรากฏจากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นว่ามีพฤติการณ์น่าเชื่อว่า จะมีการโอน ยักย้าย แปรสภาพหรือซุกซ่อนทรัพย์สินที่ผู้ถูกกล่าวหา ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือ ทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบเนื่องจากการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังนี้*

(1) ในกรณีที่ความผิดนั้นมีโทษทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งยึดหรือ อายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้

(2) ในกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ ออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่า จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องคดีนั้น แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวมิได้เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งถอนการยึดหรืออายัดโดยพลัน รวมทั้งไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมีหรือ ไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ ทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่บุคคลอื่น มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และมีพฤติการณ์เป็นการถือครองแทนหรือถือกรรมสิทธิ์แทนด้วย ในกรณี เช่นนั้นผู้มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิพิสูจน์ว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ”

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดความไว้ในมาตรา 69 นั้นได้กำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานกว่าระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้เพียง 90 วัน ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก ทั้งยังกำหนดให้มีการผ่อนผันแก่ผู้ถูกกล่าวหาในการขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ ถือว่าเป็นข้อดีที่ควรจะนำมาเป็นตัวอย่างในการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(3) การนำมาตรการทางแพ่งมาใช้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่จำต้องรอผลในคดีอาญาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิด หรือถูกจับกุมหรือไม่ ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2143/2564 ซึ่งวินิจฉัยว่า หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐาน ไม่ว่าจะจับตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือไม่ แต่มีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดขึ้น และแม้เจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินไม่ได้ร่วมกระทำความผิดและไม่ได้ถูกฟ้องก็ดำเนินมาตรการทางแพ่งแก่ตัวทรัพย์สินนั้นได้ กฎหมายมิได้บัญญัตินิยามคำว่า “เกี่ยวข้องสัมพันธ์” ไว้โดยเฉพาะ การวินิจฉัยว่าเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์หรือไม่จึงต้องอาศัยความหมายอย่างปกติทั่วไป กล่าวคือ มีความเกี่ยวพัน ติดต่อผูกพัน หรือเกี่ยวข้องไม่ว่าจะในทางทรัพย์สินในทางความเป็นอยู่ หรือในทางความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับผู้กระทำความผิดมูลฐานอย่างมีนัยสำคัญจนเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่ามีส่วนร่วมในการฟอกเงิน

สำหรับการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นั้นต้องรอผลคดีทางอาญาว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เนื่องจากเป็นการพิจารณาคดีตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 118 และมาตรา 119 ดังนี้ มาตรา 118 “ *ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วและมีความเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่มีมติเพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นรวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ โดยให้นำความในมาตรา 84 มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม*”

มาตรา 119 “*เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวนคดีตามมาตรา 118 แล้ว ให้อัยการสูงสุด ดำเนินการยื่นคำร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขอให้ทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดินภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้นำความ ในมาตรา 77 มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม*

ในคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ผู้ถูกกล่าวหามีภาระการพิสูจน์ที่ต้องแสดงให้ศาล เห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ

การดำเนินคดีหรือการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล”

ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่าการใช้มาตรการทางแพ่งซึ่งไม่จำต้องรอผลคดีทางอาญาไม่ว่าจะจับกุมผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ย่อมเป็นมาตรการที่ดีในการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสใช้ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปกระทำความผิดอื่น ๆ ได้อีก เพราะหากต้องรอผลคดีทางอาญาอาจทำให้ทรัพย์สินนั้นถูกโอนหรือแปรสภาพไปจนไม่สามารถติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้

(4) กรณีที่ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 แล้ว แต่ทรัพย์สินนั้นไม่ได้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพียงแต่ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง ตามมาตรา 163 วรรคสอง ส่วนกรณีที่ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกึ่งหนึ่งอีกกึ่งหนึ่งตก

เป็นของกระทรวงการคลัง ตามความที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 51 วรรคสอง ดังนี้ “*ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่นให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด*” ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าความที่บัญญัติไว้มีความแตกต่างกันซึ่งการที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542บัญญัติความเช่นนี้ถือเป็นนโยบายของรัฐที่มีผลดีต่อสำนักงาน ปปง. มากกว่า

(5) การกำหนดอำนาจในการตรวจสอบหรือไต่สวนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการตรวจสอบหรือไต่สวนเพื่อมีความเห็นหรือวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลใด และมีอำนาจขอข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินของบุคคลนั้นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ตามที่จำเป็น และให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่งมอบข้อมูลดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้ถือว่าการส่งมอบดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[766] ซึ่งต่างจากอำนาจของคณะกรรมการ ปปง. เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิได้กำหนดให้คณะกรรมการ ปปง.มีอำนาจในการตรวจสอบหรือไต่สวนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน แต่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สิน สั่งยับยั้งการทำธุรกรรม สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน[767] ซึ่งจะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กว้างกว่าอำนาจของคณะกรรมการ ปปง.

(6) การบังคับทรัพย์สินแทนที่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 ได้บัญญัติความไว้ใน มาตรา 125 วรรคหนึ่งว่า “*ถ้าศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งถูกกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน ให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา หากไม่สามารถบังคับเอาแก่ทรัพย์สินเหล่านั้นได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของผู้ถูกกล่าวหาได้ ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่ง ให้ตกเป็นของแผ่นดิน*”

จากความที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 125 ดังกล่าวนับเป็นข้อดีของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้มีการนำ

---

[766] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 38

[767] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 34 (1) (2) (3)

หลักการริบทรัพย์สินแทนที่มาใช้บังคับ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลดีสำหรับรัฐในการป้องกันมิให้บุคคลใดกระทำความผิดซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่กำหนดไว้ในทฤษฎีการลงโทษ ทั้งรัฐยังสามารถนำทรัพย์สินที่ได้มานำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานได้อีกด้วย ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรนำมาเป็นตัวอย่าง ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำหลักดังกล่าวมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินต่อไป

5.1.3 วิเคราะห์การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ประมวลกฎหมายยาเสพติดบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งปัจจุบันนี้ปรากฏว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม อันถือเป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคงของประเทศ จึงได้มีการกำหนดมาตรการในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้น ไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด โดยมาตรการส่วนหนึ่งเป็นมาตรการในการตรวจสอบและดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งกำหนดให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายไว้ในภาค 1 ลักษณะ 4 ดังนี้ หมวด 1 ว่าด้วย คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หมวด 2 ว่าด้วยมาตรการตรวจสอบทรัพย์สิน หมวด 3 ว่าด้วยมาตรการตรวจสอบทรัพย์สินตามมูลค่า และหมวด 4 ว่าด้วยกองทุนป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

สำหรับวัตถุประสงค์ของมาตรการตรวจสอบทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติดนี้กำหนดขึ้น ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหาเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น[768] ซึ่ง “ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และยังให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม[769] ส่วน “ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความถึง ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด เว้นแต่มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และยังให้หมายความ

---

[768] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 68 วรรคหนึ่ง

[769] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 1 วรรค 7

รวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย[770] นอกจากนี้ ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สินยังให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินดังต่อไปนี้[771]

1) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สิน ดังกล่าว

2) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา

3) ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้ขาย จำหน่าย โอน หรือยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ว่า การโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติด[772]

1) การตรวจสอบทรัพย์สินกระทำได้เมื่อมีหลักฐานซึ่งเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา

2) การตรวจสอบทรัพย์สินกระทำได้ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นของผู้อื่น แต่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา โดยผู้นั้นได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หาหรือรู้อยู่แล้วว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

3) คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้นและถ้าหากมีความจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการ ป.ป.ส. อาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาไปก่อน แล้วรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบก็ได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และเลขาธิการ ป.ป.ส. อาจมอบหมายให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแทนก็ได้

4) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนด

5) คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาจมีคำสั่งให้ส่งทรัพย์สินนั้นไปดำเนินการตามกฎหมายอื่นก็ได้ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

---

[770] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 1 วรรค 6

[771] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 73 วรรคห้า (1) (2) (3)

[772] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 68 ถึง มาตรา 72

นั้นเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้ และการดำเนินการตามกฎหมายอื่นนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า

มาตรการตรวจสอบทรัพย์สินตามมูลค่า

ประมวลกฎหมายยาเสพติดได้นำมาตรการตรวจสอบทรัพย์สินตามมูลค่ามากำหนดไว้ในลักษณะ 4 หมวด 3 แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 84 ถึงมาตรา 86 โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้พิจารณาพยานหลักฐานจากการตรวจสอบแล้ว และได้วินิจฉัยว่าผู้ถูกตรวจสอบได้รับทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ก็จะคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินดังกล่าวเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน และส่งสำนวนการตรวจสอบทรัพย์สิน พร้อมเอกสาร และพยานหลักฐานไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบมูลค่าของทรัพย์สินนั้น

2) ในการขอให้ศาลสั่งริบมูลค่าของทรัพย์สินและการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ ให้นำความในมาตรา 77 มาตรา 79 วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา 82 มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ได้แก่

(1) ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใด ๆ เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น ภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

(2) ในกรณีที่พบว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีก ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

(3) ในกรณีที่ไม่อาจดำเนินคดีได้เพราะไม่อาจจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้หรือเพราะเหตุที่ผู้ต้องหา หรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตาย หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นภายใน 1 ปีนับแต่วันที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำวินิจฉัย หรือในกรณีที่มีการยื่นคำร้องตามข้อ 1) แล้ว

(4) ให้ศาลไต่สวนคำร้องที่พนักงานอัยการได้ยื่นต่อศาล ซึ่งถ้าหากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น

(5) ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนที่คดีจะถึงที่สุดและได้แสดงให้ศาลเห็นว่า (1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ (2) ตนเป็นผู้รับ

โอนหรือเป็นผู้รับประโยชน์และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะให้มีคำสั่งคืนทรัพย์สินนั้น แต่ถ้าหากปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงิน หรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริตเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

(6) ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีที่ผู้ต้องหาหรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องจำเลยรายใด แต่ถ้าปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินในคดีนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้ศาลไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการที่ขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินที่ได้ยื่นไว้นั้นต่อไปได้

3) ในกรณีที่ไม่สามารถติดตามหรือตรวจสอบหาทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามมูลค่าดังกล่าวได้ ให้ศาลไต่สวนถึงมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดที่ศาลสั่งริบนั้นแล้วให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบได้ภายใน 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง ทั้งนี้ ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบนั้น

4) ในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีกับทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดให้ถือว่าสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงาน ป.ป.ส. มีหน้าที่ในการสืบหาทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบ เพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำสั่งศาล ทั้งนี้ โดยคำแนะนำของพนักงานอัยการ

5) ในกรณีที่ผู้ขอคืนทรัพย์สินไม่ทราบว่าพนักงานอัยการได้มีคำร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สินจนกระทั่งศาลได้มีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นแล้ว ผู้ขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวอาจยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินต่อศาลได้ภายในเวลา 1 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน

หลักเกณฑ์ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

ประมวลกฎหมายยาเสพติดได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ ดังนี้

1) กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือในกรณีที่มีเหตุผล

และความจำเป็นอย่างอื่น โดยจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะต้องจัดให้มีการพิสูจน์โดยเร็ว[773]

2) ทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น นอกจากจะเป็นทรัพย์สินตามข้อ (1) และข้อ (2) แล้วยังรวมถึงทรัพย์สินดังต่อไปนี้[774]

(1) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินเหล่านั้น

(2) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระให้แก่ผู้ต้องหา

(3) ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ซึ่งได้ขาย จำหน่าย โอน หรือยักย้ายไปในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนหรือภายหลังที่จะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ว่า การโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

3) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง และต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น[775]

หลักเกณฑ์ในการขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดมีหลัก มีดังนี้

1) บุคคลที่จะขอคืนทรัพย์สินต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งสามารถพิสูจน์และแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ[776]

2) ผู้ที่เป็นเจ้าของหรือผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินสามารถยื่นคำร้องเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้[777]

---

[773] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 73 วรรคหนึ่ง ถึง วรรคสาม

[774] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 73 วรรคสี่

[775] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 74 วรรคสอง

[776] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 73 วรรคหนึ่ง

[777] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 73 วรรคสอง

3) กรณีที่ผู้ขอคืนทรัพย์สินตามข้อ 1) ไม่ทราบว่าพนักงานอัยการได้มีคำร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สิน จนศาลได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ผู้ขอคืนทรัพย์สินสามารถยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินต่อศาลได้ภายในเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้น[778]

การเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด

การเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ได้กำหนดให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนด และให้เลขาธิการ ป.ป.ส.มีอำนาจ ดังนี้

1) มีคำสั่งให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกยึดหรืออายัดไว้มีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือถ้าหากเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น แล้วรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบ[779]

2) ถ้าปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินตามข้อ (1) มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนด โดยใช้จากเงินกองทุนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง และถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือชำระเงินตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น[780]

การฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน

เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่า ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน พร้อมกับส่งสำนวนการตรวจสอบทรัพย์สิน เอกสาร และพยานหลักฐานต่อพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินตามมูลค่าแห่งทรัพย์สินนั้น[781] แต่ถ้าศาลไต่สวนแล้วปรากฏว่ามูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดที่ศาลสั่งริบนั้นไม่สามารถติดตามหรือตรวจสอบเพื่อหาทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามมูลค่า

---

[778] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 80

[779] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 75 วรรคสอง

[780] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 75 วรรคสี่

[781] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 84 วรรคหนึ่ง

ดังกล่าวได้ พนักงานอัยการก็จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยได้ภายใน 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบนั้น[782]

กรณีที่ไม่อาจดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดได้เพราะไม่อาจจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ หรือเพราะเหตุที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยถึงแก่ความตาย หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องก็ตาม ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำวินิจฉัย[783]

ในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินกำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. มีอำนาจเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์ อาจมีคำสั่งดังนี้[784]

1) นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือ

2) นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ก็จะต้องคืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนดให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง และถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ก็ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี[785]

เมื่อวิเคราะห์การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วจะเห็นได้ถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังนี้

1) การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดนั้นเป็นการกระทำความผิดทางอาญา เช่นเดียวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็เป็นความผิดอาญาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษ แต่ในส่วนการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับการยึด

---

[782]ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 85 วรรคหนึ่ง

[783] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 77 วรรคสาม

[784] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 75 วรรคแรก และวรรคสอง

[785] ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 75 วรรคสี่

หรืออายัดทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม ส่วนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นมาตรการทางแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความแพ่งมาใช้โดยอนุโลม

2) การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดได้กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงมีมติให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่นก็ตาม โดยได้กำหนดความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ไว้ว่าให้หมายความรวมถึง 1) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลอันเกิดจากทรัพย์สินดังกล่าว 2) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา และ 3) ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ที่ได้ขาย จำหน่าย โอน หรือยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลา 10 ปี ก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีทั้งความแตกต่างและคล้ายคลึงกันกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัด หรือกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีข้อสังเกตดังนี้

ประการที่ 1 ลักษณะของทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินและทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

ทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

ส่วนทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดอาจเกิดจากการกระทำลักษณะหนึ่งลักษณะใด หรือหลายลักษณะตามที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดบัญญัติไว้ ได้แก่ กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด กระทำความผิดเกี่ยวกับการอนุญาตสำหรับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ปลอม ผิดมาตรฐาน หรือเสื่อมคุณภาพ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ การกระทำความผิดเกี่ยวกับสารระเหย การกระทำความผิด

เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนตำรับ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดและการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ การกระทำความผิดในการจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบาย หลอกลวง หรือใช้กำลังบังคับให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด

ประการที่ 2 ทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่จำกัดว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ และไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพหรือจำหน่าย จ่าย โอน ไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของผู้ใด โอนหรือเป็นของบุคคลใด หรือแม้จะปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดก็ตาม

ส่วนทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดไว้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งหมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นและให้รวมถึงทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว และหนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าถ้อยคำในบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายยาเสพติดขยายความกว้างกว่าโดยรวมถึงสิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และหนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหาด้วย แต่ถึงแม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมิได้กำหนดความขยายถึงสิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว และหนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา แต่ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็สามารถดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นได้อยู่แล้วไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพ หรือจำหน่าย จ่าย โอนไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของผู้ใด โอนหรือเป็นของบุคคลใด หรือแม้จะปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดก็ตาม

ประการที่ 3 ทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับทรัพย์สินนั้นมาก่อนหรือภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ตาม สำนักงาน ปปง. ก็สามารถดำเนินการเพื่อให้พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพยสินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้เสมอ โดยไม่มีอายุความ

ส่วนทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. จะมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาได้ต้อง

ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นได้ขาย จำหน่าย โอน หรือยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลา 10 ปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และ ภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ว่า การโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนของผู้ต้องหา ที่ได้ขาย จำหน่าย โอน หรือยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลา 10 ปี ก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และภายหลังนั้น นอกจากนี้ ยังกำหนดให้รวมถึงสิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหาอีกด้วย

เมื่อได้พิเคราะห์ถึงความแตกต่างของความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ตามความที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และประมวลกฎหมายยาเสพติดแล้ว ไม่ว่าประมวลกฎหมายยาเสพติดจะได้กำหนดความหมายของทรัพย์สินไว้เช่นใดก็ไม่เป็นปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะเมื่อมีการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งเป็นความผิดมูลฐานแล้ว แม้ผู้กระทำความผิดจะได้นำทรัพย์สินตามที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดไว้ไปโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ย่อมอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม และเลขาธิการ ปปง. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตลอดจนดำเนินการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลให้ริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินได้อยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดแล้วก็ไม่อาจดำเนินการให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้อีกดังที่บัญญัติความไว้ในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นทำนองเดียวกันกับที่ได้กล่าวมาแล้วในบทวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 74 วรรคสอง ความตอนท้าย ซึ่งบัญญัติความว่า “*ทั้งนี้ให้นำประมวลกฎหมายวิธี*

พิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม” ดังนั้น เฉพาะการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเท่านั้นที่ต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้ ส่วนการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินยังคงเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมาตรา 77 บัญญัติว่า *“เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่า ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใด ๆ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด”*

ประการที่ 4 ผลในทางคดีเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

เมื่อได้ศึกษาถึงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วจะเห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกิดจากกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดโดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเลขาธิการ ป.ป.ส. ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ขณะที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบหรือยับยั้งการทำธุรกรรม และยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินเป็นการชั่วคราว โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 กำหนดระยะเวลาไว้ไม่เกิน 90 วัน ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการโอนจำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับกระทำความผิด แต่ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหารายใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และให้มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวโดยมิได้กำหนดระยะเวลาไว้ เพียงแต่ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งจะเห็นได้ถึงความแตกต่างในการบังคับคดี ดังนี้

1) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการตรวจสอบและแสวงหาพยานหลักฐานให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน จึงจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อให้

ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน มิเช่นนั้นแล้วก็ไม่อาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินและร้องขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้

ประมวลกฎหมายยาเสพติดไม่ได้กำหนดเวลาในการยึดทรัพย์สินชั่วคราวไว้ แต่กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม ซึ่งการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 4 ลักษณะ 1 หมวด 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กำหนดการยึดทรัพย์สินไว้ในมาตรา 303 ถึงมาตรา 315 ซึ่งเป็นการกำหนดกระบวนการและวิธีการในการยึดสังหาริมทรัพย์ การยึดหลักทรัพย์ การยึดตั๋วเงิน การยึดหุ้น การยึดสิทธิในสิทธิบัตร สิทธิในเครื่องหมายการค้า หรือสิทธิอย่างอื่นของลูกหนี้ การยึดสิทธิการเช่าทรัพย์สินหรือสิทธิที่จะได้ใช้บริการดังกล่าว การยึดอสังหาริมทรัพย์ การยึดทรัพยสิทธิอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ การยึดสังหาริมทรัพย์ที่มีรูปร่างของลูกหนี้ และในส่วนที่ 4 กำหนดกระบวนการในการอายัดสิทธิเรียกร้อง แต่จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติตามกฎหมายข้างต้นไม่ได้มีการกำหนดเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวเอาไว้ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้น ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ชั่วคราว จึงพึงกระทำได้โดยไม่จำต้องมีกำหนดระยะเวลา เพียงแต่ได้กำหนดความไว้ในมาตรา 73 วรรคสอง ความว่า *“เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ และในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ให้นำความ ในมาตรา 68 วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”* และได้กำหนดกฎกระทรวง ว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินและการแจ้งผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ และการขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สิน พ.ศ. 2566 เพื่อให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยึดหรืออายัดทรัพย์สินซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดรายงานมายังเลขาธิการ ป.ป.ส. ภายใน 7 วันนับแต่วันที่ยึดหรืออายัด ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินพิจารณามีคำสั่ง

ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินหรือยุติการตรวจสอบทรัพย์สินนั้น[786] และได้กำหนดกระบวนการและวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน แต่ก็มิได้กำหนดเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้เช่นกัน

ความแตกต่างเกี่ยวกับระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวดังที่กล่าวมาแล้วย่อมมีผลต่อการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพราะถ้าเป็นการดำเนินการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดเวลาไว้เพียง 90 วัน เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และหากไม่สามารถหาหลักฐานได้เพียงพอว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ไม่อาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต่อไปได้ ซึ่งต่างจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดที่กำหนดให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้จนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด เว้นแต่ผู้ถูกตรวจสอบหรือ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ดังนั้น เมื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานก็ย่อมเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงินด้วย จึงมีผลต่อการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินว่าจะดำเนินการตามกฎหมายภายใต้อำนาจของหน่วยงานใด ตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งตรงกับมาตรา 72 แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติดที่บัญญัติว่า *“ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้และการดำเนินการตามกฎหมายอื่นจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาจมีคำสั่งให้ส่งทรัพย์สินนั้นไปดำเนินการตามกฎหมายอื่นก็ได้”* ด้วยเหตุนี้ หากมีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ควรกำหนดให้มีการขยายระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินออกไป หรือมิเช่นนั้นก็ให้เลขาธิการ ปปง.สามารถร้องขอให้ศาลขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกตามเหตุผลและความจำเป็น เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานได้ในคดีที่มีการกระทำความผิดซับซ้อน หรือมีทรัพย์สินที่ได้โอนหรือจำหน่ายหรือแปรสภาพไปหลายทอด เพื่อประโยชน์ในการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

---

[786] กฎกระทรวง ว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินและการแจ้งผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ และการขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สิน พ.ศ. 2566 ข้อ 4

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายยาเสพติดได้บัญญัติถึงมาตรการตรวจสอบทรัพย์สินตามมูลค่าไว้ในหมวด 3 ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นแต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังมิได้กำหนดถึงมาตรการตรวจสอบทรัพย์สินตามมูลค่า และยังมิได้กำหนดให้สามารถบังคับเอากับทรัพย์สินอื่นแทนที่ได้ดังเช่นมาตรา 79 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งบัญญัติความว่า *“กรณีที่ศาลไต่สวนแล้วมีมูลว่าทรัพย์สินรายการใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และศาลมีคำสั่งว่าทรัพย์สินรายการนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินนั้นได้ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบได้ภายในสิบปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้น”* ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดให้ศาลมีอำนาจบังคับคดีเอากับทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดมาชดใช้แทนที่ได้ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว และยังเป็นการตัดวงจรในการกระทำความผิดของอาชญากรทั้งรัฐยังได้ประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าวอีกด้วย

5.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

การศึกษาพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 และการศึกษาพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 เป็นการศึกษาเพื่อนำมาเป็นตัวอย่างในการนำเสนอร่าง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ภายใต้การศึกษาและวิจัยโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานที่มีถ้อยบัญญัติคล้ายคลึงกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีไว้เป็นการเฉพาะ ในขณะที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีการบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ต่างหาก อันเป็นเหตุให้เกิดปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินหลายประการ จึงควรศึกษาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 และศึกษาพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 เพื่อนำมาวิเคราะห์ดังนี้

5.2.1 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 บัญญัติขึ้นเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและคดีความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างเสมอภาค รวดเร็ว และเป็นธรรม และเพื่อใช้ในการดำเนินคดีของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ[787] โดยบัญญัติความไว้ 6 หมวด ประกอบด้วย บทนิยาม บททั่วไป หมวด 2 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น แบ่งเป็น ส่วนที่ 1 การฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้อง และการตรวจพยานหลักฐาน ส่วนที่ 2 การพิจารณาและพิพากษาคดี ส่วนที่ 3 การริบทรัพย์สิน หมวด 3 การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หมวด 4 อุทธรณ์ หมวด 5 ฎีกา หมวด 6 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง บทเฉพาะกาล

การศึกษาวิจัยโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะนำส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน อันได้แก่ หมวด 2 ส่วนที่ 3 การริบทรัพย์สิน และหมวด 3 การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน มาเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นตัวอย่างในการร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดการริบทรัพย์สินไว้ในหมวด 2 ส่วนที่ 3 มาตรา 31 ถึง มาตรา 33 โดยกำหนดอำนาจศาลในการริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้[788]

1) ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

2) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้อื่นกระทำความผิด

3) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใดๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม 1) หรือ 2)

4) ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม 1) 2) หรือ 3)

---

[787] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 86 ก ลงวันที่ 30 กันยายน 2559

[788] พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริต พ.ศ. 2559 มาตรา 31

การริบทรัพย์สินดังกล่าวนั้นไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ การริบทรัพย์สินตาม 1) ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งโอกาสที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอีก และหากเป็นกรณีที่ศาลเห็นว่ามีวิธีการอื่นที่จะทำให้บุคคลไม่สามารถใช้ทรัพย์สินตาม 1) ในการกระทำความผิดได้อีกต่อไป ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวแทนการริบทรัพย์สิน เว้นแต่วิธีการที่นำมาใช้แทนการริบทรัพย์ไม่ได้ผลจึงจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นในภายหลัง แต่ถ้าหากทรัพย์สินที่กำหนดไว้ใน 1) ถึง 4) เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดศาลก็ไม่อาจริบทรัพย์สินนั้นได้

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่ากรณีที่ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดนี้เป็นทรัพย์สิน เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1) และยังได้บัญญัติรวมถึงประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการจำหน่าย จ่าย โอน รวมถึงดอกผลด้วย แต่จะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 บัญญัติถึงความหมายของคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ซึ่งไม่ได้บัญญัติถึง “ประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้” ก็จริง แต่เมื่อเป็นทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานก็อยู่ในขอบเขตการบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเช่นกัน จึงไม่จำเป็นต้องนำมาเป็นตัวอย่างในการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 ยังได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ได้อีกด้วย[789]

(1) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

(2) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มาจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรม หรือความผิดในลักษณะเดียวกันตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือตามกฎหมายอื่น

---

[789] พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริต พ.ศ. 2559 มาตรา 32

(3) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่ได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

(4) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (1) (2) หรือ (3)

(5) ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดความไว้สำหรับกรณีที่ไม่สามารถบังคับทรัพย์สินตามคำสั่งศาลต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้[790]

ประการที่ 1 ต้องปรากฏความแก่ศาลในการพิพากษาคดีหรือภายหลังจากนั้น หรือตามคำขอของโจทก์ว่าทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบหรือได้มีคำสั่งริบ โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้ สูญหาย หรือไม่สามารถ ติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น หรือการติดตามเอาคืนจะกระทำได้โดยยากเกินสมควร หรือมีเหตุสมควรประการอื่น

ประการที่ 2 ศาลอาจจะกำหนดมูลค่าของทรัพย์นั้นโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และสั่งให้ผู้มีหน้าที่ต้องส่งทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบชำระเป็นเงินแทนตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด

ประการที่ 3 การกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินซึ่งศาลมีคำสั่งให้ริบรวมอยู่กับทรัพย์สินอื่น หรือหรือในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินนั้น ให้ศาลกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินนั้นโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวมเข้าด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนสิ่งนั้น

ประการที่ 4 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้บุคคลชำระเงินแทนการส่งมอบทรัพย์สิน ศาลจะกำหนดให้ผู้นั้นชำระเงินทั้งหมดในคราวเดียว หรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นธรรม และถ้าผู้นั้นไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดตามอัตราที่กฎหมายกำหนด และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้บังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลนั้นได้ไม่เกินจำนวนเงินที่ยังค้างชำระ

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 ได้นำหลักและทฤษฎีมูลค่าแห่งทรัพย์สิน หรือทฤษฎีแทนที่มาใช้ในการคำนวณมูลค่าของ

---

[790] พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริต พ.ศ. 2559 มาตรา 33

ทรัพย์สินในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถส่งมอบได้ สูญหาย หรือไม่สามารถจะติดตามเอาคืนมาได้ หรืออาจเป็นกรณีที่ได้มีการนำทรัพย์สินนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น ๆ หรืออาจมีการนำทรัพย์สินนั้นไปจำหน่าย จ่าย โอน หรือแม้กระทั่งเป็นการยากที่จะติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืน หรืออาจมีเหตุอื่นใดก็ตาม ซึ่งถือเป็นตัวอย่างประการหนึ่งที่ดีและมีความเหมาะสมหากจะนำการริบทรัพย์สินแทนที่มาใช้ในการพิจารณาคดีของศาลเพื่อมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่ได้มาแทนที่ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำหรับหมวด 3 ได้กำหนดการดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 35 ถึงมาตรา 37 ดังนี้

1) คำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจะต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกล่าวหาและพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และจะต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินและสถานที่ตั้งของทรัพย์สินที่ขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ชื่อ และที่อยู่ของผู้ครอบครองหรือผู้มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในขณะยื่นคำร้องด้วย.[791]

2) เมื่อได้รับคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ศาลต้องประกาศคำร้องดังกล่าวโดยเปิดเผยตามวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ทั้งนี้ บุคคลภายนอกอาจร้องคัดค้านเข้ามาในคดีได้แต่ต้องกระทำก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา นอกจากนี้ คำคัดค้านต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลโดยต้องระบุเหตุแห่งการคัดค้านโดยละเอียด และกำหนดให้ศาล ส่งสำเนาคำคัดค้านให้แก่คู่ความทุกฝ่ายด้วย.[792]

3) กรณีมีผู้โต้แย้งว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ หรือไม่ได้เป็นทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ ผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ต่อศาล หากไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินไม่ได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ หรือไม่ได้เป็นทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ กำหนดให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และในกรณีผู้ที่โต้แย้งเป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดก ศาลจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการพิสูจน์ของบุคคลดังกล่าวและพิจารณาพิพากษาตามที่เห็นว่าเป็นธรรม.[793]

จากความที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าหลักในการดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 35 ถึงมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 กำหนดให้นำวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้นบางมาตรามาใช้บังคับโดยอนุโลม เช่น ฟ้อง

---

[791] พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริต พ.ศ. 2559 มาตรา 35

[792] พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริต พ.ศ. 2559 มาตรา 33

[793] พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริต พ.ศ. 2559 มาตรา 37

ต้องทำเป็นหนังสือตามมาตรา 158 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การอ้างพยาน การส่งพยานเอกสาร พยานวัตถุ การกำหนดให้ศาลนำรายงานและสำนวนการสอบสวนมาเป็นหลักในการแสวงหาความจริง กำหนดอำนาจศาลในการสืบพยาน กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน กำหนดให้ศาลประกาศคำร้องโดยเปิดเผย กำหนดภาระการพิสูจน์ให้ตกเป็นหน้าที่ของผู้กล่าวอ้างซึ่งโต้แย้งคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งถือเป็นกรณีศึกษาที่จะนำไปพิจารณาประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ต่อไป

5.2.2 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 บัญญัติความไว้ 6 หมวด ได้แก่ บทนิยามหมวด 1 การสืบสวน หมวด 2 การสอบสวน หมวด 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น หมวด 4 อุทธรณ์และฎีกา หมวด 5 การบังคับโทษปรับ หมวด 6 อายุความ และบทเฉพาะกาล

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 สืบเนื่องมาจากในปัจจุบันมีคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งคดีดังกล่าวมีลักษณะพิเศษและซับซ้อนแตกต่างจากการกระทำความผิดอาญาทั่วไป จึงสมควรประกาศบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดียาเสพติดโดยเฉพาะเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวนสอบสวนโดยการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ และกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การอุทธรณ์ ฎีกาและอายุความ รวมทั้งกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับชำระค่าปรับตามคำพิพากษา เพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษาและบังคับโทษคดียาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ[794]

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ไม่ได้กำหนดถึงวิธีปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือริบทรัพย์สินไว้ แนวทางในการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเน้นหนักไปในทางปฏิบัติเพื่อนำผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาลงโทษ ต่อมาจึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากมีการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อจัดทำประมวลกฎหมายยาเสพติด ทำให้ต้องมีการยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ และในประมวลกฎหมายยาเสพติดได้กำหนดเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายสารบัญญัติเท่านั้น สำหรับบทบัญญัติของกฎหมายวิธีสบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการคณะกรรมการ

[794] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 14 มกราคม 2551

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกยึดไว้ตามกฎหมายซึ่งเดิมเคยกำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น สมควรนำมารวมกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดียาเสพติดและปรับปรุงบทบัญญัติบางประการให้เหมาะกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด รวมทั้งได้กำหนดบทบัญญัติเรื่องการแสดงตนของจำเลยต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ การยื่นคำขออนุญาตฎีกาและการฎีกาให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา[795]

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ได้กำหนดบทบัญญัติเพิ่มเติมใน หมวด 2/1 หน้าที่และอำนาจของกรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้มีอำนาจตาม มาตรา 11/1 ดังนี้

มาตรา 11/1 *“เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้กรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้*

(1) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติด หรือมีบุคคลซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าเนื่องจากการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

(2) ค้นบุคคลหรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(3) ค้นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(4) จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

---

[795] ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 73 ก ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564

(5) ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่ได้รับมาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

(6) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นกรณีเร่งด่วน ก่อนดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแล้วรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในเจ็ดวันเพื่อดำเนินการตาม (7) ต่อไป

(7) ตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมอบหมาย แล้วแต่กรณี

(8) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(9) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ มาให้ ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี ข้อมูล เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง (1) ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ค้นปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. กำหนด และแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้น รายงานเหตุผล แล ผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป และบันทึกเหตุอันควรสงสัยตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถาน หรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ค้นส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นให้แก่ผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้ และหากเป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งประเภทบริหาร ตำแหน่งประเภทอำนวยการ ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการขึ้นไป ตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโสขึ้นไป หรือข้าราชการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือข้าราชการทหารตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับกองร้อยหรือเทียบเท่าขึ้นไป

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่ได้กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายนั้น

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งต้องแสดงเอกสารมอบหมายนั้นต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

ในการปฏิบัติการตามมาตรานี้ ให้กรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรานี้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี โดยให้รายงานข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรค ปริมาณการปฏิบัติงานตามงบประมาณและกองทุนประจำปี และผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานโดยละเอียด เพื่อให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานดังกล่าวพร้อมข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรี ต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา”

จากถ้อยบัญญัติในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 มาตรา 11/1 ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าได้มีการกำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของกรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการต่อตัวผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนี้

การดำเนินการต่อตัวผู้กระทำความผิด ได้แก่

1) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ ซึ่งถ้าหากเนิ่นช้าบุคคลนั้นจะหลบหนีไป

2) ตรวจค้นบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

3) จับกุม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

สำหรับการดินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดยาเสพติด ได้แก่

1) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติด หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรืออาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ โดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

2) ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ผู้กระทำความผิดได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือทรัพย์สินที่บุคคลนั้นที่ได้รับมาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือทรัพย์สินที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

3) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน ก่อนที่จะดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน แล้วรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายใน 7 วันเพื่อดำเนินการในการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต่อไป

4) ตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินซึ่งประมวลกฎหมายยาเสพติดหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมอบหมายไว้ให้มีอำนาจหน้าที่ แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดกระบวนการและวิธีการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการต่อบุคคลและทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดตามมาตรา 11/1 ดังนี้

1) มีหนังสือสอบถามหรืออาจเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ ก็ตามมาให้ถ้อยคำหรือขอให้ส่งบัญชี ข้อมูล เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวมาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

2) ในการตรวจค้นตัวบุคคลหรือสถานที่ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติด หรือมีทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด กำหนดให้

(1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ค้นต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. กำหนด

(2) แสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าตรวจค้นทุกครั้ง

3) รายงานเหตุผล และ ผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไป และจะต้องบันทึกเหตุอันควรสงสัยตามสมควรพร้อมทั้งเหตุอันควรเชื่อซึ่งทำให้สามารถเข้าค้นได้ โดยทำ

เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถาน หรือสถานที่ค้น แต่ทั้งนี้ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ก็ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ค้นส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นให้แก่ผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้

4) การเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก สามารถกระทำได้เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นเป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งประเภทบริหาร หรือตำแหน่งประเภทอำนวยการ หรือตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการขึ้นไป หรือตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโสขึ้นไป หรือข้าราชการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือข้าราชการทหารตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับกองร้อยหรือเทียบเท่าขึ้นไป โดยพนักงาน ป.ป.ส. ตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่ได้กำหนดไว้ในการดำเนินการต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นหรือที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจะต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกำหนดไว้ ซึ่งได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายนั้น

5) เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายในการตรวจค้น ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดยาเสพติดต้องแสดงเอกสารที่ได้รับมอบหมายต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

6) กำหนดให้กรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

7) เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจะต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติดังที่กล่าวมาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี โดยจะต้องรายงานข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรค ปริมาณการปฏิบัติงานตามงบประมาณและกองทุนประจำปี และผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานโดยละเอียดเพื่อให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานดังกล่าวพร้อมข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรี ต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

ข้อสังเกต การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ได้กำหนดหน้าที่และอำนาจของกรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ซึ่งแต่เดิมมิได้กำหนดถึงอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 11/1 ไว้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีลักษณะเช่นเดียวกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 ที่กำหนดให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือ จากเลขาธิการมีอำนาจ (1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วน

ราชการ องค์การ หรือ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา (2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบ การพิจารณา (3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอัน ควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าว นั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

การดำเนินการและการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 และประมวลกฎหมายยาเสพติด สามารถนำมาสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประมวลกฎหมายยาเสพติด

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
บทบังคับตามกฎหมาย	การริบทรัพย์สินเป็นมาตรการทางแพ่ง	การริบทรัพย์สินเป็นโทษ	กำหนดให้เป็นความผิดอาญาและกำหนดให้การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (มาตรา 49 แห่ง พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559)	กำหนดให้เป็นความผิดอาญาและให้ศาลอาญามีอำนาจริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
ลักษณะของการกระทำความผิด	1.กระทำความผิดมูลฐาน 2.ความผิดฐานฟอกเงิน โดย (1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มา	กระทำความผิดอาญาตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดประกอบด้วย 1.ผู้กระทำได้กระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้	กำหนดผู้กระทำความผิดได้แก่ 1.ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมี	กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ 1.ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ (2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่	2.โดยเจตนา หรือประมาท หรือไม่เจตนาและกฎหมายได้บัญญัติไว้ให้การกระทำโดยประมาทหรือไม่เจตนาเป็นความผิด	(1) พฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือ (2) ทุจริตต่อหน้าที่ หรือ (3) จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือ (4) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง 2. เจ้าหน้าที่ของรัฐ (1) ร่ำรวยผิดปกติ (2) ทุจริตต่อหน้าที่ หรือ (3) กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ ความผิด	หรือนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ 2.ผลิตหรือนำเข้าตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ ในกรณีที่ (1) ไม่ตรงตามรายการที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ หรือ (2) ไม่ได้ขึ้นทะเบียน หรือ (3) ถูกเพิกถอนทะเบียน 3.เสพยาเสพติดและมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ 4.การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ได้มา ครอบครอง หรือ ใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด		ต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมถึงตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ หรือนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามข้อ 1. และ ข้อ 2.	5 ผลิตหรือนำเข้าสารระเหยหรือจำหน่ายสารระเหยโดยไม่มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความ ที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารระเหยต้องจัดให้มีที่ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อที่บรรจุ (6) จูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง หรือใช้กำลังบังคับให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด
ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด	(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการ	1. ทรัพย์สินที่ทำขึ้นหรือมีไว้เป็นความผิด 2. ทรัพย์สินซึ่งได้ให้แก่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้า	1. ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ 2. ทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้	ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งหมายความว่า เงินหรือ

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	สนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน (2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)	พนักงานในการยุติธรรม (มาตรา 143, 144, 149, 150, 167, 201, 202) และทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อจูงใจหรือเพื่อเป็นรางวัลในการกระทำความผิด 3. ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด	(1) ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด (2) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้ให้ ขอให้หรือรับว่าจะให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาโดยมิชอบ (3) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณา หรือประกาศให้ผู้อื่นกระทำความผิด	ทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐาน

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด		(4) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (1) หรือ (3) (5) ดอกผลหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตามข้อ (1) (3) หรือ (4)	ทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่น และให้รวมถึง (1) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้องผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว (2) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา (3) ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้ขาย จำหน่าย โอน หรือยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลา 10 ปี ก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
				และภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน
อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินก่อนการพิจารณาคดีของศาล	กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม หรือ เลขาธิการ ปปง. (ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน) (1) มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดมูลฐาน	กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ (1) มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา (2) ตรวจค้นและจับกุมผู้กระทำความผิดอาญาตาม	คณะกรรมการ ป.ป.ช.มีอำนาจ (1) ตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินและหนี้สิน การเคลื่อนไหวทางการเงิน หรือการทำธุรกรรม 1) ไต่สวนเพื่อมีความเห็นหรือวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลใด	คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเลขาธิการ ป.ป.ส. อาจสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินเมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วน ดังนี้ (1) ตรวจสอบทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	หรือความผิดฐานฟอกเงิน โดย 1) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน 2) มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินในการกระทำความผิด 3) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (3) สืบสวนสอบสวนการกระทำความผิด	2) ขอข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินจาก สนง. ปปง. 3) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวในกรณีที่ความผิดนั้นมีโทษทางอาญา กรณีที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวไม่เกิน 1 ปีนับแต่วันที่ยึดหรืออายัดชั่วคราวหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องคดีนั้น (2) จับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาในระหว่างไต่สวนหลังจากมีการชี้มูลว่าผู้นั้น	ร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดย 1) คำนวณมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน 2) สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเมื่อมีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น 3) จัดให้มีการพิสูจน์ทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	(2) ตรวจค้นและจับกุมผู้กระทำความผิดโดย เลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. (3) เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. เข้าร่วมฟังการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานใด ๆ เลขาธิการ ปปง. รวบรวมพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่า		กระทำความผิดซึ่งมีโทษทางอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนจับและควบคุมตัวผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา	4) สั่งให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ประเมินราคาทรัพย์สิน (2) ตรวจค้น จับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลย

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน			
การรวบรวมพยานหลักฐานเสนอพนักงานอัยการเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน	เลขาธิการ ปปง. รวบรวมพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณา ดังนี้	พนักงานสอบสวนรวบรวมพยาน หลักฐานส่งพนักงานอัยการพิจารณายื่นฟ้องคดีต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด และริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด	คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็น พร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังอัยการสูงสุดภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีมติลงความเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการ	เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้อง

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	(1) กรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (2) กรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่สมบูรณ์พอก็จะต้องรีบส่งเรื่องให้เลขาธิการ ปปง.ปรับปรุงแก้ไข เมื่อเลขาธิการ ปปง. ได้ดำเนินการแก้ไขแล้วก็จะส่งเรื่องกลับไปให้พนักงานอัยการพิจารณา หากพนักงานอัยการ		ศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ มีพฤติการณ์ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญา (1) กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.หรืออัยการสูงสุด เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดได้ใช้หรือได้ทรัพย์สินมาโดยมิชอบ เนื่องจากการกระทำ	ในเวลาใด ๆ ภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด - กรณีที่ไม่อาจดำเนินคดีได้เพราะ (1) ไม่อาจจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ หรือ (2) ผู้ต้องหาหรือจำเลยถึงแก่ความตาย หรือ (3) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นภายใน 1 ปีนับแต่วันที่

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ยังเห็นว่าไม่มีเหตุเพียงพอที่จะยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน พนักงานอัยการต้องรีบแจ้งให้เลขาธิการ ปปง. ทราบ เพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ปปง. วินิจฉัยชี้ขาด การพิจารณาของคณะกรรมการ ปปง. จากกรณีที่เลขาธิการ ปปง. ได้นำเสนอเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินซึ่งได้ปรับปรุงแล้วแต่		ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี อาจร้องขอให้ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (2) คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้นในขณะที่ผู้ถูกกล่าวาได้ทรัพย์สินนั้นมา หรือคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้นใน	คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำวินิจฉัย หรือในกรณีที่มีการยื่นคำร้องแล้วให้ศาลพิจารณาคำร้องนั้นต่อไป

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	พนักงานอัยการไม่เห็นด้วยนั้น คณะกรรมการ ปปง. จะต้องวินิจฉัยชี้ขาด ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่องที่นำมาเสนอ และไม่ว่าคำวินิจฉัยจะเป็นอย่างใดให้เลขาธิการ ปปง. และพนักงานอัยการต้องปฏิบัติตาม และหากคณะกรรมการ ปปง. มิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายใน 30 วัน ให้ถือตามความเห็นของพนักงานอัยการ กรณีที่คณะกรรมการ ปปง. มีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำ		ขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิด ซึ่งแล้วแต่ว่ามูลค่าในขณะใดจะมากกว่ากัน โดยขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดแทนตามมูลค่าของทรัพย์สินนั้นก็ได้	

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ร้องต่อศาล หรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน ให้เรื่องนั้นเป็นที่ยุติ เว้นแต่จะมีหลักฐานใหม่อันสำคัญ			
การนำพยานหลักฐานเข้าสืบต่อศาล	พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานเข้าสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานเข้าสืบต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา	พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานเข้าสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานเข้าสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยภายใน 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง แต่ต้องไม่เกิน

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
				มูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบ
ภาระการพิสูจน์	พนักงานอัยการมีภาระในการพิสูจน์ให้ศาลแพ่งเชื่อว่า (1) มีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น (2) ทรัพย์สินที่ร้องให้ตกเป็นของแผ่นดินเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และ (3) ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินดังกล่าวเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด	พนักงานอัยการมีภาระในการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด	ผู้ถูกกล่าวหามีภาระในการพิสูจน์ต่อศาลเพื่อแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้เกิดจากการร่ำรวยโดยผิดปกติ	พนักงานอัยการมีภาระการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	มูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อนตามมาตรา 51 วรรคสามหรือมาตรา 52 วรรคสองแล้วแต่กรณี			
อำนาจศาลในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน	ศาลแพ่งมีอำนาจในการพิจารณาคดีและคำร้องเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตาม ป.วิ.พ. และ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ศาลอาญามีอำนาจพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดและริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน	ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจในการพิจารณาและมีคำสั่งริบทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิด	ศาลอาญามีอำนาจในการพิจารณาและริบทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเฉพาะการยึดหรืออายัดทรัพย์สินให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาแพ่งมาใช้โดยอนุโลม
การพิจารณาคดีและไต่สวนของศาล	การพิจารณาและไต่สวนคำร้องของศาลจะใช้มาตรการทางแพ่งและตามที่ พ.ร.บ.	การพิจารณาคดีและไต่สวนคำฟ้องใช้มาตรการทางอาญา ดังนี้	ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	- เมื่อศาลไต่สวนคำร้องที่พนักงานอัยการได้ยื่นต่อศาลและหากปรากฏว่าคดีมีมูลว่า

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้ (1) อนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ซึ่งถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (2) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว (3) เพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว	(1) ลงโทษผู้กระทำความผิดหากปรากฏว่ามีพยานหลักฐานที่ชัดเจนจนปราศจากข้อสงสัย (2) ริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด	ไต่สวนและพิจารณาคำฟ้องแล้วมีความเห็น ดังนี้ (1) สั่งเพิกถอนหรือระงับการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้กระทำหลังจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งให้ให้เจ้าพนักงานของรัฐแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะแสดงให้ศาลเห็นว่าตนได้รับโอนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน (2) มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้ยกคำร้อง ด้วยเหตุที่	เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น - กรณีที่ไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินได้ พนักงานอัยการต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยได้ภายใน 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้น

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	(4) คุ้มครองสิทธิผู้ที่ได้รับความเสียหาย (5) คืนทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดระหว่างการพิจารณาและภายหลังศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (6) กรณีที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าทรัพย์สินใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือนำไปคืนหรือชดใช้คืนแก่ผู้เสียหาย		เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ร่ำรวยผิดปกติตามที่ถูกกล่าวหา (3) มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน รวมทั้งบรรดาทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน ในกรณีที่เห็นว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพราะร่ำรวยผิดปกติ (4) ในกรณีที่ไม่สามารถบังคับเอาทรัพย์สินของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลจะมีคำสั่ง	

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
			ให้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของผู้ถูกกล่าวหาได้ภายในระยะเวลา 10 ปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด (5) มีคำสั่งให้ชำระเงินเมื่อไม่อาจบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดตามมูลค่าของทรัพย์สินที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. คำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้นในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทรัพย์สินมา	
การคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์หรือผู้มีส่วนได้เสีย	- ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงร้องขอคืนทรัพย์สินได้หากทรัพย์สินนั้น	เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดตามมาตรา 33	ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียซึ่งไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด	ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและ

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด - ผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาโดยสุจริตตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะสามารถร้องขอคืนทรัพย์สินได้ - ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินสามารถยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิก่อนศาลมีคำสั่งโดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้สุจริตและได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริตและมี	หรือมาตรา 34 สามารถร้องขอคืนทรัพย์สินนั้นได้	สามารถร้องขอคืนทรัพย์สินได้	ทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์และได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ ก็จะมีสิทธิขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดอายัด หรือถูกศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ค่าตอบแทนหรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ			
การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน	- เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์โดย (1) สั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้	เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการเก็บรักษาทรัพย์สินไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด	- เลขาธิการ ป.ป.ช. มีอำนาจเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดจนกว่าคดีจะถึงที่สุด - กรณีที่ทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ เลขาธิการ ป.ป.ช. อาจมีคำสั่ง (1) ให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้น ไปดูแลและใช้	คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. มีอำนาจเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์ อาจมีคำสั่ง

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกัน หรือ (2) นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือ (3) นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ		ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกัน หรือ (2) ให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือ (3) นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ	(1) ให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือ (2) นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ
การขอคืนทรัพย์สิน	กรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (1) ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินสามารถร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้	ศาลสั่งคืนทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด โดยผู้ร้องขอคืนทรัพย์สินจะต้องร้องขอต่อศาลภายใน 1 ปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ถ้าทรัพย์สินนั้นยังอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน	(1) กรณีที่ทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง	กรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดย (1) ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	(2) ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องขอคืนทรัพย์สินในระหว่างการพิจารณาของศาล หรือภายหลังที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (3) ศาลมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือกำหนดเงื่อนไขคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย (4) กรณีที่ไม่สามารถคุ้มครองสิทธิหรือคืนทรัพย์สินนั้นให้ชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด		(2) กรณีที่ไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดพร้อมทั้งดอกเบี้ย	ร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดหรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะสามารถร้องขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดได้ (2) ให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ

หัวข้อ/กฎหมาย	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	ประมวลกฎหมายอาญา	พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	ประมวลกฎหมายยาเสพติด
	หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาด พร้อมทั้งดอกเบี้ย			
ผลของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบ	ทรัพย์สินที่เป็นเงินสดซึ่งศาลมีคำสั่งให้ริบและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกึ่งหนึ่ง ส่วนอีกกึ่งหนึ่งตกเป็นของกระทรวงการคลัง	ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นก็ได้	ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน	ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุน

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศในบทที่ 4 สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยตามที่ได้บัญญัติความไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมถึงกฎกระทรวง ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่ากฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซียต่างก็มีการกำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญาทั้งนี้เป็นไปตามข้อแนะนำของ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน(Financial Action Task Force on Money Laundering : FATF) แต่ในส่วนของการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นได้มีการกำหนดไว้ทั้งที่มีบทบัญญัติใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และมีข้อแตกต่างกันอยู่บ้าง

ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่บังคับใช้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการเปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของแต่ละประเทศดังกล่าว ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

5.3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีลักษณะภูมิประเทศกว้างใหญ่ประกอบด้วยมลรัฐต่าง ๆ ถึง 50 มลรัฐ และเป็นประเทศมหาอำนาจซึ่งเป็นที่ยอมรับของประเทศต่าง ๆ ว่ามีระบบการเมือง การปกครองและระบบเศรษฐกิจที่มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งยังมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่าเป็นประเทศตัวอย่างในระบอบประชาธิปไตยที่มีการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างสัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่ง

สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญและเป็นประเทศแรกที่มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน Money Laundering Control Act ค.ศ. 1986 ขึ้นเป็นประเทศแรกในโลก นอกจากนั้นยังมีการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างเป็นระบบตลอดมา ทั้งยังมีกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายฉบับที่มีส่วนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ (1) Federal Crimes and Criminal Procedure (2) Bank Secrecy Act ค.ศ. 1970 (3) 26 U.S.C. § 6050I และ (4) U.S.A. Patriot Act ค.ศ. 2001

สำหรับจุดเด่นของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกาก็คือกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาและใช้มาตรการทางแพ่งในการริบทรัพย์สินเพื่อจัดการกับองค์กรธุรกิจที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติการเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งได้แก่ การค้น หรือจับนั้นจะต้องกระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และถ้าหากทรัพย์สินนั้นมิได้อยู่ภายใต้การครอบครองของรัฐ พนักงานอัยการต้องร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ส่วนกรณีที่พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้น กำหนดให้ยื่นคำร้องต่อศาลภายในเวลา 90 วันหลังจากมีการยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินจากคู่กรณี เว้นแต่มีเหตุผลอันสมควรจึงสามารถร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งขยายเวลาออกไปได้ ทั้งนี้การริบทรัพย์สินอาจเป็นการริบโดยกระบวนการทางบริหาร หรืออาจริบโดยกระบวนการทางศาล หรืออาจใช้ร่วมกันทั้ง 2 ทางขึ้นอยู่กับรัฐแต่ละรัฐว่าจะเลือกแบบใด ซึ่งต่างจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยที่กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลเท่านั้นที่จะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน

ความแตกต่างในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินระหว่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกากับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยก็คือ สหรัฐอเมริกากำหนดให้อัยการสูงสุดเป็นผู้มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเฉพาะทรัพย์สินบางอย่างที่อาจถูกริบได้ไว้ก่อน แต่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกำหนดให้ศาลหรือคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีเท่านั้นที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก่อน ทั้งนี้ เพราะการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกานั้นสามารถใช้กระบวนการทางบริหารได้ซึ่งต้องกระทำภายใต้รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดไว้เป็นนโยบายว่าห้ามมิให้นำทรัพย์สินที่ยึดไว้มาใช้สอยหากศาลยังไม่มีคำสั่งริบทรัพย์สินหรือยังไม่มีประกาศริบทรัพย์สินโดยมาตรการทางการบริหาร ยกเว้นกรณีที่พนักงานอัยการได้ร้องขอต่อศาลเพื่อให้อำนาจแก่รัฐในการใช้สอยทรัพย์สินนั้น

ได้ เช่น ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นต้องได้รับการบำรุงรักษาด้วยการใช้งาน และรัฐอาจขายทรัพย์สินที่ยึดมาก่อนการริบทรัพย์สินได้ เช่น การขายเพื่อรักษามูลค่า การขายเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายกรณีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสูงมาก หรือเป็นกรณีทรัพย์สินที่ต้องการการดูแลหรือบำรุงรักษาเป็นพิเศษ ทรัพย์สินที่ต้องการความปลอดภัยเป็นการเฉพาะ หรือทรัพย์สินที่มีเหตุภายนอกอย่างอื่น ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเด่นอีกประการที่ช่วยลดภาระในการดูแลจัดการทรัพย์สินทั้งยังเป็นการรักษามูลค่าของทรัพย์สินนั้นด้วยแต่ก็ต้องพึงระมัดระวังในการกำหนดมาตรฐานของทรัพย์สิน หรือการประเมินราคาทรัพย์สินต้องให้เกิดความเป็นธรรมและมิให้เกิดความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียหากภายหลังศาลมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้น

นอกจากนี้ สามารถสรุปจุดแข็งและจุดอ่อนในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกาในภาพรวมได้ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 จุดแข็งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐ คือ การริบทรัพย์สินตามมูลค่า ในกรณีที่ไม่สามารถติดตามยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ศาลก็สามารถสั่งให้ริบทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดได้ โดยบังคับเอาเท่ามูลค่าทรัพย์สินที่ไม่อาจติดตามยึดมาได้

จุดอ่อน ในกรณีนี้ก็คือ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ถูกริบทรัพย์สินในทางแพ่ง (Civil Forfeiture) จะโอนจากเจ้าของทรัพย์สินมาเป็นของรัฐ และมีผลย้อนหลังไปตั้งแต่เวลาที่ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ดังนั้น การโอนทรัพย์สินดังกล่าวต่อมาในภายหลังที่มีการกระทำความผิดทำให้ผู้รับโอนไม่ได้ไปซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน แม้ว่าผู้รับโอนสุจริตก็ตาม กรณีเช่นนี้ย่อมกระทบต่อความมั่นใจในการทำนิติกรรมของประชาชน

ประการที่ 2 จุดแข็งได้แก่ กรณีเกี่ยวกับศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดี คือ ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือทรัพย์สินนั้น มิใช่ศาลแพ่งเพียงศาลเดียว

จุดอ่อน ในกรณีนี้ก็คือ กระบวนการยึดทรัพย์สินก่อนศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินทางแพ่ง กล่าวคือ หากเป็นสหรัฐอเมริกา พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ออกหมายยึด แต่ในประเทศไทย ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนสำนักงาน ปปง. โดยคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถออกคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เอง

ประการที่ 3 จุดแข็งก็คือรัฐสามารถยึดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวได้ก่อนที่คดีจะเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาในชั้นศาล ซึ่งให้การคุ้มครองมากกว่าการคุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดี โดยในประเทศไทยมีการใช้มาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนดำเนินการทางกฎหมายเช่นนี้ ในกฎหมายพิเศษบางฉบับอย่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 16 ที่ผู้ร้องสามารถขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการได้

จุดอ่อน ในกรณีนี้ก็คือ ค่าปรับสถาบันการเงินที่สูงเกินสมควรอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจสถาบันการเงินได้ เช่น กรณี Banamex USA ที่ถูกปรับเป็นเงินจำนวนมากจนต้องปิดกิจการ โดยที่ regulator ไม่อาจระบุถึงธุรกรรมการฟอกเงินใด ๆ ได้ กล่าวอ้างเพียงว่าระบบการสังเกตการณ์และการตรวจสอบของธนาคารแห่งนี้ล้มเหลว กล่าวคือ มีเพียงความเป็นไปได้ที่จะมีธุรกรรมที่มีความเสี่ยงสูง (potentially high-risk transactions.) ทั้งนี้ ยังไม่ปรากฏว่ามีตัวบ่งชี้ใด ๆ ที่พิสูจน์ได้ว่ามาตรฐานและค่าปรับที่สูงมาก ๆ นั้น จะช่วยลดการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรืออาชญากรรมทางการเงินอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่ 4 จุดแข็งก็คือ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการเก็บและบริหารทรัพย์สินมีเพียงหน่วยงานเดียว คือ United States Marshals Service (USMS) ทำให้ทำงานได้อย่างเป็นระบบ โดย USMS ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลพันธบัตรออมทรัพย์ทั้งหมดจนกว่าจะมีการริบทรัพย์และจัดการพันธบัตร และยังเป็นผู้ดูแลคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) ที่ถูกยึดด้วย เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพย์แต่ละประเภทเป็นไปตามลักษณะเฉพาะของหลักทรัพย์นั้น ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ยังมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการทรัพย์ที่เป็นหลักทรัพย์ไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น แม้มีการถือครองเป็นเวลานาน ก็ไม่ทำให้หลักทรัพย์ดังกล่าวไม่มีมูลค่าหรือต่ำกว่าราคาตลาดมาก

จุดอ่อน ก็คือการที่ธนาคารในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรยกเลิกการโอนเงินไปยังโซมาเลียเพื่อป้องกันการสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายนั้น ส่งผลให้ครอบครัวแรงงานต่างด้าวในโซมาเลียไม่ได้รับเงินเพื่อซื้ออาหารและยา ทั้งยังส่งผลให้แรงงานต่างด้าวโซมาเลียที่ทำงานในสหรัฐต้องจ้างตัวแทนถือเงินสดบินกลับไปโซมาเลีย โดยเงินจำนวนนี้จะไม่สามารถควบคุมและติดตามได้ ซึ่งเสี่ยงต่อการฟอกเงินมากกว่าการที่ธนาคารดำเนินการให้ อีกทั้งยังเป็นวิธีการโอนเงินที่แพงมากสำหรับแรงงานต่างด้าวชาวโซมาเลียที่หาเช้ากินค่ำในสหรัฐ

ประการที่ 5 จุดแข็ง ได้แก่ หลังจากศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแล้ว ในสหรัฐอเมริกาอาจมีการนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดเพื่อนำผลประโยชน์ที่ได้ไปใช้ในการดำเนินการริบทรัพย์สิน หรือจ่ายให้กับเจ้าของทรัพย์สินที่สุจริตเพื่อบรรเทาความเสียหาย หรือ

นำไปใช้เพื่อประโยชน์ในทางราชการ หากมีทรัพย์สินเหลือก็ต้องส่งมอบไปยังกองทุนริบทรัพย์สินเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการริบทรัพย์สินต่อไป แต่ในประเทศไทย สำนักงาน ปปง. ต้องส่งทรัพย์สินทั้งหมดไปให้กระทรวงการคลังเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ เว้นแต่เงินสดให้ส่งเข้ากองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกึ่งหนึ่ง

จุดอ่อน ก็คือ กรณีนี้จะมีปัญหา 3 ข้อเกี่ยวกับ Designated non-financial Businesses and Professions (DNFBPs) ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับขอแนะนำของ FATF ได้แก่ 1) DNFBPs: Customer due diligence กล่าวคือ มาตรการให้ลูกค้ายืนยันตัวตนยังถูกใช้อย่างจำกัด 2) DNFBPs: Other measures เช่น DNFBPs ที่ไม่ใช่ผู้ประกอบธุรกิจคาสิโนไม่ต้องรายงานธุรกรรมต้องสงสัยและไม่ต้องให้ลูกค้ายืนยันตัวตน และ 3) Regulation and supervision of DNFBPs เช่น DNFBPs ที่ไม่ใช่ผู้ประกอบธุรกิจคาสิโน กรณีเป็นผู้ประกอบการค้าโลหะมีค่าและอัญมณีไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติตามข้อผูกพันของ AML/CF

ประการที่ 6 จุดแข็ง ได้แก่ กรณีที่ต่างประเทศร้องขอให้ดำเนินการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด สหรัฐอเมริกาจะใช้หลักการแบ่งปันทรัพย์สิน (Asset Sharing) ส่วนประเทศไทยนั้น ต้องอาศัยคำสั่งริบทรัพย์ของศาลฎีกาในต่างประเทศและทรัพย์สินดังกล่าวต้องสามารถยึดได้ตามกฎหมายไทยด้วย

ส่วนจุดอ่อน ได้แก่ กรณีที่สหรัฐอเมริกามีปัญหา 5 ข้อที่สอดคล้องกับข้อแนะนำของ FATF เพียงบางส่วน ได้แก่ 1) Assessing risks & applying a risk-based approach กล่าวคือ สหรัฐยังขาดมาตรการที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพในการต่อต้านกลุ่มนายหน้าอสังหาริมทรัพย์ระดับสูง ทนายความ นักบัญชี ทรัสตี และ CFAs 2) Politically exposed persons กล่าวคือ บริษัทประกันชีวิตและที่ปรึกษาการลงทุนไม่อยู่ภายใต้มาตรการนี้ 3) Wire transfers กล่าวคือ ไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนในการยืนยันตัวตนผู้ริเริ่มและผู้รับผลประโยชน์ 4) Reporting of suspicious transaction กล่าวคือ ปรึกษาการลงทุนทุกคนอาจไม่ต้องรายงานธุรกรรมต้องสงสัย นอกจากนี้ระยะเวลาที่ให้ยื่น SARs (30 และ 60 วันตามปฏิทิน) ไม่ตรงตามเกณฑ์เรื่องความรวดเร็ว และ 5) Transparency and beneficial ownership of legal arrangements เช่น บริษัททรัสต์เท่านั้นที่มีหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ มิได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้ดูแลผลประโยชน์ (trustees) ในการรับและถือข้อมูลที่เพียงพอ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับตัวแทนที่ได้รับการควบคุมของกองทรัสต์ ผู้ให้บริการ ผู้พิทักษ์

5.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

สาธารณรัฐฝรั่งเศสไม่ได้มีการบัญญัติถึงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทย แต่ถึงกระนั้นสาธารณรัฐฝรั่งเศสก็ให้ความสำคัญกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยได้กำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ทั้งนี้ ปรากฏอยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยกัน 3 ฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา (Code pénal) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code de procédure penal) และ ประมวลกฎหมายการเงินและการคลัง (Code monétaire et financier)

สำหรับจุดเด่นในการป้องกันการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเน้นมาตรการในการป้องกัน โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (Traitement du renseignement et action contre les circuits financiers clandestins) หรือ TRACFIN ขึ้นในปี ค.ศ.2006 เนื่องจากเห็นว่าการฟอกเงินไม่สามารถใช้เพียงมาตรการในเชิงลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว เพราะการจับกุมผู้กระทำความผิดและนำตัวมาลงโทษเป็นเพียงการจัดการกับปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) จะทำหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นตัวกลางระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในเชิงป้องกัน และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการปราบปรามลงโทษ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกฎหมายได้กำหนดอำนาจให้ไว้เป็นพิเศษหลายประการ เช่น การเข้าถึงข้อมูลที่เป็นความลับต่างๆ การขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้มีหน้าที่ที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เช่น เอกสารทางการเงิน ใบเสร็จ สมุดบัญชี ภายในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งยังมีอำนาจในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการเงินกับหน่วยข่าวกรองทางการเงินของต่างประเทศภายใต้หลักต่างตอบแทนและการรักษาความลับ อีกทั้งยังมีอำนาจในการระงับธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัยได้อีกด้วย ซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ได้รับจะมีสถานะเช่นเดียวกับรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Déclarations de Soupçon หรือ STR) ที่ถือเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นในการนำไปสู่การสอบสวนในเชิงลึกต่อไป

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามประมวลกฎหมายอาญา เรียกว่า “การกระทำความผิดฐานฟอกขาว” (Le blanchiment) เพราะเห็นว่าวัตถุแห่งการกระทำมิใช่ “เงิน” แต่เพียงอย่างเดียว และมีลักษณะพิเศษประการหนึ่งของความผิดฐานฟอกเงินที่มีลักษณะคล้ายกับการกระทำความผิดฐานรับของโจร (Recel) กล่าวคือ เป็นการกระทำความผิด

ต่อเนื่องจากความผิดอื่น โดยจะต้องมีการกระทำความผิดหลักหรือความผิดแรกเริ่มเสียก่อน (Délit principal หรือ Délit d'origine) แล้วจากนั้นจึงจะมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อันเป็นการกระทำความผิดที่เป็นผลต่อเนื่องตามมา โดยกฎหมายได้นิยามกระทำการที่เป็นการฟอกเงินว่าหมายถึง การกระทำการใด ๆ ที่เป็นการช่วยเหลือให้ความสะดวกไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อทำให้เห็นถึงที่มาของทรัพย์สินหรือรายได้ของผู้ที่กระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือที่กระทำความผิดระดับกลาง (Délit) อันเป็นเท็จ นอกจากนั้นยังรวมถึงการกระทำการใดๆ ที่เป็นการเก็บรักษา ปกปิด หรือแปรสภาพ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือความผิดระดับกลาง (Délit) ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าความผิดฐานฟอกเงินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทยนั้นมีความหมายละเอียดมากกว่า

ข้อดีในส่วนของการยึดทรัพย์สินชั่วคราว (Saisie pénale) เป็นมาตรการที่ถูกนำมาใช้ในชั้นสอบสวน โดยอาจเป็นการยึดตัวทรัพย์สินโดยตรง หรืออาจเป็นเพียงคำสั่งในทางกฎหมายก็ได้ โดยสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการยึดทรัพย์สินต่อตัวทรัพย์โดยตรง ทรัพย์สินดังกล่าวจะถูกส่งไปให้หน่วยงาน AGRASC ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญา ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้มีอำนาจในการทำลายทรัพย์สินดังกล่าว หรือให้ขายทรัพย์สินดังกล่าวก่อนมีคำพิพากษาได้ถ้าหากทรัพย์สินดังกล่าวไม่มีประโยชน์ในการพิสูจน์ความจริงอีกต่อไป และการเก็บรักษาไว้มีแต่จะทำให้ลดมูลค่าลง หรือเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ โดยเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินจะถูกส่งเข้าคลังของรัฐ ในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้ถูกส่งให้ AGRASC เจ้าของทรัพย์สินจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาเองและให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในบังคับของกฎหมายจนกว่าจะมีคำสั่งให้ยกเลิกการยึดทรัพย์สินชั่วคราว ซึ่งต่างจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ได้ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้โดยให้มีประกันหรือหลักประกัน หรือนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการได้ ซึ่งในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่าการที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ได้ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้โดยให้มีประกันหรือหลักประกันมีข้อดีกว่า แต่ขณะเดียวกันกรณีที่กฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสกำหนดว่าการเก็บรักษาไว้มีแต่จะทำให้ลดมูลค่าลงก็เป็นข้อดีที่มีความชัดเจนเช่นกัน

นอกจากนี้ ข้อดีอีกประการก็คือการที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้กำหนดให้นำมาตรการทางเลือกแทนการฟ้องคดีมาใช้กับความผิดฐานฟอกเงิน ได้แก่ "การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อ

ประโยชน์สาธารณะ” (Convention Judiciaire d’Intérêt Public หรือ CJIP) ก็ถือว่าเป็นจุดเด่นที่น่าสนใจ โดยมาตรการดังกล่าวกำหนดไว้ว่าก่อนที่จะมีการฟ้องคดี พนักงานอัยการมีอำนาจในการยื่นข้อเสนอให้กับนิติบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชั่น การฉ้อโกงภาษี การฟอกเงิน หรือการทุจริตต่อหน้าที่ เพื่อให้นิติบุคคลดังกล่าวยอมชำระค่าปรับให้กับรัฐ ทั้งนี้ จำนวนค่าปรับอาจสูงสุดได้ไม่เกินร้อยละ 30 ของผลประกอบการประจำปีของนิติบุคคลดังกล่าวเฉลี่ยสามปีย้อนหลัง และยอมเข้าร่วมแผนปรับปรุงแก้ไขระบบควบคุมภายในของนิติบุคคลด้วยค่าใช้จ่ายของตนเองภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของหน่วยงานต่อต้านการคอร์รัปชั่นของฝรั่งเศส (Agence française anticorruption หรือ AFA) มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี นอกจากนั้น นิติบุคคลดังกล่าวอาจต้องชำระค่าปรับเพิ่มเติมเพื่อนำมาเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในกรณีที่มีผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดในกรณีที่นิติบุคคลดังกล่าวตอบรับข้อเสนอของพนักงานอัยการ ข้อเสนอดังกล่าวจะถูกส่งให้ศาลพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ ศาลจะเปิดการพิจารณาอย่างเปิดเผยและตรวจสอบดูว่า กรณีดังดังกล่าวเหมาะสมที่จะเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยหรือไม่ การดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาต่าง ๆ กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ การคำนวณค่าปรับถูกต้องหรือไม่ ทั้งนี้ นิติบุคคลมีระยะเวลา 10 วันนับแต่วันที่ศาลเห็นชอบในการถอนตัวจากข้อเสนอ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ข้อเสนอที่ศาลเห็นชอบมีผลทันที ในทางตรงกันข้าม หากนิติบุคคลใช้สิทธิในการถอนตัวจากข้อเสนอภายในระยะเวลาก็ให้ข้อเสนอดังกล่าวเป็นอันตกไป ข้อตกลงที่ศาลเห็นชอบจะไม่มีลักษณะเนื้อหาในเชิงลงโทษว่านิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด ไม่ถูกบันทึกลงในแฟ้มประวัติอาชญากรรม

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าการนำมาตรการทางเลือกแทนการฟ้องคดีมาใช้กับความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งได้แก่ “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อประโยชน์สาธารณะ” (Convention Judiciaire d’Intérêt Public หรือ CJIP) ยังมีความไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับคดีฟอกเงินในประเทศไทย เนื่องจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินยังมีมูลฐานในการกระทำความผิดหลายประการที่มีความร้ายแรง เช่น ความผิดฐานก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในส่วนของการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดให้พนักงานอัยการ (Procureur de la République) ทำหน้าที่เป็นผู้ฟ้องคดีเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป เว้นเสียแต่ในคดีที่เกี่ยวข้องกับการเงินที่สลับซับซ้อนหรือมีมูลค่าสูง พนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีการเงินระดับชาติ (Parquet National Financier หรือ PNF) จะเป็นผู้รับผิดชอบในการฟ้องคดี และโดยทั่วไปศาลที่พิจารณาคดีได้แก่ Tribunal Correctionnel ทั้งนี้ การริบทรัพย์สินอันเกิดจาก

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสไม่ต่างจากการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยมากนัก

สำหรับข้อเสียในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส พบจากการรายงานของวุฒิสภาฝรั่งเศสเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญาถึง 2 หน่วยงานที่ก่อให้เกิดปัญหา 2 ประการ ได้แก่

1) การดำเนินงานระหว่างประเทศซึ่งพบว่ารัฐต่างประเทศเกิดความสับสนว่ามีหน่วยงานที่รับผิดชอบ 2 หน่วยงาน ทำให้ไม่ทราบว่าจะต้องติดต่อกับหน่วยงานใด

2) ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติของทรัพย์ที่ถูกยึดไว้ชั่วคราวขาดความครบถ้วนและไม่แน่นอน เนื่องจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้ง 2 หน่วยมีความทับซ้อนกัน

5.3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายเยอรมันนั้น ไม่ปรากฏการดำเนินการริบทรัพย์ทางแพ่งในลักษณะเดียวกันกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา และกฎหมายไทย ซึ่งอาจทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความกระทำความผิดฐานฟอกเงินในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีดำเนินการไม่รวดเร็วเท่าที่ควร เพราะเมื่อการดำเนินการกับทรัพย์สินเป็นเรื่องของคดีอาญา การจะลงโทษริบทรัพย์ในคดีฟอกเงินจึงต้องใช้มาตรฐานการพิสูจน์ในระดับของคดีอาญา คือ ศาลต้องแน่ใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริง จึงจะลงโทษจำเลยได้ อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปการริบทรัพย์สินทางอาญา (*Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung*) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) มีการเปลี่ยนข้อความคิดดังกล่าวใหม่ โดยมองว่าการยึดทรัพย์สินไม่ใช่สภาพบังคับทางอาญา จึงไม่ตกอยู่ภายใต้หลักความชั่ว ซึ่งถือเป็นข้อดีทำให้การริบทรัพย์สินในทางอาญามีลักษณะใกล้เคียงกับการริบทรัพย์ในทางแพ่งมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น กฎหมายดังกล่าวยังทำให้การริบทรัพย์สินทางอาญาสามารถทำได้กว้างขวางมากขึ้น กล่าวคือ แม้ไม่มีคำพิพากษาคดีอาญา ศาลก็สามารถสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ พนักอัยการต้องร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สินดังกล่าว และศาลก็ต้องสั่งให้มีการริบทรัพย์สินดังกล่าวหากว่าปรากฏเงื่อนไขครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้เสียหายได้เข้ามามีส่วนร่วมในคดีหรือไม่ และไม่ต้องคำนึงด้วยว่าทรัพย์สินนั้นได้ถูกยึดเอาไว้ชั่วคราวแล้วหรือไม่ แต่ถ้าไม่สามารถริบทรัพย์นั้นได้ก็ให้

ริบทรัพย์ตามมูลค่าของทรัพย์นั้นแทน (*Einziehung von Wertersatz*) ซึ่งหมายความว่า รัฐมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ที่ถูกพิพากษาลงโทษชำระเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดได้ ซึ่งถือว่าเป็นข้อดีอีกประการหนึ่ง นอกจากนี้ ศาลสามารถสั่งริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้แม้ว่าทรัพย์นั้นได้มาจากการกระทำความผิดอื่นหรือได้มาเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิดอื่นนอกเหนือจากความผิดที่ศาลลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งไม่ถูกจำกัดอยู่แค่ความผิดมูลฐานเท่านั้น อีกทั้งหากปรากฏความสงสัยเบื้องต้นว่ามีการกระทำความผิดอาญา ศาลอาจสั่งให้มีการบังคับเอาจากกองทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องที่ศาลได้สั่งอายัดกองทรัพย์สิน (*Vermögensarrest*) เอาไว้ก่อนแล้วได้แต่ต้องกระทำเมื่อมีความจำเป็น

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าแม้สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะมิได้มีการบัญญัติกฎหมายป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับประเทศไทย และไม่ได้กำหนดให้มีการนำมาตรการทางแพ่งมาใช้บังคับกับคดีฟอกเงินก็ตาม แต่กฎหมายก็ได้กำหนดถึงการลงโทษริบทรัพย์สินไว้เข้มงวด ทั้งยังได้นำการริบทรัพย์สินแทนที่มาใช้บังคับ โดยศาลสามารถริบทรัพย์ตามมูลค่าของทรัพย์นั้นแทน (*Einziehung von Wertersatz*) ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งประการหนึ่งที่ควรนำมาเป็นตัวอย่างในการกำหนดให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินแทนที่ได้ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม แม้จะมิได้มีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นเพื่อกำหนดให้มีการนำมาตรการทางแพ่งมาใช้เป็นการเฉพาะก็ตาม แต่ก็มีกฎหมายที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ ซึ่งได้แก่กฎหมายว่าด้วยการติดตามผลกำไรจากอาชญากรรมร้ายแรง หรือกฎหมายฟอกเงิน (*Gesetz über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten* (*Geldwäschegesetz GWG*)) ครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2536 โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งเพื่อตอบสนองความจำเป็นที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอในการต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงินและการแสวงหาเงินทุนของผู้ก่อการร้าย รวมถึงมาตรฐานระหว่างประเทศต่างๆ การแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวครั้งล่าสุดคือการแก้ไขเมื่อปี พ.ศ. 2563 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อสู้กับการฟอกเงินและการแสวงหาแหล่งเงินทุนของผู้ก่อการร้าย รวมถึงคุ้มครองความถูกต้องของระบบการเงิน ซึ่งถือเป็นหลักประกันว่าสถาบันการเงินและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจะใช้มาตรการที่เหมาะสมในการระบุตัวตนของลูกค้า ตรวจจับและรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย รวมถึงใช้มาตรการควบคุมภายในและมาตรการป้องกันการฟอกเงินและการแสวงหาแหล่งเงินทุนของผู้ก่อการร้าย

5.3.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์ไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้โดยเฉพาะ แต่มีรัฐบัญญัติที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ได้แก่ รัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การลักลอบขนส่งยาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่น (Corruption, Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992 – CDSA) และรัฐบัญญัติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Act 2015 – OCA) ซึ่งได้กำหนดให้มีการริบทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าว และกำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นการชั่วคราวได้ ซึ่งถ้าเป็นการกระทำความผิดตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การลักลอบขนส่งยาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่น (CDSA) จะไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้ แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดตามรัฐบัญญัติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม (OCA) จะกำหนดเวลายึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้ 3 เดือน หรือ 90วัน ซึ่งระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวในกรณีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมนี้ไม่แตกต่างกับระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทุจริต การลักลอบขนส่งยาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่น (CDSA) จะไม่มีการกำหนดระยะเวลาไว้ซึ่งเป็นทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายยาเสพติดของประเทศไทย

สำหรับอำนาจศาลในการริบทรัพย์สินนั้นมีการแบ่งว่าฐานความผิดแบบใด จะปรับใช้กฎหมายฉบับใดในการริบทรัพย์ กล่าวคือ ถ้าเป็นความผิดที่เกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม ตาม OCA จะปรับใช้วิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ถ้าเป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่นตามตารางแนบท้าย CDSA จะปรับใช้วิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งไม่ปรากฏว่าการดำเนินคดีจะมีความล่าช้าแต่อย่างใด

ส่วนในกรณีที่มีการร้องคัดค้านการยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือการริบทรัพย์สินตาม CDSA และ OCA ผู้ร้องคัดค้านคือบุคคลใดก็ได้ ที่มีสิทธิ (interest) ในทรัพย์ที่ถูกริบ แต่จะต้องพิสูจน์ว่าผลประโยชน์ที่ตนมีนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์ที่ถูกริบโดยตรง หากเป็นเพียงเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา (judgment creditor) ที่จะบังคับกับทรัพย์โดยทั่วไปของลูกหนี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพย์ที่ถูกริบ ศาลอาจไม่พิพากษาคุ้มครองสิทธิให้

การพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์มีองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงิน และองค์การที่มีหน้าที่พิจารณาพยานหลักฐานและสั่งฟ้องคดี สำหรับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงิน จะประกอบด้วย Monetary Authority of Singapore (MAS) ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลภาคการเงิน การธนาคาร ประกันภัย และหลักทรัพย์ ในลักษณะที่เป็นธนาคารกลางและผู้กำกับทางการเงิน (Financial regulator) ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี และ Commercial Affairs Department (CAD) ซึ่งเป็นองค์กรภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสิงคโปร์ทำหน้าที่ทั้งสอบสวนและดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินและการให้เงินอุดหนุนการก่อการร้าย ส่วนองค์การที่มีหน้าที่พิจารณาพยานหลักฐานและสั่งฟ้องคดี (Attorney-General's Chambers (AGC)) เป็นหน่วยงานซึ่งมีอำนาจพิจารณาว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีอาญาในฐานความผิดต่าง ๆ รวมทั้งความผิดภายใต้กฎหมายที่กำกับดูแลโดย MAS

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าสาธารณรัฐสิงคโปร์มีการแยกการทำงานเกี่ยวกับการฟอกเงินออกเป็น 2 ส่วนดังกล่าวข้างต้นซึ่งแตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย เนื่องจากประเทศสิงคโปร์ใช้แนวทางตามกฎหมายอาญาในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดรวมถึงการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ส่วนการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของประเทศไทยใช้มาตรการทางแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งผลในการบังคับคดีย่อมมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน เช่น การยับยั้งการทำธุรกรรมที่อาจจะเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้น ต้องพิจารณาว่าฐานความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกนั้นเป็นความผิดตาม CDSA หรือความผิดตาม OCA เนื่องจากกระบวนการยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นต่างกันโดยฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความ (procedural law) ดังนั้น หากเป็นความผิดตาม OCA พนักงานอัยการสามารถร้องขอให้บุคคลรายงานข้อมูลทางการเงินของบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมได้ โดยพิจารณาจากเหตุอันควรสงสัยได้ว่าบุคคล จะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (on balance of probabilities) ซึ่งหากศาลเห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อศาลอาจจะมีคำสั่งตามคำขอของอัยการให้จำกัดหรือยับยั้งการที่บุคคลจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้เพื่อปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ แต่ถ้าเป็นความผิดตาม CDSA แล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติที่ให้อำนาจให้การยับยั้งการทำธุรกรรมได้โดยตรง แต่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นการชั่วคราว ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยมีความผิดจริง พนักงานอัยการอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์ได้ เพื่อป้องกันการยักย้าย

ถ่ายเททรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราวจะสิ้นผลเมื่อคดีนั้นจบลง

ในส่วนของการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสิงคโปร์จะเน้นที่ไปที่มูลค่าของทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นของผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ซึ่งถือเป็นจุดแข็งหรือข้อดีประการหนึ่ง โดยศาลจะกำหนดว่าอะไรคือทรัพย์ที่อาจถูกริบได้ ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการได้พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าทรัพย์ที่ริบเป็นผลประโยชน์จากการกระทำความผิด จากนั้นศาลจึงจะกำหนดมูลค่าของผลประโยชน์ที่จำเลยได้จากการกระทำความผิดซึ่งต้องถูกริบ หากมูลค่าของผลประโยชน์ที่ศาลคำนวณได้มีมูลค่ามากกว่าทรัพย์สินที่อาจจะบังคับได้ (realisable property) ให้ถือเอามูลค่าตามทรัพย์สินที่อาจบังคับได้ อย่างไรก็ตาม ศาลอาจจะปรับใช้หลักความได้สัดส่วนระหว่างทรัพย์ที่มีแหล่งที่มาของรายได้กับทรัพย์สินที่ไม่สามารถระบุแหล่งที่มาของรายได้ เช่น กรณีที่จำเลยไม่สามารถพิสูจน์ว่า การลงทุนมีหลักการอย่างไร ทำไมผลตอบแทนการลงทุน ซึ่งจำเลยระบุว่าไม่ใช่ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้น จึงมีผลตอบแทนสูงถึง 100% ดังนั้นสัดส่วนผลตอบแทนการลงทุนจึงเป็นข้อพิจารณาสำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาว่าเป็นทรัพย์สินที่อาจบังคับได้ ซึ่งถือว่าเป็นจุดแข็งที่ทำให้รัฐสามารถบังคับเอาทรัพย์สินอื่นแทนทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดได้โดยเน้นมูลค่าของทรัพย์สิน ซึ่งต่างจากกรณีของประเทศไทยที่เป็นการริบทรัพย์เฉพาะสิ่ง

เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินหรือมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน คำสั่งดังกล่าวอาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่สามซึ่งเป็นผู้สุจริตและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี ตามกฎหมายของ CDSA กำหนดว่าบุคคลที่สามสามารถใช้สิทธิในการร้องขัดทรัพย์ได้ทั้งก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งและหลังจากที่มีคำสั่งไปแล้วในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งริบทรัพย์หรือคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวแล้วนั้น จะต้องไม่ปรากฏว่าบุคคลที่สามนั้นได้ทราบถึงคำขอให้ริบทรัพย์ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง หรือได้ปรากฏตัวในการพิจารณาคำขอให้ริบทรัพย์ ส่วนศาลจะพิจารณาว่าสิทธิของบุคคลที่สามในฐานะผู้ร้องขัดทรัพย์จะได้รับการคุ้มครองก็ต่อเมื่อ ผู้ร้องขัดทรัพย์สามารถแสดงสิทธิของตนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพย์ที่ถูกริบหรือมีคำสั่งให้ถูกยึดหรืออายัดเป็นการชั่วคราว เพราะศาลสิงคโปร์จะตั้งต้นจากการพิจารณาว่าอะไรเป็นทรัพย์ที่อาจจะบังคับได้บ้าง (realisable property) ซึ่งรวมถึงทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดและผลประโยชน์ (interest) ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์นั้น ดังนั้น สิทธิของบุคคลที่สามจึงจะต้องเป็นสิทธิที่มีความเชื่อมโยงโดยตรง (direct link) กับทรัพย์ที่ถูกคำสั่งริบโดยตรงเท่านั้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ากฎหมายของสิงคโปร์ให้ความสำคัญต่อสิทธิของบุคคลที่สามในฐานะผู้ร้องขัดทรัพย์จะได้รับการคุ้มครองก็ต่อเมื่อผู้ร้องขัดทรัพย์สามารถแสดงสิทธิของตนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพย์ที่ถูกริบหรือมีคำสั่งให้ถูกยึดหรืออายัดเป็นการชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งต่างจากพระราชบัญญัติป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทยที่บัญญัติความไว้ละเอียดมากกว่าโดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของที่แท้จริงซึ่งทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งส่วนได้เสียโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

5.3.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย

สหพันธรัฐมาเลเซียให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีการประกาศใช้กฎหมายที่เรียกว่า The Anti-Money Laundering, Anti-Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act 2001 (AMLATFPUAA) ขึ้นกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจแต่งตั้ง Bank Negara Malaysia (BNM) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการรวบรวมและเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน ซึ่ง BNM ได้จัดตั้งแผนก Financial Intelligence Unit หรือหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (FIU) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism) (AML/CFT) ระดับชาติ และยังมีหน้าที่ส่งเสริมความตระหนักรู้ในระดับชาติเกี่ยวกับปัญหาการฟอกเงิน รับผิดชอบในการกำหนดและดำเนินการให้เป็นไปตามระบบ นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอีกหลายหน่วยงานตามที่ AMLATFPUAA กำหนดไว้ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเลเซีย (The Royal Malaysia Police) (RMP) หน่วยงานต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Agency) (ACA) และ Bank Negara Malaysia (BNM)

FIU ถือเป็นหน่วยงานกลางในการรับและวิเคราะห์รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย รายงานธุรกรรมการเงิน (Cash Transaction Report) (CTR) รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลทางการเงินจากรายงานเหล่านี้ไปยังหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสอบสวนความผิดทางอาญาที่ต้องสงสัย รวมถึงมีอำนาจในการอนุญาตให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายใด ๆ (Enforcement Agency) เข้าถึงข้อมูลตามที่ FIU อาจกำหนด นอกจากนี้ กฎหมายยังให้อำนาจ FIU ในการอนุญาตให้อัยการสูงสุดสามารถเข้าถึงข้อมูลที่กำหนดเป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการกับคำขอที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาที่อาจเกิดขึ้นหรือได้เกิดขึ้นแล้วซึ่งได้ทำต่อรัฐต่างประเทศโดยคนมาเลเซีย

ในการสอบสวนและตรวจสอบทรัพย์สินและธุรกรรม AMLATFPUAA กำหนดให้อำนาจในการสอบสวนแก่ FIU และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ไปตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น การฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจะถูกสอบสวนโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเลเซีย (The Royal Malaysia Police) (RMP) การฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตจะถูกสอบสวนโดยหน่วยงานต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Agency) (ACA) และการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับธนาคารและสถาบันการเงินจะถูกสอบสวนโดย Bank Negara Malaysia (BNM) ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานหลายหน่วยดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งต่างจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยที่กำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินในส่วนที่เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยหน่วยงานที่มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนได้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้ใช้มาตรการทางแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งการแบ่งแยกเช่นนี้มีประโยชน์มากกว่า ไม่จำเป็นต้องกระจายไปหลายหน่วยงาน

ในส่วนของการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น AMLATFPUAA ได้กำหนดให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายทั้งหมดทุกองค์กร มีอำนาจในการยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือกิจกรรมสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เว้นแต่เป็นการยึดสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของสถาบันการเงิน จะกระทำได้เฉพาะพนักงานอัยการเท่านั้น เมื่อทรัพย์สินนั้นอยู่ในความครอบครอง การดูแล หรือการควบคุมของสถาบันการเงิน ทั้งนี้ ถ้าเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของหน่วยงานการออกคำสั่งยึดหรืออายัดมีผล 90 วันและจะสิ้นสุดลงเว้นแต่บุคคลนั้นถูกตั้งข้อหารวมทั้งยังมีอำนาจสั่งระงับการขาย การจำหน่าย การเรียกเก็บเงิน การจำนำ การโอน หรือการดำเนินการอื่นใดกับหรือทำให้ทรัพย์สินหมดไปไม่ว่าจะโดยตัวเขาเองหรือโดยตัวแทน นายหน้า ญาติ หรือลูกจ้าง และอาจรวมถึงการสั่งห้ามไม่ให้ขนหรือส่งเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ของตนออกจากมาเลเซีย อีกทั้งบุคคลดังกล่าวยังสามารถถูกห้ามออกจากมาเลเซียได้ และต้องมอบเอกสารการเดินทางใด ๆ ให้แก่อธิบดีกรมตรวจคนเข้าเมืองภายใน 1 สัปดาห์นับจากวันที่ประกาศคำสั่งอายัด ซึ่งจะเห็นได้ว่าถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย และถือได้ว่าเป็นจุดแข็ง อย่างหนึ่งของกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย ที่มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมการถ่ายโอนทรัพย์สินไว้อย่างเข้มงวด

เมื่อได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้วหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอาจอนุญาตให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งขายทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ได้หากเห็นว่าทรัพย์สินนั้นอาจเสื่อมสลายเร็วหรือเสื่อมโทรมลงได้ หรือดำเนินการหรือจัดการทรัพย์สินนั้นๆ ไปตามคำสั่ง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายจะไม่รับผิดต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เกิดขึ้นโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการออกคำสั่งดังกล่าว เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคำสั่งนั้นมิได้กระทำโดยสุจริต นอกจากนี้ คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์ดังกล่าวจะไม่ถูกแทรกแซงโดยศาล ซึ่งกรณีนี้ต่างจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน รวมถึงเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ทั้งก่อนและภายหลังจากที่ได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งถือได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยให้ความสำคัญต่อศาลในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของผู้ที่ได้รับความเสียหายอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม AMLATFPUAA ได้กำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่สอบสวนโดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปสามารถคืนสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของทรัพย์สินนั้นเป็นการชั่วคราว หรือแก่บุคคลที่ถูกยึด ครอบครอง หรือควบคุมทรัพย์สินนั้น หรือแก่บุคคลที่มีสิทธิได้รับทรัพย์สินนั้น โดยมีการกำหนดเงื่อนไขและหลักประกันที่เพียงพอเพื่อเป็นประกันให้แน่ใจว่าสังหาริมทรัพย์นั้นจะได้รับการส่งมอบคืนได้ ซึ่งไม่ต่างจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย แต่ที่ต่างกันก็คือ ให้สิทธิแก่ผู้ได้คืนสังหาริมทรัพย์นั้นสามารถจำหน่ายสังหาริมทรัพย์ได้ โดยต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าจำนวนที่แสดงถึงมูลค่าตลาดของทรัพย์สินนั้นในวันที่ถูกส่งคืน ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อดีประการหนึ่งที่ทำให้รัฐไม่ต้องมีภาระในการดูแลทรัพย์สินนั้น

นอกจากนี้ AMLATFPUAA ยังมีจุดแข็งที่กำหนดให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายมีอำนาจยึดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ต้องถูกดำเนินคดี หรือธุรกิจที่เป็นของญาติหรือผู้เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว ตลอดจนออกคำสั่งบางประการเกี่ยวกับกิจกรรมที่กิจการดำเนินการไปโดยธุรกิจ เช่น กำหนดขอบเขตและลักษณะในการดำเนินธุรกิจ, ระบุบุคคลใด ๆ ที่จะกำกับดูแล สั่งการ หรือควบคุมกิจการ รวมทั้งบัญชีรายได้หรือกำไรของธุรกิจทั้งหมดหรือบางส่วน, ห้ามกรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้าง หรือบุคคลอื่นใดเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการในลักษณะใด ๆ หรือสั่งให้สถานที่ซึ่งดำเนินกิจการธุรกิจถูกปิด ทั้งนี้ คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจะมีอายุ 12 เดือนนับจากวันที่ได้ทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นหากไม่มีการร้องขอให้ริบทรัพย์ แต่ถ้าผู้ถูกยึดทรัพย์สินไม่ถูกตั้งข้อหาว่ากระทำความผิดคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจะสิ้นสุดลงนับแต่ 12 เดือนที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายของสหพันธรัฐมาเลเซียจะมีการดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา และมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง โดยจะใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญาเมื่อมีการฟ้องคดีอาญา ส่วนมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งแม้ไม่มีการฟ้องคดีอาญาต่อจำเลยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก็สามารถนำมาใช้บังคับได้ ถ้ามีการพิสูจน์เป็นที่พอใจต่อศาลว่าทรัพย์สินนั้นเป็นวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งศาลจะใช้มาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสาระสำคัญหรือเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น หรือเป็นทรัพย์สินในการก่อการร้าย หรือได้จากกระบวนการของกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดหรือไม่

การริบทรัพย์สินเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียจะกำหนดวิธีการดำเนินการริบทรัพย์ไว้โดยเฉพาะ ไม่ได้นำกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมเช่นกฎหมายไทย โดยให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อผู้พิพากษาศาลสูง กำหนดให้ต้องมีการแจ้งไปยังบุคคลภายนอก ที่อ้างสิทธิในการมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินเพื่อมาแสดงเหตุที่ไม่ควรริบทรัพย์สินด้วย และกำหนดไว้เป็นพิเศษให้ภาระการพิสูจน์ให้เป็นของบุคคลภายนอกที่จะต้องแสดงให้เห็นว่าพวกเขามีสิทธิทางกฎหมายในทรัพย์สิน

จุดแข็งอีกประการของกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียคือลักษณะการกำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งโดยใช้มาตรฐานการพิสูจน์ตามการชั่งน้ำหนักความเป็นไปได้ (The Balance of Probabilities) จนเป็นที่พอใจต่อศาลว่าผู้ถูกกล่าวหาได้มาซึ่งทรัพย์สินอัน 1. เป็นสาระสำคัญหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย 2. ทรัพย์สินจากการก่อการร้าย 3. รายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย และ 4. เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งแม้ว่ามาตรฐานการพิสูจน์อยู่บนการนำสืบพยานหลักฐานให้มีน้ำหนักน่าเชื่อกว่า แต่ศาลก็มีมุมมองที่จำกัดและกลั่นกรองพยานหลักฐานที่รับฟังได้ โดยเน้นย้ำถึงความเพียงพอและยอมรับได้ของพยานหลักฐาน นอกจากนี้การพิสูจน์ “ทรัพย์สินที่เป็นรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย และทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด” ไม่ได้มุ่งไปที่ความใกล้ชิดกับการกระทำความผิดหรือบุคคลอื่นใดในความผิดฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย แต่มุ่งไปที่สถานะทางกฎหมายของทรัพย์สินแทนซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระในการดำเนินคดีของอัยการและผู้พิพากษาในการยึดหรือริบทรัพย์สิน

นอกจากนี้ เมื่อพนักงานอัยการโน้มน้าวให้ศาลเชื่อว่าทรัพย์สินที่จะทำการริบเป็นทรัพย์สินหนึ่งในสี่ประเภทที่กำหนดไว้ (เป็นของกลางหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ

ความผิด หรือเป็นทรัพย์สินในการก่อการร้าย หรือเป็นรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด) ภาระการพิสูจน์อื่น ๆ จะถูกผลักให้ฝ่ายจำเลยต้องมีหน้าที่นำสืบ เช่น การพิจารณาว่าเป็นผู้ได้มาโดยสุจริตโดยเสียค่าตอบแทนในทรัพย์สินนั้น หรือการกล่าวอ้างของบุคคลภายนอกผู้สุจริต จำเลยจะต้องแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน กล่าวคือเป็นความรับผิดชอบของผู้กล่าวอ้างที่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่า 1. ผู้กล่าวอ้างมีส่วนได้เสียโดยชอบด้วยกฎหมายในทรัพย์สิน และ 2. ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา 4 (1) และ 3. ผู้กล่าวอ้างขาดความรู้และไม่ได้เจตนาจะละเลยการใช้โดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งทรัพย์สิน และ 4. ผู้กล่าวอ้างไม่ได้รับสิทธิในทรัพย์สินจากบุคคลที่ดำเนินการภายใต้สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการสันนิษฐานอย่างสมเหตุสมผลได้ว่าสิทธิใด ๆ นั้นถูกโอนเพื่อหลีกเลี่ยงการริบทรัพย์สินในอนาคต และ 5. ผู้กล่าวอ้างได้กระทำเท่าที่จะคาดหมายได้เพื่อป้องกันการใช้ทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการกล่าวอ้างดังกล่าวของบุคคลภายนอกผู้สุจริตไม่ได้ง่ายดายเพียงนั้น แม้ว่าจะมีการอนุญาตให้บุคคลภายนอกผู้สุจริตโต้แย้งคำสั่งริบทรัพย์สินของพวกเขาได้ แต่สิทธิดังกล่าวก็ยากที่จะบังคับใช้ ซึ่งจนถึงทุกวันนี้ยังไม่มีผู้กล่าวอ้างสิทธิคนใดประสบความสำเร็จในการโต้แย้งคำสั่งริบทรัพย์สิน

การที่ AMLATFPUAA กำหนดกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดในการริบทรัพย์สินส่วนที่เป็นรายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมายก็นับว่าเป็นจุดอ่อนเช่นเดียวกัน หรือการที่มาตรา 61 แห่ง AMLATFPUAA กำหนดภาระการพิสูจน์ให้เป็นของบุคคลภายนอกที่จะต้องแสดงว่าตนเป็นเจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมายในทรัพย์สิน มีข้อน่าพิจารณาได้ว่าเป็นการไม่ยุติธรรมต่อบุคคลภายนอกและเป็นการสร้างภาระอันหนักหน่วงและไม่ยุติธรรมให้แก่ผู้บริสุทธิ์ ซึ่งมีการบันทึกไว้ว่าจำเป็นต้องแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ตามมาตรา 61 ใหม่ เนื่องจากเพื่อให้แน่ใจว่าสิทธิของบุคคลภายนอกจะไม่ถูกตัดสินอย่างอคติและ บุคคลภายนอกไม่ควรถูกตัดสิทธิทั้งที่เป็นผู้สุจริต

5.4 วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย

การศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ดำเนินการศึกษาปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงาน ปปง. และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีการรวบรวมข้อเท็จจริงจากการสอบถามปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ การประชุมสัมมนาและงานวิจัย พร้อมทั้งได้นำปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นไปศึกษาและสอบถามขอความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์ รวมถึงนำเสนอต่อที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 เพื่อนำมา

ศึกษาวิเคราะห์และนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

5.4.1 วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 13 ข้อ

จากการรวบรวมประเด็นปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้ง 13 ข้อนั้นมีทั้งส่วนที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติซึ่งสามารถแก้ไขได้ในทางบริหารและกระบวนการทางศาล นอกจากนี้ บางปัญหาก็ได้มีการแก้ไขจนลุล่วงไปแล้ว ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดยอนุโลมทำให้เกิดความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตในการร้องคัดค้านเมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน จึงเป็นเหตุให้ผู้ร้องคัดค้านไม่เข้าใจถึงหลักเกณฑ์ในการนำมาตรการทางแพ่งมาใช้บังคับกับคดีฟอกเงิน เนื่องจากการดำเนินคดีดังกล่าวไม่ต้องรอผลคดีทางอาญา สามารถใช้บังคับย้อนหลังกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ และไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้ใด

ผลการศึกษาวิเคราะห์ จากการศึกษาคำพิพากษาของศาลฎีกาพบว่าประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายคดี และมีส่วนที่กระทบถึงการร้องคัดค้านของเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียซึ่งไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการทางแพ่ง จึงเป็นเหตุให้มีการร้องคัดค้านดังที่ปรากฏในคดีต่าง ๆ ซึ่งทำให้ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ดังนั้นจึงสมควรนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปกำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจนขึ้น

ประเด็นที่ 2 การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวไม่เกิน 90 วันเป็นปัญหาสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมีความจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาเกินกว่าที่กำหนดไว้

ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่าการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในหลายคดีมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมากและอาจมีการโอนต่อกันไปหลายทอดหรือยากต่อการตรวจค้นหาร่องรอยของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมถึงปรากฏผู้เกี่ยวข้องหลายราย ซึ่งระยะเวลา 90 วันนั้นสำนักงาน ปปง. ได้มีข้อตกลงกับสำนักงานอัยการให้

รวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อพนักงานอัยการไม่เกิน 60 วันเพื่อให้พนักงานอัยการต้องใช้เวลาในการพิจารณาหลักฐานดังกล่าวอีก 30 วันเป็นเหตุให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเร่งดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างรีบเร่ง จึงควรแก้ไขปัญหาโดยนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกามาเป็นแนวทาง เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ โดยกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาลเมื่อมีเหตุผลและความจำเป็น

ประเด็นที่ 3 ปัญหาจากการที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ศาลแพ่งเป็นศาลเท่ามีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทำให้เกิดความล่าช้าเนื่องจากศาลแพ่งมีปริมาณคดีแพ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบเป็นจำนวนมากส่งผลให้การดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างล่าช้า และอาจเป็นเครื่องมือที่คู่ความนำไปใช้ในการประวิงคดี รวมทั้งไม่อาจแจ้งประกาศของศาลแพ่งแก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียเพื่อใช้สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน

ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่าการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในปัจจุบันนี้ คู่ความต้องยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งรัชดาภิเษกเพียงศาลเดียว จึงเป็นปัญหาที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาคดีเพราะปริมาณคดีมีจำนวนมาก แต่จากการสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่าความล่าช้าไม่ได้เกิดจากกระบวนการพิจารณาของศาลแต่เกิดจากระบบกฎหมายที่ยังคงใช้ระบบบกล่าวหาซึ่งศาลต้องวางตัวเป็นกลางไม่มีอำนาจในการค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเอง จึงได้นำหลักการพิจารณาคดีในระบบไต่สวนมาศึกษาพบว่าระบบไต่สวนเป็นระบบที่ให้อำนาจศาลสามารถค้นหาข้อเท็จจริงได้ ซึ่งจะทำให้การพิจารณามีความรวดเร็วขึ้น ดังนั้น จึงจะนำไปกำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในหัวข้อถัดไปดังเช่นระบบการพิจารณาคดีของสาธารณรัฐฝรั่งเศส นอกจากนี้ เมื่อได้ศึกษาถึงแนวทางในการขยายเขตอำนาจศาลจากศาลแพ่งรัชดาภิเษกไปยังศาลแพ่งอื่น ๆ ปรากฏว่าปัจจุบันนี้ผู้พิพากษาที่เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีฟอกเงินยังมีจำนวนน้อย จึงไม่ควรขยายอำนาจการพิจารณาคดีไปยังศาลอื่นจนกว่าจะมีความพร้อม อีกทั้งการขยายเขตอำนาจศาลก็ไม่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขกฎหมายเพราะเป็นเรื่องทางบริหาร รวมทั้งไม่ใช่ประเด็นที่ควรนำมากำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ประเด็นที่ 4 การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 ได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับผลจากมาตรการทางแพ่งสามารถยื่นคำร้องคัดค้านในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ใน 2 กรณี ได้แก่ 1) กรณีที่ผู้ยื่นคำร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และ 2) ผู้ยื่นคำร้องต้องเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ซึ่งถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าวไม่รวมถึงกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องที่เป็นคู่สัญญาซึ่งได้ชำระเงินค่ามัดจำไปแล้วบางส่วน หรือกรณีที่ผู้นั้นเป็นคู่สัญญากับผู้กระทำความผิดที่ยังรอการชำระหนี้อยู่ เป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวถูกจำกัดสิทธิในการร้องคัดค้าน

ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้มีการแก้ไขมาตรา 50 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ปัจจุบันนี้ความที่บัญญัติไว้ครอบคลุมถึงคู่สัญญาซึ่งได้ชำระเงินค่ามัดจำไปแล้วบางส่วน หรือคู่สัญญาที่ยังรอการชำระหนี้อยู่ด้วยเนื่องจากเป็นผู้ที่กระทำการโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

ประเด็นที่ 5 ปัญหาอันเกิดจากขอบเขตในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ หลังจากที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. หรือศาล มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้วและเข้าสู่ กระบวนการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่เนื่องจากในระหว่างที่มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นยังมีประเด็นที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในบางกรณีเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่ยอมส่งมอบทรัพย์สินให้แม้จะได้รับคำสั่งแล้วก็ตาม จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ยกตัวอย่างเช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถขับไล่เจ้าของออกจากทรัพย์สินของตนในระหว่างการยึด หรือไม่สามารถทำลายสิ่งกีดขวางที่ใช้ปกป้องทรัพย์สิน

ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่าประเด็นดังกล่าวไม่ได้เกิดจากข้อบกพร่องที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางกฎหมาย แต่เป็นปัญหาที่สำนักงาน ปปง. จะต้องใช้อำนาจตามกฎหมายในการดำเนินคดีและฟ้องขับไล่ผู้เช่าออกจากทรัพย์สินที่เช่า หรือใช้อำนาจในทางศาลเพื่อมีคำสั่งให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองส่งมอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมาย

ประเด็นที่ 6 ปัญหาเกิดจากการติดตามทรัพย์สินที่มิได้รับการคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างที่พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งสืบเนื่องมาจากในกรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้มีคำสั่งให้สำนักงาน ปปง. ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้และได้ล่วงพ้นเวลา 90 วันตามที่กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น สำนักงาน ปปง. ย่อมไม่มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว ดังนั้น ผู้ที่เป็นเจ้าของย่อมมี

สิทธิขอคืนทรัพย์สินนั้นได้ ซึ่งถ้าหากต่อมาศาลสูงมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น แต่ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นถูกจำหน่ายจ่ายโอนไปแล้วก็เป็นการยากที่จะติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้

ผลการศึกษาวิเคราะห์ ปัญหานี้เป็นปัญหาทางปฏิบัติซึ่งพนักงานอัยการจะต้องพิจารณาจากพยานหลักฐานว่าควรมีการขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวหรือไม่โดยพิจารณาจากสภาพของทรัพย์สิน รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ก่อนจนกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือไม่ หรืออาจกำหนดให้มีการวางประกันหรือหลักประกันไว้ก่อน ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติจึงไม่สมควรนำมากำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ประเด็นที่ 7 ปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนในการดำเนินคดีเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือของหน่วยงานรัฐ ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจหน่วยงานของรัฐตั้งแต่ 2 หน่วยงานขึ้นไปมีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน จึงเป็นปัญหาว่าหน่วยงานใดจะมีอำนาจในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินดังกล่าวในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเหล่านั้น

ผลการศึกษาวิเคราะห์ ประเด็นดังกล่าวได้มีการนำไปเสนอต่อที่ประชุมครั้งที่ 1 ซึ่งมีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานเข้าร่วมประชุม พบว่าไม่เป็นปัญหาแต่ประการใด เนื่องจากในทางปฏิบัติได้มีการประสานงานกันอยู่แล้วระหว่างหน่วยงาน นอกจากนี้ ความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็มีความชัดเจนเพียงพอที่จะไม่เกิดปัญหาดังกล่าว

ประเด็นที่ 8 ปัญหาในการบังคับคดีต่อทรัพย์สินที่ศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาให้ตกเป็นของแผ่นดินไปแล้ว แต่เมื่อสำนักงาน ปปง. จะดำเนินการต่อทรัพย์สินดังกล่าวให้เป็นไปตามคำพิพากษาปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ภายใต้การบังคับชำระหนี้ของกรมบังคับคดีที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของศาลอื่นบังคับเอาไว้แล้ว กรณีเช่นนี้จะถือเอาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลใดเป็นที่ยุติ

ผลการศึกษาวิเคราะห์ จากการสอบถามความเห็นของพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าปัญหาดังล่าวอาจเกิดขึ้นได้โดยเฉพาะกรณีที่เป็นการบังคับกับทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ซึ่งตามกฎหมายจะกำหนดห้ามยึด ดังนั้น กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินก็ไม่จำเป็นจะต้องพิจารณาว่าจะถือเอาคำพิพากษาของศาลใดเป็นที่ยุติ

ประเด็นที่ 9 ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับทรัพย์สินตามกฎหมายในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามกฎหมาย ซึ่งทรัพย์สินนั้นเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดินที่ปรากฏว่ามีสิ่งปลูกสร้างซึ่งเป็นส่วนควบอยู่ด้วย เช่น อาคาร โรงเรือน โรงจอดรถฯลฯ จึงเกิดปัญหาว่าจะสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินเหล่านั้นด้วยได้หรือไม่

ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่าประเด็นนี้เป็นปัญหาที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีการตรวจสอบให้ชัดเจนว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินก่อนที่จะดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว ถ้าหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการโอน จำหน่ายทรัพย์สินนั้นก็สามารถเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งยึดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวตามมาตรา 48 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้อยู่แล้ว

ประเด็นที่ 10 ปัญหาในการบังคับทรัพย์สินในกรณีที่เป็นสิทธิเรียกร้องซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ เช่น สัญญากู้ สัญญาตอบแทนการลงทุน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ส่งมอบเพียงสำเนาของสัญญา หรือหลักฐานซึ่งมิใช่ฉบับจริง ต่อมาเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้สิทธิเรียกร้องตกเป็นของแผ่นดิน กรณีนี้จึงเป็นปัญหาในการบังคับทรัพย์สินดังกล่าว เนื่องจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2556 กำหนดให้ส่งมอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องต่อกระทรวงการคลัง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ปลัดกระทรวงการคลังและเลขาธิการ ปปง. กำหนด แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งกว่าที่ศาลจะมีคำสั่งในคดีฟอกเงิน สิทธิเรียกร้องบางชนิดก็หมดอายุความไปแล้ว จึงไม่สามารถดำเนินการฟ้องต่อไปได้ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีทรัพย์สินนำส่งตามคำพิพากษา แม้จะมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการเรียกให้ชำระเงินตามสัญญาหรือฟ้องคดีตามมูลหนี้ในสัญญาไว้ก่อนก็ตาม

ผลการศึกษาวิเคราะห์ ประเด็นปัญหานี้ได้นำไปขอรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและผลจากการศึกษาข้อเท็จจริงพบว่าเป็นประเด็นข้อกฎหมายที่ควรนำเสนอต่อกระทรวงการคลังเพื่อดำเนินการแก้ไข

ประเด็นที่ 11 ปัญหาการคืนทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้แก่ผู้คัดค้าน โดยทรัพย์สินนั้นอยู่ระหว่างการยึดหรืออายัดแล้วมีดอกผลเกิดขึ้น เช่น การนำทรัพย์สินออกบริหารแล้วได้รับค่าเช่า แต่ต่อมาผู้เช่าไม่ยอมชำระค่าเช่า กรณีนี้สำนักงาน ปปง. จึงฟ้องคดีต่อศาลเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องเอาดอกผลดังกล่าวทำให้สำนักงาน ปปง. อยู่ในสถานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเช่นเดียวกับเจ้าหนี้สามัญ ศาลใน

คดีฟอกเงินส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้พิพากษาให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้คัดค้าน เช่นนี้ สำนักงาน ปปง. จะโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้นั้นให้แก่ผู้คัดค้านที่ชนะคดีได้หรือไม่ เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายรองรับ จึงเป็นเหตุให้สำนักงาน ปปง. ต้องบังคับคดีจนกว่าจะครบระยะเวลาการบังคับคดี ซึ่งกำหนดไว้เป็นระยะเวลา 10 ปี ตามมาตรา 274 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ผลการศึกษาวิเคราะห์จากประเด็นนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินย่อมทำให้ดอกผลของทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินด้วย ตามหลักที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำนักงาน ปปง. จึงสามารถฟ้องคดีต่อศาลเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องเอาดอกผลดังกล่าวได้ แต่ถ้าต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดและมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้คัดค้าน สำนักงาน ปปง. ก็จะต้องโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้นั้นให้แก่ผู้คัดค้านที่ชนะคดี เพราะเป็นทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและเป็นหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ที่จะต้องคืนทรัพย์สินนั้นตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 57 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งรวมถึงการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้นั้นด้วย

ประเด็นที่ 12 ปัญหาในการใช้ดุลพินิจในการจัดเก็บรักษาทรัพย์สินและจัดการทรัพย์สิน เกิดขึ้นเมื่อสำนักงาน ปปง. ได้ยึดหรืออายัดไว้ แต่เนื่องจากทรัพย์สินบางอย่างอาจมีการเสื่อมสภาพ หรือการเก็บรักษาจะเป็นภาระแก่ราชการ เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจใช้ดุลพินิจนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดได้ แต่ศาลปกครองได้เคยมีคำวินิจฉัยว่าถ้าเป็นทรัพย์สินประเภทรถยนต์จะต้องนำไปให้ผู้มีส่วนได้เสียเป็นผู้ดูแลใช้ประโยชน์เป็นอันดับแรก และถ้าหากผู้มีส่วนได้เสียไม่ประสงค์จะรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์จึงจะสามารถนำออกขายทอดตลาดหรือจัดการด้วยวิธีอื่นได้แต่จะเห็นได้ว่าในทางปฏิบัติแล้วทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์บางประเภท เป็นทรัพย์สินที่อาจเสื่อมค่าหรือราคาหรือหากปล่อยทิ้งไว้จะทำให้ไร้ประโยชน์ เช่น รถยนต์ สมควรที่จะนำออกขายทอดตลาดโดยเร็วที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาจากการเสื่อมสภาพของทรัพย์สินจากการเก็บรักษาไว้เป็นเวลานาน

ผลการศึกษาวิเคราะห์ มื่อได้ศึกษาความที่กำหนดไว้ในมาตรา 57 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. 2543 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2543 รวมถึงระเบียบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด พ.ศ. 2566 แล้วพบว่า สำนักงาน ปปง. ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ในการจัดประชุมครั้งที่ 1 ปรากฏจากความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นผู้แทนจากสำนักงานปปง. แจ้งว่าประเด็นนี้ไม่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติอีกต่อไปเพราะได้ดำเนินการตามระเบียบและประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่กำหนดไว้แล้วเช่นกัน

ประเด็นที่ 13 ปัญหาในการบังคับสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน และไม่สามารถระบุตัวตนเจ้าของบัญชี รวมถึงไม่สามารถบังคับให้เจ้าของบัญชีบอกรหัสในการเข้าถึง จึงทำให้เกิดความยุ่งยากในการสืบสวนสอบสวน เมื่อมีการหลอกลวงซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึงเป็นปัญหาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว

ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่าปัจจุบันนี้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ซึ่งจากการศึกษารายละเอียดในพระราชกำหนดดังกล่าวก็ไม่ได้กำหนดถึงการบังคับคดีสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ เพียงแต่กำหนดให้ถือว่าผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลเป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อควบคุมผู้ประกอบอาชีพเหล่านั้น ดังนั้น จึงยังคงเป็นปัญหาที่ยังไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จนกว่าจะมีการประกาศบังคับใช้ พระราชบัญญัติสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. .... ขึ้นซึ่งพบว่าปัญหานี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้น แต่ยังเป็นปัญหาของทุกหน่วยงานที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อีกทั้งไม่พบข้อมูลการบังคับสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

นอกจากนี้ จากการกำหนดแนวทางวิเคราะห์ไว้ 8 ประการนั้นได้นำไปเสนอในการรับฟังความคิดเห็น ปรากฏว่าการกำหนดหัวข้อการวิเคราะห์ในหลายประเด็นรวมอยู่ในปัญหาที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้ว 13 ข้อ เช่น ระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เขตอำนาจศาล ขอบเขตในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน และปัญหาในการบังคับทรัพย์สิน รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างในการดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาเป็นเหตุให้มีพยานหลักฐานเป็นจำนวนมากที่ต้องส่งให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ปัจจุบันได้มีการส่งเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วจึงไม่จำเป็นต้องนำมาวิเคราะห์อีก นอกจากนี้ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับกฎหมายอื่น

และกฎหมายต่างประเทศได้มีการวิเคราะห์แล้ว รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 6

5.4.2 แนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งควรกำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้รวบรวมไว้ 13 ประเด็น รวมทั้งการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่น ๆ ที่มีบทบัญญัติในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประมวลกฎหมายยาเสพติด รวมถึงพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 และ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 พร้อมกับศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศแล้วปรากฏผลจากการศึกษานำไปสู่การแก้ไขปัญหาจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งควรนำมากำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพียง 4 ประเด็นหลัก พร้อมด้วยเหตุผลและความจำเป็น ดังนี้

ประการที่ 1 ปัญหาอันเกิดจากความล่าช้าในการพิจารณาคดี

การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายยาเสพติดได้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญามาใช้บังคับในชั้นการพิจารณาคดีตามระบบกล่าวหา โดยระบบดังกล่าวศาลจะต้องวางตัวเป็นกลางและพิจารณาคดีไปตามพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยกล่าวอ้าง ซึ่งปัจจุบันนี้การพิจารณาคดีของศาลแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ก็ยังคงใช้ระบบกล่าวหาในการพิจารณาคดี ดังนั้นศาลจึงต้องวางตัวเป็นกลางและให้คู่ความนำพยานหลักฐานเข้าต่อสู้กันเอง จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาคดีประกอบกับปริมาณคดีของศาลแพ่งมีจำนวนมาก นอกจากนี้ ในกรณีที่มีผู้เสียหายหลายรายยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในระหว่างการพิจารณาคดีโดยไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาไว้ทำให้การพิจารณาคดีต้องล่าช้าออกไปอีก จึงส่งผลกระทบต่อการยึดหรืออายัดทรัพย์สินรวมถึงการจัดเก็บรักษาทรัพย์สินและการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายหรือเจ้าของที่แท้จริงและผู้มีส่วนได้เสียซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด จึงสมควรนำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาลเพื่อให้ศาลสามารถค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วย

ตนเอง โดยกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 ซึ่งบัญญัติให้นำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วทั้ง ๆ ที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เป็นการกระทำความผิดอาญาซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นการพิจารณาคดีโดยใช้ระบบกล่าวหาก็ตาม อย่างไรก็ตาม การพิจารณาคดีทางอาญาที่ใช้ระบบไต่สวนยังปรากฏอยู่ในกฎหมายอาญาพิเศษอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 กำหนดไว้ใน มาตรา 8 ซึ่งการนำระบบการพิจารณาคดีดังกล่าวมาใช้อยู่ภายใต้หลักการที่ว่ารัฐเป็นผู้เสียหายในการกระทำความผิดอาญา คู่ความในคดีจึงมีสถานะไม่เท่าเทียมกันเนื่องจากคู่ความฝ่ายหนึ่งเป็นเอกชนส่วนคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งเป็นองค์กรของรัฐ จึงต้องร่วมมือกันในการค้นหาความจริงโดยผู้พิพากษาจะต้องมีบทบาทในการแสวงหาพยานหลักฐานและตรวจสอบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี[796] นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการนำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีแพ่งบางประเภทที่มีหลักการในการคุ้มครองประโยชน์ของมหาชนเช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ในมาตรา 60 และ 63

นอกจากนี้ ในการศึกษาวิเคราะห์การดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศแล้วจะเห็นได้ว่าแม้สหรัฐอเมริกาใช้ระบบกล่าวหาในการพิจารณาคดีก็ตาม แต่การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วก็เพราะสหรัฐอเมริกามีระบบการริบทรัพย์สินทางแพ่งด้วยกระบวนการของฝ่ายบริหาร (Administrative Civil Forfeiture) ซึ่งประเทศไทยมิได้มีการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้ ส่วนสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้นำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีและริบทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จึงเป็นเหตุผลและข้อสนับสนุนที่สมควรนำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยเช่นกัน

ประการที่ 2 ปัญหาอันเกิดจากระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ชั่วคราวเป็นเวลา 90 วันนั้น

---

[796] Stephanos Bibas and William W. Burke-White, " International Idealism Meets Domestic-Criminal Procedure Realism," Duke Law Journal 59, 4 (2010) p. 695.

เป็นปัญหาและข้อขัดข้องต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ เพราะคดีฟอกเงินบางคดีมีความซับซ้อนและอาจมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบพยานหลักฐานนานกว่าเวลาที่กฎหมายกำหนดจึงเป็นเหตุให้ต้องปล่อยทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ออกไปทำให้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการตัดวงจรอาชญากรรม ซึ่งต่างจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.มีอำนาจยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดไว้ชั่วคราวไม่เกิน 1 ปี หรือจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด กรณีระยะเวลาในการยึดทรัพย์สินดังกล่าวนี้ ประมวลกฎหมายยาเสพติดก็ได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่นจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดก็ได้

เมื่อศึกษาระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศแล้วปรากฏว่าได้มีการกำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเป็นเวลา 90 วันดังเช่นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย เช่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย โดยประเทศเหล่านั้นได้กำหนดให้ศาลสามารถขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ ดังนั้น จึงควรกำหนดให้เลขาธิการ ปปง. สามารถร้องขอให้ศาลขยายระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อมีเหตุผลและความจำเป็น

ประการที่ 3 ปัญหาจากความไม่เข้าใจในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรการทางแพ่ง

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 วรรคแรก ได้กำหนดให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม จึงต้องนำการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้อยู่ในอำนาจของศาลแพ่ง โดยใช้มาตรการทางแพ่ง ซึ่งต่างจากการริบทรัพย์สินทางอาญาเป็นเหตุให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ร้องคัดค้านซึ่งอาจเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่เข้าใจกระบวนการและมาตรการทางแพ่ง จึงได้

ยื่นคำร้องคัดค้านต่อคำสั่งศาลโดยอ้างว่าศาลไม่อาจมีคำสั่งย้อนหลังไปบังคับกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรืออ้างอายุความเป็นข้อต่อสู้ จึงทำให้มีการร้องคัดค้านโดยอาศัยเหตุดังกล่าวอยู่เนือง ๆ

เมื่อได้ศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฉบับพบว่าปัญหาความไม่เข้าใจถึงมาตรการทางแพ่งซึ่งศาลสามารถมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินได้ โดยไม่จำต้องรอผลคดีทางอาญาและสามารถบังคับให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินได้ แต่เพราะเหตุที่ประชาชนไม่เข้าใจมาตรการดังกล่าวจึงควรนำมากำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้เกิดความชัดเจน

ประการที่ 4 ปัญหาในการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ปัญหาในการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาจเกิดจากกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดการสูญหาย หรือยากแก่การติดตามซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ไว้ทำให้อาชญากรไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิด และใช้ถือเป็นโอกาสในการโอน ซุกซ่อน ยักย้ายทรัพย์สินจนยากแก่การติดตาม ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 33 กำหนดให้นำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกันกับการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดก็ได้กำหนดให้สามารถบังคับคดีแก่ทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดได้ตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 79 วรรคท้าย และมาตรา 85 ซึ่งเป็นการนำทฤษฎีการริบทรัพย์สินแทนที่ (Substitute Theory) หรือที่เรียกว่า ทฤษฎีริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based forfeiture) มาใช้ในการริบทรัพย์สิน

สำหรับการริบทรัพย์สินแทนที่นี้ได้ถูกนำมาใช้ในการดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศแทบทุกประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย ดังนั้น จึงควรกำหนดให้ศาลสามารถนำหลักการริบทรัพย์สินแทนที่ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 33 มาบังคับใช้กับทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยกำหนดความไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

5.4.3 เหตุผลและความจำเป็นในการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากประเด็นปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่ได้มีการศึกษาและวิเคราะห์ไว้แล้วนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากบทบัญญัติบางประการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมถึงได้กำหนดอำนาจศาลในการมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายตลอดจนการคืนทรัพย์สินรวมเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นวิธีทางปฏิบัติซึ่งควรกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมถึงกำหนดบทบัญญัติอื่นในส่วนที่เกี่ยวกับการยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือขอคืนทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ร้องคัดค้านเข้าใจกระบวนการในการพิจารณาของศาลได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ เพราะการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม ซึ่งเป็นการนำมาตรการทางแพ่งมาบังคับใช้ร่วมกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยคู่ความฝ่ายที่ถูกดำเนินคดีส่วนใหญ่ไม่เข้าใจถึงมาตรการทางแพ่งที่ไม่จำต้องรอผลคดีทางอาญา อีกทั้งไม่มีอายุความหรือผลย้อนหลัง ดังนั้น หากมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะทำให้เกิดความเข้าใจและไม่ต้องเสียเวลาในการร้องคัดค้านคำสั่งของศาลเมื่อศาลได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งยังสามารถกำหนดให้ศาลนำมาตรการริบทรัพย์สินแทนที่มาบังคับใช้ได้อีกด้วย และสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดบทบัญญัติในการอุทธรณ์ หรือการยื่นคำขออนุญาตฎีกาและการฎีกาให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากกรณีศึกษาพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ดังนี้

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ประกาศบังคับใช้โดยมีเหตุผลว่า “โดยที่มีการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อจัดทำประมวลกฎหมายยาเสพติด ทำให้ต้องมีการยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ และในประมวลกฎหมายยาเสพติดนี้ได้กำหนดเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายสารบัญญัติเท่านั้น สำหรับบทบัญญัติของกฎหมายวิธีสบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกยึดไว้ตามกฎหมายซึ่งเดิมเคยกำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น สมควรนำมารวมกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดียาเสพติดและปรับปรุงบทบัญญัติบางประการให้เหมาะกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด อีกทั้งกำหนดบทบัญญัติเรื่องการแสดงตนของจำเลยต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ การยื่นคำขออนุญาตฎีกาและการฎีกาให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” แสดงให้เห็นว่าการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 นั้นมีเหตุผลและความจำเป็นดังนี้

1) ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายสารบัญญัติ

2) อำนาจหน้าที่ของกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สมควรนำมากำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดียาเสพติด

3) การดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกยึดไว้ตามกฎหมายซึ่งเดิมเคยกำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น สมควรนำมารวมกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดียาเสพติดและ

4) ควรปรับปรุงบทบัญญัติบางประการให้เหมาะกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด อีกทั้งกำหนดบทบัญญัติเรื่องการแสดงตนของจำเลยต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ การยื่นคำขออนุญาตฎีกาและการฎีกาให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผลการศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าวข้างต้นจะนำไปร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... เพื่อเสนอให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมครั้งที่ 2 ได้พิจารณาให้ข้อคิดเห็นต่อไป

ตารางที่ 12 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศ

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
กฎหมายในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	(1) Federal Crimes and Criminal Procedure (2) Bank Secrecy Act ค.ศ. 1970 (3) 26 U.S.C. § 6050I (4) Money Laundering Control Act ค.ศ. 1986 และ	- ประมวลกฎหมายอาญา (Code pénal) - ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code de procédure penal) - ประมวลกฎหมายการเงินและการ	- ประมวลกฎหมายอาญา (Strafprozessrecht) - ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Strafprozessordnung) - กฎหมายว่าด้วยการติดตามผลกำไรจากอาชญากรรมร้ายแรง หรือกฎหมายว่าด้วยการ	- รัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การลักลอบขนส่งยาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่น (Corruption,Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992 – CDSA) และ	The Anti-Money Laundering, Anti-Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act 2001 (AMLATFPUAA)

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		(5) U.S.A. Patriot Act ค.ศ. 2001	คลัง (Code monétaire et financier)	ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (*Gesetz über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten* (*Geldwäschegesetz-GWG*))	- รัฐบัญญัติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Act 2015 – OCA)	
บทบังคับตามกฎหมาย	กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษทางอาญา แต่ใช้บทบัญญัติพิเศษ	- กำหนดให้มีการใช้มาตรการอาญาเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการกับองค์กร	- สาธารณรัฐฝรั่งเศสไม่มีรูปแบบการริบทรัพย์ทางแพ่ง	- สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีไม่มีรูปแบบการริบทรัพย์ทางแพ่ง	- ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษทางอาญาและมีบทบัญญัติในการริบทรัพย์สินทางแพ่ง	กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษทางอาญา แต่ใช้บทบัญญัติพิเศษใน

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและใช้มาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	ธุรกิจโดยใช้ธุรกรรมทางการเงินจำแนกการดำเนินคดีที่มีโทษสูงแก่ผู้ที่สนับสนุนการโอนทรัพย์สินที่มาจากการกระทำผิดกฎหมาย - นำมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้ควบคู่กับการดำเนินคดีอาญา	- ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องรับโทษทางอาญาซึ่งมีระวางโทษจำคุกและโทษปรับโดยที่โทษริบทรัพย์เป็นโทษเสริมประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ควบคู่ไปกับโทษ	- การริบทรัพย์ (Einziehung) บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาแต่ไม่ใช่โทษทางอาญา	โดยกำหนดความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับการฟอกเงินไว้	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและใช้มาตรการทางแพ่งในการริบทรัพย์สิน

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		เพื่อให้สามารถจัดการกับการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ	หลักอย่างจำคุกและปรับได้			
ลักษณะของการกระทำความผิด	กำหนดผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ได้แก่ บุคคลธรรมดา นิติบุคคล	-กำหนดความผิดมูลฐาน -ใช้มาตรการอาญาเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการกับองค์กรธุรกิจโดยใช้ธุรกรรม	- ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินอาจเป็นได้ทั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล อย่างไรก็	- ผู้กระทำความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น - การฟอกเงินเป็นความผิดในประมวลกฎหมายอาญา	CDSA กำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงินไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1. ช่วยเหลือบุคคลอื่นในการคงไว้ซึ่งผลประโยชน์	กำหนดความผิดมูลฐานตาม Schedule 2 ความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 4 (1) AMLATFPUAA หรือ

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	1.กระทำความผิดมูลฐาน 2.การกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดย (1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มา	ทางการเงินจำแนกการดำเนินคดีที่มีโทษสูงแก่ผู้ที่สนับสนุนการโอนทรัพย์สินที่มาจากการกระทำผิดกฎหมาย	ตามกฎหมายฝรั่งเศสมีโทษที่กำหนดไว้สำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลแยกจากกันเป็นการเฉพาะ - ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสบัญญัติให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็น	มาตรา 261 วรรคแรก มีโทษจำคุกสูงสุด 5 ปี - การฟอกเงิน หมายถึง การซ่อน สิ่งของอันเป็นผลจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย แลกเปลี่ยน โอน หรือจำหน่าย โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเจตนาที่จะค้นพบ ริบ หรือขัดขวางการระบุแหล่งที่มาของวัตถุนั้น ได้รับสิ่งของที่	จากการค้ายาเสพติดหรือจากการกระทำความผิดอาญาอื่น 2. ได้มา ครอบครอง ใช้ ปกปิดหรือโอนไปซึ่งผลประโยชน์ที่ได้จากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำความผิดอาญา 3. เปิดเผยข้อมูลซึ่งทำให้ผู้ถูกตรวจสอบทราบว่าตนถูกตรวจสอบ	จากการกระทำความผิดสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ (2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อ		ความผิดอาญาฐานหนึ่งโดยจัดอยู่ในระดับความผิดระดับกลาง (Délit) ที่ถูกบัญญัติไว้ในส่วนของลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตั้งแต่ มาตรา 324-1 ถึงมาตรา 324-9	เป็นผลจากการกระทำที่ผิดกฎหมายสำหรับตนเองหรือบุคคลที่สาม หรือเก็บสิ่งของอันเป็นผลจากการกระทำโดยมิชอบหรือใช้เพื่อตนเองหรือบุคคลภายนอก ถ้ารู้ที่มาในขณะที่ได้มานั้น	ส่วน OCA กำหนดความผิดที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม เช่น การเป็นสมาชิกองค์กรอาชญากรรม การออกคำสั่งให้มีการกระทำความผิดร้ายแรง การได้รับหรือครอบครองทรัพย์สินให้กับองค์กรอาชญากรรม ฯลฯ	

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ใน		- โดยกฎหมายได้ให้นิยามของการกระทำการที่เป็นการฟอกเงินหมายถึง การกระทำการใดๆ ที่เป็นการช่วยเหลือให้ความสะดวกไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อทำให้เห็นถึงที่มาของ			

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ขณะที่ได้มาครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมถึง 1) ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นคนไทยหรือคนต่างด้าว 2) ผู้สนับสนุนหรือ		ทรัพย์สินหรือรายได้ของผู้ที่กระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือที่กระทำความผิดระดับกลาง (Délit) อันเป็นเท็จ นอกจากนั้นยังรวมถึงการกระทำการใดๆ ที่เป็นการ			

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ผู้จัดหาเงินหรือทรัพย์สินยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือ 3) กระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือมิให้ต้องถูกลงโทษ หรือ		เก็บรักษา ปกปิด หรือแปรสภาพ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือความผิดระดับกลาง (Délit) ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยทางตรงหรือทางอ้อม			

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด					
ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด	(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็น	ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบทางอาญา - ทรัพย์สินทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและการสมคบกันกระทำความผิด (Conspiracy) - ทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนสภาพไป	- สาธารณรัฐฝรั่งเศสไม่มีรูปแบบการริบทรัพย์ทางแพ่ง การริบทรัพย์คือโทษเสริมสำหรับการกระทำความผิดทางอาญา - สำหรับการกระทำความผิดประเภท	“ทรัพย์สิน (Vermögensgegenstand) ซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิด” - สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีไม่มีรูปแบบการริบทรัพย์ทางแพ่ง การริบ	- กรณีที่เป็น CDSA (Corruption, Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992) จะกำหนดนิยามของทรัพย์ไว้ หมายถึง เงิน หรือ ทรัพย์สินอื่นไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรือ	ตามมาตรา 55 และมาตรา 56 AMLATFPUAA ศาลสามารถมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินได้ เฉพาะต่อทรัพย์สินประเภทเหล่านี้ 1.เป็นของกลางหรือพยานหลักฐานที่

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน	- ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับโดยตรงหรือโดยอ้อม - อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่างซึ่งได้รับมาโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด	อุกฉกรรจ์หรือความผิดระดับกลางที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ โทษริบทรัพย์สามารถทำได้กับทรัพย์ที่เป็นของจำเลยที่ถูกพิพากษาลงโทษทั้งหมดหรือบางส่วนไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ไม่	ทรัพย์ (Einziehung) คือโทษเสริมสำหรับการกระทำความผิดทางอาญา - สิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิด ศาลจะมีคำสั่งให้ริบเสีย (มาตรา 73 วรรคแรก)	อสังหาริมทรัพย์ รวมถึงสิ่งที่เคลื่อนไหว (Thing in Action) และทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างและอาจรวมถึงประโยชน์ (interest) ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 20 (6) CDSA ระบุว่าคำสั่งบังคับเอากับทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ในตลาดทุนสามารถ	เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย 2. ทรัพย์สินจากการก่อการร้าย 3. รายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย และ

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)	- ทรัพย์สินใดๆ ที่ได้มาจากการที่ได้รับหรือเก็บไว้ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมาย และรวมไปถึงรายรับรวม (Gross Receipts จากการกระทำความผิดนั้นด้วย	ว่าจะเป็นทรัพย์แบ่งได้หรือทรัพย์แบ่งไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่ทรัพย์นั้นจะเป็นของผู้อื่นที่สุจริต - นอกจากนั้นโทษริบทรัพย์สามารถใช้ได้กับทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดไม่ว่าโดย	- มาตรา 73a กำหนดถึงการริบทรัพย์ที่ขยายออกไป (*Erweiterte Einziehung*) กล่าวคือ ศาลสามารถสั่งริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้ แม้ว่าทรัพย์นั้นได้มาจากการกระทำความผิดอื่นหรือได้มาเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิดอื่นนอกเหนือจากความผิดที่	รวมถึงดอกเบี้ย (Interest) หรือผลตอบแทน (Dividend) ที่เกี่ยวเนื่องกับทรัพย์ที่จะบังคับเอาได้ซึ่งทรัพย์ที่จะริบได้ตาม CDSA นั้น พิจารณาจากความเป็นเจ้าของทรัพย์โดยบุคคล (Subject) และยังรวมถึงทรัพย์สินที่เป็น	4. เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด “รายได้จากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมาย” หมายถึงทรัพย์สินใด หรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือผลกำไรทางเศรษฐกิจจากทรัพย์สินนั้น ไม่

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใดหรือปรากฏ	- อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่ใช้หรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิด สนับสนุนหรือส่งเสริมการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินที่เป็นส่วนหนึ่ง มีที่มา หรือเปลี่ยนสภาพมาจากรายได้รวมซึ่งจำเลย	ทางตรงหรือโดยทางอ้อม เว้นแต่ทรัพย์ดังกล่าวเป็นทรัพย์ของผู้เสียหายในกรณีที่ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้เกลื่อนกลืนไปกับเงินหรือทรัพย์ที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วให้ริบทรัพย์โดยใช้วิธีการ	ศาลลงโทษผู้กระทำความผิด และการกระทำความผิดที่เป็นสาเหตุให้นำไปสู่การริบทรัพย์สินตามมาตรา 73a นี้ อาจเป็นความผิดฐานใดๆ ก็ได้ ไม่ถูกจำกัดอยู่แค่ความผิดมูลฐานเท่านั้น - แม้ทรัพย์สินที่จะต้องถูกริบตามมาตรา 73 และ 73a จะไม่ใช่ทรัพย์สินของ	เจ้าของหรือครอบครองโดยบุคคลอื่นที่บุคคลนั้นได้ให้ทรัพย์สินนั้นโดยตรงหรือโดยอ้อม - กรณีที่เป็นส่วน OCA (Organized Crime Act 2015) กำหนดนิยามของทรัพย์ไว้เหมือนกับ CDSA กล่าวคือ ทรัพย์สิน หมายถึง เงิน หรือ ทรัพย์สินอื่น ไม่ว่า	ว่าในหรือนอกสหพันธรัฐมาเลเซีย 1. ซึ่งทั้งหมดหรือบางส่วนดังนี้ (i) ได้มาหรือได้รับโดยตรงหรือโดยอ้อมโดยผู้ใดก็ตามจากกิจกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมายใด ๆ หรือ (ii) ได้มาหรือได้รับจากการจำหน่าย

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	หลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด	ได้รับจากการกระทำความผิดทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม	ประมาณมูลค่าของทรัพย์ดังกล่าวและริบเป็นมูลค่าดังกล่าวแทน	ผู้กระทำความผิด มาตรา 73b ก็บัญญัติให้ศาลสามารถริบทรัพย์สินนั้นได้ - ส่วนมาตรา 73c เป็นบทบัญญัติที่พูดถึงการริบทรัพย์สินตามมูลค่าของทรัพย์ในกรณีที่การริบทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดไม่สามารถกระทำได้เพราะลักษณะ	จะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ รวมถึงสิ่งที่เคลื่อนไหว (Thing in Action) และทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง	หรือข้อตกลงอื่นซึ่งทรัพย์สินที่ระบุใน (i); หรือ (iii) ได้ใช้ทรัพย์สินที่ได้มาหรือได้รับจากผู้ใดผ่านการจำหน่ายหรือข้อตกลงอื่นที่ระบุใน (i) หรือ (ii); หรือ 2. ซึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน โดยมี

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
				ของทรัพย์นั้นหรือเพราะเหตุผลอื่น		พฤติการณ์ใด ๆ เช่น โดยธรรมดา มูลค่า ตำแหน่งที่ตั้งหรือสถานที่ หรือในด้านเวลา ลักษณะหรือสถานที่ที่ได้มา หรือบุคคลที่ได้มา หรือความใกล้ชิดกับทรัพย์สินอื่น ที่ระบุใน (a)(i), (ii) หรือ (iii) สามารถเชื่อได้โดย

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						ตามเหตุอันควรว่าเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในขอบเขตของ (a) (i), (ii) หรือ (iii)
อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินก่อนการพิจารณาคดีของศาล	กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. (ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน)	การใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องของ	- หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นกลไกที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการ	- การยึดทรัพย์ชั่วคราวในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี เป็นอำนาจของศาล กล่าวคือ การยึดทรัพย์ชั่วคราว (*Vorläufige Sicherstellung*) ตาม	- องค์กรที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงินนั้น ต้องแยกพิจารณาเป็น 2 ส่วน คือ 1. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานที่	AMLATFPUAA บังคับใช้และดำเนินการโดยกลุ่มของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (enforcement agency) หลาย

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	(1) มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดย	การสอบสวนและการดำเนินคดี ได้แก่ 1.กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Department of Homeland Security) 2.กระทรวงยุติธรรม (Department of Justice)	ฟอกเงินซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจไว้เป็นพิเศษหลายประการ เช่น อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นความลับต่างๆ อำนาจในการขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้มีหน้าที่ที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มี	มาตรา 111b ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และการริบทรัพย์สินในชั้นพิจารณาคดี ตามมาตรา 424 วรรคแรก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา - ปรากฏเหตุเร่งด่วน (*Dringende Gründe*) ในการสันนิษฐาน (*Annahme*) ว่ามีเงื่อนไข	เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงิน (Monetary Authority of Singapore (MAS)) มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล ภาคการเงิน การธนาคาร ประกันภัย และหลักทรัพย์ ในลักษณะที่เป็นธนาคารกลางและผู้กำกับทางการเงิน	กฎหมาย เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเลเซีย (The Royal Malaysia Police) (RMP) หน่วยงานต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Agency) (ACA) และ Bank Negara Malaysia (BNM) ซึ่ง

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	1) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน 2) มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ตรวจสอบธุรกรรม	3 Financial Crime Enforcement Network หรือ FinCEN ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็มีอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน -ในส่วนของการริบทรัพย์สินจะต้องปรากฏมีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นอาจถูกริบได้	เหตุอันควรสงสัย เช่น เอกสารทางการเงิน ใบเสร็จ สมุดบัญชี ภายในระยะเวลาที่กำหนด อำนาจในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการเงินกับหน่วยข่าวกรองทางการเงินของต่างประเทศภายใต้	ในการสั่งให้ริบทรัพย์สินและเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน ก็จะต้องปรากฏความจำเป็นที่จะต้องยึดทรัพย์นั้นไว้ด้วย	2.องค์การที่มีหน้าที่พิจารณาพยานหลักฐานและสั่งฟ้องคดี (Commercial Affairs Department (CAD)) ทำหน้าที่ในการสอบสวนและดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินและการให้เงินอุดหนุนการก่อการร้าย	ในทางปฏิบัติสามารถแต่งตั้งลูกจ้างหรือบุคคลอื่นเป็นเจ้าหน้าที่สอบสวน (Investigating Officer) ได้ ดังนั้น AMLATFPUAA จึงให้อำนาจยึดและอายัดทรัพย์ในหลาย

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	หรือทรัพย์สินในการกระทำความผิด 3) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว (2) ตรวจค้นและจับกุมผู้กระทำความผิดโดยเลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง.	(Probable cause) กล่าวคือ เป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด สนับสนุนการกระทำความผิด หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและการยึดนั้นได้เกิดขึ้นจากการจับหรือการค้นที่ชอบด้วย	หลักต่างตอบแทนและการรักษาความลับ อำนาจในการระงับธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัย - เมื่อหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) ได้รับรายงานว่ามีธุรกรรมทางการเงิน		ในส่วนของการฟ้องคดีจะมีหน่วยงาน Attorney-General's Chambers (AGC) เป็นหน่วยงานซึ่งมีอำนาจพิจารณาว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องดำเนินคดีอาญาในฐานความผิดต่าง ๆ รวมทั้งความผิดภายใต้	หน่วยงานแตกต่างกันดังนี้ - หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (Enforcement Agency) อาจออกคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินใด ๆ ของบุคคลใด ๆ ได้ - มาตรา 52 เกี่ยวข้องกับการยึด

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. (3) เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. เข้า	กฎหมาย หรือเป็นไปตามข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ใน Fourth Amendment ของรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา ประกอบกับผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริต ก็เป็น	ที่ต้องสงสัยหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (TRACFIN) มีอำนาจในการระงับธุรกรรม (Droit d'opposition) ดังกล่าวเป็นเวลา 10 วัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้หน่วยงานข่าวกรองทาง		กฎหมายที่กำกับดูแลโดย MAS - กรณีที่เป็นการกระทำความผิดตาม CDSA กำหนดว่า พนักงานอัยการจะเป็นผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว และจะต้องแจ้งผู้ที่อาจได้รับผลกระทบต่อคำสั่ง	ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ต้องถูกดำเนินคดีสำหรับการกระทำความผิดตาม AMLATFPUAA หรือธุรกิจที่ญาติหรือผู้เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องโดยเฉพาะซึ่งกำหนดให้หน่วยงานผู้บังคับใช้

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ร่วมฟังการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานใด ๆ	เหตุให้ศาลสามารถสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้ และผู้กระทำความผิดไม่มีสิทธิร้องขอทรัพย์สินคืนในภายหลัง ดำเนินการโดย 1.) กระทรวงยุติธรรมเพราะกฎหมายกลางของสหรัฐอเมริกาบัญญัติให้อำนาจแก่	การเงิน (TRACFIN) ได้มีระยะเวลาในการปรึกษาหารือร่วมกับศาลในการใช้มาตรการยึดอายัดชั่วคราวทรัพย์สินต่างๆ เพื่อป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของผู้ต้องหาไปยัง		ทราบ แต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลายึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้ - ส่วนการกระทำความผิดที่เป็น OCA นั้น เงื่อนไขของการขอให้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว มีลักษณะแบบเดียวกับ CDSA คือ พนักงานอัยการสามารถ	กฎหมาย (Enforcement Agency) มีอำนาจยึดกิจการได้ตลอดจนออกคำสั่งบางประการเกี่ยวกับกิจกรรมที่กิจการดำเนินการไปโดยธุรกิจ - มาตรา 45 ครอบคลุมถึงการยึด

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		กระทรวงยุติธรรมในการยึดหรือริบทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดฉกรรจ์ เช่น การก่อการร้าย การขนยาเสพติดข้ามชาติ องค์กรอาชญากรรม การค้ามนุษย์ รวมทั้งการฟอกเงินด้วย 2.) การริบทรัพย์สินโดย	ต่างประเทศหรือไปอยู่ในรูปแบบอื่นๆ เช่น เงินสด อันจะนำมาซึ่งความยากลำบากในการติดตามเอาทรัพย์สินคืนในภายหลังได้ - ผู้มีอำนาจออกคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินชั่วคราว		ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวได้ ซึ่งระยะเวลาในการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์ชั่วคราวมีกำหนด 3 เดือนหลังจากมีคำสั่ง แต่อาจขยายได้	สังหาริมทรัพย์ โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่สอบสวน เมื่อได้รับอนุมัติจากเจ้าหน้าที่สอบสวนที่มีลำดับบังคับบัญชาสูงขึ้นไป - ส่วนกรณีการยึดอสังหาริมทรัพย์และเป็นไปตามมาตรา 51คือเป็น

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		ฝ่ายบริหาร (Administrative Forfeiture) เป็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับใช้กฎหมายในหน่วยงานต่าง ๆ มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจในการยึดและริบทรัพย์ได้เอง โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล	ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ตำรวจฝ่ายคดี ขึ้นอยู่กับประเภทการสอบสวน - เหตุในการออกคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สิน ได้แก่ เพื่อรวบรวมรักษาไว้ซึ่งพยานหลักฐาน เพื่อ			อำนาจของอำนาจของเจ้าหน้าที่สอบสวนโดยคำสั่งยึดจะกระทำได้เฉพาะโดยพนักงานอัยการเท่านั้นการยึดสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของสถาบันการเงินเป็นไปตามมาตรา 50 คือเป็นอำนาจของอำนาจของเจ้าหน้าที่

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		3.) การริบทรัพย์สินโดยใช้อำนาจฝ่ายตุลาการ (Judicial Forfeiture) มีทั้งมาตรการในทางอาญาและมาตรการทางแพ่ง กล่าวคือ เป็นการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดเป็นจำเลยในคดีอาญาและขอให้ริบ	ประโยชน์ในการริบทรัพย์ เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้			สอบสวนโดยคำสั่งยึดจะกระทำได้เฉพาะโดยพนักงานอัยการเท่านั้น อย่างไรก็ตาม พนักงานอัยการจะต้องปรึกษากับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง เช่น Bank Negara Malaysia (BNM)

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		ทรัพย์สินในทางอาญา (Criminal Forfeiture) ซึ่งจะริบได้เฉพาะทรัพย์สินที่เป็นของจำเลยเท่านั้น และต้องมีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่เป็นหลัก ดังนั้น การดำเนินคดีต่อทรัพย์ในความผิด				หรือสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		อาญาชั้นศาลอาญาจะไม่มีการริบทรัพย์สินของจำเลยจนกว่าจะมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด ในขณะที่การริบทรัพย์สินในทางแพ่ง (Civil Forfeiture) เป็นกระบวนการที่กระทำต่อตัว				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		ทรัพย์สินเป็นหลักศาลจึงไม่พิจารณาความผิดหรือบริสุทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สินเลย - ก่อนการริบทรัพย์สินทางแพ่งจะมีการยึดทรัพย์ทางแพ่งโดยต้องมีหมายเว้นแต่				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		(1) มีการยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์ ณ ศาลท้องถิ่น (US District Court) และศาลออกหมายจับเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ (2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นอาจถูกริบได้ และการยึดนั้นได้เกิดขึ้นจากการ				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		จับหรือการค้นที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นไปตามข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ใน Fourth Amendment ของรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา (3) ทรัพย์สินถูกยึดไว้โดยชอบด้วยกฎหมายโดยผู้มีอำนาจบังคับตาม				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		กฎหมายของมลรัฐหรือของท้องถิ่น และส่งทรัพย์สินนั้นต่อมายังผู้มีอำนาจบังคับตามกฎหมายกลางของสหรัฐ				
การรวบรวมพยานหลักฐานเสนอพนักงานอัยการเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบ	เลขาธิการ ปปง. รวบรวมพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับ	พนักงานอัยการจะมีบทบาทอย่างมากในการสอบสวนจนถึงในการฟ้องร้องและดำเนินคดีต่อศาล และ	- สาธารณรัฐฝรั่งเศสไม่มีรูปแบบการริบทรัพย์ทางแพ่ง	- สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีไม่มีรูปแบบการริบทรัพย์ทางแพ่ง - การริบทรัพย์เป็นโทษประเภทหนึ่ง แต่ไม่ใช่โทษ	ประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา (CPC) ให้อำนาจดังต่อไปนี้แก่เจ้า	- หน่วยงานบังคับใช้มีเหตุอันสมควรที่จะสงสัยว่าความผิดภายใต้มาตรา 4 (1) กำลังจะกระทำโดย

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
ทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนให้ตกเป็นของแผ่นดิน	การกระทำความผิดเพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาดังนี้ (1) กรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้	พนักงานอัยการจะต้องส่งหนังสือไปยังจำเลยว่ารัฐประสงค์จะริบทรัพย์สินของจำเลยตามที่ระบุไว้ในคำฟ้อง -กรณีที่ทรัพย์สินมิได้อยู่ภายใต้การครอบครองของรัฐ อาจร้องขอให้ศาลสั่งคุ้มครองชั่วคราวเพื่อมิ	- การริบทรัพย์เป็นโทษทางอาญาประเภทหนึ่ง - พนักงานอัยการมีหน้าที่นำเสนอพยานหลักฐาน	ทางอาญา จึงไม่ตกอยู่ภายใต้หลักความชั่วมาตรฐานการพิสูจน์ของคดีอาญา หรือหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์	พนักงาน CAD ดังต่อไปนี้ (1) สั่งให้ได้มาซึ่งเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นโดยรวมถึงข้อมูลของลูกค้าที่เก็บสถาบันการเงินเก็บไว้ด้วย (2) บันทึกคำให้การของบุคคลที่ต้องสงสัย	บุคคลนั้น หรือ-หน่วยงานบังคับใช้มีเหตุอันสมควรที่จะสงสัยว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือเป็นรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (2) กรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่สมบูรณ์พอก็จะต้องรีบส่งเรื่องให้เลขาธิการ ปปง. ปรับปรุงแก้ไข เมื่อเลขาธิการ ปปง. ได้ดำเนินการแก้ไข	ให้มีการโยกย้ายถ่ายเทเงินในบัญชีหรือทรัพย์สินในความครอบครองของจำเลยได้ -การยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ริบทรัพย์สินกำหนดไว้ภายในเวลาเก้าสิบวันหลังจากที่คู่กรณียื่นคำขอคืนทรัพย์สิน รัฐต้องยื่น			จับกุม ค้น และยึดทรัพย์ (3) สั่งให้สถาบันทางการเงินระงับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในบัญชีเงินฝากหรือตู้นิรภัยรับฝากที่บุคคลได้มีไว้กับสถาบันการเงิน (4) เข้าถึง ตรวจสอบ และเข้ารหัสข้อมูลใด ๆ	- พนักงานอัยการจะมีบทบาทอย่างมากในการสอบสวนจนถึงในการฟ้องร้องและดำเนินคดีต่อศาล - แม้ว่ามาตรา 56 จะกำหนดให้การดำเนินการริบทรัพย์สินอาจทำโดยพนักงานอัยการก่อน

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	แล้วก็จะส่งเรื่องกลับไปให้พนักงานอัยการพิจารณาหากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุเพียงพอที่จะยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน พนักงานอัยการต้องรีบแจ้งให้	คำร้องต่อศาลขอให้ริบทรัพย์สิน (Complaint) ตามที่กำหนดไว้ใน Supplemental Rules for Certain Admiralty and Maritime Claims มิฉะนั้นต้องคืนทรัพย์สินนั้น เว้นแต่ศาลจะขยายระยะเวลาให้ยื่นคำร้องดังกล่าวให้มีเหตุผลอันสมควรที่			ที่บรรจุไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกยึด (5) ให้ผู้ต้องสงสัยส่งมอบเอกสารเกี่ยวกับการเดินทาง อาทิ หนังสือเดินทาง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องสงสัยหลบหนีออกนอกประเทศ	สิ้นระยะเวลา 12 เดือนนับจากวันที่ทำการยึดทรัพย์สิน หรือ 12 เดือนนับจากวันที่อายัดทรัพย์สินในกรณีที่อายัดทรัพย์สินไว้ แต่ในทางปฏิบัติแล้วศาลสหพันธรัฐมาเลเซียวางหลักว่าการดำเนินการตาม

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	เลขาธิการ ปปง. ทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ปปง. วินิจฉัยชี้ขาด -การพิจารณาของคณะกรรมการ ปปง. จากกรณีที่เลขาธิการ ปปง. ได้นำเสนอเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้	แสดงต่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งหรือเป็นไปตามที่คู่กรณีตกลงกัน -กรณีที่ไม่ได้ยื่นคำร้องภายในระยะเวลาที่กำหนด รัฐจำต้องปล่อยทรัพย์สินนั้นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับของอัยการสูงสุด			ส่วนการตรวจสอบทรัพย์สินและธุรกรรมจะอยู่ในอำนาจของของ MAS เนื่องจากผู้กระทำความผิดตาม CDSA หรือ OCA จะยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปอยู่ในรูปแบบของเงินลงทุน	คำร้องภายใต้มาตรา 56 AMLATFPUAA สามารถทำได้แม้เกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ 12 เดือนนับจากวันที่ยึดเงินที่ได้จากอาชญากรรม

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งได้ปรับปรุงแล้วแต่พนักงานอัยการไม่เห็นด้วยนั้น คณะกรรมการ ปป. จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนด 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่องที่นำมาเสนอ และไม่ว่าคำวินิจฉัยจะเป็น				หรือเปลี่ยนทรัพย์ดังกล่าว - MAS มีอำนาจ เช่น เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน หรือธุรกิจการแลกเปลี่ยน Digital Token MAS จะมีบทบาทในการช่วยตำรวจรวบรวมพยานหลักฐานโดยตรง แต่หากต้องการมีคำสั่ง	

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	อย่างใดให้เลขาธิการ ปปง. และพนักงานอัยการต้องปฏิบัติตาม และหากคณะกรรมการ ปปง. มิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายใน 30 วัน ให้ถือตามความเห็นของพนักงานอัยการกรณีคณะกรรมการ ปปง. มีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้				ริบทรัพย์ ต้องพิจารณาว่าความผิดมูลฐานคือความผิดใด หากเป็นความผิดตาม CDSA ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์เฉพาะก็ต่อเมื่อมีการพิสูจน์อย่างชัดแจ้งแล้วว่าจำเลยมีความผิดจริง แต่ถ้าฐานการริบทรัพย์เป็นความผิดมูลฐานตาม OCA พนักงาน	

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ยื่นคำร้องต่อศาลหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน ให้เรื่องนั้นเป็นที่ยุติ เว้นแต่จะมีหลักฐานใหม่อันสำคัญ				อัยการสามารถร้องขอให้ศาลริบทรัพย์ได้ในขณะที่มีการสั่งฟ้องจำเลย - ส่วนการยึดหรืออายัดทรัพย์ชั่วคราวนั้น พนักงานอัยการจะเป็นผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว โดยจำเป็นจะต้องแจ้งผู้ที่อาจ	

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
					ได้รับผลกระทบต่อคำสั่ง คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราวจะสิ้นผลเมื่อคดีนั้นจบลง เท่ากับว่าไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการขอยึดและอายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว ศาลสามารถใช้ดุลพินิจตามคำขอของอัยการได้ ส่วนเนื้อหาของคำสั่ง	

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
					นั้น สามารถสั่งไปที่บุคคลที่เกี่ยวกับทรัพย์ที่อาจจะบังคับเอาได้	
การนำพยานหลักฐานเข้าสืบต่อศาล	พนักงานอัยการนำพยาน หลักฐานเข้าสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	พนักงานอัยการนำพยาน หลักฐานเข้าสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	- พนักงานอัยการนำพยาน หลักฐานเข้าสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	- พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานเข้าสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	- กรณีที่เป็นความผิดตาม OCA พนักงานอัยการสามารถร้องขอให้บุคคลรายงานข้อมูลทางการเงินของบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมได้ โดย	มาตรการริบทรัพย์เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซียตาม AMLATFPUAA กำหนดวิธีการดำเนินการริบทรัพย์ไว้โดยเฉพาะ ไม่ได้นำ

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
					พิจารณาจากเหตุอันควรสงสัยได้ว่าบุคคลจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (On Balance of Probabilities - หากเป็นความผิดตาม CDSA แล้ว ไม่พบบทบัญญัติที่ให้อำนาจให้การยับยั้งการทำธุรกรรมได้โดยตรง แต่มีบทบัญญัติในการอายัด	กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมเช่นกฎหมายไทย ดังจะเห็นได้จากที่ AMLATFPUAA กำหนดวิธีการดำเนินการริบทรัพย์ไว้โดยเฉพาะ โดยให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อผู้พิพากษา

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
					ทรัพย์เป็นการชั่วคราว ซึ่งเมื่อศาลเห็นว่าจำเลยมีความผิดจริง พนักงานอัยการอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์เป็นการชั่วคราว	ศาลสูง (มาตรา 56) และยังกำหนดวิธีการเฉพาะตามมาตรา 61 กำหนดให้ต้องมีการแจ้งไปยังบุคคลภายนอก และต้องเป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา 61 (2) ที่จะต้องประกาศเผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อแจ้งให้

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						บุคคลภายนอกที่อ้างสิทธิในการมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมาแสดงเหตุที่ไม่ควรริบทรัพย์สินด้วย และกำหนดไว้เป็นพิเศษให้ภาระการพิสูจน์ให้เป็นของบุคคลภายนอกที่จะต้องแสดงให้เห็นว่าพวกเขามีสิทธิทางกฎหมายในทรัพย์สิน

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						AMLATFPUAA ไม่ได้นำกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ เพียงแต่ให้นำมาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งมาใช้ในการพิจารณาพยานหลักฐานเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากที่ AMLATFPUAA กำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายในการ

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						ดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในสองลักษณะ คือ มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญาเมื่อมีการฟ้องคดีอาญาบัญญัติภายใต้มาตรา 55 และมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งแม้ไม่มีการฟ้องคดีอาญาต่อจำเลย

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดบัญญัติภายใต้มาตรา 56 ซึ่งทั้งมาตรการตามมาตรา 55 และ มาตรา 56 ทั้งสองลักษณะกฎหมายกำหนดให้ศาลใช้มาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งเป็นมาตรฐานการพิสูจน์ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสาระสำคัญหรือเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ กล่าวคือ กำหนดให้ใช้มาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งไม่ว่าจะเป็นมาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา (มาตรา 55) หรือ

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (มาตรา 56)
ภาระการพิสูจน์	การที่ศาลแพ่งจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ศาลแพ่งจะต้องทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ	ภาระการพิสูจน์ในกรณีที่ขอให้ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินทางแพ่งนั้น รัฐจะต้องแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวตกอยู่ภายใต้การริบทรัพย์ ทั้งนี้โดยการ	- เช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไปที่ภาระการพิสูจน์ (Burden of proof) จะตกอยู่กับพนักงานอัยการที่เป็นฝ่ายกล่าวหาจำเลย อย่างไรก็ตามในส่วนของ	- การริบทรัพย์เป็นโทษประเภทหนึ่ง แต่ไม่ใช่โทษทางอาญา จึงไม่ตกอยู่ภายใต้มาตรฐานการพิสูจน์ของคดีอาญา	จำเลยมีภาระการพิสูจน์ถึงแหล่งที่มาของทรัพย์สินเพื่อปฏิเสธว่าทรัพย์ส่วนใดไม่ใช่ส่วนที่ได้มาหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด	ตามมาตรา 61 เป็นความรับผิดชอบของผู้กล่าวอ้างที่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่า 1. ผู้กล่าวอ้างมีส่วนได้เสียโดยชอบด้วยกฎหมายในทรัพย์สินและ

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ก่อนโดยพนักงานอัยการจะต้องมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลแพ่งเชื่อก่อนว่า (1) มีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น (2) ทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับ	ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (Preponderance of Evidence)	ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงิน กฎหมายมีการกำหนดบทสันนิษฐานเพื่อเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ไปยังผู้กระทำผิดที่จะต้องเป็นผู้มีภาระในการพิสูจน์			2. ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา 4 (1) ซึ่งเป็นเป้าหมายของการดำเนินคดีซึ่งสามารถใช้ยันผู้กล่าวอ้างได้ และ 3. ผู้กล่าวอ้างขาดความรู้และไม่ได้เจตนาจะละเลยการ

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	การกระทำความผิด และ (3) ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินดังกล่าวเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน		แทน กล่าวคือ กฎหมายกำหนดให้บรรดาทรัพย์สินหรือรายได้ถูกสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผลในทางตรงหรือในทางอ้อมจากการกระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ (Crime) หรือที่			ใช้โดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งทรัพย์สิน หรือรู้แต่มิได้ยินยอมโดยเสรีต่อการใช้โดยมิชอบนั้น และ 4. ผู้กล่าวอ้างไม่ได้รับสิทธิในทรัพย์สินจากบุคคลที่ดำเนินการภายใต้สถานการณ์ที่ทำให้

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อนตามมาตรา 51 วรรคสาม หรือมาตรา 52 วรรคสอง แล้วแต่กรณี		กระทำความผิดระดับกลาง (Délit) ตราบใดที่องค์ประกอบในข้อเท็จจริง ในข้อกฎหมาย ในทางธุรกรรมการเงินของกระบวนการเคลื่อนย้าย ปกปิดแปรสภาพทรัพย์สินหรือ			เกิดการสันนิษฐานอย่างสมเหตุสมผลได้ว่าสิทธิใด ๆ นั้นถูกโอนเพื่อหลีกเลี่ยงการริบทรัพย์สินในอนาคต และ 5. ผู้กล่าวอ้างได้กระทำเท่าที่จะคาดหมายได้เพื่อป้องกันการใช้

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
			รายได้เหล่านั้นไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้มากกว่าว่าเป็นการกระทำเพื่อช่วยปกปิดแหล่งที่มาหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของเงินหรือรายได้เหล่านั้น			ทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
อำนาจศาลในการพิจารณา	ศาลแพ่งมีอำนาจในการพิจารณาคดี	การพิจารณาคดีอาจเริ่มจากกระบวนการ	- สาธารณรัฐฝรั่งเศสไม่มี	- สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีไม่มีรูปแบบการ	- กรณีที่เป็นความผิดที่เกี่ยวกับองค์กร	- กรณีมาตรา 55 เป็นการดำเนินการ

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน	และคำร้องเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และพระราชบัญญัติ	ทางอาญา โดยรัฐอาจรวมการริบทรัพย์ไว้ในคำฟ้องอาญาแทนการยื่นคำร้องเพื่อให้ริบทรัพย์สินทางแพ่งก็ได้ หรือจะทำการยื่นคำร้องและการฟ้องคดีอาญาก็ได้ หากการริบทรัพย์ทางอาญาเป็นเพียงกระบวนการเดียวที่	รูปแบบการริบทรัพย์ทางแพ่งดังนั้น การดำเนินคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งเป็นโทษประเภทหนึ่งจึงดำเนินคดีที่ศาลอาญาตามปกติ	ริบทรัพย์ทางแพ่งดังนั้น การดำเนินคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งเป็นโทษประเภทหนึ่ง จึงดำเนินคดีที่ศาลอาญาตามปกติ	อาชญากรรม ตาม OCA จะปรับใช้วิธีพิจารณาความแพ่ง หากศาลเห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่ามีการกระทำความผิดดังกล่าวเพื่อปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ ศาลอาจจะมีคำสั่งตามคำขอของอัยการให้จำกัดหรือยับยั้งการที่	ริบทรัพย์สินเมื่อมีการดำเนินคดีกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรา 4 AMLATFPUAA พนักงานอัยการอาจร้องขอต่อศาลที่พิจารณาคดีให้มีคำสั่งริบทรัพย์สินได้

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	รัฐดำเนินการสิทธิของรัฐในการครอบครองทรัพย์สินจะต้องตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยการริบทรัพย์ทางอาญาเท่านั้น - กรณีที่เป็นการพิจารณาและริบทรัพย์สินทางอาญาการพิจารณาคดีใน			บุคคลจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ - กรณีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่นตามตารางแนบท้าย CDSA จะปรับใช้วิธีพิจารณาความอาญา - อำนาจศาลขึ้นอยู่กับระดับของโทษตาม	- กรณีมาตรา 56 แม้ไม่มีการฟ้องร้องหรือกล่าวหาสำหรับการกระทำความผิดตามมาตรา 4(1) หรือการกระทำความผิดสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พนักงานอัยการอาจร้องขอต่อผู้พิพากษาศาลสูงให้

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		ชั้นศาลนั้นจะไม่มีการริบทรัพย์สินของจำเลยจนกว่าจะมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดโดยจะมีการจำแนกการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการตัดสินว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่			ความผิดมูลฐาน ถ้าเป็นความผิดมูลฐานตาม OCA ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี จะอยู่ในเขตอำนาจของ Magistrates' Courts ถ้าเป็นความผิดมูลฐานตาม CDSA ที่มีโทษจำคุกเกิน 10 หรือปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ จะอยู่	มีคำสั่งริบทรัพย์สินได้

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่ จากนั้นจึงจะพิจารณาส่วนที่สองว่าสมควรริบทรัพย์สินหรือไม่ - กรณีริบทรัพย์สินทางแพ่งอาจเริ่มจากกระบวนการทางบริหารหรือกระบวนการทางศาลหรือทั้งสอง			ในเขตอำนาจของ General Division of the High court	

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		กระบวนการก็ได้ขึ้นอยู่กับว่ารัฐจะเลือกแบบใด - กระบวนการทางบริหารดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ยึดทรัพย์ขณะที่กระบวนการทางศาลจะกระทำต่อหน้าผู้พิพากษา - กระบวนการริบทรัพย์ทางบริหาร				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		รัฐจะต้องส่งหนังสือแจ้งการยึดทรัพย์สินไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ไปถึงผู้รับด้วยวิธีการที่เหมาะสมและในเวลาอันสมควร และจะต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ยึดทรัพย์นั้น เว้นแต่ภายในกำหนดเวลา				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		นั้นได้มีการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ริบทรัพย์นั้น แต่ต้องแจ้งให้ผู้นั้นรับทราบตามกฎหมายด้วย - การริบทรัพย์ทางแพ่งโดยกระบวนการทางศาล - โดยทั่วไปมีความคล้ายคลึงกับการพิจารณาคดีแพ่ง				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		-เริ่มต้นจากการที่รัฐในฐานะโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเหนือทรัพย์สินเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นทางแพ่ง โดยคำร้องนั้นจะกล่าวอ้างว่าทรัพย์สินตามฟ้องตกอยู่ภายใต้การริบตามกฎหมายที่				

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		เกี่ยวข้อง และไม่ต้องคำนึงว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะถูกลงโทษทางอาญาหรือไม่ เนื่องจากเป็นการบังคับเอาแก่ตัวทรัพย์สิน หากรัฐมีพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิด				

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		มูลฐานและเป็นเหตุให้บุคคลได้ไปซึ่งทรัพย์สิน รัฐสามารถยึดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวได้ก่อนที่คดีจะเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาในชั้นศาลเพื่อเป็นการป้องกันการโอน จำหน่าย ยักย้าย ซ่อนเร้น หรือเปลี่ยนสภาพ				

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		ทรัพย์สินได้อย่างทันท่วงที -กระบวนการริบทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกาใช้หลัก Substitute Asset กล่าวคือ ศาลสามารถสั่งริบทรัพย์สินโดยบังคับเอาจากทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดเป็น				

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		การทดแทนได้ตามมูลค่าที่เท่ากันได้ โดยรัฐจะพิจารณาว่าการกระทำความผิดนั้นน่าจะได้รับประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถูกดำเนินคดี คิดเป็นมูลค่าเท่าใด ทั้งนี้เป็นไปตามหลัก				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		Value-Based ดังนั้น แม้ไม่สามารถติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ แต่เมื่อคำนวณได้ว่าผู้กระทำความผิดได้รับทรัพย์สินจากการกระทำความผิดนั้นเป็นมูลค่าเท่าใด ศาลก็จะสั่งริบทรัพย์สินอื่นของ				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		อาชญากรในมูลค่านั้น - ผู้คัดค้านจะต้องยื่นคำร้องโดยอ้างสิทธิ์ในทรัพย์สินและให้การโต้แย้งคำร้องของโจทก์ภายในเวลาที่ศาลกำหนด				
การพิจารณาคดีและไต่สวนของศาล	การพิจารณาและไต่สวนคำร้องของศาลจะใช้มาตรการทาง	การพิจารณาคดีใช้หลักเกณฑ์ตาม	- ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสความผิดฐานฟอกเงินเป็น	- ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดฐานหนึ่ง	- ในการพิจารณาคดีของศาลเพื่อกำหนดทรัพย์ที่อาจริบเอาได้	- พนักงานอัยการต้องโน้มน้าวให้ศาลเชื่อว่าทรัพย์สินที่จะ

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	แพ่งและตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้ (1) อนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง.	กฎหมายอาญา และดำเนินการทางแพ่งศาลและคณะลูกขุนจะฟังพยานหลักฐานเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินจากพยานหลักฐานในสำนวน รวมทั้งพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่คู่กรณียื่นต่อศาลแล้วจึงจะมีคำ	ความผิดฐานหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญาดังนั้น รูปแบบการดำเนินคดีจะเป็นไปตามรูปแบบการดำเนินคดีอาญาทั่วไป กล่าวคือ พนักงานสอบสวนหรือ ผู้พิพากษาไต่สวน (Juge	ในประมวลกฎหมายอาญาดังนั้นรูปแบบการดำเนินคดีจะเป็นไปตามรูปแบบการดำเนินคดีอาญาทั่วไป กล่าวคือ พนักงานอัยการทำหน้าที่สอบสวนและฟ้องร้องคดีอาญาต่อศาล - การพิจารณาคดีในชั้นศาลเป็นไปตาม	ศาลจะปรับใช้หลัก Balance of Probability เพื่อพิจารณาว่าสิ่งที่จำเลยพยายามพิสูจน์ว่าทรัพย์นั้นไม่ใช่ผลประโยชน์จากการกระทำผิดนั้น จากพยานหลักฐานมีความน่าเชื่อถือหรือไม่	ทำการริบเป็นทรัพย์สินหนึ่งในสี่ประเภทที่กำหนดไว้: เป็นของกลางหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือเป็นทรัพย์สินในการก่อการร้าย หรือเป็นรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หรือ

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	เข้าถึง บัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (2) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว	พิพากษาโดยใช้หลักการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (Preponderance of Evidence) ว่ารัฐได้พิสูจน์ให้เห็นว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ริบนั้นเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดหรือไม่ เพราะการริบทรัพย์สินทางอาญา	d'instruction) จะเป็นผู้ทำหน้าที่สอบสวนแล้วแต่กรณี ภายใต้การสนับสนุนข้อมูลจากหน่วยงานข่าวกรองทางการเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (TRACFIN) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญ	รูปแบบการดำเนินคดีที่ศาลอาญาตามปกติ	- ศาลจะกำหนดว่าอะไรคือทรัพย์ที่อาจถูกริบได้ ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการจำเป็นจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าทรัพย์ที่ริบเป็นผลประโยชน์จากการกระทำความผิดตามฐานความผิดที่กำหนดไว้ จากนั้นศาลจึงจะกำหนดมูลค่าของ	เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด - หากพนักงานอัยการแสดงให้เห็นได้ ภาระการพิสูจน์จะไปอยู่ที่จำเลยแทนที่จะต้องแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินได้มาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	(3) เพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว (4) คุ้มครองสิทธิผู้ที่ได้รับความเสียหาย (5) คืนทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดระหว่างการพิจารณาและ	เป็นส่วนหนึ่งของการพิพากษาในคดีฟอกเงิน - ในเบื้องต้น ศาลอาจมีคำสั่งริบทรัพย์สินไว้ก่อน (Preliminary Order) โดยอัยการสูงสุดจะเป็นผู้มีอำนาจในการยึดทรัพย์เฉพาะบางอย่างที่อาจถูกริบ	และมีข้อมูลรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report – STR) จากสถาบันการเงินต่างๆ ในเชิงลึกเป็นจำนวนมาก - ในชั้นพิจารณาคดีเป็นไปตามรูปแบบ		ผลประโยชน์ที่จำเลยได้จากการกระทำความผิดซึ่งต้องถูกริบ - การริบทรัพย์สินแทนที่สามารถกระทำได้ในกรณีที่เป็นความผิดตาม CDSA เนื่องจากหลักการในการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมาย	- ผู้พิพากษาที่พิจารณาคำร้องเห็นเป็นที่พอใจว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในความผิดตามมาตรา 4 (1) หรือความผิด

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ภายหลังศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (6) กรณีที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าทรัพย์สินใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจะมีคำสั่งให้	ได้ไว้ก่อน รวมทั้งระบุค้นหา หรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้น และเริ่มกระบวนการตามกฎหมายซึ่งต้องคำนึงถึงสิทธิของบุคคลที่สาม โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขในการริบทรัพย์สินนั้นไว้เท่าที่จำเป็นเพื่อ	การดำเนินคดีที่ศาลอาญาตามปกติ		สิงคโปร์นั้นไม่ได้พิจารณาทรัพย์เฉพาะสิ่ง (Specific Thing) แต่เป็นการริบผลประโยชน์ (Confiscation of Benefit) ที่ได้มาจากการกระทำความผิด - ศาลสามารถริบทรัพย์อื่นแทนที่ ตามมูลค่าของทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำความผิดได้ โดย	สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือเป็นทรัพย์สินในการก่อการร้ายหรือได้จากกระบวนการของกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดตามที่อัยการกล่าวใน

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือนำไปคืนหรือชดใช้คืนแก่ผู้เสียหาย	รักษาคุณค่าของทรัพย์สินนั้นได้ - ริบเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนด หรือมีคำสั่งเกี่ยวกับทรัพย์สินเฉพาะอย่าง หรือมีคำสั่งสั่งเกี่ยวกับทรัพย์สินที่แทนกันได้ - ในกรณีที่ไม่อาจระบุทรัพย์สินทั้งหมด			ศาลจะใช้วิธีการคำนวณมูลค่าทรัพย์จากตามเกณฑ์ทรัพย์ที่อาจริบได้ (Realisable Property)	คำร้องแล้ว และประกอบกับไม่มีผู้ได้มาโดยสุจริตโดยเสียค่าตอบแทนในทรัพย์สินนั้น - ศาลใช้มาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่งเป็นมาตรฐานการพิสูจน์ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		หรือไม่อาจคำนวณราคาได้ ศาลต้องมีคำสั่งยึดทรัพย์สินตามรายการทรัพย์สินที่ระบุไว้ โดยต้องมีคำอธิบายลักษณะหรือชนิดของทรัพย์สินอื่นใดเป็นการทั่วไป และสั่งไว้ด้วยว่าคำสั่งดังกล่าวจะมีการเปลี่ยนแปลง				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		ได้หากมีการระบุทรัพย์สินหรือจำนวนเงินไว้ - ก่อนมีคำพิพากษาหากคู่กรณียินยอมศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินไว้ก่อนซึ่งจะมีผลเป็นคำสั่งริบทรัพย์สินเด็ดขาดการดำเนินการทางแพ่งถูกนำมาใช้ควบคู่กับ				

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		การดำเนินคดีอาญาโดย -กำหนดรูปแบบและกระบวนการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน - การขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์ทางแพ่งจึงอาจเกิดขึ้นก่อนการดำเนินคดีอาญา หรือแม้แต่ไม่มีการ				

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		ดำเนินคดีอาญาเลยก็ตาม				
การคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์ที่สุจริต	- ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงร้องขอคืนทรัพย์สินได้หากทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด - ผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน	- ผู้ที่จะถูกริบทรัพย์สินจะต้องแสดงหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินมาอย่างถูกต้อง - เจ้าของทรัพย์สินที่ไม่มีส่วนรู้เห็นหรือเกี่ยวข้องกับการ	- กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเป็น	- ศาลสามารถสั่งริบทรัพย์สินได้แม้ว่าจะปรากฏว่ามีคำร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้เสียหายก็ตาม โดยกฎหมายบัญญัติให้ผู้เสียหายไปเรียกค่าเสียหายด้วยวิธีการอื่นนอกคดีอาญา อาจด้วยการเรียกร้องค่าเสียหายใน	- บุคคลที่สามสามารถใช้สิทธิในการร้องขัดทรัพย์ได้ทั้งก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง และหลังจากที่มีคำสั่งไปแล้ว - บุคคลที่สามผู้ร้องขัดทรัพย์ต้องแสดงให้เห็นว่าไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำ	มาตรา 61 ของ AMLATFPUAA ได้วางหลักการในการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่สุจริตเอาไว้โดยบุคคลดังกล่าวสามารถร้องขอต่อศาลโดยแสดงให้เห็น

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	หรือได้มาโดยสุจริตตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศล สาธารณะสามารถร้องขอคืนทรัพย์สินได้ - ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของ	กระทำความผิดจะไม่ถูกริบทรัพย์สิน แต่ต้องพิสูจน์ว่าตนเองเป็นเจ้าของผู้บริสุทธิ์ (Innocent Owner) ซึ่งศาลจะใช้วิธีการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน - การพิจารณาว่าเจ้าของมีส่วนรู้เห็นหรือเกี่ยวข้องกับการ	เจ้าของที่แท้จริงโดยสุจริต	ขั้นตอนของการบังคับคดีตามมาตรา 459h ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือในคดีล้มละลายตามมาตรา 111b วรรคสาม ยกเว้นเสียแต่ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งของที่เคลื่อนที่ได้ ซึ่งศาลจะต้องสั่งให้คืนแก่ผู้เสียหายโดยพลันตามมาตรา 111n วรรคสอง	ความผิด และจะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าทรัพย์ที่โต้แย้งนั้นไม่มีพฤติการณ์ใดที่แสดงให้เห็นว่าผู้ร้องขัดทรัพย์จะรู้เห็นหรือควรจะรู้หรือควรสงสัยว่าทรัพย์ดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อที่ศาลจะเชื่อได้ว่าทรัพย์	ว่าตนไม่ได้มีส่วนร่วมในการประกอบอาชญากรรม

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	แผ่นดินสามารถยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิก่อนศาลมีคำสั่งโดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้สุจริตและได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทาง	กระทำความผิดหรือไม่นั้น ศาลจะพิจารณาว่าเจ้าของทรัพย์สินนั้นไม่รู้ว่ามีการกระทำความผิดที่ทำให้ต้องถูกริบทรัพย์สิน หรือเมื่อทราบว่ามีการใช้ทรัพย์สินไปในทางที่อาจถูกริบทรัพย์สินนั้นได้ ตนได้พยายาม			ดังกล่าวนั้นไม่ใช่ทรัพย์ที่จะมีคำสั่งริบทรัพย์ได้ - บุคคลที่สามสามารถใช้สิทธิในการร้องขัดทรัพย์ได้ทั้งก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งและหลังจากที่ศาลมีคำสั่งไปแล้ว จากการที่ศาลได้มีคำสั่งริบทรัพย์หรือคำสั่งยึดทรัพย์ชั่วคราวไปแล้วแต่จะต้องไม่	

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ	กระทำการเพื่อยุติการใช้ทรัพย์สินนั้นแต่ไม่ต้องถึงขนาดทำให้ตนต้องเกิดภยันตรายต่อร่างกายหรือเป็นกรณีที่ได้ทรัพย์สินมาหลังเกิดเหตุที่อาจถูกริบทรัพย์สินนั้น โดยเจ้าของนั้นต้องได้ซื้อหรือขายทรัพย์นั้น			ปรากฏว่าบุคคลที่สามนั้นได้ทราบถึงคำขอให้ริบทรัพย์ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง หรือได้ปรากฏตัวในการพิจารณาคำขอให้ริบทรัพย์ - ตามแนวคำพิพากษาของศาลสิงคโปร์ การร้องขัดทรัพย์นั้น ผู้ร้องจะต้องพิสูจน์สิทธิของตนทรัพย์นั้นโดยชัดแจ้ง	

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		โดยสุจริต และไม่รู้ว่าทรัพย์สินนั้นอาจถูกริบได้ - กรณีที่เจ้าของทรัพย์สินได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยมิได้เสียค่าตอบแทน เจ้าของทรัพย์สินก็ยังคงสามารถยื่นคำร้องได้ - กรณีที่บุคคลใดเป็นเจ้าของทรัพย์สิน			ในฐานะที่เป็นทรัพย์เฉพาะสิ่ง ไม่ใช่แค่การอ้างว่าเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ต้องการร้องขัดทรัพย์ของจำเลยที่ถูกริบทรัพย์ กรณีนี้ศาลจะไม่พิจารณาว่าผู้ร้องมีสิทธิเหนือทรัพย์ที่ร้องขัดโดยตรง	

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		เพียงบางส่วน ศาลอาจสั่งให้แบ่งทรัพย์สินนั้น โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่รัฐ โดยรัฐต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของทรัพย์ หรืออนุญาตให้เจ้าของทรัพย์สินรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ก็ได้				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		- คำร้องขอให้ระงับการริบทรัพย์สินจะต้องยื่นภายในห้าปีนับถัดจากวันที่ประกาศการริบทรัพย์สินครั้งสุดท้าย - กรณีที่ศาลสั่งให้ระงับประกาศการริบทรัพย์สิน แต่ทรัพย์สินที่ถูกริบไว้นั้นไม่มีอยู่เพราะได้				

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		ดำเนินการตามกฎหมายไปแล้ว รัฐจะต้องชดใช้เงินเท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินที่เจ้าของทรัพย์สินพึงมีพึงได้				
การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน	- เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ	- กระทรวงยุติธรรมกำหนดเป็นนโยบายว่าห้ามมิให้นำทรัพย์สินที่ยึดไว้มา	- หน่วยงาน Agence de Gestion et de Recouvrement	ไม่ปรากฏกระบวนการเฉพาะในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินในคดีฟอกเงิน	ตาม CDSA ศาลสามารถสั่งให้ไปอยู่ในความดูแลของ Public Trustee แต่พนักงาน	- เมื่อยึดทรัพย์แล้ว หากในกรณีที่สังหาริมทรัพย์ใดๆ ที่ถูกยึดนั้นมีความเสื่อม

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ความผิด ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์ โดย (1) สั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้	ใช้สอยหากศาลยังไม่มีคำสั่งริบทรัพย์สินหรือยังไม่มีประกาศริบทรัพย์สินโดยมาตรการทางการบริหาร ยกเว้นกรณีที่พนักงานอัยการได้ร้องขอต่อศาลเพื่อให้อำนาจแก่รัฐในการใช้สอยทรัพย์สินนั้นได้ เช่น ในกรณีที่	des Avoirs Saisis et Confisqués หรือ (AGRASC) มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญา เมื่อ AGRASC ได้รับทรัพย์สินมาแล้วจะมีหน้าที่ในการเก็บ		อัยการอาจร้องขอให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามสมควร เช่น การขายเพื่อรักษามูลค่า การขายเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่าย กรณีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสูงมาก หรือเป็นกรณีทรัพย์สินที่ต้องการการดูแลหรือ	โทรมอย่างรวดเร็วหรือเป็นทรัพย์สินที่ไม่สามารถรักษาได้โดยไม่ยาก หรือไม่สามารถรักษาได้ และไม่สามารถจัดการได้ภายใต้มาตรา 46 (3) (a) (b) พนักงานสอบสวนอาจขายหรือจัดให้มีการขายทรัพย์สิน และต้องเก็บเงินที่ได้จาก

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือ (2) นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือ (3) นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ	ทรัพย์สินนั้นต้องได้รับการบำรุงรักษาด้วยการใช้งาน - รัฐอาจขายทรัพย์สินที่ยึดมาก่อนการริบทรัพย์สินได้ เช่น การขายเพื่อรักษามูลค่า การขายเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายกรณีค่าใช้จ่ายในการ	รักษา อย่างไรก็ตามในบางกรณีที่มีความจำเป็นกฎหมายให้อำนาจ AGRASC ในการทำลายทรัพย์สินดังกล่าว หรือให้อำนาจในการขายทรัพย์สินดังกล่าวก่อนมีคำพิพากษาได้ หากทรัพย์สิน		บำรุงรักษาเป็นพิเศษทรัพย์สินที่ต้องการความปลอดภัยเป็นการเฉพาะ หรือทรัพย์สินที่มีเหตุภายนอกอย่างอื่น	การขายเมื่อหักต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาและการขายสังหาริมทรัพย์แล้วให้ยึดถือผลการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ - มาตรา 46 (3) (a) ยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่สอบสวน เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
		บำรุงรักษาสูงมาก หรือเป็นกรณีทรัพย์สินที่ต้องการการดูแลหรือบำรุงรักษาเป็นพิเศษ ทรัพย์สินที่ต้องการความปลอดภัยเป็นการเฉพาะ หรือทรัพย์สินที่มีเหตุภายนอกอย่างอื่น	ดังกล่าวไม่มีประโยชน์ในการพิสูจน์ความจริงอีกต่อไปแล้ว และการเก็บรักษาไว้มีแต่จะทำให้ลดมูลค่าลง หรือเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ - ในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้ถูกส่งให้			เจ้าหน้าที่สอบสวนที่มีลำดับบังคับบัญชาสูงขึ้นไปอาจคืนสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของทรัพย์สินนั้นเป็นการชั่วคราว หรือแก่บุคคลที่ถูกยึดครอบครอง หรือควบคุมทรัพย์สินนั้น หรือแก่บุคคลที่มีสิทธิได้รับทรัพย์สิน

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
			AGRASC เจ้าของทรัพย์สินจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาเองและให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในบังคับของกฎหมายจนกว่าจะมีคำสั่งให้ยกเลิกการยึดทรัพย์สินชั่วคราวหรือจนกว่าจะมีคำ			นั้น ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่อาจกำหนด และไม่ว่าในกรณีใด ๆ จะต้องมีการให้หลักประกันที่เพียงพอเพื่อเป็นประกันให้แน่ใจว่าสังหาริมทรัพย์นั้นจะได้รับการส่งมอบคืนตามคำขอของเจ้าหน้าที่สอบสวนที่

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
			พิพากษาโทษริบทรัพย์แทนการยึดทรัพย์สินชั่วคราวในระหว่างการยึดทรัพย์สินชั่วคราวและทรัพย์สินดังกล่าวมิได้มีปัญหาเรื่องการโต้แย้งความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์กันอยู่			อนุญาตให้คืนทรัพย์ชั่วคราวและเป็นประกันให้แน่ใจว่าผู้ได้คืนสังหาริมทรัพย์ชั่วคราวนั้นจะปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นนั้น ซึ่งในกรณีที่หากผู้ได้คืนสังหาริมทรัพย์ชั่วคราวตามมาตรา 46 (3)(a) ไม่สามารถส่งคืน

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						สังหาริมทรัพย์ได้ตามคำขอของเจ้าหน้าที่สอบสวนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขใด ๆ ที่กำหนดขึ้น ให้เจ้าหน้าที่สอบสวนริบหลักประกันที่ให้ไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว และบุคคล

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						นั้นจะมีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 5 เท่าของจำนวนหลักประกันที่มอบให้ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดต่อเนื่อง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 3,000 ริงกิต ต่อวันใน

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						ระหว่างที่การกระทำความผิดยังดำเนินต่อไป - นอกจากนี้มาตรา 46 (3) (b) ยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่สอบสวนคืนสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของ หรือแก่บุคคลที่ครอบครอง ยึดครอง หรือควบคุมทรัพย์สินนั้น หรือให้แก่บุคคลที่

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						อาจมีสิทธิได้รับสังหาริมทรัพย์นั้นโดยให้สิทธิแก่ผู้ได้คืนสังหาริมทรัพย์นั้นสามารถจำหน่ายสังหาริมทรัพย์ได้ โดยต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าจำนวนที่แสดงถึงมูลค่าตลาดของทรัพย์สินนั้นในวันที่

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						ถูกส่งคืน และในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์ในเวลาต่อมาภายหลังในส่วนที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ที่ได้ถูกส่งคืนตามมาตรา 46 (3) (b) นี้ การริบทรัพย์นั้นจะมีผลเป็นการริบหลักประกันที่ผู้ได้คืน

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						สังหาริมทรัพย์นั้นวางไว้แทน
การขอคืนทรัพย์สิน	กรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (1) ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียใน	กรณีที่เป็นการริบทรัพย์สินโดยกระบวนการทางบริหาร - บุคคลที่ถูกยึดทรัพย์สินนั้นอาจยื่นคำขอคืนทรัพย์สิน (Claim) ต่อเจ้าหน้าที่หลังจากการยึด	กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงโดยสุจริต	ใช้กระบวนการทางกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	ใช้หลักการเดียวกับการร้องขัดทรัพย์ในหัวข้อการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย	- ไม่ปรากฏในชั้นศาล -มาตรา 60 (1) AMLATFPUAA กำหนดว่า “ไม่ว่าเวลาใดก่อนมีการริบทรัพย์ตามกฎหมายนี้ เมื่อทรัพย์สินถูกยึดไว้ตามกฎหมายนี้

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ทรัพย์สินสามารถร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ (2) ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องขอคืนทรัพย์สินในระหว่างการพิจารณาของศาลหรือภายหลังที่ศาล	ทรัพย์นั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้ง แต่ไม่น้อยกว่าสามสิบห้าวันหลังจากที่ส่งหนังสือนั้น เว้นแต่บุคคลนั้นจะมิได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว อาจยื่นคำร้องภายในระยะเวลาไม่เกินสามสิบวันหลังจาก				พนักงานสอบสวนที่มิใช่พนักงานสอบสวนผู้ทำการยึดโดยได้รับอนุญาตจากพนักงานอัยการสามารถปล่อยคืนทรัพย์สินนั้นแก่บุคคลที่พนักงานอัยการเห็นว่ามีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในทรัพย์สิน

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (3) ศาลมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือกำหนดเงื่อนไขคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย (4) กรณีที่ไม่สามารถคุ้มครองสิทธิหรือคืน	วันที่ประกาศการริบทรัพย์สินนั้นแล้ว - คำขอคืนทรัพย์สินต้องระบุตัวทรัพย์สินที่จะขอคืน ส่วนได้เสียของผู้ร้องที่มีต่อทรัพย์สินนั้น และต้องมีการสาบาน ซึ่งหากไม่เป็นจริงจะมีความผิดและต้องรับโทษฐานให้การเท็จ				หากพนักงานอัยการฟังได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการตามกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นใด และในกรณีดังกล่าวทั้งเจ้าพนักงานที่ทำการยึดและรัฐบาลกลาง

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	ทรัพย์สินนั้นให้ชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการ ปปง. กำหนด หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดพร้อมทั้งดอกเบี้ย	- ในการยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นไม่จำต้องให้หลักประกัน				หรือบุคคลอื่นที่กระทำการในนามของรัฐบาลกลาง ไม่ต้องรับผิดในการดำเนินการใดที่ทำไปหากการยึดและปล่อยนั้นเป็นไปโดยสุจริต” และมาตรา 60 (3) ให้พนักงานอัยการอาจให้แนวทางใด ๆ ที่เป็น

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						เป็นส่วนช่วยหรือผลสืบเนื่อง หรือที่อาจจำเป็นสำหรับการดำเนินการปล่อยคืนทรัพย์สินได้สำเร็จเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ 60 (1)
ผลของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบ	ทรัพย์สินที่เป็นเงินสดซึ่งศาลมีคำสั่งให้ริบและเงินที่เกิด	กองทุนยึดทรัพย์สินของกระทรวงยุติธรรม	เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินจะถูกส่งเข้าคลังของ	- เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินจะถูกส่งเข้าคลัง	ตกเป็นของแผ่นดิน	- เมื่อทรัพย์สินถูกริบทรัพย์แล้ว มาตรา58 แห่ง AMLATFPUAA

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
	จากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ตกเป็นของกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกึ่งหนึ่ง ส่วนอีกกึ่งหนึ่งตกเป็นของกระทรวงการคลัง	(Department's Seized Assets Deposit Fund: SADF), กองทุนริบทรัพย์สิน (Assets Forfeiture Fund: AFF)	รัฐเพื่อนำไปจัดสรรต่อไป	ของรัฐเพื่อนำไปจัดสรรต่อไป		กำหนดให้ทรัพย์สินนั้นจะอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล โดยเป็นอิสระจากสิทธิ ประโยชน์ หรือภาระผูกพันใดของบุคคลใด เว้นแต่สิทธิประโยชน์ หรือภาระผูกพันที่ถือครองโดยผู้ได้มาโดยสุจริตโดยเสียค่าตอบแทนและ

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						ไม่เป็นโมฆะตามบทบัญญัติกฎหมายนี้ ซึ่งการใด้สิทธิของรัฐบาลนี้ย่อมมีผลโดยไม่ต้องมีการโอนขนส่ง กระทำทางตราสาร หรือกระทำการใด นอกจากนี้ หากบุคคลที่มีภาระผูกพันในทรัพย์สินได้กล่าวอ้างว่าเขามี

ประเด็น/ กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						ภาระผูกพันในฐานะผู้ได้มาโดยสุจริตโดยเสียค่าตอบแทน และภาระผูกพันนั้นไม่เป็นโมฆะตามบทบัญญัติกฎหมายนี้ และรัฐบาลกลางโต้แย้งคำกล่างอ้างนั้น พนักงานอัยการอาจเสนอการอ้างสิทธิต่อศาลสูงให้

ประเด็น/กฎหมาย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของสหพันธรัฐมาเลเซีย
						พิจารณาข้อสงสัยและศาลต้องพิจารณาข้อสงสัยหลังได้จัดให้มีการฟังความจากบุคคลผู้ถือครองภาระผูกพันและรับฟังการชี้แจงของพนักงานอัยการต่อคำให้การใดของผู้ถือครองภาระผูกพัน

บทที่ 6
ประมวลผลการรับฟังความคิดเห็นและบทวิเคราะห์ในการจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดี เกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ภายหลังจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงาน ปปง.ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตลอดจนได้ศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งได้วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่นอันได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประมวลกฎหมายยาเสพติด รวมถึงได้ศึกษาพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และได้ศึกษาวิเคราะห์กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลซึ่งผ่านการวิเคราะห์แล้ว รวมถึงข้อคิดเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นทั้ง 3 ครั้ง พร้อมด้วยข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งทรงความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการร่างกฎหมายและการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาสรุป เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.... ซึ่งประกอบด้วยเหตุผล ความจำเป็น และวัตถุประสงค์และหลักการรับฟังความคิดเห็น กระบวนการดำเนินการรับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งสรุปการรับฟังความคิดเห็นจากผู้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปรับปรุงร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

6.1 เหตุผล วัตถุประสงค์ และหลักการรับฟังความคิดเห็น

โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ได้จัดทำขึ้นตามความประสงค์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบที่กฎหมายบัญญัติในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจำเป็นต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงประชาชนโดยทั่วไป โดยมีเหตุผล วัตถุประสงค์ และหลักการดังต่อไปนี้

6.1.1 เหตุผลในการรับฟังความคิดเห็นจากโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 ได้บัญญัติถึงแนวนโยบายแห่งรัฐในการตรากฎหมายไว้ใน มาตรา 77 ความว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย ที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่จำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง”

ตามความที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 บัญญัติความไว้ดังกล่าวสามารถสรุปหลักเกณฑ์ในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับ หรือยกเลิกปรับปรุงกฎหมายดังนี้

1) กรณีที่รัฐจะจัดให้มีการตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้ต้องกระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

2) ก่อนที่จะมีการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งจะต้องเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน พร้อมทั้งนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

3) เมื่อได้มีการประกาศใช้กฎหมายแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

4) ในกรณีที่มีการกำหนดระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมาย รัฐพึงใช้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็น และพึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน

5) ในการกำหนดโทษอาญาไว้ในกฎหมายรัฐจะต้องพึงใช้เฉพาะความผิดร้ายแรง

จากหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดเป็นนโยบายของรัฐในมาตรา 77 นั้น คณะผู้วิจัยในโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดให้มีการสัมภาษณ์และรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องและประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและบรรลุผลตามเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

6.1.2 วัตถุประสงค์ในการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น

โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนรวมถึงได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินการและการฟ้องคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีวัตถุประสงค์ในการรับฟังความคิดเห็นตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ

หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำเป็นคู่มือไว้ดังนี้[797]

1) เพื่อให้ได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้เพราะการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพจะมีส่วนทำให้รัฐได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และทำให้รัฐสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมว่ามีความจำเป็นต้องใช้มาตรการทางกฎหมายหรือไม่ หรือจะต้องใช้มาตรการทางกฎหมายในเรื่องใดบ้าง อีกทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนยังสามารถช่วยลดการโต้แย้งและคัดค้านการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายได้อีกด้วย

2) เพื่อให้ได้ทราบถึงผลกระทบจากกฎหมาย ซึ่งการรับฟังความคิดเห็นจะมีส่วนช่วยให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการทางกฎหมายได้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายจนเกินสมควร

3) เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนอันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงเป็นการลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งของกลุ่มคนในสังคมที่ได้ประโยชน์ กับกลุ่มคนที่เสียประโยชน์จากนโยบายหรือร่างกฎหมายซึ่งจะประกาศใช้บังคับ

4) เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐแก่ประชาชนว่าได้ดำเนินการอย่างถูกต้อง โปร่งใส และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

ในการรับฟังความคิดเห็นตามโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ จึงได้รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยได้นำข้อมูล หลักกฎหมายและวิธีปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดมานำเสนอต่อที่ประชุมและผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและแนวทางในการกำหนดบทบัญญัติต่าง ๆ ที่สมควรและเหมาะสมในการนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งต้องมีวิธีปฏิบัติในการดำเนินคดีอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการ

---

[797] คู่มือการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย [ออนไลน์].
แหล่งที่มา:https://lawreform.go.th/uploads/files/1592981038-kv6bx-mr2f7.pdf [1 มีนาคม 2567].

เกี่ยวกับทรัพย์สินมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง ทั้งต้องให้เกิดความเข้าใจในร่างกฎหมาย เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีจากกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดบรรลุจุดมุ่งหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของอาชญากร อันเป็นการตัดวงจรอาชญากรรมเพื่อให้สังคมปลอดภัยและมีความสันติสุข

6.1.3 หลักการในการรับฟังความคิดเห็น

หลักการในการรับฟังความคิดเห็นตามโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 5 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ที่มีลักษณะตามที่กำหนดอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นแก่ประชาชน และนำผลนั้นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการบัญญัติกฎหมายทุกขั้นตอน ซึ่งหลักการรับฟังความคิดเห็นตามโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีดังนี้

1) หลักการสำคัญในการรับฟังความคิดเห็นเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... เพื่อนำเสนอปัญหาและอุปสรรครวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยให้สามารถนำไปดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความชัดเจนและแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

2) การรับฟังความคิดเห็นนี้จะนำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... มาเสนอในที่ประชุมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนทั่วไปได้รับทราบและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ว่าบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นนั้นมีความเหมาะสมและได้สัดส่วนหรือพอสมควรแก่เหตุหรือไม่ มีหน้าที่หรือต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างไร หรือมีผลกระทบและเป็นภาระประการใดบ้างเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

3) เมื่อได้รับฟังความคิดเห็นแล้วจะนำผลการรับฟังความคิดเห็นไปวิเคราะห์ผลกระทบและการจัดทำร่างกฎหมายฯ และจะสรุปประเด็นที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นในแต่ละประเด็น

พร้อมกับบทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิและฝ่ายต่าง ๆ ให้ครบถ้วน พร้อมกับนำเสนอการปรับปรุงหรือไม่ปรับปรุงหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายฯ ตามความเห็นดังกล่าวพร้อมเหตุผล

4) สำนักงาน ปปง. จะดำเนินการเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบตามระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน

5) สำนักงาน ปปง. จะนำเสนอเอกสารดังต่อไปนี้ 1) ร่างกฎและหลักการหรือสรุปสาระสำคัญของร่างกฎที่ได้จัดทำขึ้น 2) สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น 3) รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ 4) หลักฐานการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

6.2 กระบวนการและวิธีการรับฟังความคิดเห็น

กระบวนการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจะประกอบด้วย ผู้มีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็น และวิธีการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

6.2.1 ผู้มีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็น

ผู้มีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นต่อการจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ประกอบด้วย ผู้ที่มีความรู้ หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีผลงานในการดำเนินการหรือดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนทั่วไป ดังต่อไปนี้

1) ผู้พิพากษาศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง

2) อัยการในสำนักงานอัยการคดีพิเศษ

3) นักวิชาการ

4) บุคลากรสำนักงาน ปปง. ได้แก่ กรรมการ ปปง. กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการต่อทรัพย์สิน

5) บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศปปง.ตร.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กรมบังคับคดี

6) บุคลากรจากหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันการเงิน ตามนิยามแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และผู้ประกอบอาชีพ 10 ประเภท ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บริษัทหลักทรัพย์ ผู้ให้บริการฝากสินทรัพย์ดิจิทัล

7) ประชาชน ได้แก่ นิสิตนักศึกษา บุคลากรของรัฐ บุคลากรภาคเอกชนอื่น ๆ หรือประชาชนทั่วไปที่สนใจเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

6.2.2 วิธีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

วิธีการรับฟังความคิดเห็นจะดำเนินการรับฟังความคิดเห็นออกเป็น 2 วิธี ได้แก่การสัมภาษณ์และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายตามข้อ 6.2.1 โดยกำหนดขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนก่อนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ... โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้พิพากษาอาวุโสที่ทรงความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาคดีแพ่ง ผู้พิพากษาและพนักงานอัยการที่มีประสบการณ์ในคดีฟอกเงิน นักวิชาการที่เป็นผู้บรรยายวิชากฎหมายฟอกเงิน และนักวิชาการอิสระที่มีประสบการณ์ ความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน รวมถึงบุคลากรของสำนักงาน ปปง. บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องบุคลากรจากหน่วยงานภาคเอกชนที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน เพื่อให้ได้ทราบถึงข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงินและแนวทางที่ควรกำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 เพื่อนำเสนอหลักการ เหตุผล วัตถุประสงค์ ปัญหาและความจำเป็นในการจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 โดยนำเสนอร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายต่างประเทศ เพื่อให้ที่ประชุมแสดงความคิดเห็นโดยจะได้นำผลการแสดงความคิดเห็นไปวิเคราะห์

แก้ไขร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้ปรับปรุงแก้ไขโดยผ่านการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบแล้วเสนอต่อที่ประชุมครั้งที่ 3 เพื่อรับฟังความคิดเห็นและนำไปปรับปรุงแก้ไขร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นนำเสนอต่อสำนักงาน ปปง. ต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอร่าง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ต่อสำนักงาน ปปง. เพื่อนำเข้าสู่ระบบกลางตามมาตรา 5 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ซึ่งได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และนำผลนั้นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการบัญญัติกฎหมาย

6.2.3 รูปแบบและจำนวนครั้งในการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในการวิจัยเรื่องโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ได้กำหนดรูปแบบการประชุมเป็นการอภิปรายแบบคณะ (Panel Discussion) และ แบบซิมโพเซียม (Symposium) โดยเปิดกว้างให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายตามข้อ 6.2.1 รวมถึงประชาชนและผู้ที่สนใจเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็น (Brain Storming) โดยจัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็น 3 ครั้ง ดังนี้การประชุมครั้งที่ 1 เป็นการประชุมลักษณะ Focus Group โดยได้จัดรูปแบบในการจัดประชุมเป็นแบบการประชุมสัมมนาเชิงวิชาการในการบรรยายประกอบด้วยวิทยากร 6 คน ได้แก่ หัวหน้าโครงการฯ ซึ่งเป็นผู้วิจัยหลัก และผู้ร่วมวิจัยอีก 5 คนซึ่งเป็นผู้ทำการศึกษาวิจัยวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงินของต่างประเทศ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 48 คน ประกอบไปด้วย ผู้พิพากษาจำนวน 4 คน อัยการในสำนักงานอัยการคดีพิเศษจำนวน 3 คน บุคลากรสำนักงาน ปปง. จำนวน 2 คน ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 24 คน ตัวแทนจากหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 คน นักวิชาการจำนวน 4 คน และนิสิตหรือนักศึกษาที่มาเข้าร่วมในการประชุมจำนวน 9 คน

ในการรับฟังความคิดเห็นครั้งแรกนี้ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและนำเสนอปัญหาตลอดจนอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และสำนักงาน ปปง. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เสนอต่อที่ประชุม โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้

ข้อคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ต่อการกำหนดให้มีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การประชุมครั้งที่ 2 เป็นการนำข้อสรุปจากการรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 มาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อให้ที่ประชุมรับทราบและให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหากจะมีการปรับปรุงแก้ไข พร้อมกับนำเสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... เพื่อขอรับฟังความคิดเห็นในการแก้ไขปรับปรุงร่างฯ ดังกล่าว โดยการประชุมครั้งนี้ประกอบด้วยผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 40 คน ประกอบไปด้วย ผู้พิพากษาจำนวน 3 คน อัยการในสำนักงานอัยการคดีพิเศษจำนวน 2 คน บุคลากรสำนักงาน ปปง. จำนวน 3 คน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 19 คน ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 คน นักวิชาการจำนวน 5 คน และนิสิตหรือนักศึกษาที่เข้าร่วมในการประชุมจำนวน 4 คน

การประชุมครั้งที่ 3 เป็นการประชุมรับฟังความคิดเห็นโดยนำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ที่ได้ผ่านการศึกษาวิเคราะห์และปรับปรุงแล้วมานำเสนอต่อที่ประชุม เพื่อรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งจะได้นำไปศึกษาทบทวนและแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งการประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 64 คน ประกอบไปด้วย ผู้พิพากษาจำนวน 6 คน อัยการในสำนักงานอัยการคดีพิเศษจำนวน 3 คน บุคลากรสำนักงาน ปปง. จำนวน 5 คน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 42 คน ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน และนักวิชาการจำนวน 3 คน ทั้งนี้ไม่รวมประชาชนและนิสิตหรือนักศึกษาที่เข้าร่วมในการประชุมจำนวน 23 คน

6.2.4 วัน เวลา และสถานที่ในการจัดประชุม ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3

การจัดประชุมครั้งที่ 1 กำหนดขึ้นใน วันที่ 1 สิงหาคม 2567 เวลา 13.00 น. ถึง 16.00 น.สถานที่ในการจัดประชุม คือ ห้องประชุมสุรเกียรติ เสถียรไทย อาคารเทพทวาราวดี คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดประชุมครั้งที่ 2 กำหนดขึ้นใน วันที่ 29 สิงหาคม 2567 เวลา 9.00 น. ถึง 12.00 น. สถานที่ในการจัดประชุม คือ ห้องประชุมบุษบา โรงแรมแมนดาริน

การจัดประชุมครั้งที่ 3 กำหนดขึ้นใน วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2568 เวลา 9.00 น. ถึง 14.00 น.สถานที่ในการจัดประชุม คือ ห้องประชุมบุษบา โรงแรมแมนดาริน

6.3 สรุปและวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์และการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น

การรับฟังความคิดเห็นเพื่อจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะสรุปผลในการรับฟังความคิดเห็นออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 เป็นการนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสำนักงาน ปปง. มานำเสนอเพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลที่ตรงกันว่าประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ๆ หรือไม่ และมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

แนวทางที่ 2 เป็นการนำเสนอแนวทางในการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์และปรับปรุงร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีความเหมาะสมและสามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิผล

6.3.1 สรุปผลการแสดงความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์

การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์เป็นการนำแนวทางที่กำหนดไว้ทั้ง 2 แนวทางมานำเสนอโดยมีการตั้งประเด็นปัญหาที่คณะผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ทั้ง 13 ข้อ เพื่อขอความเห็นว่าประเด็นใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงแนวทางในการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรกำหนดไว้อย่างไรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ โดยได้สรุปผลจากการสัมภาษณ์ตามกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สัมภาษณ์ผู้พิพากษาศาลแพ่ง จำนวนทั้งหมด 4 ราย ระหว่าง วันที่ 14 - 29 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ณ อาคารศาลแพ่ง ศาลแพ่ง ถนนรัชดาภิเษก แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 เวลา 10:00 – 12:00 น. โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Interview) และสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) โดยมีประเด็นคำถามและสรุปคำสัมภาษณ์ดังนี้

1. ท่านเห็นว่าควรมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นการเฉพาะหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นหลักสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมและปัจจุบันยังมิได้มีกำหนดให้มีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับกฎหมายยาเสพติด หรือ กฎหมายทุจริตและประพฤติมิชอบ หากท่านเห็นด้วยโครงร่างของกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรกำหนดไว้อย่างใดบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มผู้พิพากษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นการเฉพาะ เนื่องจากเป็นการทำให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีรูปแบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและยังสามารถแก้ไขปัญหาบางประการที่เกิดขึ้นจากวิธีพิจารณาความแบบเดิมได้ แต่มีผู้พิพากษาหนึ่งรายเห็นว่าการแก้ไขปัญหาอาจทำได้ด้วยวิธีปฏิบัติภายในของสำนักงานโดยที่อาจไม่จำต้องร่างกฎหมายขึ้นมาใหม่

2. ท่านเห็นว่าประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินควรมีการแก้ไขหรือไม่ (ทั้งนี้ผู้สัมภาษณ์จะเสนอปัญหาต่าง ๆ ก่อน) หากมีควรแก้ไขอย่างไร และมีปัญหาอื่นใดที่เป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินที่ควรแก้ไขและท่านเห็นว่าควรแก้ไขประการใด

กลุ่มผู้พิพากษามีความเห็นว่าปัญหาที่นำมาสัมภาษณ์นั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติที่สามารถแก้ไขได้โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขตัวบทกฎหมาย เช่น กรณีที่เจ้าของทรัพย์สินไม่ยอมส่งมอบทรัพย์สินเมื่อกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยไว้เป็นการชั่วคราว หรือกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐตั้งแต่ 2 หน่วยงานขึ้นไปมีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือการคืนทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับการกระทำความผิดให้แก่ผู้คัดค้าน แต่ก็มีปัญหาบางส่วนที่อาจแก้ไขได้หากมีการร่างกฎหมายใหม่ เช่น ความรวดเร็วในการปฏิบัติงานซึ่งผู้พิพากษาบางรายเห็นว่าการนำระบบไต่สวนมาใช้จะช่วยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือ กรณีการส่งหมายที่ยังเป็นวิธีการแบบดั้งเดิมและไม่อาจคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบได้มากนัก

3. กรณีที่สมควรกำหนดให้มีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ท่านเห็นว่าควรนำบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในทางปฏิบัติในหมวด 6 บางมาตรามากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ เช่น

1) การยับยั้งการทำธุรกรรมและยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามมาตรา 48 ซึ่งกำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไม่เกิน 90 วัน ซึ่งควรเปลี่ยนเป็นให้ศาลมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไม่เกิน 90 วัน เว้นแต่มีกรณีจำเป็นจึงจะขอให้ศาลมีคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวอีกต่อไปได้ไม่เกิน 90 วัน

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรกำหนดวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการยึด อายัด การเก็บรักษาทรัพย์สิน และขั้นตอนขายทอดตลาด โดยอาจเขียนในลักษณะเป็น “วิธีพิจารณาคดีฟอกเงิน” แยกออกมา เพื่อไม่ต้องตีความตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลมเพียงอย่างเดียว ส่วนประเด็นเรื่องทรัพย์สินที่เป็นของที่เสื่อมค่า เช่น ของที่มีแบตเตอรี สัตว์ หรือ ของที่เกิดค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสูง หรือ ของสะสมหายาก กรณีหลัง ถ้าขายไปแล้วแต่ภายหลังศาลตัดสินว่าไม่ผิดก็ไม่สามารถหา “ตัวทรัพย์” คืนให้เจ้าของได้ จึงควรให้เจ้าของทรัพย์ (หรือผู้มีส่วนได้เสีย) รับรู้ก่อนสำนักงานจะนำทรัพย์ไปขาย เพื่อลดปัญหาความไม่เป็นธรรม โดยเจ้าของอาจวางเงินแทน หรือเสนอวิธีอื่นเพื่อรักษาทรัพย์

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านเห็นว่าต้องมีรายละเอียดเล็ก ๆ น้อยว่ารวบรวมทรัพย์สินวันที่เท่าไหร่ ต้องมีรายละเอียดชัดเจนในแต่ละขั้นตอนว่าคืบหน้าอย่างไร ถ้ามีการดำเนินการติดต่อกันแต่ยังไม่เสร็จก็สมควรขยายเวลาให้ แต่ถ้าเวลาข้ามไปนานก็ต้องสั่งยกคำร้อง ซึ่งน่าจะให้ศาลเข้ามามีอำนาจกลั่นกรองคณะกรรมการธุรกรรมอีกชั้นหนึ่ง

ทั้งนี้มีผู้พิพากษาหนึ่งรายเห็นว่าไม่ควรมีการขยายระยะเวลา แต่เป็นกรณีที่สำนักงาน ปปง. ต้องบริหารจัดการคดีให้มีประสิทธิภาพ

2) ควรนำกระบวนการในการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 มากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ หากเห็นควรจะกำหนดไว้เช่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรนำกระบวนการดังกล่าวมากำหนดไว้เพื่อให้เป็นระบบเดียวกัน และผู้ให้สัมภาษณ์หนึ่งรายมีข้อสังเกตว่าวรรคท้ายของมาตรา 49 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติคำว่า “ยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่ง” มีขอบเขตการตีความอย่างไรเนื่องจากส่วนใหญ่ศาลจะประกาศแล้วให้ยื่นคำร้องในกำหนดนัด พอถึงวันนัดอาจจะมีการเลื่อน กรณีดังกล่าวจะถือว่าพ้นกำหนดหรือไม่เมื่อยื่นในวันที่มีการเลื่อน นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการส่งหมายต่างๆ

3) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจึงได้กำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว ดังนั้นท่านเห็น

ว่าควรกำหนดให้มีกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ และควรกำหนดไว้เช่นใด ทั้งนี้หากจะนำกฎกระทรวงบางข้อมากำหนดไว้จะเหมาะสมประการใดหรือไม่ (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินประกอบ)

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรนำเรื่องการยึดหรืออายัดมากำหนดไว้ เพราะเป็นประเด็นปัญหาข้อขัดข้องของทางสำนักงาน ปปง. ส่วนกฎหมายลำดับรองเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาจากงานวิจัยว่าจะนำมาบัญญัติไว้แค่ไหนเพียงใด นอกจากนี้มีผู้พิพากษารายหนึ่งเห็นว่า หากนำมาตราดังกล่าวมาบัญญัติ กฎหมายเดิมจะเหลือเพียงเรื่องค์กร คณะกรรมการ มาตรา 56 และเรื่องเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ซึ่งท่านเห็นว่าแปลก และควรนำเฉพาะบทบัญญัติที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาความมาบัญญัติแทน

4) ท่านเห็นว่าควรนำมาตรา 49/1 ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งกำหนดถึงการคุ้มครองผู้เสียหาย การคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามมาตรา 50 รวมถึงการร้องขอคืนทรัพย์สิน การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ และหากเห็นด้วย ควรจะกำหนดไว้อย่างใด และหากนำมากำหนดไว้ควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเหล่านั้นที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ที่ได้กำหนดไว้ก่อนแล้วอย่างไร (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างวิธี พิจารณาคดีฟอกเงินที่ได้ร่างไว้มานำเสนอประกอบ)

ผู้พิพากษาเห็นด้วยกับการนำมาตราดังกล่าวมาบัญญัติเพราะเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย และเป็นกระบวนการเดียวกัน

5) เนื่องจากสำนักงาน ปปง. ประสงค์จะให้มีการกำหนดวิธีบังคับทรัพย์สินซึ่งเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินไว้ด้วย ท่านเห็นสมควรหรือไม่ หากเห็นด้วยควรกำหนดไว้เช่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าหากทรัพย์อยู่ในบัญชีโบรกเกอร์ที่จดทะเบียน (เช่น Bitkub) อาจยึดได้ง่ายกว่า เพราะผู้ให้บริการต้องปฏิบัติตามกฎหมาย แต่หากเป็นบัญชีคริปโทเคอเรนซีที่ถือ private key ไว้เอง ไม่ผ่านโบรกเกอร์ หรือผู้ให้บริการรายนั้นอยู่ต่างประเทศและไม่ให้ความร่วมมือจะบังคับยึดได้ยาก ซึ่งแนวทางในต่างประเทศอาจใช้การบังคับโดยขอความร่วมมือหรือกำหนดบทลงโทษหากผู้ต้องหาไม่เปิดเผย private key แต่ยังไม่มีรูปแบบกฎหมายที่สมบูรณ์ ในการแก้ปัญหานี้

6) ท่านเห็นว่าควรนำหลักตามทฤษฎีทรัพย์สินแทนที่ (Substitute Theory) หรือที่เรียกว่าทฤษฎีตามมูลค่า (Value-based Confiscation) มาใช้ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ และควรนำมาใช้อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า แนวคิดของการริบทรัพย์แทนที่ทำให้ไม่ต้องตามทรัพย์สกปรกโดยตรง หากรัฐสามารถพิสูจน์ให้เห็นเพียงว่ามีเงินสกปรกเท่าไร ก็สามารถริบทรัพย์อื่นของผู้กระทำผิดในมูลค่าเท่ากันแทนได้ ซึ่งมีข้อดีคือลดภาระในการพิสูจน์ว่าทรัพย์ใดคือทรัพย์ที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ก็มีข้อกังวลว่ากระบวนการดังกล่าวอาจไม่เป็นธรรมต่อผู้ถูกยึดทรัพย์ หากทรัพย์สินที่ถูกยึดไม่ใช่ทรัพย์สินที่สกปรกจริง และไม่มีแนวทางรองรับในการวางทรัพย์สินอื่นแทน จึงควรมีการเขียนหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน เช่น อนุญาตให้ผู้ถูกยึดทรัพย์สินนำเงินจำนวนหนึ่งมาวาง เพื่อไม่ให้ทรัพย์ของตนต้องถูกยึดทั้งชิ้น (กรณีทรัพย์สินมีมูลค่าสูงกว่าส่วนที่สกปรก)

4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในกรณีที่เกี่ยวกับอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมีความซ้ำซ้อนกับการดำเนินการต่อทรัพย์สินเช่นเดียวกับกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายยาเสพติด กฎหมายคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงกฎหมายวิธีพิจารณาคดีตามกฎหมายดังกล่าว หากเห็นด้วยควรมีการแก้ไขอย่างไร

กลุ่มผู้พิพากษาเห็นว่า มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดความไว้ว่า ถ้ามีการดำเนินการยึดทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น (เช่น กฎหมายยาเสพติด) อยู่แล้วก็ให้ดำเนินการนั้นต่อไป แต่หากการดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินมีประโยชน์มากกว่าก็ให้ดำเนินตามกฎหมายฟอกเงิน อย่างไรก็ดีกรณีดังกล่าวยังมีปัญหาในทางปฏิบัติเกิดขึ้นว่าบางคดีมีหลายหน่วยงานเข้ามายึดทรัพย์พร้อมกัน หรือมาทีหลัง ทำให้เกิดคำถามว่าหน่วยงานใดมีอำนาจเหนือกว่า และจะตีความว่าการดำเนินการตามกฎหมายนี้เป็นประโยชน์กว่าอย่างไร ซึ่งประเด็นนี้มักต้องแก้ไขปัญหากันในเชิงบริหาร หรือมีแนวปฏิบัติร่วมกันมากกว่า

5. ท่านเห็นว่าควรกำหนดมาตรการทางแพ่งเกี่ยวกับอายุความ การใช้กฎหมายย้อนหลัง หรือการดำเนินคดีทางแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินซึ่งไม่จำต้องรอผลคดีอาญาและไม่ว่าจะได้จับกุมผู้กระทำความผิดได้แล้วหรือไม่ โดยนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงิน เพราะมีคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฉบับที่วินิจฉัยไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจสำหรับประชาชนและผู้คัดค้านคำสั่งศาลในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นที่หลากหลาย บางรายเห็นว่าควรนำมาบัญญัติเพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจกับประชาชน แต่บางรายไม่เห็นด้วยโดยมีความเห็นว่าเป็นการนำคำพิพากษามาบัญญัติเป็นกฎหมายซึ่งไม่ค่อยได้พบเห็น

6. ท่านเห็นว่าควรนำแนวทางในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศมาใช้กับการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด (ผู้สัมภาษณ์จะสรุปกฎหมายฟอกเงินในการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามกฎหมายต่างประเทศให้รับทราบก่อน)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าหลักการจากต่างประเทศบางส่วนอาจนำมาปรับใช้ได้ เช่น ระบบไต่สวน และ การริบทรัพย์สินแทนที่ แต่ควรมีการศึกษาให้ชัดเจน

7. ท่านเห็นว่าในการพิจารณาคดีเพื่อมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินในคดีฟอกเงินยังมีประเด็นใดที่เป็นปัญหาซึ่งควรจะนำมาแก้ไข และควรกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าควรให้มีการแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติควบคู่กันไปโดยเฉพาะปัญหาเรื่องความไม่เข้าใจในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของเจ้าหน้าที่ทั้งระบบ เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการสับเปลี่ยนบุคคลกรตามตำแหน่งต่างๆ ทำให้ขาดผู้มีความชำนาญอย่างต่อเนื่อง

8. ท่านเห็นว่ากฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในส่วนของการอุทธรณ์ ฎีกา ควรกำหนดไว้อย่างไร หรือกำหนดไว้เพียง 2 ชั้น ได้แก่ชั้นต้นและชั้นอุทธรณ์เท่านั้น

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ปัจจุบันเมื่อใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ทำให้มีการอุทธรณ์ถึงศาลอุทธรณ์ และอาจฎีกาต่อศาลฎีกา แต่ก็มีกรณีคดียืดเยื้อ เช่น ขอเพิกถอนกระบวนพิจารณาที่มิชอบ ทำให้ศาลอุทธรณ์อาจย้อนสำนวนลงมาให้ศาลชั้นต้นพิจารณาใหม่ ทั้งนี้มีข้อเสนอให้รวบรัดระยะเวลาเช่น หากมีคำสั่งเกี่ยวกับการขอเพิกถอนกระบวนพิจารณา ให้ศาลชั้นต้นสั่งทันทีภายใน 7 วัน และถ้าคู่ความไม่พอใจคำสั่งนั้น ให้ยื่นอุทธรณ์เฉพาะประเด็นดังกล่าวภายใน 7 วัน และให้คำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด เพื่อป้องกันการย้อนสำนวน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมศาลที่ฝ่ายรัฐ (เช่น อัยการ หรือ ปปง.) ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม แต่ผู้คัดค้านหรือผู้เสียหายต้องเสียค่าธรรมเนียม ซึ่งบุคคลดังกล่าวอาจไม่มีทรัพย์เพราะถูกยึดทั้งหมด จึงควรผ่อนปรนไม่ต้องเสียค่าขึ้นศาล หรือกำหนดเงื่อนไขให้ชัดว่าใครควรได้ยกเว้น

กลุ่มที่ 2 สัมภาษณ์พนักงานอัยการในสำนักงานอัยการคดีพิเศษ จำนวนทั้งหมด 3 ราย เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2567 ณ สำนักงานอัยการสูงสุด อาคารถนนรัชดาภิเษก

ถนนรัชดาภิเษก แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 เวลา 11:00 – 15:00 น. โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview)

1. ท่านเห็นว่าควรมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นการเฉพาะหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นหลักสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมและปัจจุบันยังมิได้มีกำหนดให้มีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับกฎหมายยาเสพติด หรือ กฎหมายทุจริตและประพฤติมิชอบ หากท่านเห็นด้วยโครงร่างของกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรกำหนดไว้อย่างใดบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยว่าควรมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ โดยเห็นว่าส่วนที่ควรกำหนดคือกระบวนการหลังจากยื่นฟ้องต่อศาลชั้นต้นแล้ว เช่นกระบวนการส่งหมาย แจ้งคำสั่ง การคุ้มครองชั่วคราวต่าง ๆ

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่คณะผู้วิจัยได้รวบรวมไว้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หากมีปัญหาดังกล่าวควรมีการแก้ไขอย่างไร (ทั้งนี้ผู้สัมภาษณ์จะเสนอปัญหาต่าง ๆ ก่อน) ด้วยความรู้และประสบการณ์ของท่านเห็นว่ายังมีปัญหาอื่นใดที่เป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินที่ควรแก้ไขหรือไม่และควรแก้ไขประการใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าปัญหาในเรื่องของการยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยไม่จำกัดระยะเวลาในระหว่างที่พนักงานอัยการเห็นว่าสำนวนไม่สมบูรณ์และมีการแจ้งข้อไม่สมบูรณ์นั้น เนื่องจากคดีไม่มีอายุความ จึงมีการส่งต่อไปหลายทอด โดยสำนักงาน ปปง. ย่อมสามารถติดตามทรัพย์ได้ ทั้งยังมีมาตรการยึดทรัพย์สินตามมูลค่าอีก เพราะการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไม่จำกัดระยะเวลาอาจส่งผลเสียต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน เนื่องจากการที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการไม่ทันภายในระยะเวลาแต่ยังคงสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้โดยไม่จำกัดระยะเวลา

ในเรื่องของการแจ้งคำสั่งทางราชกิจจานุเบกษาหรือปิดประกาศนั้นเห็นสมควรให้มีมาตรการเสริมในการแจ้งคำสั่งหรือประกาศในสื่อสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์อีกช่องทางหนึ่ง เพื่อให้เข้าถึงประชาชนในสมัยใหม่ อย่างไรก็ดีกรณีนี้ไม่เป็นปัญหามากนัก แต่ก็ควรกำหนดไว้เพื่อความสะดวก แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการส่งหมายไปยังคนต่างด้าวที่ไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการ

ต่างประเทศได้เคยให้คำตอบมาว่าเป็นมาตรการทางแพ่ง ซึ่งศาลจำเป็นต้องมีมาตรการกำหนดไว้ในการส่งหมาย ในส่วนของอัยการจึงไม่สามารถให้คำตอบได้ว่าควรมีวิธีการแก้ไขเรื่องนี้อย่างไร แต่เห็นว่าเป็นปัญหาประการหนึ่งเพราะสถานทูตหรือกงสุลส่วนใหญ่มักจะไม่ดำเนินการดังกล่าวให้ ซึ่งในบางประเทศไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยด้วยจะดำเนินการได้ยากกว่าเดิม อย่างไรก็ตามศาลควรจะดำเนินการเพื่อส่งหมายไปยังชาวต่างด้าวนั้นให้เต็มที่ แต่หากสุดวิสัยแล้วการปิดประกาศแจ้งหน้าศาล 60 วัน ก็เป็นเรื่องที่ต้องทำไปพลางก่อนในตอนนี้

ส่วนประเด็นที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินนั้น เมื่อสำนักงาน ปปง. จะดำเนินการปรากฏว่าทรัพย์นั้นตกอยู่ภายใต้การชำระหนี้ของกรมบังคับคดี คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอื่นแล้ว มีปัญหาว่าคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลใดจะใหญ่กว่ากันนั้นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า กรณีเป็นเจ้าหนี้สามัญสามารถบังคับกับทรัพย์สินใดก็ได้เป็นการทั่วไป กรณีนี้ไม่น่ามีปัญหาอะไร แต่อาจมีปัญหาในกรณีที่เป็นเจ้าหนี้จำนองก็สามารถขอยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เพียงแต่ถ้าเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน กฎหมายจะกำหนดไว้ห้ามยึดอายัด เพราะคดีอื่นได้ถึงที่สุดไปแล้วจึงอาจจะต้องมีการทำความเข้าใจในเรื่องหลักการและเหตุผลที่จะเปลี่ยนแปลงกฎหมายว่า นับตั้งแต่ทรัพย์สินได้ถูกยึดหรืออายัดและถ้าภายหลังมีคำพิพากษาในคดีนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว แม้จะปรากฏภายหลังว่าก่อนมีคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอื่นในทรัพย์ชิ้นเดียวกันนั้น ให้ถือว่าทรัพย์สินที่ต้องตกเป็นของแผ่นดินในคดีแรกมีความสำคัญกว่าและมีผลผูกพันทรัพย์นั้นตั้งแต่ที่ได้ถูกยึดหรืออายัด เนื่องจากทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินแล้วย่อมไม่สามารถนำไปบังคับในคดีอื่นได้ เพราะหากไม่มีการแก้ไขในส่วนนี้ อาจเกิดจากกรณีที่ผู้กระทำความผิดอยู่ในกระบวนการชั้นศาลซึ่งเวลา 90 วัน อาจจะมีการสมรู้เป็นหนี้กันเพื่อหลีกเลี่ยงผลของกฎหมาย

ประเด็นที่มีการยึดอายัดที่ดินและมีสิ่งปลูกสร้างหรือส่วนควบ มีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่ไปดำเนินการสำรวจก่อนมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินอาจจะไม่ทราบข้อมูลตั้งแต่แรก เนื่องด้วยไม่มีการระบุส่วนควบไว้ในเอกสารและไม่ได้ดำเนินการประเมินราคาทรัพย์สินไว้ รวมถึงอาจมีกรณีที่มีคนมาปลูกสิ่งปลูกสร้างโดยสุจริต หรือในทางปฏิบัติเจ้าของทรัพย์อาจมีการสมยอมกับบุคคลภายนอกทำสัญญาเช่า กรณีดังกล่าวย่อมทำให้การบังคับคดีมีความยากขึ้นต่อการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นที่มีส่วนควบรวมอยู่ด้วย

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรขยายเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามมาตรา 48 ซึ่งกำหนดระยะเวลาไว้ไม่เกิน 90 วัน โดยให้ศาลมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวได้อีกไม่เกิน 90 วัน ในกรณีที่มีความจำเป็น

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลาออกไป เพราะระยะเวลา 90 วัน นั้นมีความเพียงพออยู่แล้วสำหรับเจ้าหน้าที่ ปปง. ในการดำเนินการดังกล่าว เนื่องจากกระบวนการก่อนยื่นฟ้องนั้นก็มีระยะเวลาโดยไม่จำกัดอยู่แล้ว เมื่อมีการฟ้องคดีจึงจำเป็นต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกยึดทรัพย์สินด้วย จึงได้กำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการในกรอบระยะเวลา 90 วัน มิฉะนั้นจะทำให้เกิดความเสียหายและอาจมีการละเลยในการปฏิบัติหน้าที่

4. ท่านเห็นว่าควรนำกระบวนการในการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 มากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ หากเห็นด้วยควรจะกำหนดไว้เช่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีข้อขัดข้องในประเด็นนี้ ส่วนแนวทางในการกำหนดไว้ดังกล่าวควรเป็นไปตามผลการวิจัย

5. เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจึงได้กำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว ดังนั้นท่านเห็นว่าควรกำหนดให้มีกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ และควรกำหนดไว้เช่นใด ทั้งนี้หากจะนำกฎกระทรวงบางข้อมากำหนดไว้จะเหมาะสมประการใดหรือไม่ (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกอบ)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าในส่วนของกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นขั้นตอนการดำเนินการในทางปฏิบัติไม่มีความจำเป็นต้องระบุลึกไว้ในรายละเอียดของร่างกฎหมาย แต่ควรกำหนดไว้ในกฎกระทรวงหรือระเบียบข้อบังคับก็เพียงพอแล้ว

ส่วนปัญหาในการบังคับทรัพย์สินนั้นผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าในกรณีที่เป็นสิทธิเรียกร้องซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ เช่น สัญญากู้ สัญญาตอบแทนการลงทุน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะนำสำเนาของสัญญาหรือหลักฐานที่ไม่ใช่ฉบับจริงมายื่นต่อศาล และต่อมาเมื่อศาลมีคำพิพากษาในการบังคับทรัพย์สินดังกล่าว แต่เนื่องจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการนำทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินปี 2556 กำหนดให้ส่งมอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องต่อกระทรวงการคลัง โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ปลัดกระทรวงการคลังหรือเลขาธิการฯ กำหนด ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์ดังกล่าว ข้อนี้มีความคิดเห็นว่าในการดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินต่าง ๆ นั้น สำนักงาน ปปง. ไม่ควรขอยึดหรืออายัดทรัพย์สินในลักษณะของการ “หว่านแห” ไปถึงทรัพย์สินอื่นที่มีการเกี่ยวข้องโดยทั่วไป แต่ต้องเป็นทรัพย์สินที่สามารถจับต้องได้และสามารถนำมาเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้

ทรัพย์บางสิ่งที่ไม่อาจนำมาหรือหามาได้แต่ได้มีการขอยึดอายัดไว้ เช่นนี้ก็จะเป็นปัญหากับการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

6. ท่านเห็นว่าควรนำมาตรา 49/1 ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งกำหนดถึงการคุ้มครองผู้เสียหาย การคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามมาตรา 50 รวมถึงการร้องขอคืนทรัพย์สิน การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ และหากเห็นด้วยควรจะกำหนดไว้อย่างไร และหากนำมากำหนดไว้ ควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเหล่านั้นที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ที่ได้กำหนดไว้ก่อนแล้วอย่างไร (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างวิธีพิจารณาประกอบ)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าในทางปฏิบัติทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์สามารถขายทอดตลาดได้จึงไม่ใช่ปัญหาที่จำเป็นต้องมาอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาความฟอกเงิน ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นใหม่ในเรื่องการดูแลทรัพย์สิน เพราะถ้าหากมีการยึดทรัพย์สินเนื่องจากเจ้าของทรัพย์สินแพ้คดีย่อมไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด แต่หากเจ้าของทรัพย์สินชนะคดีและสังหาริมทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ มีการเสื่อมสภาพหรือมูลค่าลดลง แม้จะมีระเบียบฯ ในการขายทอดตลาดทรัพย์สิน แต่อาจได้ราคาที่ไม่เป็นธรรมหรือแม้กระทั่งการส่งคืนทรัพย์สินเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาหนึ่งแล้วก็จะทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของทรัพย์สินเกินสมควรได้เช่นกัน จึงเป็นปัญหาว่าเจ้าของทรัพย์สินจะไปเรียกร้องความเสียหายกับใคร จึงควรต้องพิจารณาในฝ่ายเจ้าของทรัพย์สินด้วย

7. เนื่องจากสำนักงาน ปปง. ประสงค์จะให้มีการกำหนดวิธีบังคับทรัพย์สินซึ่งเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินไว้ด้วย ท่านเห็นสมควรหรือไม่ หากเห็นด้วยควรกำหนดไว้เช่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าประเด็นของการบังคับคดีสินทรัพย์ดิจิทัลนั้นในกรณีที่เป็นบัญชีซื้อ-ขาย ที่ทำผ่านระบบนายหน้า (Broker) ที่ได้รับการรับรองจาก ก.ล.ต. มักจะไม่มีปัญหามากนัก แต่หากเป็นบัญชีในระบบใต้ดินที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานใดเข้าไปเกี่ยวข้องได้น่าจะทำไม่ได้ในทางปฏิบัติ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบการ “ยึดลม” เช่นกรณีตามหารถยนต์ที่ต้องการจะยึดไม่ได้จึงยึดทะเบียนรถไว้แทน ซึ่งทรัพย์สินที่ครอบครองไว้แล้วมีความผิดตามกฎหมายก็ต้องทำลายทิ้ง กรณีเช่นนี้ย่อมเป็นการสูญเปล่าเพราะรัฐไม่ได้ประโยชน์อะไรเพราะทรัพย์สินนั้นไม่มีความหมาย และไม่สามารถบังคับคดีได้ในทางข้อเท็จจริง ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดให้ยื่นขอบังคับคดีเฉพาะสินทรัพย์ดิจิทัลที่อยู่ในการกำกับ ไม่ใช่แก้ไขกฎหมายให้มีอำนาจในทางปฏิบัติแต่ไม่สามารถดำเนินการเช่นนั้นได้เลย

8. ท่านเห็นว่าควรนำหลักตามทฤษฎีทรัพย์สินแทนที่ (Substitute Theory) หรือที่เรียกว่าทฤษฎีตามมูลค่า (Value-based Confiscation) มาใช้ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ และควรนำมาใช้อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าการยึดทรัพย์สินแทนที่โดยยึดตามมูลค่านั้น เจ้าของทรัพย์สินต้องให้ความยินยอมด้วย ซึ่งไม่ใช่จะไปยึดเงินบัญชีหรือทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว จึงควรให้สิทธิเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึดอายัดว่าสามารถนำเงินมาใช้แทนเพื่อปล่อยทรัพย์เขาไป โดยรัฐไม่ควรกำหนดในลักษณะที่เป็นข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดมีหรือได้มาหลังจากนั้นเป็นความผิดไปเสียทั้งหมด โดยไม่ได้ให้โอกาสผู้นั้นเลือกเสียก่อน และเจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาให้ได้ความจริงว่าทรัพย์สินใดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดบ้าง การยึดหรืออายัดทรัพย์สินแทนที่นั้นเปรียบเทียบได้กับขายทอดตลาดซึ่งราคาจะได้เต็มและได้มาโดยทันที หากเป็นทรัพย์ระคนปนกันไม่สามารถแยกจากกันได้เลยเช่นส่วนควบ และทรัพย์จากการกระทำความผิดมีขนาดมากกว่า ก็อาจจำเป็นที่ต้องยึดตามมูลค่า

9. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในกรณีที่เกี่ยวกับอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมีความซ้ำซ้อนกับการดำเนินการต่อทรัพย์สินเช่นเดียวกับกฎหมายอื่น เช่น ประมวลกฎหมายยาเสพติด กฎหมายคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และกฎหมายวิธีพิจารณาคดีตามกฎหมายดังกล่าว หากเห็นด้วยควรมีการแก้ไขอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการยึดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ทั้งสำนักงาน ปปง. และสำนักงาน ป.ป.ส. ต่างก็มีกองทุนขององค์กรอยู่ ดังนั้นในการดำเนินต่าง ๆ จึงอาจมีส่วนที่ทับซ้อนกันอยู่บ้างจากการกระทำกรรมหนึ่งของผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจถูกยึดอายัดทรัพย์สินได้ทั้งจาก สำนักงาน ป.ป.ส. และสำนักงาน ปปง. เพราะมีกฎหมายมูลฐานรองรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางธุรกิจมากที่สุด แต่ไม่จำเป็นต้องมีการแก้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินให้เคร่งครัดขึ้นเพราะอาจจะเป็นการซ้อนทับกับกฎหมายของหน่วยงานอื่น

10. ท่านเห็นว่าควรกำหนดมาตรการทางแพ่งเกี่ยวกับอายุความ การใช้กฎหมายย้อนหลังหรือการดำเนินคดีทางแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินซึ่งไม่จำต้องรอผลในทางคดีอาญาและไม่ว่าจะได้จับกุมผู้กระทำความผิดได้แล้วหรือไม่ไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ เพราะมีคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฉบับที่วินิจฉัยไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนสำหรับประชาชนและผู้คัดค้านคำสั่งศาลในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการกำหนดความดังกล่าวไว้จะทำให้เกิดความชัดเจน แต่อาจทำให้กฎหมายไม่มีความยืดหยุ่นในการตีความ

11. ท่านเห็นว่าควรนำแนวทางในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศ มาใช้กับการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด (ผู้สัมภาษณ์จะสรุปกฎหมายฟอกเงินในการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามกฎหมายต่างประเทศให้รับทราบก่อน)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรเป็นไปตามผลการศึกษาวิจัยที่ต้องดำเนินการต่อไป

12. ท่านเห็นว่าในการปฏิบัติงานของท่านยังมีปัญหาอื่นใดอีกหรือไม่ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินคดีเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ถ้ามีเห็นควรแก้ไขอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าในเรื่องของการยื่นฟ้องคดีฟอกเงินต่อศาลตามภูมิภาคที่ไม่ใช่ศาลแพ่งที่เดียวอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นยังเป็นปัญหาที่เห็นว่าต้องมีศาลชำนัญพิเศษเป็นจุดริเริ่มก่อน เพราะตัวผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ที่มีความเชี่ยวชาญกฎหมายฟอกเงินยังไม่ได้กระจายเป็นวงกว้าง อีกทั้งสำนักงาน ปปง. ไม่ได้มีที่ตั้งกระจายอยู่ทุกภูมิภาคเหมือนหน่วยงานอื่น จากนั้นควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยต้องยอมรับว่าปัจจุบันคดีฟอกเงินมีมากขึ้นและการที่มีศาลแพ่งเป็นศาลเดียวที่รับคดีนี้จะเป็นภาระหนักเกินไป นอกจากเป็นศาลชำนัญพิเศษที่ดูแลคดีพิเศษนี้แล้ว ยังควรมีการกระจายอำนาจไปให้ศาลตามภูมิภาคต่าง ๆ รับผิดชอบคดีฟอกเงินด้วยโดยกระจายไปสู่ศาลจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป แต่จำเป็นต้องมีการริเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป

กลุ่มที่ 3 นักวิชาการที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จำนวนทั้งหมด 4 ราย ระหว่างวันที่ 3 กันยายน 2567 เวลา 10:00 – 18:00 น. โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Interview) ณ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิธีการสัมภาษณ์แบบออนไลน์ (Online Interview) โดยมีความเห็นต่อคำถามดังนี้

1. ท่านเคยมีประสบการณ์ในการทำวิจัยหรือเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการตามกฎหมายฟอกเงิน หรือร่วมทำงานเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ ถ้าหากมีท่านเห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินควรมีทิศทางอย่างไร

นักวิชาการที่ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 ราย มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่แตกต่างกันไป ทั้งที่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงินมาหลายเรื่อง

เคยเป็นคณะกรรมการธุรกรรม เคยเป็นผู้ช่วยอนุกรรมการธุรกรรม เคยเป็นคณะอนุกรรมการกฎหมาย หรือ มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. ท่านเห็นว่าควรมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับกฎหมายวิธีพิจารณาคดียาเสพติด หรือกฎหมายวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันยังมิได้กำหนดให้มีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินไว้ และท่านเห็นด้วยหรือไม่หากจะกำหนดวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินเฉพาะการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม เพราะเหตุใด

นักวิชาการเห็นว่าควรมีกฎหมายดังกล่าว โดยมีเหตุผลสนับสนุนที่แตกต่างกัน เช่น เห็นว่ากระบวนการในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นวิธีพิจารณาคดีที่แยกออกมา และมีกฎหมายดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 แต่กลับมีประเด็นปัญหา ข้อขัดข้องหลายประการ ซึ่งการมีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินเป็นการเฉพาะจะเป็นเรื่องที่ดี จึงเห็นด้วยในเชิงเนื้อหา ส่วนนักวิชาการอีกท่านเห็นว่าควรมีวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินแต่จะต้องคุ้มครองผู้เสียหายให้มากที่สุด

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ได้บัญญัติถึงหลักการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและวิธีปฏิบัติในการดำเนินการดังกล่าวไว้ด้วยกัน หากเห็นด้วยบทบัญญัติใดควรนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงิน

นักวิชาการเห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าวโดยมีความเห็นประกอบดังนี้

1) นักวิชาการรายแรกเห็นว่าถ้าจะดึงกระบวนการส่วนนี้ออกมา ก็อาจจะต้องกำหนดหมวดต่าง ๆ ให้ครบถ้วนทั้งกระบวนการ เช่น บทนิยาม เขตอำนาจศาล ส่วนที่เป็นกระบวนการเห็นว่าควรแยกตามกระบวนการชั้นเจ้าหน้าที่ ชั้นกรรมการธุรกรรม ชั้นอัยการ และชั้นศาล

2) นักวิชาการรายที่สองเห็นว่าไม่ว่าคณะผู้วิจัยจะเลือกรูปแบบใดตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว แต่เนื้อหาสาระควรจะครอบคลุมกระบวนการทั้งหมดในเรื่องของฟอกเงิน เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในปัจจุบันมีการบัญญัติเรื่องวิธีการอยู่บ้างแต่ไม่ละเอียด จึงสมควรแก้ไขให้ละเอียดขึ้น บทบัญญัติที่น่าจะต้องละเอียดขึ้นน่าจะเป็นเรื่องของการผลักภาระการพิสูจน์ ซึ่งประเทศไทยให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรมออกคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สิน และร้องขอต่อศาลโดยการผลักภาระการพิสูจน์ให้กับเจ้าของทรัพย์สินในการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินบริสุทธิ์ หากไม่สามารถพิสูจน์ได้ทรัพย์สินก็จะตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งมีข้อสงสัยว่า ภาระการพิสูจน์ควรที่จะเป็นของเจ้าหน้าที่รัฐและไม่ควรผลักภาระการพิสูจน์ให้กับคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง โดยอ้างว่าไม่ใช่เรื่องทางอาญาแต่เป็นเรื่องทางแพ่ง หากสามารถกำหนดวิธีพิจารณาความได้จะเป็นไปได้หรือไม่ ในเรื่องการริบทรัพย์สิน

ตามกฎหมายฟอกเงินให้ยังคงหลักการในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายไว้ แต่ให้ภาระการพิสูจน์อยู่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามหลัก presumption of innocence

4. ท่านเห็นว่าควรนำกระบวนการในการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 มากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ หากเห็นด้วยควรจะกำหนดไว้เช่นใด

นักวิชาการเห็นด้วยที่จะนำมาตรา 49 มาบัญญัติในกฎหมายวิธีพิจารณาคดี โดยให้แนวทางในการบัญญัติที่แตกต่างกัน เช่น เห็นว่าอาจจะไม่ได้นำมาตราดังกล่าว มาใส่ทั้งหมด แต่อาจต้องแยกกระบวนการดังกล่าวและเรียบเรียงให้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจนมากขึ้น เพราะมาตรา 49 ตามกฎหมายปัจจุบันค่อนข้างรวบรัดพอสมควร หรือ ควรบัญญัติให้มีความละเอียดขึ้น

5. ท่านเห็นว่าควรนำมาตรา 49/1 ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งกำหนดถึงการคุ้มครองผู้เสียหาย การคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามมาตรา 50 รวมถึงการร้องขอคืนทรัพย์สิน การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่และหากเห็นด้วยควรจะกำหนดไว้อย่างใด และหากนำมากำหนดไว้ควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเหล่านั้นที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ที่ได้กำหนดไว้ก่อนแล้วอย่างไร (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างวิธีพิจารณาประกอบ)

นักวิชาการเห็นว่าควรนำมาตรา 49/1 มากำหนดในกฎหมายที่จะมีการร่างขึ้นใหม่ โดยมาตรา 49/1 เป็นแนวคิดใหม่ทางอาญาซึ่งในอดีตมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการดำเนินคดีเช่น สิทธิในการมีทนายสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ แต่ผู้เสียหายเป็นผู้ถูกลืมในกระบวนการยุติธรรมมาอย่างยาวนาน ในยุคใหม่จึงมีการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ประเทศไทยเองก็มีการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายหลายเรื่องเช่น มาตรา 44/1 ที่แก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลผู้เสียหายก็ไม่ต้องเสียค่าเช่าทรัพย์ ศาลเพียงแต่ให้ยื่นคำร้องขอให้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนซึ่งศาลอาจจพิพากษาให้ชดใช้ได้ ในทางกฎหมายฟอกเงินมาตรา 49/1 น่าจะเป็นไปตามกระแสแนวคิดในการคุ้มครองผู้เสียหาย ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี เพราะเป็นการนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ตกเป็นของรัฐ ซึ่งนอกจากจะเป็นการยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดแล้ว ยังคงเป็นการเยียวยาผู้เสียหายและคุ้มครองผู้เสียหายด้วย จึงเห็นด้วยอย่างยิ่งในการมีอยู่ของมาตรา 49/1 ประเด็นต่อมาควรจะมีการพัฒนาอย่างไรหรือไม่ เห็นว่า มาตรา 49/1 กล่าวถึงการที่ผู้เสียหายจะได้รับเงินจากการกระทำความผิด แต่ผู้เสียหายก็ต้องมีทนายความในการคำนวณความเสียหายและกำหนดกรอบของความเสียหาย กรณีนี้กฎหมายบัญญัติให้เลขาธิการ ปปง. รวบรวมและส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลชดใช้คืน จึงควรกำหนดสิทธิให้

ผู้เสียหายมีทนายความในการช่วยเหลือ ผู้เสียหาย เพราะผู้เสียหายอาจไม่สามารถกำหนดความเสียหายเพื่อการชดใช้ได้ ทนายความจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถช่วยผู้เสียหายได้

ทั้งนี้นักวิชาการบางท่านยังเห็นว่าควรจะมีหมวดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิแยกต่างหาก

6. เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจึงได้กำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว ดังนั้นท่านเห็นว่าควรกำหนดให้มีกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ และควรกำหนดไว้เช่นใด ทั้งนี้หากจะนำกฎกระทรวงบางข้อมากำหนดไว้จะเหมาะสมประการใดหรือไม่ (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกอบ)

นักวิชาการเห็นว่าพวกกระบวนการดังกล่าวยังควรอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินเพื่อให้แยกออกมาให้ชัดเจนจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากหากไม่มีการกำหนดไว้อาจจะส่งผลให้มีกฎหมายสองฉบับเพื่อปรับใช้กับส่วนของกระบวนการ ดังนั้นเนื้อหาดังกล่าวจึงควรนำมาทั้งกระบวนการ นอกจากนี้ยังเห็นว่าปัจจุบันมีการใช้อำนาจตามกฎหมายที่ก่อให้เกิดปัญหาเป็นอย่างมาก ปัญหาต่าง ๆ เกิดจากการทำงานไม่ทันภายในกำหนดระยะเวลา ทำให้ต้องปล่อยทรัพย์สินคืนให้กับเจ้าของทรัพย์สิน และไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย การแก้ปัญหาในสิ่งที่เป็นอยู่โดยการขยายระยะเวลาออกไปเรื่อย ๆ จะเป็นการกระทบสิทธิของผู้ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินเนื่องจากบุคคลนั้นอาจเป็นผู้ที่ไม่รู้เห็นกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้เสียต้นทุนเวลาและโอกาสในการดำเนินกิจกรรมของเขา ส่วนกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะอ้างว่าเป็นการดำเนินการไม่ทันภายในกำหนดระยะเวลา ซึ่งหากกำหนดให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถขอขยายระยะเวลาได้เสมอ ทุกครั้งที่มีการขอขยายระยะเวลาดังกล่าวก็จะเป็นการกระทบสิทธิของบุคคลที่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำ ดังนั้นจึงเห็นว่า ทางออกที่จะสร้างสมดุลดังกล่าว และสามารถดำเนินการได้ทั้งปัญหาที่พนักงานอัยการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ และการดำเนินการไม่ทันภายในกำหนดระยะเวลา 90 วัน คือการใช้กลไกของศาล

7. ท่านเห็นว่าควรกำหนดมาตรการในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยใช้มาตรการทางแพ่งเกี่ยวกับอายุความ การใช้กฎหมายย้อนหลัง หรือการดำเนินคดีทางแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินซึ่งไม่จำต้องรอผลในทางคดีอาญาและไม่ว่าจะได้จับกุมผู้กระทำความผิดได้แล้วหรือไม่ มากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ เพราะมีคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฉบับที่วินิจฉัยไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิด

ความชัดเจนสำหรับประชาชนและผู้คัดค้านคำสั่งศาลในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

นักวิชาการเห็นด้วยว่าควรจะมีการกำหนดหลักการดังกล่าวให้ชัดเจน แต่มีนักวิชาการบางรายไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเนื่องจากกระบวนการเหล่านี้มีผลในการลงโทษผู้กระทำความผิดรวมทั้งป้องกันมิให้บุคคลนั้นฝ่าฝืนกฎหมายใหม่อีก และลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเรียกชื่อมาตรการดังกล่าวว่าอย่างใดก็มีลักษณะในทางอาญา จึงต้องนำหลักประกันสิทธิในทางอาญามาใช้ด้วย หลักการสิทธิขั้นพื้นฐานการลงโทษคือการริบทรัพย์ ซึ่งต้องย้อนหลังไม่ได้ตามหลักกฎหมายอาญาทั่วไปและเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน ICCPR ข้อ 15 ดังนั้นการบัญญัติให้ชัดแจ้งจึงเป็นสิ่งที่ดีเพื่อเป็นการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนและหลักกฎหมายอาญา

8. เนื่องจากสำนักงาน ปปง. ประสงค์จะให้มีการกำหนดวิธีบังคับทรัพย์สินซึ่งเป็นสินทรัพย์ไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ด้วยหรือไม่ หากเห็นด้วยควรกำหนดไว้เช่นใด

นักวิชาการเห็นด้วยเกี่ยวกับการบัญญัติเรื่องดังกล่าวเนื่องจากสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นวิธีการที่ใช้ในการฟอกเงินมากขึ้น แต่บทบัญญัติที่จะตราขึ้นใหม่ควรครอบคลุมทั้งการบังคับ ส่วนการริบทรัพย์ก็ให้ดำเนินไปตามกฎหมาย แต่สินทรัพย์ดิจิทัลมีวิธีการบังคับแตกต่างจากทรัพย์สินอื่นจึงควรเขียนไว้ให้ชัดเจน อย่างไรก็ตามมีนักวิชาการบางท่านตั้งข้อสังเกตว่ากรณีสินทรัพย์ดิจิทัลที่ถือครองโดยนายหน้าที่เป็นบริษัทไทยอาจบังคับได้ แต่หากเป็นกรณีบริษัทต่างชาติอาจมีปัญหาเรื่องเขตอำนาจการบังคับใช้กฎหมาย

9. ท่านเห็นว่าควรนำแนวทางในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศ มาใช้กับการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด (ผู้สัมภาษณ์จะสรุปกฎหมายฟอกเงินในการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามกฎหมายต่างประเทศให้รับทราบก่อน)

นักวิชาการเห็นด้วย ทั้งในกระบวนการในการครองสิทธิ การติดหมายการประกาศในหนังสือพิมพ์ซึ่งล้าสมัยแล้วก็ควรนำกฎหมายของต่างประเทศมาใช้ปรับปรุง

10. ท่านเห็นว่าควรนำหลักตามทฤษฎีทรัพย์สินแทนที่ (Substitute Theory) หรือที่เรียกว่าทฤษฎีตามมูลค่า (Value-based Confiscation) มาใช้ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ และควรนำมาใช้อย่างไร ควรกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือ พ.ร.บ. ฟอกเงินฯ

นักวิชาการเห็นว่าการริบทรัพย์แทนที่เป็นมาตรการที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายปรากฏในอนุสัญญาต่างๆ เช่น UNCAC UNTOC ดังนั้นหลักการดังกล่าวย่อมสามารถนำมาใช้ได้เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล แต่ต้องพิจารณาตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก่อน ซึ่งถ้าหากทรัพย์สินนั้นไม่มีอยู่หรือปะปนกับทรัพย์สินอื่นจึงนำเรื่องริบทรัพย์แทนที่มาใช้ โดยคำว่าแทนที่ตัวทรัพย์ต้องเป็นทรัพย์ที่เกี่ยวกับการกระทำผิดและนำมาคำนวณมูลค่า ซึ่งวิธีการคำนวณมูลค่าเป็นสิ่งสำคัญโดยภาระการพิสูจน์จะตกอยู่กับตัวผู้ที่ถูกยึดหรืออายัดอยู่แล้ว จากนั้นจึงนำมาคำนวณมูลค่าตามขั้นตอนในกฎหมาย กรณีนี้อาจจะต้องศึกษาวิธีการตามกฎหมาย ป.ป.ช. และ ป.ป.ส. ประกอบด้วยว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เช่น กรณีสินบนอาจจะมีการคำนวณมูลค่าที่ต่างกับกรณีความผิดอื่น นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการบางท่านที่มีข้อกังวลเกี่ยวกับขอบเขตของการใช้มาตรการริบทรัพย์แทนที่

11. ความเห็นอื่น (ถ้ามี)

นักวิชาการบางท่านตั้งข้อสังเกตว่านักวิจัยอาจต้องพิจารณาถึงกฎหมายที่ต้องยกเลิกตามกฎหมายหลักว่าจะต้องมีอะไรบ้าง และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง

กลุ่มที่ 4 บุคลากรของสำนักงาน ปปง. ได้แก่ คณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน จำนวนทั้งสิ้น 6 ราย ระหว่างวันที่ 13 กันยายน – 20 กันยายน พ.ศ. 2567 เวลา 10:00 – 16:00 น. โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Interview) วิธีสัมภาษณ์แบบเขียนตอบแบบสัมภาษณ์และสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) ซึ่งสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นไว้ ดังนี้

กรรมการในคณะกรรมการ ปปง.

1. ท่านเห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ยังมีปัญหาและอุปสรรคอื่นใดอันควรแก้ไขและปรับปรุงอีกบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าเมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้ว ควรมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการดูแลรักษาที่ เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของทรัพย์สิน โดยให้คำนึงถึงทรัพย์สินรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา ทรัพย์สินที่ใช้ในการดำเนินกิจการ ตราสารหรือสิทธิเรียกร้องต่าง ๆ เพื่อมิให้เสื่อมราคาและไม่เป็นการกระทบต่อสิทธิของบุคคลภายนอกเกินความจำเป็น

2. ท่านเห็นว่าควรมีการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นบังคับใช้เช่นเดียวกับกฎหมายวิธีพิจารณาคดีทุจริตและ

ประพฤติมิชอบ หรือกฎหมายวิธีพิจารณาคดียาเสพติดหรือไม่ และหากเห็นด้วยควรบัญญัติถึงการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับการมีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเป็นการเฉพาะ โดยควรกำหนดวิธีพิจารณาที่รวดเร็วและมีการตรวจสอบสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินอย่างรอบคอบ

3. ในกรณีที่ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ บัญญัติความถึงการให้อำนาจคณะกรรมการ ปปง. พิจารณาเรื่องที่เลขาธิการ ปปง. เสนอให้พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 49 และพนักงานอัยการตั้งข้อไม่สมบูรณ์นั้น ท่านเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ และหากจะนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะถูกต้องมากกว่าหรือไม่ เพราะเป็นแนวทางในการกฎหมายวิธีสบัญญัติ และหากเห็นด้วยควรกำหนดความเพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่ากรณีพนักงานอัยการตั้งข้อไม่สมบูรณ์อาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ซึ่งต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่าเกิดจากเหตุขัดข้องในทางปฏิบัติด้านการบริหารจัดการหรือเป็นประเด็นปัญหาในข้อกฎหมายที่สมควรเพิ่มเติมในบทบัญญัติของกฎหมาย

4. เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจึงได้กำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว ดังนั้นท่านเห็นว่าควรกำหนดให้มีกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ และควรกำหนดไว้เช่นใด ทั้งนี้หากจะนำกฎกระทรวงบางข้อมากำหนดไว้จะเหมาะสมประการใดหรือไม่ (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกอบ)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการนำเรื่องยึดหรืออายัดทรัพย์สินมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาฯ นั้นย่อมสามารถกระทำได้ และน่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้กรณีที่บทบัญญัติบางประการในกฎกระทรวงมีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การนำบทบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในกฎหมายย่อมมีความเหมาะสม

5. ท่านเห็นว่าควรนำมาตรา 49/1 ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งกำหนดถึงการคุ้มครองผู้เสียหาย การคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามมาตรา 50 รวมถึงการร้องขอคืนทรัพย์สิน การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่และหากเห็นด้วยควรจะกำหนดไว้อย่างใด และหากนำมากำหนดไว้ควรแก้ไขบทบัญญัติของ

กฎหมายเหล่านั้นที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯที่ได้กำหนดไว้ก่อนแล้วอย่างไร (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างวิธีพิจารณาประกอบ)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและบุคคลภายนอกมีความเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการในการบังคับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หากจะมีการตรากฎหมายวิธีพิจารณาฯ ขึ้นไว้เป็นการเฉพาะก็สมควรนำมากำหนดไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน

6. เนื่องจากสำนักงาน ปปง. ประสงค์จะให้มีการกำหนดวิธีบังคับทรัพย์สินซึ่งเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินไว้ด้วย ท่านเห็นสมควรหรือไม่ หากเห็นด้วยควรกำหนดไว้เช่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยเนื่องจากปัจจุบันสินทรัพย์ดิจิทัลมีมูลค่าทางเศรษฐกิจและสามารถนำมาทำธุรกรรมเปลี่ยนมือกันได้โดยสะดวก อาจเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่นำมาใช้ในการถ่ายเทมูลค่าเพื่อฟอกเงินจากการกระทำความผิดได้ง่าย จึงสมควรบัญญัติกฎหมายให้ครอบคลุมทรัพย์สินดังกล่าวด้วย

7. ท่านเห็นว่าควรนำหลักตามทฤษฎีทรัพย์สินแทนที่ (Substitute Theory) หรือที่เรียกว่าทฤษฎีตามมูลค่า (Value-based Confiscation) มาใช้ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ และควรนำมาใช้ในกรณีใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการนำทฤษฎีทรัพย์สินแทนที่หรือตามมูลค่ามาบัญญัติในกฎหมายฟอกเงิน จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสาธารณะ เนื่องจากในชั้นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินอาจมีความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับจำนวนมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ฉะนั้นหากนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้อาจนำไปสู่การโต้แย้งในเรื่องความชอบของการยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ในหลายกรณี และเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

8. ท่านเห็นว่าบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในว่า พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินครอบคลุมเพียงพอที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมหรือไม่ และควรมีการแก้ไขปรับปรุงอย่างไร ซึ่งหากมีการบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรกำหนดความไว้ประการใด

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าปัจจุบันสำนักงาน ปปง. ควรทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยตรวจสอบจากปริมาณงานที่

ผ่านมาและความคุ้มค่าเมื่อคำนึงถึงความร้ายแรงของความผิดมูลฐาน เพื่อที่จะนำมาสู่การปรับปรุงบัญชีความผิดมูลฐานให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ ส่วนวิธีการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นในขณะนี้อาจมีความไม่ชัดเจนบางประการในการส่งมอบทรัพย์สินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการดูแลทรัพย์สินบางประเภท เช่น กรณียึดหุ้นนั้นหน่วยงานใดจะเป็นผู้ดูแลรักษาและจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลกิจการด้วยหรือไม่

กรรมการในคณะกรรมการธุรกรรม

1. ท่านเห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ยังมีปัญหาและข้อบกพร่องที่เป็นอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ ถ้ามีปัญหาดังกล่าวมีอะไรบ้าง และหากไม่มีปัญหาอื่นใด ข้อมูลที่รวบรวมไว้เป็นปัญหาที่แท้จริงอันเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด (ผู้สัมภาษณ์จะยกประเด็นปัญหาที่รวบรวมไว้มาตั้งเป็นคำถาม)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ยังมีข้อจำกัดบางประการที่เป็นอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้จำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปยังบุคคลภายนอกผู้สุจริตและเสียค่าตอบแทน ส่งผลให้ไม่สามารถยึดทรัพย์ดังกล่าวได้ ส่วนทรัพย์สินอื่นที่ผู้กระทำความผิดมีอยู่บางรายการก็ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ด้วยเหตุนี้ หากกฎหมายเปิดช่องให้มีการยึดทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดมาทดแทนทรัพย์สินดังกล่าวตามมูลค่าได้ ก็จะทำให้กระบวนการปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องแนวทางการรวบรวมข้อมูลของผู้เสียหายซึ่งขาดแนวทางที่ชัดเจน กล่าวคือ กระบวนการยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดรายใดรายหนึ่ง อาจเกิดขึ้นได้หลายครั้ง แม้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว แต่หากตรวจสอบพบทรัพย์สินรายการอื่นที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานอัยการก็ยังมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์ที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติมตกเป็นของแผ่นดินได้ต่อไป ในกรณีเช่นนี้ก็มีปัญหาว่าผู้เสียหายที่ไม่ได้ยื่นขอให้ชดใช้คืนซึ่งทรัพย์สินตั้งแต่การยึดในคราวแรกจะสามารถมายื่นขอสำหรับทรัพย์สินที่ยึดในครั้งหลังได้หรือไม่ เพราะตามกฎกระทรวงการคืนหรือชดใช้คืนซึ่งทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด ฯ พ.ศ. 2567 กำหนดให้นำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายที่ได้รวบรวมไว้มาประกอบการพิจารณา ซึ่งอาจตีความได้ว่าเมื่อมีการยึดทรัพย์สินเพิ่มเติมก็จะไม่มีการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายรายอื่นมายื่นคำขอคุ้มครองได้อีก เพราะเจ้าหน้าที่จะใช้ข้อมูลของผู้เสียหายชุดเดิมที่รวบรวมไว้

กรณีเจ้าของทรัพย์ที่แท้จริงหรือผู้รับโอนทรัพย์โดยสุจริตที่ประสงค์จะขอคืนทรัพย์ที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งให้ยึดไว้ก็ยังมีข้อจำกัดว่าจะต้องรอยื่นขอในชั้นศาล ทั้ง ๆ ที่ในบางกรณีข้อเท็จจริงเห็นได้ชัดว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถคืนให้ได้ตั้งแต่ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม

สำหรับประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์ได้ยกขึ้นมาเกี่ยวกับเรื่องระยะเวลาการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว 90 วัน นั้นเห็นว่าโดยปกติก่อนที่คณะกรรมการธุรกรรมจะมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว เจ้าหน้าที่จะได้ตรวจสอบและรายงานข้อมูลประกอบพยานหลักฐานมาก่อนแล้ว เพราะฉะนั้น ระยะเวลา 90 วันดังกล่าว จึงมักจะเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมาโต้แย้งคัดค้าน หากไม่มีผู้โต้แย้งก็อาจจะไม่ต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มอีก การจะพิจารณาขยายระยะเวลาดังกล่าวจึงอาจไม่จำเป็นในบางกรณี ทั้งยังต้องพิจารณาผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ผู้เสียหายซึ่งอยู่ระหว่างรอให้ศาลมีคำสั่งนำทรัพย์สินมาชดใช้คืน

2. ท่านเห็นว่าควรมีการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นบังคับใช้เช่นเดียวกับกฎหมายวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือกฎหมายวิธีพิจารณาคดียาเสพติดหรือไม่ และหากเห็นด้วยควรบัญญัติถึงการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินอย่างไร

ผู้สัมภาษณ์ตอบรวมกับข้อ 3

3. เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจึงได้กำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว ดังนั้นท่านเห็นว่าควรกำหนดให้มีกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ และควรกำหนดไว้เช่นใด ทั้งนี้หากจะนำกฎกระทรวงบางข้อมากำหนดไว้จะเหมาะสมประการใดหรือไม่ (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินประกอบ)

เนื่องจากในปัจจุบัน มี พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ บังคับใช้เกี่ยวกับกระบวนการยึดและอายัดทรัพย์สิน ซึ่งรวมถึงการให้อำนาจเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนคณะกรรมการธุรกรรมในการออกระเบียบและประกาศเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอยู่แล้ว ดังนั้นตามที่ผู้สัมภาษณ์สอบถามในประเด็นเรื่องการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อาจต้องพิจารณาว่าปัจจุบันกระบวนการที่มีอยู่มีข้อจำกัดหรืออุปสรรคในส่วนใดบ้าง หากเป็นประเด็นข้อจำกัดทางด้านกฎหมายก็ต้องพิจารณาต่อไปว่าสามารถปรับปรุงกฎหมายเดิมที่มีอยู่ได้หรือไม่ เพราะการพิจารณาออกกฎหมายวิธีพิจารณาทั้งฉบับ แม้จะทำให้เกิดความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติมากขึ้น แต่ก็อาจเกิดความซ้ำซ้อนกับเนื้อหาในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ

ฟอกเงินฯ ตลอดจนกฎหมายลำดับรองที่มีอยู่ และกลายเป็นกฎหมายที่ไม่จำเป็น ซึ่งขัดกับหลักการของรัฐธรรมนูญมาตรา 77 นอกจากนี้ ยังอาจทำให้กฎหมายขาดความยืดหยุ่น โดยหากมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยในการปฏิบัติงานก็จะทำได้ยากยิ่งขึ้น

สำหรับกระบวนพิจารณาในชั้นศาลนั้นข้อขัดข้องมักจะเป็นเรื่องของการเสนอและพิจารณาพยานหลักฐานที่มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันก็ได้มีการประสานความร่วมมือระหว่างศาล พนักงานอัยการ และสำนักงาน ปปง. ในการวางแนวทางให้เสนอพยานหลักฐานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และศาลแพ่งซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีฟอกเงินก็ได้มอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีมาช่วยตรวจสอบสำนวนและพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีประเภทนี้ ส่วนข้อกฎหมายซึ่ง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มาตรา 59 กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดยอนุโลม ถือว่าเปิดช่องให้การดำเนินกระบวนพิจารณาเป็นไปโดยยืดหยุ่นพอสมควร ข้อขัดข้องในการดำเนินกระบวนพิจารณาที่เกิดจากกฎหมายน่าจะมีไม่มากนัก จึงเห็นว่าหากจำเป็นต้องแก้กฎหมายก็น่าจะสามารถปรับปรุงในกฎหมายที่มีอยู่เดิมได้

4. ท่านเห็นว่าควรนำมาตรา 49/1 ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งกำหนดถึงการคุ้มครองผู้เสียหาย การคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามมาตรา 50 รวมถึงการร้องขอคืนทรัพย์สิน การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่และหากเห็นด้วยควรจะกำหนดไว้อย่างใด และหากนำมากำหนดไว้ควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเหล่านั้นที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ที่ได้กำหนดไว้ก่อนแล้วอย่างไร(ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินประกอบ)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามมาตรา 50 ควรเปิดช่องให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจเพิกถอนการยึดทรัพย์สินในกรณีที่เจ้าของที่แท้จริงหรือบุคคลภายนอกผู้รับโอนโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนเข้าโต้แย้งคัดค้านการยึดได้ โดยไม่ต้องรอดำเนินการในชั้นศาล เพราะในหลายกรณี แม้ว่าบุคคลภายนอกจะแสดงหลักฐานถึงการได้มาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนครบถ้วนแล้ว แต่คณะกรรมการธุรกรรมก็ไม่มีอำนาจที่จะเพิกถอนการยึดทรัพย์สินดังกล่าว

การจะนำบทบัญญัติในส่วนนี้ไปกำหนดไว้ในวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่นั้นยังคงต้องดูเหตุผลและความจำเป็นในการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ทั้งฉบับตามที่ได้ให้ความเห็นไว้ในข้อ 2, 3 อย่างไรก็ตาม หากจำเป็นจะต้องมีการยกร่างกฎหมายขึ้นใหม่ทั้งฉบับก็ควรที่จะนำบทบัญญัติเรื่องการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกและผู้เสียหายไปกำหนดไว้ด้วย

5. เนื่องจากสำนักงาน ปปง. ประสงค์จะให้มีการกำหนดวิธีบังคับทรัพย์สินซึ่งเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินไว้ด้วย ท่านเห็นสมควรหรือไม่ หากเห็นด้วยควรกำหนดไว้เช่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการยึดหรืออายัดสินทรัพย์ดิจิทัลมีความสลับซับซ้อนแตกต่างจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินทั่วไปไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเข้าถึงที่ต้องทำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้รหัสผ่านวิธีการยึด อายัด และเก็บรักษาข้อมูล หากมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการก็น่าจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม หากจะต้องกำหนดเรื่องการบังคับสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ เห็นควรให้กำหนดไว้เป็นกรอบแนวทางกว้าง ๆ และเปิดช่องให้สามารถออกกฎหมายลำดับรองเพื่อระบุรายละเอียดการปฏิบัติปลีกย่อยได้ต่อไป

6. ท่านเห็นว่าควรนำหลักการตามทฤษฎีทรัพย์สินแทนที่ (Substitute Theory) หรือที่เรียกว่าทฤษฎีตามมูลค่า (Value-based Confiscation) มาใช้ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ และควรนำมาใช้ในกรณีใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการนำทฤษฎีทรัพย์แทนที่มาใช้ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินจะส่งผลให้การปราบปรามอาชญากรรมที่เป็นความผิดมูลฐานรวมถึงความผิดอื่น ๆ ที่นำเงินจากการกระทำความผิดไปเป็นทุนในการดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน ผู้กระทำความผิดมูลฐานมักจะจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดจนยากแก่การติดตาม ยกตัวอย่างเช่น การนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปซื้ออสังหาริมทรัพย์ แล้วต่อมาได้มีการขายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวต่อไปให้แก่บุคคลภายนอกผู้สุจริตและเสียค่าตอบแทน ทำให้ไม่สามารถติดตามยึดอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวได้ หรือในบางกรณีมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้จ่ายในรูปแบบอื่น ๆ เช่น นำไปชำระเบี้ยประกันชีวิต ซึ่งมักจะก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่าจะสามารถติดตามยึดเงินดังกล่าวคืนมาได้หรือไม่ หรือหากมีการเวนคืนกรมธรรม์เพื่อให้ได้เงินแล้ว มูลค่าเวนคืนที่ได้มาจากการเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดจะคุ้มกับเงินที่ชำระเป็นเบี้ยประกันไปหรือไม่ ในกรณีเหล่านี้ หากสามารถยึดทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดตามมูลค่าเพื่อทดแทนทรัพย์สินที่ถูกโอนไปยังบุคคลภายนอกก็จะทำได้ง่ายกว่า และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินได้อย่างแท้จริง

7. ท่านเห็นว่ากรณีที่ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 38 ไว้นั้นควรนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ หากไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าหากจำเป็นต้องมีกฎหมายวิธีพิจารณาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ควรนำอำนาจหน้าที่ของกรรมการธุรกรรม มาตรา 38 ซึ่งเป็นอำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานไปกำหนดไว้ด้วย เพราะถือเป็นหนึ่งในกระบวนงานที่มีลักษณะเป็นวิธีปฏิบัติ

8. ท่านเห็นว่าควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมเพิ่มเติมอื่นใดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ หากเห็นควรจะกำหนดไว้เช่นใด

การเพิกถอนการยึดทรัพย์สินสำหรับบุคคลตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง ตามเหตุผลที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 4

เลขาธิการ ปปง.

1. ท่านเห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ยังมีปัญหาและข้อบกพร่องที่เป็นอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ ถ้ามีปัญหาดังกล่าวมีอะไรบ้าง และหากไม่มีปัญหาอื่นใด ข้อมูลที่รวบรวมไว้เป็นปัญหาที่แท้จริงอันเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด (ผู้สัมภาษณ์จะยกประเด็นปัญหาที่รวบรวมไว้มาตั้งเป็นคำถาม)

1) ประเด็นการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีฟอกเงินที่มีพื้นฐานมาจากคดีอาญาแต่นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการส่งคำคู่ความ ซึ่งในชั้นการประชุมกลุ่มย่อยได้มีการกล่าวกันว่ามีการแก้ไขแล้ว ท่านเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังคงเป็นปัญหาอยู่หรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าเมื่อพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือในกรณีที่มีผู้เสียหายก็ขอให้ชดใช้คืนกับผู้เสียหาย ศาลจะต้องไต่สวนฉุกเฉิน เนื่องจากคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินพ้นระยะเวลา 90 วันแล้ว ต่อมาจึงมีการชี้สองสถานและมีการส่งคำคู่ความแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งรับทราบ ซึ่งหลักการในปัจจุบันมีการปิดหมายไว้ที่สำนักงาน ปปง. สถานีตำรวจ รวมทั้งแจ้งให้ทราบ ซึ่งบางครั้งคู่ความอาจไม่ได้รับทราบจึงอาจมีช่องทางใหม่ ซึ่งให้ความสะดวกและความเป็นธรรมมากขึ้น เช่น ให้เข้าไปตรวจสอบที่เว็บไซต์ของศาลเพราะศาลนัดพิจารณาคดีอยู่แล้ว

2) ประเด็น คณะกรรมการธุรกรรมมีระยะเวลา 90 วันในการอำนาจยึดและอายัดทรัพย์สิน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. เห็นว่า ระยะเวลาดังกล่าวไม่เพียงพอ เนื่องจากมีความตกลงกับพนักงานอัยการว่า สำนักงาน ปปง. มีระยะเวลาในการดำเนินการเพียง 60 วัน และอีก 30 วัน

เป็นระยะเวลาของพนักงานในการดำเนินการกับทรัพย์สิน ซึ่งในบางคดีมีลักษณะที่มีความซับซ้อนมีทรัพย์สินหลายรายการทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในกำหนดระยะเวลา อีกทั้ง หากพนักงานอัยการเห็นด้วยก็จะยื่นคำร้องขอต่อศาลให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น แต่ประเด็นปัญหาในกรณีที่พนักงานอัยการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ก็จะไม่ยื่นคำร้องขอต่อศาล ทำให้ระยะเวลาอาจเกิน 90 วัน ทำให้ต้องปล่อยทรัพย์สิน ที่ยึดหรืออายัดไว้ เช่น เงินในบัญชีธนาคาร ซึ่งทนายความของผู้ที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินก็จะมาร้องขอคืนทรัพย์สินทั้งหมดทำให้ยากต่อการติดตามในภายหลัง ซึ่งควรที่จะขยายระยะเวลา 90 วันดังกล่าวได้หรือไม่ หรือในกรณีที่พนักงานอัยการตั้งข้อไม่สมบูรณ์สำนักงาน ปปง. สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ โดยเป็นกระบวนการของศาล

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ระยะเวลา 90 วันไม่เหมาะสม ซึ่งควรที่จะแก้ไขให้เป็นระยะเวลา 180 วัน หรือในกรณีที่พนักงานอัยการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ อาจจะร้องขอต่อศาลให้ไต่สวนฉุกเฉิน ซึ่งเห็นว่าไม่ว่าผลจะเป็นเช่นไร คดีก็จะอยู่ในการดำเนินการของพนักงานอัยการ ควรแก้ไขมาตรา 49 โดยให้พนักงานอัยการร้องขอให้ไต่สวนฉุกเฉินเพื่อยึดและอายัดทรัพย์สินไว้ก่อน เช่น เมื่อมีการยึดและอายัดทรัพย์สินไว้ ต่อมาคณะกรรมการ ปปง. ยืนยันให้ยึดและอายัดทรัพย์สิน พนักงานอัยการก็จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลอยู่ดี ซึ่งคำร้องดังกล่าวก็จะมีผลจนถึงคดีถึงที่สุด แต่ถ้าคณะกรรมการ ปปง. ลงคะแนนเสียงไม่ถึงสองในสามก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อเพิกถอนคำร้องที่พนักงานอัยการได้ยื่นไว้ กล่าวคือไม่ว่าอย่างไรพนักงานอัยการก็จะจะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลเพราะสำนวนคดีอยู่ที่พนักงานอัยการ ในระหว่างที่มีการตั้งข้อไม่สมบูรณ์พนักงานอัยการก็จะ ต้องยื่นคำร้องตามมาตรา 55 จนกว่าผลของการพิจารณาเกี่ยวกับการตั้งข้อไม่สมบูรณ์จะเสร็จสิ้น

3) ประเด็นการให้ฟ้องคดีต่อศาลแพ่งเพียงศาลเดียว ทำให้คดีอยู่ที่ศาลแพ่งเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความล่าช้า ซึ่งมีแนวคิดให้ฟ้องศาลอื่น ๆ ได้ ท่านเห็นว่าอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า เป็นเรื่องที่ดีที่จะให้ฟ้องศาลอื่นได้แต่วิธีการที่ดีกว่าคือการตั้งเป็นศาลชำนัญพิเศษ เช่น ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยให้เป็นศาลคดีฟอกเงิน เพราะผู้พิพากษามีจำนวนมากยิ่งมีหลายศาลก็ทำให้มีมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งต่อยอดจากที่ตั้งเป็นแผนกคดีฟอกเงิน และเมื่อมีวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินก็จะสอบคล้องกับการจัดตั้งศาลชำนัญพิเศษ

4) ประเด็นมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการทางแพ่งสามารถยื่นคำร้องขอศาล โดยมีวรรคสองแก้ปัญหากรณีผู้มีส่วนได้เสียสามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลได้ ท่านเห็นว่าการเพิ่มมาตรการดังกล่าวเข้ามาเพียงพอหรือไม่ หรือมีประเด็นเพิ่มเติมอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ปัจจุบันมีประเด็นที่สำนักงาน ปปง. ยึดและอายัดทรัพย์สิน ซึ่งเป็นคอนโดที่มิได้มีการก่อสร้างหรือมีการก่อสร้างไปแล้วแต่ยังไม่ได้รับเงิน ต่อมาทรัพย์สินดังกล่าวถูกยึดและอายัด ปรากฏว่ามีปัญหาว่าผู้บริหารคอนโดหรือนิติบุคคลเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือไม่ ซึ่งการตีความคำว่าผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 50 ย่อมครอบคลุมถึงบุคคลดังกล่าวด้วย แต่การตีความของพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างเดียวก็ไม่เพียงพอ เนื่องจากศาลเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยคดี ซึ่งอาจจะตีความเคร่งครัดผลก็จะไปอีกทางหนึ่ง แต่ถ้าศาลตีความตามเจตนารมณ์ผลก็จะเป็นอีกแบบหนึ่ง

นอกจากนี้ในคดีหนึ่งซึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับฉ้อโกง สำนักงาน ปปง. ประกาศคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายเป็นระยะเวลา 90 วัน ซึ่งผู้เสียหายไม่ยื่นคำร้องขอภายในระยะเวลา 90 วัน เนื่องจากเชื่อว่าจะได้รับทรัพย์สินคืนจากผู้กระทำความผิด ต่อมาทราบว่าตนได้ทรัพย์สินคืน แต่คณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่ามิได้ยื่นคำร้องภายในระยะเวลาดังกล่าวจึงยกคำร้องของผู้เสียหาย ผู้เสียหายจึงยื่นคำร้องขอต่อศาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งศาลก็มีแนวทางการพิจารณาหลายแนว ประการหนึ่งคือการรับผู้เสียหายเข้ามาเป็นผู้คัดค้านซึ่งจะทำให้ศาลจะต้องไต่สวนผู้คัดค้านทุกคน ประการสองคือ สำนักงาน ปปง. ประกาศให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องแล้วแต่ผู้เสียหายไม่ยื่นคำร้องดังกล่าวศาลจึงยกคำร้อง ซึ่งในคดีนี้อยู่ระหว่างการอุทธรณ์ ในงานวิจัยจึงขอให้มีข้อสังเกตไว้ว่ากระบวนการพิจารณาหลาย ๆ เรื่องเป็นดุลพินิจของศาลในการตีความกฎหมาย

5) ประเด็นอำนาจในการยึดและอายัดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในทางปฏิบัติมีปัญหา เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถขับไล่เจ้าของทรัพย์สินจากทรัพย์สินของตนได้ หรือทำลายสิ่งกีดขวางที่ใช้ปกป้อง ทรัพย์สินที่มีการยึดและอายัดได้

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 เมื่อมีการยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดจะต้องให้เจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกัน หากบุคคลนั้นไม่รับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ ก็จะต้องบริหารจัดการทรัพย์สิน ดังนั้น จึงเห็นว่าจะต้องเทียบเคียงกับกรมบังคับคดีว่าดำเนินการอย่างไร แต่ในปัจจุบันสำนักงาน ปปง. จะพยายามให้เขารับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ ให้เช่า ซึ่งส่วนใหญ่แล้วหากมีผู้เช่าอยู่แล้วในทรัพย์สินนั้นก็จะเปลี่ยนสัญญาเป็นการเช่ากับสำนักงาน ปปง. เมื่อศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ยกคำร้องของพนักงานอัยการ ค่าเช่าที่ได้เก็บไว้ก็จะคืนให้กับเจ้าของทรัพย์สิน แต่เมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินค่าเช่าซึ่งเป็นดอกผลก็จะตกเป็นของแผ่นดินด้วย

6) ประเด็นความชัดเจนในการดำเนินคดีเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ระหว่างการดำเนินการ ของสำนักงาน ปปง. สำนักงาน ป.ป.ช. และ สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งมาตรา 58 ได้กำหนดให้ในกรณีที่ ดำเนินการตาม กฎหมายอื่นแล้วไม่เป็นผลก็ให้ดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงิน หรือการ

ดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินเป็นประโยชน์มากกว่า ก็ให้ดำเนินการตามกฎหมายนี้ ซึ่งเป็นปัญหาว่า การเป็นประโยชน์มากกว่า จะตีความหมายกว้างแคบอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า โดยหลักการในปัจจุบันสำนักงาน ป.ป.ส. ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งให้อำนาจค่อนข้างกว้าง และกำหนดให้เลขาธิการ ปปง. เป็นคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินด้วย การเขียนเช่นนี้ทำให้ไม่เป็นปัญหา เพราะหากการดำเนินการตามมาตรการนั้นไม่เป็นผล เลขาธิการ ปปง. ก็จะทราบและดำเนินการต่อ แต่การตามประมวลกฎหมายยาเสพติดจะยึดโยงอยู่กับคดีอาญาโดยแท้ การตีความจึงเป็นการตีความโดยรวม

ส่วนกรณีที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่บ้างคือ สำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีอำนาจดำเนินการในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐร่ำรวยผิดปกติจึงไม่เป็นปัญหา และอีกประการหนึ่งคือกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ซึ่งมีกระบวนการยึดและอายัดทรัพย์สินเช่นกัน แต่ไม่มีการพิจารณาอย่างแท้จริงว่าจะเป็นผลหรือไม่หรือจะเป็นประโยชน์มากกว่ากันอย่างไร เพราะเป็นกฎหมายเฉพาะ ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. ก็ดำเนินการจนสุดความสามารถ แต่เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวน ชี้มูลและสรุปสำนวนแล้วอาจจะต้องพิจารณาว่าเห็นควรส่งเรื่องมาที่สำนักงาน ปปง. หรือไม่ ในส่วนที่ทับซ้อนกันเกี่ยวกับการยึดและอายัดทรัพย์สิน หากในคดีนั้นไม่อาจดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่สามารถดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ก็ควรส่งเรื่องมายังสำนักงาน ปปง. ซึ่งควรเป็นหลักการเช่นนี้ แต่มีข้อสังเกตว่าปัจจุบันเลขาธิการ ปปง. เป็นหนึ่งในคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินด้วย

ทางปฏิบัติในปัจจุบันเมื่อคณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สินแล้ว เลขาธิการ ปปง. จะสอบถามไปยังสำนักงาน ป.ป.ส. ว่ามีการดำเนินการทรัพย์สินดังกล่าวแล้วหรือไม่ หากมีการดำเนินการแล้วสำนักงาน ปปง. จะไม่ดำเนินการ

7) ประเด็นปัญหาการบังคับคดีกับทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินและปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ภายใต้การบังคับการชำระหนี้ของกรมบังคับคดี แต่หากนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอีกด้วยให้มาใช้ ซึ่งมีหลักการว่าคดีใดเสร็จก่อน ก็ให้บังคับคดีตามคดีนั้น ทำให้ ผู้พิพากษาบางท่านตีความว่า ต้องให้คดีที่เสร็จก่อนได้รับทรัพย์สินนั้นไป

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าในส่วนนี้มีความซับซ้อนกันอยู่ แต่ในส่วนที่กล่าวว่าคดีเสร็จก่อนให้บังคับตามคดีนั้นเป็นส่วนที่ไม่แน่ใจ เพราะโดยหลักการทรัพย์สินนั้นอาจอยู่ภายใต้การบังคับคดีทางแพ่ง แต่สำหรับหลักการของสำนักงาน ปปง. คือจะต้องมีทรัพย์สินก่อนจึงจะบังคับคดีได้

ในกรณีของการจำนองซึ่งเป็นบุริมสิทธิอาจเป็นการสร้างหนี้เทียม ซึ่งธนาคารจะไม่มีกรณีดังกล่าว จึงต้องใช้หลักการว่าจะต้องขายทอดตลาดเพื่อทำให้ทรัพย์สินปลอดจำนอง แต่ในกรณีเอกชนอาจเป็นการสร้างหนี้เทียม ต่อมาจึงมีการฟ้องร้องบังคับจำนองซึ่งอาจจะไม่มีอยู่จริง เพราะจะต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ ทำให้ศาลมีแนวคิดว่าจะต้องฟ้องร้องตามสัญญา แต่การบังคับคดีกฎหมายฟอกเงินมีความสำคัญมากกว่า

8) ประเด็นการบังคับทรัพย์สินที่ได้มีการยึดและอายัดไว้แล้ว แต่มีส่วนควบอยู่บนทรัพย์สินนั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า เรื่องส่วนควบบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง แต่การจะตีความแค่ไหนเพียงใดก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เช่น การยึดบ้านหลังนี้จะรวมถึงปั๊มน้ำที่อยู่ในบ้านนั้นหรือไม่

9) ประเด็นการบังคับกับทรัพย์สินซึ่งเป็นสิทธิเรียกร้องที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดและอายัดไว้ เช่นสัญญา กู้ยืมเงิน สัญญาตอบแทนการลงทุน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งมอบสำเนาใบสัญญา หลักฐานซึ่งไม่ใช่ฉบับจริง ต่อมาเมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แต่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ให้ส่งมอบให้แก่กระทรวงการคลังตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดร่วมกัน แต่ปัจจุบันยังคงไม่มีหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งสิทธิเรียกร้องบางอย่างก็อาจหมดอายุความไปแล้วเป็นเหตุให้ไม่มีทรัพย์สินนำส่งตาม คำพิพากษาแม้จะมีการเรียกให้ชำระเงินตามสัญญาและฟ้องร้องในมูลสัญญา

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นการบังคับตามคำพิพากษาระหว่างสำนักงาน ปปง. และกระทรวงการคลัง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะต้องมีการทำเป็นบันทึกความเข้าใจระหว่างกัน หรืออาจจะต้องออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีโดยให้มีผู้บังคับใช้ระเบียบนี้เป็นกระทรวงการคลังและสำนักงาน ปปง. เพื่อวางหลักเกณฑ์กล่าวให้ชัดชัดเจน ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าคณะผู้วิจัยอาจเสนอเป็นการทำเป็นบันทึกความเข้าใจหรือกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานฯ

10) ประเด็นการยึดและอายัดทรัพย์สินแล้ว แต่ทรัพย์สินนั้นมีผู้เช่าสำนักงาน ปปง. จึงดำเนินการทำสัญญาเช่าและฟ้องร้องเรียกค่าเช่า ต่อมาเมื่อศาลในคดีฟอกเงินพิพากษาให้ทรัพย์สินแก่ผู้คัดค้าน สำนักงาน ปปง. จะโอนหนี้ตามคำพิพากษาให้แก่ผู้คัดค้านได้หรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าโดยส่วนใหญ่แล้วเมื่อพนักงานยื่นคำร้องต่อศาล ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย ซึ่งการบังคับตามสัญญาและฟ้องร้องบังคับกับค่าเช่าก็จะไม่มีปัญหาดังกล่าว และต้องคืนทรัพย์สินรวมถึงสิทธิและหน้าที่ให้กับผู้คัดค้าน

11) ประเด็นการใช้ดุลพินิจในการจัดเก็บทรัพย์สิน เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจในการนำออกขายทอดตลาดได้ แต่ศาลปกครองเคยมีคำวินิจฉัยว่าจะต้องให้ ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์เสียก่อน หากผู้มีส่วนได้เสียไม่ยอมรับทรัพย์สินจึงจะดำเนินมาตรการอื่นได้

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องในทางปฏิบัติซึ่งสำนักงาน ปปง. จะต้องสร้างมาตรฐานในการดำเนินการ แต่บริบทข้อเท็จจริงในแต่ละคดีไม่เหมือนกันจึงอาจจะต้องวางแนวทางในการบริหารทรัพย์สิน โดยเป็นแนวปฏิบัติซึ่งจะต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการธุรกรรมที่มีผู้แทนมาจากศาลปกครอง

12) ประเด็นการบังคับกับสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งโดยหลักบริษัทโบรกเกอร์จะเป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งสามารถบังคับได้ แต่ที่เป็นปัญหาคือโบรกเกอร์ที่ไม่ได้อยู่ในประเทศหรือเป็นบัญชีใต้ดิน ซึ่งในต่างประเทศก็ยังแก้ปัญหาได้ไม่ทั้งหมด ซึ่งมีบางประเทศคือญี่ปุ่นกำหนดความผิดทางอาญา กรณีที่ไม่แจ้ง private key

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าเรื่องนี้มีข้อสังเกตว่าอาจจะต้องดำเนินการเช่นเดียวกันกับต่างประเทศเนื่องจากไม่สามารถบังคับได้

2. ท่านเห็นว่าควรมีการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นบังคับใช้เช่นเดียวกับกฎหมายวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือกฎหมายวิธีพิจารณาคดียาเสพติดหรือไม่ และหากเห็นด้วยควรบัญญัติถึงการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรมีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นบังคับใช้ เนื่องจากหากกำหนดเป็นหมวดหนึ่งในพระราชบัญญัติเดิมจะไม่สามารถเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่นได้สุดท้ายแล้วจะต้องมีบทบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งเรื่องนี้ควรที่จะต้องมีบทกฎหมายเฉพาะเพื่อสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติ และมีข้อสังเกตว่าเนื่องจากสำนักงาน ปปง. มีกฎหมายสองฉบับที่ต้องนำมาปฏิบัติกล่าวคือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 จึงต้องมีหมวดหนึ่งที่จะต้องกล่าวถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายฯ ด้วย ซึ่งเป็นการยึดและอายัดทรัพย์สินแต่ไม่ได้ทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับกระทำความผิด ก็จะเข้ามาสู่กระบวนการตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงิน แม้ว่าจะเล็กน้อยก็ตาม

3. ในกรณีที่ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ บัญญัติความถึงการให้อำนาจคณะกรรมการ ปปง. พิจารณาเรื่องที่เลขาธิการ ปปง. เสนอให้พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 49 และพนักงานอัยการตั้งข้อไม่สมบูรณ์นั้น ท่านเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ และหากจะนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะถูกต้องมากกว่าหรือไม่ เพราะเป็นแนวทางในการกฎหมายวิธีสบัญญัติมากกว่า และหากเห็นด้วยควรกำหนดความเพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าเรื่องนี้กำหนดไว้ในหมวดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินจึงต้องนำไปบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวด้วย ซึ่งอาจจะกำหนดไว้ว่ากระบวนการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ของพนักงานอัยการให้เป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความ

ในส่วนของข้อความที่จะใส่เพิ่มเติมเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวว่า หากมีเหตุพนักงานอัยการจะต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลไต่สวนฉุกเฉิน โดยให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องตามมาตรา 55 ไว้ก่อน (ทั้งนี้ได้ให้ความเห็นไว้แล้วตามข้อ 1.2)

4. เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจึงได้กำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว ดังนั้นท่านเห็นว่าควรกำหนดให้มีกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่ และควรกำหนดไว้เช่นใด ทั้งนี้หากจะนำกฎกระทรวงบางข้อมากำหนดไว้จะเหมาะสมประการใดหรือไม่ (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินประกอบ)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับการกำหนดไว้บางส่วนดังกล่าว

5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรขยายเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามมาตรา 48 ซึ่งกำหนดระยะเวลาไว้ไม่เกิน 90 วัน โดยให้ศาลมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวได้อีกไม่เกิน 90 วัน ในกรณีที่มีความจำเป็น หากไม่เห็นด้วยควรกำหนดไว้เช่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรขยายระยะเวลา 90 วัน ให้เป็น 180 วัน ซึ่งครอบคลุมกระบวนการการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ (ทั้งนี้ได้ให้ความเห็นไว้แล้วตามข้อ 1.2)

6. ท่านเห็นว่าควรนำมาตรา 49/1 ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งกำหนดถึงการคุ้มครองผู้เสียหาย การคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามมาตรา 50 รวมถึงการร้องขอคืนทรัพย์สิน การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินหรือไม่และหากเห็นด้วยควรจะกำหนดไว้อย่างใด และหากนำมากำหนดไว้ควรแก้ไขบทบัญญัติของ

กฎหมายเหล่านั้นที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ที่ได้กำหนดไว้ก่อนแล้วอย่างไร (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินประกอบ)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลควรที่จะมีหลักการดังกล่าว แต่อาจจะต้องมีการจำกัดสิทธิไว้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

7. เนื่องจากสำนักงาน ปปง. ประสงค์จะให้มีการกำหนดวิธีบังคับทรัพย์สินซึ่งเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีฟอกเงินไว้ด้วย ท่านเห็นสมควรหรือไม่ หากเห็นด้วยควรกำหนดไว้เช่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า หากมีบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องสามารถปฏิบัติได้มิฉะนั้นก็ไม่จำเป็นจะต้องมี หากมีบทบัญญัติไว้ในดังกล่าวแล้วสามารถปฏิบัติได้ก็จะเป็นการดี เช่น สินทรัพย์ดิจิทัลบนดิน อาจจะต้องมีการแยกกันระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัลที่อยู่บนดินและใต้ดิน โดยเห็นด้วยกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นที่มีความก้าวหน้าในเรื่องดังกล่าว โดยที่มีมิติในทางปฏิบัติได้ด้วยกล่าวคือมีการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

8. ท่านเห็นว่าควรนำหลักตามทฤษฎีทรัพย์สินแทนที่ (Substitute Theory) หรือที่เรียกว่าทฤษฎีตามมูลค่า (Value-based Confiscation) มาใช้ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ และควรนำมาใช้ในกรณีใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยโดยยกตัวอย่างจากกรณีทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกแล้วแต่แทนที่จะกลับตัวเป็นพลเมืองดีกลับทำความผิดต่อไป ซึ่งการริบทรัพย์สินแทนที่จะทำให้เขาไม่สามารถตั้งตัวได้ เนื่องจากทรัพย์สินส่วนอื่นที่เขาพึ่งได้ก็ต้องนำมาชำระมูลค่าดังกล่าว จะทำให้บุคคลนั้นไม่กลับมากระทำความผิดอีก

นอกจากนี้ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดปะปนกับทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดก็เห็นจะเป็นประโยชน์เมื่อนำมาตรการดังกล่าวมาใช้เพื่อให้นำเงินมาชำระแทนที่ แต่ในคนทั่วไปอาจเห็นว่ายังไม่สมควรที่จะนำมาใช้

9. ท่านเห็นว่ากรณีที่พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ กำหนดอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการ ปปง.ตามมาตรา 38 ไว้นั้นควรนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ หากไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด และควรกำหนดอำนาจหน้าที่ในการร่วมรับฟังการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจไว้ด้วยหรือไม่แทนที่จะไปกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ พ.ศ. 2544

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ไม่ควรกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเนื่องจากเป็นเรื่องในทางปฏิบัติ ซึ่งแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เป็นเรื่องอำนาจของพนักงานสอบสวน แต่อำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นอำนาจเฉพาะ

ในส่วนของการร่วมรับฟังการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจก็จะเป็นการให้ความเป็นธรรมกับบุคคลดังกล่าว รวมทั้งให้ความโปร่งใส การกำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวก็จะเป็นการดี แต่ในทางปฏิบัติอาจจะเป็นไปได้ยาก จึงจะต้องกำหนดเฉพาะคดีเช่นคดีที่เป็นองค์กรมิใช่ทุกคดี รวมทั้งในทางปฏิบัติไม่ควรกำหนดเพียงการร่วมฟังการสอบสวนแต่เป็นการร่วมปฏิบัติงานกันตั้งแต่ต้น จึงต้องกำหนดเฉพาะบางคดีเท่านั้นที่จะให้ดำเนินการดังกล่าว

10. ท่านเห็นว่าควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการ ปปง. เพิ่มเติมอื่นใดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ หากเห็นควรจะกำหนดไว้เช่นใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าอำนาจของเลขาธิการ ปปง. มีมากและสมบูรณ์เพียงพออยู่แล้วทั้งอำนาจตามมาตรา 38 และอำนาจในการยึดและอายัดทรัพย์สิน

11. ความเห็นอื่น (ถ้ามี)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับการนำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีฟอกเงิน เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้เพิ่มเติม ให้ศาลเป็นผู้ให้ความเป็นธรรม รวมทั้งเป็นการตรวจสอบพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่แต่ละคนมีพื้นฐานและประสบการณ์ที่แตกต่างกันทำให้มีความละเอียดแตกต่างกัน ศาลจึงควรมีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงดังกล่าวเพียงแต่ไม่ควรที่จะกว้างขวางมาก

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

1. ท่านมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ปปง. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินอย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ภายใต้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ (พ.ร.บ. ปปง.) หรือที่ได้รับมอบหมายจาก เลขาธิการ ปปง.

2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ปปง. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินมีหรือไม่ ถ้าหากมีได้แก่อะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่านิยามของ "ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง" และ "ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด" ถูกตีความกว้างเกินไป เช่น การยึดทรัพย์ที่เกี่ยวข้องในทุกทอดหรือการยึดทรัพย์สินที่มาจากการลงทุนต่อยอด กรณีนำเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายแล้วเปลี่ยนไปเป็นทรัพย์สินอื่น เช่น รถยนต์หรืออสังหาริมทรัพย์ อาจทำให้เกิดการตีความที่แตกต่างกันระหว่างศาลหรือเจ้าหน้าที่

กรณีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาการยึดหรืออายัดทรัพย์สินภายในกรอบระยะเวลา 90 วัน สำหรับการยึดอายัดชั่วคราวมักไม่เพียงพอในคดีที่ซับซ้อนหรือที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย การขยายระยะเวลาในกระบวนการศาลบางครั้งล่าช้าและกระทบต่อการติดตามทรัพย์

กรณีขาดแนวทางสำหรับทรัพย์สินบางประเภท การจัดการสินทรัพย์ดิจิทัล เช่น คริปโทเคอร์เรนซี ยังคงมีความซับซ้อนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังไม่ครอบคลุม การตีความทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน เช่น สิทธิเรียกร้องในสัญญา ยังไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ

กรณีการโต้แย้งจากผู้ครอบครองหรือเจ้าของทรัพย์ บางกรณีเจ้าของทรัพย์หรือผู้ครอบครองโต้แย้งว่าทรัพย์ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด ทำให้ต้องใช้เวลานานในการตรวจสอบและพิสูจน์

3. ท่านเห็นว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ปปง. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินมีหรือไม่ (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอปัญหาที่รวบรวมไว้เพื่อขอคำตอบ)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ขอบเขตการสืบสวนสอบสวน เช่น ข้อมูลบัญชีธนาคารตามมาตรา 46 และขั้นตอนการยึดอายัด ยังมีช่องว่างหรือขั้นตอนยุ่งยาก ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการได้รวดเร็วทันต่อการเคลื่อนย้ายทรัพย์ ส่วนกรณีกระบวนการยึดอายัดในชั้นคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งระยะเวลา 90 วันมักไม่เพียงพอสำหรับคดีซับซ้อนและถ้าไม่มีการขยายเวลาหรืออัยการไม่ยื่นคำร้องต่อศาลได้ทันเวลา จะทำให้ต้องปล่อยทรัพย์ที่อายัดไว้ไป เมื่อศาลชั้นต้นยกคำร้อง หากศาลชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกากลับคำพิพากษา ศาลชั้นต้นส่งผลให้การติดตามทรัพย์กลับมานั้นก็ทำได้ยาก

กรณีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น (การทำงานซ้ำซ้อน) บางกรณีทรัพย์เดียวกันถูกยึดอายัดโดยอำนาจกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายยาเสพติด (ป.ป.ส.) กฎหมาย ป.ป.ช. หรือกฎหมายอื่น ๆ ทำให้เกิดความไม่แน่ชัดว่าใครมีอำนาจหลักในการจัดการทรัพย์

มาตรา 58 ที่กำหนดให้หากดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วจะเกิดประโยชน์มากกว่าต้องเลือกกฎหมายฟอกเงิน ก็ยังขาดความชัดเจนในเกณฑ์วัด “ประโยชน์มากกว่า” ส่งผลให้เกิดการทับซ้อนในทางปฏิบัติ

กรณีการบริหารจัดการทรัพย์ (ระหว่างรอยึด/อายัด) ทรัพย์บางประเภทเสื่อมสภาพ หรือเป็นธุรกิจที่มีคนงานจำนวนมาก หากหยุดดำเนินการทันทีอาจกระทบสิทธิของผู้อื่น เนื่องจากเป็นการจัดการเชิงธุรกิจจึงมีความซับซ้อน ซึ่งกฎหมายยังไม่มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนพอให้ดำเนินการได้อย่างราบรื่น

การคืนทรัพย์หรือการเยียวยาผู้สุจริตก็ยังขาดระบบระเบียบที่ชัดเจน เช่น การคิดดอกผลหรือการโอนสิทธิเรียกร้องกรณีที่ทรัพย์ไม่เกี่ยวข้องในภายหลัง

กรณีการเข้าตรวจค้นเพื่อแสวงหาพยานหลักฐาน อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. บางส่วนไม่ชัดว่าครอบคลุมถึงการค้น หรือจับกุมเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือไม่ ทำให้การทำงานต้องอาศัยการประสานหลายหน่วยงานอาจเกิดความล่าช้าและซ้ำซ้อน

4. ท่านเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านี้มีอุปสรรคหรือมีข้อขัดข้องประการใดที่ควรมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์

1) ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรกำหนดอำนาจและขั้นตอน ในการยึดอายัดตรวจค้น สืบทรัพย์ ให้ชัดเจนและสอดคล้องกันระหว่าง ปปง. กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ควรขยายระยะเวลา การยึดอายัดทรัพย์ โดยให้ศาลเป็นผู้มีดุลพินิจอนุญาตเมื่อมีเหตุจำเป็น

3) สร้างกลไกการคุ้มครองชั่วคราวหรือห้ามจำหน่ายทรัพย์ จนกว่าคดีถึงที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดการโอนย้ายทรัพย์สินระหว่างการดำเนินการทางศาลทั้งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

4) ควรปรับใช้แนวทาง “ริบทรัพย์ตามมูลค่า” (value-based) เพื่อป้องกันอาชญากรเลี่ยงกฎหมายด้วยการเปลี่ยนรูปทรัพย์หรือโอนหลายทอด

5) ควรกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้สุจริต โดยกำหนดวิธี “คืนทรัพย์” หรือ “โอนสิทธิ” เมื่อศาลยกคำร้องหรือชี้ว่าทรัพย์นั้นไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

5. ท่านเห็นว่าในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ มีปัญหาที่ควรจะนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยมีการกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ ถ้ามีคืออะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการปฏิบัติหน้าที่ซ้ำซ้อน

1) ควรจัดทำระบบข้อมูลกลางและกระบวนการประสานงานกับหน่วยงานอื่น (เช่น ป.ป.ส., ดีเอสไอ, สรรพากร, ตำรวจ, อัยการ ฯลฯ) เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน

2) ควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการตรวจสอบทรัพย์ว่ามีหน่วยงานอื่นยึดอายัดทรัพย์อยู่หรือไม่

3) ควรมีหลักเกณฑ์การเลือกบังคับใช้กฎหมาย (เช่น มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน) ให้ชัดว่าเมื่อใดควรดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงิน เมื่อใดควรปล่อยให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ เพื่อลดการทำงานซ้ำซ้อน

4) ควรมีกลไกการประสานงานหรือวินิจฉัยข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐที่มีอำนาจยึดอายัดทรัพย์สินทับซ้อนกัน

5) ควรมีบทบัญญัติเรื่องลำดับศักดิ์หรือบุริมสิทธิ ในการเอาทรัพย์ไปใช้บังคับคดี (กรณีมีการบังคับคดีอื่นหรือมีเจ้าหนี้บุริมสิทธิเข้ามาขอส่วนแบ่ง) ให้ชัดเจน

6) ควรกำหนดให้มีระบบฐานข้อมูลกลาง หรืออย่างน้อยมีหน้าที่แจ้งผลการยึดอายัดทรัพย์ข้ามหน่วยงาน เพื่อไม่ให้มีการยื่นคำขอซ้ำซ้อน

7) ควรจัดทำระเบียบหรือคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ทั้งของ ปปง. ป.ป.ส. พนักงานอัยการ ตำรวจ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ว่าต้องตรวจสอบอย่างไรหรือทำงานร่วมกันอย่างไร เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติที่แน่นอนและเป็นรูปธรรม

กลุ่มที่ 5 บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ(ศปปง. ตร.) เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2567 เวลา 10:00 - 11:00 น. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2567 เวลา 13:00 -14:00 น. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2567 เวลา 10:00 - 11:00 น. และกรมบังคับคดี เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2567 เวลา 10:00 -11:00 น. จำนวนทั้งหมด 4 ราย โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบออนไลน์ (Online Interview)

การสัมภาษณ์บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตั้งประเด็นคำถามในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงาน ปปง. ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานอย่างใดหรือไม่ และหากจะมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานหรือไม่อย่างใด ซึ่งสรุปผลจากการสัมภาษณ์ปรากฏดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

1. ท่านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรหรือไม่ หรือมีความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่กับสำนักงาน ปปง. อย่างใด

ผู้สัมภาษณ์ไม่ได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. การดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มีผลกระทบ หรือมีการซ้ำซ้อน หรือมีการประสานงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านหรือไม่ เช่น การตรวจสอบทรัพย์สิน การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การค้น การจับ หรือไม่ หากมีได้แก่อะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเกิดขึ้นหลังจากมีมาตรการปราบปรามเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายยาเสพติด ความเป็นมาของพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ เป็นการกำหนดขึ้นตามอนุสัญญาของสหประชาชาติ 1988 เกี่ยวกับการยึดทรัพย์สิน ป้องกันการลักลอบค้ายาเสพติด สมัยนั้นจะเป็นมาตรการปราบปรามเกี่ยวกับการริบทรัพย์ โดยเน้นที่การปราบปรามองค์กรอาชญากรรม ในสมัยนั้นจะเน้นแค่ยาเสพติดและองค์กรอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ สำหรับปัญหาการซ้ำซ้อนนั้นก็มีมาตรา 58 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาแก้ไขปัญหานี้แล้ว

ในทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่มีปัญหาเรื่องการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนกัน เนื่องจากมีการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าของทั้งสองหน่วยงาน โดยมีข้อตกลงระหว่างกันว่าจะให้นำมาตรการของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพมาใช้ก่อน จึงไม่มีปัญหาขัดกันของกฎหมาย

3. ท่านเห็นว่าแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร (ประเด็นคำถามนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมในการดำเนินการ

เกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และแนวทางในการกำหนดร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ทราบในเบื้องต้นก่อน)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีข้อเสนอว่า ในเมื่อมีมาตรการริบทรัพย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว เหตุใดจึงมีมาตรการอื่นๆตามกฎหมายฉบับอื่นอีก ซึ่งเห็นควรจะนำมารวมกันเป็นมาตรการเดียวเหมือนกับของประเทศอื่น สำหรับในส่วนของผลกระทบนั้นยังไม่มี แต่มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นยังมีลักษณะของความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายกับความผิดที่มีผู้เสียหายปะปนกันอยู่ เห็นว่าควรแยกประเด็นออกมาว่าอะไรบ้างที่เป็นความผิดที่มีผู้เสียหายและความผิดประเภทในลักษณะขององค์กรหรือรัฐเป็นผู้เสียหายให้มีความชัดเจน

4. ท่านเห็นว่าในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าในส่วนของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดถึงกระบวนการก่อนพิจารณา (pre-trial) ทั้งสิ้น แต่สิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการเห็นคือวิธีพิจารณาความ (trial) โดยเฉพาะในมาตรา 5 ที่ผู้ร่างเอาไปฝากเอาไว้ในรายละเอียดของวิธีการไต่สวนที่จะไปอยู่ในพระราชบัญญัติกำหนดวิธีการไต่สวนหรือให้เป็นไปตามข้อบังคับของศาลฎีกา ซึ่งส่วนนี้ควรบัญญัติออกมาให้เห็นชัดว่ากระบวนการตรงนี้เป็นอย่างไร ไม่ว่าใช้ระบบไต่สวนหรือระบบอะไรก็แล้วแต่ ควรทำให้เห็นภาพระบบวิธีพิจารณาความอย่างชัดเจนว่ากระบวนการทั้งหมดนั้นเป็นอย่างไร นอกจากนั้นเห็นว่าระบบไต่สวนจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน

5. ท่านเห็นว่าควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติมจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้นำเสนอหรือไม่ และควรกำหนดไว้ประการใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรเพิ่มรายละเอียดในชั้นพิจารณาความมากกว่านี้เพราะตามร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเน้นไปที่กระบวนการก่อนพิจารณาคดีเป็นหลักตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น นอกจากนั้นอยากให้มีการกำหนดการบังคับคดี หรือในกรณีที่ทรัพย์สินที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วทรัพย์ชิ้นนี้จะต้องมีการแบ่งให้แก่ผู้รับจำนอง ผู้ให้เช่าซื้อหรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

1. ท่านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรหรือไม่ หรือมีความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่กับสำนักงาน ปปง. อย่างใด

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องส่งข้อมูลในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. การดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มีผลกระทบ หรือมีการซ้ำซ้อน หรือมีการประสานงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านหรือไม่ เช่น การตรวจสอบทรัพย์สิน การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การค้น การจับ หรือไม่ หากมีได้แก่อะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่ามาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีทั้งมาตรการทางอาญา มาตรการแพ่งและคดีปกครองด้วย ในกรณีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติ ก็จะเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดในมูลฐานความผิดตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ทางปปช.ก็จะนำส่งเรื่องไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามที่กล่าวในข้างต้น สำหรับการยึด อายัด อาจจะมีการซ้ำซ้อนกันบ้างกับ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ แต่อย่างไรก็ดีปลายทางคือทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้เช่นเดียวกันก็คงจะไม่มีปัญหาการซ้ำซ้อนกัน

3. ท่านเห็นว่าแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร (ประเด็นคำถามนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และแนวทางในการกำหนดร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ทราบในเบื้องต้นก่อน)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่ามาตรา 58 ตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ กำหนดไว้สอดรับกันไม่ขัดแย้งกันและสอดประสานงานกันได้

4. ท่านเห็นว่าในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่ากระบวนการตามร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวข้องกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่บางส่วนอาจจะเชื่อมโยงบ้างในการที่จะต้องส่งเรื่องใช้ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามที่สำนักงานดังกล่าวร้องขอ โดยผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับแนวทางตามมาตราดังกล่าว หากการดำเนินการตามกฎหมาย ปปช. ไม่สามารถดำเนินการได้ก็นำกฎหมาย ปปง. ใช้มาบังคับ

5. ท่านเห็นว่าควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติมจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้นำเสนอหรือไม่ และควรกำหนดไว้ประการใด

ผู้สัมภาษณ์มีข้อเสนอเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่ใช้คำว่า “ไต่สวนมูลฟ้อง” ซึ่งการไต่สวนมูลฟ้องใช้กับคดีอาญาเป็นส่วนใหญ่ในขณะที่แนวทางตามร่างกฎหมายฉบับนี้อิงในแนวทางของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง นอกจากนั้นมาตรา 64 - 69 เรื่องการยกเว้นค่าธรรมเนียมที่การดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ของอัยการควรจะได้รับค่ายกเว้นธรรมเนียมอาจจะบัญญัติในลักษณะที่ไม่ต้องไปบังคับให้ศาลสั่งยกเว้นค่าธรรมเนียมอีก

ในส่วนมาตรา 16 - 33 พูดถึงสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หลักการร่างกฎหมายเกี่ยวกับศาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่แน่ใจว่าจะสอดรับกับกฎหมายที่จะต้องนำเสนอสภาเพื่อเห็นชอบหรือไม่ ส่วนบทบัญญัติอื่น ๆ นั้นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นชอบด้วย

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น (ถ้ามี)

ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีข้อเสนอแนะอื่นใด โดยการทำงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีเครื่องมือและกฎหมายเปิดกว้างให้เจ้าหน้าที่สำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีการนำเอามาเป็นแบบอย่างการบังคับคดีร่ำรวยปกติของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

1. ท่านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรหรือไม่ หรือมีความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่กับสำนักงาน ปปง. อย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลว่ามีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 58 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีอำนาจดำเนินคดีทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน เมื่อพบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ทางกรมสอบสวนคดีพิเศษจะส่งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินเกี่ยวกับทรัพย์สินต่อไป เพราะหากกรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการในส่วนนี้จะกลายเป็นคดีอาญาและทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินล่าช้า

2. การดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มีผลกระทบ หรือมีการซ้ำซ้อน หรือมีการประสานงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านหรือไม่ เช่น การตรวจสอบทรัพย์สิน การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การค้น การจับ หรือไม่ หากมีได้แก่อะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ขอนำเสนอเฉพาะประเด็นปัญหาในงานทางปฏิบัติ เมื่อกรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินแล้วได้รับเสียงสะท้อนจากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล เช่น ธนาคาร สำนักงานที่ดิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เจ้าพนักงานตำรวจ ซึ่งมาขอข้อมูลในทรัพย์สินชิ้นเดียวกันก็จะทำให้เกิดปัญหาแก่เจ้าของข้อมูลในการให้ข้อมูลแก่กรมสอบสวนคดีพิเศษในการส่งข้อมูลให้เกิดความล่าช้า ส่วนการค้น การจับ ไม่มีปัญหาเพราะใช้พรบ.สอบสวนคดีพิเศษในการดำเนินการอยู่แล้ว

นอกจากนี้ทรัพย์สินมักถูกถ่ายโอนออกไปเพื่อหลีกเลี่ยงการโดนยึดอายัด จุดที่มีปัญหา คือ ข้อมูลของธนาคารมาถึงล่าช้ามาก ซึ่งข้อมูลตรงส่วนนี้บางส่วนทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีข้อมูลอยู่แล้วบางส่วน ซึ่งหากทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถสนับสนุนการให้ข้อมูลตรงนี้แก่กรมสอบสวนคดีพิเศษ จะทำให้การดำเนินการไปได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นกว่าการที่ทางกรมสอบสวนคดีพิเศษจะไปขอข้อมูลเอาจากธนาคาร ทั้งนี้ตั้งข้อสังเกตว่าทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อาจจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

3. ท่านเห็นว่าแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร (ประเด็นคำถามนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และแนวทางในการกำหนดร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ทราบในเบื้องต้นก่อน)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยอย่างยิ่งในการจะมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากจะเป็นการทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินได้ดีขึ้นและไม่กระทบกับการดำเนินการในส่วนของคดีอาญา เพราะปัจจุบันการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไปกระทบกับคดีอาญา โดยพยานหลักฐานทางอาญาถูกเอาไปใช้ในคดีแพ่งโดยที่ไม่จำเป็น

4. ท่านเห็นว่าในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วย เนื่องจากจะเป็นประโยชน์อย่างมากในส่วนของพยานหลักฐานในคดีอาญา ถ้าหากมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นการป้องกันการเสียรูปคดีในทางอาญาได้ทั้งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากคดีแพ่งนั้นจะดำเนินคดีไปก่อนคดีอาญาทำให้คู่ความมาขอเอกสารของคดีอาญาไปโดยที่คดีอาญายังไม่แล้วเสร็จ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าไม่ควรเปิดเผยเพราะจะทำให้เสียรูปคดีอาญา

5. ท่านเห็นว่าควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติมจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้นำเสนอหรือไม่ และควรกำหนดไว้ประการใด

ทางกรมสอบสวนคดีพิเศษมีความต้องการในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินอยู่สองประการ ประการแรก คือ ปัจจุบันมีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอยู่ในต่างประเทศไม่สามารถนำกลับมาคืนแก่ผู้เสียหายได้ เพราะถูกจำหน่าย จ่าย โอนออกไปยังต่างประเทศเป็นจำนวนมาก หากมีการเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สินในต่างประเทศจะเป็นประโยชน์อย่างมาก

ประการที่สอง ทางกรมสอบสวนคดีพิเศษพบว่าในระยะหลังมีทรัพย์สินที่ถูกเปลี่ยนสภาพหรือถูกเอาไปซ่อนโดยอยู่ในรูปของ สินทรัพย์ดิจิทัล (crypto currency) จึงประสงค์ให้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการกับสอบสวนคดีพิเศษ

นอกจากนั้นในส่วนของ Multilateral legal assistant treaty สามารถนำไปใช้ได้ก็ตามแต่มีปัญหาในเรื่องของเวลาในการทำงาน ซึ่งส่งผลกระทบให้การได้มาซึ่งข้อมูลนั้นล่าช้าและไม่ทันการ ถ้าหากมีเป็นของหน่วยงานเองได้ โดยใช้เครือข่ายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มี

อยู่กับหน่วยงานของต่างประเทศ จะได้แยกแยะได้ชัดเจนระหว่างทรัพย์สินของ Multilateral legal assistant treaty กับ ทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น (ถ้ามี)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความกังวลในส่วนมาตรการการจัดการของทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศกับสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นพิเศษ นอกนั้นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งสิ้น

กรมบังคับคดี

1. ท่านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรหรือไม่ หรือมีความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่กับสำนักงาน ปปง. อย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่ากรมบังคับคดีไม่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัดโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีและพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น

2. การดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มีผลกระทบ หรือมีการซ้ำซ้อน หรือมีการประสานงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านหรือไม่ เช่น การตรวจสอบทรัพย์สิน การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การค้น การจับ หรือไม่ หากมีได้แก่อะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีผลต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีและพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จากกรณีที่ไปยึดอายัดทรัพย์สินชิ้นเดียวกันเนื่องจากไม่มีกฎหมายใดที่บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่าใครมีสิทธิในทรัพย์นี้ดีกว่ากัน กรณีที่มักเป็นปัญหา คือ บัญชีเงินฝากธนาคาร ซึ่งเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อายัดไปที่ธนาคาร ทางธนาคารแจ้งว่าติดยึดอายัดของสำนักงาน ปปง. ทางธนาคารก็สอบถามมาว่าจะให้ดำเนินการอย่างไร และให้ส่งเงินไปยังหน่วยงานใดระหว่างสำนักงาน ปปง. หรือ กรมบังคับคดี เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยืนยันกับทางธนาคารไปว่าให้ส่งเงินมาให้กรมบังคับคดี เนื่องจากศาลได้มีคำพิพากษาแล้วและเป็นการยึดอายัดตามคำสั่งของศาลหรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วหรือศาลพิพากษาว่าล้มละลายแล้ว ในขณะที่การยึดทรัพย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นเพียงการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของคณะกรรมการเท่านั้น ซึ่งลำดับศักดิ์ของคำสั่งอยู่

เหนือกว่าคำสั่งของคณะกรรมการ แต่ลำดับศักดิ์ของกฎหมายเท่ากันเพราะเป็นกฎหมายเฉพาะด้วยกันทั้งคู่ จึงเป็นปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้ยังไม่มีข้อขัดแย้งขึ้นสู่ศาลฎีกาว่าคำสั่งของหน่วยงานใดมีอำนาจสูงกว่ากัน ถ้าหากธนาคารเลือกส่งเงินให้สำนักงาน ปปง. กรมบังคับคดีก็จะแจ้งให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาทราบว่าเงินที่เราอายัดไว้นั้นส่งไปยังปปง.แล้ว ทางเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะใช้สิทธิคัดค้านอะไรหรือไม่ ถ้าหากคัดค้านก็ต้องไปใช้สิทธิทางศาลเองเพราะทางบังคับคดีไม่มีอำนาจวินิจฉัย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเจ้าหนี้จะไม่ไปยื่นคัดค้านเพราะจำนวนเงินที่อายัดไม่ได้มากพอไม่คุ้มค่าใช้จ่าย หรือถ้าหากคดีเหล่านี้ขึ้นไปสู่ศาลฎีกาแล้ว เมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาก็จะเป็นบรรทัดฐานให้คดีอื่นต้องทำตาม โดยอาจจะกลายเป็นผลเสียต่อทางเจ้าหนี้ก็ได้ ซึ่งปัญหานี้ยังคงมีอยู่โดยตลอดหากไม่มีกฎหมายหรือคำพิพากษาชี้ขาดว่าหน่วยงานใดมีสิทธิในทรัพย์ที่ยึดหรืออายัดดีกว่ากัน

3. ท่านเห็นว่าแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร (ประเด็นคำถามนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และแนวทางในการกำหนดร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ทราบในเบื้องต้นก่อน)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าถ้าร่างวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินกำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินหรือให้ริบ แต่ถ้าไม่สามารถที่จะริบหรือมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ ควรให้ศาลกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินนั้นเพื่อให้กองทุนที่ถือว่าเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไปบังคับคดี ซึ่งพอกำหนดไว้แบบนี้ก็จะมีเจ้าพนักงานบังคับคดีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เพราะต้องปฏิบัติตามคำสั่งศาล แต่การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ริบอย่างเดียวเพราะฉะนั้นพอศาลมีคำสั่งริบ ทรัพย์จะตกเป็นของแผ่นดินทันทีโดยจะไม่มีการบังคับคดี แต่พอกฎหมายใหม่ที่กำลังร่างกำหนดไว้ว่าให้กำหนดมูลค่าทรัพย์เพื่อให้มีการบังคับคดีแทน ถ้าหากทรัพย์สินนั้นสูญหาย ถูกทำลาย หรือไม่สามารถนำมาส่งให้ได้ก็จะต้องมีการบังคับคดี ซึ่งกรมบังคับคดีก็จะเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะเป็นเจ้าพนักงานที่ต้องทำตามคำสั่งศาลในการบังคับคดี

ส่วนร่างกฎหมายฯ ที่กำหนดให้นำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับนั้นตาม ป. วิแพ่งกับร่าง พ.ร.บ.นี้ไม่สอดคล้องกันก็อาจจะทำให้มีปัญหาในทางปฏิบัติได้ ยกตัวอย่าง เช่น “ผู้มีส่วนได้เสีย” ตามร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหมายถึง ผู้มีสิทธิร้องขอคืนทรัพย์สินต้องเป็นบุคคลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในขณะที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ไม่ได้กำหนดไว้ว่าหมายถึงบุคคลใดที่มีส่วนได้เสียซึ่งสามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจะกำหนดให้ผู้ที่มีสิทธิยื่นขอคืนทรัพย์มีความหมายที่กว้างกว่า ดังนั้นผู้มีส่วนได้เสียจะมีจำนวนมาก นอกจากนั้นการบังคับคดีต่อทรัพย์สินตามมูลค่าก็ไม่ได้บังคับกับทรัพย์สินที่ถูกศาลมีคำสั่งริบ แต่เป็นการบังคับกับทรัพย์สินอื่นเพื่อนำเงินมาแทนทรัพย์สินที่ถูกสั่งริบ จึงทำให้ผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก และไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของผู้มีส่วนได้เสียตามที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4. ท่านเห็นว่าในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรระบุวิธีการพิจารณาคดีไว้เป็นการเฉพาะให้ชัดเจนและครบถ้วน และหากจะนำกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับก็ควรพิจารณาว่ากรณีใดที่ได้ระบุไว้แล้วขัดกับกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งอาจจะเป็นปัญหา เช่น กรณีระบุเวลาที่ใช้สิทธิยื่นคำคัดค้าน เพราะพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้ยื่นคำร้องคัดค้านภายใน 1 ปี ในขณะที่การร้องขัดทรัพย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดไว้ 60 วัน นับแต่วันที่ได้ยึดทรัพย์ ถ้าคำร้องหลังจากนั้นต้องแสดงเหตุผล ดังนั้นจึงอาจมีการร้องคัดค้านได้ตลอดเวลาก่อนจะมีการขายทรัพย์สินนั้น แม้จะเกินหนึ่งปีแล้วก็ตาม นอกจากนี้การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้เจ้าของทรัพย์สินสามารถยื่นคำขอรับทรัพย์คืนได้ภายในระยะเวลา 2 ปี จะเห็นได้ว่าระยะเวลาตรงนี้ไม่เท่ากันซึ่งควรกำหนดระยะเวลาไว้เท่ากัน เพื่อประชาชนจะได้ไม่สับสน

ส่วนกรณีเงินค้างจ่ายในคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดไว้ 5 ปี จึงจะตกเป็นของแผ่นดินหากเจ้าหนี้ไม่มารับไป ในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ถ้าหากคณะกรรมการมีคำสั่งว่าไม่ริบให้สิทธิเจ้าของทรัพย์มายื่นคำขอรับทรัพย์คืนได้ภายในระยะเวลา 2 ปี ซึ่งควรปรับให้เท่ากับวิธีพิจารณาความแพ่งคือ 5 ปี จะได้ทำให้ประชาชนเข้าใจได้และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตสำหรับคำสั่งให้ริบทรัพย์สินของคณะกรรมการว่าอยู่เหนือกว่าคำพิพากษาบังคับคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือพระราชบัญญัติล้มละลายหรือไม่ ซึ่ง

อาจกล่าวว่าไม่กระทบต่อการบังคับคดีของสำนักงาน ปปง. หรือให้ถือว่าการยึดทรัพย์ของเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือโดยกฎหมายอื่นเป็นอันไร้ผล ซึ่งประเด็นนี้ควรคำนึงถึงประชาชนด้วย และควรบัญญัติให้กองทุนเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งจะทำให้มีสิทธิเข้าไปขอเฉลี่ยทรัพย์ในคดีแพ่งหรือคดีล้มละลายได้

5. ท่านเห็นว่าควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติมจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้นำเสนอหรือไม่ และควรกำหนดไว้ประการใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าเมื่อพิจารณาร่างฉบับนี้คล้ายคลึงกับพระราชบัญญัติฉบับเดิมที่ใช้อยู่ เพราะบางส่วนเหมือนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงขอเสนอว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติฉบับเดิมเสียเลยเพราะเป็นการนำเอาบทบัญญัติตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้เป็นส่วนใหญ่

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น (ถ้ามี)

ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่าปัญหาการยึดอายัดที่ทับซ้อนกันกับกรมบังคับคดีควรจะบัญญัติให้ชัดเจน และขอให้พิจารณาว่าหากการบัญญัติกฎหมายนั้นกระทบต่อสิทธิของประชาชน ควรมีมาตรการเยียวยา ถ้าหากไม่สามารถเยียวยาได้ควรให้สิทธิแก่สำนักงาน ปปง. เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไปขอเฉลี่ยทรัพย์ และเดิมทีการริบทรัพย์สินย่อมมีผลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน บัญญัติให้ทรัพย์สินที่ยึดอายัดมานั้นกลับตกเป็นของกองทุนไม่ใช่แผ่นดิน ทั้งยังให้สิทธิการยื่นคัดค้านเฉพาะผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งยังมีบุคคลอื่น ๆ ที่เป็นผู้เสียหายอีก เช่น ผู้รับจำนอง ซึ่งผู้รับจำนองไม่มีสิทธิค้านตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ เพราะไม่อยู่ในบทนิยามผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเสนอว่าให้นำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ทุกกระบวนการจะเป็นการง่าย แล้วบัญญัติเฉพาะหลักการใหม่เพิ่มเติมเข้ามา

ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศปปง.ตร.)

1. ท่านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรหรือไม่ หรือมีความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่กับสำนักงาน ปปง. อย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับความผิดมูลฐานกำหนดให้พนักงานสอบสวนรายงานตามระเบียบไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รายงานเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินดังกล่าวต่อไป

2. การดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มีผลกระทบ หรือมีการซ้ำซ้อน หรือมีการประสานงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านหรือไม่ เช่น การตรวจสอบทรัพย์สิน การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การค้น การจับ หรือไม่ หากมีได้แก่อะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ไม่ได้รับผลกระทบอันใดเนื่องจากมีการประสานกันอยู่ตลอด

3. ท่านเห็นว่าแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร (ประเด็นคำถามนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และแนวทางในการกำหนดร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ทราบในเบื้องต้นก่อน)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าไม่ได้กระทบกับการทำงานของหน่วยงานของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเห็นว่าเป็นผลดีในการทำงานมากกว่า

4. ท่านเห็นว่าในการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่านหรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าเป็นประโยชน์และจะช่วยในการตัดทุนรอนของผู้กระทำความผิดได้ โดยเห็นด้วยกับร่างว่าจะเป็นประโยชน์ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ เช่น มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 13

5. ท่านเห็นว่าควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติมจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้นำเสนอหรือไม่ และควรกำหนดไว้ประการใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ควรมีบทบัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เชื่อได้ว่ามาจากการกระทำความผิดมูลฐานทั้ง 29 มูลฐาน ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้นำเสนอหรือไม่ ควรจะมีบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและสิทธิของประชาชนในเรื่องของกรอบระยะเวลาดำเนินงาน หรือกรอบขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมทั้งควรมีมาตรการให้เจ้าของทรัพย์นำทรัพย์กลับไปใช้งาน ดูแลรักษาโดยการวางหลักประกันแทนหรือทำสัญญา ทั้งยังเห็นว่าควรให้มีการกำหนดค่าใช้จ่าย งบประมาณในการดูแลรักษาโดยกำหนดว่าสามารถนำไปขอเบิกจากงบประมาณของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น (ถ้ามี)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าทรัพย์สินมีสามประเภท คือ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ทรัพย์สินที่เป็นของกลางในคดีอาญาฐานฟอกเงิน และทรัพย์ที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจยึดไว้เพื่อตรวจสอบเนื่องจากเชื่อว่าทรัพย์ดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดและทรัพย์ดังกล่าวเกินกว่าฐานานุรูปของผู้ต้องหาจะพึงมี เจ้าหน้าที่ตำรวจจะยึดเอาไว้ก่อนแล้วให้ผู้เสียหายมาเข้ามาชี้แจง ในขณะเดียวกันก็จะรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อย่างไรก็ตามไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เอาไว้ ในระหว่างที่เจ้าหน้าที่ยึดทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้น ผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์หรือผู้มีส่วนได้เสียก็จะมายื่นคำร้องขอคืนทรัพย์ ในขณะที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจเองยังอยู่ในระหว่างการตรวจสอบหรืออยู่ในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งกำลังดำเนินการมาตรการทางแพ่งอยู่ ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้ใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน หากทางพนักงานสอบสวนคืนทรัพย์ให้แก่ผู้เสียหายไปแล้วคณะกรรมการธุรกรรมสั่งให้ยึดก็จะเกิดความขัดข้องในการดำเนินการว่าจะทำอย่างไรต่อไป จึงเห็นว่าควรกำหนดให้มีกฎหมายระเบียบข้อบังคับเพื่อจัดการทรัพย์สินที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจยึดไว้เพื่อตรวจสอบให้ชัดเจน โดยปัจจุบันเจ้าพนักงานสอบสวนใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับ ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่าควรมีกรอบเวลาในการดำเนินการตรวจสอบให้ชัดเจน เพื่อที่จะได้แจ้งให้ผู้ส่วนได้เสียได้ทราบ โดยเห็นว่าจะเป็นการคุ้มครองการทำงานของเจ้าพนักงานสอบสวนตำรวจและเป็นการให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้สุจริตที่ควรจะได้ทรัพย์สินคืนต่อไป

นอกจากนั้นยังมีประเด็นในเรื่องของค่าดูแลรักษาและสถานที่ในการจัดเก็บทรัพย์สินซึ่งปัจจุบันมีเพียงบางหน่วยงานเท่านั้นที่มีความสามารถในการดูแลทรัพย์สิน เพราะงานส่วนนี้มีค่าใช้จ่าย ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอแนวทางว่าให้มีการวางประกันแทนการยึดทรัพย์หากภายหลังศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่ยึดมาตกเป็นของแผ่นดิน เพื่อลดภาระในการดูแลรักษาดังกล่าว

กลุ่มสุดท้ายได้แก่ สถาบันการเงินสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2567 เวลา 10:00 – 11:00 น. ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2567 เวลา 10:00 – 11:00 น. จำนวนทั้งหมด 3 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบออนไลน์ (Online Interview) ซึ่งสรุปการสัมภาษณ์ได้จากคำถามดังนี้

สถาบันการเงิน

1. การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของท่านหรือไม่ หากมีได้แก่อะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่าสถาบันการเงินมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การรายงานธุรกรรมที่มีลักษณะต้องสงสัย หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนการก่อการร้าย ลูกค้า โดยเฉพาะเมื่อมีธุรกรรมที่เกินเกณฑ์ที่กำหนด เช่น การทำธุรกรรมจำนองที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งจะต้องรายงานในแบบฟอร์ม 1402 สถาบันการเงินไม่ได้มีเพียงแต่การบริการเกี่ยวกับการฝากเงินเท่านั้น แต่ยังมีบริการอื่น ๆ เช่น การให้บริการตู้นิรภัยสำหรับเก็บรักษาทรัพย์สินของลูกค้า ซึ่งบริการนี้อาจถูกนำมาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยึดอายัดทรัพย์สิน หากมีคำสั่งทางกฎหมาย หากมีคำสั่งเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องดำเนินการอายัดทรัพย์สินของลูกค้าตามคำสั่ง หรือหากได้รับการเรียกพบก็ต้องเข้าไปให้ถ้อยคำหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่หน่วยงานร้องขอ

2. ท่านเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลกระทบต่อการประกอบกิจการของท่านหรือไม่ ถ้ามีปัญหาและผลกระทบดังกล่าวมีอะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าผลที่กระทบจากการปฏิบัติตามกฎหมาย คือ การที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนดเนื่องจากปริมาณงานซึ่งมีค่อนข้างมาก เช่น งานที่ทางสำนักงาน ปปง.ขอข้อมูลมาบางทีเป็นงานค้างเก่าซึ่งทรัพย์สินอาจจะถูกเคลื่อนย้ายไปแล้ว และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ก็มีกำลังคนน้อยเช่นเดียวกับทางสถาบันการเงินก็มีผู้ปฏิบัติงานน้อยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้บางกรณียังมีปัญหาด้านการสื่อสารเพราะลูกค้าของทางสถาบันการเงินมีความไม่เข้าใจเนื่องจากปัญหาการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ของทางสถาบันและการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อให้ได้ทราบข้อมูล

3. ในการบังคับใช้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มีกรณีใดเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของท่านหรือไม่ และหากมีท่านเห็นว่าควรแก้ไขประการใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าปัญหาในเรื่องสินเชื่อสืบเนื่องมาจากการยึดอายัดทรัพย์สินทำให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินต้องรับความเสียเปรียบจากข้อจำกัดในการดำเนินคดี หรือความล่าช้าในการดำเนินงาน

ปัญหาเรื่องการจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันมีเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดความซับซ้อนในกระบวนการตรวจสอบและดำเนินการ ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องลาออกหรือย้ายที่ทำงานไปแล้ว อาจไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพียงพอในการให้ปากคำ เห็นว่าควรให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินที่เป็นผู้ถือครองข้อมูลโดยตรงเป็นผู้ให้ปากคำ แทนที่จะเรียกข้อมูลจากบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอีกต่อไป

แม้ว่าการปฏิบัติตามกฎหมายจะไม่ได้สร้างปัญหามากนักในตอนนี้ แต่กระบวนการยังคงเป็นภาระงานที่ต้องให้ความสำคัญสูง การทำธุรกรรมในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้เทคโนโลยี การโอนย้ายทรัพย์สิน หรือการตรวจสอบเส้นทางการเงิน ภาครัฐจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการและกฎหมายให้ทันต่อความซับซ้อนของธุรกรรมเหล่านี้

4. หากมีการประกาศบังคับใช้วิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามแนวทางที่ได้ศึกษาวิจัย จะมีผลกระทบต่อการประกอบกิจการของท่านหรือไม่ หากมีผลกระทบดังกล่าวได้แก่อะไร เช่น การเข้าถึงข้อมูลบัญชีลูกค้า การตรวจสอบทรัพย์สิน การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน (ผู้สัมภาษณ์จะนำเสนอและสรุปร่างวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ทราบในเบื้องต้น)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าร่างกฎหมายดังกล่าวนั้นไม่น่าจะมีผลกระทบต่อการประกอบกิจการของทางสถาบันแต่อาจจะมีแค่กรณีการจำนองอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งฝ่ายกฎหมายของสถาบันเป็นผู้มีหน้าที่เก็บรักษาโฉนดที่ดิน หากมีการขอเบิกโฉนดภายในระยะ 7 วัน อาจมีผลต่อกระบวนการทำงานภายในของสถาบันการเงิน เช่น การจัดการระบบเอกสาร การประสานงานระหว่างหน่วยงาน หรือการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน

5. ท่านเห็นว่าแนวทางในการป้องกันปัญหาจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ควรมีแนวทางอย่างไรที่เหมาะสมเพื่อนำมากำหนดไว้ในกฎหมาย หรือควรแก้ไขข้อบัญญัติในกฎหมายอย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าปัญหาของทางสถาบันการเงินส่วนมากมักไม่ใช่ปัญหาในทางกฎหมายแต่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติมากกว่า

ผู้ประกอบวิชาชีพ

1. ท่านเคยมีประสบการณ์จากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หรือไม่ ถ้ามีได้แก่อะไรบ้างและมีปัญหาประการใด

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่าทางสมาคมผู้ประกอบอาชีพทำหน้าที่ในการเป็นตัวกลางประสานงานระหว่างสมาชิกของทางสมาคมและสำนักงาน ปปง.

2. ท่านเห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มีผลกระทบกับอาชีพหรือกิจการของท่านหรือไม่ ถ้ามีได้แก่อะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าแนวปฏิบัติที่ผ่านมานั้นเมื่อสำนักงาน ปปง. นำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งได้ยึดมาแล้วนำออกขายทอดตลาดแล้วจะนำเงินที่ได้มาคืนนั้นให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อ โดยมีเงื่อนไขว่าถ้าหากภาระหนี้สินนั้นมีมูลค่ามากกว่าทรัพย์ที่ประมูลได้มาจะนำส่งเงินให้แก่ผู้ประกอบการ หากภาระหนี้สินน้อยกว่าเงินที่ประมูลได้ก็จะนำส่วนเกินที่ได้มาจากภาระหนี้สินนำเข้ากองทุนของสำนักงาน ปปง.

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันสำนักงาน ปปง. ได้ออกคำสั่งเพิ่มเติมโดยสั่งห้ามให้มีการคิดดอกเบี้ยนับตั้งแต่มีคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินของสำนักงาน ปปง. ซึ่งก่อนจะมีคำสั่งอันเป็นแนวปฏิบัติดังกล่าวนั้น ทางผู้ประกอบการมีการคิดดอกเบี้ยมาโดยตลอด จึงมีปัญหาว่าการดำเนินการของทางสำนักงาน ปปง. เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นมีความล่าช้าเป็นอย่างมากและมีปัญหาในส่วนของการประมูลที่ไม่มีความเป็นมืออาชีพ ควรมีการจ้างบริษัทเอกชนมาเข้ามาประมูลโดยเอกชนจะดำเนินการยึดและนำประมูล ซึ่งการให้ภาคเอกชนเข้ามาประมูลทรัพย์นั้นมีข้อดีในการยึดทรัพย์ การรักษาทรัพย์ เพราะทางเอกชนจะดำเนินการให้ทั้งหมดโดยทางเอกชนจะไปเก็บค่าบริการกับประชาชนผู้ประมูลครั้งละ 5,000 - 10,000 บาท โดยสามารถประมูลกันทางออนไลน์ได้ และสามารถประมูลทรัพย์นั้นได้ในราคาที่ดีกว่าแต่ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการเจรจากับทางสำนักงาน ปปง. นอกจากนั้นการจัดการประมูลโดยสำนักงาน ปปง. ทรัพย์สินมักมีข้อบกพร่องกล่าวคือ การนำทรัพย์ออกมาประมูลไม่ได้ราคาและมีผู้เข้าร่วมประมูลจำนวนน้อย ซึ่งเห็นว่าไม่โปร่งใส แต่ถ้าหากเป็นการประมูลกันทางออนไลน์จะไม่สามารถฮั้วประมูลกันได้เพราะประชาชนทั่วไปสามารถเข้าร่วมการประมูลทรัพย์สินได้จากทั่วประเทศ

อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ยืนยันว่าที่ผ่านมาการเจรจาตกลงกับทางสำนักงาน ปปง. เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นไม่เป็นปัญหา อาจจะมีข้อขัดข้องตามที่กล่าวมาบ้างแต่ก็ยอมรับได้

3. ถ้าหากมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะส่งผลต่อการประกอบอาชีพของท่านหรือไม่อย่างไร (ผู้สัมภาษณ์จะสรุปร่างวิธีพิจารณาคดีฯให้ทราบในเบื้องต้นก่อน)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความกังวลอยู่สองประการ ประการแรก คือ เรื่องอายุความ เกรงว่าจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับของทางสมาคมฯ เนื่องจากจะเป็นการแทรกแซงการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนเกินไป โดยเมื่อศาลยกฟ้องทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนำทรัพย์สินต้องคืนทรัพย์สินดังกล่าวไปซึ่งกระบวนการทางศาลใช้เวลาดำเนินการนาน ทำให้ธุรกิจเสียหายเนื่องจากทรัพย์ที่ยึดไปเป็นทรัพย์ที่ทางภาคเอกชนให้สินเชื่อไป จึงมีความกังวลว่าอายุความนั้นจะมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจขอผู้ประกอบการหรือไม่

ประการที่สอง คือ การยึดทรัพย์สินแทนที่ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการกังวลเป็นอย่างมากต่อการดำเนินธุรกิจเช่าซื้อเพราะกรรมสิทธิ์ในตัวทรัพย์สินนั้นยังคงเป็นของผู้ประกอบการจนกว่าผู้เช่าซื้อจะผ่อนชำระหมดโดยผู้ประกอบการจะได้รับเงินคืนหลังจากที่ประมูลทรัพย์สินนั้นไปแล้ว จึงเกรงว่าเมื่อยึดทรัพย์สินของผู้ประกอบการไปแล้วทางผู้ประกอบการจะต้องไปต่อสู้คดีทางศาลเอง

4. ท่านเห็นว่าควรมีการกำหนดแนวทางหรือกระบวนการอื่นใดในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หรือกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือไม่ หากเห็นควรจะกำหนดไว้อย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่าก่อนจะมีการยึดอายัดทรัพย์สินควรกำหนดให้มีการผ่านการกลั่นกรองของศาลก่อน นอกจากนั้นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

6.3.2 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมครั้งที่ 1

การรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมครั้งที่ 1 เป็นการนำเสนอปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของสำนักงาน ปปง. ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้มานำเสนอต่อที่ประชุม เพื่อตรวจสอบว่าประเด็นข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ได้รวบรวมมานั้นมีความถูกต้องหรือไม่ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการในสำนักงานคดีพิเศษ บุคลากรของสำนักงาน ปปง. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการเพียงใด ทั้งนี้หากมีการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นจะมีประโยชน์หรือส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ใน

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการฟอกเงินของหน่วยงานและประชาชนหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยได้ข้อสรุปผลจากการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมดังนี้

ปัญหาที่นำมาเสนอต่อที่ประชุมทั้ง 13 ข้อ ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ในทางปฏิบัติซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ตามกฎหมาย ได้แก่ ปัญหาในข้อต่อไปนี้

(1) ปัญหาการจัดส่งเอกสารที่เป็นพยานหลักฐานให้กับจำเลยซึ่งมีจำนวนมาก ปัจจุบันได้มีการแก้ไขโดยจัดส่งในรูปเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ แต่ตามความเห็นของผู้พิพากษาซึ่งเข้าร่วมประชุมเสนอให้แยกเอกสารออกให้ชัดเจนว่าเอกสารที่จัดส่งจะใช้อย่างใดซึ่งควรพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป

(2) ปัญหาจากกรณีที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 58 บัญญัติให้การดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดสามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้ด้วย จึงเป็นการกำหนดให้หน่วยงานอื่นมีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ด้วย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่าหน่วยงานใดจะมีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งปัญหานี้ที่ประชุมได้เสนอให้มีการทำข้อตกลงกันระหว่างหน่วยงาน

(3) ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตในการใช้อำนาจบังคับทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อศาลมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้วแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นไม่ยอมส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งประเด็นปัญหานี้ผู้พิพากษาที่เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่าการยึดทรัพย์สินชั่วคราวไม่ใช่เป็นการยึดทรัพย์สินเพื่อการชำระหนี้ เพราะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบจากคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งหากเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาแล้วจึงร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ดังนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จึงไม่ควรดำเนินการยึดได้เอง

(4) ปัญหาในการบังคับคดีทรัพย์สินที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่เมื่อสำนักงาน

ปปง. จะใช้อำนาจบังคับต่อทรัพย์สินดังกล่าวกลับปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ภายใต้การบังคับชำระหนี้ของกรมบังคับคดี ทั้งนี้ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นว่าควรพิจารณาว่าหน่วยงานใดมีอำนาจเหนือกว่ากัน กรณีนี้มีการให้ข้อสังเกตว่าเมื่อทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว บุคคลใดจะอ้างว่าเป็นเจ้าของไม่ได้รวมถึงผู้รับจำนองหากมิได้เข้ามาในคดี

(5) ปัญหาในการบังคับทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่เจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ตามกฎหมายแล้วปรากฏว่ามีทรัพย์สินอื่นที่เป็นส่วนควบอยู่ด้วยจะดำเนินการอย่างไรนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมจากศาลแพ่งให้ข้อคิดเห็นว่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินศาลจะมีคำสั่งตามที่มีการนำสืบโดยพิจารณาจากบัญชีทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล หากไม่มีการนำสืบศาลจะมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินเหล่านั้นไม่ได้

(6) ปัญหาในการบังคับสิทธิเรียกร้อง เช่น สัญญากู้ สัญญาต่างตอบแทนการลงทุน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดสำเนาของสัญญาไว้ เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินเป็นปัญหาในการบังคับต่อทรัพย์สินดังกล่าว เพราะกระทรวงการคลังยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้จึงเป็นเหตุให้สิทธิเรียกร้องบางชนิดขาดอายุความ

(7) การคืนทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของทรัพย์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้แก่ผู้คัดค้านโดยทรัพย์นั้นอยู่ในระหว่างการยึดหรืออายัดแล้วปรากฏว่ามีดอกผลเกิดขึ้น เช่น การนำทรัพย์สินออกบริหารแล้วได้รับค่าเช่าแต่ผู้เช่าไม่ยอมชำระค่าเช่า ต่อมาศาลมีคำพิพากษาสั่งให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้คัดค้าน กรณีเช่นนี้สำนักงาน ปปง. จะต้องโอนสิทธิเรียกร้องให้แก่ผู้คัดค้านซึ่งเป็นผู้ชนะคดีหรือไม่ เพราะไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ อีกทั้งยังเป็นเหตุให้สำนักงาน ปปง. ต้องบังคับคดีจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลา 10 ปี ตามมาตรา 274 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งประเด็นปัญหาข้อนี้ผู้พิพากษาศาลแพ่งให้ข้อคิดเห็นจากตัวอย่างที่ให้มาว่าสำนักงาน ปปง. ควรทำสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวให้กับผู้เช่า

(8) ปัญหาการใช้ดุลพินิจในการจัดเก็บรักษาทรัพย์สินและจัดการทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์ โดยสำนักงาน ปปง. ได้ยึดหรืออายัดไว้ แต่ทรัพย์สินบางอย่างมี

การเสื่อมสภาพ หรือการเก็บรักษาเป็นภาระแก่ราชการ ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจในการนำออกขายทอดตลาด แต่ปรากฏว่าศาลปกครองเคยมีคำวินิจฉัยให้ผู้มีส่วนได้เสียนำไปดูแลและใช้ประโยชน์ก่อนจึงจะนำออกขายทอดตลาดได้ หากทรัพย์สินเสื่อมสภาพไปจะดำเนินการอย่างไร สำหรับประเด็นปัญหานี้ ผู้แทนจากสำนักงาน ปปง. แจ้งว่าในทางปฏิบัติจะมีการแจ้งเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียให้นำทรัพย์สินไปดูแลและเก็บรักษา หากไม่ประสงค์ที่จะรับทรัพย์สินไปดูแลแล้วสำนักงาน ปปง.จะนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าควรกำหนดให้มีการประกันหรือวางหลักประกันก่อนที่จะมอบให้เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียนำกลับไปดูแลและเก็บรักษาทรัพย์สินนั้น

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางที่นำไปสู่การร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้แก่ปัญหาดังต่อไปนี้

(1) ปัญหาอันเกิดจากความล่าช้าในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 วรรคหนึ่งบัญญัติให้การดำเนินคดีทางศาลเกี่ยวกับทรัพย์สินตามหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้ยื่นต่อศาลแพ่ง และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม ซึ่งปัจจุบันมีคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมากประกอบกับศาลแพ่งก็มีคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบเป็นจำนวนมากเช่นกัน นอกจากนี้กระบวนการพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมีหลักเกณฑ์รวมถึงรายละเอียดค่อนข้างมาก ความล่าช้าดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้คู่ความนำมาใช้ในการประวิงคดี ทั้งยังเป็นเหตุให้ไม่อาจแจ้งประกาศของศาลแพ่งแก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียที่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือการแจ้งผลของคำสั่งศาลเกี่ยวกับการคุ้มครองชั่วคราวระหว่างการพิจารณา

ผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นผู้พิพากษาได้ให้ข้อคิดเห็นว่าความล่าช้าที่เกิดขึ้นนี้สืบเนื่องมาจากในปัจจุบันการพิจารณาของศาลใช้ระบบกล่าวหาเป็นเหตุให้ต้องใช้พยานหลักฐานเป็นจำนวนมาก ซึ่งเห็นว่าควรนำระบบไต่สวนมาใช้

ในการพิจารณาคดีโดยมีนิติกรของสำนักงาน ปปง. เจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานของศาลมาช่วยดูแล หรือใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์มาช่วยศาลในส่วนที่เกี่ยวกับพยานหลักฐาน นอกจากนี้ความล่าช้ายังมีสาเหตุมาจากการที่ผู้เสียหายซึ่งมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านได้ยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดีหลายราย โดยกฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาการยื่นคำร้องคัดค้านไว้ หากศาลชั้นต้นไม่รับคำร้องแต่ศาลอุทธรณ์ย้อนสำนวนกลับให้สามารถยื่นคำร้องได้ก็จะทำให้พนักงานอัยการต้องทำการสืบเพิ่มเติม ดังนั้นถ้ามีผู้เสียหายเป็นจำนวนมากยื่นคำร้องเข้ามาในคดีทำนองเดียวกันก็จะทำให้การพิจารณาคดีต้องล่าช้าออกไปอีกเช่นกัน

(2) การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความไว้ในมาตรา 48 เกี่ยวกับระยะเวลาในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลในการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการปปง.มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วันนั้นปรากฏในทางปฏิบัติว่าระยะเวลาดังกล่าวไม่เพียงพอในการดำเนินการยื่นเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากในบางคดีมีความซับซ้อนและการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นเหตุให้เกิดความล่าช้าและต้องปล่อยทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไป

ผู้เข้าร่วมประชุมบางท่านเห็นว่าการกำหนดกรอบระยะเวลาไว้ไม่เกิน 90 วันตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้นมีความเหมาะสม เนื่องจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินบางประเภท เช่น การยึดหุ้นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพตลาดอาจเกิดความเสียหายหากจะขยายเวลาในการยึดหรืออายัดออกไป แต่ทั้งนี้ผู้แทนจากสำนักงาน ปปง. ให้ข้อมูลว่าระยะเวลา 90 วันเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดเป็นเพียงทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงต้องมีการพิสูจน์รวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งระยะเวลาปฏิบัติงานจริงมีเพียง 60 วัน เพราะมีข้อตกลงกับพนักงานอัยการให้ส่งเรื่องพิจารณาก่อน 30 วัน และยังมีประเด็นที่เป็นปัญหาในกรณีที่มีการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ทำให้มีการเสนอเรื่องกลับไปกลับมาอันเป็นเหตุ

ทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาคดีของศาล จึงเห็นว่าควรกำหนดให้มีการขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปอีก

(3) ปัญหาอันเกิดจากการติดตามทรัพย์สินที่ไม่ได้รับการคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างที่พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นไม่ได้มีคำสั่งให้สำนักงาน ปปง. โดยเลขาธิการ ปปง. ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ และต่อมาได้ล่วงพ้นเวลา 90 วันตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นเหตุให้สำนักงานปปง.ไม่มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว ดังนั้นผู้ที่เป็นเจ้าของย่อมมีสิทธิขอคืนทรัพย์สินนั้นได้ ถ้าหากต่อมาศาลสูงมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแต่ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นถูกจำหน่ายจ่ายโอนไปแล้วก็เป็นการยากที่จะติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้

ประเด็นปัญหาในข้อนี้ผู้พิพากษาที่เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นว่าปัญหาดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี ประการแรกเกิดจากกรณีที่ไม่ได้มีการร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง หรือมีการร้องขอแต่ศาลไม่สั่งให้คุ้มครอง ส่วนอีกกรณีเกิดจากการที่ศาลชั้นต้นยกคำร้อง ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจะกำหนดให้มีการคุ้มครองไม่เกิน 14 วัน หลังจากนั้นพนักงานอัยการก็จะมีคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือคุ้มครองชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ถ้าหากพนักงานอัยการไม่ได้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งดังกล่าวหรือร้องขอต่อศาลแล้วแต่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องซึ่งเป็นดุลพินิจของศาล หากปรากฏต่อมาว่าศาลสูงมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น แต่ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ถูกจำหน่ายจ่ายโอนไปก็เป็นการยากที่จะติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้ จึงเสนอแนะให้จัดลำดับขั้นตอนในเรื่องนี้ให้ชัด และหากกระบวนการที่เหมาะสม เช่น การนำหลักประกันหรือการค้ำประกันมาใช้กับทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(4) การนำหลักการริบทรัพย์สินแทนที่หรือการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามากำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ตามความเห็นของพนักงานอัยการเห็นว่าควรกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินแทนที่ แต่มีประเด็นในเรื่องของการกำหนดขอบเขต วิธีการ ให้ไม่เป็นภาระเกินสมควรต่อเจ้าของทรัพย์ นอกจากนี้มีผู้ให้ข้อคิดเห็นว่าการริบทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดควรพิจารณาจากกฎหมายอาญาเป็นหลัก โดย

พิจารณาจากมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ถ้าทรัพย์สินที่จะนำมาแทนที่นั้นมีมูลค่าเกินกว่าทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดควรคุ้มครองผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบประกอบด้วย ทั้งนี้มีการขอให้พิจารณาความเสื่อมสภาพของทรัพย์สินที่ยึดมาด้วยว่าจะมีการคำนวณมูลค่ากันอย่างไร รวมถึงทรัพย์สินที่ยังผ่อนชำระไม่ครบ และกรณีที่ทรัพย์สินนั้นมีเจ้าหนี้ที่มีบุริมสิทธิด้วย

(5) ปัญหาในการบังคับสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) เป็นปัญหาทางคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน เพราะสินทรัพย์ดิจิทัลมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ที่สามารถบังคับคดีได้โดยง่ายตามคำพิพากษา เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน และไม่สามารถระบุตัวตนเจ้าของบัญชี รวมถึงไม่สามารถบังคับให้เจ้าของบัญชีบอกรหัสในการเข้าถึงข้อมูลได้จึงเป็นเหตุให้ยากต่อการสืบสวนสอบสวน รวมถึงการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว นอกจากนี้การกระทำความผิดเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ก็ไม่ได้กำหนดถึงการบังคับคดีสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ จึงส่งผลต่อการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นต่างก็ยอมรับว่าประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายบัญญัติขึ้นว่าจะให้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านั้นอย่างใด แต่ตามความเห็นของผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ส. เห็นว่าอาจขอความร่วมมือจากธนาคารเพื่อให้ได้ข้อมูลส่วนนี้ แต่จะมีสินทรัพย์ดิจิทัลบางอย่างที่อยู่ในต่างประเทศหรือในดาร์กเว็บ ซึ่งต้องขอความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย และให้นำการริบทรัพย์สินมูลค่ามาใช้ในการคำนวณมูลค่าของสินทรัพย์ดิจิทัลซึ่งจะเป็นการอุดช่องว่างได้ แต่อาจจะมีปัญหาเช่นเดียวกับการยึดอายัดหุ้น ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องของการขายว่าจะทำการขายในช่วงเวลาใด เพราะหากรอผลของคำพิพากษาราคาหุ้นก็อาจจะไม่มีราคาแล้ว

6.3.3 วิเคราะห์ผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1

การสัมภาษณ์และการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 ได้นำข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ได้ทำการรวบรวมไว้เกี่ยวกับข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมานำเสนอเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมครั้งที่ 1 ยอมรับและเห็นด้วยกับกรณีที่จะกำหนดให้มีการประกาศใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ที่เข้าร่วมประชุมเห็นถึงความจำเป็นและเหตุผลในการตรากฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นใช้บังคับ จึงเป็นไปตามนโยบายของรัฐที่ได้กำหนดความไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 นอกจากนี้การกำหนดให้มีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นผลดีในการแก้ไขข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่สำหรับสำนักงาน ปปง. และศาล ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการร้องคัดค้านคำสั่งของศาลในกรณีที่มีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน

การวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์และการแสดงความคิดเห็นในการประชุมครั้งที่ 1 จะวิเคราะห์ว่าการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีผลดีต่อการแก้ไขข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่อย่างไร และควรกำหนดกระบวนการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประการใด ดังนี้

ประเด็นที่ 1 แนวทางในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากความล่าช้าในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีผลดีต่อการแก้ไขข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเกิดจากความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล เนื่องจากการพิจารณาคดีที่ล่าช้าย่อมมีผลกระทบต่อการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน รวมถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินและผู้มีส่วนได้เสียโดยผู้ที่เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นได้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์ว่าความล่าช้ามิได้เกิดจากการพิจารณาคดีของศาล แต่เกิดจากระบบและกระบวนการทางกฎหมายซึ่งมีสาเหตุมาจากในกรณีที่มีผู้เสียหายที่ได้ยื่นคำร้องขอความคุ้มครองต่อศาลได้ร้องคัดค้านเข้ามาในคดี แม้ศาลชั้นต้นจะได้มีคำสั่งยกคำร้องแต่หากบุคคลดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ได้ย้อนสำนวนกลับให้ศาลชั้นต้นรับคำร้องเช่นนี้ก็จะทำให้กระบวนการพิจารณาล่าช้าออกไปเพราะพนักงานอัยการจะต้องขอนำสืบเพิ่มเติมและจะต้องให้ผู้เสียหายถามค้านพยานที่ได้มีการนำสืบไปแล้ว ซึ่งถ้าหากมีผู้เสียหายหลายรายยื่นคำร้องเช่นเดียวกันอีกก็จะทำให้การพิจารณาของศาลล่าช้าออกไปอีก เนื่องจากมาตรา 49/1 ไม่ได้กำหนดไว้ว่าการยื่นคำร้องควรยื่นได้ถึงเวลาใด นอกจากนี้การพิจารณาคดีของศาลแพ่งในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งเป็นเหตุให้ศาลต้องวางตัวเป็นกลางไม่สามารถค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเอง

สำหรับข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอแนวทางในการดำเนินคดีที่ล่าช้าไว้หลายประการ ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์ดังนี้

1) การพิจารณาคดีของศาลควรนำระบบไต่สวนมาใช้แทนระบบกล่าวหาที่ใช้พิจารณาคดีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้เกิดความรวดเร็วขึ้นและควรกำหนดกรอบระยะเวลาในการยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 49/1 เพื่อจำกัดระยะเวลาในการยื่นคำร้องคัดค้านจะทำให้การพิจารณาคดีไม่ล่าช้าต่อไป

บทวิเคราะห์จากประเด็นที่ 1 กรณีที่ควรกำหนดให้นำระบบไต่สวนมาใช้ในการแก้ไขข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งเกิดจากความล่าช้าในการดำเนินคดีของศาลแพ่งนั้นมีข้อดีที่จะทำให้คดีสามารถดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากปัจจุบันนี้ศาลใช้ระบบกล่าวหาในการพิจารณาคดี โดยระบบทั้งสองมีความแตกต่างกันกล่าว คือ

ระบบกล่าวหา (Accusatorial System) เป็นระบบในการพิจารณาคดีของประเทศในกลุ่มที่ใช้กฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ ฯลฯ โดยประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกที่มีการพิจารณาคดีโดยใช้ระบบกล่าวหา[798] การที่เรียกว่า “ระบบกล่าวหา” ก็เพราะการพิจารณาคดีจะเริ่มต้นด้วยการมีบุคคลมากล่าวหาว่าผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งวิธีการในสมัยโบราณแต่ดั้งเดิมผู้พิพากษาจะให้มีการพิสูจน์ด้วยวิธีแข่งขันกันดำน้ำหรือลุยไฟ[799] รวมถึงให้คู่ความต่อสู้กันเอง (trial by battle) แต่วิธีการดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปแล้วโดยเปลี่ยนเป็นให้พยานนำหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดกันเอง[800] ซึ่งในปัจจุบันคู่ความสองฝ่ายจะมีความเท่าเทียมกันในการนำพยานหลักฐานเข้านำสืบต่อศาลเพื่อให้มีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยศาลจะวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด (Neutrality) และพิจารณาตัดสินให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะคดีไปตามกระบวนการหรือเนื้อหาของพยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอ จึงเป็นเหตุให้การใช้ดุลพินิจของศาลเกี่ยวกับการดำเนินคดีค่อนข้างจำกัด เนื่องจากศาลไม่สามารถค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเอง[801]

ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) เป็นระบบการพิจารณาคดีของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) ในภาคพื้นทวีปยุโรป โดยได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายโรมัน ซึ่งมีที่มาจากการชำระความของพระในศาสนาโรมันคาธอลิกที่มีผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายศาสนา โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้ไต่สวนและผู้กระทำความผิดจะตกเป็นผู้ถูกไต่สวน ทั้งนี้ผู้ไต่สวนจะเป็นผู้

---

[798] โสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, จัดพิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์นิติบรรณการ: 2553), หน้า 1.

[799] ยิ่งศักดิ์ กฤษณจินดา และ วุฒิพงษ์ เวชยานนท์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 3,(กรุงเทพฯ, ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร: 2541), หน้า 7.

[800] โสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 2.

[801] อุดม รัฐอมฤต, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพฯ, จัดพิมพ์โดยโครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: 2555), หน้า 25.

ซักถามและค้นหาความจริงด้วยตนเอง ระบบนี้ได้แพร่หลายไปทั่วทวีปยุโรปเนื่องจากในอดีตสันตปาปามีอำนาจเหนือกษัตริย์[802] ซึ่งต่อมาได้มีการนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาล โดยให้ศาลมีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างเต็มที่เพื่อให้ได้ความจริงมากที่สุด เช่น การพิจารณาคดีความอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ศาลจะมีส่วนร่วมในการดำเนินคดีตั้งแต่ในชั้นไต่สวน รวบรวมและสืบพยานหลักฐานไปจนถึงซักถามพยาน[803] ลักษณะของการพิจารณาคดีโดยใช้ระบบไต่สวนนี้จึงเป็นการให้อำนาจในการพิจารณาคดีแก่ศาลเพื่อค้นหาความจริงให้ได้มากที่สุด ซึ่งถ้าหากเป็นการพิจารณาคดีอาญาโจทก์จะมีหน้าที่เพียงเป็นผู้ช่วยเหลือศาล โดยไม่มีกฎเกณฑ์ในการสืบพยานอย่างเคร่งครัดและไม่มีบทตัดพยานหลักฐาน (Exclusionary Rules) ที่เด็ดขาด แต่เป็นการเปิดโอกาสให้สามารถเสนอพยานหลักฐานเข้ามาสู่ศาลได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งศาลจะไม่ผูกพันในการรับฟังเฉพาะพยานหลักฐานที่คู่ความนำมาเสนอเท่านั้น และไม่ยึดถือหลักความเท่าเทียมกันของคู่ความดังเช่นระบบกล่าวหา[804]

เมื่อมีการกำหนดให้นำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงมีความเหมาะสม เพราะศาลย่อมสามารถค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเองซึ่งจะทำให้การสืบพยานหลักฐานเป็นไปด้วยความรวดเร็วเพื่อมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการตัดวงจรอาชญากรรม รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการรักษาและจัดเก็บทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด ทั้งยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์ที่แท้จริงและผู้มีส่วนได้เสียตามกฎหมายอีกด้วย

ส่วนข้อเสนอแนะว่าสมควรกำหนดระยะเวลาและกระบวนการร้องคัดค้านไว้ในกฎหมายให้เหมาะสม รวมถึงให้คำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด ทั้งนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่าข้อแนะนำดังกล่าวมีประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีของศาล เพื่อป้องกันมิให้การดำเนินคดีเกิดความล่าช้าจากกรณีที่มีผู้เสียหายหลายรายยื่นเรื่องคัดค้านขอคืนทรัพย์สินเข้ามาสู่ศาลได้ตลอดเวลาทำให้การพิจารณาคดีต้องยืดเยื้อออกไป ส่งผลกระทบต่อทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ ซึ่งอาจมีการเสื่อมสภาพและอาจกระทบต่อสิทธิใน

---

[802] โสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 3-4.

[803] อุดม รัฐอมฤต, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, หน้า 26.

[804] อุดม รัฐอมฤต, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, หน้า 26-28.

ทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งผู้วิจัยได้นำมากำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามที่ได้รับคำแนะนำ

2) กรณีที่มีผู้เสียหายร้องคัดค้านเข้ามาในคดีและศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้อง ซึ่งถ้าหากบุคคลดังกล่าวยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ก็ควรกำหนดกรอบระยะเวลาไว้และให้คำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่ยุติ

3) การแก้ไขปัญหาดังกล่าวนับว่าเป็นวิธีการที่ดีซึ่งใช้บังคับอยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หากจะกำหนดไว้ในร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็จะทำให้การพิจารณาคดีของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น

4) การแก้ไขปัญหาความล่าช้าโดยกำหนดให้มีเจ้าพนักงานคดีเข้ามาช่วยศาลเพื่อตรวจสอบคำร้องหรือคำขอที่ยื่นต่อศาล ตรวจสอบพยานหลักฐาน ช่วยเหลือศาลในการบันทึกคำพยาน

บทวิเคราะห์ในข้อ 3) การแก้ไขปัญหาความล่าช้าดังกล่าวนับเป็นผลดี เนื่องจากปริมาณคดีในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในปัจจุบันมีจำนวนมาก ทั้งวิธีการดังกล่าวก็ได้ถูกนำมาใช้แล้วใน พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ. ศ. 2559 มาตรา 7

ประเด็นที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ไม่เกิน 90 วัน ตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง

กรณีที่กฎหมายกำหนดกรอบระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วันนับเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเสนอต่อพนักงานอัยการให้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากในบางคดีมีความซับซ้อนและมีการแปรสภาพทรัพย์สิน หรือจำหน่ายจ่าย โอนทรัพย์สินไปหลายทอดทำให้ยากแก่การติดตามทรัพย์สินเพื่อยึดหรืออายัดไว้ รวมถึงกรณีที่มีการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ของพนักงานอัยการที่ต้องแก้ไขสำนวนกลับไปมา จึงเป็นเหตุให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดต้องหลุดมือไป ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่จึงได้เสนอแนะว่าควรขยายเวลาดังกล่าวออกไปเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของสำนักงาน ปปง.

บทวิเคราะห์จากประเด็นที่ 2 การขยายระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินออกไปนับว่าเป็นผลดีสำหรับการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อน ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวไม่อาจแสวงหาพยานหลักฐานได้ทัน จึงควรกำหนดให้เลขาธิการมีอำนาจขอขยายระยะเวลาต่อศาลจาก 90 วันออกไป เพื่อให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยว่ามีเหตุอันสมควรเพียงใดที่จะขยายเวลาออกไปตามคำขอหรือไม่ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวความคิดดังกล่าว

อย่างไรก็ตามผลเสียของการขยายเวลาออกไปอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัด เช่น การยึดหุ้นอาจมีผลทำให้ราคาลดลง เนื่องจากการซื้อขายหุ้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของตลาด ดังนั้นการให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยว่าควรขยายระยะเวลาดังกล่าวให้หรือไม่จึงถือเป็นแนวทางที่ดี

สำหรับประเด็นนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประมวลกฎหมายยาเสพติดแล้วปรากฏว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้ไม่เกิน 1 ปี หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องคดีนั้น ส่วนประมวลกฎหมายยาเสพติดไม่ได้กำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้ในตัวบทกฎหมาย จึงเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้โดยการกำหนดให้เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจร้องขอต่อศาลฝ่ายเดียวเพื่อให้ศาลมีคำสั่งขยายระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวได้หากเห็นว่ามีเหตุผลและความจำเป็น

ประเด็นที่ 3 การติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นปัญหาซึ่งสืบเนื่องมาจากกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องที่พนักงานอัยการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และต่อมาศาลสูงมีคำสั่งกลับให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นได้ถูกจำหน่ายจ่ายโอนไปแล้วจึงเป็นเหตุให้ยากแก่การติดตามทรัพย์สิน

จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเห็นว่าควรมีการกำหนดกระบวนการในการแก้ไขไว้ในกฎหมาย เช่น กำหนดให้มีการค้ำประกันหรือวางหลักประกัน

บทวิเคราะห์ในประเด็นที่ 3 ปัญหาตามที่กล่าวมานั้นมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้เป็นแนวทางในการแก้ไขอยู่แล้วว่าตราบใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด หากจะคืนทรัพย์สินให้เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียก็ควรต้องกำหนดให้มีการวางหลักประกันไว้ก่อนเช่นกัน ทั้งนี้ในกฎหมายต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาจะกำหนดไว้ใน 21 U.S.C. § 853 โดยให้พนักงานอัยการยื่นคำร้อง

ขอต่อศาลเพื่อให้สั่งคุ้มครองทรัพย์สินที่อาจถูกริบไว้ก่อน หรือกฎหมาย AMLATFPUAA ของสหพันธรัฐมาเลเซีย มาตรา 46 (3) (a) ยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่สอบสวน คืนสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของทรัพย์สินนั้นเป็นการชั่วคราว หรือแก่บุคคลที่ถูกยึด ครอบครอง หรือควบคุมทรัพย์สินนั้น หรือแก่บุคคลที่มีสิทธิได้รับทรัพย์สินนั้น โดยจะต้องมีการให้หลักประกันที่เพียงพอเพื่อเป็นประกันให้แน่ใจว่าสังหาริมทรัพย์นั้นจะได้รับการส่งมอบคืนตามคำขอของเจ้าหน้าที่สอบสวนที่อนุญาตให้คืนทรัพย์ชั่วคราวและเป็นประกันให้แน่ใจว่าผู้ได้คืนสังหาริมทรัพย์ชั่วคราวนั้นจะปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นนั้น

การกำหนดให้มีการประกันหรือวางหลักประกันไว้ก่อนจนกว่าคดีจะถึงที่สุดทำให้สามารถติดตามเอาทรัพย์สินกลับคืนได้ง่าย และหากทรัพย์สินนั้นเสียหายหรือสูญหายย่อมสามารถฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนหรือยึดหลักประกันได้

อย่างไรก็ตามการประกันหรือวางหลักประกันอาจมีข้อเสีย เนื่องจากผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียอาจไม่สามารถหาหลักประกันได้

ประเด็นที่ 4 การพิสูจน์พยานหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งเกิดจากการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลซึ่งไม่ใช่ผู้กระทำความผิดมูลฐาน และไม่ได้นำสืบต่อสู้เรื่องความผิดมูลฐาน จึงไม่เป็นธรรมแก่บุคคลดังกล่าว

ประเด็นปัญหานี้ได้มีการนำมากล่าวในที่ประชุมรับฟังความคิดเห็น โดยที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นว่าในการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต้องระบุรายละเอียดให้ชัดเจน

บทวิเคราะห์ในประเด็นที่ 4 ประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญเพราะเป็นการให้ความเป็นธรรมกับผู้ที่มิได้เป็นผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือผู้มีส่วนได้เสีย ดังนั้นการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจึงควรระมัดระวังในการเสนอพยานหลักฐานซึ่งต้องระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับที่มาของทรัพย์สิน ความสุจริตของผู้รับโอน ทั้งนี้ ควรกำหนดให้การยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาของทรัพย์สินพฤติกรรมในการได้ทรัพย์สินนั้นมาให้ชัดเจน

ประเด็นที่ 5 ปัญหาการบังคับทรัพย์สินในกรณีที่สำนักงาน ปปง. จะดำเนินการตามที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แต่ปรากฏว่าทรัพย์สินดังกล่าวตกอยู่ภายใต้การบังคับชำระหนี้ของกรมบังคับคดีซึ่งเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของศาลอื่นได้มีคำสั่งบังคับไว้แล้ว

ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นได้ให้ข้อคิดเห็นว่าประเด็นปัญหานี้ควรให้อำนาจหน่วยงานที่มีอำนาจมากกว่าในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และให้หน่วยงานที่มีอำนาจน้อย

กว่าซึ่งหมายถึงในคดีที่มีการบังคับน้อยกว่าส่งทรัพย์สินให้แก่สำนักงาน ปปง. และมีการตั้งข้อสังเกตว่ากรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วไม่อาจนำทรัพย์สินนั้นไปคืนให้แก่ผู้ใดได้อีก

บทวิเคราะห์ในประเด็นที่ 5 ประเด็นปัญหานี้เกิดขึ้นเมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วย่อมเป็นที่แน่นอนว่าบุคคลอื่นใดไม่อาจขอบังคับเอากับทรัพย์สินนั้นได้เพราะไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ กรณีเช่นนี้หากเป็นทรัพย์สินชนิดเดียวกันก็ควรมีการแจ้งผู้เกี่ยวข้องซึ่งอาจเป็นหน่วยงานหรือศาลอื่นที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาทราบเพื่อให้มีคำสั่งให้สำนักงาน ปปง. มีอำนาจในการบังคับทรัพย์สินนั้น

ประเด็นที่ 6 ปัญหาว่าจะนำการริบทรัพย์สินแทนที่หรือที่เรียกว่าการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้หรือไม่

จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเห็นด้วยว่าควรนำการริบทรัพย์สินแทนที่หรือการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่ก็มีผู้ที่ตั้งข้อสังเกตว่าการที่กฎหมายกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นต่างจากการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญา เพราะทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดอาญาสามารถระบุได้ชัดเจน ส่วนกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายฟอกเงินเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานเมื่อนำไปฟอกเงินจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก หากบุคคลเหล่านั้นต้องมาพิสูจน์เอง รัฐจะต้องพิสูจน์ให้ได้ก่อนว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งความจริงอาจไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพียงแต่เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดแต่ภาระได้ตกไปอยู่กับผู้คัดค้านแล้ว และยังมีผู้ให้ความเห็นว่าหากทรัพย์สินนั้นมีส่วนหนึ่งเป็นเงินที่ได้จากการกระทำความผิดแต่อีกส่วนหนึ่งไม่ใช่ เช่น รถยนต์ จะทำอย่างไรจะนำทรัพย์สินอื่นมาแทนที่ได้หรือไม่หากไม่ต้องการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น

บทวิเคราะห์ในประเด็นที่ 6 นี้เป็นการนำหลักการริบทรัพย์สินแทนที่หรือการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based forfeiture) มาใช้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นย่อมมีประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดหลีกเลี่ยงไม่ยอมส่งมอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยการแปรสภาพทรัพย์สิน หรือจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินอีกต่อไป ทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาในการติดตามเพื่อบังคับทรัพย์สินให้ตกเป็นของรัฐทำให้รัฐได้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่นำมาใช้แทนที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด นอกจากนี้การริบทรัพย์สินอื่นแทนที่ทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับการกระทำ

ความผิดย่อมสามารถนำมาคำนวณมูลค่าเพื่อคืนให้กับเจ้าของที่แท้จริงหรือผู้มีส่วนได้เสียซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลดังกล่าว ทั้งยังเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลใดกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพราะผู้กระทำความผิดไม่ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

อย่างไรก็ตามควรต้องระมัดระวังว่าในการแสวงหาพยานหลักฐานหรือการพิสูจน์ถึงการได้ทรัพย์สินนั้นมาต้องไม่ส่งผลเสียหรือเกิดความเสียหายหรือไม่เป็นธรรมต่อเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงหรือผู้มีส่วนได้เสียซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดและมีกรรมสิทธิร่วมในทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งนี้ในกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของหลายประเทศก็ได้นำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมากำหนดไว้ในกฎหมายเช่นกัน

6.3.4 การรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 2

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 ได้มีการนำเสนอการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบถึงกฎหมายและกระบวนการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย โดยได้นำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับเบื้องต้นมานำเสนอเพื่อให้ที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจะนำไปสู่การร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับสมบูรณ์ต่อไป โดยได้จัดทำเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 การนำเสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติถึงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ในหมวด 6 ซึ่งเป็นวิธีการในทางปฏิบัติเพื่อดำเนินคดีให้

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
	ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน รวมถึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบการทำธุรกรรม การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสียและผู้เสียหายไว้ในหมวดเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินคดีดังกล่าว จึงควรกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงการพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนเกิดความเข้าใจในกระบวนการดำเนินคดีของศาล ทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคจากความล่าช้าในการดำเนินคดี รวมถึงสามารถนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้เพื่อให้สามารถบังคับทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ด้วย ซึ่งจะทำให้รัฐได้ประโยชน์และยังเป็นการ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
	ป้องกันอาชญากรรมจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เนื่องด้วยผู้กระทำความผิดไม่ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังเช่นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 และประมวลกฎหมายยาเสพติดและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ
มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....”	ชื่อพระราชบัญญัติกำหนดขึ้นเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเหตุผลในการจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาไป	เพื่อกำหนดเวลาในการบังคับใช้“พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....”
มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” หมายความว่า คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน	บทนิยามตามที่กำหนดไว้ได้อ้างอิงมาจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งหมด

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด” หมายความว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “สถาบันการเงิน” หมายความว่า สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “ศาล” หมายความว่า ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “คณะกรรมการธุรกรรม” หมายความว่า คณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอก	

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
เงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “ผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่” หมายความว่า บุคคลที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่มอบหมายหรือร้องขอให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “เจ้าพนักงานคดี” หมายความว่า ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานคดีตามระเบียบที่คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด “กองทุน” หมายความว่า กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	
มาตรา 4 ให้ประธานศาลฎีกาและนายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	เนื่องจากการพิจารณาคดีเป็นอำนาจของศาลจึงควรกำหนดให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้รักษาการ เพื่อให้มีอำนาจในการออก

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเที่ยงธรรม แต่ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่ทำให้สิทธิในการร้องขอให้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ร้องและผู้คัดค้านต้องลดน้อยลง และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้	ข้อกำหนดในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนการกำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
หมวด 1 บททั่วไป	กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
มาตรา 5 วิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปด้วยความรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ กรณีใดที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อบังคับดังกล่าวให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้	การนำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาลจะทำให้ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเองในกรณีที่มีข้อสงสัย ซึ่งจะทำให้คดีสามารถดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็ว ทั้งนี้มีที่ใช้อยู่ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 6

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
มาตรา 6 ในชั้นไต่สวนคำร้องหรือระหว่างพิจารณาศาลมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดี ทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดี ดังต่อไปนี้ (1) ตรวจคำร้องหรือคำขอที่ยื่นต่อศาลพร้อมกับเสนอความเห็นต่อศาลเพื่อให้ศาลใช้เป็นแนวทางในการไต่สวนมูลคำร้อง หรือการพิจารณาคดี (2) ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานตามที่ศาลมีคำสั่ง (3) ดำเนินการและจัดทำรายงานเกี่ยวกับคดีตามที่ศาลมีคำสั่ง (4) ช่วยเหลือศาลในการบันทึกคำพยานและรายงานกระบวนการพิจารณา (5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่	เนื่องจากปริมาณคดีในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินมีจำนวนมาก ดังนั้นถ้ากำหนดให้เจ้าพนักงานคดีทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลจะทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น
มาตรา 7 ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ก่อน	เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในหลายกรณี เช่น การยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว การเข้าถึงข้อมูลเพื่อตรวจสอบ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
สิ้นระยะเวลานั้นได้ เมื่อมีความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม	พยานหลักฐาน ฯลฯ รวมถึงการร้องคัดค้านเพื่อขอคืนทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย ในบางกรณีอาจมีเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการได้ทันตามที่กฎหมายกำหนด จึงควรกำหนดให้ศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาดังกล่าวได้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม
มาตรา 8 การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการทางแพ่งอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่ามูลคดีจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ และไม่ใช่การใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายลักษณะหนี้	เนื่องจากการดำเนินเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการทางแพ่ง ซึ่งไม่ใช่โทษทางอาญาจึงไม่มีอายุความ เพื่อสามารถบังคับต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้เสมอ จึงควรกำหนดไว้ให้ชัดเจนจะได้ทำให้ผู้ร้องคัดค้านและประชาชนเข้าใจ ดังที่กล่าวอ้างไว้ใน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9811/2560
มาตรา 9 การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่จำต้องรอผลในคดีอาญา	เนื่องจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นการใช้มาตรการทางแพ่งโดยซึ่งไม่ต้องรอผลคดีทางอาญาเพราะมิใช่คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา ดังนั้นจึงควรกำหนดความไว้เพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ทำให้ผู้ร้องคัดค้านหรือประชาชนเกิดความสับสน ตามที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ใน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2143/2564

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
มาตรา 10 การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ต้องคำนึงว่าผู้ใดเป็นเจ้าของหรือได้รับทรัพย์สินมาก่อนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะประกาศใช้บังคับ	มาตรานี้กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลใดขัดขวางหรือคัดค้านการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน
มาตรา 11 ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหายส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 43 เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหายไม่เกินจำนวนความเสียหายที่ยังไม่ได้รับคืนหรือชดใช้คืน และเมื่อศาลมีคำสั่งให้คืนหรือชดใช้ทรัพย์สินให้แก่ผู้เสียหาย ให้สำนักงานดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลโดยเร็ว โดยให้นำความในมาตรา 12 วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา 50 มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อเท็จจริง ให้สำนักงานประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อแจ้งให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานแสดงรายละเอียดแห่งความเสียหาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา	ความตามมาตรา 11 นี้ นำมาจากมาตรา 49/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบัญญัติไว้ โดยความที่บัญญัติไว้เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ อนามัย ชื่อเสียง และทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
หากผู้เสียหายในความผิดมูลฐานได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ อนามัย หรือชื่อเสียง ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายด้วย ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามมาตรานี้ต้องเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐานและไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้น ค่าเสียหายจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งกรณี โดยคำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิด การรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหาย คำร้อง และการยื่นคำร้อง และการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน เพื่อนำไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระยะเวลา หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา	
มาตรา 12 ภายใต้บังคับมาตรา 21 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว	มาตรา 12 นี้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบัญญัติไว้ โดยมาตรานี้กำหนดถึงการดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้น ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ในระหว่างนี้ให้เลขาธิการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขยายกำหนดเวลาหรือระยะเวลาคำสั่งยึดหรืออายัดของคณะกรรมการธุรกรรมหรือของเลขาธิการ ตามมาตรา ๗ หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ โดยระยะเวลาดังกล่าวสามารถขยายได้ไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ	แผ่นดิน ซึ่งเป็นวิธีการและขั้นตอนที่สำคัญเพื่อให้คู่ความและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจถึงการดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งควรกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากกระบวนการในการดำเนินคดีเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ ความในวรรคสองได้ปรับปรุงเพิ่มระยะเวลาในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการต่อไป เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเรื่องดังกล่าวที่พนักงานอัยการเห็นว่าไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ความในวรรคสามและวรรคสี่ได้ปรับปรุงข้อความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 49 วรรคสาม และวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้เข้าใจง่ายขึ้น และได้ตัดความตอนท้ายของวรรคสี่ออก

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้วให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สิน เดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่ง ให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้	โดยนำไปกำหนดไว้ในมาตรา 50 ของร่างพระราชบัญญัตินี้
มาตรา 13 ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัตินี้ ในการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานดำเนินการจะต้องมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรม	มาตรา 13 นี้นำความมาจากมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบัญญัติไว้เนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานอาจดำเนินการได้ตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงต้องกำหนดความไว้ให้สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัตินี้ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) เมื่อไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายอื่น หรือได้มีดำเนินการตามกฎหมายอื่นแล้วแต่ไม่เป็นผล (2) การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
อันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด	(3) ลักษณะของการกระทำความผิดอาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน
มาตรา 14 ให้คู่ความได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง	มาตรานี้กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความที่เป็นฝ่ายยื่นคำร้องคัดค้านการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เนื่องจากบุคคลดังกล่าวอาจถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินจนไม่มีทรัพย์สินเหลืออยู่อีก
มาตรา 15 ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบซึ่งถูกฟ้องหรือถูกดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดไม่ว่าผู้นั้นจะพ้นจากตำแหน่งหรือหน้าที่ไปแล้วก็ตาม	มาตรา 15 นี้นำความในมาตรา 38/2 มากำหนดไว้เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของบุคคลดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อสิทธิของผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่น จึงควรกำหนดขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบซึ่งถูกฟ้องหรือถูกดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
ส่วนที่ 1 การตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน	การกำหนดส่วนที่ 1 เป็นการตรวจสอบทรัพย์สินและการทำธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย
มาตรา 16 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ข้อมูลในการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ดังนี้ (1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา (2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา (3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ	มาตรา 16 นี้ปรับปรุงจากมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องรีบดำเนินการตรวจสอบการตรวจสอบทรัพย์สิน ข้อมูลในการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยเร็ว เพื่อแสวงหาพยานหลักฐานและป้องกันไม่ให้มีการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจในการดำเนินการ เพื่อประโยชน์ดังนี้ (1) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (2) เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการตรวจสอบว่าธุรกรรมใดหรือทรัพย์สินใด

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
ความผิด หรือ พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม (4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไว้ชั่วคราวตามมาตรา 21 ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม(3) และ (4) ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์และสุจริตก่อนดำเนินการดังกล่าว โดยแสดงเอกสารที่ได้รับมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง	เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (3) เพื่อให้มีอำนาจในการตรวจค้นและแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยไม่จำต้องมีหมายค้น หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม (4) เพื่อสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ชั่วคราว สำหรับวรรคท้ายกำหนดขึ้นเพื่อให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังและแสดงตนก่อน ซึ่งเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความน่าเชื่อถือ และให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ
มาตรา 17 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือมีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน	มาตรา 17 นี้นำความมาจาก มาตรา 35 และมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ โดยรวมความที่บัญญัติไว้ในมาตราทั้งสองพร้อมทั้งปรับปรุงถ้อยคำ เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมมีหรือเลขาธิการในกรณีจำเป็นหรือ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
หรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้ง การทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน ให้เลขาธิการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	เร่งด่วนมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว ซึ่งเป็นวิธีการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดใช้ประโยชน์จากการทำธุรกรรมนั้นต่อไป โดยให้ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 35 และมาตรา 36
มาตรา 18 ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรม ให้คณะกรรมการธุรกรรมแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการธุรกรรมเสนอความเห็นด้วยว่าสมควรใช้มาตรการทั่วไปหรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายดังกล่าวสำหรับบุคคล เหล่านั้นด้วย ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิ อย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือ บุคคลอื่นที่มี	มาตรา 18 นี้นำความมาจากมาตรา 37/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรม เนื่องจากบุคคลดังกล่าวต้องเสี่ยงภัยจากการกระทำความผิดของกลุ่มอาชญากร โดยการทำให้เสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิ อย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลดังกล่าวรวมถึงสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือ บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลนั้น นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เกิดสัมฤทธิ์ผลในการสืบหาพยานหลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงควรให้มีมาตรการคุ้มครองโดยให้ถือว่าบุคคล

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนาเนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอรับค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและสมควรตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาด้วย สำนักงานอาจจัดให้มีค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด	ดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา
มาตรา 19 ในกรณีที่บุคคลใดได้มาให้ถ้อยคำหรือเป็นพยานในการตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม หรือการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและมิได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดให้มีสิทธิรับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	มาตรา 19 นี้บัญญัติขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของผู้ที่เดินทางมาเป็นพยานในการตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม หรือการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและมิได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด เนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีส่วนช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานในคดีได้ โดยไม่สมควรให้ต้องรับภาระเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเหล่านั้น (ความในมาตรานี้ศึกษาเปรียบเทียบจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 12)
มาตรา 20 การรายงานและการแสดงตนเกี่ยวกับทรัพย์สินในการทำธุรกรรมของสถาบันการเงิน ผู้ประกอบอาชีพ และหน่วยงานของรัฐ	มาตรา 20 บัญญัติขึ้นเพื่อให้การรายงานและการแสดงตนเป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	ฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการทำธุรกรรมของหน่วยงานและบุคคลดังกล่าว
ส่วนที่ 2 กระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน	กำหนดขึ้นเพื่อนำกระบวนการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นวิธีในทางปฏิบัติที่ควรนำมากำหนดไว้ในร่างฯให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น
มาตรา 21 ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน หากมีเหตุผลและความจำเป็นให้เลขาธิการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอขยายเวลาดังกล่าว โดยให้ศาลมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	มาตรา 21 นี้นำความมาจาก มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมความตอนท้ายวรรคหนึ่งว่า “หากมีเหตุผลและความจำเป็นให้เลขาธิการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอขยายเวลาดังกล่าว โดยให้ศาลมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร” และได้มีการแก้ไขปรับปรุงโดยตัดความตามวรรคสี่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 48 ออก โดยนำไปใส่ไว้ในการเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแทน เหตุผลในการกำหนดความไว้ในมาตรา 21 เนื่องจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวเป็นวิธีปฏิบัติที่สำคัญในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ	กระทำความผิดเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดี จากการศึกษาพบว่าในต่างประเทศแทบทุกประเทศจะกำหนดระยะเวลาไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่รีบดำเนินการในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลในการทำธุรกรรมดังกล่าวโดยกำหนดระยะเวลาไว้ไม่เกิน 90 วัน และสามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาดังกล่าวได้หากมีเหตุผลและความจำเป็น เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ดังนั้นจึงควรกำหนดให้ศาลสามารถขยายระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวออกไปได้ เพราะในบางคดีมีรายละเอียดและมีความซับซ้อนมาก หากพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการไม่ทันในกรอบระยะเวลาดังกล่าวอาจมีผลให้ไม่สามารถส่งเรื่องให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
มาตรา 22 เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดตามมาตรา 21 แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง แล้วรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว	มาตรา 22 นี้ได้นำความตามมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบัญญัติไว้ เนื่องจากเมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวต้องประเมินราคาทรัพย์สินนั้นไว้เสียก่อน เพื่อป้องกันปัญหาในการคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียหากทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิด

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ โดยอนุโลม	ฐานฟอกเงิน และเพื่อจะได้ทราบราคาของทรัพย์สินในขณะที่ยึดหรืออายัดไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการและรักษาทรัพย์สิน รวมถึงการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น
มาตรา 23 หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 12 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา 44 ก็ได้	มาตรา 23 นี้นำความมาจากมาตรา 55 กำหนดให้เลขาธิการยื่นเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งกำหนดไว้เพื่อป้องกันมิให้ทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือยากต่อการติดตามบังคับทรัพย์สิน
ส่วนที่ 3 การเก็บรักษาทรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สิน	เนื่องจากการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินเป็นส่วนหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินการในทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงสมควรนำมากำหนดไว้ในร่างฯ เพราะเป็นวิธีการในทางปฏิบัติ
มาตรา 24 การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการหรือ	มาตรา 24 นี้ได้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ ให้ดำเนินการตามกระบวนการและวิธีการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ให้เลขาธิการสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ หรือการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้	ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ในร่างฯ เพื่อให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการในการออกระเบียบกำหนดกระบวนการและวิธีการในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน ซึ่งจะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ได้อย่างถูกต้อง และทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ โดยกำหนดให้มีการวางประกันหรือหลักประกัน จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกากำหนดห้ามนำทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้มาใช้สอย เว้นแต่พนักงานอัยการจะร้องขอต่อศาลให้สามารถนำทรัพย์สินดังกล่าวมาใช้สอยได้เพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาและการใช้งาน หรือขายทรัพย์สินนั้นได้เพื่อรักษามูลค่าของทรัพย์สินนั้น ส่วนสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีหน่วยงานเฉพาะในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ โดยหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจขายทรัพย์สินได้ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาหากทรัพย์สินนั้นไม่มีประโยชน์ในการพิสูจน์ความจริง หรือการเก็บรักษาจะทำให้มูลค่าของทรัพย์สินนั้นลดลง ทำนองเดียวกันกับประเทศสิงคโปร์และประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียกำหนด

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	ว่ากรณีที่ทรัพย์สินนั้นเสื่อมสภาพเป็นเหตุให้มูลค่าลงลงก็ควนนำออกขาย ดังนั้นการที่กำหนดความไว้ในมาตรา 24 จึงชอบด้วยเหตุผลและเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี ซึ่งควรกำหนดให้คณะกรรมการสามารถออกระเบียบกำหนดกระบวนการและวิธีการในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินได้ เพื่อประโยชน์ในการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์แก่ทางราชการ หรือนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหากทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะจะเก็บรักษาไว้
ส่วนที่ 4 การร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน	เนื่องจากทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้อาจไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงต้องกำหนดกระบวนการและวิธีการร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ในร่างฯ
มาตรา 25 กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต่อเลขาธิการโดยแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้	มาตรา 25 นี้ได้นำความที่บัญญัติไว้มาตรา 48 วรรคสี่มากำหนดไว้ในร่างฯ เพื่อให้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต่อเลขาธิการ เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
มาตรา 26 กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดความเสียหาย ให้เลขาธิการพิจารณาชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของความเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินและไม่ตัดสิทธิผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินในการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	มาตรา 26 นี้บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียในกรณีที่ธุรกรรมหรือทรัพย์สินซึ่งถูกยึดหรืออายัดไว้เกิดความเสียหาย โดยธุรกรรมหรือทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ควรกำหนดให้มีการชดใช้ค่าเสียหายแก่บุคคลดังกล่าวตามมูลค่าของทรัพย์สินนั้น
มาตรา 27 กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดความเสียหายโดยสภาพอันมิใช่เกิดจากการจัดการและเก็บรักษาของสำนักงาน หรือเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นอันพับไป	มาตรา 27 นี้บัญญัติขึ้นในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดความเสียหายโดยสภาพของทรัพย์สินนั้นเอง หรือไม่ได้เกิดจากการจัดการและเก็บรักษาของสำนักงานหรือเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นอันพับไปเนื่องจากมิใช่เป็นความเสียหายซึ่งเกิดจากการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตรง
มาตรา 28 หลักเกณฑ์และวิธีการร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	มาตรา 28 นี้บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินซึ่งควรให้คณะกรรมการเป็นผู้ออกระเบียบดังกล่าว
หมวด 2 วิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ส่วนที่ 1	กำหนดขึ้นเพื่อให้คู่ความ ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนได้เข้าใจถึงกระบวนการยื่นคำร้องและการพิจารณาคำร้องของศาลในกรณีที่

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
การพิจารณาคำร้องและคำขอ การไต่สวนคำร้อง และการตรวจพยานหลักฐาน	เกี่ยวกับการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
มาตรา 29 คำร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ในการตรวจสอบและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำเป็นหนังสือโดยทำเป็นคำขอฝ่ายเดียวแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบการพิจารณา	มาตรา 29 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งประสงค์จะเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ในการตรวจสอบและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 46 จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลโดยต้องทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบการพิจารณา
มาตรา 30 คำร้องขอตามมาตรา 29 เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าถึงบัญชีลูกค้า ของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ร้องไม่จำต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียม ค่าคำร้อง และค่าอ้างเอกสาร	มาตรา 30 นี้ กำหนดขึ้นเพื่อยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม ค่าคำร้อง และค่าเอกสารในการร้องขอเข้าถึงบัญชีลูกค้า ของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 29 ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับสำนักงาน
มาตรา 31 ในการพิจารณาคำร้องตามมาตรา 29 ให้ศาลดำเนินการไต่สวนคำขอทันทีและเป็นการลับ โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 36 (2) มาใช้บังคับ	มาตรา 31 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ศาลดำเนินการไต่สวนคำขอทันทีและเป็นการลับ ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้ข้อมูลและพยานหลักฐานล่วงรู้ไปยังผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
มาตรา 32 การอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่อง	มาตรา 32 นี้ได้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 46 วรรคสองมากำหนดไว้ เนื่องจากเป็น

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
คอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 29 ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน	วิธีพิจารณาคำร้องขอ โดยศาลจะต้องอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วัน
มาตรา 33 การแจ้งคำสั่งอนุญาตตามมาตรา 32 ให้เป็นหน้าที่ของผู้ร้องในการแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	มาตรา 33 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ยื่นคำร้องขอเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์และได้รับอนุญาตจากศาลแล้วมีหน้าที่ต้องแจ้งแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
มาตรา 34 ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้าถึงข้อมูลตามมาตรา 29 ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือเพื่อขอตรวจหรือคัดคำสั่งอนุญาตเข้าถึงข้อมูลได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลกำหนด	มาตรา 34 กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้าถึงข้อมูลสามารถขอตรวจหรือคัดคำสั่งอนุญาตเข้าถึงข้อมูลได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลกำหนด เนื่องจากการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีดังกล่าวอาจกระทบและสร้างความเสียหายแก่ผู้มีส่วนได้เสียได้
มาตรา 35 คำร้องขอให้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ยื่นเป็นคำร้องฝ่ายเดียวโดยด่วน พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและความจำเป็น	มาตรา 35 นี้ เป็นการกำหนดไว้ให้การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว ต้องดำเนินการโดยเร็ว พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและความจำเป็น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของทรัพย์หรือผู้มีส่วนได้เสีย
มาตรา 36 ในชั้นไต่สวนคำร้องหรือระหว่างพิจารณา คู่ความอาจยื่นคำร้องขอคัดคำเบิกความพยานและรายงานกระบวนพิจารณาของศาลได้ ทั้งนี้ ศาลอาจกำหนดวิธีการและเงื่อนไขได้ตามที่เห็นสมควร	มาตรา 36 กำหนดขึ้นในขณะที่ไต่สวนคำร้องหรือระหว่างการพิจารณาให้คู่ความสามารถยื่นคำร้องขอคัดคำเบิกความพยานและรายงานกระบวนพิจารณาของศาล

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
	ได้หากศาลเห็นสมควร เพื่อประโยชน์สำหรับคู่ความ
มาตรา 37 ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ถ้าศาลไต่สวนคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตาม มาตรา 49 วรรคสองแล้วเห็นว่าฟังขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 12 หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 44 โดยจะกำหนดเงื่อนไขด้วยก็ได้ เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้หากผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 49 วรรคสองเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าส่วนได้เสียดังกล่าวเป็นส่วนได้เสียที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต	มาตรา 37 นี้กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียซึ่งนำความมาจากมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ ซึ่งกรณีนี้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดี และศาลได้ไต่สวนคำร้องแล้วเห็นว่าฟังขึ้น จึงได้มีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ดังจะเห็นได้ว่าการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินนี้ได้กำหนดไว้ในกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินทุกประเทศ สำหรับความในวรรคสองเป็นบทสันนิษฐานของกฎหมายว่าหากผู้มีส่วนได้เสียเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าส่วนได้เสียดังกล่าวเป็นส่วนได้เสียที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริตซึ่งจะไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรานี้
มาตรา 38 คำขอฝ่ายเดียวเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวตามมาตรา 23 ให้ศาลเรียกไต่สวนฉุกเฉินเพื่อพิจารณาคำขอของพนักงาน	มาตรา 38 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้คดีดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว โดยให้ศาลเรียกไต่สวนฉุกเฉินเพื่อพิจารณาคำขอของ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
อัยการและเมื่อเสร็จการไต่สวนให้ศาลมีคำสั่งในวันเดียวกัน ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอให้เลขาธิการแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว หากศาลมิได้มีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ให้มีผลจนกว่าคดีฟอกเงินจะถึงที่สุด	พนักงานอัยการและเมื่อเสร็จการไต่สวนให้ศาลมีคำสั่งในวันเดียวกัน ความในวรรคสองกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นหน้าที่ของเลขาธิการในการแจ้งคำสั่งของศาล ความในวรรคสามกำหนดขึ้นเพื่อให้สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวจนกว่าคดีฟอกเงินจะถึงที่สุด เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสยักย้าย ถ่ายเททรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
มาตรา 39 คดีที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา 23 หากข้อเท็จจริงปรากฏจากรายงานของเลขาธิการ เจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลว่าทรัพย์สินใดในคดีฟอกเงินจะถูกบังคับโดยเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่น ให้ศาลในคดีฟอกเงินแจ้งไปยังศาลในคดีอื่นที่มีอำนาจในการบังคับคดีให้งดการบังคับคดีไว้ก่อนจนกว่าศาลในคดีฟอกเงินจะมีคำสั่งว่าทรัพย์สินที่จะถูกบังคับคดีดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่	มาตรา 39 นี้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งสืบเนื่องมาจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินถูกบังคับโดยเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่น จึงต้องกำหนดให้ศาลในคดีฟอกเงินแจ้งไปยังศาลในคดีอื่นที่มีอำนาจในการบังคับคดีให้งดการบังคับคดีไว้ก่อนจนกว่าศาลในคดีฟอกเงินจะมีคำสั่งว่าทรัพย์สินที่จะถูกบังคับคดีดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ เพื่อให้สามารถบังคับทรัพย์สินในคดีฟอกเงินได้โดยไม่ซ้ำซ้อนกับเจ้าหนี้ในคดีอื่น
ส่วนที่ 2 การพิจารณาและพิพากษาคดี	กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาและพิพากษาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของศาล

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
มาตรา 40 การพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้พึงกระทำโดยรวดเร็ว	มาตรา 40 นี้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งหากคดีฟอกเงินมีความล่าช้าจะส่งผลกระทบและเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน และสิทธิของเจ้าของทรัพย์หรือผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
มาตรา 41 ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในการพิจารณาและพิพากษาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยอนุโลม เว้นแต่ในกรณีที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	มาตรา 41 กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 5 ตามพระราชบัญญัตินี้
มาตรา 42 เมื่อได้รับคำขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 23 ให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วนโดยไม่ชักช้า ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ	มาตรา 42 กำหนดขึ้นตามความในมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยปรับปรุงข้อความตามที่บัญญัติไว้ ทั้งนี้มีเหตุผลซึ่งสืบเนื่องมาจากภายหลังที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แต่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งดังกล่าวหากปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานอัยการจึงได้ยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน จึงควรกำหนดให้ศาล

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
	พิจารณาคำขอนั้นเป็นการด่วน และให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตหากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร
มาตรา 43 เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งดังต่อไปนี้ (1) ปิดประกาศคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินไว้ที่ศาลนั้น และให้ประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศโดยโฆษณาทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลและของสำนักงานเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนศาลมีคำสั่ง (2) ให้ศาลมีคำสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ หากปรากฏว่ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน	มาตรา 43 นี้ได้นำความตาม 49 วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้โดยมีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมแยกเป็นอนุมาตราเพื่อให้เกิดความชัดเจนขึ้นและเพิ่มข้อความว่า “พร้อมทั้งประกาศโดยโฆษณาทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลและของสำนักงานเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนศาลมีคำสั่ง” การกำหนดความดังกล่าวไว้เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนศาลมีคำสั่งหากปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลดังกล่าว และทำให้ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
ส่วนที่ 3 การมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับศาลในกรณีที่มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
มาตรา 44 เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ ตามมาตรา 12 แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 49 วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่นให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตาม มาตรา 49 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สิน ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี	มาตรา 44 นี้นำความตามมาตรา 51 แห่งแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และให้ศาลสามารถมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เป็นเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ความในวรรคสามกำหนดไว้เป็นบทสันนิษฐานในกฎหมายสำหรับผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตาม มาตรา 49 วรรคหนึ่ง หากปรากฏว่าเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อนก็ไม่สามารถร้องคัดค้านได้
มาตรา 45 ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินให้หมายความรวมถึงทรัพย์สิน	มาตรา 45 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้สามารถนำทรัพย์สินอื่นของ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
อื่นใดซึ่งสามารถใช้แทนที่ทรัพย์สินซึ่งผู้กระทำความผิดได้รับมาจากการกระทำความผิด โอน จำหน่าย หรือเปลี่ยนสภาพ หรือสูญหาย รวมถึงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อนเป็นทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน	ผู้กระทำความผิดมาชดใช้แทนที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากไม่สามารถติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดโอน จำหน่าย หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน หรือสามารถนำทรัพย์สินอื่นมาใช้แทนที่ทรัพย์สินซึ่งสูญหายอันจะเป็นประโยชน์สำหรับรัฐ และทำให้อาชญากรเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด การกำหนดให้ศาลสามารถออกคำสั่งให้นำทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดมาชดใช้แทนที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ได้ศึกษาตัวอย่างจากจากกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ และประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียซึ่งนำหลักการริบทรัพย์สินแทนที่หรือที่เรียกว่าการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based forfeiture) มากำหนดไว้ในกฎหมายเช่นเดียวกัน
มาตรา 46 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏแก่ศาลเอง หรือตามคำขอของโจทก์ว่าทรัพย์สินนั้นโดยสภาพไม่สามารถ	มาตรา 46 กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับศาลในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน แต่ปรากฏว่าเกิดข้อขัดข้องที่ไม่

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
ส่งมอบได้ สูญหาย หรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำทรัพย์สินนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินนั้น หรือการติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนจะกระทำได้โดยยากเกินสมควร หรือมีเหตุสมควรประการอื่นใด ให้ศาลกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินนั้นโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้มีหน้าที่ต้องส่งทรัพย์สินตามที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินชำระเป็นเงินแทนตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด การกำหนดมูลค่าตามวรรคหนึ่งในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์นั้น ให้ศาลกำหนดมูลค่าแห่งทรัพย์สินนั้นโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวมเข้าด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ในการสั่งให้บุคคลชำระเงินตามวรรคหนึ่ง ศาลจะกำหนดให้ผู้นั้นชำระเงินทั้งหมดในคราวเดียวหรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่กรณี และถ้าผู้	สามารถบังคับทรัพย์สินนั้นได้ จึงควรกำหนดให้มีการคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้นโดยให้ชำระเป็นเงินแทน การกำหนดความตามมาตรา 46 นี้ได้ศึกษาเทียบเคียงจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 33

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
นั้นไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดตามอัตราที่กฎหมายกำหนด และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้บังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลนั้นได้ไม่เกินจำนวนเงินที่ยังค้างชำระ	
มาตรา 47 ถ้าความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏตามคำร้องของพนักงานอัยการว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 12 หรือสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 11 เป็นทรัพย์สินที่รวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ หรือการแบ่งแยกจะทำให้ทรัพย์สินเกิดความเสียหายหรือเสื่อมค่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 44 ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้สำนักงานนำทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ออกขายทอดตลาดและให้นำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ทั้งนี้ให้นำระเบียบคณะกรรมการตามมาตรา 24 วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การขายทอดตลาดด้วยโดยอนุโลม ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ได้ยื่นคำร้องต่อศาลก่อน	มาตรา 47 นี้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 52/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ ซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติเพื่อให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งในการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดและกำหนดให้เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง สามารถยื่นคำร้องต่อศาลก่อนการขายทอดตลาดถ้าได้นำเงินมาชำระต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งศาลจะสั่งงดการขายทอดตลาดและสั่งให้นำเงินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินแทนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยนำทรัพย์สินนั้นไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียต่อไปทั้งนี้ความที่บัญญัติไว้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียซึ่งมีความประสงค์ที่จะได้ทรัพย์นั้นมาไว้ในความครอบครอง

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
การขายทอดตลาดและได้นำเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาด ในวันที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องและสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่รวมเข้ากับทรัพย์สินนั้นให้สำนักงานไว้แทนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ก็ให้ศาลสั่งงดการขายทอดตลาดและสั่งให้นำเงินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินแทนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและนำทรัพย์สินนั้นไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียต่อไป	
มาตรา 48 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน	มาตรา 48 นี้นำความในมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ เพื่อให้พนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบังคับให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน
ส่วนที่ 4 การร้องขอคืนทรัพย์สิน	กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแวปฏิบัติในการร้องขอคืนทรัพย์สิน
มาตรา 49 ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 12 อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา 44 โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า	มาตรา 49 นี้นำความในมาตรา 50 แห่งป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
(1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ (2) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มา โดยสุจริตและตาม สมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 12 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาซึ่งส่วนได้เสียโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ	พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ทราบถึง ขั้นตอนและเหตุในการยื่นคำร้องรวมถึงยื่นคำร้องขอ คุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง
มาตรา 50 ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดเรื่องที่เลขาธิการส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินภายในระยะเวลาสามสิบวัน โดยให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการและให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด ห้ามมิให้ดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก และให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดิน	มาตรา 50 นี้กำหนดขึ้นโดยนำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 49 วรรคสี่แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาปรับปรุงเพิ่มเติมและแบ่งความเป็นวรรคสองและวรรคสามเพื่อให้เกิดความชัดเจนทางปฏิบัติในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดเรื่องที่เลขาธิการส่งให้พนักงานอัยการพิจารณา โดยให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด เว้นแต่จะมีพยานหลักฐานเพิ่มเติม วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ นำความในมาตรา 49 วรรคสี่แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา ให้สำนักงานดำเนินการนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน ในกรณีที่มีผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปี ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	มากำหนดไว้เพื่อกำหนดระยะเวลาในการขอรับคืนทรัพย์สินที่คณะกรรมการวินิจฉัยไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดเรื่องที่เลขาธิการส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
มาตรา 51 ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้สำนักงานนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน ในกรณีที่มีผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปีตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจ	มาตรา 51 นำความตามมาตรา 51/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งคืนทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และกำหนดระยะเวลาในการขอรับคืนทรัพย์สินไว้ ซึ่งจะทำให้สำนักงานไม่ต้องรับภาระในการดูแลทรัพย์สินดังกล่าวนานเกินควร ความในวรรคสองเป็นกรณีที่ผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปี

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
ส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน โดยให้คำนวณราคาทรัพย์สินตามราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำสั่งเป็นที่สุดให้คืนทรัพย์สิน และหากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	และหากไม่สามารถส่งคืนทรัพย์สินนั้นได้ก็ให้คืนเป็นเงินจากกองทุน เพื่อป้องกันข้อโต้แย้งจากเจ้าของทรัพย์สิน โดยให้คำนวณราคาทรัพย์สินตามราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำสั่งเป็นที่สุดให้คืนทรัพย์สิน และหากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน
มาตรา 52 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 44 หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 49 ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิขอรับทรัพย์สินคืนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น หรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน แล้วแต่กรณี คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 49 ได้เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น	มาตรา 52 กำหนดขึ้นตามความในมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้เจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถร้องต่อศาลเพื่อขอคืนทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ โดยกำหนดระยะเวลาให้ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินนั้นภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ผู้ร้องไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ แต่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 49 ได้ ซึ่งความที่กำหนดไว้เป็นการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้มีส่วนได้เสียภายหลังจากที่ศาลได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินไปแล้ว ความในวรรคสามกำหนดขึ้นเพื่อให้ศาลแจ้งเลขาธิการและพนักงานอัยการทราบ

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าว และให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้	ว่ามีการร้องขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ และให้พนักงานอัยการสามารถโต้แย้งคำร้องได้เพราะอาจมีพยานหลักฐานที่สามารถแสดงได้ว่าผู้ร้องขอคืนทรัพย์สินไม่ใช่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย
มาตรา 53 ในกรณีที่ปรากฏความแก่ศาลเองหรือปรากฏตามคำร้องของพนักงานอัยการว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินเป็นทรัพย์สินที่รวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ หรือการแบ่งแยกจะทำให้ทรัพย์สินเกิดความเสียหายหรือเสื่อมค่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 12 ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้สำนักงานนำทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ออกขายทอดตลาดและให้นำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวไปคืนให้แก่เจ้าของ หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ทั้งนี้ให้นำระเบียบของคณะกรรมการ ตามมาตรา 24 วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การขายทอดตลาดด้วยโดยอนุโลม ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งได้ยื่นคำร้องต่อศาลก่อนการขายทอดตลาดและได้นำเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่เจ้าของ	มาตรา 53 นี้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 52/1 มากำหนดไว้ในกรณีที่ปรากฏว่ามีทรัพย์สินอื่นที่มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดรวมอยู่ด้วยกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ เพื่อเป็นแนวทางให้ศาลมีคำสั่งให้สำนักงานนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
หรือผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องและสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่รวมเข้ากับทรัพย์สินนั้นให้แก้สำนักงานไว้แทน ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลสั่งงดการขายทอดตลาดและสั่งให้นำเงินดังกล่าวไปชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายแทนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและนำทรัพย์สินนั้นไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียต่อไป	
มาตรา 54 ผู้ที่มีสิทธิร้องขอคืนทรัพย์สินจะต้องเป็นบุคคลตามมาตรา 49 และจะต้องยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินซึ่งศาลมีคำสั่งริบภายในหนึ่งปีนับแต่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด โดยต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	มาตรา 54 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้มีสิทธิร้องขอคืนทรัพย์สินต้องยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินภายในระยะเวลาที่กำหนด
หมวด 3 อุทธรณ์	กำหนดขึ้นเพื่อให้คู่ความมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้น
มาตรา 55 ให้จัดตั้งแผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งขึ้นในศาลอุทธรณ์ โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือ	มาตรา 55 กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของศาลอุทธรณ์ ซึ่งถ้าหากมีการจัดตั้งแผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งขึ้นจะทำให้การพิจารณาคดีของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็ว โดยศึกษาตัวอย่างจาก

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
คำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้	พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 58
มาตรา 56 การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่ง โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือเมื่อมีการยื่นอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรีบส่งอุทธรณ์หรือคำร้องเช่นว่านั้นพร้อมสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์แผนคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งในศาลแพ่งเพื่อพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยเร็ว	มาตรา 56 กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ของคู่ความโดยให้ยื่นอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่ง และให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง วรรคสองกำหนดขึ้นเพื่อให้ศาลชั้นต้นรีบส่งอุทธรณ์หรือคำร้องไปยังศาลอุทธรณ์โดยเร็ว เพื่อให้การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดเป็นไปด้วยความรวดเร็ว
มาตรา 57 คู่ความยื่นอุทธรณ์ได้โดยไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมใด ๆ	มาตรา 57 นี้กำหนดขึ้นเพื่อช่วยเหลือคู่ความไม่ให้ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี
มาตรา 58 ให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยไม่ชักช้าและภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรา 60 คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งให้เป็นที่สุด	มาตรา 58 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ภายใต้มาตรา 58 และให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งให้เป็นที่สุด

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
มาตรา 59 การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม	มาตรา 59 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งตามมาตรานำประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์
หมวด 4 ฎีกา	กำหนดขึ้นเพื่อให้คู่ความสามารถฎีกาคำพิพาษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่ง
มาตรา 60 การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตตามศาลฎีกา การขออนุญาตฎีกา ให้ยื่นคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แห่งคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งในศาลแพ่ง แล้วให้ศาลชั้นต้นรีบส่งคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว	มาตรา 60 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้คู่ความนำไปปฏิบัติโดยจะต้องขออนุญาตจากศาลฎีกาก่อน และได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องไว้พร้อมกับให้ศาลชั้นต้นรีบส่งคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาไปยังศาลฎีกาโดยเร็วเพื่อให้การพิจารณาคดีเสร็จสิ้นไปอย่างรวดเร็ว
มาตรา 61 คู่ความยื่นฎีกาได้โดยไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมใด ๆ	มาตรา 61 นี้กำหนดขึ้นเพื่อไม่ให้คู่ความต้องรับภาระค่าใช้จ่ายอันเนื่องจากคดีฟอกเงิน ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกยึดทรัพย์ไม่เหลือทรัพย์สินเพียงพอให้เสียค่าฤชาธรรมเนียมได้

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
หมวด 5 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง	กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติในการบังคับทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน
มาตรา 62 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	มาตรา 62 นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนของการบังคับตามคำพิพากษามาใช้ในการดำเนินการต่อทรัพย์สินซึ่งเกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน
มาตรา 63 การบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงินแทนมูลค่าสิ่งที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน ให้กระทำได้ภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด และให้พนักงานอัยการหรือสำนักงาน แล้วแต่กรณีเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการบังคับคดี โดยให้ร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีของกรมบังคับคดีมีอำนาจหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากพนักงานอัยการหรือสำนักงาน ทั้งนี้ มิให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ถูกดำเนินการบังคับคดี การบังคับคดีตามวรรคหนึ่งให้กระทำได้แม้ว่าบุคคลซึ่งต้องชำระเงินแทนมูลค่าสิ่งที่ศาลสั่งริบถึงแก่ความตายไปแล้ว หากปรากฏว่าคำพิพากษาถึงที่สุดก่อนผู้นั้นถึงแก่ความตาย	มาตรา 63 นี้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยกำหนดระยะเวลาในการบังคับทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินให้ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งกำหนดไว้ภายใน 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด และกำหนดให้พนักงานอัยการหรือสำนักงานมีอำนาจในการดำเนินคดี โดยจะต้องร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีและให้เจ้าพนักงานบังคับคดีของกรมบังคับคดีมีอำนาจหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากพนักงานอัยการหรือสำนักงาน นอกจากนี้การที่กำหนดไม่ให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ถูกดำเนินการบังคับคดี เพราะบุคคลดังกล่าวอาจถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินไปจนไม่เหลือทรัพย์สินอื่นอีก

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	**เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง**
	ความในวรรคท้ายกำหนดขึ้นเพื่อให้รัฐได้รับประโยชน์จากการบังคับคดีแม้บุคคลตามวรรคหนึ่งจะถึงแก่ความตายไปแล้วก็ตาม
มาตรา 64 ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริงซึ่งเป็นบุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 49 ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน โดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงิน หากปรากฏโดยคำร้องของผู้เป็นเจ้าของแท้จริงตามมาตรา 49 ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินแทนตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี คำร้องของเจ้าของแท้จริงเช่นว่านี้จะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว	มาตรา 64 นี้กำหนดขึ้นเพื่อไม่ให้มีการดำเนินการบังคับคดีต่อทรัพย์สินของบุคคลตามมาตรา 49 ซึ่งได้แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสีย เมื่อบุคคลดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อศาลภายใน 1 ปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด โดยศาลจะต้องมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน และหากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินแทนตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย
บทเฉพาะกาล	กำหนดขึ้นเพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับสามารถดำเนินต่อไปได้

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	เหตุผล/ข้อมูลอ้างอิง
มาตรา 65 บรรดาคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด	มาตรา 65 กำหนดขึ้นเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องต่าง ๆ ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไปได้ โดยไม่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ต้องหยุดลง
มาตรา 66 บรรดาระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้บังคับ	มาตรา 66 นี้กำหนดขึ้นให้สอดรับกับมาตรา 65 โดยกำหนดให้สำนักงานและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

ที่มา คณะผู้วิจัย

6.3.5 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... (ฉบับเบื้องต้น)

การรับประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... (ฉบับเบื้องต้น) นี้จะนำเสนอในรูปแบบที่เป็นตารางเพื่อให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ โดยจะนำมาตราที่ได้มีการท้วงติงและให้

ข้อเสนอแนะมาแสดงไว้ โดยจะนำไปศึกษาวิเคราะห์จัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... (ฉบับสมบูรณ์) ต่อไป

ตารางที่ 14 สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... (ฉบับเบื้องต้น) และการแก้ไขปรับปรุง

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	**ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....**
บทนิยาม **มาตรา 3** ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าควรเพิ่มความหมายของคำว่า “ผู้เสียหาย” และ “ผู้มีส่วนได้เสีย”	การแก้ไขปรับปรุง มาตรา 3 ได้กำหนดความเพิ่มในบทนิยาม ดังนี้ “ผู้เสียหาย” หมายความว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน “ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายความว่า ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ
หมวด 1 บททั่วไป **มาตรา 5** การนำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาลจะมีความเหมาะสมเพียงใด	-การนำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีจะช่วยแก้ไขปัญหาความล่าช้าที่เกิดจากการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน *มาตรานี้เห็นว่าควรคงไว้เช่นเดิม
มาตรา 7 การกำหนดให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้	-ความที่กำหนดไว้มีผลต่อการขยายระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว รวมถึงกรณีที่ศาลเห็นว่ามีเหตุผลและความจำเป็นอื่น ๆ เช่น การยื่นคำร้องคัดค้าน

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ก่อนสิ้นระยะเวลานั้นได้ เมื่อมีความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หมายความว่าอย่างไร และ -การยื่นหรือขยายระยะเวลาที่กำหนดก่อนสิ้นระยะเวลานั้น ตามหลักแล้วต้องมีเนื้อหาคดีอยู่ที่ศาล จึงจะขยายหรือร่นระยะเวลาได้ ซึ่งการตั้งข้อไม่สมบูรณ์ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ส่วนระยะเวลาตามมาตรา 11 เป็นเรื่องที่ผู้เสียหายไปยื่นหลังจากที่สำนักงาน ปปง. กำหนดระยะเวลา 90 วันเพื่อเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบว่าเป็นผู้เสียหายเพื่อผ่านขั้นตอนขอให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้เสียหาย ซึ่งหากนำมากำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้แล้วจะทำให้พระราชบัญญัติ 2 ฉบับเกี่ยวกับการฟอกเงินนี้ซ้ำซ้อนกันทั้งในส่วนของสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ	-ประเด็นการขยายระยะเวลาที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือพระราชบัญญัตินี้นั้นไม่ซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ 2542 เพราะถ้ามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ก็จะต้องยกเลิกความที่บัญญัติไว้ในหมวด 6 และมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน * มาตรานี้เห็นว่าควรคงไว้เช่นเดิมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. แต่ได้มีการปรับถ้อยคำดังนี้ **มาตรา 7** ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา หรือประมวลกฎหมายวีพิจารณาความแพ่ง หรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ก่อนสิ้นระยะเวลานั้นได้ เมื่อมีความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม
มาตรา 11 วรรคสาม กำหนดความว่า “ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามมาตรานี้ต้อง	-มาตรานี้ได้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 49/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
เป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐานและไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้น” ถูกต้องหรือไม่	ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ 2542 หมวด 6 ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินมากำหนดไว้ * มาตรานี้เห็นว่าควรคงไว้เช่นเดิมซึ่งการที่นำมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ก็เพราะเห็นว่าเป็นแนวทางปฏิบัติในการชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในความผิดมูลฐาน
มาตรา 14 ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดไว้ว่า “ให้คู่ความได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง” เพราะพนักงานอัยการได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมอยู่แล้ว	-ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้เคยวินิจฉัยไว้หากศาลไม่มีคำสั่งก็ไม่อาจยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมได้ นอกจากนี้ในการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าถ้าหากคู่ความฝ่ายตรงข้ามซึ่งถูกยึดทรัพย์สินตามคำสั่งศาลไปแล้วก็อาจไม่มีทรัพย์สินเหลืออีก *มาตรานี้เห็นว่าควรคงไว้เช่นเดิม
มาตรา 16 ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทักท้วงว่าการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม ถ้าเป็นกรณีเร่งด่วนให้เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจดังกล่าว ซึ่งต้องรายงานคณะกรรมการธุรกรรมด้วยในภายหลัง จึงเห็นว่ายังขาดหลักการที่ได้กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ฟอกเงิน	-ผู้วิจัยชี้แจงว่า ตามมาตรา 21 วรรคสอง ได้กำหนดความไว้แล้ว

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
มาตรา 17 ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อสังเกตว่าความในมาตรานี้นำมาจากมาตรา 35 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ 2542 ซึ่งเป็นกระบวนการเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน แต่ที่นำมากำหนดไว้จะเป็นการยับยั้งผู้กระทำความผิดจึงขอให้พิจารณาว่าควรกำหนดไว้หรือไม่	-มาตรา 17 นี้กำหนดขึ้นโดยนำความในมาตรา 35 และ มาตรา 36 มากำหนดความไว้เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนมีอำนาจในการยับยั้งการทำธุรกรรม ซึ่งเป็นวิธีในทางปฏิบัติ เมื่อนำมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... จะเป็นการสอดคล้องกับมาตรา 48 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (ตรงกับมาตรา 21 ที่กำหนดในร่างฯ) *มาตรานี้เห็นว่าควรคงไว้เช่นเดิม
มาตรา 18 วรรคแรก กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมเสนอความเห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรม ให้คณะกรรมการธุรกรรมแจ้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าวนั้น กรณีที่กำหนดไว้สมควรใช้มาตรการใดกับบุคคลดังกล่าว มีคำถามว่าเสนอความเห็นต่อใครและหน่วยงานไหน	-มาตรานี้นำมาจากมาตรา 37/1 วรรคหนึ่งซึ่งกำหนดความไว้ว่า “ให้คณะกรรมการธุรกรรมแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว” ซึ่งเป็นการคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 โดยมาตรา 5 กำหนดให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการ ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะมีอำนาจกำหนดให้หน่วยงานใดมีอำนาจหน้าที่ในกรณีดังกล่าว

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
	-เมื่อได้ศึกษาเทียบเคียงกับกฎหมายวิธีพิจารณาคดีทุจริตประพฤติมิชอบก็ได้กำหนดความไว้เช่นกันในมาตรา 12 *มาตรานี้เห็นว่าควรคงไว้เช่นเดิม
มาตรา 21 วรรคหนึ่ง บัญญัติความว่า “ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน หากมีเหตุผลและความจำเป็นให้เลขาธิการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอขยายเวลาดังกล่าว โดยให้ศาลมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร	-ปรับปรุงแก้ไขความตอนท้ายวรรคว่า “โดยให้ศาลมีคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวได้อีกสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน
มาตรา 22 วรรคสาม กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าน่าจะซ้ำซ้อนกับมาตรา 5	-ความในมาตรา 22 วรรคสามตามที่ผู้เข้าร่วมประชุมตั้งข้อสังเกตนี้จะแก้ไข โดยยกเลิกความดังกล่าว
มาตรา 25 ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทักท้วงว่าการกำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ต่อเลขาธิการเมื่อทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้วให้ศาลเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัด	-มาตรานี้ได้นำความในมาตรา 48 มากำหนดไว้ซึ่งความที่บัญญัติไว้ได้แสดงให้เห็นอยู่แล้วว่าเป็นกรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว โดยพนักงานเจ้าหน้าที่อาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินอื่นที่มิได้เกิดจากการกระทำ

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ และผู้ใดจะมีหน้าที่ไปยื่นคำร้องดังกล่าว	ความผิด ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดความไว้ให้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินสามารถแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดได้ โดยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรานี้เห็นว่าควรคงไว้เช่นเดิม
มาตรา 32 การอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 29 ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน ผู้เข้าร่วมประชุมได้ตั้งคำถามว่าการที่ศาลอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วัน หมายถึงการขยายระยะเวลาสูงสุหรือไม่ และจะต้องมีเหตุผลหรือความจำเป็นประกอบด้วยหรือไม่	-บทบัญญัติส่วนนี้นำมาจากมาตรา 46 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการขยายระยะเวลาไว้ ซึ่งหากมีเหตุผลและความจำเป็นแล้วศาลย่อมสามารถขยายระยะเวลาให้ได้ตามความที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 7 ตาม -มาตรานี้จะเป็นประโยชน์สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่มีความซับซ้อน หรือมีการทำธุรกรรมหรือมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก *มาตรานี้เห็นว่าควรคงไว้เช่นเดิม
มาตรา 37 วรรคสอง บัญญัติความไว้ว่า “เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 49 วรรคสอง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือ	-มาตรานี้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบัญญัติไว้ ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียในการยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ เว้นเสียแต่บุคคล

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่าง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าส่วนได้เสียดังกล่าวเป็นส่วนได้เสียที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต” ผู้เข้าร่วมประชุมได้ตั้งคำถามว่าบทสันนิษฐานดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมีภาระในการพิสูจน์หรือไม่	ดังกล่าวเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน -ส่วนภาระการพิสูจน์ตามคำพิพากษาศาลฎีกาได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานให้ตกเป็นของผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5092/2562, 3849/2562 ฯลฯ) *มาตรานี้เห็นว่าควรคงไว้เช่นเดิม
มาตรา 41 บัญญัติความว่า “ให้นำให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในการพิจารณาและพิพากษาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยอนุโลม เว้นแต่ในกรณีที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าน่าจะซ้ำซ้อนกับความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5	-มาตรานี้จะยกเลิกตามความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น
มาตรา 43 บัญญัติความถึงกรณีที่ศาลได้รับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งปิดประกาศและส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการ ปปง. เพื่อปิดประกาศ	-มาตรานี้ได้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 49 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบัญญัติไว้ โดยได้แก้ไขตามที่ผู้แสดงความคิดเห็นในที่

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่าง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
หรือแจ้งผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความเห็นว่าสมควรใช้คำว่า “ปิดประกาศ” หรือไม่ หรือใช้คำว่า “ประกาศ”เพียงอย่างเดียว และคำว่า “ท้องถิ่น” หมายถึง ท้องถิ่นใด กรณีที่คู่ความอยู่ต่างประเทศจะดำเนินการปิดประกาศไว้อย่างไร	ประชุมเสนอแนะสำหรับข้อความที่บัญญัติว่าให้ปิดประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น โดยตัดคำว่า “ปิด” ออก และมาตรานี้ได้ปรับปรุงแก้ไขจากมาตรา 49 วรรคห้า โดยเพิ่มความว่า “พร้อมทั้งประกาศโดยโฆษณาทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลและของสำนักงาน เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนศาลมีคำสั่ง” -กรณีที่คู่ความอยู่ต่างประเทศต้องดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ -ส่วนคำถามที่ถามว่า ท้องถิ่นใดนั้น ปรากฏความอยู่ในบทบัญญัติแล้วว่าหมายถึงท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ -สำหรับความที่ได้กำหนดไว้เห็นว่าให้คงไว้ตามเดิม
มาตรา 53 ความที่บัญญัติไว้น่าจะซ้ำกับความในมาตรา 47	-มาตรานี้จะตัดออก

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
มาตรา 54 บัญญัติให้ผู้ที่มีสิทธิร้องขอคืนทรัพย์สิน จะต้องเป็นบุคคลตามมาตรา 49 และจะต้องยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินซึ่งศาลมีคำสั่งริบภายในหนึ่งปีนับแต่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด โดยต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ความที่บัญญัติไว้ซ้ำกับมาตรา 52	-มาตรา 54 นี้จะตัดออก
มาตรา 55 การที่บัญญัติความให้จัดตั้งแผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งขึ้นในศาลอุทธรณ์ โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นว่าปัจจุบันนี้ยังไม่มีศาลอุทธรณ์แผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่ง หากจะกำหนดความไว้ดังกล่าวต้องหาผู้พิพากษาทางอื่น เช่น ศาล	-มาตรานี้กำหนดขึ้นเพื่อให้การดำเนินคดีในชั้นอุทธรณ์เป็นไปด้วยความรวดเร็ว แต่หากยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลก็จะตัดความที่กำหนดว่า “ให้จัดตั้งแผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งขึ้นในศาลอุทธรณ์” ออก และกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์แทน รวมถึงความในมาตรา 55 มาตรา 56 มาตรา 58 มาตรา 59 และมาตรา 60

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
อุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ซึ่งไม่ได้กำหนดไว้ในมาตรานี้	
มาตรา 62 บัญญัติความว่า “การพิจารณาและพิพากษาคดีของศาลฎีกา ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม”	-มาตรา 62 นี้จะตัดออกเพื่อไม่ให้ซ้ำกับมาตรา 5
มาตรา 63 กำหนดความไว้ว่า “การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง” ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจะทำให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปไม่ได้ เพราะการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวต้องมีการออกคำบังคับ ออกหมายบังคับคดีและตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี แต่ในการดำเนินการตามคำพิพากษา	**มาตรา 63** นี้จะตัดออกตามที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทักท้วงว่าศาลฎีกามีบรรทัดฐานว่าทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินทันทีโดยไม่ต้องมีการออกคำบังคับ เพราะจะทำให้บุคคลนั้นยักย้ายทรัพย์สินไปเสียก่อน

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่าง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ในคดีฟอกเงิน ศาลฎีกามีบรรทัดฐานว่าทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินทันทีโดยไม่ต้องมีการออกคำบังคับ เพราะจะทำให้บุคคลนั้นยักย้ายทรัพย์สินไปก่อน	
มาตรา 64 บัญญัติความว่า “ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริงซึ่งเป็นบุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 49 ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน โดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงิน หากปรากฏโดยคำร้องของผู้เป็นเจ้าของแท้จริงตามมาตรา 49 ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินแทนตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี คำร้องของเจ้าของแท้จริงเช่นว่านี้จะต้องกระทำต่อศาล ภายในหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว	-กรณีศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือคืนให้แก่ผู้เสียหายเป็นคำสั่งของศาล ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเป็นไปตามระเบียบ -ในส่วนของผู้รับจำนองซึ่งเป็นผู้มีบุริมสิทธิเมื่อไม่ได้ยื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดีก็ต้องมีผลบังคับกับเจ้าหนี้บุริมสิทธิตามคำพิพากษา -แก้ไขปรับปรุง มาตรา 64 โดยเพิ่มความตอนท้ายวรรคหนึ่งและวรรคสอง ดังนี้ **มาตรา 64** ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริงซึ่งเป็นบุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 49 ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน โดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด **เว้นแต่ผู้ร้องจะแสดงให้เห็นได้ว่าไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบหรือควรทราบคำพิพากษาถึง**

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 2	ข้อชี้แจงและการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่ากรณีศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินหรือคืนให้แก่ผู้เสียหายมีกระบวนการและระเบียบอยู่แล้ว ในส่วนนี้จะเป็นการซ้อนกันหรือเปล่า และในส่วนของผู้รับจำนองซึ่งเป็นผู้มีบุริมสิทธิไม่ได้เข้ามาดำเนินการในคดีฟอกเงินอาจต้องมีผลบังคับในการเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิด้วยหรือไม่	**ที่สุด ศาลอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ไม่เกินสามสิบวันนับจากวันที่ทราบคำพิพากษา** ในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงิน หากปรากฏโดยคำร้องของผู้เป็นเจ้าของแท้จริงตามมาตรา 49 ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินแทนตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี คำร้องของเจ้าของแท้จริงเช่นว่านี้จะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว **เว้นแต่ผู้ร้องจะแสดงให้เห็นได้ว่าไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบหรือควรทราบคำพิพากษา ถึงที่สุด ศาลอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ไม่เกินสามสิบวันนับจากวันที่ทราบคำพิพากษา**

ที่มา คณะผู้วิจัย

หลังจากการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในการประชุมครั้งที่ 2 เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... แล้วผู้วิจัยได้นำผลจากการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมที่ได้มีการเสนอแนะมาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... โดยมีการศึกษาวิเคราะห์และได้แก้ไขมาตราต่าง ๆ ที่ได้แก้ไขแล้วปรากฏอยู่ในภาคผนวก

6.3.6 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 3 จากร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2

การรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในครั้งที่ 3 นี้ได้นำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 ไปศึกษาวิเคราะห์แล้วจึงได้นำมาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอแนวความคิดต่อพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... อีกครั้งหนึ่ง โดยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 3 ในตารางที่ 15 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 3 เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
บทนิยาม **มาตรา 3** ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ผู้เสียหาย” ว่าหมายถึงเอกชนใช่หรือไม่ ซึ่งจะทำให้เอกชนต้องฟ้องคดีเอง โดยเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอว่านิยามของคำว่า” ผู้เสียหาย” ควรใช้คำว่า “ผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน” ซึ่งจะสอดคล้องกับ มาตรา 49/1 ผู้เข้าร่วมประชุมได้ตั้งคำถามว่าในนิยามของคำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายถึงเจ้าของ	ผู้วิจัยชี้แจงว่าคำว่า “ผู้เสียหาย” ปรากฏอยู่ในมาตรา 49/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยเจตนารมณ์ในกฎหมายมุ่งคุ้มครองผู้เสียหายเนื่องจากทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาจตกเป็นของแผ่นดินทั้งหมด นอกจากนี้คดีฟอกเงินไม่ใช่คดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3849/2562 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5400/2562 ฯลฯ

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นใน การจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ทรัพย์สินซึ่งรวมถึงผู้ที่จะได้มาซึ่งทรัพย์สินจากสัญญาจะซื้อจะขายด้วยหรือไม่	ผู้วิจัยชี้แจงว่าตามนิยามที่กำหนดไว้นอกจากผู้ทรงกรรมสิทธิ์แล้วยังรวมถึงผู้รับโอนโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนหรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรด้วย สำหรับความหมายของคำว่า “ผู้เสียหาย” ตามที่กำหนดไว้หมายความว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่แล้วจึงไม่ควรกำหนดถ้อยคำให้ซ้ำกันอีก
มาตรา 4 ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าการกำหนดให้นายกรัฐมนตรีและประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ตรงกับมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ศาลแพ่งเป็นผู้พิจารณาคดีเพียงศาลเดียว	ผู้วิจัยชี้แจงว่ามาตรานี้เป็นการกำหนดให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดและให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงหรือระเบียบ ส่วนอำนาจของศาลแพ่งเป็นอำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
มาตรา 6 ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่ามาตรา 6 (1) ควรเปลี่ยนคำว่า “ไต่สวนมูลคำร้อง” เป็น “ไต่สวนคำร้อง” เพราะหากใช้คำว่า “มูลคำร้อง” จะต้องมีการแปลความหมายว่าเป็นอย่างไร	ผู้วิจัยเห็นด้วยจึงได้นำข้อคิดเห็นดังกล่าวไปปรับปรุงแก้ไขเป็น มาตรา 6 “ในชั้นไต่สวนคำร้องหรือระหว่างพิจารณาศาลมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดี ดังต่อไปนี้ **(1) ตรวจคำร้องหรือคำขอที่ยื่นต่อศาลพร้อมกับเสนอความเห็นต่อศาลเพื่อให้ศาลใช้เป็นแนวทางในการไต่สวนคำร้อง หรือการพิจารณาคดี”**

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นใน การจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
มาตรา 7 ผู้เข้าร่วมประชุมให้ความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ก่อนสิ้นระยะเวลานั้นได้ เมื่อมีความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม โดยมีความเห็นแตกต่างกันดังนี้ - การขยายระยะเวลาอาจมีปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อมีการร้องคัดค้านจากเจ้าของทรัพย์หลายรายเป็นเหตุให้ต้องขอขยายระยะออกไป ซึ่งจะทำให้การดำเนินคดีล่าช้า - กรณีที่ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขยายระยะเวลาตามปกติต้องยื่นคำร้องหลัก ได้แก่ คำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายเสียก่อน จึงจะยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาต่าง ๆ - ระยะเวลาในส่วนนี้ควรที่จะยาวนานเพียงใด ต้องยื่นต่อศาลก่อนมีคำสั่งหรือระหว่างไต่สวนนัดแรก ซึ่งก็จะสอดคล้องกับมาตรา 7 ศาลจะสามารถใช้มาตรานี้ขยายระยะเวลาเองได้ แม้ว่าผู้เสียหายจะไม่ได้ยื่นเข้ามาภายในระยะเวลา 90 วัน	ผู้วิจัยขอชี้แจงว่ามาตรานี้กำหนดขึ้นโดยศึกษาเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 9 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการกำหนดให้ศาลมีอำนาจขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ก่อนสิ้นระยะเวลานั้น อยู่ในดุลพินิจของศาลเมื่อศาลเห็นว่ามีความจำเป็น และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เพราะกฎหมายให้อำนาจในการยื่นคำร้องต่อศาลก่อนมีคำสั่งได้อยู่แล้ว แม้จะมิได้ยื่นในชั้นสำนักงาน ปปง. ก็สามารถมายื่นคำคัดค้านก่อนศาลมีคำสั่งได้ ซึ่งเป็นการกำหนดไว้ในกรณีที่กฎหมายไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาไว้เป็นพิเศษดังเช่น การขอขยายระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว หรือการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีของลูกค้าของสถาบันการเงิน ฯลฯ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรคงมาตรานี้ไว้เช่นเดิมแต่ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมข้อความของมาตรา 7 ดังนี้ มาตรา 7 ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือตามที่กฎหมายอื่นได้กำหนดไว้ได้

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นใน การจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
- ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาโดย ระบุว่าขยายไปจำนวนกี่วันกี่ครั้ง - การขยายระยะเวลาในมาตรานี้อาจ ฟุ่มเฟือยและให้อำนาจศาลมากเกิน สมควร	ทั้งนี้การย่นหรือขยายระยะเวลาตามวรรค หนึ่งให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา เมื่อมีเมื่อมีเหตุผลและความจำเป็น เพื่อ ประโยชน์แห่งความยุติธรรม
มาตรา 11 กำหนดให้เลขาธิการรวบรวม ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหาย ส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมี คำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ผู้เข้าร่วม ประชุมให้ข้อคิดเห็นดังนี้ - หลักเกณฑ์ในการประเมินค่าเสียหาย จะใช้หลักเกณฑ์ใด - การกำหนดค่าเสียหายเป็นปัญหาสำหรับ ศาลในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้ยื่นคำร้อง ต่อสำนักงาน ปปง. ศาลอาจต้องใช้ วิธีการไต่สวนซึ่งอาจเป็นปัญหาทำให้คดี ล่าช้า	- ผู้วิจัยชี้แจงว่าหลักเกณฑ์ในการ ประเมินค่าเสียหายจะต้องกำหนดไว้ใน กฎหมายลำดับรอง - มาตรานี้นำความมาจากมาตรา 49/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรานี้ควรคงไว้เช่นเดิม เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายใน ความผิดมูลฐาน
มาตรา 19 กำหนดถึงการช่วยเหลือผู้มาให้ ถ้อยคำหรือเป็นพยานในการตรวจสอบ ทรัพย์สิน การทำธุรกรรม หรือการยึดหรืออายัด ทรัพย์สินและมิได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำ ความผิด ให้มีสิทธิรับค่าป่วยการ ค่าพาหนะ เดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ผู้เข้าร่วมประชุมขอให้ชี้แจงว่า บุคคลใดที่ ได้มาให้ถ้อยคำหรือเป็นพยานในการตรวจสอบ	ผู้วิจัยชี้แจงว่ามาตรานี้กำหนดขึ้นโดย ศึกษาตัวอย่างจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 12 ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองพยานและบุคคล ที่มาให้ถ้อยคำ โดยกำหนดให้มีสิทธิเบิก ค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหาร ศาลยุติธรรมกำหนดไว้ และได้ศึกษาความที่ กำหนดไว้ในมาตรา 37/1 แห่งพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นใน การจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ทรัพย์สิน หมายถึงบุคคลที่มาให้การในชั้นศาล หรือในชั้นสำนักงาน ปปง. หากเป็นพยานในชั้นศาลก็ควรเพิ่มเติมข้อความว่าเป็นพยานในชั้นศาล เพื่อให้ชัดเจน ผู้เข้าร่วมประชุมจากศาลแพ่งได้ให้คำอธิบายว่าคดีแพ่งทั่วไปจะใช้งบประมาณของศาลยุติธรรมในการจ่าย แต่คดีฟอกเงินจะใช้เงินของสำนักงาน ปปง. และให้ความเห็นว่าควรกำหนดว่าให้รวมถึงชั้นศาลด้วย เพื่อป้องกันปัญหาการเบิกจ่ายเงิน	ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรม โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานในคดีอาญา และในวรรคที่สามกำหนดให้สำนักงานจัดให้มีค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลดังกล่าวตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้มาตรา 37/1 นี้ได้นำมากำหนดไว้ในมาตรา 18 ของร่างฯ ที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว การกำหนดความดังกล่าวไว้ในมาตรา 19 จึงเป็นการขยายมาตรการในการช่วยเหลือผู้ให้ถ้อยคำ หรือพยานในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของคณะกรรมการธุรกรรมให้ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรานี้ควรคงไว้เช่นเดิม
มาตรา 22 ผู้เข้าร่วมประชุมตั้งคำถามว่ากรณีที่กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการต้องประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว คำว่า “โดยเร็ว” หมายถึงระยะเวลาเท่าใด ผู้พิพากษาศาลแพ่งได้ให้คำอธิบายว่า หากระบุเวลาไว้จะทำให้เป็นบทลงโทษ (sanction) ที่มีบทบังคับในทันที เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่อาจถูกบังคับด้วยระยะเวลา แต่หากกำหนดไว้	ผู้วิจัยชี้แจงว่ามาตรานี้ได้นำความมาจากมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงไม่น่าจะกระทบกับการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงอยู่แล้ว

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นใน การจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ในกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎกระทรวงหรือระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดจะเหมาะสมกว่า เนื่องจากไม่สามารถกำหนดทุกสิ่งลงในกฎหมายแม่บทได้	
มาตรา 34 ผู้เข้าร่วมประชุมได้ตั้งคำถามว่าคำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้าถึงข้อมูล เป็น “ผู้มีส่วนได้เสีย” ตามที่กำหนดไว้ในบทนิยามหรือไม่	ผู้วิจัยชี้แจงว่าคำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” ในมาตรา 34 นี้ ไม่ได้อยู่ในความหมายของคำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” ตามบทนิยาม แต่เพื่อมิให้เกิดความเข้าใจผิดจึงขอแก้ไขจากคำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” เป็น”ผู้ที่ได้รับผลกระทบ” ดังนี้ มาตรา 34 ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้าถึงข้อมูลตามมาตรา 29 ให้ยื่นคำร้อง...ฯลฯ...”
มาตรา 35 ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นว่าข้อความที่กำหนดว่า “คำร้องขอให้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ยื่นเป็นคำร้องฝ่ายเดียวโดยด่วน พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและความจำเป็น” ขอให้ระบุให้ชัดเจนว่าพนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องเพื่อให้เกิดความชัดเจน	ผู้วิจัยขอชี้แจงว่ามาตรา 35 นี้ได้นำความในมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาปรับปรุง แต่เห็นด้วยว่าควรระบุให้ชัดเจน จึงได้แก้ไขความในมาตรา 35 ดังนี้ **มาตรา 35 หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 12 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวตามมาตรา 43 โดยด่วน พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและความจำเป็น**

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นใน การจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
มาตรา 39 บัญญัติว่า “คดีที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๒๓ หากข้อเท็จจริงปรากฏจากรายงานของเลขาธิการ เจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลว่าทรัพย์สินใดในคดีฟอกเงินจะถูกบังคับโดยเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่น ให้ศาลในคดีฟอกเงินแจ้งไปยังศาลในคดีอื่นที่มีอำนาจในการบังคับคดีให้งดการบังคับคดีไว้ก่อนจนกว่าศาลในคดีฟอกเงินจะมีคำสั่งว่าทรัพย์สินที่จะถูกบังคับคดีดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่” ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าเป็นการจำกัดสิทธิมากเกินไป ซึ่งจะทำให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองเจ้าหนี้อื่นตามคำพิพากษา บุตรที่ฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูได้รับความเดือดร้อนหากศาลสั่งงดการบังคับคดี ผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นผู้พิพากษาได้ให้ข้อคิดเห็นว่ากรณีดังกล่าว ผู้เช่าซื้อถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียน่าจะมีอำนาจมาร้องขอเพิกถอนการยึดส่วนนี้ได้ จึงเห็นว่าควรจะเพิ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทรัพย์สิน ไม่ใช่เพียงเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา	**ผู้วิจัยชี้แจงว่ามาตรานี้เป็นแนวความคิดที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแก้ไขปัญหาในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ เนื่องจากทรัพย์สินนั้นตกอยู่ในการบังคับของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของศาลอื่น จึงเห็นว่าเมื่อทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ย่อมต้องให้ความสำคัญต่อคำสั่งศาลที่ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และเพื่อป้องกันปัญหาในการติดตามทรัพย์สินคืน** **ทั้งนี้มาตรา 40 ตามร่างฯ ได้กำหนดให้การพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปรามการฟอกเงินให้พึงกระทำโดยรวดเร็วอยู่แล้ว นอกจากนี้หากบุคคลอื่นใดเป็นผู้มีส่วนได้เสียก็ย่อมมีสิทธิขอความคุ้มครองจากศาลได้อยู่แล้ว** **จึงเห็นว่ามาตรานี้ยังคงความไว้เช่นเดิม**
มาตรา 44 ผู้เข้าร่วมประชุมได้สอบถามเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินแทนที่ว่าจะต้องมีการเปลี่ยนนิยาม “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หรือไม่ และสำนักงาน ปปง. จะ	ผู้วิจัยชี้แจงว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” เป็นคนละส่วนกับ “ทรัพย์สินแทนที่” หลักการดังกล่าวได้นำมาจากทฤษฎีการริบทรัพย์สินแทนที่หรือที่เรียกว่าการริบ

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นใน การจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินอื่นมาแทนที่ได้หรือไม่ ผู้พิพากษาที่เข้าร่วมประชุมได้แสดงความเห็นว่า การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. แต่คำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเป็นอำนาจของศาล ส่วนมาตรการริบทรัพย์สินแทนที่น่าจะเป็นเรื่องการบังคับคดี	ทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based) รวมถึงการศึกษาระบบการริบทรัพย์สินแทนที่ในสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ทั้งนี้ การนำมาตรการริบทรัพย์สินแทนที่มาใช้บังคับควรกำหนดไว้ในกฎกระทรวง
มาตรา 48 ผู้เข้าร่วมประชุมได้ตั้งคำถามว่า การร้องขอคืนทรัพย์สินตาม (1) ต้องแสดงให้ศาลเห็นว่า ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากปรากฏว่าผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินซึ่งมีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดรวมอยู่ด้วยจะถือว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริงด้วยหรือไม่ ผู้พิพากษาจากศาลอุทธรณ์ได้ให้ข้อมูลว่าข้อสันนิษฐานตามกฎหมายถือว่าเจ้าของรวมทุกคนมีกรรมสิทธิ์อยู่ทรัพย์สินครึ่งหนึ่ง เจ้าของรวมอาจจะต้องยื่นคำคัดค้านเข้ามาในคดี หากศาลเชื่อว่าไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งหมด ศาลก็จะนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดและนำเงินครึ่งหนึ่งมาให้	ผู้วิจัยชี้แจงว่าถือว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริงด้วย
มาตรา 50 ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าระยะเวลาในการขอรับคืนทรัพย์สินที่กำหนดไว้ภายใน 2 ปี น่าจะน้อยไป	ผู้วิจัยชี้แจงว่าระยะเวลาดังกล่าวนำมาจากมาตรา 51/1 และระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นกรณีที่ไม่มีผู้มาขอรับทรัพย์สินคืน หากจะขยายเวลา

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นใน การจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
	ออกไปอาจเป็นภาระแก่สนำนักงานในการจัดการเก็บรักษาทรัพย์สิน ทั้งนี้ยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาดังกล่าว
หมวด อุทธรณ์ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ตั้งคำถามว่าหากนำระบบไต่สวนมาใช้จะเป็นปัญหาในส่วนอุทธรณ์หรือไม่เพราะระบบไต่สวนนั้นอีกฝ่ายหนึ่งจะถามไม่ได้หากศาลไม่อนุญาตเมื่อมีการไต่สวน และเมื่อศาลมีคำสั่งอย่างไรแล้ว หากไม่เห็นด้วยก็ให้ดำเนินการอุทธรณ์ จึงไม่ต้องสอบถามอีกฝ่าย	ผู้วิจัยชี้แจงว่า ประเด็นนี้ไม่เป็นปัญหาเนื่องจากได้กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมอยู่แล้วตามมาตรา 56 ผู้วิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ชี้แจงว่าประธานศาลฎีกาสามารถออกข้อบังคับว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีแพ่งในส่วนนี้ได้อยู่แล้ว ซึ่งสามารถขยายความเกี่ยวกับรายละเอียดในการตรวจอุทธรณ์ หรือเรื่องต้องห้ามอุทธรณ์ เมื่อศาลตรวจรับอุทธรณ์แล้วก็ต้องส่งให้คู่ความอีกฝ่ายแก้อุทธรณ์เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาในหมวดการฎีกา ก็เช่นเดียวกัน เพราะหากเป็นคดีศาลชำนัญพิเศษ กฎหมายไทยจะใช้ระบบขออนุญาต
มาตรา 59 บัญญัติถึงการคืนทรัพย์สินให้เจ้าของที่แท้จริง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดไว้ เนื่องจากสามารถนำบทบัญญัติในมาตรา 48 มาใช้บังคับได้อยู่แล้ว และควรเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบังคับคดีทรัพย์สินที่นำมาแทนที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย	**ผู้วิจัยชี้แจงว่ามาตรานี้ได้ศึกษาตัวอย่างจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 51 ซึ่งเป็นกรณีที่บังคับให้ต้องคืนทรัพย์สินตามสภาพที่เป็นอยู่ และหากไม่สามารถคืนทรัพย์สินตามสภาพที่เป็นอยู่ได้จึงให้ใช้เป็นเงินแทน ซึ่งต่างจากมาตรา 48 เพราะมาตรา 48 เป็นการกำหนดบุคคลที่มีสิทธิขอคืนทรัพย์สิน**

ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะจาก ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นใน การจัดประชุมครั้งที่ 3	ข้อชี้แจงในการปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....
ผู้ร่วมประชุมขอให้เพิ่มเติมว่ามาตรานี้ควร รวมถึงผู้รับโอน และผู้มีส่วนได้เสียด้วย	**ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงโดยจะกำหนดให้ รวมถึงผู้รับโอน และผู้มีส่วนได้เสีย**

จากผลสรุปรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ปรากฏเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้บัญญัติการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญที่กำหนดหลักการและแนวปฏิบัติไว้ด้วยกัน จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนและกระบวนการ ตลอดจนการฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าว อีกทั้งยังส่งผลต่อการบังคับให้ทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและผู้เสียหาย ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินบรรลุวัตถุประสงค์ในการป้องกันอาชญากรรมและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง จึงต้องมีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นใช้บังคับ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” หมายความว่า คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด” หมายความว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน” หมายความว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายความว่า ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือผู้ซึ่งได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ รวมทั้ง ผู้รับจำนอง ผู้เช่าซื้อ หรือบุคคลซึ่งมีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ศาล” หมายความว่า ศาลแพ่ง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“คณะกรรมการธุรกรรม” หมายความว่า คณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่” หมายความว่า บุคคลที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่มอบหมายหรือร้องขอให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“เจ้าพนักงานคดี” หมายความว่า ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานคดีตามระเบียบที่คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๔ ให้ประธานศาลฎีกาและนายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเที่ยงธรรม แต่ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่ทำให้สิทธิในการร้องขอให้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ร้องและผู้คัดค้านต้องลดน้อยลง และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๕ วิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปด้วยความรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา กรณีใดที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ในชั้นไต่สวนคำร้องหรือระหว่างพิจารณาศาลมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดี ทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดี ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจคำร้องหรือคำขอที่ยื่นต่อศาล พร้อมกับเสนอความเห็นต่อศาลเพื่อให้ศาลใช้เป็นแนวทางในการไต่สวนคำร้อง หรือการพิจารณาคดี

(๒) ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานตามที่ศาลมีคำสั่ง

(๓) ดำเนินการและจัดทำรายงานเกี่ยวกับคดีตามที่ศาลมีคำสั่ง

(๔) ช่วยเหลือศาลในการบันทึกคำพยาน และรายงานกระบวนการพิจารณา

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๗ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกาหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ก่อนสิ้นระยะเวลานั้น เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีมีคำขอ ศาลมีอำนาจย่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

ในกรณีที่มีการขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งจะต้องคำนึงถึงเหตุแห่งความล่าช้า ระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด และความเป็นธรรมแต่ละกรณีประกอบกัน

มาตรา ๘ การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการทางแพ่งอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่ามูลคดีจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ และไม่ใช่การใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายลักษณะหนี้

มาตรา ๙ การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่จำต้องรอผลในคดีอาญา

มาตรา ๑๐ การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ต้องคำนึงว่าผู้ใดเป็นเจ้าของหรือได้รับทรัพย์สินมาก่อนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะประกาศใช้บังคับ

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหายส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา ๔๓ เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานไม่เกินจำนวนความเสียหายที่ยังไม่ได้รับคืนหรือชดใช้คืน และเมื่อศาลมีคำสั่งให้คืนหรือชดใช้ทรัพย์สินให้แก่ผู้เสียหาย ให้สำนักงานดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลโดยเร็ว โดยให้นำความในมาตรา ๑๒ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อเท็จจริง ให้สำนักงานประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อแจ้งให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานแสดงรายละเอียดแห่งความเสียหาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หากผู้เสียหายในความผิดมูลฐานได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ อนามัย หรือชื่อเสียง ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายด้วย

ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามมาตรานี้ต้องเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐานและไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้น

ค่าเสียหายจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งกรณี โดยคำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิด

การรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหาย คำร้อง และการยื่นคำร้อง และการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน เพื่อนำไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระยะเวลา หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๑๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้น ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ในระหว่างนี้ให้เลขาธิการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขยายกำหนดเวลาหรือระยะเวลาคำสั่งยึดหรืออายัดของคณะกรรมการธุรกรรมหรือของเลขาธิการ ตามมาตรา ๗ หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด และให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ โดยระยะเวลาดังกล่าวสามารถขยายได้ไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้วให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สิน เดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่ง ให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัตินี้

ในการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานดำเนินการจะต้องมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๔ ให้คู่ความได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

มาตรา ๑๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบซึ่งถูกฟ้องหรือถูกดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดไม่ว่าผู้นั้นจะพ้นจากตำแหน่งหรือหน้าที่ไปแล้วก็ตาม

ส่วนที่ ๑
การตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ข้อมูลในการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ดังนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

(๔) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๒๑

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม(๓) และ (๔) ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์และสุจริตก่อนดำเนินการดังกล่าว โดยแสดงเอกสารที่ได้รับมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือมีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้ง การทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนก็ได้แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรม ให้คณะกรรมการธุรกรรมแจ้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการธุรกรรมเสนอความเห็นด้วยว่า สมควรใช้มาตรการทั่วไปหรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายดังกล่าวสำหรับบุคคล เหล่านั้นด้วย

ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือ บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนาเนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอรับค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและสมควร ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาด้วย

สำนักงานอาจจัดให้มีค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่บุคคลใดได้มาให้ถ้อยคำหรือเป็นพยานในการตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม หรือการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแก่คณะกรรมการหรือเลขาธิการและมิได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด ให้มีสิทธิรับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

กรณีเป็นการดำเนินการในชั้นศาลให้บุคคลตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นตามระเบียบของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๒๐ การรายงานและการแสดงตนเกี่ยวกับทรัพย์สินในการทำธุรกรรมของสถาบันการเงิน ผู้ประกอบอาชีพ และหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ส่วนที่ ๒
กระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

มาตรา ๒๑ ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน หากมีเหตุผลและความจำเป็นให้เลขาธิการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอขยายเวลาดังกล่าว โดยให้ศาลมีคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวได้อีกสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๒ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณีได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดตามมาตรา ๒๑ แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง แล้วรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๑๒ หากมีเหตุ อันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียว ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา ๔๓ ก็ได้

ส่วนที่ ๓
การเก็บรักษาทรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สิน

มาตรา ๒๔ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการหรือศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ ให้ดำเนินการตามกระบวนการและวิธีการตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ให้เลขาธิการสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ หรือการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ส่วนที่ ๔
การร้องขอการเพิกถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน

มาตรา ๒๕ กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต่อเลขาธิการโดยแสดงหลักฐานว่าเงินหรือ ทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๒๖ กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดความเสียหาย ให้เลขาธิการพิจารณาชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของความเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และไม่ตัดสิทธิผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินในการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๒๗ กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดความเสียหายโดยสภาพอันมิใช่เกิดจากการจัดการและเก็บรักษาของสำนักงาน หรือเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นอันพับไป

มาตรา ๒๘ หลักเกณฑ์และวิธีการร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒
วิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น

ส่วนที่ ๑
การพิจารณาคำร้องและคำขอ การไต่สวนคำร้อง และการตรวจพยานหลักฐาน

มาตรา ๒๙ คำร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ในการตรวจสอบและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำเป็นหนังสือโดยทำเป็นคำขอฝ่ายเดียว แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบการพิจารณา

มาตรา ๓๐ คำร้องขอตามมาตรา ๒๙ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าถึงบัญชีลูกค้า ของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ร้องไม่จำต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียม ค่าคำร้อง และค่าอ้างเอกสาร

มาตรา ๓๑ ในการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๒๙ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนคำขอทันทีและเป็นการลับ โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๖ (๒) มาใช้บังคับ

มาตรา ๓๒ การอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา ๒๙ ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

มาตรา ๓๓ การแจ้งคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๓๒ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ร้องในการแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

มาตรา ๓๔ ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้าถึงข้อมูลตามมาตรา ๒๙ ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือเพื่อขอตรวจหรือคัดคำสั่งอนุญาตเข้าถึงข้อมูลได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

มาตรา ๓๕ หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๑๒ หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๔๓ โดยด่วน พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและความจำเป็น

มาตรา ๓๖ ในชั้นไต่สวนคำร้องหรือระหว่างพิจารณา คู่ความอาจยื่นคำร้องขอคัดคำเบิกความพยานและรายงานกระบวนพิจารณาของศาลได้ ทั้งนี้ ศาลอาจกำหนดวิธีการและเงื่อนไขได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ถ้าศาลไต่สวนคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตาม มาตรา ๔๘ วรรคสอง แล้วฟังขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๑๒ หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๔๓ โดยจะกำหนดเงื่อนไขด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าส่วนได้เสียดังกล่าวเป็นส่วนได้เสียที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต

มาตรา ๓๘ คำขอฝ่ายเดียวเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๒๓ ให้ศาลเรียกไต่สวนฉุกเฉินเพื่อพิจารณาคำขอของพนักงานอัยการและเมื่อเสร็จการไต่สวนให้ศาลมีคำสั่งในวันเดียวกัน

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ ให้เลขาธิการแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว หากศาลมิได้มีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ให้มีผลจนกว่าคดีฟอกเงินจะถึงที่สุด

มาตรา ๓๙ คดีที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๒๓ หากข้อเท็จจริงปรากฏจากรายงานของเลขาธิการ เจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลว่าทรัพย์สินใดในคดีฟอกเงินจะถูกบังคับโดยเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่น ให้ศาลในคดีฟอกเงินแจ้งไปยังศาลในคดี

อื่นที่มีอำนาจในการบังคับคดีให้งดการบังคับคดีไว้ก่อนจนกว่าศาลในคดีฟอกเงินจะมีคำสั่งว่าทรัพย์สินที่จะถูกบังคับคดีดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่

ส่วนที่ ๒
การพิจารณาและพิพากษาคดี

มาตรา ๔๐ การพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้พึงกระทำโดยรวดเร็ว

มาตรา ๔๑ เมื่อได้รับคำขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๓ ให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วนโดยไม่ชักช้า ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ

มาตรา ๔๒ เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งดังต่อไปนี้

(๑) ปิดประกาศคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินไว้ที่ศาลนั้นและให้ประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศโดยโฆษณาทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลและของสำนักงานเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนศาลมีคำสั่ง

(๒) ให้ศาลมีคำสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการสำนักงานการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ หากปรากฏว่ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ส่วนที่ ๓
การมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๔๓ เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ ตามมาตรา ๑๒ แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สิน ที่ยึดหรืออายัดไว้ให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่นให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สิน ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๔ ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินอื่นใดซึ่งสามารถใช้แทนที่ทรัพย์สินซึ่งผู้กระทำความผิดได้รับมาจากการกระทำความผิด โอน จำหน่าย หรือเปลี่ยนสภาพ หรือสูญหาย รวมถึงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อนเป็นทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏแก่ศาลเอง หรือตามคำขอของโจทก์ว่าทรัพย์สินนั้นโดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้ สูญหาย หรือไม่สามารถ ติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำทรัพย์สินนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินนั้น หรือการติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนจะกระทำได้โดยยากเกินสมควร หรือมีเหตุสมควรประการอื่นใด ให้ศาลกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินนั้นโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้มีหน้าที่ต้องส่งทรัพย์สินตามที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินชำระเป็นเงินแทนตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด

การกำหนดมูลค่าตามวรรคหนึ่งในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์นั้น ให้ศาลกำหนดมูลค่าแห่งทรัพย์สินนั้นโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวมเข้าด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี

ในการสั่งให้บุคคลชำระเงินตามวรรคหนึ่ง ศาลจะกำหนดให้ผู้นั้นชำระเงินทั้งหมดในคราวเดียวหรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่กรณี และถ้าผู้นั้นไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดตามอัตราที่กฎหมายกำหนด และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้บังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลนั้นได้ไม่เกินจำนวนเงินที่ยังค้างชำระ

มาตรา ๔๖ ถ้าความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏตามคำร้องของพนักงานอัยการว่า ทรัพย์สินที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๑๒ หรือสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๑๑ เป็นทรัพย์สินที่รวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ หรือการแบ่งแยกจะทำให้ทรัพย์สินเกิดความเสียหายหรือเสื่อมค่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา ๔๓ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้สำนักงานนำทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ออกขายทอดตลาดและให้นำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ทั้งนี้ ให้นำระเบียบคณะกรรมการตามมาตรา ๒๔ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การขายทอดตลาดด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ได้ยื่นคำร้องต่อศาลก่อนการขายทอดตลาดและได้นำเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาด ในวันที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องและสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่รวมเข้ากับทรัพย์สินนั้นให้สำนักงานไว้แทนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ก็ให้ศาลสั่งงดการขายทอดตลาดและสั่งให้นำเงินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินแทนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและนำทรัพย์สินนั้น ไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียต่อไป

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ส่วนที่ ๔
การร้องขอคืนทรัพย์สิน

มาตรา ๔๘ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๑๒ อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๔๓ โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มา โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๑๒ อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งส่วนได้เสียโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดเรื่องที่เลขาธิการส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินภายในระยะเวลาสามสิบวัน โดยให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการและให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด ห้ามมิให้ดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก และให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา ให้สำนักงานดำเนินการนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน

ในกรณีที่มีผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปี ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน

ในกรณีที่มีผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปีตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทนโดยให้คำนวณราคาทรัพย์สินตามราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำสั่งเป็นที่สุดให้คืนทรัพย์สิน และหากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๔๓ หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๔๘ ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิขอรับทรัพย์สินคืนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น หรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน แล้วแต่กรณี

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๔๘ ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าว และให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้

หมวด ๓
อุทธรณ์

มาตรา ๕๒ ให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๓ การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือเมื่อมีการยื่นอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรีบส่งอุทธรณ์หรือคำร้องเช่นว่านั้นพร้อมสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยเร็ว

มาตรา ๕๔ คู่ความยื่นอุทธรณ์ได้โดยไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมใด ๆ

มาตรา ๕๕ ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยไม่ชักช้าและภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรา ๕๗ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๖ การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์

หมวด ๔
ฎีกา

มาตรา ๕๗ การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในศาลแพ่ง ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตตามศาลฎีกา

การขออนุญาตฎีกา ให้ยื่นคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในศาลแพ่ง แล้วให้ศาลชั้นต้นรีบส่งคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

มาตรา ๕๘ คู่ความยื่นฎีกาได้โดยไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมใด ๆ

หมวด ๕
การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนซึ่งเป็นบุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน โดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ผู้ร้องจะแสดงให้เห็นได้ว่าไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบหรือควรทราบคำพิพากษาถึงที่สุด ศาลอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ไม่เกินสามสิบวันนับจากวันที่ทราบคำพิพากษา

ในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงิน หากปรากฏโดยคำร้องของผู้เป็นเจ้าของแท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนตามมาตรา ๔๘ ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินแทนตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น

แล้วแต่กรณี คำร้องของเจ้าของแท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนเช่นว่านี้จะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว เว้นแต่ผู้ร้องจะแสดงให้เห็นได้ว่าไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบหรือควรทราบคำพิพากษาถึงที่สุด ศาลอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ไม่เกินสามสิบวันนับจากวันที่ทราบคำพิพากษา

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๐ บรรดาคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

มาตรา ๖๑ บรรดาระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

6.4 การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย (https://www.law.go.th/) ต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

ภายหลังจากแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ซึ่งผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมทั้ง 3 ครั้งแล้ว จึงได้นำเสนอร่าง ฯ ต่อสำนักงาน ปปง. เพื่อให้นำเข้าสู่ระบบกลางตามที่พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 มาตรา 5 วรรคห้า กำหนดไว้ให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นแก่ประชาชน และนำผลนั้นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการบัญญัติกฎหมายทุกขั้นตอนเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งสำนักงาน ปปง. ได้รวบรวมข้อคิดเห็นจากผู้แสดงความคิดเห็นที่มีจำนวนทั้งหมด 7 ท่าน ปรากฏข้อเท็จจริงและข้อชี้แจงของคณะผู้ศึกษาวิจัย และบทสรุปวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

6.4.1 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ประกอบคำชี้แจง[805]

ตารางที่ 16 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ประกอบคำชี้แจง

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
1.	การกำหนดขอบเขตหรือความหมายของคำสำคัญที่ใช้ในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.	

[805] รายละเอียดปรากฏอยู่ในภาคผนวก ง.

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	ในส่วนคำนิยาม (มีจำนวนผู้เห็นด้วย 6 ท่าน ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน) **ความเห็นของผู้ที่เห็นด้วย** - **เห็นด้วยกับการมีบทนิยามที่ละเอียดและเฉพาะเจาะจง** การให้คำนิยามที่ชัดเจนจะช่วยลดปัญหาการตีความในชั้นปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานอัยการ และศาล **ความเห็นเพิ่มเติม** - ควรเสนอแนะให้มีการจัดตั้งแผนกคดีฟอกเงินโดยเฉพาะในศาลแพ่ง - ควรมีการพัฒนาระบบเจ้าพนักงานคดี (Case Officer) ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์เส้นทางการเงินมาสนับสนุนการทำงานของศาล	- ปัจจุบันนี้ได้มีประกาศของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งในศาลแพ่ง ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม 2566 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 140 ตอนที่ 73 ก (26 ธันวาคม 2566) - การพัฒนาระบบเจ้าพนักงานคดีเป็นการบริหารงานของศาล ซึ่งไม่เกี่ยวกับร่างฯ นี้

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- คำนิยาม “ผู้มีส่วนได้เสีย” (Interested Person) เป็นข้อดีเพราะมีความกว้างและครอบคลุมถึงบุคคลภายนอกผู้สุจริตและมีค่าตอบแทน แต่ ควรเพิ่มบทข้อสันนิษฐานเพิ่มเติมสำหรับผู้มีส่วนได้เสียที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการรับโอนโดยไม่สุจริต เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีภาระในการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐาน - คำนิยาม “ผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่” (Assistant to the Official) เป็นข้อดี แต่ขาดความชัดเจนในเรื่อง ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิด ซึ่งควรกำหนดไว้ในตัวบทกฎหมาย หรือกฎกระทรวง - ควรเพิ่มเติมคำนิยาม “สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) เพื่อให้ทันสมัย และเพิ่มอำนาจคณะกรรมการ ปปง. ให้สามารถประกาศกำหนดเพิ่มเติม “ประเภทของทรัพย์สิน” หรือ รูปแบบการทำธุรกรรม	- การกำหนดข้อสันนิษฐานสำหรับ“ผู้มีส่วนได้เสีย” ไม่จำเป็น เพราะมาตรา 43 ได้บัญญัติความไว้ชัดเจนแล้ว ซึ่งรวมถึงผู้มีส่วนได้เสียด้วย - ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดของ “ผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่” ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง ซึ่งอยู่ในอำนาจของสำนักงาน ปปง. จะกำหนด จึงไม่ควรกำหนดไว้ในร่างฯ - “สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) ไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดไว้ในร่างฯ เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 บัญญัติถึงความหมายของ”ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”ซึ่งครอบคลุมไว้แล้ว

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	มาตรา 4 **เห็นด้วยกับการกำหนดให้มีผู้รักษาการ 2 ส่วน** **ความเห็นเพิ่มเติม** - ควรเน้นย้ำคำว่า “ข้อกำหนด” ที่ประธานศาลฎีกาจะออกมาควรมีเป้าหมายเชิงรุกในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการพิจารณา (Court Technology) - ส่วนอำนาจของนายกรัฐมนตรี ควรกำหนดกรอบให้ “กฎกระทรวง” หรือ “ระเบียบ”ที่จะออกมาต้องมี “กลไกการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย (Public Hearing) และต้องจัดทำ “แนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน (Standard Operating Procedures – SOPs)” สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการใช้อำนาจต่าง ๆ เช่น การยึด การอายัด การตรวจสอบ เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจที่อาจนำไปสู่การทุจริตหรือการละเมิดสิทธิของประชาชนเกินสมควร - ควรกำหนด “กลไกการประสานงานเชิงนโยบาย” ระหว่างฝ่ายตุลาการและฝ่ายบริหาร โดยจัดตั้ง “คณะกรรมการประสานงานพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านการฟอกเงิน” ขึ้น หรือมีการประชุมร่วมกันอย่างเป็นทางการ **ความเห็นของผู้ที่ไม่เห็นด้วย**	- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การออก “ข้อกำหนด” และอำนาจของนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับ “กลไกการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย (Public Hearing)” และต้องจัดทำ “แนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน (Standard Operating Procedures – SOPs)”รวมถึงการกำหนด “กลไกการประสานงานเชิงนโยบาย” ระหว่างฝ่ายตุลาการและฝ่ายบริหาร” เป็นแนวปฏิบัติทางบริหาร ไม่ควรกำหนดไว้ในร่าง ฯ

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- บทนิยาม “คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” ยังไม่ครอบคลุมการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน **ความเห็นเพิ่มเติม** - เห็นควรกำหนด “คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” ว่า “คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน” เพื่อให้สอดคล้องกับ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” - “ความผิดมูลฐาน” ควรกำหนดเพิ่มเติมให้รวมถึงกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน - “ผู้มีส่วนได้เสีย” ควรกำหนดว่า “ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 12 เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 48	- “คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” ที่กำหนดในบทนิยามให้หมายความว่า คดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นั้นอยู่ในความหมายของความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 (1) ซึ่งรวมถึงความผิดมูลฐานอยู่แล้ว **แต่เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นจะนำไปกำหนดเพิ่มเติมในร่างฯ** - การกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายอื่น ไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดไว้ เพราะกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดความไว้แล้ว เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ฯลฯ - คำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย”เป็นคำในบทนิยาม ส่วน ผู้ที่อ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย เป็นผู้ที่อ้างการเป็นผู้มีส่วนได้เสียเพื่อร้องขอคืนทรัพย์สินตามมาตรา 48

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- “ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิด” ควรกำหนดว่า “เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิด” เนื่องจากเกี่ยวข้องกับมาตรา 37 วรรคสอง และควรตัดถ้อยคำออกเป็น”ผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์” หมายความว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พร้อมกับแก้ไขถ้อยคำดังกล่าวในมาตรา 44	- “ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิด” เป็นคำที่ได้มาจากคำวินิจฉัยของศาลฎีกา จึงควรกำหนดถ้อยคำดังกล่าวไว้เพื่อให้เกิดความชัดเจน
	- “ผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน” ควรกำหนดให้หมายความรวมถึง “ผู้ที่ได้รับความเสียหายในความผิดฐานฟอกเงิน”	- “ผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน” เป็นบทนิยามเกี่ยวกับความผิดมูลฐานซึ่งเป็นความผิดที่นำไปสู่การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จึงไม่ควรกำหนดความไว้ตามที่เสนอแนะ
	- “ศาล” ควรกำหนดให้หมายความรวมถึง “ศาลแพ่งอื่นตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา” เพื่อรองรับการขยายโครงสร้างของสำนักงาน ปปง.	- การกำหนดศาลแพ่งอื่นควรเป็นเรื่องการบริหารงานของศาล ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์พบว่าปัจจุบันยังไม่มีความพร้อม เพราะขาดบุคลากรผู้มีความรู้และประสบการณ์ในคดีฟอกเงิน

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- ควรเพิ่มนิยาม “ผู้กระทำความผิด” ว่าหมายถึงบุคคลใดบ้าง - คำว่า “ผู้ปฏิบัติหน้าที่” ตามที่กำหนดในความหมายของคำว่า “ผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่” หมายถึงบุคคลใดเพราะไม่ได้นิยามไว้	- คำว่า “ผู้กระทำความผิด” และ “ผู้ปฏิบัติหน้าที่” ไม่จำเป็นต้องนิยามไว้เพราะเป็นคำที่รู้โดยทั่วไป
2.	**หมวด 1 บททั่วไป (ร่างฯ มาตรา 5 ถึง มาตรา 15) (มีผู้เห็นด้วย 6 ท่าน ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน)** **ความเห็นของผู้ที่เห็นด้วย** - **เห็นด้วยอย่างยิ่ง ต่อโครงสร้างและหลักการพื้นฐานที่กำหนดไว้** เนื่องจากเป็นการวางรากฐานที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิรูประบบการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นการอุดช่องว่างทางกฎหมายและแก้ไขปัญหาเชิงกระบวนการที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติมาอย่างยาวนาน **ความเห็นเพิ่มเติม** - เจ้าพนักงานคดี (ร่างมาตรา 6) ควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมหรือกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองให้ชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะและมาตรฐานการฝึกอบรม - มาตรา 8 และ มาตรา 9 อาจเป็นแนวคิดใหม่สำหรับสาธารณชนและนักกฎหมาย	- กรณีคุณสมบัติเฉพาะและมาตรฐานการฝึกอบรมเจ้าพนักงานคดี เป็นการบริหารงานของศาลซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน - การพัฒนาการข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	จึงควรพัฒนาการข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงาน ปปง. และสภาทนายความ ร่วมกันจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย	สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงาน ปปง. และสภาทนายความ เป็นเรื่องทางปฏิบัติของฝ่ายบริหาร
	- การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย (ร่างมาตรา 11) ควรเพิ่มบทบัญญัติให้ศาลมีอำนาจในการสั่งให้จัดสรรเงินส่วนหนึ่งจากทรัพย์สินที่ยึดได้ไปจัดตั้งกองทุนเฉพาะกิจเพื่อเยียวยาผู้เสียหายในคดีนั้น ๆ	- การให้ศาลมีอำนาจในการสั่งให้จัดสรรเงินส่วนหนึ่งจากทรัพย์สินที่ยึดได้ไปจัดตั้งกองทุนเฉพาะกิจเพื่อเยียวยาผู้เสียหายในคดีนั้น ๆ เป็นเรื่องนโยบายทางบริหาร ไม่ควรกำหนดไว้ในร่าง ฯ
	- กลไกวินิจฉัยชี้ขาด (ร่างมาตรา 12) ควรมีบทบัญญัติให้ผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการฯ ต้องถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมเหตุผลประกอบ และจัดทำเป็นรายงานเสนอต่อรัฐสภาและเปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายปี	- ข้อเสนอแนะให้มีกลไกวินิจฉัยชี้ขาด (ร่างมาตรา 12) ต้องบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมเหตุผลประกอบ สำนักงาน ปปง. ต้องดำเนินการอยู่แล้ว ส่วนต้องเสนอต่อรัฐสภาหรือไม่เป็นเรื่องทางนโยบาย
	ความเห็นของผู้ที่ไม่เห็นด้วย	
	- มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 10 ไม่จำเป็นต้องใช้คำว่า “การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”	- การกำหนดบทบัญญัติในมาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 10 เป็นการเฉพาะเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนได้ทราบถึงการนำ

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	เนื่องจากมีคำนิยามของคำว่า “คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” อยู่แล้ว รวมถึงมาตราอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับคำว่า “ศาล” นอกจากนี้ มาตรา 8 มาตรา 9 และ มาตรา 10 ควรรวมเป็นมาตราเดียว	มาตรการทางแพ่งมาใช้ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินจึงต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจน ซึ่งไม่ควรรวมอยู่ในมาตราเดียวกัน - แต่เห็นด้วยว่าควรตัดความ “ในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินออก เพราะได้แก้ไขคำว่า “คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” ในบทนิยามแล้ว
	- คำว่า “ผู้เสียหาย”ในมาตรา 11 มีความหมายตามบทนิยามมาตรา 3 หรือไม่ หากมีความหมายเดียวกัน ควรใช้ถ้อยคำเดียวกัน โดยใช้คำว่า “ผู้เสียหาย หมายความว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากนี้มาตรา 3 ยังรวมถึงผู้เสียหายโดยตรงอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้อีก - มาตรา 11 วรรคห้า วางหลักว่า “การรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหาย(ในความผิดมูลฐาน)...ให้เป็นไปตามระยะเวลา หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดของประธานศาลฎีกา	- คำว่า “ผู้เสียหาย”ในมาตรา 11 นี้กำหนดไว้มีความหมายตามบทนิยามและต้องเป็นผู้เสียหายโดยตรงตามมาตรานี้เท่านั้น ซึ่งมาตรานี้นำความมาจากมาตรา 49/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมาตรา 3 ไม่ได้กำหนดว่าเป็นผู้เสียหายโดยตรง - มาตรา 11 นี้กำหนดให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดในการยื่นคำร้องสำหรับผู้เสียหาย ส่วน

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	จะซ้ำซ้อนกับกฎกระทรวงการคืนหรือการชดใช้คืนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและการชดใช้คืนค่าเสียหายในความผิดมูลฐาน พ.ศ. 2567 หรือไม่ และในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. จะปฏิบัติตามกฎกระทรวงหรือข้อบังคับ	กฎกระทรวงเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง.
3.	**การกำหนดหมวดที่ 1 บททั่วไป ส่วนที่ 1 การตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน (มาตรา 16 ถึงมาตรา 20) (มีผู้เห็นด้วย 6 ท่าน ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน)** **ความเห็นของผู้ที่เห็นด้วย** - **เห็นด้วย โดยมีความเห็นเพิ่มเติม** **ความเห็นเพิ่มเติม** - มาตรา 16 (3) และ (4) ว่าด้วยอำนาจตรวจค้น ยึด/อายัดโดยไม่มีหมาย เห็นว่ากระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว และทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญมาตรา 33 และมาตรา 37จึงเห็นควรเสนอต่อศาลแพ่งภายใน 48 ชั่วโมง โดยจัดทำรายงานเหตุผลและความจำเป็น เพื่อให้ศาลตรวจสอบ	- อำนาจตรวจค้น ยึด/อายัดโดยไม่มีหมาย แม้ว่าอาจกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว และทรัพย์สินก็ตาม แต่ก็มีความจำเป็นในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรง หากรอคำสั่งจากศาลอาจทำให้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานถูกทำลาย ยักย้าย หรือเปลี่ยนสภาพ จึงต้องกำหนดความดังกล่าวไว้ ซึ่งได้นำความตามมาตรา 38 แห่ง

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
		พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ ส่วนการกำหนดให้ต้องเสนอต่อศาลภายใน 48 ชั่วโมง แม้จะเป็นการเสนอความเห็นที่ดี แต่ต้องศึกษาข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติก่อนว่ากระทำได้หรือไม่
	- ควรกำหนด “เหตุอันควรเชื่อ” ไว้ในบทนิยามให้ชัดเจน และกำหนดไว้ในกฎกระทรวงถึงลักษณะของพฤติการณ์ - มาตรา 16 และมาตรา 17 ยังไม่ครอบคลุมถึงสินทรัพย์และธุรกรรมในยุคดิจิทัลอย่างสมบูรณ์	- การกำหนด “เหตุอันควรเชื่อ” ไว้ในบทนิยามเป็นข้อยุ่งยาก เพราะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง พฤติการณ์และสภาพแวดล้อม จึงไม่ควรกำหนดไว้ในร่างฯ - สินทรัพย์และธุรกรรมในยุคดิจิทัล ยังเป็นปัญหาของหลายหน่วยงานที่อาจต้องรอกฎหมายแม่บท ไม่ควรกำหนดไว้ในร่างฯ ขณะนี้ แต่อาจกำหนดไว้ในร่างฯ ฉบับที่ 2 ได้ แต่ทั้งนี้ความหมายของ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ตามที่นิยามไว้ก็ครอบคลุม “สินทรัพย์ดิจิทัล” อยู่แล้ว

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- มาตรา 18 การคุ้มครองพยาน ควรมีบทบัญญัติที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยกำหนดกลไกการประเมินความเสี่ยงและการเยียวยาที่รวดเร็ว และให้สำนักงาน ปปง. มีหน้าที่ประเมินระดับความเสี่ยงของผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้แจ้งเบาะแสในทันที	- การคุ้มครองพยานตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 18 ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมในการพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารอยู่แล้ว
	- มาตรา 17 วรรคสอง ขาดกรอบเวลาในการให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม ควรกำหนดเวลาไว้ภายใน 72 ชั่วโมง	- กรอบเวลาในการให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นกำหนดให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมาตรา 35 และมาตรา 36 ซึ่งได้กำหนดกรอบเวลาไว้แล้ว
	- เห็นด้วย แต่ควรกำหนดการดำเนินการในชั้นสำนักงาน ปปง. ให้มีความชัดเจน เนื่องจากการดำเนินการเป็นคดีพิเศษที่ต้องใช้หลักกฎหมายปกครอง กฎหมายอาญา และกฎหมายแพ่ง	- จากการรวบรวมปัญหาและข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าการดำเนินการในชั้นสำนักงาน ปปง. มีปัญหาอันเกิดจากการดำเนินคดีตามหลักกฎหมายปกครอง กฎหมายอาญา หรือกฎหมายแพ่ง ที่ควรกำหนดไว้ในร่าง ฯ
	ความเห็นของผู้ที่ไม่เห็นด้วย - มาตรา 16 กำหนดให้เป็นอำนาจของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการแต่มาตรา 21ไม่ได้	- มาตรา 16 และมาตรา 21 มีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน เนื่องจากมาตรา 16 เป็นการวางแนวปฏิบัติในการสืบหา

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ จึงไม่เห็นควรนำมาบัญญัติไว้เป็นมาตรา 16 (4) นอกจากนี้มาตรา 21 ไม่ได้กล่าวถึงการยึดหรืออายัดพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน	ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินและพยานหลักฐาน จึงต้องกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจดังกล่าว ส่วนมาตรา 21 เป็นอำนาจสำคัญที่มีผลต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงต้องกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง.ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สิน
4.	**การกำหนดหมวดที่ 1 บททั่วไป ส่วนที่ 2 กระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน (มาตรา 21 ถึง มาตรา 23) (มีผู้เห็นด้วย 6 ท่าน ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน)** **ความเห็นของผู้ที่เห็นด้วย** - **เห็นด้วย เนื่องจากเป็นหลักการสำคัญและเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน** **ความเห็นเพิ่มเติม** - มาตรา 21 กำหนดให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาได้อีก 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 30 วัน รวมเป็น 150 วัน กระทบต่อสิทธิใน	- มาตรา 21 กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหากรอบระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว เนื่องจากบางคดีมีรายละเอียดที่ซับซ้อน

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	ทรัพย์สินของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 37 จึงควรระบุเหตุผลและความจำเป็น และควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาต่อศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีภาระในการพิสูจน์ที่หนักขึ้นในการรวบรวมพยานหลักฐานและต้องชี้แจงเหตุผลด้วย - ร่างกฎหมายใช้ถ้อยคำที่มีความหมายกว้าง อาจเปิดช่องให้เกิดการใช้ดุลพินิจที่ไม่สอดคล้องกันได้ เช่น “เหตุอันควรเชื่อได้ว่า” ในมาตรา 21 วรรคหนึ่ง ซึ่งควรกำหนดหลักเกณฑ์ประกอบในกฎหมายลำดับรองให้ชัดเจน เพื่อลดการใช้ดุลพินิจของฝ่ายบริหาร ในการใช้อำนาจฉุกเฉินของเลขาธิการ ตามมาตรา 21 วรรคสอง	ค่อนข้างมาก เช่น มีผู้เกี่ยวข้องหลายราย หรือมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีปัญหาในการติดตามทรัพย์สินที่ซุกซ่อนไว้หรือโอนต่อ ๆ กันไป ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างมาก ทำให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดต้องหลุดมือไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องขยายเวลาดังกล่าว โดยให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาถึงเหตุผลและความจำเป็นในแต่ละราย ไม่อาจกำหนดระยะเวลาได้แน่นอน แต่จำกัดไว้เพียงครั้งละไม่เกิน 30 วัน ทำนองเดียวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา หรือสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่กำหนดให้ศาลสามารถขยายระยะเวลาได้โดยไม่กำหนดกรอบระยะเวลาไว้ ส่วน เหตุ

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
		อันควรเชื่อได้ว่า ได้ชี้แจงแล้วในหัวข้อลำดับที่ 3
	- มาตรา 22 กระบวนการประเมินราคา ที่กำหนดว่า “โดยเร็ว” ยังขาดความแน่นอน ควรกำหนดว่าให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เข้ายึดหรืออายัดทรัพย์สิน	- กระบวนการประเมินราคาที่กำหนดไว้ให้พึงกระทำโดยเร็วนั้นไม่อาจกำหนดกรอบเวลาได้ เพราะขึ้นอยู่กับลักษณะของทรัพย์สิน ทั้งนี้มาตรานี้จะมีประโยชน์ต่อเจ้าของทรัพย์สิน ผู้ครอบครองทรัพย์สินและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. 2543 โดยเร็ว
	- ประเด็นหลักนิติธรรม และสิทธิการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ต้องมีหลักประกันแห่งสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกระทบสิทธิ ควรต้องกำหนดสิทธิในการได้รับแจ้งและการโต้แย้งคัดค้านของผู้ที่ถูกยึดหรืออายัดตามมาตรา 21 ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งคำสั่งพร้อมเหตุผลโดยพลัน พร้อมกับให้	- ประเด็นนี้ทางสำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินการอยู่แล้วตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	บุคคลดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ โดยถือเป็นกรณีฉุกเฉิน - มาตรา 23 ควรเพิ่มความว่า ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งตามคำขอฝ่ายเดียว ให้ศาลกำหนดวันไต่สวนสองฝ่ายโดยเร็วที่สุด แต่ต้องไม่เกิน 15 วัน	- มาตรา 23 บัญญัติขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่นำมาปรับปรุง ซึ่งร่าง พ.ร.บ.ฯ ได้กำหนดไว้แล้วในมาตรา 40 ว่าการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้พึงกระทำโดยเร็ว แต่ทั้งนี้การกำหนดกรอบระยะเวลาอาจไม่เหมาะสม เพราะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริง
	- การคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกผู้สุจริต ควรสร้างกระบวนการพิเศษ โดยให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นการเฉพาะและเร่งด่วน	- ร่างพ.ร.บ. ฯ นี้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าของทรัพย์สิน ผู้ครอบครองและผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งรวมถึงบุคคลภายนอกอยู่แล้ว และได้กำหนดไว้แล้วว่า การพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้พึงกระทำโดยเร็ว

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- เห็นด้วยแต่ควรกำหนดการดำเนินการในชั้นสำนักงาน ปปง. ให้ชัดเจน	- ไม่ปรากฏว่าจะให้ดำเนินการประการใด
	ความเห็นของผู้ที่ไม่เห็นด้วย - มาตรา 21 เห็นควรขยายเวลาออกไปครั้งละไม่เกิน 45 วันจาก 30 วัน	- ไม่เหมาะสมเพราะจะกระทบต่อสิทธิของผู้เกี่ยวข้องมากเกินไป
5.	**การกำหนดหมวดที่ 1 บททั่วไป ส่วนที่ 3 การเก็บรักษาทรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สิน (มาตรา 24) (มีผู้เห็นด้วย 6 ท่าน ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน)** **ความเห็นของผู้ที่เห็นด้วย** - **มาตรา 24 เห็นด้วยกับผู้ร่างที่ได้ออกแบบโครงสร้างของมาตรานี้ได้อย่างดีเยี่ยม** **ความเห็นเพิ่มเติม** - ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 24 ควรนำมาเพิ่มเติมในชั้นพระราชบัญญัติ หรือควรกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน โดยต้องผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย และควรกำหนดคำนิยามต่าง ๆ เช่น คำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” และหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน เช่น ทรัพย์สินที่ไม่เหมาะจะเก็บรักษาไว้และเป็นภาระแก่ทางราชการ การ	- มาตรา 24 เป็นกระบวนการในการเก็บรักษาทรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมเลขาธิการ หรือศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อ

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	ประกันหรือหลักประกันต้องมีมาตรฐานขั้นต่ำ ยกระดับกลไกและการตรวจสอบจากภายนอก	คุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของผู้ที่ถูกยึดหรืออายัดให้ฝ่ายบริหารนำไปถือปฏิบัติ โดยปัจจุบันนี้มีระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 กำหนดหลักเกณฑ์ไว้แล้ว ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นดังกล่าวได้นำมารวมไว้ในส่วนภาคผนวก เพื่อให้สำนักงาน ปปง. พิจารณาด้วยแล้ว
	- มาตรา 24 ยังขาดการกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการของเลขาธิการ ซึ่งอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดการทรัพย์สิน	- การกำหนดกรอบระยะเวลาที่แน่นอนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะยุ่งยาก เพราะต้องคำนึงถึงสภาพ และลักษณะของทรัพย์สิน ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและประเภทของทรัพย์สิน
	- การคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดโดยสุจริต ควรบัญญัติให้ชัดเจนในกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง	- ผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิอยู่แล้ว ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการนำ

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	ความเห็นของผู้ที่ไม่เห็นด้วย - ส่วนนี้ควรกำหนดเป็นกระบวนการหลังสุดและบางส่วนเป็นกระบวนการต่อเนื่องต่อไปเมื่อคดีอยู่ในชั้นศาล	ทรัพย์สินออกขายทอดตลาด พ.ศ. 2566 - ส่วนนี้เป็นกระบวนการต่อจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน จึงไม่ควรนำไปไว้ในส่วนที่ 4
6.	**การกำหนดหมวดที่ 1 บททั่วไป ส่วนที่ 4 การร้องขอการเพิกถอน การยึด หรืออายัดทรัพย์สิน (มาตรา 25 ถึง มาตรา 28) (มีผู้เห็นด้วย 6 ท่าน ไม่เห็นด้วย 1 ท่าน)** **ความเห็นของผู้ที่เห็นด้วย** - **เห็นด้วย** **ความเห็นเพิ่มเติม** - มาตรา 25 การกำหนดให้ยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินต่อเลขาธิการ ปปง. ก่อให้เกิดสภาวะผลประโยชน์ทับซ้อนในเชิงกระบวนการ เนื่องจากผู้ออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นเหตุลดทอนความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากประชาชน จึงเสนอให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระภายในสำนักงาน ปปง. เพื่อทำหน้าที่ในการวินิจฉัย หรือสร้างกลไกตรวจสอบ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรม	- การยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินมีด้วยกัน 2 ตอน ได้แก่ การยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินในชั้นสำนักงาน ปปง. ภายหลังที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน โดยแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังที่ปรากฏในมาตรา 48 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	การที่มาตรา 25 กำหนดให้ผู้ร้องขอเพิกถอนมีภาระในการพิสูจน์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรอง ถือเป็นจุดอ่อนที่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของประชาชน จึงควรกำหนดไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ พร้อมกับระบุแนวทางหรือประเภทพยานหลักฐาน	พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ส่วนการยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเมื่อกระบวนการเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาล ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นความเห็นที่ดีที่ควรนำเสนอต่อสำนักงานปปง. ต่อไป - ส่วนผู้ร้องขอเพิกถอนต้องมีภาระในการพิสูจน์เป็นหลักตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เนื่องจากผู้ร้องเป็นผู้กล่าวอ้าง
	- มาตรา 26 กำหนดการชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของความเสียหาย ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมถึงความเสียหายทางเศรษฐกิจ เช่น การขาดประโยชน์ หรือกำไรจากการใช้ทรัพย์สิน การขาดโอกาสทางธุรกิจ หรือความเสียหายทางการค้า จึงควรเพิ่มบทบัญญัติให้ชัดว่าการชดใช้ค่าเสียหายหมายความรวมถึง “ความเสียหายต่อเนื่องและ	- มาตรา 26 กำหนดขึ้นเพื่อชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ และกำหนดให้ชดใช้ค่าเสียหาย

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	ความเสียหายทางเศรษฐกิจที่พิสูจน์ได้ตามความเป็นจริง	ตามมูลค่าของความเสียหายไม่ใช่เฉพาะมูลค่าของทรัพย์สิน โดยผู้ที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินต้องกล่าวอ้างพร้อมกับแสดงหลักฐานว่ามีความเสียหายประการใด ซึ่งรวมถึงความเสียหายทางเศรษฐกิจที่สามารถประเมินและพิสูจน์ได้ด้วย
	- มาตรา 27 การยกเว้นความรับผิดในกรณีทรัพย์สินเสียหายโดยสภาพอันมิใช่เกิดจากการจัดการและเก็บรักษาของสำนักงาน ยังไม่ชัดเจนและอาจเป็นช่องว่างในการปัดความรับผิด จึงควรเพิ่มบทบัญญัติว่ารัฐได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่วิสัยและพฤติการณ์ในการจัดการและเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นแล้ว	- มาตรา 27 นี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจมีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้น หรือเกิดภัยธรรมชาติอันมิใช่ความผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น เกิดอุทกภัย สงคราม ฯลฯ ให้สิทธิการเรียกร้องนั้นพับไป ซึ่งตามหลักแล้วก็ต้องพิจารณาว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ประมาทหรือใช้ความระมัดระวังได้เพียงใด จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้
	- ควรกำหนดกรอบระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องขอเพิกถอน รวมทั้งกรอบระยะเวลาในมาตรา 25 และมาตรา 28 โดยให้ผู้ร้องสามารถยื่นฟ้อง	- กรณีดังกล่าวไม่ควรกำหนดกรอบระยะเวลาไว้ เนื่องจากการพิจารณาคำร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในแต่ละคดีอาจมี

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	คดีต่อศาลปกครองได้หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว **ความเห็นของผู้ที่ไม่เห็นด้วย** - ส่วนนี้ควรเป็นส่วนที่ 3 ต่อจากกระบวนการในการยึด/อายัด ทรัพย์สิน นอกจากนี้ควรเพิ่มส่วนที่ 4 ว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน	การใช้เวลาต่างกัน ขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของแต่ละคดี ซึ่งตามหลักแล้วหากพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาคำร้องขอเพิกถอนนานเกินควร ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียย่อมสามารถยื่นคำร้องเพื่อให้มีการพิจารณาโดยเร็ว และสามารถร้องต่อศาลปกครองเพื่อให้สำนักงาน ปปง. ต้องรับผิดรวมทั้งชดใช้ค่าเสียหายหากมีความเสียหายเกิดขึ้นได้อยู่แล้ว - ชี้แจงแล้วในลำดับที่ 5
7.	**ลำดับที่ 7 ถึงลำดับที่ 14 มีจำนวนผู้เห็นด้วยทั้งหมดทุกท่าน และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงานของสำนักงาน ปปง. และศาล นอกจากนี้ข้อเสนอแนะในบางข้อมีความซ้ำซ้อนจากที่กล่าวมา ซึ่งได้ชี้แจงไว้แล้ว สรุปได้ดังนี้** **การกำหนดหมวด 2 วิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ส่วนที่ 1 การพิจารณาคำร้องและคำขอ การไต่สวนคำร้อง และการตรวจพยานหลักฐาน (มาตรา 29 ถึง มาตรา 39)**	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- ยกระดับภาระการพิสูจน์ของเจ้าหน้าที่ โดยบัญญัติให้ชัดเจนว่าในการไต่สวนฝ่ายเดียวศาลต้องใช้ดุลพินิจอย่างเข้มงวด ให้เจ้าหน้าที่/พนักงานอัยการ มีภาระในการแสดงพยานหลักฐานเบื้องต้นที่น่าเชื่อถืออย่างยิ่ง ไม่ใช่อาศัยแต่เพียง “เหตุอันควรเชื่อ” ที่อาจตีความได้อย่างกว้างขวาง เพื่อแสดงให้ศาลเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนและเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการตามกระบวนการปกติได้ - ในการขอขยายระยะเวลา ศาลไม่ควรอนุญาตโดยง่าย ควรบัญญัติให้ผู้ร้องต้อง "รายงานความคืบหน้าของการดำเนินการ" และ "แสดงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องขยายเวลา" อย่างเป็นรูปธรรม - ควรกำหนดให้ศาลนำหลักความได้สัดส่วนมาใช้ในการพิจารณาคำร้องขอต่าง ๆ เช่นการร้องขอเข้าถึงข้อมูลบัญชีธนาคารควรจำกัดขอบเขตเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวกับคดีเท่านั้น - ควรกำหนดกลไกในการแจ้งสิทธิภายหลังจากที่รัฐได้ข้อมูลหรือยึด/อายัดทรัพย์สินตามคำสั่งศาลแล้ว และสิ้นสุดความจำเป็น โดยแจ้งให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบทราบคำสั่งดังกล่าวพร้อมสิทธิในการโต้แย้งคัดค้านโดยไม่ชักช้า - ควรบัญญัติหลักการให้ชัดเจนว่า "การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งเป็นมาตรการเพื่อประโยชน์สาธารณะในการปราบปรามอาชญากรรมย่อมมีลำดับความสำคัญเหนือกว่าการบังคับคดีตามสิทธิเรียกร้องของเอกชน" - ควรมีบทบัญญัติรองรับสิทธิของ "เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่น" ที่เป็นผู้สุจริตให้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลในคดีฟอกเงินเพื่อขอให้พิจารณาสิทธิของตนได้ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะกับสิทธิของเอกชน - ควรเพิ่มเติมมาตราที่กำหนดให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามหมวดนี้ มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากรัฐได้ หากปรากฏในภายหลังว่าการยึดอายัดนั้นเป็นไปโดยไม่มีมูลเหตุอันสมควร หรือเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ - ควรบัญญัติให้ศาลมีอำนาจและหน้าที่ในการ "ทบทวนคำสั่งยึดหรืออายัดชั่วคราวเป็นระยะ" เช่น ทุก 1 ปี หรือเมื่อมีผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
8.	**การกำหนดหมวด 2 วิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ส่วนที่ 2 การพิจารณาและพิพากษาคดี (มาตรา 40 ถึง มาตรา 42)** - ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนนี้ หรือในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้อำนาจแก่ศาลอย่างชัดแจ้งในการดำเนินกระบวนพิจารณาเชิงรุกเพื่อให้เกิดความรวดเร็วตามมาตรา 40 เช่น การกำหนดแผนการพิจารณาคดี (Case Management) ให้อำนาจศาลในการเรียกคู่ความทุกฝ่ายมาประชุมเพื่อกำหนดประเด็นแห่งคดี, กำหนดลำดับการไต่สวนพยาน, และวางกรอบระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน - ควรบัญญัติมาตรฐานการพิสูจน์ไว้ให้ชัดเจนในพระราชบัญญัตินี้ - บูรณาการเทคโนโลยีเชิงรุกเพื่อการแจ้งสิทธิ และการจัดการคดี เช่น จัดตั้งระบบพอร์ทัลกลาง (Centralized Portal): สร้างเว็บไซต์กลางสำหรับประกาศคดีริบทรัพย์สินทั่วประเทศ ซึ่งประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียสามารถสืบค้นได้โดยง่ายตามชื่อบุคคล เลขประจำตัวประชาชน หรือรายละเอียดทรัพย์สิน ระบบการยื่นคำร้องคัดค้านออนไลน์ (E-Filing) ควรมีบทบัญญัติที่กำหนดกระบวนการหลังจากบุคคลภายนอก "ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนศาลมีคำสั่ง"	
9.	**การกำหนดหมวด 2 วิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ส่วนที่ 3 การมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา 43 ถึง มาตรา 47)** - ร่างมาตรา 44 “ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน” เป็นคำที่มีนิยามไว้แล้วในมาตรา 3 จึงควรใช้ถ้อยคำตามนิยามเดิม - หลายมาตรามีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลภายนอกผู้สุจริต ควรมีบทบัญญัติรองรับเพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิรัฐธรรมนูญ - การกำกับดูแลหลายประการจำเป็นต้องอาศัยกฎหมายลำดับรอง เช่น ระเบียบของสำนักงาน ปปง. หรือข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา เพื่อกำหนดขั้นตอนและมาตรฐานให้ชัดเจนในการปฏิบัติจริง	
10.	**การกำหนดหมวด 2 วิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ส่วนที่ 4 การร้องขอคืนทรัพย์สิน (มาตรา 48 ถึง มาตรา 51)**	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- ควรยืนยันว่า การร้องขอตามมาตรา 48 เป็นกลไกที่ให้ผู้ร้องมีโอกาส “หักล้างข้อสันนิษฐานทางกฎหมาย” ที่ปรากฏในมาตรา 37 และ 43 ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งในประเด็นความเป็นเจ้าของโดยสุจริต - ควรยกระดับมาตรฐานการแจ้งเตือนของรัฐให้สูงขึ้น โดยเฉพาะในกรณีทรัพย์สินที่มีทะเบียนชัดเจน เช่น รถยนต์หรือที่ดิน ควรกำหนดให้การส่งหนังสือแจ้งเป็นหน้าที่บังคับของสำนักงาน ปปง. ควบคู่ไปกับการประกาศราชกิจจานุเบกษา - ควรมีการประกาศผ่านสื่อดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น เว็บไซต์กลางของศาล Website ของสำนักงาน ปปง. หรือระบบฐานข้อมูลกลาง - การจำกัดสิทธิยื่นคำร้องหลัง 1 ปีตามมาตรา 51 จะมีความชอบธรรมมากขึ้น หากรัฐมีภาระพิสูจน์ว่าการแจ้งเตือนเกิดขึ้นอย่างครบถ้วนและเหมาะสมตามหลักความได้สัดส่วน (Proportionality) - การจัดการทรัพย์สินระหว่างพิจารณา และการประเมินมูลค่า (มาตรา 50) สำหรับทรัพย์สินบางประเภทเสื่อมค่าเร็ว เช่น รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือทรัพย์สินที่ต้องเสียค่าดูแลสูง ควรมอบอำนาจให้สำนักงาน ปปง. หรือศาลสามารถขายทอดตลาดก่อนเพื่อป้องกันความเสียหาย โดยเก็บเงินสุทธิแทนตัวทรัพย์เพื่อรอการพิสูจน์สิทธิ ควรมีบทบัญญัติรองรับกรณีทรัพย์สินที่ไม่มีราคาตลาดแน่ชัด เช่น ศิลปวัตถุ ของสะสม หรือสกุลเงินดิจิทัล โดยให้อำนาจศาลแต่งตั้งผู้ประเมินราคาที่เป็นกลาง - ควรการกำหนดให้ใช้ "ราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำสั่งเป็นที่สุด" เป็นหลักการที่ถูกต้อง แต่ควรมีกลไกรองรับการประเมินราคาที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ - มาตรา 50 วรรคหนึ่ง เมื่อได้มีนิยามของคำว่า “สำนักงาน” ไว้แล้วในมาตรา 3 ควรใช้ถ้อยคำตามนิยามหลักเพื่อความชัดเจนและสอดคล้องทั้งฉบับ - หมวดนี้กระทบสิทธิของบุคคลภายนอกโดยตรง ควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับ “การรับรู้” และ “การแจ้งเตือน” ให้ชัดเจนที่สุด เพื่อให้เป็นไปตามหลักกระบวนการที่เป็นธรรม (Due Process of Law) และหลักได้สัดส่วน	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- การกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินเสื่อมค่าและการประเมินมูลค่าควรทำให้ชัดเจนในกฎหมายลำดับรองเพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติของหน่วยงาน	
11.	**การกำหนดหมวด 3 อุทธรณ์ (มาตรา 52 ถึง มาตรา 56 และหมวดฎีกา (มาตรา 57 ถึง มาตรา 58)** - ควรจัดตั้ง “องค์คณะผู้พิพากษาชำนัญพิเศษ” ในศาลอุทธรณ์ เพื่อเพิ่มคุณภาพและความรวดเร็วในการพิจารณา - ควรกำหนดกรอบเวลาการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ แม้ร่างมาตรา 55 ระบุว่า “ต้องพิจารณาโดยไม่ชักช้า” - คำว่า “เป็นที่สุด” (มาตรา 55 วรรคสอง) ถ้อยคำเดิมอาจทำให้เกิดความสับสนเมื่อพิจารณาร่วมกับหมวดฎีกา จึงควรแก้ไขเป็น “เป็นที่สุด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตให้ฎีกาตามหมวด 4” - ควรให้อำนาจศาลฎีกาเรียกความเห็นจากหน่วยงานกำกับดูแล เช่น ธปท., ก.ล.ต., ผู้เชี่ยวชาญด้าน FinTech/Digital Assets เพื่อใช้วินิจฉัยในประเด็นทางเทคนิค - ร่างมาตรา 5 ควรแก้ไขถ้อยคำเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 57 เกี่ยวกับระบบ “อนุญาตฎีกา” มิให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการตีความ - การตั้งองค์คณะผู้พิพากษาชำนัญพิเศษอาจต้องมีการสนับสนุนด้านบุคลากรและงบประมาณเพิ่มเติม รวมถึงการอบรมเกี่ยวกับการเงินดิจิทัล อาชญากรรมทางเทคโนโลยี และระบบการเงินระหว่างประเทศ - ควรปรับถ้อยคำหรือแนวทางในหมวดนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตรวจสอบถ่วงดุล และแนวปฏิบัติของศาลยุติธรรมไทยในคดีพิเศษ เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างราบรื่น	
12.	**การกำหนดหมวด 5 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง (มาตรา 59)** - ถ้อยคำ “คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่” ควรบัญญัติเพิ่มเติมให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ชดใช้ค่าเสื่อมราคาหรือชดใช้เป็นเงินแทนตามราคาก่อนเสื่อมสภาพ	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 25 และมาตรา 37 เกี่ยวกับสิทธิในการได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างเป็นธรรม - “คืนเป็นเงินแทน ... แล้วแต่กรณี” ควรกำหนดหลักการให้ชัดว่า ให้ใช้ราคาที่สูงกว่าระหว่าง (ก) ราคาประเมินในวันที่ยึดหรืออายัด กับ (ข) ราคาขายทอดตลาดสุทธิหลังหักค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เพื่อให้การเยียวยาใกล้เคียงกับความเสียหายที่แท้จริงและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา 37 - ควรให้ศาลขยายเวลาในประเด็นเงื่อนไขการขยายระยะเวลาและภาระการพิสูจน์ที่เป็นข้อยกเว้นในกรณีที่ผู้ร้อง “ไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบหรือควรทราบคำพิพากษาถึงที่สุด” (เช่น อยู่ต่างประเทศ ป่วยหนัก ไม่ได้รับแจ้งโดยสำเนาหนังสือแม้เป็นผู้มีชื่อในทะเบียน) ได้ตามสมควรโดยพิจารณาจากพฤติการณ์แห่งคดีเป็นสำคัญ - การบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของผู้ต้องชำระเงินควรระบุให้ชัดว่าการบังคับคดีให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยให้ถือว่าพนักงานอัยการเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และศาลที่พิพากษาคดีฟอกเงินเป็นศาลที่มีอำนาจออกหมายบังคับคดี - การใช้มาตรา 59 ต้องเคร่งครัดต่อหลักความได้สัดส่วนตามรัฐธรรมนูญมาตรา 26 (การจำกัดสิทธิต้องทำเท่าที่จำเป็น) และหลักสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 25 โดยต้องไม่กำหนดเงื่อนไขหรือภาระเกินสมควรแก่ประชาชนในการใช้สิทธิร้องขอคืนทรัพย์สิน - การออกอนุบัญญัติ เห็นสมควรกำหนดให้มีการออกระเบียบหรือข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา และ/หรือกฎระเบียบของสำนักงาน ปปง. เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพิสูจน์เหตุ “ไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบ” การประเมินมูลค่าทรัพย์สิน และการบูรณาการกระบวนการบังคับคดีกับกรมบังคับคดีให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น	
13.	**การกำหนดบทเฉพาะกาล (มาตรา 60 ถึง มาตรา 61)**	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	- ร่างมาตรา 60 และ 61 พบว่ามีการใช้คำว่า “เจ้าพนักงาน” โดยไม่มีการให้นิยามเฉพาะในมาตรา 3 อาจทำให้เกิดความคลุมเครือว่าหมายถึงศาล คณะกรรมการ ปปง.คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ “เจ้าพนักงาน” ตามนิยามในประมวลกฎหมายอาญา (หลักทั่วไป) จึงควรบัญญัตินิยามให้ชัดเจนในมาตรา 3 หรือระบุความหมายที่แน่นอนในมาตรา 60–61 เอง เพื่อป้องกันความสับสนในการบังคับใช้	
14.	**ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย / เชิงวิชาการ (ข้อเสนอเชิงลึกรายหมวด)**เห็นด้วยในหลักการโดยรวมที่ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเกี่ยวเนื่องกับการฟอกเงิน มีการจัดโครงสร้างเป็นหมวดหมู่ครอบคลุมทั้งชั้นก่อนศาล ชั้นศาล และ ชั้นบังคับคดีเยียวยา ซึ่งเป็นพัฒนาการเชิงนิติบัญญัติที่สำคัญทำให้การริบทรัพย์สินทางแพ่งมีกรอบกฎหมายที่เป็นระบบและเป็นเอกเทศมากขึ้น **หมวดที่ 1: กระบวนการตรวจสอบ การยึด/อายัด และมาตรการก่อนชั้นศาล (Pre-Trial Phase)** (1) เสนอให้บัญญัติหลักการรองรับการจัดตั้ง “แพลตฟอร์มดิจิทัลกลางสำหรับการริบทรัพย์สินทางแพ่ง” เชื่อมโยงสำนักงาน ปปง. พนักงานอัยการ ศาลแพ่ง กรมบังคับคดี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการยื่นคำร้อง การส่งหมาย การคัดค้าน การติดตามคดี และการจัดการทรัพย์สินแบบ Real-time ลดภาระงานเอกสารและข้อผิดพลาดทางธุรการ เสนอให้มีระบบ “E-Warrant สำหรับการยึด/อายัดฉุกเฉิน” ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีกลไกตรวจสอบถ่วงดุลจากฝ่ายตุลาการที่รัดกุม เหมาะกับการสกัดกั้นการโยกย้ายทรัพย์ในธุรกรรมการเงินและสินทรัพย์ดิจิทัล เสนอให้ขยาย นิยาม “ทรัพย์สิน” ในมาตรา 3 ให้ครอบคลุม “สินทรัพย์ดิจิทัลและทรัพย์สินไม่มีตัวตน” เช่น Cryptocurrency NFT ข้อมูล	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	ดิจิทัลที่มีมูลค่าสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา พร้อมบัญญัติกระบวนการยึด/อายัด/ประเมินราคา/จัดการทรัพย์สินประเภทดังกล่าวโดยเฉพาะ (2) เสนอให้บัญญัติหลัก “ความได้สัดส่วนในการยึด/อายัด (Proportionality)” กำหนดให้เลขาธิการ ปปง. และศาลต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าทรัพย์ที่ถูกยึด/อายัดกับความร้ายแรงและความเสียหายของความผิดมูลฐาน เพื่อป้องกันมาตรการที่เกินสมควร สอดคล้องรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 เสนอให้มีกลไก “กองทุนช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับบุคคลภายนอกผู้สุจริต” เพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายด้านทนายความและการดำเนินคดีแก่ผู้มีส่วนได้เสียที่สุจริตแต่ขาดทรัพย์ สนับสนุนการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 **หมวดที่ 2: วิธีพิจารณาคดีในศาลและการพิพากษา (Judicial Phase)** (1) เสนอให้จัดตั้ง “แผนกคดีฟอกเงินและการริบทรัพย์สินโดยมิชอบ” ในศาลแพ่งโดยมีองค์คณะผู้พิพากษาชำนัญพิเศษด้านกฎหมายฟอกเงิน การเงิน การธนาคาร และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างมาตรฐานการพิจารณาที่มีคุณภาพและเป็นเอกภาพ (2) เสนอให้ยกระดับบทบาทผู้เสียหายในกระบวนพิจารณา โดยเปิดโอกาสให้มีการจัดทำ Victim Impact Statement เพื่อให้ศาลรับฟังผลกระทบและใช้ประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางการเยียวยาและคืนทรัพย์ (3) เสนอให้บัญญัติหลัก “การจัดการคดีเชิงรุก (Proactive Case Management)” ให้ศาลมีอำนาจกำหนดประเด็นข้อพิพาท เรียกเอกสารหรือพยานหลักฐานเพิ่มเติม และใช้ระบบไต่สวนอย่างเต็มที่ รวมทั้งส่งเสริมการเจรจาไกล่เกลี่ยในส่วนสิทธิของบุคคลภายนอกสุจริต เพื่อลดภาระคดีและระยะเวลา (4) เสนอให้บัญญัติให้ชัดเจนว่าภาระการพิสูจน์ของรัฐคือการแสดงให้เห็น “ความน่าจะเป็นว่าทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด” (มาตรฐานแบบ Preponderance of Evidence) และเมื่อพิสูจน์ได้แล้ว ภาระการพิสูจน์จึงจะตกแก่ผู้คัดค้านเพื่อแสดงที่มาอันชอบด้วยกฎหมายของทรัพย์สิน เพื่อรักษาสมดุลระหว่างประสิทธิภาพและสิทธิของเอกชน	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	หมวดที่ 3: การบังคับคดี การจัดการทรัพย์สิน และการเยียวยา (Post-Judgment Phase) (1) เสนอให้จัดตั้งหรือเปิดช่องให้ว่าจ้าง “หน่วยงานบริหารจัดการทรัพย์สินมืออาชีพ (Professional Asset Management Unit)” แทนการให้สำนักงาน ปปง. ดูแลเองเพียงลำพัง เพื่อรักษามูลค่าและเพิ่มประโยชน์ของทรัพย์สินที่ยึด/อายัด (2) เสนอให้ปฏิรูประบบการจัดสรรทรัพย์สินที่ริบได้ โดยกำหนดลำดับการใช้ทรัพย์ดังนี้ (1) เยียวยาผู้เสียหายจากความผิดมูลฐานจนครบถ้วน (2) นำส่วนหนึ่งเข้ากองทุนเพื่อความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการป้องกันอาชญากรรม (3) ส่วนที่เหลือจึงนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน **ความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ (ข้อสังเกตเชิงโครงสร้างและวิธีพิจารณา)** เห็นด้วยในหลักการว่าคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินเป็น “คดีพิเศษ” ที่ต้องอาศัยทั้งหลักกฎหมายปกครอง แพ่ง และอาญาประกอบกัน จึงจำเป็นต้องมีกระบวนวิธีพิจารณาเฉพาะที่แตกต่างจากกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งปกติ เพื่อให้คุ้มครองประโยชน์สาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (1) เห็นว่าควรกำหนด “ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ” ในระดับสำนักงาน ปปง. ให้ชัดเจน แยกเป็นหมวดหมู่ เช่น (1) ขั้นตอนการสืบสวนตรวจสอบ (การได้มาซึ่งข้อมูล) (2) ขั้นตอนการสอบสวนในมิติคำสั่งทางปกครอง การแจ้งคำสั่ง การโต้แย้ง และการเพิกถอนทรัพย์สิน (3) ขั้นตอนการบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินก่อนและหลังคำพิพากษาถึงที่สุด (4) ขั้นตอนการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ ปปง. มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการใช้อำนาจตามกฎหมาย (ผู้วิจัยมีความเห็นว่า “ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ” ตามเสนอควรกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง หรือระเบียบปฏิบัติมากกว่าที่จะกำหนดไว้ในร่างฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์เหนือกว่า และการแก้ไขจะยากกว่า) (2) เห็นว่าการใช้ระบบไต่สวนผสมกับกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะในบางเรื่อง เช่น การอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณา เพื่อไม่ให้รัฐ	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	เสียประโยชน์ในข้อเท็จจริงที่สำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ (ผู้วิจัยขอชี้แจงว่าระบบไต่สวนเป็นระบบการพิจารณาคดีทางแพ่งอยู่แล้ว แต่การดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแต่เดิมใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งไม่ถูกต้อง) (3) เห็นว่าควรออกแบบหลักเกณฑ์ในศาลให้ผสมผสานหลักกฎหมายมหาชน (มุ่งคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ) กับหลักกฎหมายเอกชน (คุ้มครองสิทธิเอกชน) อย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์การตัดวงจรอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ **ความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไป** - ตั้งข้อกังวลว่า “กฎหมายฉบับใหม่มีบทบัญญัติซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติ ปปง. เดิมหรือไม่ และจะก่อให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่” ประเด็นนี้สะท้อนความห่วงกังวลด้าน ความซ้ำซ้อนและความชัดเจนของกฎหมายว่า การมีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินแยกจากพระราชบัญญัติ ปปง. จะทำให้เจ้าหน้าที่มึนงงหรือไม่ว่าต้องใช้อำนาจตามกฎหมายใดเป็นหลักในแต่ละขั้นตอน (ประเด็นนี้ได้ให้เหตุผลและข้อเสนอแนะไว้ใน บทที่ 7 แล้ว **ข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติม** **(1) ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย / เชิงวิชาการ (ข้อเสนอเชิงลึกรายหมวด)** ข้อเสนอจำนวนมากมีลักษณะเป็น “แนวนโยบายและกลไกเสริม” ซึ่งอาจต้องจัดทำในกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎ ระเบียบ หรือข้อกำหนดของประธานศาลฎีกามากกว่าการใส่ทั้งหมดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับเดียว (1.1) การผลักดันแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง, E-Warrant และหน่วยงาน Asset Management มืออาชีพ จำเป็นต้องประเมินความพร้อมเชิงงบประมาณ บุคลากร และเทคโนโลยีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	

ลำดับที่	ผลการรับฟังความคิดเห็น	คำชี้แจง
	(1.2) หากมีการปฏิรูปโครงสร้างการจัดสรรทรัพย์สินที่ริบได้ ต้องทบทวนให้สอดคล้องกับกฎหมายจัดตั้งกองทุนเดิม รวมทั้งหลักการคลังของรัฐและการควบคุมตรวจสอบโดยหน่วยงานตรวจเงินแผ่นดิน **(2) หน่วยงานของรัฐ (ข้อสังเกตเชิงโครงสร้างและวิธีพิจารณา)** (2.1) หน่วยงานของรัฐสะท้อนความจำเป็นว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่ควรเป็นเพียงการ “ดึงเอาวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้” แต่ต้องมีลักษณะเป็น“กฎหมายวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินเฉพาะ” ที่มีกลไกครบทั้งชั้นสำนักงาน ปปง. ชั้นศาล และชั้นบังคับคดี (2.2) ข้อเสนอของหน่วยงานรัฐสอดคล้องและสามารถนำไปเชื่อมกับข้อเสนอเชิงลึกของผู้เชี่ยวชาญด้านบน โดยเฉพาะเรื่องการแยกขั้นตอน และการออกกฎ/ระเบียบเพื่อรองรับรายละเอียดในทางปฏิบัติ **(3) ประชาชนทั่วไป** (3.1) เป็นสัญญาณว่าการสื่อสารต่อสาธารณะและต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง พ.ร.บ. ปปง. ฉบับหลักกับกฎหมายวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินฉบับใหม่ (3.2) ควรมี “คู่มือปฏิบัติงาน” และ “Infographic ทางกฎหมาย” เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่และประชาชนเข้าใจขอบเขตของแต่ละฉบับ ลดปัญหาความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย	
15.	**เปลี่ยนคำในมาตรา 18 จากคำว่า “สามี ภรรยา” เป็นคำว่า “คู่สมรส” เนื่องจากปัจจุบันมีการบังคับใช้กฎหมายสมรสเท่าเทียม**	

6.4.2 วิเคราะห์การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

จากผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... จำนวน

ทั้งหมด 7 ท่าน รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย / เชิงวิชาการ หน่วยงานของรัฐ และประชาชนทั่วไป ต่างก็เห็นด้วยกับการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยได้ให้ข้อคิดเห็น ข้อสังเกต และความเห็นเพิ่มเติมในแต่ละหมวด ซึ่งมีประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ตลอดจนการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ ได้แก่ สำนักงาน ปปง. สำนักงานอัยการ และศาล รวมถึงประชาชนทั่วไป โดยสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์ได้ดังนี้

(1) ความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ในภาพรวมเห็นด้วยกับการจัดโครงสร้างเป็นหมวดหมู่ครอบคลุมทั้งชั้นก่อนศาล ชั้นศาล และชั้นบังคับคดี ซึ่งเป็นพัฒนาการเชิงนิติบัญญัติที่สำคัญ ทำให้การริบทรัพย์สินทางแพ่งมีกรอบกฎหมายที่เป็นระบบและเป็นเอกเทศมากยิ่งขึ้น จึงเป็นผลดีที่จะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนเข้าใจขั้นตอนของกฎหมายอย่างเป็นระบบ

(2) ความคิดเห็นต่อบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในหมวดต่าง ๆ มีทั้งหมด 14 ลำดับนั้นได้ชี้แจงไว้แล้ว ซึ่งเป็นการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความที่กำหนดไว้ในบางมาตรา และผู้ให้ข้อคิดเห็นได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีประโยชน์ในทางบริหารงานของ สำนักงาน ปปง. และศาล ซึ่งจะวิเคราะห์เฉพาะที่เห็นว่าควรปรับปรุงแก้ไข หรือเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญเท่านั้น ส่วนข้อคิดเห็นในมาตราอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ เนื่องจากปรากฏอยู่ในคำชี้แจงแล้ว ดังนี้

6.4.2.1 บทวิเคราะห์ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความที่กำหนดไว้ในบางมาตรา สามารถจำแนกออกได้ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความชัดเจนของถ้อยคำตามที่ปรากฏในบางมาตรา

ผู้ให้ข้อคิดเห็นได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับคำนิยามและข้อความในบางมาตรา ได้แก่ คำนิยามของคำว่า "ผู้มีส่วนได้เสีย" "ผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่" "สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets)" "คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน" “ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด” “ผู้กระทำความผิด” และ “ผู้ปฏิบัติหน้าที่” ซึ่งเป็นการเสนอแนะให้เพิ่มเติมคำนิยามดังกล่าว ทั้งนี้ได้ชี้แจงตามตารางที่ปรากฏข้างต้นแล้ว โดยถ้อยคำนิยามที่ควรนำมาเพิ่มเติมและจะทำให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นจะวิเคราะห์ในประเด็นที่ 2 ต่อไป

คำว่า โดยเร็ว” ในมาตรา 22 ผู้ให้ข้อคิดเห็นได้เสนอว่ายังไม่ชัดเจน ควรกำหนดกรอบระยะเวลาไว้ รวมถึงมาตราอื่น ๆ ที่กำหนดคำว่า “โดยเร็ว” ไว้ เช่น มาตรา 40 ฯลฯ ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาของผู้ให้ข้อคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล เพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้เสียหาย แต่ทั้งนี้ไม่ควรกำหนดกรอบระยะเวลาไว้ เพราะการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงดังที่ได้ชี้แจงไว้แล้ว รวมถึงเกี่ยวพันถึงดุลพินิจและอำนาจของศาล

ผู้ให้ข้อคิดเห็นมีความเห็นว่ามาตรา 26 ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าการชดใช้ค่าเสียหายให้หมายความรวมถึง "ความเสียหายต่อเนื่องและความเสียหายทางเศรษฐกิจที่พิสูจน์ได้ตามความเป็นจริง" เพื่อให้การเยียวยาผู้สุจริตเป็นไปอย่างสมบูรณ์และเป็นธรรม ซึ่งความตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 26 ได้ชี้แจงไว้แล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นข้อดีที่ผู้แสดงความคิดเห็นคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ได้รับความเสียหายในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่จะเห็นได้ว่าความที่บัญญัติไว้เป็นความเสียหายตามมูลค่าของความเสียหายที่ครอบคลุมความเสียหายทุกประเภทอยู่แล้ว ไม่ใช่คำนวณตามมูลค่าของทรัพย์สิน

ประเด็นที่ 2 การกำหนดความเพิ่มเติม

คำว่า "ผู้มีส่วนได้เสีย" (Interested Person) โดยเห็นว่าควรมีบทบัญญัติในส่วนวิธีพิจารณาเพิ่มเติมเพื่อสร้าง "ข้อสันนิษฐานที่อาจหักล้างได้ (Rebuttable Presumption)" กล่าวคือ หากผู้มีส่วนได้เสียเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดตามคำนิยาม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการรับโอนโดยไม่สุจริต และภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof) ควรตกอยู่กับผู้มีส่วนได้เสียฝ่ายนั้นที่จะต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวให้ศาลเห็นได้อย่างชัดแจ้งนั้นได้มีการชี้แจงไว้แล้ว ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นที่ดี แต่ไม่ควรกำหนดไว้ในบทนิยาม นอกจากนี้บทสันนิษฐานดังกล่าวตามที่เสนอแนะนั้น บทบัญญัติในมาตรา 48 ได้กำหนดไว้ครอบคลุมแล้ว

"คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน" โดยเห็นว่าควรเพิ่มเติมเป็นว่า **“คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” หมายความว่า คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน"**

ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นข้อดีที่จะนำไปปรับแก้ในร่างฯ เพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

ส่วนคำนิยามในเรื่อง "ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิด" ของ"ผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่" (Assistant to the Official) นั้น แม้ผู้ให้ข้อคิดเห็นประสงค์จะให้เกิดความชัดเจน แต่ไม่ควร

กำหนดไว้ในร่าง ฯ สมควรกำหนดไว้ในกฎกระทรวงหรือระเบียบ เนื่องจากการปฏิบัติงานในแต่ละส่วนอาจมีกความแตกต่างกัน นอกจากนี้คำนิยามอื่น ๆ ไม่ควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมตามที่ได้ชี้แจง เพราะมีความชัดเจนเพียงพอ

สำหรับความเห็นเพิ่มเติมที่ให้กำหนดคำนิยาม "สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets)" เป็นความเห็นที่ดี และเหมาะสมกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทรัพย์สิน แต่เนื่องจากคำนิยามที่กำหนดไว้สำหรับ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หมายความว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ. ศ. 2542 ได้กำหนดคำนิยามไว้ในมาตรา 3 มีความครอบคลุมถึงทรัพย์สินทุกประเภทที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดความหมายของคำว่า “สินทรัพย์ดิจิทัล” ไว้อีก

ผู้ให้ข้อคิดเห็นได้เสนอให้ขยายความคำว่า "เหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้า" ในมาตรา 16 โดยกำหนดลักษณะของพฤติการณ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น มีข้อมูลข่าวกรองที่น่าเชื่อถือว่ากำลังจะมีการเคลื่อนย้ายทรัพย์สิน หรือทรัพย์สินอยู่ในรูปแบบที่สามารถถ่ายโอนได้ทันที (เช่น เงินสด, สินทรัพย์ดิจิทัล), หรือผู้ต้องสงสัยมีพฤติกรรมพยายามหลบหนี เป็นต้น ซึ่งแม้จะเป็นข้อเสนอที่ดี แต่อาจเป็นปัญหาในการวินิจฉัยเพราะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นย่อมมีความแตกต่างกัน โดยต้องคำนึงถึงพยานหลักฐาน และสภาพแวดล้อม รวมถึงเหตุและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิด

ข้อคิดเห็นในการกำหนดกรอบระยะเวลาในมาตรา 21 วรรคสอง มาตรา 16 มาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 28 แม้เป็นการเสนอเพื่อเร่งรัดการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ให้กระทำตามระยะเวลาที่เสนอไว้นั้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องและบุคคลภายนอก แต่ก็อาจเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น การกำหนดกรอบระยะเวลาในการพิจารณาเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ฯลฯ ซึ่งต้องใช้เวลาในการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือการทำธุรกรรมที่อาจมีลักษณะและจำนวนทรัพย์สินที่แตกต่างกัน ซึ่งได้ชี้แจงไว้แล้ว

ประเด็นที่ 3 การตัดถ้อยคำบางส่วน

การตัดถ้อยคำในบทนิยามของคำว่า “ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด” เห็นว่ายาวเกินไป และเสนอให้ใช้ถ้อยคำที่มีความกระชับว่า "ผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์" หมายความว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน" นั้นแม้จะทำให้ถ้อยคำกระชับขึ้น ซึ่งเป็นความเห็นที่ดีก็ตาม แต่ถ้อยคำดังกล่าวปรากฏเป็นบทสันนิษฐานใน มาตรา 37 วรรคสอง เพื่อขยายความของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย จึงไม่ควรตัดออก

ข้อเสนอแนะให้รวม มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 10 ไว้เป็นมาตราเดียวกันนั้น เมื่อได้วิเคราะห์แล้วเห็นว่าแม้จะเป็นข้อดีที่ทำให้ความที่บัญญัติไว้รวมอยู่ด้วยกัน แต่ผู้วิจัยเห็นว่าวัตถุประสงค์ที่แยกไว้ในแต่ละมาตราก็เพื่อให้ประชาชนเข้าใจมาตรการทางแพ่งได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาในการร้องคัดค้านคำสั่งศาลที่ให้ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้เมื่อได้แก้ไขคำนิยาม "คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน" ไว้แล้ว**ก็จะนำมาปรับความที่บัญญัติไว้โดยตัดข้อความ “ในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน” ออก**

ข้อเสนอแนะถ้อยคำในมาตรา 50 วรรคหนึ่ง เมื่อได้มีนิยามของคำว่า “สำนักงาน” ไว้แล้วในมาตรา 3 ควรใช้ถ้อยคำตามนิยามหลักเพื่อความชัดเจนและสอดคล้องทั้งฉบับ **ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่ดีและจำนำไปปรับปรุงแก้ไข**

6.4.2.2 บทวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ

การแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ผู้ให้ข้อคิดเห็นได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นจำนวนมากซึ่งมีลักษณะเป็น “แนวนโยบายและกลไกเสริม” ดังตัวอย่าง การผลักดันให้มี“แพลตฟอร์มดิจิทัลกลางสำหรับการริบทรัพย์สินทางแพ่ง” เชื่อมโยงสำนักงาน ปปง. พนักงานอัยการ ศาลแพ่ง กรมบังคับคดี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการยื่นคำร้อง การส่งหมาย การคัดค้าน การติดตามคดี และการจัดการทรัพย์สินแบบ Real-time ลดภาระงานเอกสารและข้อผิดพลาดทางธุรการ เสนอให้มีระบบ “E-Warrant สำหรับการยึด/อายัดฉุกเฉิน” ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีกลไกตรวจสอบถ่วงดุลจากฝ่ายตุลาการที่รัดกุม เหมาะกับการสกัดกั้นการโยกย้ายทรัพย์ในธุรกรรมการเงินและสินทรัพย์ดิจิทัล หรือ เสนอให้บัญญัติหลัก “ความได้สัดส่วนในการยึด/อายัด (Proportionality)”

โดยกำหนดให้เลขาธิการ ปปง. และศาลต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าทรัพย์ที่ถูกยึด/อายัดกับความร้ายแรงและความเสียหายของความผิด มูลฐาน หรือเสนอให้จัดตั้ง“กองทุนช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับบุคคลภายนอกผู้สุจริต” นั้นถือได้ว่าเป็นข้อคิดเห็นที่ดีซึ่งผู้ให้ข้อคิดเห็นได้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่เป็นเรื่องที่หน่วยงานจะต้องนำแนวคิดดังกล่าวกลับไปพิจารณาถึงความเหมาะสม ซึ่งอาจต้องจัดทำในกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎ ระเบียบ หรือข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา มากกว่าการนำมากำหนดไว้ในร่างฯ

บทที่ 7
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ดำเนินการศึกษาโดยรวบรวมประเด็นที่เป็นปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงาน ปปง. จากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. การประชุมสัมมนาและการวิจัยต่าง ๆ รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางกฎหมายฟอกเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการในสำนักงานอัยการคดีพิเศษ บุคลากรของสำนักงาน ปปง. หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนักวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบทุกประเด็น จากนั้นจึงได้นำประเด็นปัญหาต่าง ๆ มาวิเคราะห์ พร้อมทั้งได้ศึกษาเปรียบเทียบกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประมวลกฎหมายยาเสพติด รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย เพื่อนำมาจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

ผลที่ได้จากการวิจัยในโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ปรากฏผลสรุปได้ดังนี้

7.1 สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากการรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของพนักงานเจ้าหน้าในสำนักงาน ปปง. รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมครั้งที่ 1 พบว่าปัญหาที่ได้รวบรวมไว้ 13 ข้อนั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติที่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ด้วย

กระบวนการทางบริหารและการร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง เช่น ปัญหาอันเกิดจากกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ เพราะเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่ยอมส่งมอบทรัพย์สิน หรือออกจากทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ปัญหาที่ไม่อาจบังคับทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีส่วนควบรวมอยู่ด้วย และปัญหาที่ไม่สามารถบังคับทรัพย์สินที่เป็นสิทธิเรียกร้อง เช่น สัญญากู้ สัญญาต่างตอบแทน ปัญหาการคืนทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ รวมถึงการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินซึ่งอยู่ในอำนาจของหน่วยงานของรัฐอื่น นอกจากนี้พบว่าปัญหาบางประการไม่ได้เป็นปัญหาต่อไปเนื่องจากได้มีการแก้ไขกฎหมายแล้ว เช่น ปัญหาจากกรณีที่มีผู้ร้องคัดค้านเป็นคู่สัญญาซึ่งได้ชำระเงินค่ามัดจำไปแล้วบางส่วน หรือกรณีที่ผู้คัดค้านเป็นคู่สัญญากับผู้กระทำความผิดที่ยังรอการชำระหนี้อยู่ ซึ่งปรากฏผลจากการวิเคราะห์ว่าปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อยังไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 50 ทั้งนี้เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายแล้วย่อมครอบคลุมไปถึงกรณีดังกล่าว เพราะความที่บัญญัติไว้คุ้มครองผู้กระทำการโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน รวมทั้งการเก็บรักษาจัดการทรัพย์สินที่ไม่เหมาะแก่การเก็บรักษาเพราะเสื่อมสภาพได้ง่าย ซึ่งมีระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้แล้วเช่นกัน ส่วนปัญหาเกี่ยวกับกรณีที่สำนักงานปปง. จะต้องจัดส่งพยานหลักฐานเป็นจำนวนมากแก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง พบว่าปัจจุบันได้มีการจัดส่งเอกสารในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แล้ว อย่างไรก็ตามพบว่าปัญหาการบังคับสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) เป็นปัญหาสำหรับหน่วยงานของรัฐทุกหน่วย เนื่องจากยังไม่มีการประกาศบังคับใช้กฎหมายสินทรัพย์ดิจิทัลขึ้นโดยตรง ประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ได้นิยามความหมายของคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ไว้ ซึ่งครอบคลุมถึงทรัพย์สินทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ สังหาริมทรัพย์ เงิน หรือทรัพย์สินอื่นใด หากปรากฏว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดย่อมอยู่ในอำนาจของสำนักงาน ปปง. และศาลที่จะมีคำสั่งยึดหรืออายัดได้ทั้งสิ้นและศาลย่อมมีอำนาจสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินได้ ส่วนกระบวนการบังคับทรัพย์สินดังกล่าวควรกำหนดไว้ในกฎกระทรวงมากกว่า จึงไม่ควรนำมากำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ส่วนปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความที่บัญญัติไว้ในกฎหมายยังเป็นข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงมีผลกระทบต่อเจ้าของทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ซึ่งเกิดจากกระบวนการพิจารณาคดีของศาลที่มีความล่าช้า ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปไม่เข้าใจในการนำมาตรการทางแพ่งมาใช้ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกรณีที่ศาลไม่สามารถบังคับทรัพย์สินอื่นแทนที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้นับว่าเป็นปัญหาที่ควรแก้ไขและ

นำไปสู่การร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สรุปได้ ดังนี้

(1) ปัญหาความล่าช้าในการดำเนินคดีฟอกเงินอันสืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความไว้ในมาตรา 59 ให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินทางศาลให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม ซึ่งปัจจุบันนี้การพิจารณาคดีของศาลยังคงใช้ระบบกล่าวหาเป็นเหตุให้ศาลไม่สามารถค้นหาความจริงได้เอง อีกทั้งปัญหาความล่าช้ายังเกิดขึ้นจากกรณีที่ผู้เสียหายได้ยื่นคำร้องขอความคุ้มครองต่อศาล โดยได้ร้องคัดค้านเข้ามาในคดีระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น แม้ศาลชั้นต้นจะได้มีคำสั่งยกคำร้องก็ตาม แต่หากบุคคลดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อไปยังศาลอุทธรณ์ และถ้าต่อมาศาลอุทธรณ์ได้ย้อนสำนวนกลับให้ศาลชั้นต้นรับคำร้องเช่นนี้ก็จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีต้องล่าช้าออกไปอีก เนื่องจากพนักงานอัยการต้องขอนำสืบเพิ่มเติมและจะต้องให้ผู้เสียหายถามค้านพยานที่ได้มีการนำสืบไปแล้ว และหากปรากฏว่ามีผู้เสียหายหลายรายยื่นคำร้องเช่นเดียวกันอีกก็จะทำให้การพิจารณาของศาลล่าช้าต่อไปอีกเช่นกัน ซึ่งปัญหานี้เกิดจากมาตรา 49/1 ไม่ได้กำหนดไว้ว่าการยื่นคำร้องดังกล่าวควรยื่นได้ถึงเวลาใด

(2) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ในมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ไม่เกิน 90 วันนั้นไม่เพียงพอต่อการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากในบางคดีมีความละเอียดซับซ้อน หรือมีการโอนทรัพย์สินต่อกันไปหลายทอด หรือมีผู้เสียหายหลายราย หรือมีการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สิน เป็นต้น นอกจากนี้ระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน ตามที่กำหนดไว้นั้นในทางปฏิบัติได้มีการตกลงกับสำนักงานอัยการพิเศษให้สำนักงาน ปปง. รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาภายในเวลา 60 วัน ส่วนอีก 30 วันให้เป็นเวลาที่พนักงานอัยการจะพิจารณาพยานหลักฐานเพื่อร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน

(3) ปัญหาจากการที่ผู้ร้องคัดค้านไม่เข้าใจถึงหลักเกณฑ์ในการนำมาตรการทางแพ่งมาใช้บังคับกับคดีฟอกเงิน ซึ่งการดำเนินคดีดังกล่าวไม่ต้องรอผลคดีทางอาญา สามารถใช้บังคับย้อนหลังกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ และไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้ใด ซึ่งจะทำให้การพิจารณาคดีของศาลมีความรวดเร็วขึ้น โดยผู้ร้องคัดค้านไม่ต้องเสียเวลาและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

(4) ปัญหาในการบังคับคดีต่อทรัพย์สินที่ตกอยู่ภายใต้การบังคับชำระหนี้ของกรมบังคับคดี แม้ปัญหาดังกล่าวจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้มี

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 ว่า ให้พิจารณาว่าหน่วยงานใดมีอำนาจเหนือกว่ากันก็ให้ดำเนินการไปตามนั้น แต่เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงควรกำหนดให้ศาลในคดีฟอกเงินแจ้งไปยังศาลในคดีอื่นที่มีอำนาจในการบังคับคดีให้งดการบังคับคดีไว้ก่อนจนกว่าศาลในคดีฟอกเงินจะมีคำสั่งว่าทรัพย์สินที่จะถูกบังคับดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่

(5) ปัญหาในการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งเกิดจากกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวเกิดสูญหาย หรือยากแก่การติดตามโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ไว้ทำให้ไม่สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และยังเป็นเหตุให้อาชญากรถือโอกาสในการโอนซุกซ่อน ยักย้ายทรัพย์สินจนยากแก่การติดตามเพื่อนำทรัพย์สินนั้นมาดำเนินคดีต่อไป จึงเป็นสาเหตุที่ควรจะนำหลักการริบทรัพย์สินแทนที่ (Substitute Theory) หรือที่เรียกว่า ทฤษฎีริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based forfeiture) มาใช้บังคับในการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งจะทำให้อาชญากรเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด เพราะไม่ได้รับผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอีกต่อไป

7.2 สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่น และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

เนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ใน หมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นบางฉบับรวมถึงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศที่กำหนดถึงการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จึงได้นำกฎหมายดังกล่าวมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ให้เกิดความสมบูรณ์ ซึ่งสรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายดังกล่าวได้ดังนี้

7.2.1 สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

กฎหมายที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายยาเสพติด และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ทั้งนี้พบว่ากฎหมายที่นำมาเปรียบเทียบทั้ง 3 ฉบับนั้นเป็นกฎหมายที่มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งต่างจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม จึงมีความแตกต่างกันดังต่อไปนี้

(1) กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดอาญาตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายยาเสพติด และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นั้นต้องปรากฏว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัยเสียก่อน ศาลจึงจะสามารถมีคำสั่งริบทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดได้

ส่วนการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่จำต้องรอผลคดีทางอาญาว่าจำเลยจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ ศาลก็สามารถมีคำสั่งให้ทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินได้ เพราะเป็นการใช้มาตรการทางแพ่ง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2143/2564) ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลดีในการบังคับต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อันเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดไม่อาจแปรสภาพ จำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินได้ทันท่วงที

(2) กฎหมายอาญาใช้บังคับได้สำหรับผู้กระทำความผิดอาญาที่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ เช่นเดียวกันกับประมวลกฎหมายยาเสพติด และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ดังนั้นในการพิจารณาคดีของศาลจึงไม่สามารถมีคำสั่งให้ใช้บังคับย้อนหลังได้ อีกทั้งการดำเนินคดีจะต้องกระทำภายในอายุความตามที่กฎหมายกำหนด

ส่วนการพิจารณาคดีและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินของศาลในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเกิดจากการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถ

ใช้บังคับย้อนหลังได้ แม้ผู้กระทำความผิดจะได้ทรัพย์สินนั้นมาก่อนที่จะมีการประกาศใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของบุคคลใด รวมถึงไม่มีการกำหนดอายุความสำหรับการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดดังกล่าวอีกด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1-3/2563)

(3) กรอบระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามหลักกฎหมายอาญาทั่วไป เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินหรือคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้อื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ในกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ โดยให้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องคดี ส่วนประมวลกฎหมายยาเสพติดได้กำหนดระยะเวลาการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวไม่เกิน 90 วัน ซึ่งยังคงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน จึงเป็นเหตุที่ควรนำมาปรับปรุงแก้ไข

(4) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจในการพิจารณาคดี ส่วนกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดให้ศาลอาญาเป็นศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดี

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ศาลแพ่งมีอำนาจในการพิจารณาคดีและคำร้องเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งถือเป็นข้อดีที่สามารถนำมาตรการทางแพ่งมาใช้ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน

(5) การไต่สวนและพิจารณาคดีของศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดให้ใช้ระบบไต่สวน แต่การไต่สวนและพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายยาเสพติดศาลจะใช้ระบบกล่าวหา

ส่วนการไต่สวนและพิจารณาคดีของศาลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในปัจจุบันยังคงใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้การพิจารณาคดีของศาลมีความล่าช้า เพราะศาลไม่อาจค้นหาความจริงได้ด้วยตนเอง

(6) การริบทรัพย์สินแทนที่ (Substitute forfeiture) หรือที่เรียกว่า การริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based forfeiture) เป็นหลักการที่ได้นำมากำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประมวลกฎหมายยาเสพติด เพื่อให้ศาลสามารถมีคำสั่งริบทรัพย์สินอื่นแทนที่ทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กลับมิได้นำหลักการริบทรัพย์สินแทนที่ (Substitute forfeiture) มากำหนดไว้ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้จากการคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมาชดใช้แทนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่อาจติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดินได้เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวเกิดสูญหาย หรือถูกทำลาย หรือเปลี่ยนสภาพไป จึงเป็นเหตุให้เสียโอกาสในการบังคับทรัพย์สินอื่นจากการกระทำความผิด อีกทั้งยังทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์และไม่เกรงกลัวที่จะกระทำความผิดอื่น ๆ อีกต่อไป

(7) การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและการขอคืนทรัพย์สิน รวมถึงการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งปรากฏความตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประมวลกฎหมายยาเสพติด และตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะบัญญัติความไว้ในทำนองเดียวกัน โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎกระทรวงและระเบียบข้อบังคับ

(8) การกำหนดให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของกองทุนตามประมวลกฎหมายยาเสพติด กำหนดให้ตกเป็นของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แต่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ไม่ได้กำหนดให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ส่วนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ทรัพย์สินที่เป็นเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้ตกเป็นของกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกึ่งหนึ่ง ส่วนอีกกึ่งหนึ่งให้ส่งกระทรวงการคลัง

7.2.2 สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย ปรากฏว่าประเทศที่นำมาศึกษาบางประเทศมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะ ได้ แก่ สหรัฐอเมริกา สหพันธรัฐมาเลเซีย และประเทศไทย ซึ่งสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกในโลกที่มีการประกาศใช้กฎหมายควบคุมการฟอกเงิน (Money Laundering Control Act ค.ศ. 1986) ขึ้นและยังมีกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายฉบับที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ (1) Federal Crimes and Criminal Procedure (2) Bank Secrecy Act ค.ศ. 1970 (3) 26 U.S.C. § 6050I และ (4) U.S.A. Patriot Act ค.ศ. 2001 และ (5) The Anti-Money Laundering Act ค.ศ. 2020 ส่วนสหพันธรัฐมาเลเซียได้ประกาศใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เรียกว่า The Anti-Money Laundering, Anti-Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act 2001 (AMLATFPUAA) สำหรับประเทศไทยได้ประกาศใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ส่วนประเทศที่ไม่ได้มีการประกาศบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะ ได้แก่ สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี แต่ได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดฐานหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญา ส่วนสาธารณรัฐสิงคโปร์แม้ไม่ได้มีการประกาศบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้โดยเฉพาะเช่นกัน แต่ได้ประกาศบังคับใช้รัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การลักลอบขนส่งยาเสพติด และความผิดร้ายแรงอื่น (Corruption, Drug Trafficking and other Serious Crimes Act 1992 – CDSA) และรัฐบัญญัติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Act 2015 – OCA) ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีส่วนในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะรัฐบัญญัติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Act 2015 – OCA) ได้กำหนดให้นำมาตรการทางแพ่งมาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดจากการฟอกเงิน

สำหรับผลของการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศดังกล่าวมีทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

(1) กฎหมายที่นำมาใช้ในการพิจารณาคดีเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของรัฐหรือแผ่นดิน

เมื่อได้ศึกษากฎหมายในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศทั้ง 5 ประเทศดังกล่าวแล้วปรากฏว่าทุกประเทศได้นำกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญามาบังคับใช้ในการพิจารณาคดีต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจากการฟอกเงิน ซึ่งต่างจากกฎหมายของประเทศไทย เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งและเป็นข้อดีเพราะไม่ต้องรอผลคดีทางอาญา ไม่มีอายุความและสามารถบังคับย้อนหลังได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศทั้งหลาย เช่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหพันธรัฐมาเลเซียจึงได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้นำมาตรการทางแพ่งมาบังคับใช้กับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในการฟอกเงิน ส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีก็ได้มีการปฏิรูปการริบทรัพย์สินทางอาญาให้มีลักษณะเช่นเดียวกับมาตรการทางแพ่งเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(2) ศาลและระบบกฎหมายในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศที่นำมาศึกษานั้น ตามกฎหมายของทุกประเทศได้กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลอาญาโดยนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้ ดังนั้นระบบกฎหมายที่ศาลนำมาพิจารณาคดีจึงเป็นระบบกล่าวหา ยกเว้นสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่นำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดี ซึ่งต่างจากการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ศาลแพ่งมีอำนาจในการพิจารณาคดีแต่ปัจจุบันยังคงนำระบบกล่าวหามาใช้ในการพิจารณาคดีของศาล จึงเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้การพิจารณาคดีล่าช้า เพราะเมื่อได้ศึกษาระบบการพิจารณาคดีตามระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนแล้วจะเห็นได้ว่าระบบการพิจารณาทั้ง 2 ระบบนั้นมีความแตกต่างกันกล่าวคือ ระบบกล่าวหา(Accusatorial System) เป็นระบบการพิจารณาคดีที่กำหนดให้คู่ความนำพยานหลักฐานมาต่อสู้กันเอง โดยศาลจะทำหน้าที่ตัดสินให้คู่ความฝ่ายใดชนะคดีจากพยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอ จึงทำให้การใช้ดุลพินิจ

ของศาลเกี่ยวกับการดำเนินคดีมีลักษณะค่อนข้างจำกัด เพราะศาลไม่สามารถค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเอง ศาลต้องฟังพยานหลักฐานจากคู่ความเท่านั้น ส่วนระบบไต่สวน (Inquisitorial System) เป็นการพิจารณาคดีที่ให้ศาลมีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเองจึงทำให้การพิจารณาคดีของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ดังเช่นตัวอย่างการพิจารณาคดีของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ใช้ระบบไต่สวนในการพิจารณาคดี โดยศาลจะมีส่วนร่วมในการดำเนินคดีตั้งแต่ในชั้นไต่สวนรวบรวมและสืบพยานหลักฐานไปจนถึงซักถามพยาน

(3) การกำหนดระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว

จากการศึกษากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา สหพันธรัฐมาเลเซีย และรัฐบัญญัติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม Organized Crime Act 2015 (OCA) ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ต่างก็กำหนดกรอบระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้ไม่เกิน 90 วัน เว้นแต่มีเหตุผลและความจำเป็นพนักงานอัยการจึงจะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ ซึ่งระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ได้กำหนดเวลาไว้ไม่เกิน 90 วันเช่นกัน แต่ก็ไม่ได้กำหนดความไว้ว่าหากมีเหตุผลและความจำเป็นแล้วพนักงานอัยการอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งขยายระยะเวลาได้ ดังนั้นจึงเป็นเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากในบางคดีมีความซับซ้อนโดยมีผู้กระทำความผิดหรือมีผู้ส่วนได้เสียหลายราย หรือมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก หรือมีการโอนทรัพย์สินต่อกันไปหลายทอด หรือมีการเปลี่ยนแปลงสภาพของทรัพย์สินจึงเป็นเหตุให้ยากแก่การแสวงหาพยานหลักฐานมาเสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินทำให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดต้องหลุดมือไป จึงเป็นปัญหาประการหนึ่งที่ควรนำมาสู่การปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังเช่นกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศดังที่กล่าวมา

(4) การคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้เสียหายจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจมีส่วนกระทบต่อสิทธิของเจ้าของทรัพย์ที่แท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้เสียหาย เพราะทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด หรือทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินอาจไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรืออาจเป็นทรัพย์สินที่รวมเข้ากับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยไม่อาจแบ่งแยกได้ ดังนั้นกฎหมายของแต่ละประเทศจะกำหนดให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว หรือเพิกถอนคำสั่งริบทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้

เช่น สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในประเทศตามที่ได้มีการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ข้อที่ 4 (Fourth Amendment) ด้วยเหตุนี้ ผู้ร้อง (Claimant) จึงสามารถยื่นคำร้องโต้แย้งคำร้องของโจทก์ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือโต้แย้งคำสั่งศาลในการริบทรัพย์สินได้ภายในเวลาที่ศาลกำหนด โดยอ้างสิทธิ์ในทรัพย์สินและศาลจะมีคำสั่งให้คู่ความได้รับเอกสารจากคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง (Civil Discovery) อีกทั้งคู่ความอาจยื่นคำขอต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีได้ เช่น คำขอให้ศาลยกฟ้อง หรือคำร้องขอให้ศาลยึดทรัพย์ไว้ชั่วคราวก่อน เพื่อป้องกันมิให้มีการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินนั้น รวมทั้งอาจขอให้มีคณะลูกขุนเข้าร่วมการพิจารณาด้วยก็ได้ ซึ่งศาลจะต้องจัดให้ผู้ร้องตามสิทธิและหลักประกันที่กำหนดไว้ตามที่ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ข้อที่ 7 (Seventh Amendment) ของสหรัฐอเมริกา

(5) การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน

การเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศทุกประเทศได้ถูกกำหนดไว้ในกฎหมาย เนื่องจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวจำเป็นต้องมีการดูแลรักษาและจัดการทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ แต่ทรัพย์สินบางอย่างอาจเป็นทรัพย์สินที่ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ เนื่องจากมีความเสื่อมสภาพหรือยากแก่การจัดเก็บรักษา ซึ่งกฎหมายของประเทศต่าง ๆ และตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะกำหนดไว้ในกฎหมายให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการเก็บรักษาและจัดการกับทรัพย์สินเหล่านั้น เช่น สหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ในการจำหน่ายทรัพย์สินที่ถูกริบได้ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา หรือโดยวิธีการอื่นใดในทางพาณิชย์ ซึ่งไม่ต้องมีคำสั่งศาลและศาลก็จะไม่มีอำนาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ต่างจากบทบัญญัติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สำนักงาน ปปง. มีอำนาจเก็บรักษาและจัดการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งถูกยึดหรืออายัดไว้ หรือทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน และให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดแล้วนำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไปคืนให้กับเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย และนำไปชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายหรือตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนสาธารณรัฐฝรั่งเศสจะกำหนดให้หน่วยงานที่เรียกว่า AGRASC มีหน้าที่ในการเก็บรักษา ทำลาย ขายทรัพย์สินดังกล่าวทั้งก่อนหรือภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้น ถ้าทรัพย์สินนั้นไม่มีประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความจริงอีกต่อไป และการเก็บรักษาไว้จะเป็นการลดมูลค่าของทรัพย์สินนั้นลง หรือเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ โดยเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินจะถูกส่งเข้าคลังของรัฐ

(6) การนำหลักริบทรัพย์สินแทนที่ (Substitute forfeiture) มาบังคับใช้ในการพิจารณาคดีของศาลตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ประเทศที่นำหลักการริบทรัพย์สินแทนที่ (Substitute forfeiture) หรือที่เรียกว่า การริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based forfeiture) มาบังคับใช้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหลายประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธรัฐมาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ซึ่งหลักการริบทรัพย์สินแทนที่ (Substitute forfeiture) เป็นแนวความคิดเที่เกิดขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาในการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพราะเหตุที่ผู้กระทำความผิดได้มีการโอน จำหน่าย ปิดบัง ซ่อนเร้น หรือแปรสภาพทรัพย์สิน หรือทรัพย์สินนั้นสูญหายจนยากแก่การติดตาม จึงควรกำหนดไว้ในกฎหมายให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ ซึ่งถือเป็นการป้องกันอาชญากรรมประการหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวและไม่ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งนี้หลักการดังกล่าวยังไม่ได้นำมากำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย

7.3 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อการศึกษาและวิจัยโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อการศึกษาและวิจัยโครงการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางกฎหมายฟอกเงินรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการในสำนักงานอัยการคดีพิเศษ บุคลากรของสำนักงาน ปปง. หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการ พร้อมทั้งได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลดังกล่าว ผู้แทนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อให้ได้ทราบข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมด้วยการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ซึ่งการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวได้จัดขึ้นเป็นจำนวน 3 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 เป็นการจัดประชุมเพื่อ

พิจารณาถึงปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนการจัดประชุมครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 เป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ..... สรุปได้ดังนี้

(1) ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่มีเพียง 1 ท่านที่เห็นว่าไม่มีความจำเป็น เพราะบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดไว้เพียงพอแล้ว

(2) ประเด็นปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ควรนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ได้แก่ ปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาคดีของศาลซึ่งควรกำหนดให้นำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาลแทนระบบกล่าวหาในปัจจุบัน การกำหนดกรอบระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวไว้ 90 วัน ซึ่งมีความเหมาะสมแต่ควรกำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจขยายเวลาออกไปได้ และควรนำหลักการริบทรัพย์สินแทนที่มาใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาในกรณีที่ไม่สามารถบังคับทรัพย์สินที่สูญหาย หรือถูกทำลาย หรือยากแก่การติดตามเอาคืน

(3) การร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ควรนำการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ โดยยกเลิกความที่บัญญัติไว้ในหมวด 6 มาตรา 48 ถึง มาตรา 59 พร้อมทั้งแก้ไขบทบัญญัติบางมาตราที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37/1 มาตรา 38 มาตรา 38/2 และมาตรา 46 รวมทั้งเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริง ผู้มีส่วนได้เสียรวมถึงผลกระทบต่อผู้เสียหาย

(4) ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำเสนอต่อที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 โดยที่ประชุมเห็นด้วยกับโครงร่างที่คณะผู้วิจัยนำเสนอ พร้อมทั้งตั้งข้อสังเกตและให้คำแนะนำโดยให้เพิ่มถ้อยคำในบทบัญญัติบางมาตรา และให้ตัดมาตราที่เห็นว่ามีความซ้ำซ้อนออก ซึ่ง

คณะผู้วิจัยได้นำมาศึกษาวิเคราะห์และนำมาปรับปรุงแก้ไข และได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ที่ได้แก้ไขแล้วต่อผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 3 หลังจากนั้นจึงได้นำมาศึกษาวิเคราะห์และแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงได้นำเสนอต่อสำนักงาน ปปง. เพื่อให้นำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ ... ที่ได้ผ่านการแก้ไขแล้วเข้าสู่ระบบกลางตามที่พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 กำหนดไว้ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอีกครั้งหนึ่ง

7.4 สรุปผลวิเคราะห์การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปผ่านระบบกลางทางกฎหมายปรากฏว่ามีผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมด 7 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย / เชิงวิชาการ หน่วยงานของรัฐ และประชาชนทั่วไป ซึ่งเห็นด้วยกับกรณีที่จะมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน แต่ได้มีความเห็นท้วงติงในหมวดต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปวิเคราะห์ได้ว่าความเห็นส่วนใหญ่จะเป็นความเห็นที่เน้นหนักไปทางนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานของสำนักงาน ปปง. และศาล ส่วนความเห็นและข้อเสนอแนะในสาระสำคัญของร่างฯ มีทั้งที่เป็นความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำในหมวดต่าง ๆ บางหมวดและบางมาตรา เช่น ถ้อยคำในบทนิยามบางถ้อยคำ โดยเห็นว่าควรปรับแก้ให้มีความชัดเจน หรือตัดถ้อยคำที่ไม่จำเป็นออก ได้แก่“ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด” ซึ่งมีผู้เสนอว่าความเห็นว่ายาวเกินไป และเสนอให้ใช้ถ้อยคำที่มีความกระชับว่า "ผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์" เป็นต้น ทั้งเสนอแนะให้รวมมาตราบางมาตรา เช่น มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 10 เป็นมาตราเดียวกัน พร้อมกับตัดถ้อยคำที่ได้มีคำนิยามไว้แล้วออกไป ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงไว้แล้วว่าถ้อยคำตามที่เสนอแนะบางถ้อยคำไม่ควรแก้ไข แต่ในบางถ้อยคำ เช่น คำว่า “คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” จะนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น และจะนำถ้อยคำที่นิยามไว้ไปกำหนดในร่างฯ

ในส่วนสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในหมวดต่าง ๆ นั้น ในหลายมาตราไม่อาจกระทำได้ เช่น การกำหนดกรอบระยะเวลาในบางมาตรา หรือการกำหนดลักษณะของเหตุอันควรเชื่อ เนื่องจากต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งบางมาตราเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของศาล เช่น ผู้ให้ความคิดเห็นเสนอว่าไม่เห็นด้วยกับการกำหนดว่าให้ศาลพิจารณาคดีโดยเร็ว แต่ควรกำหนดเวลา

ที่แน่นอนในการพิจารณาคดีของศาล นอกจากนี้คำเสนอแนะหลายมาตราเป็นกรณีที่ควรกำหนดไว้ในกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศ มากกว่าที่จะนำมากำหนดไว้ในร่าง ฯ เช่น การคุ้มครองผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาด การจัดการทรัพย์สินต้องมีบทบัญญัติรองรับให้ดำเนินการโดยเร็ว สำหรับทรัพย์สินที่เสื่อมสภาพก่อนทรัพย์สินประเภทอื่น ฯลฯ

นอกจากนี้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เป็นกลไกเสริมเสียเป็นส่วนมาก เช่น การผลักดันแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง, E-Warrant และหน่วยงาน Asset Management มืออาชีพ แม้จะเป็นแนวความคิดที่ดี แต่จำเป็นต้องประเมินความพร้อมเชิงงบประมาณ บุคลากร และเทคโนโลยีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือการจัดสรรทรัพย์สินที่ริบให้กับผู้เสียหาย ซึ่งต้องนำมาทบทวนให้สอดคล้องกับกฎหมายจัดตั้งกองทุนเดิม รวมทั้งหลักการคลังของรัฐและการควบคุมตรวจสอบโดยหน่วยงานตรวจเงินแผ่นดิน

7.5 การจัดทำร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ภายหลังจากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งกฎหมายอื่นที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย รวมถึงได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นจากการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 และความคิดเห็นของประชาชนผ่านระบบกลางมาศึกษาวิเคราะห์แล้ว จึงได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ขึ้นภายใต้หลักการและเหตุผลดังต่อไปนี้

(1) หลักการในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(2) เหตุผลที่นำมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

“เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้บัญญัติการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญที่กำหนดหลักการและแนวปฏิบัติไว้ด้วยกัน จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนและกระบวนการ ตลอดจนการฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าว อีกทั้งยังส่งผลต่อการบังคับให้ทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและผู้เสียหาย ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินบรรลุวัตถุประสงค์ในการป้องกันอาชญากรรมและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง จึงต้องมีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นใช้บังคับ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

(3) โครงร่างและเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

บทนิยาม กำหนดไว้ในมาตรา 3 เพื่อให้ความหมายของถ้อยคำในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ได้แก่ ความหมายของ“คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” “ความผิดมูลฐาน” “ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด” “ผู้เสียหาย” “ผู้มีส่วนได้เสีย” “สถาบันการเงิน” “ศาล” “คณะกรรมการ” “คณะกรรมการธุรกรรม” “เลขาธิการ” “พนักงานเจ้าหน้าที่” “ผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่” “เจ้าพนักงานคดี” “กองทุน” และ “สำนักงาน”

การกำหนดบทนิยามไว้ในร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... เพื่อให้เกิดความเข้าใจในถ้อยคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมาย

กำหนดผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....

มาตรา 4 กำหนดผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ซึ่งได้แก่ประธานศาลฎีกา และนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้เพื่อให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1 บททั่วไป เป็นบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ประกอบด้วย มาตรา 5 ถึง มาตรา 15 โดย

มาตรา 5 ให้นำระบบไต่สวนมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกและผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 มาศึกษาวิเคราะห์พร้อมกับศึกษาตัวอย่างจากกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ใช้ระบบไต่สวนในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 6 กำหนดให้ศาลมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีในชั้นไต่สวนคำร้อง

ทั้งนี้ความที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 และมาตรา 6 เพื่อแก้ไขปัญหาอันเกิดจากความล่าช้าในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ประกอบกับคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้ออกประกาศจัดตั้งแผนกคดีฟอกเงินและมาตรการทางแพ่งในศาลแพ่งขึ้น เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2566 จึงสอดคล้องกับมาตรา 6 ดังกล่าว

มาตรา 7 กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจออกคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีมีคำขอ โดยต้องพิจารณาถึงความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ทั้งนี้การขยายระยะเวลาจะต้องคำนึงถึงเหตุแห่งความล่าช้า ระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด และความเป็นธรรมแต่ละกรณีประกอบกัน เพื่อแก้ไขปัญหาในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินได้ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

มาตรา 8 ถึงมาตรา 10 กำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงหลักการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าเป็นการนำมาตรการทางแพ่งมาใช้ในการดำเนินคดี ซึ่งไม่จำต้องรอผลในคดีอาญาและไม่ต้องคำนึงว่าผู้ใดเป็นเจ้าของหรือได้รับทรัพย์สินมาก่อนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะ

ประกาศใช้บังคับ ซึ่งจะทำให้ผู้คัดค้านไม่ต้องเสียเวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีโดยอาศัยเหตุดังกล่าว

มาตรา 11 กำหนดบทบัญญัติทางปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ตามคำแนะนำของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายเป็นหลักการสากลที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศทุกประเทศ

มาตรา 12 กำหนดขั้นตอนในการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติและเป็นขั้นตอนสำคัญในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยได้นำความในมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ โดยมีการปรับปรุงความในวรรคสามและวรรคสี่ และตัดความในวรรคสี่ออก โดยนำไปกำหนดไว้ในมาตรา 50 ของร่างฯ

มาตรา 13 กำหนดถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาซึ่งอาจเกิดจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่อาจซ้ำซ้อนกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น จึงได้กำหนดความไว้เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยนำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้

มาตรา 14 กำหนดให้คู่ความได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้เสนอแนะไว้โดยมีเหตุผลว่า คู่ความที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินอาจไม่มีทรัพย์สินเหลืออยู่จึงไม่อาจชำระค่าฤชาธรรมเนียมได้

มาตรา 15 กำหนดถึงการคุ้มครองผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ ซึ่งถูกฟ้องหรือถูกดำเนินคดีให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับการร้องขอจากพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ จึงสมควรได้รับความคุ้มครอง

สำหรับบททั่วไปนี้ได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ประกอบด้วย มาตรา 16 ถึง มาตรา 20 โดย

มาตรา 16 กำหนดวิธีปฏิบัติของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ข้อมูลในการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยกำหนดไว้ในอนุมาตราต่าง ๆ ได้แก่ มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ หรือมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา และให้มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตลอดจนยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และเพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยได้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37/1 มาตรา 38 มาตรา 48 และมาตรา 57 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พร้อมกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 มากำหนดไว้โดยมีการแก้ไขปรับปรุงความที่บัญญัติไว้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

มาตรา 17 กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนมีอำนาจยับยั้งธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควร หรือมีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งบทบัญญัตินี้เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการป้องกันการฟอกเงินโดยนำความในมาตรา 35 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาปรับปรุง

มาตรา 18 และ มาตรา 19 บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือผู้ให้ถ้อยคำ ผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือพยานในการตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม หรือการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งถือได้ว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ทำประโยชน์ให้กับหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 20 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้สถาบันการเงิน ผู้ประกอบอาชีพ และหน่วยงานของรัฐต้องรายงานและแสดงตนเกี่ยวกับทรัพย์สินในการทำธุรกรรม เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดจากการฟอกเงิน

ส่วนที่ 2 กำหนดถึงกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ประกอบด้วยมาตรา 21 ถึงมาตรา 23 โดยมาตรา 21 กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจขยายระยะเวลายึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวได้หากมีเหตุผลและความจำเป็น โดยให้เลขาธิการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอ

ขยายเวลาดังกล่าว และให้ศาลมีคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวได้อีกสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน ซึ่งบทบัญญัติในมาตรานี้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาจากกรณีที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดกรอบระยะเวลาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว 90 วัน ไม่เพียงพอต่อการแสวงหาพยานหลักฐานในบางคดีที่มีความละเอียดซับซ้อน ทั้งนี้ได้ศึกษาตัวอย่างจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย พร้อมกับนำความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกมาศึกษาวิเคราะห์

มาตรา 22 บัญญัติขึ้นเพื่อให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินโดยเร็วหลังจากที่ได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ

มาตรา 23 บัญญัติขึ้นเพื่อให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอนจำหน่าย หรือยักย้ายทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว

ส่วนที่ 3 กำหนดบทบัญญัติในการเก็บรักษาทรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สิน โดย

กำหนดไว้ในมาตรา 24 เพื่อให้สำนักงาน ปปง. มีอำนาจในการเก็บรักษาและจัดการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งทรัพย์สินบางอย่างอาจสามารถเก็บรักษาได้แต่ทรัพย์สินบางประเภทอาจไม่เหมาะแก่การเก็บรักษาและอาจต้องนำออกขายทอดตลาด ดังนั้นการกำหนดหลักและวิธีการในการเก็บรักษาทรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สินจึงเป็นประโยชน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งได้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ ทั้งนี้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้เช่น สหรัฐอเมริกากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม ส่วนสาธารณรัฐฝรั่งเศสกำหนดให้หน่วยงาน Agence de Gestion et de Recouvrement des Avoirs Saisis et Confisqués หรือ (AGRASC) มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้น

ส่วนที่ 4 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการร้องขอเพิกถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อคุ้มครองผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียให้สามารถยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ ประกอบด้วยมาตรา 25 ถึง มาตรา 28 โดย

มาตรา 25 กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินสามารถยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินต่อเลขาธิการ ปปง. ได้โดยแสดง

หลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยนำความในมาตรา 48 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้และปรับปรุงถ้อยคำ

มาตรา 26 กำหนดขึ้นสำหรับกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดความเสียหาย โดยเลขาธิการ ปปง.จะเป็นผู้พิจารณาชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของความเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และไม่ตัดสิทธิผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินในการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน โดยมาตรานี้กำหนดเพิ่มขึ้น

มาตรา 27 กำหนดขึ้นสำหรับกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้เกิดความเสียหายขึ้นโดยมิได้เกิดจากการจัดการและเก็บรักษาของสำนักงาน ปปง. หรือเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นอันพับไป ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดภาระแก่สำนักงานเกินความจำเป็น จึงกำหนดบทบัญญัตินี้เพิ่มขึ้น

มาตรา 28 กำหนดถึงหลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินว่าให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งมาตรานี้ได้กำหนดเพิ่มขึ้นเพื่อกำหนดถึงขั้นตอนและวิธีการในการร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการสามารถแก้ไขหรือปรับปรุงระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ง่ายขึ้น

หมวด 2 วิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การพิจารณาคำร้องและคำขอ การไต่สวนคำร้อง และการตรวจพยานหลักฐาน ประกอบด้วย มาตรา 29 ถึง มาตรา 39 โดย

มาตรา 29 ถึง มาตรา 34 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้ได้นำความในมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้ โดยปรับปรุงแก้ไขแยกมาตราให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

มาตรา 35 ถึง มาตรา 39 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้สำหรับการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่ง

กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว และเพื่อมิให้กระทบต่อสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย โดยมาตรา 35 กำหนดเพิ่มขึ้นใหม่เพื่อให้การยื่นร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยให้ยื่นเป็นคำร้องฝ่ายเดียวโดยด่วน พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและความจำเป็น

มาตรา 36 กำหนดให้คู่ความสามารถยื่นคำร้องขอคัดคำเบิกความพยานและรายงานกระบวนพิจารณาของศาลได้ในชั้นไต่สวนคำร้องหรือระหว่างพิจารณา โดยศาลอาจกำหนดวิธีการและเงื่อนไขได้ตามที่เห็นสมควร ซึ่งความในมาตรานี้ได้กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับคู่ความ

มาตรา 37 นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้เพื่อให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา 38 กำหนดให้ศาลเรียกไต่สวนฉุกเฉินเพื่อพิจารณาคำขอของพนักงานอัยการที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว และเมื่อเสร็จการไต่สวนให้ศาลมีคำสั่งในวันเดียวกัน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว พร้อมทั้งให้เลขาธิการแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ โดยคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวนี้ หากศาลมิได้มีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ให้มีผลจนกว่าคดีฟอกเงินจะถึงที่สุด ซึ่งบทบัญญัตินี้ได้กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งเกิดจากกรณีที่มีผู้ขอคืนทรัพย์สินในระหว่างที่ศาลยังไม่ได้มีคำสั่งประการอื่นใด

มาตรา 39 กำหนดขึ้นใหม่เพื่อป้องกันปัญหาในกรณีที่ทรัพย์สินในคดีฟอกเงินใดอาจถูกบังคับโดยเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่นในขณะที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงกำหนดทางแก้ปัญหาดังกล่าว โดยให้ศาลในคดีฟอกเงินแจ้งไปยังศาลในคดีอื่นที่มีอำนาจในการบังคับคดีให้งดการบังคับคดีไว้ก่อนจนกว่าศาลในคดีฟอกเงินจะมีคำสั่งว่าทรัพย์สินที่จะถูกบังคับคดีดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งปัญหานี้ได้ถูกนำมาเสนอในที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีบทบัญญัติมาตรา 39 ขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังล่าว

ส่วนที่ 2 การพิจารณาและพิพากษาคดี เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลในการพิจารณาคดี ประกอบด้วย มาตรา 40 ถึง มาตรา 42 โดย

มาตรา 40 กำหนดให้การพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพึงกระทำโดยรวดเร็ว เพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาคดี

มาตรา 41 กำหนดให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วนโดยไม่ชักช้า ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งได้นำความในมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้และปรับปรุงถ้อยคำให้ชัดเจนขึ้น ซึ่งความที่กำหนดไว้ทำให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นไปอย่างรวดเร็ว

มาตรา 42 กำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของศาลหลังจากที่ได้รับคำร้องจากพนักงานอัยการที่ได้ยื่นต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยศาลต้องมีคำสั่งปิดประกาศพร้อมกับโฆษณาทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลและของสำนักงานเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ได้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 49 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้และเพิ่มข้อความให้ศาลมีคำสั่งปิดประกาศพร้อมกับโฆษณาทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลและของสำนักงาน

ส่วนที่ 3 การมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ประกอบด้วยมาตรา 43 ถึง มาตรา 47 โดยมาตรา 43 กำหนดขึ้นเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจากการฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน รวมถึงการจัดการเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ซึ่งได้นำความในมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้

มาตรา 44 และมาตรา 45 กำหนดถึงการให้ศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งให้นำทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดมาชดใช้แทนที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อแก้ไขปัญหาในกรณีที่ไม่อาจติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งได้ศึกษาตัวอย่างจากการริบทรัพย์สินแทนที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย รวมถึงพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559

มาตรา 46 กำหนดขึ้นเพื่อให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งในการจัดการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งเป็นทรัพย์สินที่รวมอยู่กับทรัพย์สินอื่นที่มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ หรือการแบ่งแยกจะทำให้ทรัพย์สินเกิดความเสียหายหรือเสื่อมค่า ก็ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้สำนักงานนำทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ออกขายทอดตลาดและให้นำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น

ซึ่งบทบัญญัติในส่วนนี้จะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาซึ่งเกิดจากกรณีที่ไม่สามารถแบ่งแยกทรัพย์สินดังกล่าวให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ และให้นำระเบียบคณะกรรมการ มาใช้บังคับแก่การขายทอดตลาดด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ได้นำความในมาตรา 52/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้

มาตรา 47 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงกรณีที่มีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีกก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งได้นำความในมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้

ส่วนที่ 4 การร้องขอคืนทรัพย์สิน กำหนดไว้ในมาตรา 48 ถึง มาตรา 51

บทบัญญัติในหมวดนี้กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์สิน และผู้มีส่วนได้เสียให้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ หรือขอคืนทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา 48 กำหนดถึงผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งได้แก่เจ้าของทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งได้นำความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้

มาตรา 49 กำหนดกรอบระยะเวลาในการพิจารณาของคณะกรรมการซึ่งได้วินิจฉัยไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดเรื่องที่เลขาธิการส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินก็ให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดิน รวมถึงกำหนดระยะเวลาสำหรับผู้ที่ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินไว้ เพื่อไม่ให้เป็นภาระสำหรับสำนักงานในการดูแลจัดการทรัพย์สิน โดยได้นำมาตรา 49 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้

มาตรา 50 กำหนดไว้ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในระยะเวลา 2 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าวก็ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน ซึ่งมาตรานี้เป็นกรณีที่ศาลมีคำสั่งว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงได้กำหนดระยะเวลาให้เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียมายื่นคำร้องขอรับคืนทรัพย์สินดังกล่าว เพื่อไม่ให้เป็นภาระสำหรับสำนักงานในการดูแลจัดการทรัพย์สินเช่นกัน โดยนำความในมาตรา 51/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้

มาตรา 51 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการขอรับคืนทรัพย์สินของเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอน หรือผู้มีส่วนได้เสียในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งหากศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิขอรับทรัพย์สินคืนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินแก่บุคคลนั้น หรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน โดยกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องไว้ ทั้งนี้เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลดังกล่าว ซึ่งได้นำความในมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มากำหนดไว้

หมวด 3 อุทธรณ์ กำหนดไว้ในมาตรา 52 ถึง มาตรา 56

บทบัญญัติในหมวดนี้กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามระบบกฎหมาย โดยให้คู่ความสามารถอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ โดยกำหนดกรอบระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ไว้ และให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยไม่ชักช้าและให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

หมวด 4 ฎีกา กำหนดไว้ในมาตรา 57 ถึง มาตรา 58

การกำหนด หมวด 4 ฎีกาก็เพื่อให้เป็นไปตามระบบกฎหมายในการพิจารณาคดี ซึ่งคู่ความสามารถฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในศาลแพ่งได้ พร้อมทั้งกำหนดให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

หมวด 5 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง กำหนดไว้ในมาตรา 59 โดย

กำหนดให้ศาลมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของที่แท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนตามสภาพที่เป็นอยู่ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน โดยเจ้าของที่แท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนสามารถยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินได้ภายในระยะเวลา 1 ปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ไม่อาจคืนทรัพย์สินดังกล่าวในสภาพที่เป็นอยู่จึงให้คืนเป็นเงินแทน ซึ่งมาตรานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของที่แท้จริง ทั้งนี้ความในมาตรานี้ได้กำหนดขึ้นใหม่

บทเฉพาะกาล กำหนดความไว้ในมาตรา 60 และ มาตรา 61 เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ใช้บังคับให้สามารถดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไปได้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด ได้แก่ บรรดาคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- เนื่องจากการจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ได้นำบทบัญญัติในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 6 มาตรา 48 ถึง มาตรา 59 รวมถึงมาตราอื่นที่เป็นวิธีปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินได้แก่ มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37/1 มาตรา 38 มาตรา 38/2 และมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาปรับปรุงและบัญญัติไว้ จึงควรประกาศยกเลิกมาตราดังกล่าว
- ควรมีการศึกษาและปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เสียใหม่ และควรนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 มาบัญญัติรวมไว้เป็นหมวดหนึ่ง เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงานของสำนักงาน ปปง. และทำให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพึงกระทำได้อย่างครอบคลุมภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน
- ควรมีการศึกษาหลักการและวิธีการในการดำเนินการกับสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Assets) ในกฎหมายต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวของสำนักงาน ปปง. ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้เนื่องจากในบางประเทศเริ่มมีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อดำเนินการยึดและริบสินทรัพย์ดิจิทัลแล้ว แต่ประเทศไทยยังไม่มีเทคโนโลยีดังกล่าว ดังนั้นจึงอาจต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. 2535 เพื่อที่จะสามารถแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินการต่อสินทรัพย์ดิจิทัลต่อไป
- ควรกำหนดให้มีระเบียบว่าด้วยการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามคำพิพากษาซึ่งอยู่ในอำนาจของหน่วยงานอื่นและสำนักงาน ปปง. เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีความชัดเจน

- ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำความผิดได้โอนไปไว้ยังต่างประเทศ เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังสามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดข้อตกลงหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศได้อีกแนวทางหนึ่ง

จากผลสรุปรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 และการรับฟังความคิดเห็นภาคประชาชนผ่านระบบกลางทางกฎหมายนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... (ฉบับสมบูรณ์) ปรากฏเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... (ฉบับสมบูรณ์)

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้บัญญัติการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญที่กำหนดหลักการและแนวปฏิบัติไว้ด้วยกัน จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนและกระบวนการ ตลอดจนการฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าว อีกทั้งยังส่งผลต่อการบังคับให้ทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและผู้เสียหาย ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินบรรลุวัตถุประสงค์ในการป้องกันอาชญากรรมและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง จึงต้องมีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นใช้บังคับ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน” หมายความว่า คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในการกระทำความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด” หมายความว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน” หมายความว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายความว่า ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือผู้ซึ่งได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ รวมทั้ง ผู้รับจำนอง ผู้เช่าซื้อ หรือบุคคลซึ่งมีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ศาล” หมายความว่า ศาลแพ่ง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“คณะกรรมการธุรกรรม” หมายความว่า คณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่” หมายความว่า บุคคลที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่มอบหมายหรือร้องขอให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“เจ้าพนักงานคดี” หมายความว่า ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานคดีตามระเบียบที่คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๔ ให้ประธานศาลฎีกาและนายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเที่ยงธรรม แต่ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่ทำให้สิทธิในการร้องขอให้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ร้องและผู้คัดค้านต้องลดน้อยลง และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๕ วิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปด้วยความรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา กรณีใดที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ในชั้นไต่สวนคำร้องหรือระหว่างพิจารณาศาลมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดี ทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดี ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจคำร้องหรือคำขอที่ยื่นต่อศาล พร้อมกับเสนอความเห็นต่อศาลเพื่อให้ศาลใช้เป็นแนวทางในการไต่สวนคำร้อง หรือการพิจารณาคดี

(๒) ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานตามที่ศาลมีคำสั่ง

(๓) ดำเนินการและจัดทำรายงานเกี่ยวกับคดีตามที่ศาลมีคำสั่ง

(๔) ช่วยเหลือศาลในการบันทึกคำพยาน และรายงานกระบวนการพิจารณา

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๗ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกาหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ก่อนสิ้นระยะเวลานั้น เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีมีคำขอ ศาลมีอำนาจย่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

ในกรณีที่มีการขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งจะต้องคำนึงถึงเหตุแห่งความล่าช้า ระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด และความเป็นธรรมแต่ละกรณีประกอบกัน

มาตรา ๘ การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการทางแพ่งอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่ามูลคดีจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ และไม่ใช่การใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายลักษณะหนี้

มาตรา ๙ การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่จำต้องรอผลในคดีอาญา

มาตรา ๑๐ การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ต้องคำนึงว่าผู้ใดเป็นเจ้าของหรือได้รับทรัพย์สินมาก่อนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะประกาศใช้บังคับ

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหายส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา ๔๓ เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานไม่เกินจำนวนความเสียหายที่ยังไม่ได้รับคืนหรือชดใช้คืน และเมื่อศาลมีคำสั่งให้คืนหรือชดใช้ทรัพย์สินให้แก่ผู้เสียหาย ให้สำนักงานดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลโดยเร็ว โดยให้นำความในมาตรา ๑๒ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อเท็จจริง ให้สำนักงานประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อแจ้งให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานแสดงรายละเอียดแห่งความเสียหาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หากผู้เสียหายในความผิดมูลฐานได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ อนามัย หรือชื่อเสียง ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายด้วย

ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามมาตรานี้ต้องเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐานและไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้น

ค่าเสียหายจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งกรณี โดยคำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิด

การรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหาย คำร้อง และการยื่นคำร้อง และการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน เพื่อนำไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระยะเวลา หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๑๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้น ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ในระหว่างนี้ให้เลขาธิการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขยายกำหนดเวลาหรือระยะเวลาคำสั่งยึดหรืออายัดของคณะกรรมการธุรกรรมหรือของเลขาธิการ ตามมาตรา ๗ หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด และให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ โดยระยะเวลาดังกล่าวสามารถขยายได้ไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้วให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สิน เดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่ง ให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัตินี้

ในการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานดำเนินการจะต้องมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๔ ให้คู่ความได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

มาตรา ๑๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบซึ่งถูกฟ้องหรือถูกดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดไม่ว่าผู้นั้นจะพ้นจากตำแหน่งหรือหน้าที่ไปแล้วก็ตาม

ส่วนที่ ๑
การตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ข้อมูลในการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ดังนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

(๔) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๒๑

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๓) และ (๔) ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์และสุจริตก่อนดำเนินการดังกล่าว โดยแสดงเอกสารที่ได้รับมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือมีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้ง การทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนก็ได้แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรม ให้คณะกรรมการธุรกรรมแจ้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการธุรกรรมเสนอความเห็นด้วยว่า สมควรใช้มาตรการทั่วไปหรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายดังกล่าวสำหรับบุคคล เหล่านั้นด้วย

ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือคู่สมรส ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือ บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนาเนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอรับค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและสมควร ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาด้วย

สำนักงานอาจจัดให้มีค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่บุคคลใดได้มาให้ถ้อยคำหรือเป็นพยานในการตรวจสอบทรัพย์สิน การทำธุรกรรม หรือการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแก่คณะกรรมการหรือเลขาธิการและมิได้

เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด ให้มีสิทธิรับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

กรณีเป็นการดำเนินการในชั้นศาลให้บุคคลตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นตามระเบียบของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๒๐ การรายงานและการแสดงตนเกี่ยวกับทรัพย์สินในการทำธุรกรรมของสถาบันการเงิน ผู้ประกอบอาชีพ และหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ส่วนที่ ๒
กระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

มาตรา ๒๑ ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน หากมีเหตุผลและความจำเป็นให้เลขาธิการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอขยายเวลาดังกล่าว โดยให้ศาลมีคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวได้อีกสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๒ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณีได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดตามมาตรา ๒๑ แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรือ

อายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง แล้วรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๑๒ หากมีเหตุ อันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียว ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา ๔๓ ก็ได้

ส่วนที่ ๓
การเก็บรักษาทรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สิน

มาตรา ๒๔ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการหรือศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ ให้ดำเนินการตามกระบวนการและวิธีการตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ให้เลขาธิการสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ หรือการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้

เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ส่วนที่ ๔
การร้องขอการเพิกถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน

มาตรา ๒๕ กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นต่อเลขาธิการโดยแสดงหลักฐานว่าเงินหรือ ทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๒๖ กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดความเสียหาย ให้เลขาธิการพิจารณาชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของความเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และไม่ตัดสิทธิผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินในการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๒๗ กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดไว้มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกิดความเสียหายโดยสภาพอันมิใช่เกิดจากการจัดการและเก็บรักษาของสำนักงาน หรือเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นอันพับไป

มาตรา ๒๘ หลักเกณฑ์และวิธีการร้องขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒
วิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น

ส่วนที่ ๑
การพิจารณาคำร้องและคำขอ การไต่สวนคำร้อง และการตรวจพยานหลักฐาน

มาตรา ๒๙ คำร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ในการตรวจสอบและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำเป็นหนังสือโดยทำเป็นคำขอฝ่ายเดียว แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบการพิจารณา

มาตรา ๓๐ คำร้องขอตามมาตรา ๒๙ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าถึงบัญชีลูกค้า ของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ร้องไม่จำต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียม ค่าคำร้อง และค่าอ้างเอกสาร

มาตรา ๓๑ ในการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๒๙ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนคำขอทันทีและเป็นการลับ โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๖ (๒) มาใช้บังคับ

มาตรา ๓๒ การอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา ๒๙ ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

มาตรา ๓๓ การแจ้งคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๓๒ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ร้องในการแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

มาตรา ๓๔ ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้าถึงข้อมูลตามมาตรา ๒๙ ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือเพื่อขอตรวจหรือคัดคำสั่งอนุญาตเข้าถึงข้อมูลได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

มาตรา ๓๕ หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๑๒ หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๔๓ โดยด่วน พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและความจำเป็น

มาตรา ๓๖ ในชั้นไต่สวนคำร้องหรือระหว่างพิจารณา คู่ความอาจยื่นคำร้องขอคัดคำเบิกความพยานและรายงานกระบวนพิจารณาของศาลได้ ทั้งนี้ ศาลอาจกำหนดวิธีการและเงื่อนไขได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ถ้าศาลไต่สวนคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตาม มาตรา ๔๘ วรรคสอง แล้วฟังขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๑๒ หรือสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๔๓ โดยจะกำหนดเงื่อนไขด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าส่วนได้เสียดังกล่าวเป็นส่วนได้เสียที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต

มาตรา ๓๘ คำขอฝ่ายเดียวเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๒๓ ให้ศาลเรียกไต่สวนฉุกเฉินเพื่อพิจารณาคำขอของพนักงานอัยการและเมื่อเสร็จการไต่สวนให้ศาลมีคำสั่งในวันเดียวกัน

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ ให้เลขาธิการแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว หากศาลมิได้มีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ให้มีผลจนกว่าคดีฟอกเงินจะถึงที่สุด

มาตรา ๓๙ คดีที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๒๓ หากข้อเท็จจริงปรากฏจากรายงานของเลขาธิการ เจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลว่าทรัพย์สินใดในคดีฟอกเงินจะถูกบังคับโดยเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่น ให้ศาลในคดีฟอกเงินแจ้งไปยังศาลในคดีอื่นที่มีอำนาจในการบังคับคดีให้งดการบังคับคดีไว้ก่อนจนกว่าศาลในคดีฟอกเงินจะมีคำสั่งว่าทรัพย์สินที่จะถูกบังคับคดีดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่

ส่วนที่ ๒
การพิจารณาและพิพากษาคดี

มาตรา ๔๐ การพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินให้พึงกระทำโดยรวดเร็ว

มาตรา ๔๑ เมื่อได้รับคำขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๓ ให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วนโดยไม่ชักช้า ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ

มาตรา ๔๒ เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งดังต่อไปนี้

(๑) ปิดประกาศคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินไว้ที่ศาลนั้นและให้ประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศโดยโฆษณาทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลและของสำนักงานเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนศาลมีคำสั่ง

(๒) ให้ศาลมีคำสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการสำนักงานการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ หากปรากฏว่ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ส่วนที่ ๓
การมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๔๓ เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ ตามมาตรา ๑๒ แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สิน ที่ยึดหรืออายัดไว้ให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่นให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สิน ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๔ ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินอื่นใดซึ่งสามารถใช้แทนที่ทรัพย์สินซึ่งผู้กระทำความผิดได้รับมาจากการกระทำความผิด โอน จำหน่าย หรือเปลี่ยนสภาพ หรือสูญหาย รวมถึงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อนเป็นทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏแก่ศาลเอง หรือตามคำขอของโจทก์ว่าทรัพย์สินนั้นโดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้ สูญหาย หรือไม่สามารถ ติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำทรัพย์สินนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินนั้น หรือการติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนจะกระทำได้โดยยากเกินสมควร หรือมีเหตุสมควรประการอื่นใด ให้ศาลกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินนั้นโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้มีหน้าที่ต้องส่งทรัพย์สินตามที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินชำระเป็นเงินแทนตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด

การกำหนดมูลค่าตามวรรคหนึ่งในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์นั้น ให้ศาลกำหนดมูลค่าแห่งทรัพย์สินนั้นโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวมเข้าด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี

ในการสั่งให้บุคคลชำระเงินตามวรรคหนึ่ง ศาลจะกำหนดให้ผู้นั้นชำระเงินทั้งหมดในคราวเดียวหรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่กรณี และถ้าผู้นั้นไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดตามอัตราที่กฎหมายกำหนด และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้บังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลนั้นได้ไม่เกินจำนวนเงินที่ยังค้างชำระ

มาตรา ๔๖ ถ้าความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏตามคำร้องของพนักงานอัยการว่า ทรัพย์สินที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๑๒ หรือสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนหรือชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๑๑ เป็นทรัพย์สินที่รวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ หรือการแบ่งแยกจะทำให้ทรัพย์สินเกิดความเสียหายหรือเสื่อมค่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา ๔๓ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้สำนักงานนำทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ออกขายทอดตลาดและให้นำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ตามสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่รวมเข้ากันนั้น ทั้งนี้ ให้นำระเบียบคณะกรรมการตามมาตรา ๒๔ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การขายทอดตลาดด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ได้ยื่นคำร้องต่อศาลก่อนการขายทอดตลาดและได้นำเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาด ในวันที่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องและสัดส่วนมูลค่าแห่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่รวมเข้ากับทรัพย์สินนั้นให้สำนักงานไว้แทนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ก็ให้ศาลสั่งงดการขายทอดตลาดและสั่งให้นำเงินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินแทนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและนำทรัพย์สินนั้น ไปคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียต่อไป

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ส่วนที่ ๔
การร้องขอคืนทรัพย์สิน

มาตรา ๔๘ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๑๒ อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๔๓ โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มา โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๑๒ อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งส่วนได้เสียโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดเรื่องที่เลขาธิการส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินภายในระยะเวลาสามสิบวัน โดยให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการและให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด ห้ามมิให้ดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก และให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสีย เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา ให้สำนักงานดำเนินการนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน

ในกรณีที่มีผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปี ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้สำนักงานนำทรัพย์สินนั้นเข้ากองทุน

ในกรณีที่มีผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปีตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทนโดยให้คำนวณราคาทรัพย์สินตามราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำสั่งเป็นที่สุดให้คืนทรัพย์สิน และหากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปีให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๔๓ หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๔๘ ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิขอรับทรัพย์สินคืนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น หรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน แล้วแต่กรณี

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๔๘ ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าว และให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้

หมวด ๓
อุทธรณ์

มาตรา ๕๒ ให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๓ การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือเมื่อมีการยื่นอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรีบส่งอุทธรณ์หรือคำร้องเช่นว่านั้นพร้อมสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยเร็ว

มาตรา ๕๔ คู่ความยื่นอุทธรณ์ได้โดยไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมใด ๆ

มาตรา ๕๕ ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยไม่ชักช้าและภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรา ๕๗ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๖ การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์

หมวด ๔
ฎีกา

มาตรา ๕๗ การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในศาลแพ่ง ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตตามศาลฎีกา

การขออนุญาตฎีกา ให้ยื่นคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในศาลแพ่ง แล้วให้ศาลชั้นต้นรีบส่งคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

มาตรา ๕๘ คู่ความยื่นฎีกาได้โดยไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมใด ๆ

หมวด ๕
การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนซึ่งเป็นบุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน โดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ผู้ร้องจะแสดงให้เห็นได้ว่าไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบหรือควรทราบคำพิพากษาถึงที่สุด ศาลอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ไม่เกินสามสิบวันนับจากวันที่ทราบคำพิพากษา

ในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงิน หากปรากฏโดยคำร้องของผู้เป็นเจ้าของแท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนตามมาตรา ๔๘ ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินแทนตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น

แล้วแต่กรณี คำร้องของเจ้าของแท้จริง ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับโอนเช่นว่านี้จะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว เว้นแต่ผู้ร้องจะแสดงให้เห็นได้ว่าไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบหรือควรทราบคำพิพากษาถึงที่สุด ศาลอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ไม่เกินสามสิบวันนับจากวันที่ทราบคำพิพากษา

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๐ บรรดาคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

มาตรา ๖๑ บรรดาระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เกษมพงศ์ โบตระกูล. (2544). “กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

กัมปนาท แสนโภชน์. (2552). “การริบทรัพย์สินตามมูลค่า” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

เข็มชัย ชุติวงศ์. คำอธิบาย กฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2563).

คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2563).

คู่มือการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย [ออนไลน์] แหล่งที่มา: https://lawreform.go.th/uploads/files/1592981038-kv6bx-mr2f7.pdf สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2567

จรัญ ภักดีธนากุล. กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 16, (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2565).

จิตติ ติงศภัทิย์. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา, 2546).

จิตติ ติงศภัทิย์. คำอธิบาย ประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1. พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา,2548).

จิตติ ติงศภัทิย์. กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3. พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา, 2553).

ฉัตรชัย จันทรเสนา. (2558). “วิวัฒนาการของโทษริบทรัพย์สินในประเทศไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลง” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ฉัตรชัย ตรีพิพัฒน์กุล. (2551). “ผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551: ศึกษากรณีการรายงานการดำเนินการตามหมวดสี่ของคณะกรรมการธุรกรรมและเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ชนิดาพร ภู่เรือน. (2551). “ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ชุลีมาศ อัตถจรรยากุล. (2552). “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542: ศึกษากรณีอำนาจหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมายของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายหลังการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

โชติวรรณ นฤเทพ. (2562). “ปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์ประเภทหลักทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ไชยยศ เหมะรัชตะ. “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540).

ฐปนพ กิติสุข. (2558). “ปัญหาการเข้าไปจัดการทรัพย์สินของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ณัฐธิดา ดิตถะสิริ. (2562) “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : กรณีศึกษาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรังสิต).

ณัฐธิดา เหล่ารักวงศ์. (2556). “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542: ศึกษากรณีอำนาจหน้าที่ของศาลกรณีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

เดลินิวส์ออนไลน์, ศึกษาให้ดี! ตร.เตือนลงทุนสินทรัพย์ดิจิทัล เสี่ยงถูกมิจฉาชีพลวงสร้างความเสียหาย [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.t.dailynews.coth/news/407024/ สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2567

เด่นฟ้า เรืองฤทธิ์เดช. (2549). ปัญหาข้อเกี่ยวกับการรับฟังเอกสารอิเล็กทรอนิกส์. ดุลพาห, 53(3).

ตริตาเวสน์ โสธนะเสถียร. (2550). “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากระบวนการใช้อำนาจและตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ธรรมนูญ คงรัตน์. (2555). “ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน” (การศึกษาอิสระ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

ธันย์ญดา ตรีสินธุ์ไชย. (2561). “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการถือครองสินทรัพย์ดิจิทัลและการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล” (การศึกษาอิสระ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

นิกร เภรีกุล. “การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ” (กรุงเทพฯ: Translators-at-Law.com, 2543).

พระนิติการณ์ประสม. (2515). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.(พระนคร: แสงทองการพิมพ์, 2515).

บริพัตร ถนอมนาม. (2559). “มาตรการปราบปรามการทุจริตกับการบังคับใช้กฎหมายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

บุญเลิศ สันทัดอนุวัตร. (2543). “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

บัญญัติ สุชีวะ. คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ปรับปรุงโดย ไพโรจน์ วายุภาพ, พิมพ์ครั้งที่ 21, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2566).

บุญมา โสมากุล. (2550). “การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการเงินของไทย ศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

ปกป้อง ศรีสนิท และคณะ. โครงการวิจัยมาตรการในการริบของกลาง : เปรียบเทียบหลักกฎหมายและแนวคำพิพากษาต่างประเทศ

ปริญญา ศรีเกตุ. (2559). "ความชอบด้วยกฎหมายในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้จากการฟอกเงิน." วารสารบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 1(11).

ประธาน วัฒนวาณิชย์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2546).

ประวิทย์ สันธนะวิทย์. (2550). “การร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมาย ฟอกเงิน: ศึกษาปัญหาการย้อนหลังและการขอคืนทรัพย์สิน”, (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ประมูล สุวรรณศร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์, (กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, 2541).

พงศกร ทองมี. (2564). “การจัดการทรัพย์สินที่ริบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ให้ตกเป็นของกองทุน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” Journal of Modern Learning Development. 7(1).

พรพิมล โศจิรัตน์. (2539). การริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่ง ตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย . (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

มติชนออนไลน์. ____. 15 กุมภาพันธ์ 2562,

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.matichon.co.th/local/crime/news31364804 สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2567

ยิ่งศักดิ์ กฤษณจินดา และ วุฒิพงษ์ เวชยานนท์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ, ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร: 2541).

เสนีย์ ปราโมช. อธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ : กฎหมายลักษณะทรัพย์. (กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา, 2551).

วสันต์ เกตุพันธุ์ และสมิหรา จิตตลดากร. “ประสิทธิผล การป้องกันปราบปราม การตรวจสอบทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ 6 ฉบับที่ 4

วีระพงษ์ บุญโญภาส. กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547).

วีระพงษ์ บุญโญภาส. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime), พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2557).

วีระพงศ์ บุญโญภาส และคณะ. การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัดและริบทรัพย์สิน, (กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548).

ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์สิน, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2566).

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และนิฤมน รัตนะรัต. (2561). "การริบทรัพย์สินของผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดกับความเป็นธรรมและมนุษยธรรม." วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ 26(1).

ศาลแพ่ง, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. คู่มือปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุน

ทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทกรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2564).

ศุกร์สุดา ปิ่นเฟื่อง. (2547). “ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขความผิดมูลฐานลักลอบหนีศุลกากร” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สหรัฐ กิติศุภการ. หลักและคำพิพากษา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 9, (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2560).

สิทธิพล สุธนะวุฒิ. (2556). “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน ศึกษาเฉพาะกรณีการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลและการบังคบใช้กฎหมายบางประการ”. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

สุธี กิติทัศนาสรชัย. (2551). “มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบต่อฐานะความเป็นประธานแห่งคดี” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

สุพจน์ ปรีชายิ่งสถิต. (2561). “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดีกับสินทรัพย์ดิจิทัล เอกสารวิชาการในการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 17” (วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม).

สุภัทร แสงประดับ. การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ในกฎหมายอื่น ขัดรัฐธรรมนูญ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.occ_th.constitutionalcourt.or.th [1 ตุลาคม 2566]

โสภณ รัตนากร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์นิติบรรณการ: 2553).

เสาวลักษณ์ กันทวรวงศ์. (2562). “ปัญหาการขายทอดตลาดทรัพย์สินติดจำนองที่ตกเป็นของแผ่นดิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

สำนักงาน ปปง.. (2544). “รายงานประจำปี พ.ศ. 2544”

สำราญ นุ่มพันธ์. (2546). “การดำเนินการริบทรัพย์สินในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

หนึ่งฤดี ศุภกิจอนันต์. (2562). “การนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้ในคดีฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ใหญ่วนิช สายแก้ว. (2560). “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางแพ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

อุดม รัฐอมฤต, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพฯ, จัดพิมพ์โดยโครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: 2555

อุทธิศ แสนโกศิก. กฎหมายอาญา ภาค 1. (กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ, 2525).

อุทัย อาทิเวช. รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส. (ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พริ้นติ้ง , 2554).

อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อัณณพ ชูบำรุง. อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561).

ภาษาต่างประเทศ

Agence Francaise Anticorruption. [Online]. Available from: https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/2020-02/20200129%20CJIP%20AIRBUS%20sign%C3%A9e.pdf [2024, April 9].

Appendix B – Example of Suspicious Transactions of the Guideline to MAS Notice 1014 on Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/-/media/guidelines-to-mas-notice-1014--november-2015.pdf [2024, April 9].

COSMIC. [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/regulation/anti-money-laundering/cosmic [2024, April 9].

ERMS. [Online]. Available from: https://tracfin.finances.gouv.fr/Pages/Login.aspx?ReturnUrl=%2f [2024, April 9].

Serious Fraud Office. [Online]. Available from: https://www.sfo.gov.uk/2020/01/31/sfo-enters-into-e991m-deferred-prosecution-agreement-with-airbus-as-part-of-a-e3-6bn-global-resolution/ [2024, April 9].

SG snatches crown as top financial centre in APAC. [Online]. Avaliable from : https://sbr.com.sg/financial-services/news/sg-snatches-crown-top-financial-centre-in-apac. [2024, March 17].

World Bank [Online]. Available from: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD [2024, February 2].

Worldometers [Online]. Available from: http://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/ [2024, February 2].

AGRASC, ÉLÉMENTS CHIFFRÉS D'ACTIVITÉ 2023. [Online]. Available from: https://agrasc.gouv.fr/sites/default/files/2024-02/agrasc_chiffres-cles-2023_v4_planche.pdf [2024, November 30].

AGRASC, Saisie, confiscation, comment faire la différence ? [Online]. Available from: https://agrasc.gouv.fr/saisie-confiscation-comment-faire-la-difference [2024, April 9].

Albert K., Cohen. Delinquent Boys: The Culture of Gangs. (New York: Free Press, 1955).

Alexander Dill. Anti-Money Laundering Regulation and Compliance: Key Problems and Practice Areas. (Cheltenham: Edward Elgar, 2021).

APG. APG History and background. [Online]. Available from: https://apgml.org/about-us/page.aspx?p=91ce25ec-db8a-424c-9018-8bd1f6869162 [October 17, 2024]

APG. APG Yearly Typologies Report 2023. (New South Wales: APG, 2023).

APG. Mutual Evaluation Reports on Malaysia (2007).

Arvind Lal. Asset Forfeiture and Money Laundering. [Online]. Available from: https://www.justice.gov/usao-dc/criminal-division/asset-forfeiture-and-money-laundering [November 10, 2023].

Aurasu, A. and Rahman. A.A. (2018), “Forfeiture of criminal proceeds under anti-money laundering laws: a comparative analysis between Malaysia and United Kingdom”, Journal of Money Laundering Control. Vol. 21 No. 1

Bank Negara Malaysia (2019). “Anti-money laundering, Countering Financing of Terrorism and targeted financial sanctions for financial institutions 2019”

Bank Negara Malaysia. “Annual Report” (2004).

Bank Negara Malaysia. “Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism Sectoral Guidelines 1 for Banking and Financial Institutions”

Bank Negara Malaysia. “Financial Stability and Payment Systems Report” (2006).

Becker, Gary S., “Crime and Punishment: An Economic Approach,” Journal of Political Economy 76, (1968).

Bundesministerium des Innern und für Heimat. Geldwäsche [Online]. Available from: https://www.bmi.bund.de/DE/themen/sicherheit/kriminalitaetsbekaempfung-und-gefahrenabwehr/geldwaesche/geldwaesche-node.html [2023, November 10].

Byrnes, W.H., and Munro, R.J. “Money Laundering, Asset Forfeiture and Recovery and Compliance” (Lexis Nexis: Kuala Lumpur, 2011).

Chee Fang Theng, “Singapore”, In Anti-Money Laundering: International Law and Practice, eds. Wouter H. Muller, Christian H. Kalin and John G. Goldsworth (Sussex: John Wiley & Sons, 2007).

Christine Sgarlata & David J. byer. (1997). The electronic paper trail: Evidentiary obstacles to discovery and admission of electronic. B.U. J. Sci. & Tech. L., 5(8).

Clifton D. Bryant. Routledge Handbook of Deviant Behavior. (Taylor & Francis, 2012).

Congressional Research Service. The Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN): Anti-Money Laundering Act of 2020 Implementation and Beyond [Online].

Available From: https://crsreports.congress.gov/ product/pdf/R/R47255 [2024, November 20].

Conseil Constitutionnel. Commentaire de la décision n° 2021-899 QPC du 23 avril 2021 [Online]. Available from: https://qpc360.conseil-constitutionnel.fr/commentaire-decision-2021-899-qpc [2023, December 3].

Cour des comptes. L'ÉVOLUTION DU DISPOSITIF FRANÇAIS DE LUTTE CONTRE LE BLANCHIMENT : Exercices 2012-2022 [Online]. Available from: https://www.ccomptes.fr/system/files/2023-02/20230223-S2023-0017-Lutte-contre-le-blanchiment.pdf?v=1678351491 [2024, April 9].

Crouch L. Robert. Human Behavior: An Economic Approach. (Duxbury Press, North Scituate, Mass., 1979).

Dirgarten, Archim/ Barreto da Rosa, Steffen. Praxiswissen Geldwäscheprävention 2. Aufl., De Gruyter, 2021).

Ellen S. Podgor, Peter J. Henning, Jerold H. Israel & Nancy J. King, White Collar Crime. 1 edition (St. Paul, MN: West Academic, 2013).

Emile Durkheim, "The Normal and the Pathologica, l" in The Sociology of Crime and Delinquency. 2nd ed, (New York: John Wiley, 1970).

European Commission. Money Laundering [Online]. Available from: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/money-laundering_en. [2023, November 16].

Fox Vernon. Introduction to Criminology. (Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc, 1985).

FOURIE, M and PIENAAR, Gj. Tracing the roots of forfeiture and the loss of property in English and American law. Fundamina [Online]. 2017, vol.23, n.1 Available from: <http://www.scielo.org.za/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1021-545X2017000100002&lng=en&nrm=iso>. ISSN 2411-7870. http://dx.doi.org/10.17159/2411-7870/2017/v23n1a2. [2024, June 12].

GAFI. Mesures de lutte contre le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme- France Rapport du quatrième cycle d'évaluations mutuelles [Online]. Available from: https://www.fatf-gafi.org/fr/publications/evaluationsmutuelles/documents/rem-france-2022.html [2024, April 9].

Geldwäschegesetz (GwG): die Basis für Geldwäscheprävention [Online]. Available from :https://www.validatis.de/kyc-prozess/news-fachwissen/geldwaeschegesetz/ [2024, February 2]

https://tracfin.finances.gouv.fr/Pages/Login.aspx?ReturnUrl=%2f [2024, April 9].

Guy Stessens, Money Laundering: A New International Law Enforcement Model. Cambridge University Press: Cambridge, 2000).

Jacques BORRICAND et Anne-Marie SIMON. Droit pénal Procédure pénale. Sirey 6e édition, (2008).

Jean PRADEL et Michel DANTI-JUAN. Droit pénal special. 7 édition, (2017).

John Brew, "State and Federal Forfeiture of Property Involved in Drug Transaction," Dickinson Law Review 92 (1988).

Jose Pagliery. Bitcoin: And the Future of Money. Triumph Books: Chicago, 2014).

Kennedy, A. (2007), "An evaluation of the recovery of criminal proceeds in the United Kingdom", Journal of Money Laundering Control. Vol. 10 No. 1

Köhler, Marcus. (2017). Die Reform der strafrechtlichen Abschöpfung. Vol.1

Le Monde. Le gouvernement a-t-il vraiment supprimé le « verrou de Bercy » ? [Online]. Available from: https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2018/10/12/le-gouvernement-a-t-il-vraiment-supprime-le-verrou-de-bercy_5368745_4355770.html [2024, April 9]

Leong, J. The duty to report suspicious transactions under anti money laundering laws in relation to 1MDB and other scandals in Malaysia [Online]. Available from: https://jlpwneedlawyerblog.com/2018/07/13/the-journey-begins/ [2024, April 9]

Levi, M. (2002). “Money laundering and its regulation”, ANNALS, AAPSS.

Lohse, Kai. “Strafgesetzbuch Leipziger Kommentar” (Zehnter Band, 13. Aufl., de Gruyter 2023) Vor §§ 73-76b, Rn. 23

Lucinda A. Low et al. “Country Report: The US Anti-money Laundering System,” in A Comparative Guide to Anti-Money Laundering. (Cheltenham: Edward Elgar, 2004).

M Wasik, Hodgson. (1984). Committee Report on the Profits of Crime and Their Recovery. Criminal Law Review 12

MAS. Penalises 3 Banks and an Insurer for Breaches of Anti-Money Laundering Requirements. [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/regulation/enforcement/enforcement-actions/2023/mas-penalises-3-banks-and-an-insurer-for-breaches-of-anti-money-laundering-requirements [2024, April 9].

Meißner, Markus. Die Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung – ein Ehrgeizprojekt oder: Höher, schneller, weiter … das neue Abschöpfungsrecht aus Sicht des Strafverteidigers. KriPoZ 4, (2017).

Michael F.; Zeldin and Roger G. Weiner. innocent third parties and rights in forfeiture proceeding. American Criminal Law Review 28: 843

Michel VERON. Droit pénal special. (2017).

Ministry of Law Singapore. Information Guide (“Guide”) on the Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism for Money lender [Online]. Available from: https://rom.mlaw.gov.sg/files/Info%20Guide%202020%20for%20Moneylenders.pdf [2024, April 9].

Monetary Authority of Singapore. Enforcement Monograph [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/-/media/mas/news-and-publications/monographs-

and-information-papers/enforcement-monograph-final-revised-apr-20221.pdf [2024, April 9].

Monetary Authority of Singapore. Guidelines to Notice 626 on Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism – Banks [Online]. Available from: https://www.mas.gov.sg/-/media/mas-media-library/regulation/guidelines/amld/guidelines-to-notice-626-on-prevention-of-money-laundering-and-cft-for-banks/guidelines-to-mas-notice-626-march-2024---final.pdf [2024, March 28].

Rahman, A.A. (2016). "Anti-money laundering law: a new legal regime to combat financial crime in Malaysia?", Journal of Financial Crime, 23,3

Rahman, A.A. (2022). "An analysis of the forfeiture regime under the anti-money laundering law", Journal of Money Laundering Control, 25,1

Rapport d'information n° 421 (2016-2017). Pour que le « crime ne paie pas » : consolider l'action de l'AGRASC (Agence de gestion et de recouvrement des avoirs saisis et confisqués), déposé le 15 février 2017 [Online]. Available from: https://www.senat.fr/rap/r16-421/r16-4214.html [April 30, 2024].

Reitemeier, Wiebke. Die Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung, ZJJ 4, (2017).

Robert, C. L. (1979). Human Behavior: An Economic Approach. Duxbury Press.

Service-Public, Déroulement d'une affaire devant le tribunal correctionnel [Online]. Available from: https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F1485 [2024, April 9].

Simon; N. M. Young. Civil Forfeiture of Criminal Property: Legal Measures for Targeting the Proceeds of Crime. (Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2009).

Singapore Statutes Online. Schedule of Monetary Authority of Singapore Act 1970 [Online]. Available from: https://sso.agc.gov.sg/Act/MASA1970?ProvIds=Sc- -Sc- [2024, April 9].

Stanford Encyclopedia of Philosoph. Freedom of Speech [Online]. Available from: https://plato.stanford.edu/entries/freedom-speech/#HarPriFreSpe [2023, November 10].

Stefan D. Cassella, “An Overview of Asset Forfeiture in the United States,” in Civil Forfeiture of Criminal property: Legal Measures for Targeting the Proceeds of Crimes. ed. Simon N.M. Young (Cheltenham: Edward Elgar, 2009)

Tamara Piety. (1991). “Comment, Scorched Earth: How the Doctrine of Civil Forfeiture Has Laid Waste to Due Process,” University of Miami Law Review, 45 (911)

Thomas Jefferson. Notes on the State of Virginia, Amendment I (Religion): Query 17

Thrasher, F.M. (1933). "Juvenile Delinquency and Crime Prevention,” Journal of Educational Sociology, 6 (8)

TRACFIN. (2021). Operations and Analysis Report. [Online]. Available from: https://www.economie.gouv.fr/files/2022-10/Tracfin_2021_AN_Web2.pdf. [2024, April 9].

TRACFIN. ERMES. [Online]. Available from:

Tribunal De Paris. L'équipe du PNF [Online]. Available from: https://www.tribunal-de-paris.justice.fr/75/lequipe-du-pnf [2024, April 9].

Tribunal De Paris. Organization [Online]. Available from: https://www.tribunal-de-paris.justice.fr/75/organization [2024, April 9].\

United States Attorney’s Office. Asset Forfeiture And Money Laundering [Online]. Available from: https://www.justice.gov/usao-dc/criminal-division/asset-forfeiture-and-money-laundering. [2024, November 21].

UNODC. Positivism: Environmental influences of Organized Crimes [Online]. Available from: https://www.unodc.org/e4j/zh/organized-crime/module-6/key-issues/positivism-environmental-influences.html [2024, February 24].

William C.Gilmore, Dirty Money: The Evaluation of Money Laundering Countermeasure, 2nd Ed. (Belgium : Council of Europe Publishing, 1999).

รายชื่อนักวิจัย

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัชพล จิตติรัตน์	หัวหน้าโครงการวิจัย รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2) ศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม	นักวิจัย รองอธิการบดีฝ่ายกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรภิรมย์ โกมลารชุน	นักวิจัย อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม	นักวิจัย รองผู้อำนวยการหลักสูตร นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปภาวดี ธโนดมเดช	นักวิจัย อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6) อาจารย์ ดร.วรุตม์ ทรงสุจริตกุล	นักวิจัย อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย